

ΧΡΗΣΤΟΥ Ν. ΓΚΑΣΙΟΥ

45

ΔΗΜΟΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΝΙΤΣΗΣ
ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΑ
Αριθ Πρωτ. <u>D-10396/1971</u>

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ - ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κονίτσας

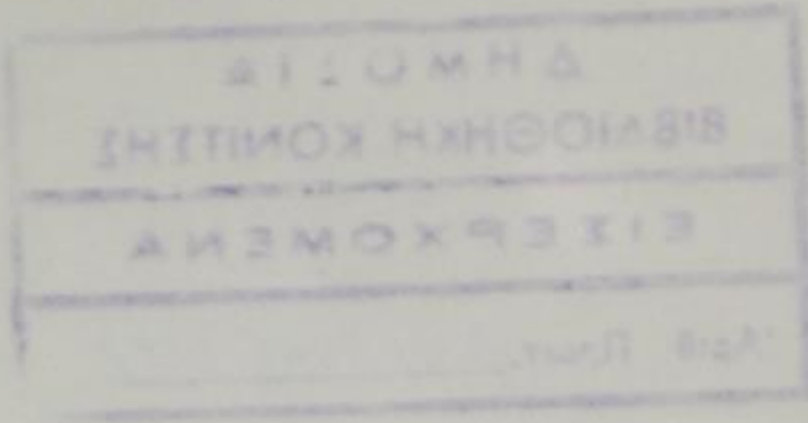
3

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ <u>10396</u>
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ <u>1971</u>
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ. <u>949 53 ΠΛΑ</u>

Κωδ. εφ. 6979

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

1971

ΑΙΘΡΙΑ
ΚΑΤΑΛΗΚΤΗΣ - ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Πνευματική Στήλη Κονίτσης
Σεξ Ενδοξον Τμήμα
«Ο ήχος του βιβλίου δίδωμι πρ
-βελτιστοποιημένο»
28-10-1971

Κ.Κ.Κ.Ο.
Χρήστος Ν. Γκασίος

Υπεύθυνος Έκδοτης
ΧΡΗΣΤΟΣ Ν. ΓΚΑΣΙΟΣ
Κλεισούρας 13 — Ιωάννινα — Τηλ. 22.828

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἀφιεροῦται εἰς τὴν Ἱερὰν Σκιὰν τῶν Γονέων μου

Ἰνστιτούτο Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ν. ΤΡΑΛΙΟΣ

Επίσημα Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐκ τῆς μικρᾶς ἡλικίας ἐξηναγκάσθην, λόγω ἐπαγγελματικῶν ἀσχολιῶν ν' ἀποχωρισθῶ τοὺς οἰκείους μου, τὸ χωριό μου, εἰς τὸ ὁποῖον ἀντίκρυσσα τὸ φῶς τῆς ζωῆς καὶ τὸ ὁποῖον ἐλάτρευσα καὶ ἀγαπῶ.

Ἐκ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πού ὁ καιρὸς τῆς ξενιτειᾶς γιγάντωνε ἀκόμη πιὸ πολὺ τὴν ἀγάπη μου γιὰ τὸ χωριό, αἰσθάνθηκα τὴν ἐπιθυμία νὰ γράψω τὴν Ἱστορία του σὰν μιὰ ἐκδήλωση ἀπέραντης ἀφοσιώσεως στὸν τόπο πού γεννήθηκα.

Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ διαρρέυσαντος χρονικοῦ διαστήματος κατώρθωσα νὰ συγκεντρώσω διάφορα στοιχεῖα περὶ τῆς Ἱστορίας τοῦ χωριοῦ μας.

Ἦδη προβαίνω εἰς τὴν ἐκδοσιν τῆς Ἱστορίας τοῦ χωριοῦ πιστεύων ὅτι προσφέρω κάτι εἰς τὸ χωριό.

Ἄν μπορέσω ν' ἀποδώσω σ' αὐτὸ τὸ βιβλίο μὲ κάποια ἀκρίβεια τὰ γεγονότα, στὴν βαθύτερη ἔννοια καὶ σημασία θὰ πιστέψω πὼς ἐξώφλησα ἓνα χρέος πρὸς τὸν τόπο μου.

ΧΡΗΣΤΟΣ Ν. ΓΚΑΣΙΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΩΓΗΝ

1. Τὸ πρῶτον χωρίον

Αἱ ἀρχαὶ τοῦ χωρίου τυγχάνουσιν ὀλίγον σκοτειναί, διότι μωρτυρίαι σαφεῖς οὐδαμοῦ ἀνευρίσκονται. Ἐκτὸς μερικῶν σημείων καὶ ἐκ τῆς παραδόσεως Ἱστορικῆς ἐρεῦνης, γραπτὴ μωρτυρία καὶ ἀρχεῖα δὲν σώζονται.

Σχετικὰ ὅμως σημειώματα, τὰ ὅποια θὰ ἦσαν ἡμῖν ἀρκούντως βοηθητικά, οὐδεὶς ἔγραψεν.

Ὅσον ἡδυνάμην νὰ συλλέξω μόνος μου σχετικῶς μὲ τὴν ἕδρυσιν τῆς Καστάνιανης, τόσον ἐκ παραδόσεως, ὅσον καὶ ἐκ τῶν ἐκάστοτε ἀνακαλυπτομένων κεράμων, παλαιῶν ὑδραγωγείων, εἰς διάφορα σημεία τῆς περιοχῆς Σκούρλιας, Ἀραδιᾶς καὶ Μαλνίτσας, συμπεραίνω ὅτι τὸ πρῶτον χωρίον ἐκτίσθη εἰς τὴν θέσιν Σκούρλια, τὸ δεύτερον εἰς τὴν Μαλνίτσα καὶ τὸ τρίτον εἰς τὴν σημερινὴν θέσιν.

Οὐδὲν Ἱστορικὸν σημείωμα ἀνευρέθη μέχρι σήμερον. Ἐκ παραδόσεως ἐν τῷ τόπῳ τῆς νῦν Καστάνιανης καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν ἀπὸ Σκούρλια μέχρι καὶ τοῦ Προφήτου Ἡλία ἦσαν παρθένα δάση.

Περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν πρώτων κατοίκων οὐδεὶς ἡδυνήθη νὰ μᾶς πληροφορήσῃ, ὡς ἐπίσης καὶ δὲν κατωρθώθη νὰ διαπιστωθῇ κατὰ τρόπον ἀσφαλῆ καὶ ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγκατεστάθησαν οἱ πρῶτοι κάτοικοι τοῦ χωρίου εἰς τὴν θέσιν Σκούρλια.

Ἡ ὀνομασία αὕτη τοῦ χωρίου ἐδόθη, διότι ὑπῆρχον δάση ἐκ Καστανέας, ὅπου καὶ σήμερον ἀκόμη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ὑπῆρχον δένδρα Καστανέας παρὰ τὴν θέσιν Καστανιὰ καὶ ἀλλαχοῦ.

Τὸ πρῶτον χωρίον ἐκτίσθη παρὰ τὴν θέσιν Σκούρλια, πιθανὸν κατὰ τὸ ἔτος 600 — 700 μ. Χ. ἐπὶ ἐποχῆς τῶν Σλαύων.

Εἰς τὴν ἐν λόγῳ περιοχὴν εὐρίσκονται καὶ σήμερον ἀκόμη ἐρείπια τῶν οἰκιῶν τοῦ πρώτου Συνοικισμοῦ, καταστραφέντος τούτου λόγῳ τῶν συχνῶν ἐπιδρομῶν τῶν διαφόρων βαρβάρων.

2. Τὸ δεύτερον χωρίον

Κατὰ τὸ ἔτος 900, ἠναγκάσθησαν οἱ κάτοικοι τοῦ Συνοικισμοῦ νὰ κτίσουν νέον χωρίον παρὰ τὴν θέσιν Μαλνίτσα.

Παρὰ τὴν θέσιν ὅπου ἐκτίσθη τὸ δεύτερον χωρίον σώζονται ἐρείπια οἰκιῶν, ὑδραγωγεία καὶ ἴχνη ὁδῶν, ἀνευρίσκονται πολλάκις κέραμοι καὶ οἰκοδομικὰ ὑλικά, καθὼς καὶ ἀρκετοὶ τάφοι μὲ ὀστᾶ.

Ἐνωθεν τούτων, ἀπέχον ἡμίσειαν ὥραν ἐκτίσαν φρούριον παρὰ τὴν θέσιν Καστρί, τὸ ὁποῖον ἦτο θέσις ὀχυρά.

Σώζονται δέ μέχρι σήμερον ὀλίγα ἐρείπια τοῦ φρουρίου μὲ διαφόρους κρύπτας καὶ διαφόρους εἰσόδους καὶ ἐξόδους.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐκτίσθη τὸ Μοναστήριον ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ εἰς σημεῖον ἀθέατον ἀπὸ τὴν κεντρικὴν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν πρὸς Μακεδονίαν. Τοῦτο ἦτο τὸ σταυροδρόμι τῶν ὁδῶν τῶν ἀγουσῶν ἀπὸ Ἑπείρου πρὸς Μακεδονίαν, ὅποτε καὶ ἐγένοντο πολλαὶ ἐχθρικαὶ ἐπιδρομαὶ Οὐνῶν, Βουλγάρων, Σέρβων, Ἀλβανῶν καὶ παντοειδῶν ἀτάκτων στοιχείων. Ἐπὶ τῶν δύο τούτων φρουρίων οἱ κάτοικοι κατέφευγον καὶ ἀναχαιτίζον τὰς ὀρδὰς τῶν ἐπιδρομῶν.

Κατὰ παράδοσιν, τὸ κυρίως κτίριον τῆς Μονῆς ἦτο περιμανδρωμένον διὰ τειχῶν καὶ ἐντὸς τῶν τειχῶν ἦσαν ἐκτισμένα κελλιά καὶ κάτωθεν αὐτῶν ὑπόγεια, ἐξ ὧν ἄλλα μὲν ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς ἀποθήκαι, ἄλλα δὲ ὡς σταῦλοι, ὀλόκληρον δὲ τὸ συγκρότημα τοῦ Μοναστηρίου ἀπετελεῖτο ἀπὸ δέκα κελλιά περίπου.

Ἐπίσης παράρτημα τῆς Μονῆς «Μειτόχιον» ὑπῆρχεν εἰς θέσιν χειμαδιά, ὅπου διέμενον ἀρκετοὶ Μοναχοί, οἱ ὁποῖοι ἠσχολοῦντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ τὴν κτηνοτροφίαν, ἐκαλλιέργουν τοὺς ἀ-

γρούς τοῦ Μοναστηρίου καὶ ἐκ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν διετρέφοντο τόσον αὐτοί, ὅσον καὶ οἱ λοιποὶ Μοναχοὶ τοῦ Μοναστηρίου, ἡ δὲ περιουσία τῆς Μονῆς ἦτο ἀρκετὰ σεβαστή.

Εἰς τὴν θέσιν Χειμαδιὰ καὶ σήμερον σώζονται ἐρείπια τοῦ οἰκισμοῦ τῶν Μοναχῶν καὶ πλείστοι κάτοικοι, οἱ ὅποιοι ἔχουν κτήματα εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν εὐρίσκουν καὶ σήμερον κεράμους καὶ λοιπὰ οἰκοδομικὰ ὑλικά τοῦ οἰκισμοῦ.

Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν τοῦ Μοναστηρίου ὑπῆρχεν καὶ ὑπάρχει καὶ σήμερον ἀκόμη Ἰαματικὴ πηγὴ Θειούχου ὕδατος «Βρουμονέριον», τὸ ὁποῖον θεραπεύει δερματικὰ νοσήματα, ρευματισμούς, ἀρθρίτιδα. Καὶ σήμερον ἀκόμη ἀρκετοὶ κάτοικοι χρησιμοποιοῦν τὸ ὕδωρ εἰς τὸ χωρίον μεταφερόμενον διὰ δοχείων.

Ἐκ παραδόσεως «ἱερέως Παπαϊωάννου» ἀναφέρομεν ἐν Ἱστορικῶν γεγονόσ, τὸ ὁποῖον δέον νὰ γίνῃ πιστευτόν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν εὐρίσκετο τὸ χωρίον εἰς θέσιν «Μαλνίτσα», κατόπιν μιᾶς ἐπιδρομῆς ἀτάκτων στοιχείων ἠναγκάσθησαν οἱ κάτοικοι νὰ καταφύγουν εἰς τὸ φρούριον παρὰ τὴν θέσιν Καστρὶ καὶ πολιορκηθέντες ἐπὶ 5 ἡμέρας δὲν παρεδίδοντο, διότι ἐντὸς τοῦ φρουρίου ἐκτὸς τῶν τροφίμων, ἅτινα ἔφερον μαζί των, εἶχον κατασκευάσει καὶ ὑδραγωγεῖον διὰ τὴν ὑδρευσιν τῶν πολιορκουμένων.

Ἐπειδὴ ἦτο δύσκολος ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ὑδραγωγείου διὰ νὰ ἀναγκάσουν τούτους νὰ παραδοθῶν, μετεχειρίσθησαν τὸ ἐξῆς τέχνασμα.

Ἐκράτησαν ἵππον ἐπὶ δύο ἡμέρας χωρὶς νὰ δώσουν εἰς τούτον ὕδωρ, τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ἄφησαν τούτον ἐλεύθερον καὶ τὸν παρηκολούθησαν εἰς ποῖον σημεῖον θὰ μετέβαινεν ὁ ἵππος διὰ τὴν ἀνεύρεσιν τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἀνεκάλυψαν τὴν πηγὴν καὶ τὴν κατέστρεψαν, ὁπότε οἱ εὐρισκόμενοι ἐντὸς τοῦ φρουρίου παρεδόθησαν.

Συνεπῶς δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι οἱ πρῶτοι κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν Χριστιανοὶ Ὁρθόδοξοι. Δεῖγμα δὲ τῆς πίστεως πρὸς τὴν θρησκείαν εἶναι διὸ ἔκτισαν τὸ Μοναστήριον τῆς **ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ** καὶ παντοῦ ἔκτι-

ζον Ἐξωκκλήσια. Πρὸς τοῦτο συνετέλεσεν καὶ ἡ Μονὴ Μολυβδοσκεπάστου, ἡ ὁποία ἰδρύθη τὸ ἔτος 670 μ. Χ. ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου.

3. Τὸ τρίτον χωρίον

Εἰς τὴν σημερινὴν θέσιν ὅπου εὑρίσκεται τὸ χωρίον, εἰς τὸ ἄκρον τῆς συνοικίας Γκάλινας, ἐκτίσθη ἡ Ἐκκλησία ΠΑΝΑΓΙΑ, σημεῖον ἀθέατον, διότι ἦτο κάτω ἀπὸ δρυῶν, ἄνωθεν τῆς εἰσόδου τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρχεν ἐντοιχισμένη πλάξ, ἡ ὁποία ἔφερε χρονολογία 1018 καὶ ἡ ὁποία διασωθεῖσα μαρτυρεῖ, ὅτι τὸ τρίτον χωρίον ἐκτίσθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἴσως δὲ καὶ ἐνωρίτερον τῆς χρονολογίας ταύτης¹. «Βλέπε Ἐκκλησία ΠΑΝΑΓΙΑ».

Ἡ ἐν λόγῳ πλάξ ἐτοποθετήθη ἐκ νέου εἰς τὴν εἴσοδον τῆς νέας Ἐκκλησίας.

Ὡς προανεφερόμεν προκύπτει ἐκ τῆς ἀνευρεθείσης πλακὸς μὲ τὴν χρονολογίαν 1018, ὅτι εἰς τὸ σημεῖον ὅπου ἐκτίσθη τὸ χωρίον οἱ κάτοικοι ἠδύναντο εὐκολώτερον νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν ἀτάκτων στοιχείων, τῶν διερχομένων διὰ τῆς κεντρικῆς ὁδοῦ, ἡ ὁποία ἦν ὡνε τὴν Ἡπειρον μὲ τὴν Μακεδονίαν.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, ὅτε ἐκτίσθη τὸ χωρίον, ἡ ὅλη ἔκτασις

1. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐχρησιμοποιοῦν διὰ τὴν ἀρίθμησιν τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου.

Οἱ Ρωμαῖοι ἐχρησιμοποιοῦν τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῶν ἀριθμῶν.

Τὰ σήμερον χρησιμοποιούμενα ἀριθμητικὰ ψηφία Ἰνδικῆς ἐπινοήσεως, εἰσήχθησαν εἰς τὴν Εὐρώπην τὸν 12ον αἰῶνα ὑπὸ τῶν Ἀράβων.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ πλάξ ἔχει ἀριθμητικὰ ψηφία 1018, οὐδεμία μᾶς μένει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ Ἐκκλησία «ΠΑΝΑΓΙΑ» ἐκτίσθη ἐκ νέου διὰ δευτέραν, ἴσως καὶ τρίτην φορὰν ἐπὶ τοῦ ἰδίου σημείου καὶ κατὰ τὴν κατεδάφισιν νὰ ὑπέστη φθορὰν ἡ πλάξ, ἡ ὁποία ἀντικατεστάθη δι' ἑτέρας, ὁπότε οἱ ἀρχικοὶ ἀριθμοὶ ἀντικατεστάθησαν μὲ ἀριθμητικὰ ψηφία 1018, ἰδεδομένου ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας αἱ περισσότεραι ἐκκλησῖαι ἐκτίσθησαν ἐκ νέου.

Η Καστάνια, κτισμένη στους πρόποδες της Γόρτυρας, επί σέ κλουσία βλάστηση.

ἐκαλύπτετο διὰ δένδρων «βαλανιδιάς», ἡ δὲ ξυλεία ἡ ὁποία ἐ-
 χρησιμοποιοῦν διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν οἰκιῶν, ἦτο ἐπὶ τόπου,
 ἄλλως τε τοῦτο μαρτυροῦν καὶ σήμερον ἀκόμα πρῶτον οἱ εὗρι-
 σκόμενοι εἰς πολλὰς παλαιὰς οἰκίας δοκοὶ ἀπὸ δρυῶς, οἱ ὁποῖοι
 εἶναι δὲ εἰς ὄγκον τεράστιοι μὴ δυνάμενοι νὰ μεταφερθοῦν εἰς
 μεγάλας ἀποστάσεις, δεύτερον δὲ τὰ ἐλάχιστα ἐναπομείναντα
 δένδρα ἀπὸ δρυῶς εἰς τὰ Ἐξωκκλήσια Παναγιά, Ἁγία Κυριακή,
 εἰς Ἅγιον Δημήτριον, Ἁγίαν Παρασκευήν, Ἅγιον Ἰωάννην,
 Προφήτην Ἡλίαν καὶ Ἁγίαν Τριάδα.

Εἰς τὸ σημεῖον ὅπου ἐκτίσθη τὸ χωρίον, οἱ κάτοικοι κατε-
 σκεύαζον ἐπὶ ὑψωμάτων τὰς Ἐκκλησίας ἐν εἴδει φρουρίων μὲ
 πολεμίστρας.

Σήμερον σώζονται εἰς ἐλάχιστας Ἐκκλησίας αἱ πολεμίστραι,
 ὡς εἰς Ἅγιον Δημήτριον, Πεντηκοστήν, Προφήτην Ἡλίαν κα-
 θὼς καὶ εἰς ἐλάχιστας παλαιὰς οἰκίας.

Τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκτίσθη τὸ χωρίον ἡ διαμόρ-
 φωσις τοῦ ἐδάφους ἦτο διάφορος τῆς σημερινῆς, καθ' ὅσον ὁ
 χεῖμαρρος, ποῦ διασχίζει σήμερον τὰς συνοικίας Μουσαργιά καὶ
 Γκάλινα ἦτο τότε εἰς μικρὸς ἀβλαξ' ὅλα ἔχουν ἀλλάξει· τὰ κατέ-
 στρεψεν ὁ χρόνος.

Πόσοι ἦσαν οἱ κάτοικοι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐγκαστά-
 σεώς των δὲν γνωρίζομεν ἐπακριβῶς, οὔτε συμφωνοῦν καὶ αἱ
 ὀλίγαι ἱστορικαὶ παραδόσεις, οὔτε πόσαι οἰκογένειαι ἔζων, οὔτε
 καὶ πόσα ἦσαν τὰ οἰκήματα ποῦ κατοικοῦν.

Τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον οἱ παλαιότεροι μᾶς ἐβεβαίωσαν, εἶναι
 ὅτι πάντες ὠμίλουν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ οἱ πρῶτοι κά-
 τοικοὶ ἀπέζων ἀπὸ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1025 ἡ περιοχὴ ὀλόκληρος ἐδοκιμάσθη ἀπὸ
 ἐπιδρομὰς τῶν Βουλγάρων καὶ ὑπέστη τὰς περισσοτέρας κατα-
 στροφάς, αὐτὸς δὲ ἦτο καὶ ὁ λόγος ποῦ οἱ κάτοικοι ἠναγκάσθη-
 σαν νὰ κτίσουν ἀνατολικώτερον τὸ χωρίον λόγω τῶν συχνῶν
 ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων.

Κατὰ τὸ ἔτος 1059 νεαὶ ἐπιδρομαὶ τῶν Σέρβων καὶ τὸ 1071
 τῶν Σλαύων μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἐρήμωσιν τοῦ τόπου.

Οἱ κατὰ καιροὺς ἐπιδραμόντες εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κονίτσης ξένοι, ἄφησαν πλῆθος τοπωνυμιῶν μαρτυρούντων τὴν διάβασιν καὶ τὴν παραμονὴν των.

Πάρα πολλὰ εἶναι τὰ σλαυικὰ τοπωνύμια ὡς Γκάλινα—Ντουῖρος—Μπόμπολου κ.λ.π.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν κατάληψιν τοῦ βυζαντινοῦ Κράτους ἀπὸ τοὺς Σταυροφόρους 1204 καὶ τὴν διανομὴν του εἰς διάφορα φέουδα ἡ Ἡπειρος ἀπετέλεσε ξεχωριστὸν τμῆμα ποὺ κατέλαβεν ὁ Ἰωάννης Κομνηνός.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ ἔτη τῶν Δεσποτάτων τῆς Ἠπείρου ἔγιναν μεγάλαι καταστροφαι ἀπὸ διάφορα Ἀλβανικὰ στίφη, ποὺ κατερχόμενα ἀπὸ τὰ δυσπρόσιτα βουνὰ τῆς Ἰλλυρίας, μετερχόμενοι ληστρικὸν βίον κατελήστευσαν καὶ ἠφάνισον πόλεις καὶ χωρία, ἀργότερον δι' ἓνα μικρὸν χρονικὸν διάστημα ἡ ἐξουσία τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἠπείρου μὲ πρωτεύουσαν τὰ Ἰωάννινα περιῆλθεν εἰς τὸν Νικηφόρον τὸν Β' 1357—1358.

Ἐξ αἰτίας τῶν μεγάλων καταστροφῶν ἠναγκάσθησαν οἱ κάτοικοι νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὸν Σουλεὺν τὸν Σέρβον τὴν ἀποστολὴν ἱκανοῦ Δεσπότη σὴν Ἡπειρον διὰ τὴν ἀποκατάστασιν καὶ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ Νόμου.

4. Δύο χωρία Καστάνιανη Κονίτσης Καστάνιανη Πωγωνίου

Τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κονίτσης καὶ τὸ ἕτερον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Πωγωνίου.

Ἡ Κόστιανη ἢ Καστάνιανη Πωγωνίου τὸ 1390—1391 κατεστράφη ὑπὸ Ἀλβανῶν, ὀδηγουμένων ὑπὸ γυναικὸς Ἀργύρως καλουμένης, ἐκδικουμένης τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, ἀρχοντος τοῦ Ἀργυροκάστου, ὃν ἐφόνευσεν ἡ πατριὰ τῶν Ἡγουμενάτων καταφυγόντα παρ' αὐτῆν.

Μετὰ τὴν βιαίαν καὶ καταστρεπτικὴν ἐπιδρομὴν, οἱ κάτοικοι μὴ ἀνεχόμενοι πιέσεις καὶ ἀλλαγὴν θρησκευάτος, μεταστάτευσαν ἀνατολικά ἄνωθεν τῆς Σελίτσης πέραν τοῦ Ἀλιάκμονος παταμοῦ πρὸς Μακεδονίαν καὶ σταθμεύσαντες ἤρχισαν νὰ

κατασκευάζουν καλύβας, ὀνομάσαντες τὸ μέρος Κόσδιανη ἀπὸ τῆς ἐρημωθείσης ἐν Ἠπείρῳ Κόστιανης ἢ Καστάνιανης κειμένης ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Πωγωνιανῆς.

Ὀλίγον χρόνον — τὸ 1392 — μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων ἄνωθεν τῆς Σελίτσης, οἱ ἴδιοι κάτοικοι, μὴ ὄντες ἀσφαλεῖς, μετενάστευσαν πρὸς ἀνατολάς.

Οὕτως ἀπετελέσθη συνοικισμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Κόστιανη ἢ Κόσδιανη ἐπὶ τὸ ταχύτερον προσφερομένη καὶ Κόζιανη, καὶ ἡ ὁποία ἀργότερον μετωνομάσθη Κοζάνη.

Συνεπῶς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὡς πρόσφυγες τὴν ἐποχὴν ἐκείνην παρέμειναν εἰς τὸ χωρίον μας οἱ διερχόμενοι διὰ Μακεδονίαν καὶ ὡς ἐκ τούτου ὑπάρχουν τὰ αὐτὰ ἐπίθετα καὶ εἰς τὰ δύο χωρία.

5. Χρόνια Τουρκοκρατίας

Τὸ 1438 ἠκολούθησε καὶ ἡ ἐπαρχία Κονίτσης τὴν βαρεῖαν μοῖραν τῆς ὑπολοίπου Ἑλλάδος καὶ ἐγνώρισε τὴν δουλείαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους μέχρι τοῦ 1913. Ὅμως δὲν ἔσβησεν καὶ δὲν ἔπεσεν εἰς παρακμὴν.

Τὸ ἀνήσυχον καὶ ἀνικανοποίητον ἑλληνικὸν στοιχεῖον ἀνέπτυξεν τεραστίαν δρασίμην εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ κατώρθωσε νὰ διασώσῃ μετὰ τὰ σχολεῖα τὴν Θρησκείαν, τὴν Ἑλληνικὴν Παιδείαν, τὰς παραδόσεις, τὸν σεβασμὸν, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Πατρίδα κ.λ.π.

Κατὰ τὸ ἔτος 1580 οἱ Τούρκοι κατόπιν διαταγῆς τοῦ Σουλτάνου τοῦ Γ' ἐπέβαλλεν τὸ παιδομάζωμα εἰς τὴν Ἠπειρον. Τὰ ἄρρενα τέκνα τὰ ἐξισλάμιζον καὶ τὰ κατέτασσον εἰς τὰ τάγματα τῶν γενιτσάρων, διότι ἡ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία μετὰ τὴν ἐπέκτασιν καὶ τοὺς μακροχρονίους πολέμους εἶχεν ἀνάγκην στρατοῦ καὶ ἡ περιοχὴ μας ἐπλήρωσεν τὸν ἐπαχθῆ καὶ ἀπάνθρωπον αὐτὸν φόρον, ὅπως καὶ ἡ ὑπόλοιπος Ἠπειρος.

Τὸ 1776 ὁ περιβόητος Ἀλῆ Πασᾶς προσεπάθει παντοῦ εἰς ὄλας τὰς ἐπαρχίας νὰ ἀποκτήσῃ ὁπαδούς, ὑποσχόμενος αὐτοῖς ἀμοιβὰς καὶ ἀποβλέπων εἰς ἀπωτέρους σκοπούς.

Ἐκτὸς δὲ τῶν ἐπαρχιακῶν προεστώτων, οὓς ἐκ τῶν δημιουργημάτων αὐτοῦ, διώρισε διὰ τῆς πανουργίας καὶ τῶν μέσων τῆς διαφθορᾶς, ὡς ἄρχοντας τῶν ἐπαρχιῶν, ὥρισεν ἔτι καὶ τινὰς τῶν ἄρματολῶν καπεταναίων, ἐκ τῶν πιστοτέρων αὐτῶ, ὡς καπεταναίους τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Στερεᾶς.

Κατὰ τὴν περίοδον 1775 — 1780 Ἄλβανικὰ στίφη λεηλατοῦν ὀλόκληρον τὴν Ἡπειρον, σκοτώνοντας, καίοντας σπίτια, μεταχειριζόμενα τὰ πλέον βάρβαρα μέσα καὶ ἔχοντα ὡς βασικὸν σκοπὸν τὴν ληστείαν καὶ τὸν χρηματισμὸν εἰς βάρος τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ κατάστασις ἠνάγκασεν τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον νὰ κάμῃ παραστάσεις εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην καὶ διετάχθη ὁ Χασάν Πασᾶς νὰ ἐξοντώσῃ τελείως τὰ ἄτακτα αὐτὰ στίφη τῶν Ἄλβανῶν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ φονευθοῦν 7.000 Ἄλβανοί.

Τὸ 1778 ὁ Ἄλῃ πασᾶς μὲ πολλὰ σατανικὰ τεχνάσματα καὶ ραδιουργίας κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ τὸν διορισμὸν του εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἰωαννίνων καὶ νὰ περιστέλλῃ τὸ κακὸν καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ τὸν Νόμον καὶ τὴν τάξιν.

Τὸ 1790 ὁ Ἄλῃ πασᾶς κατώρθωσε νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν τάξιν εἰς τὰς ἐπαρχίας Πορμετιῆς, Κολώνιανης καὶ Κονίτισης, ἐν τούτοις ὅμως παρέμειναν ἄρκετοὶ κλέφτες εἰς τὴν ὑπαιθρον.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μεταξὺ τῶν πολλῶν γραμματέων ποὺ εἶχε ὁ Ἄλῃς, προσλαμβάνει καὶ τὸν Νικόλαον Γραμματικόν, καταγόμενον ἐκ τοῦ χωρίου μας, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ οἰκία ἦτο εἰς τὸ δυτικὸν σημεῖον τοῦ πλατάνου τῆς συνοικίας Ράχης μεταξὺ τῶν οἰκιῶν Κατσαροῦ καὶ Χ. Φάκα, σήμερον δὲ σώζονται τὰ ἐρεῖπια ταύτης.

Διὰ τὴν δρᾶσιν τούτου τὸ μόνον τὸ ὁποῖον εἶναι ἐξηκριβωμένον, εἶναι ὅτι ἦτο μεμνημένος εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρείαν μαζὶ μὲ ὠρισμένους μυστικοσυμβούλους τοῦ Ἄλῃ πασᾶ. Πιθανὸν νὰ συνετέλεσε κατὰ μέγα μέρος, ὥστε νὰ μὴν γίνῃ τὸ χωρίον τσιφλίκι, ὅπως ἔγιναν πλησιέστερα χωριά «κτῆμα τῶν Μπέϊδων».

Τὸ χωρίον μας ἔμεινεν Ἰμπλιάκι «Σουλτανικὸν κτῆμα» (Κρατικόν).

6. Τάσις πρὸς Ἐπανάστασιν

Τὰ πράγματα πλέον ἔβαινον πρὸς Ἐπανάστασιν, ἤρχισαν νὰ ἐμφανίζωνται τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα τῶν ἀρματολῶν καὶ κλεπτῶν, πού ἐντάσσονται στοὺς ἀπελευθερωτικοὺς σκοποὺς τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας. Οἱ Σουλιῶτες, μὲ τὴν δρᾶσιν των, καὶ ἡ ἐπανάστασις εἰς τὴν Πελοπόννησον, δημιουργοῦν ἄνεμον τῆς Ἐλευθερίας, ὃ ὁποῖος ζωογονεῖ τὰς ψυχὰς τοῦ ὑποδούλου γένους.

Φοβερὰ ἦτο ἡ κατάστασις πού ἐπηκολούθησεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, στρατεύματα διηνεκῶς ἀποστέλλονται διὰ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Ἄλῃ πασᾶ καὶ εἰς τὰ χωρία εἰς τὰ ὁποῖα διήρχοντο ἡ ἐστάθμευον ὑπέφεραν τὰ πάνδεινα οἱ κάτοικοι ἐκ τῶν ἐξηγριωμένων στρατιωτῶν.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Ἄλῃ, ὃ Χουρσίτ ἐστράφη ἐναντίον τῶν ἀρματολῶν οἱ ὁποῖοι κατειχόν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Ἡπείρου, ἀλλὰ συνηγοῦντο καὶ μὲ τοὺς ὀπλαρχηγοὺς τῆς Πίνδου, οἱ ὁποῖοι ἐτέλουν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς κεντρικῆς Διευθύνσεως τοῦ Ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος.

Ὅλαι αἱ θυσίαι τοῦ Ἡπειρωτικοῦ λαοῦ ἀπέβησαν ἐπὶ ματαίῳ καὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀνακήρυξιν καὶ ἀναγνώρισιν τοῦ νεοσυστάτου Ἑλληνικοῦ Κράτους ἡ Ἡπειρος ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τοῦ Ἐλευθεροῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἐξακολουθεῖ νὰ μένη ὑπόδουλος εἰς τοὺς Τούρκους, πλὴν ἐνὸς τμήματος τῆς Ἡπείρου, τὸ ὁποῖον ἀπηλευθερώθη, (ὃ Νομὸς Ἄρτης).

Τὸ 1829 νέα δεινὰ ἀναμένουν τὰ χωρία τῆς Ἐπαρχίας Κορίνθης· ὃ Ρεσῆτ πασᾶς, γενικὸς ἀρχιστράτηγος Ἰωαννίνων διορισθεὶς Στρατάρχης τοῦ κατὰ τῆς Ρωσίας πολέμου, εἶχεν παραδώσει τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν Μπαϊράμ πασᾶ δι' ἀνικανότητα ἀντεκατεστάθη δὲ ὑπὸ τοῦ Σελήμ πασᾶ τοῦ Σατράπου τῆς Θεσσαλίας, ὑπὸ τὴν Διοίκησιν τοῦ ὁποίου ἐτύγχανον ὀπλαρχηγοὶ Ἀλβανοὶ οἱ Καπλὰν καὶ Ἀσλὰν Μπέης, οἵτινες ἐλυμαίνοντο τὴν Ἡπειρον καὶ τὴν Μακεδονίαν. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἡ ληστεία ὀργιάζει, οἱ δὲ κάτοικοι τῶν χωρίων ὑπέστησαν φρικώδη βασανιστήρια καὶ ἂν ἀναλογισθῇ τις τὸν τρόμον τῶν κατοίκων ἐν περιπτώσει

ἀρνήσεως καταβολῆς τῶν διὰ τοῦ κατολόγου ὀριζομένου ποσοῦ λιρῶν εἰς τοὺς ληστές, εἰς περίπτωσιν δὲ μὴ καταβολῆς τῶν λύτρων, ἠπείλουν κατατόμησιν, πυρπόλησιν τῶν οἰκιῶν των, δεδομένου ὅτι τὰ ὄργανα τῆς ἐξουσίας εὗρισκοντο εἰς διαρκῆ μετ' αὐτῶν συνεννόησιν καὶ συμμετοχὴν εἰς τὰς παρανόμους αὐτὰς πράξεις καὶ ἠδιαφόρουν εἰς τὰς διαμαρτυρίας καὶ τὰ παράπονα τῶν καταδυναστευομένων κατοίκων.

Ἡ ληστεία ὑπῆρξεν καθ' ὅλον τὸν 19ον αἰῶνα ἐνδημικὴ εἰς ὀλόκληρον τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν Ἡπειρον.

Αἱ περίοδοι τῆς ἐξάρσεως τῆς ληστείας συμπίπτουν μὲ τὴν ἀνυπαρξίαν ἐννόμου τάξεως εἰς τὴν ὑπαιθρον, δηλ. ἀδυναμίας τοῦ Κράτους ἀντιμετωπίσεως τῆς ληστείας.

Ὑπὸ τὸ πρόσχημα Ἐθνικῶν λόγων, ἡ δημιουργία ἀτάκτων σωμάτων ὑπέθαλψε τὴν ἀνωμαλίαν, πολλοὶ δὲ κατέφυγον εἰς τὴν ληστείαν διὰ νὰ ζήσουν.

Ὑπῆρξεν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποῖαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κονίτσης ἦσαν περὶ τὰς 10 ληστρικὰς συμμορίας ἄνω τῶν 150 ἀτόμων καὶ αἱ ὁποῖαι συμμορίαι εἰσερχόμεναι ἐντὸς τοῦ χωρίου προέβαινον εἰς παντὸς εἶδους παρανόμους πράξεις, πολλάκις δὲ ἐντὸς τοῦ χωρίου ἀφοῦ προέβαινον εἰς λεηλασίας συνεκεντροῦντο εἰς τὴν κεντρικὴν πλατείαν τοῦ χωρίου εἰς διάφορα σημεῖα «ἀλώνια» καὶ ἐχόρευον, ἵνα διὰ τοῦ τρόπου τούτου κάμψουν τὸ ἠθικὸν τῶν κατοίκων, διότι ὑπῆρχεν πληροφοριοδότης τῶν ἀποσπασμάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ληστῶν καὶ μὲ τὴν βεβαιότητα διὰ δὲν διέτρεχον οὐδένα κίνδυνον προέβαινον εἰς παντὸς εἶδους ἀσχημίας, διότι ἐγνώριζον ἐκ τῶν προτέρων τὰς κινήσεις τῶν ἀποσπασμάτων.

Τὴν ἐπομένην κατέφθανον τὰ ἀποσπάσματα δῆθεν διὰ τὴν καταδίωξιν τῶν ληστῶν καὶ ἀφοῦ καὶ αὐτοὶ ἐφιλοξενοῦντο παρὰ τῶν κατοίκων, ἀνεχώρουν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ὅπου ἦσαν οἱ λησταί, οἱ ὁποῖοι ἐπέστρεφον πάλιν δι' ἄλλης ὁδοῦ εἰς τὸ χωρίον.

Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις καὶ οἱ κάτοικοι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὴν μάστιγα τῆς ληστείας.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπῆρχον καὶ τρεῖς λησταὶ καταγόμενοι ἐκ τοῦ χωρίου μας, ἦτοι οἱ Λάζος, Φλῶρος καὶ Κολοκύθας. Καὶ οἱ τρεῖς ἕζων ἀπὸ ληστείας, τὰς ὁποίας διέπραττον τόσον εἰς τὸ χωρίον, ὅσον καὶ εἰς γειτονικὰ χωρία, ἡ δὲ σύλληψις των ἀπὸ τὰ ἀποσπάσματα ἦτο ἀδύνατος, διὰ τοῦτο ἠναγκάσθησαν οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς τοῦ Λάζου νὰ τὸν συλλάβουν καὶ νὰ τὸν παραδώσουν εἰς τὸ ἀπόσπασμα, ἵνα ἀπαλλαγῶν οἱ κάτοικοι ἀπὸ τὸ στοιχεῖον αὐτό.

Μίαν φορὰν εὐρέθη περικυκλωμένος ἀπὸ ἀπόσπασμα ἐντὸς τῆς οἰκίας του. Διὰ νὰ ἀποφύγη τὴν σύλληψιν μετεχειρίσθη τὸ ἐξῆς τέχνασμα: Πρὶν ἐξέλθῃ τῆς θύρας τῆς οἰκίας του, ἐπέταξεν τὴν κάπα ἔξω, νομίζοντες δὲ οἱ στρατιῶται ὅτι εἶναι αὐτός—διότι ἦτο νύκτα—ἐπυροβόλησαν εἰς τὸ σημεῖον τῆς κάπας καὶ τοῦ ἐδόθη χρόνος νὰ διαφύγη τὴν σύλληψιν, διότι ἕως ὅτου γεμίσουν ἐκ νέου τὰ ὄπλα οὗτος ἀπεμακρύνθη τοῦ ἀποσπάματος.

Ἄνύποπτος ὁ ληστὴς Λάζος συνελήφθη εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν παρὰ συγγενῶν του καὶ παρεδόθη εἰς τὸ ἀπόσπασμα, κατεδικάσθη εἰς θάνατον καὶ ἐξετελέσθη εἰς Ἰωάννινα· ἡ τύχη τῶν ὑπολοίπων δύο ληστῶν εἶναι ἄγνωστος, διότι οὗτοι ἐγκατέλειψαν τὸ χωρίον φοβούμενοι μήπως συλληφθῶν καὶ αὐτοὶ παρὰ τῶν κατοίκων.

Ἐλαβε χώραν πρῶτον ὁ φόνος τοῦ Νόλη ἢ Ἀναγνωστοπούλου ἐντὸς τοῦ καταστήματος εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν παρ' ἀγνώστων, δεύτερον ὁ φόμος τοῦ Βασιλείου Γκάσιου τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως, ἐνῶ μετέβαινε νὰ κτυπήσῃ τὴν καμπάνα διὰ τὴν Ἀνάστασιν—ἄγνωστοι ἐπετέθησαν διὰ μαχαιρῶν καὶ ἐφόνευσαν τοῦτον—καὶ τρίτον ἡ σύλληψις τοῦ Βασιλείου Γκόσιου παρ' ὀμάδος ληστῶν τοῦ ὁποίου ἡ ἀπελευθέρωσις ἐγένετο ἀφοῦ κατεβλήθησαν λύτρα εἰς τοὺς ληστές, δὲν θὰ ἦτο δυνατὴ ἢ ἐπιβίωσις τῆς ληστείας εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ἂν δὲν ὑπῆρχον καὶ οἱ ἐλάχιστοι, οἱ ὁποῖοι ὑπέθαλπον τὴν ληστείαν.

Ἀργότερον τὴν κατάστασιν ταύτην ἐπεδείνωσε καὶ τὸ ὄλεθρον ἔθιμον τοῦ διορισμοῦ εἰς τὰ χωρία ἀγροφυλάκων καταγόμενων ἐκ τῆς Ἀλβανίας. Οὗτοι, ἀφοῦ ἐμάνθανον τὴν περιου-

σίαν ἐνδὸς ἐκάστου τῶν κατοίκων, ἔφευγον καὶ ἐσχημάτιζον συμμορίαν καὶ ἐπανήρχοντο διαπράττοντες κλοπὰς καὶ ἐνίοτε φόβους· ἡ ἐποχὴ αὕτη εἶναι ἐκείνη καθ' ἣν ἐλέγετο «κάθε κλαροὶ καὶ κλέφτης»· δὲν ὑπῆρχεν ταξιδιώτης νὰ μὴν ἀποστερηθῇ τῶν κόπων του ἐπιστρέφων εἰς τὸ χωρίον, ἢ ἐργάτης μεταβαίνων εἰς τὴν ἐργασίαν του νὰ μὴν ἀπογυμνωθῇ ἀπὸ τοὺς ληστές, ἢ ἔμπορος νὰ μὴν ληστευθῇ.

Πρὸς πίστωσιν τῶν ἀνωτέρω παραθέτω ἓνα συμβὰν εἰς τὸν μακαρίτην Χ. Μιρτσέκην εἰς ἓνα ταξίδι του πρὸς Ἰωάννινα δι' ἐξεύρεσιν ἐργασίας, εἰς τὸ σημεῖον Κουτσουπιὰ συνελήφθη παρὰ τῶν ληστῶν. Κατὰ τὴν ἔρευναν, ἡ ὁποία τοῦ ἐγένετο, εὑρέθη ἐν Μεντζίτι «γρόσια ἐκείνην τὴν ἐποχὴ 20» καὶ τὸ ὁποῖον ἐκρατήθη παρὰ τῶν ληστῶν, εἰς τὴν παράκλησιν ὅπως τοῦ τὸ ἐπιστρέψουν διὰ νὰ ἔχη δι' ἔξοδα ταξιδίου καὶ διατροφῆς, ἕως ὅτου εὔρη ἐργασίαν, ἠρώτησαν τοῦτον τί ἐργασίαν κάμνη καὶ οὗτος τοὺς ἀπήντησεν μάστορας. Τότε τὸν ἠρώτησαν ἐκ νέου ἐὰν κάμνη ὄλο μεγάλα σπίτια στὰ Γιάννινα, καὶ αὐτὸς τοὺς ἀπήντησεν ὅτι ἐργάζεται καὶ σὲ μεγάλες οἰκοδομὰς, ἀλλὰ καὶ κάμνει καὶ μικρὰς ἐπισκευὰς, μερεμέτια ἢ ἀπάντησις τῶν ληστῶν ἦτο ὅτι καὶ αὐτοὶ ἔκαμαν σήμερον ἓνα μερεμέτι.

Τὰ καταρτισθέντα καὶ ἐξοπλισθέντα ἀνταρτικὰ σώματα παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἀθηνῶν τὰ ὁποῖα θὰ ἔδρων αἰφνιδιαστικῶς εἰς τὰ μετόπισθεν τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, μετὰ τὴν ἀποτυχίαν καὶ τὴν ἀνακωχὴν. Τὸ 1897 τὸ πλεῖστον τῶν τμημάτων τούτων παρέμειναν ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν Τούρκων κατεχομένου ἐδάφους καὶ ὀλόκληρος ἡ περιοχὴ τῆς Πίνδου κατεκλύσθη ἀπὸ τὰ ἀνταρτικὰ σώματα, μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ οἱ δύο καπεταναῖοι Νταβέλης καὶ Λεωνίδας, οἱ ὁποῖοι ἔδρων πλέον ὡς λησταὶ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Πίνδου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔμεινεν καὶ τὸ τραγούδι :

*Μᾶς πῆρ' ἡμέρα κι' ἡ ἀυγή, γειά σου Νταβέλη ἀρχιληστή
Γυιέ μ' μᾶς πῆρε μεσημέρι, Λεωνίδα καὶ Νταβέλη
Τὸ ποῦ θὰ λημεριάσουμε, Νταβέλη θὰ μᾶς πιάσουνε*

Ποῦ θὰ κάνωμε λημέρι, Λεωνίδα καὶ Νταβέλη
 Σ' ἐκεῖν' τῆ ράχη τὴν ψηλὴ, γειά σου Νταβέλη ἀρχιληστή
 Γυιέ μ' στὴν ἄλλη τὴν παρέκει, Λεωνίδα καὶ Νταβέλη
 Νὰ φέρ' ὁ βλάχος τὸ ψωμί, γειά σου Νταβέλη ἀρχιληστή
 Κι' οἱ Βλάχισσες τ' ἀλεύρι, Λεωνίδα καὶ Νταβέλη.

Ἡ καταθλιπτικὴ αὕτη κατάστασις ἠνάγκασε τοὺς κατοίκους ν' ἀποδημήσουν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα καὶ νὰ μὴν ἐπιστρέψουν εἰς τὸ χωρίον καὶ περὶ τὰς πεντήκοντα (50) οἰκογενείας ἐγκλιτεστάθησαν εἰς διάφορα χωρία καὶ πόλεις τοῦ ἐλευθέρου τότε Ἑλληνικοῦ κράτους.

Πόλεις καὶ χωρία εἰς τὰ ὅποια κατέφυγον οἱ κάτοικοι ἦσαν τὰ ἑξῆς: Δομοκός, Γυφτοχώριον, Ἀσλανάριον, Παλιοβλάχα, Κουμπουτάδες, Φτέρη, Βατσουνιά κ.λ.π. ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ πλεῖστον τῶν εὐρισκομένων εἰς ἀλλοδαπὴν καὶ γνωρίζοντες τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τῆς ἀσφαλείας καὶ τὰ συμβαίνοντα καὶ εἰς τὰς λοιπὰς κοινότητας τῆς ἐπαρχίας ἔμειναν μακρὰ τοῦ χωρίου.

Εἶναι δίκαιον νὰ ὁμολογηθῆ ὅτι ἡ ἀποδημία τῶν ἀτόμων τούτων οὐδόλως ἐμείωσε τὴν ἀφοσίωσιν αὐτῶν διὰ τὴν πρόοδον τῆς Πατρίδος τῶν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον διὰ πᾶν κοινοτικὸν ζήτημα.

Μόνον κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος διηυκρινίσθη πλήρως ἡ κατάστασις καὶ οὐδεμία σύγχυσις ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ πλέον.

Ἄνταρτικὰ Σώματα

Κατὰ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου 1904 ἦλθεν εἰς τὸ χωρίον ὁ ὄπλαρχηγὸς Λίτσας μὲ 48 ἄτομα ἀπόσπασμα, ὅπου καὶ παρέμειναν εἰς τὸ χωρίον ἐπὶ 4 ἡμέρας, ἔφερον μαζί των καὶ ἓνα τραυματίαν ἀπὸ τὰς ἐπιχειρήσεις μεταξὺ τῶν Τούρκων εἰς τὴν Μακεδονίαν.

Κατὰ τὴν παραμονὴν των εἰς τὸ χωρίον ἐφωδιάσθησαν μὲ ὅ,τι ἦτο ἀπαραίτητον δι' ὀλόκληρον τὸ Σῶμα, μὲ τσαρούχια, κάλ-

τσες, ἐσώρουχα, μὲ ἀνάλογα τρόφιμα καὶ ἀνεχώρησαν διὰ Φούρ-
καν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μακεδονίαν, ὅπου ἦτο τὸ κέντρον τῶν ὀ-
πλαρχηγῶν Π. Μελά.

Ἡ παραμονὴ τοῦ τμήματος τούτου εἰς τὸ χωρίον καὶ οἱ
πατριωτικοὶ λόγοι τοῦ ὀπλαρχηγοῦ ἐν κλειστῷ χώρῳ ἐνεθάρρυν-
νον τοὺς κατοίκους διὰ νέους ἀγῶνας καὶ νέας θυσίας.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀνταρτικοῦ Σώματος, πληροφορο-
ρηθεῖσαι αἱ τουρκικαὶ ἀρχαὶ τὴν παραμονὴν εἰς τὸ χωρίον, κατέ-
φθασεν ἀπόσπασμα τουρκικοῦ στρατοῦ ἀποτελούμενον ἐξ 100
ἀνδρῶν μὲ ἐπικεφαλῆς ταγματάρχην, παρ' ὅλας δὲ τὰς πιέσεις
τῶν Τούρκων ὅπως ἐξακριβώσουν τὴν δύναμιν τοῦ τμήματος καὶ
τὴν κατεύθυνσιν τὴν ὁποῖαν ἠκολούθησεν τοῦτο, δὲν κατέστη
δυνατὸν νὰ πληροφορηθοῦν καὶ παρ' ὅτι ἐφιλοξενήθησαν ἐντὸς
τοῦ χωρίου, διότι εἰς τὰς οἰκίας ἔνθα ἐφιλοξενούντο δὲν ἐπέ-
τρεψαν νὰ παραμείνουν παιδιὰ ἀνήλικα, τὰ ὁποῖα ἦτο δυνατὸν
νὰ δώσουν πληροφορίαν τινὰ διὰ τὴν παραμονὴν τοῦ τμήματος
ἐν τῇ παιδικῇ ἀφελείᾳ.

Ἀνακήρυξις Συντάγματος

Τὸ τουρκικὸν κομιτᾶτον «Ἐνωσις Πρόοδος» τὴν 10/23 Ἰου-
λίου 1908 ἐκήρυξε τὸ Συνταγματικὸν Πολίτευμα καὶ ἐκαλεῖτο ὁ
λαός, ἵνα ἐπισφραγίσῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Κέντρου περὶ ἀνακη-
ρύξεως τοῦ Συντάγματος. Ἡ εἶδησις εἰς τὸ χωρίον ἔφθασεν τὴν
14/27 Ἰουλίου 1908 οἱ κάτοικοι συγκεντρωθέντες εἰς τὴν πλα-
τεῖαν τοῦ χωρίου ἐπανηγύριζον, ἵνα ἐπισφραγίσουν τὴν ἀπόφα-
σιν τοῦ κέντρου φωνάζοντες «ζήτω τὸ νέον σύνταγμα», καὶ ἐ-
πέτων τὰ φέσια εἰς τὸν ἀέρα ἐν τῇ προσδοκίᾳ ὅτι τοῦτο θὰ ἐ-
καλυτέρευεν γενικὰ τὴν κατάστασιν.

Δὲν παρήλθον τρεῖς μῆνες ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ νέου
συντάγματος καὶ βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ ἐγένοντο διὰ τὴν ἀντι-
προσώπευσιν τοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν
Βουλὴν.

Ἐκ τοῦ νέου πολιτεύματος ἡ κατάστασις ἐκαλυτέρευεν εἰς

ολόκληρον τὴν Ἡπειρον καὶ πολὺ περισσότερον εἰς τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας Κονίτισης, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀπομεμακρυσμένα ἀπὸ κάθε συγκοινωνίαν.

Τὸ ἔτος 1910 τὸ χωρίον ἐπολιορκήθη ὑπὸ Τούρκων στρατιωτῶν, ἵνα παραλάβουν τοὺς πρώτους κληρωθέντας διὰ στρατιωτικὴν θητείαν.

Οἱ πρῶτοι κληρωθέντες ἐκ τοῦ χωρίου ἦσαν οἱ ἑξῆς: 1) Κυριάκος Μησιακούλης, 2) Ἰωάννης Τζιομάκας καὶ 3) Ἀπόστολος Σκεῦος, τοὺς ὁποίους οἱ κάτοικοι προέπεμψαν μὲ συγκινητικὰς ἐκδηλώσεις.

Ἡ θέσις τῶν στρατευθέντων δὲν ἦτο εὐχάριστος, διότι καὶ ἐκ φανατισμοῦ καὶ ἐξ ἀντιζηλίας, οὐδεμιᾶς ἐν τῷ στρατῷ ἐτύγχανον προσοχῆς, καὶ ἐτίθεντο εἰς κατωτέραν μοῖραν πρὸς τοὺς Μουσουλμάνους στρατιώτας των, ἠγγαρεύοντο δὲ καὶ ἐπιφορτίζοντο διὰ τῶν βαρυτέρων ἐν τῷ στρατῷ καθηκόντων, τοῦτο εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὸν θάνατον τοῦ Ἰωάννου Τζιομάκα ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, διότι ἐκεῖ ἐστάλησαν οἱ πρῶτοι στρατευθέντες.

Ἀργότερον ἐφηρμόσθη τὸ σύστημα τῆς ἐπιστρατεύσεως, διὰ πληρωμῆς τῆς θητείας διὰ ἀντισηκώματος ὡς ἑξαγορὰ καὶ ἔκτοτε οὐδεὶς ἐπεστρατεύθη, καθ' ὅσον κατέβαλλον τὸ ἀντισηκῶμα εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν Κυβέρνησιν.

Κήρυξις πολέμου καὶ ἀπελευθέρωσις ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα μέχρι τοῦ 1910.

18/1 Σεπτεμβρίου 1912 ἡμέρα ἐπιστρατεύσεως τῆς Ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

5/18 Σεπτεμβρίου 1912 ἐκηρύχθη πόλεμος Ἑλλάδος—Τουρκίας.

Ἡ εἶδησις κηρύξεως διεδόθη ἀστραπιαίως εἰς τὸ χωρίον ἅμα δὲ καὶ ἡ προέλασις τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Ὅλων ἡ σκέψις ἦτο νὰ δώσουν τὸ παρὸν εἰς τὸ προσκλητήριον τῆς Πατρίδος καὶ ἀμέσως συγκροτοῦνται εἰς τὰ χωρία τῆς Ἐπαρχίας ἀν-

ταρτικά Σώματα ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῶν ὀπλαρχηγῶν, 1ον ἑνὸς Καλογήρου ἐκ τοῦ Μοναστηρίου Ζέρμας, 2ον ἑνὸς Περικλῆ ἐκ τοῦ χωρίου μας, ὅστις ἦτο κλέφτης μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ 3ον ἑνὸς Σιδέρη ὀπλαρχηγοῦ ἀγνώστου καταγωγῆς· συγχρόνως ὅλοι οἱ ἄνδρες οἱ δυνάμενοι νὰ φέρουν ὄπλα καὶ εὕρισκόμενοι πλησίον τῆς Πατρίδος των προσῆλθον καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα.

Μεγάλη δυσχέρεια προέκυψεν διὰ τὸν ὄπλισμὸν τῶν κατοίκων.

Λόγω τῆς ἀνωτέρω δυσχερείας, ἀπεφασίσθη ἐκ μέρους τῶν κατοίκων ἡ ἀποστολὴ ἀτόμων τινῶν εἰς Μακεδονίαν διὰ τὴν προμήθειαν πολεμικῶν ὄπλων, τὴν ἀποστολὴν δὲ ταύτην ἀνέλαβον οἱ 1) Εὐθύμιος Κεχαγιᾶς, 2) Στέργιος Ρίζος καὶ 3) Κωνσταντῖνος Μησιακούλης, οἱ ὅποιοι μὲ μεγάλας προφυλάξεις καὶ μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς των ἔφθασαν εἰς Μακεδονίαν.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν ἐπέστρεψαν μὲ τρία ζῶα ἔμπορτα μὲ ὄπλα καὶ πυρομαχικά, τὰ ὄπλα δὲ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἦσαν Γκράδες καὶ Μαρίνια.

Ἡ διανομὴ τούτων ἐγένετο εἰς τοὺς δυναμένους νὰ φέρουν ταῦτα καὶ τοιουτοτρόπως ἐξωπλίσθησαν ἀρκετοὶ κάτοικοι. Ὑπῆρχεν ὁμως καὶ ἀρκετὸς ἀριθμὸς κυνηγετικῶν ὄπλων, τὰ ὅποια εἰς ἐνδεχομένην στιγμὴν θὰ ἐχρησιμοποιοῦντο.

Τὰ ὑποχωροῦντα ἐκ Μακεδονίας τμήματα τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ καὶ διερχόμενα μέσω Κερασόβου—Μολίστης, ἐπεχείρησαν μέσω Μπολιάνας νὰ καταλάβουν τὸ χωρίον καὶ προβοῦν εἰς λεηλασίαν, διότι ἡ ἐπισιτιστικὴ κατάστασις τούτων ἦτο ἀπελπιστικὴ.

Ἄπαντες οἱ κάτοικοι οἱ κατέχοντες παντὸς εἴδους ὄπλων ἀκόμη καὶ φίστες «σφῆκες», μετὰ τῶν προαναφερθέντων ὀπλαρχηγῶν, κατέλαβον τὰ ὑψώματα Μπολιάνας μέχρι Πέστης καὶ ἀντέταξαν ἄμυναν ἐναντίον τῶν Τούρκων· εἰς τὴν ἄμυναν ταύτην ἐβοήθησαν καὶ αἱ καιρικαὶ συνθηκαί, διότι ὁμίχλη καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπεκράτει. Οἱ δὲ νεαροὶ τότε βλαστοί, καὶ ὁ ὑποφαινόμενος, μετέφερον εἰς τὰ ὑψώματα τὰ τρόφιμα τῶν πατέρων μας καὶ

λοιπῶν συγγενῶν μὲ τὴν χαρὰν ἐξωγραφισμένην εἰς τὰ πρόσωπά των, ἀφοῦ καὶ εἰς αὐτοὺς ἔλαχεν νὰ προσφέρουν ὅ,τι ἦτο δυνατὸν εἰς τὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα.

Παραλλήλως αἱ γυναῖκες ἐφρόντιζον νὰ κρύπτουν τὰ διάφορα τρόφιμα, οἰκιακὰ σκεύη, ἔπιπλα, ρουχισμὸν εἰς κρύπτας εὐρισκομένας ἐντὸς τῶν οἰκιῶν καὶ ἔξωθεν αὐτῶν, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν οἱ ὑπερασπισταὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ἀνακόψουν τὴν ἐπίθεσιν τῶν Τούρκων.

Πολλαὶ δὲ κρύπται εὐρίσκονται ἐκ παλαιότερων ἐποχῶν εἰς ἑκάστην οἰκίαν, ὅπου καὶ σήμερον ἀκόμη σώζονται, χρησιμοποιεῖσαι καὶ πάλιν ἀργότερον.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν οἱ Τούρκοι ἐπανάλαβον τὴν ἐπίθεσιν τοῦ χωρίου μὲ περισσοτέρας δυνάμεις καὶ ἡ ἀντίστασις τῶν ὑπερασπιστῶν κάμπτεται. Τὴν 7/20 Ἰανουαρίου 1913 ἐγένετο ἡ κατάληψις τοῦ χωρίου παρὰ τοῦ Μουλιαζήν — Χουσίν, τοῦ ὁποίου ἡ δύναμις τακτικοῦ Στρατοῦ ἦτο 400 πεζοὶ καὶ εἰς οὐλαμὸς Πυροβολικοῦ Ὀρειβατικοῦ μετὰ δύο πυροβόλων καὶ 50 ἀνδρῶν, ὁ ὁποῖος Οὐλαμὸς ἐγκατεστάθη εἰς Ἀγίαν Τριάδα, ὅπου καὶ ἐτοποθέτησεν τὰ δύο πυροβόλα. Ἐφοβεῖτο ὁμως τὸν κίνδυνον ἐπιθέσεως ἐκ μέρους τῶν ἀνταρτικῶν Σωμάτων. ἐπιέζετο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ χωρίον, ἐβομβάρδιζεν ἅμα αὐτό, γνωρίζων ὅτι αἱ δυνάμεις τῶν ἀνταρτικῶν Σωμάτων εὐρίσκοντο εἰς τὰ πέριξ ὑψώματα Γύφτισσα, Σωτήρα κ.λ.π. καὶ εἰς τὸ χωρίον παρέμεινον μόνον οἱ γέροντες καὶ τὰ γυναικόπαιδα.

Τὸ κύριον τμήμα τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ ὑπεδέχθησαν οἱ γέροντες εἰς τὰ Εἰκονίσματα ἐναντι τοῦ χωρίου καὶ διεβεβαίωσαν τούτους ὅτι τὰ ἔνοπλα τμήματα δὲν ἀποτελοῦνται ἀπὸ κατοίκους τοῦ χωρίου, ἀλλὰ προέρχονται ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν.

Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι οὐδεὶς ἐγνώριζεν τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν ὥστε νὰ δυνηθοῦν νὰ συνεννοηθοῦν καὶ μόνον εἰς, ὅστις εἶχεν κάμνει ἀπὸ μικρὸ παιδί εἰς τὴν περιοχὴν Δράμας, ἐγνώριζεν ἐλάχιστα.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς παραμονῆς των εἰς τὸ χωρίον, οἱ κάτοικοι ἀνέλαβον τὴν τροφοδοσίαν ὀλοκλήρου τοῦ τμήματος,

διότι ἐφοδιασμὸν εἰς τρῶφιμα δὲν εἶχε τὸ τμήμα τοῦτο, ἀπετε-
λειτο δὲ ἀπὸ ὑπολείμματα τοῦ τακτικοῦ Στρατοῦ τοῦ Τζιαβίτ ἀ-
τάκτως ὑποχωροῦντα μὲ προορισμὸν τὴν Κόνιτσαν μέχρις ὅτου
συμπτυχθοῦν καὶ τὰ ὑπόλοιπα ὑποχωροῦντα τμήματα ἐκ Μακε-
δονίας, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀποδεκατισμένα ἐκ τῶν συνεχῶν μαχῶν
μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ.

Ὁ Στρατὸς οὗτος παρουσίαζεν οἰκτρὰν κατάστασιν ἀπὸ ἀ-
πόψεως ἰματισμοῦ καὶ ὑποδήσεως καὶ ἐξηντλημένος ἐκ πείνης
εἰς τοιοῦτον σημείον πὺ οἱ στρατιῶται περιεφέροντο εἰς τὰ ση-
μεῖα, ὅπου ὑπῆρχον ἀπορρίμματα λαχανικῶν, ἔτρωγαν ταῦτα, ἐ-
πώλουν δὲ τὰ πυρομαχικά των εἰς ἡμᾶς τὰ παιδιά διὰ νὰ ἐξ-
οικονομήσουν 200 δράμια καλαμπόκι, τὸ ὁποῖον ἔψηνον καὶ ἔ-
τρωγον.

Μετὰ τὴν παραμονὴν τεσσάρων (4) ἡμερῶν εἰς τὸ χωρίον
ἦτοι 11/24/1/1913 ἀφοῦ ἐδόθησαν ἐκ μέρους τῶν κατοίκων δια-
βεβαιώσεις ὅτι δὲν θὰ ἐκινουῦντο ἐκ νέου ἐναντίον των τὰ ἀν-
ταρτικὰ τμήματα, ἀνεχώρησαν διὰ Κόνιτσαν, ἔνθα ἦτο ἡ προ-
σωρινὴ ἔδρα τοῦ τμήματος τοῦτου.

Παρὰ τὴν διαβεβαίωσιν τῶν κατοίκων ὅτι δὲν θὰ ἐκινουῦντο
ἐναντίον των, οἱ κάτοικοι καὶ πάλιν ὀργανώθησαν, κατέλαβον
καὶ πάλιν τὰ ὑψώματα, ἵνα καὶ πάλιν ἀναχαιτίσουν ἕτερα τμή-
ματα ὑποχωροῦντα ἐκ Μακεδονίας, τὰ ὁποῖα ἐπρόκειτο καὶ πάλ-
ιν νὰ εἰσβάλουν εἰς τὸ χωρίον.

Πληροφορηθέντες οἱ Τούρκοι οἱ εὕρισκόμενοι εἰς Κόνιτσαν
τὴν ἐξέγερσιν τῶν κατοίκων, ἐπανέκαμψαν καὶ πάλιν τὴν 17/30
Ἰανουαρίου 1913 μὲ σκοπὸν πλέον ὅπως καταστρέψουν τὸ χω-
ρίον, διότι οἱ κάτοικοι δὲν ἐτήρησαν τὸν λόγον των.

Κατόπιν τῆς νέας ἀπειλῆς τῶν Τούρκων, οἱ δυνάμενοι νὰ
φέρουν ὄπλα, κατέλαβον τὰ ὑψώματα Μπολιάνα, Λεσινίτσα, Ἅ-
γιον Ἰωάννην ἐνισχυθέντες καὶ παρὰ τῶν ἐθελοντῶν ἐκ Καν-
τσίκου καὶ Μπλίσγιαννης «Λαγκάδας» καὶ μὲ πλήρες ἐξοπλισμέ-
νον τμήμα τοῦ Κσπετὰν Σιδέρη, ἀνέλαβον τὴν ἐπίθεσιν ἐναν-
τίον τῶν Τούρκων καὶ πάλιν. Αἱ καιρικαὶ ὁμως συνθῆκαι ἠϋ-
νόησαν τὴν κατάστασιν καὶ οὕτω ἠνάγκασαν τὸν Μουλιαζήμ —

Χουσίλν μετὰ 250 ἀνδρῶν νὰ ὀπισθοχωρήσῃ ἐκ Καστάνιανης καὶ μεταβῆ εἰς Κεράσοβον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Φούρκαν μὲ σκοπὸν τὴν ὑπερφαλάγγισιν τοῦ χωρίου. Εἰς τὴν μάχην ταύτην ἐχρησιμοποιεῖσθαι καὶ κυνηγετικὰ ὄπλα καθὼς καὶ ὀπισθογεμῆ «Κα-ραμπίνες» μὲ καπούλια ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

Οἱ κάτοικοι εὐρέθησαν εἰς πραγματικὸν συναγερμόν, διότι εἰς περίπτωσιν καταλήψεως θὰ προέβαινον εἰς λεηλασίας καὶ καταστροφὰς καὶ θύματα θὰ ἐθρηνοῦμεν· καὶ πάλιν ἐδόθη ἡ εὐκαιρία εἰς τὰ παιδιά τῆς ἡλικίας ἄνω τῶν 10 ἐτῶν νὰ λάβουν μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα μεταφέροντα τροφίμα, ὕδωρ καὶ ὅ,τι ἦτο ἀπαραίτητον διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν μαχομένων γονέων καὶ συγγενῶν. Ὅλαι δὲ αἱ ἀπόπειραι τοῦ ἐχθροῦ ἀπεκρούσθησαν καὶ ἡ ὑποχώρησις των λαμβάνει ἔκτασιν ἀτάκτου φυγῆς.

Ἡ ἀντίστασις τοῦ Κερασόβου ἐκάμφθη καὶ τὸ χωρίον εὐρέθη εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς εἶχεν καταλάβει τὰ Δρεβενὰ καὶ ἀμέσως δι-ετάχθη νὰ προελάσῃ πρὸς Κερασόβον, ἀφοῦ εἶχεν γνωστῆ ἡ κατάληψις τούτου ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Τὴν 25 πρὸς 26 Ἰανουαρίου 1913, ὁ τουρκικὸς στρατὸς, φοβηθεὶς κύκλωσιν τοῦ Κερασόβου ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ἤρχισεν νὰ ὑποχωρῇ πρὸς νότον ἀφοῦ ἐλεηλάτησε τοῦτο προηγουμένως.

Τὴν 8ην Φεβρουαρίου 1913 ἐγένετο ἡ κατάληψις τῆς Μολίστης παρὰ τοῦ Ἀπελευθερωτικοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ.

Ἡ εἶδησις περὶ καταλήψεως τῆς Μολίστης καὶ ἡ φυγὴ τῶν Τούρκων πρὸς Νότον, συνέτεινεν ὥστε οἱ κάτοικοι νὰ εἶναι ἕτοιμοι νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν ἀπελευθερωτικὸν Ἑλληνικὸν Στρατόν, ὁ ὁποῖος εὐρίσκετο εἰς Κόνιτσαν.

Τὴν 14 Φεβρουαρίου ἐγένετο ἡ ἱστορικὴ μάχη Μολίστης μετὰ τὰ ὑποχωροῦντα τουρκικὰ τμήματα.

21η Φεβρουαρίου 1913 Ἱστορικὴ ἡμέρα

Τὴν 21ην Φεβρουαρίου 1913 ἡμέραν Πέμπτην ἐγένετο ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ χωρίου ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν Ζυγόν.

Ἡ εἶδησις περὶ τῆς ἀφίξεως περὶ ὥραν 14.00 «ὥρα Τουρκίας 8» τοῦ ἐλληνικοῦ ἀπελευθερωτικοῦ στρατοῦ, οἱ κάτοικοι ἤρχισαν γενικὸν σημαιοστολισμὸν τῶν καταστημάτων καὶ οἰκιῶν καὶ διὰ κωδωνοκρουσιῶν ἐγένετο ἡ συγκέντρωσις ὅλων τῶν κατοίκων εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν καὶ ἐκεῖθεν ἡ ἐκκίνησις διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῶν ἀπελευθερωτῶν προπορευομένου τοῦ κλήρου μετὰ τῶν Σημαιῶν καὶ ἑξαπτερούγων, αἱ κοινοτικαὶ Ἀρχαὶ μετὰ τῶν διδασκάλων. Οἱ μαθηταὶ συντεταγμένοι ἔψαλλον πατριωτικὰ ᾄσματα καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι βαδίζουσι πρὸς Ἅγιον Χριστόφορον, ἵνα ὑποδεχθῶν τὸν ἀπελευθερωτικὸν ἐλληνικὸν στρατόν, ὁλόκληρον δὲ τὸ ὕψωμα κατεκλύσθη ἀπὸ πλήθη κόσμου.

Τὰ ἀπελευθερωτικὰ στρατεύματα ὑπεδέχθησαν οἱ κάτοικοι ἐν μέσῳ ἐνθουσιαστικῶν καὶ συγκινητικῶν ἐκδηλώσεων καὶ ἀπερίγραπτοι ὑπῆρξαν αἱ στιγμαὶ τῆς χαρᾶς τῶν κατοίκων, ἀλλὰ καὶ οἱ στρατιῶται ἐδάκρυζον ἐκ συγκινήσεως ἐπὶ τῇ θεᾷ τῶν δακρυόντων ἐκ τῆς χαρᾶς τέως ὑποδοῦντων ἀδελφῶν, οἱ ὅποιοι ἦσαν πλέον ἐλεύθεροι μετὰ πάροδον τόσων αἰώνων καὶ γενεῶν, διαφυλάξαντες τὴν Θρησκείαν, τὴν Γλῶσσαν, τὴν Οἰκογένειαν καὶ πᾶν ὅ,τι ἦτο Ἑλληνικόν, διότι δέον νὰ τονισθῇ ὅτι μόνον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὠμιλοῦμεν παρ' ὅλα τὰ χρόνια τῆς δουλείας.

Τοὺς ἐλευθερωτὰς προσεφώνησεν ὁ Δ/ντῆς τοῦ Σχολείου Ἀθαν. Παπαθανασίου, ἀπήντησεν ὁ Δ/τῆς τοῦ Λόχου Λοχαγὸς Πισμάνης, ὁ ὅποιος ἀπηύθυνε σύντομον χαιρετισμὸν πρὸς τοὺς κατοίκους καὶ ἡ πομπὴ ἐν μέσῳ πάλιν ἐνθουσιασμοῦ κατηνθύνθη εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν.

Ἀξιωματικοὶ καὶ ἅπαν τὸ στράτευμα ἔτυχον ἀφαντάστου φιλοξενίας ἐκ μέρους ἀπάντων τῶν κατοίκων.

Τὴν Κυριακὴν 24ην Φεβρουαρίου μὲ μεγαλοπρέπειαν ἐτελέσθη ἡ πανηγυρικὴ Δοξολογία διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν. Εἰς τὴν τελετὴν παρέστησαν οἱ Ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ Στρατιῶται, αἱ Κοινοτικαὶ Ἀρχαί, οἱ Διδάσκαλοι καὶ ἅπαντες οἱ κάτοικοι.

Κατὰ τὴν εἴσοδον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἀξιωματικῶν καὶ Στρατιωτῶν οἱ κάτοικοι προέβησαν εἰς ἐνθουσιώδεις ἐκδη-

λώσεις, τὸν δὲ πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ὁ Διευθυν-
τῆς τοῦ Σχολείου.

Μετὰ παραμονὴν 3 ἡμερῶν, ἤτοι τὴν 24 Φεβρουαρίου, δι-
ετάχθη ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ὅπως μεταβῆ εἰς Κόνιτσαν ἐνού-
μενος μετὰ τοῦ λόχου Μολίστης.

Θὰ ἦτο παράλειψις ἐκ μέρους μου νὰ μὴν ἀναφέρω καὶ τὰ
ὀνόματα δύο (2) νέων τῆς κοινότητος, οἱ ὅποιοι κατετάγησαν ὡς
ἐθελονταὶ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν καὶ οἱ ὅποιοι ἔλαβον μέ-
ρος εἰς τὰς σκληρὰς μάχας τοῦ Μπιζανίου· οὗτοι εἶναι οἱ 1) Ἰω-
άννης Καλογήρου καὶ 2) Δημήτριος Τσιαλογιάννης.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν οἱ κάτοικοι πλέον ἐλεύθεροι ἐπι-
δίδονται εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀπερίσπαστοι παντὸς φόβου καὶ
τρομοκρατίας τῶν Τούρκων, ἐπικοινωνοῦντες πλέον ἐλεύθεροι
μὲ δλόκληρον τὴν Ἑλλάδα καὶ μιὰ καινούργια ζωὴ ἀρχίζει εἰς
τὸ χωρίον.

Α' Παγκόσμιος Πόλεμος

Ἡ Ἑλλάς, ὑπῆρξε οὐδετέρα μέχρι τοῦ 1916· διαφωνία ἀνε-
φύη μεταξὺ Βασιλέως καὶ Βενιζέλου· κίνημα τῆς Ἐθνικῆς Ἀ-
μύνης ἐγένετο εἰς Θεσσαλονίκην τὴν 17ην Αὐγούστου 1916.

Τὴν 26ην Σεπτεμβρίου 1916 ἔφθασεν εἰς Θεσσαλονίκην ὁ
Ἐλευθέριος Βενιζέλος, ὅπου ἀνέλαβεν τὴν ἡγεσίαν τοῦ κινήμα-
τος τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Ἀρχὰς Ὀκτωβρίου ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ
τῶν Δυνάμεων ἢ Κυβέρνησις Βενιζέλου καὶ ἐσταθεροποίησε τὸν
χωρισμὸν τοῦ Κράτους, δημιουργήσασα ἐκ τῶν πραγμάτων εἰ-
δικὸν καθεστῶς εἰς τὴν Μακεδονίαν.

Μέρος τῆς περιοχῆς τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης ὑπήχθη εἰς
τὸ καθεστῶς τοῦ κινήματος τῆς Θεσσαλονίκης, μεταξὺ τῶν χω-
ρίων τῆς Ἐπαρχίας ἦτο καὶ τὸ χωρίον μας.

Τὴν 12ην Δεκεμβρίου 1916 καὶ περὶ ὥραν 16ην ἐθεάθη-
σαν παρὰ τῶν κατοίκων Γαλλικὰ στρατεύματα νὰ καταλαμβάνου-
ν τὰ ὑψώματα Ἁγία Πεντηκοστὴ καὶ Ἁγιος Χαράλαμπος
καὶ δι' ἐνὸς ἀγγελιαφόρου ἐζήτουν τὴν παράδοσιν τοῦ χωρίου,

πρᾶγμα ὅπερ καὶ ἐγένετο ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀντιστάσεως τῶν κατοίκων καὶ τὴν 17.00 ὥραν ἦλθεν ἐντὸς τοῦ χωρίου εἰς Ὑπαξιωματικὸς Γάλλος μετὰ 15 Ἀράβων στρατιωτῶν «Μαῦροι ἀπὸ τὰς ἀποικίας τοῦ Γαλλικοῦ Μαρόκου» ὅπου ὑψωσαν τὴν Γαλλικὴν Σημαίαν εἰς τὴν πλατείαν τοῦ χωρίου «Ἀμελικό». Ταυτοχρόνως, μετὰ τὴν ἀφίξιν των, συνεδέθησαν τηλεφωνικῶς μετὰ τοῦ κυρίου Λόχου, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἔδραν τὸ Κάντσικον καὶ μετὰ πάροδον 3 ἡμερῶν ἦλθεν καὶ ἐγκατεστάθη ὀλόκληρος λόχος ἀποικιακοῦ στρατοῦ Μαύρων ἐπιταξάντων τὸ Σχολεῖον πρὸς στρατωνισμόν των.

Διὰ τῆς καταλήψεως τοῦ χωρίου ἦλθεν καὶ πάλιν ὁ πληθυσμὸς νὰ δοκιμάσῃ στερήσεις καὶ κακουχίας.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν ἀπὸ τῆς καταλήψεως τοῦ χωρίου διέταξαν τοὺς κατοίκους, ἵνα παραδώσουν πᾶν ὄπλον εἴτε πολεμικὸν εἴτε κυνηγετικὸν ἐντὸς 24 ὡρῶν εἰς τὸν Διοικητὴν Γάλλον Ἀξιωματικόν, διότι πᾶς μὴ συμμορφούμενος πρὸς τὴν διαταγὴν ταύτην θὰ ἐπισύρῃ αὐστηρὰς κυρώσεις καὶ αὐτὴν τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου.

Πάντες οἱ κάτοικοι συνεμορφώθησαν καὶ παρέδωσαν τὰ ὄπλα ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, πλὴν ἐλαχίστων, οἱ ὁποῖοι ἔτυχε νὰ ἔχουν πλεόν τοῦ ἐνὸς καὶ τὰ ὁποῖα ἔκρυψαν εἰς τὰ σκοτεινὰς κρύπτας τῶν ὑπογείων των.

Μετὰ τὴν περισυλλογὴν τῶν ὄπλων ἀπέστειλαν ταῦτα εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἀργότερον ἐπωλήθησαν παρὰ τῶν συμμάχων ὡς ἄχρηστον ὑλικόν.

Αὐτὴ ἦτο ἡ τύχη τῶν τόσων τιμίων δοξασμένων ὄπλων τὸ 1912—1913.

Καὶ ἐνῶ ταῦτα συνέβαινον μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης ὁ ἀποκλεισμὸς ἐξηκολούθει καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, πλὴν τῆς Μακεδονίας, ἡ ὁποία ἦτο τὸ κέντρον ἐφοδιασμοῦ τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων Ἀγγλίας—Γαλλίας—Ἀμερικῆς καὶ Ἰταλίας.

Ἀργότερον αἱ Στρατιωτικαὶ Ἀρχαὶ ἤρχισαν νὰ χορηγοῦν εἰς τοὺς κατοίκους ὀλίγην ὄρυζαν καὶ μικρὰν ποσότητα λευκοῦ ἀλεύρου καὶ ἀργότερον παρατεινομένου τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἠδύ-

ναντο κατόπιν ειδικῶν Πιστοποιητικῶν χορηγουμένων παρὰ τοῦ προέδρου τῆς Κοινότητος καὶ ἀναλόγως τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας, νὰ προμηθεύωνται οἱ κάτοικοι σῖτον καὶ ἀραβόσιτον ἐκ τῆς εἰς Μακεδονίαν «Κοζάνης» χορηγοῦντες συνάμα ειδικὰς ἀδείας μεταβάσεως καὶ ἐπανόδου των, διότι ἡ Κοζάνη ἦτο κέντρον ἐφοδιασμοῦ τροφίμων.

Κατωτέρω παραθέτω ἀντίγραφον ἐκδοθέντος Πιστοποιητικοῦ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὁ Πάρεδρος τοῦ χωρίου Καστάνιανης τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης

Πιστοποιεῖ

Ὅτι ὁ ἐκ τοῦ χωρίου Χρῆστος Γκάσιος Νικόλαος φέρεται ἐγγεγραμμένος εἰς τὸ Μητρώον ἀρρένων τῆς Κοινότητος Καστάνιανης ὑπὸ αὐξοντα ἀριθμὸν 336 καὶ ἔτος γεννήσεως 1903 καὶ μεταβαίνει εἰς Κοζάνην διὰ τροφίμα οἰκογενειακῆς ἀνάγκης.

Τῇ αἰτήσῃ του ἐξεδόθη τὸ παρὸν, ἵνα τῷ χρησιμεύσῃ ὅπου δεῖ.

Καστάνιανη τῇ 13/26 Μαΐου 1918

Ὁ Πάρεδρος Εὐθύμιος Κεχαγιᾶς

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην εἶχεν ἐφαρμοσθῆ καὶ τὸ δελτίον ἀλέσεως γεωργικῶν προϊόντων· ἄνευ δελτίου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀλέσῃς ἔστω καὶ ἂν ἡ παραγωγή ἦτο δική σου.

Παραθέτω κατωτέρω ἀντίγραφον τοῦ δελτίου ἀλέσεως.

Υποδιοίκησις Κονίτσης Κοινότης Καστάνιανης

ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΛΕΣΕΩΣ

Ἄριθ. 51 πενήκοντα ἕνα Ὄνομα Μύλου Κοντογιάννη

Ἐκδίδεται τὸ παρὸν ὑπὲρ τοῦ Νικολάου Κ. Γκάσιου

Κατοίκου Καστάνιανης

Παραγωγὸς ἢ μὴ παραγωγὸς Μικρὸς

ὄλικὸν ποσὸν ὅπερ δικαιούται

Ἔνατομα οἰκογενείας τρία 3 πρὸς διατροφήν τῆς οἰκογενείας
 «Τιμὴ δελτίου δέκα λεπτά» του μέχρι τῆς 1 Ἰουλίου 1919
 Ἐν Καστάνιανη τῇ 25 Σεπτεμβρίου 1918
 Ὁ Πάρεδρος Ὁ Ἱερεὺς

Σίτος ὀκάδες	Σίτος ὀκάδες ἑννέα	9
Ἄραβόσιτος ὀκάδ. Πεντήκον- τα 50	ἄραβόσιτος ὀκάδες πενήκοντα	50
Βρίζα ὀκάδες	Βρίζα ὀκάδες	
Τὸ παρὸν ἰσχύει μέχρι τῆς Καστάνιανη τῇ 29 Σεπτεμ- βρίου 1918	Τὸ παρὸν ἰσχύει μέχρι τῆς Καστάνιανη τῇ 4 Δεκεμβρίου 1918	
Ὁ Πάρεδρος Ε. Κεχαγιᾶς	Ὁ Πάρεδρος Ε. Κεχαγιᾶς	

Ὁ δ ἡ γ ἰ α ι

Ὁ Μυλωνᾶς ὀφείλει ὡς παρουσιασθῆ ὁ φέρων προῖον πρὸς ἄλεσιν νὰ ζητήσῃ τὸ δελτίον ἄλεσεως.

Τὰ ἄλεστικά θὰ πληρώνονται εἰς χρῆμα καὶ οὐχὶ εἰς εἶδος.

Ἐκαστος παραγωγὸς ἐφ' ὅσον παράγει μόνος του τὸ προῖον νὰ λάβῃ 200 ὀκάδας κατ' ἄτομον. Ὁ μὴ παραγωγὸς θὰ λαμβάνῃ 100 ὀκάδας κατ' ἄτομον.

Ἐὰν παραγῇ περισσοτέρας τῶν 100 ὀκάδων ὀλιγωτέρας δὲ τῶν 200 θὰ λάβῃ ὅλην τὴν ποσότητα τὴν παραχθεῖσαν παρ' αὐτοῦ.

Σφραγίς καὶ Ὑπογραφή τῆς Γαλλικῆς Ἀστυνομίας

Ἐπωφελοῦμενοι οἱ κάτοικοι τοῦ μέτρου τούτου περὶ μεταβάσεώς των εἰς Κοζάνην δι' εἰδικῶν πιστοποιητικῶν ἵνα μὴ ἀποθάνουν ἐκ πείνης, μετέβαινον καὶ ἐπρομηθεύοντο τρόφιμα, ἂν καὶ τὸ ταξίδι τοῦτο ἦτο πολὺ ἐπίπονον καὶ ἰδίως κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον, λόγῳ τοῦ ὅτι ἀπεκλείετο ἡ συγκοινωνία εἰς τὸ ὑψηλότερον σημεῖον τοῦ ὄρους Ροσιτὰρ καὶ πολλάκις μετάβασις καὶ ἐπιστροφή διήρκει 12—13 ἡμέρας· ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσεν μέχρι τέλους τοῦ 1918.

Κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν ἀνωτέρω στρατευμάτων συνεχίζετο καὶ ἡ ἐπίταξις ζώων διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν τροφίμων τῶν στρατευμάτων τῶν εὐρισκομένων εἰς τὰ πέριξ χωρία Στράτσιανη, Πυρσόγιαννη κ.λ.π. ἡ δὲ πληρωμὴ ἀγωγίων ἐγένετο διὰ Γαλλικῶν νομισμάτων.

Μετὰ τὴν κατάληψιν καὶ ἐτέρων χωρίων εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἡ δύναμις τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ ηὐξήθη, ἔγινεν ἔδρα Τάγματος, ὁπότε κατέλαβον καὶ τὸν Ξενῶνα καὶ τὸ Κοτσέκι πρὸς στρατωνισμόν.

Λόγω τῆς μακρᾶς παραμονῆς των, πλείστοι κάτοικοι ἤνοιξαν Καφενεῖα πωλοῦντες γάλα, καφέ, γλυκά, οἰνοπνευματώδη ποτὰ κ.λ.π. τὴν δὲ τροφοδοσίαν εἶχεν ἀναλάβει ὁ Γρηγόριος Τσιάμης, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ διερμηνεὺς τούτων, ὁ μόνος ὁ ὁποῖος ἐγνώριζεν τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, ὡς προαναφεραμεν δέ, πλείστον τῶν στρατιωτῶν ἦσαν Συνεγαλέζοι.

Τὴν 16ην Μαΐου 1918 ἀνεχώρησεν διὰ Μακεδονίαν ὁλόκληρον τὸ Τάγμα περιορισθὲν εἰς τὴν περιφέρειαν Κοζάνης μέχρι πέρατος τοῦ Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (τὸν Ἰούνιον 1919).

Μετὰ τὰ γεγονότα τῆς Θεσσαλονίκης εὗρον οἱ Ἴταλοι ἀφορμὴν διὰ νὰ δράσων αὐτοτελῶς εἰς τὴν Ἡπειρον καὶ τὴν 13ην Ἰουνίου 1917 ὁ Ἰταλικὸς στρατὸς κατέλαβεν τὰ Ἰωάννινα καὶ ἀπέβλεπε νὰ φθάσῃ μέχρι Πρεβέζης, ἂν δὲν ἀντέδρων ἐγκαίρως οἱ Ἕλληνες τῇ βοήθειά τῶν Γάλλων.

Τὴν 25ην Σεπτεμβρίου 1918 «8 Ὀκτωβρίου» δύναμις Ἰταλῶν ἀποτελουμένη ἐξ ἑνὸς λοχίου καὶ πέντε στρατιωτῶν ἦλθεν καὶ κατέλαβεν τὸ χωρίον· τὸ τμήμα τοῦτο ἀνήκεν εἰς τὴν δύναμιν τοῦ λόχου Μολίστης.

Ἡ μικρὰ αὕτη δύναμις ἐστρατωνίσθη εἰς σκηνὰς εἰς Ἀγίαν Πεντηκοστήν καὶ τὴν 27ην Νοεμβρίου—8 Δεκεμβρίου 1918, ἀνεχώρησεν διὰ Κόνιτσαν περιορισθέντων τῶν Ἰταλῶν εἰς τὸ τρίγωνον Καλπακίου.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς παραμονῆς των εἰς τὸ χωρίον ἅπαντα τὰ τρόφιμα ἐπρομηθεύοντο ἐκ Μολίστης ἐκ τοῦ ἐκεῖ λόχου.

Ἡ Ἑλλάς, μετὰ τὴν λήξιν τοῦ Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου,

συνέχισεν τὸν πόλεμον μὲ τὴν Τουρκίαν εἰς Μικρὰν Ἀσίαν μέχρι τὸ ἔτος 1922 ὅποτε ἐγκατέλειψεν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν.

Ἡ ἐκστρατεία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα καὶ τὴν ἀπώλειαν τῶν κάτωθι παιδιῶν τῆς Καστάνιανης κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

1. Ἀλεξάνδρου Κεχαγιᾶ.

2. Ἀλεξάνδρου Παπαδήμα.

3. Ἀποστόλου Γραβάνη.

4. Βασιλείου Γκαραβέλα.

Ἀπεβίωσαν κατὰ καιροῦς εἰς Νοσοκομεῖα λόγω κακουχιῶν οἱ:

1. Γεώργιος Α. Γκάσιος.

2. Ἰωάννης Γ. Γκέγκας.

3. Δημήτριος Ἀναγνωστόπουλος.

Συνελήφθη αἰχμάλωτος ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ὁ Βασίλειος Δ. Σκεῦος ἢ Μπακατσέλος, ὅστις ἐπέστρεψεν μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου.

Μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου τὸ 1922, οἱ κάτοικοι ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ταξιδεύοντες εἰς τὸ Ἐσωτερικὸν καὶ Ἐξωτερικὸν καὶ κατέστη ἡ Κοινότης ἡμῶν μία κοινότης ἀπὸ τὰς περισσότερον εὐημερούσας κοινότητας τῆς Ἐπαρχίας.

Ὅπως ἀνωτέρω ἀνεφέρομεν, οἱ κάτοικοι πλέον ἀπερίσπαστοι ἠγωνίζοντο διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ζωῆς τῶν τέκνων τῶν καὶ τῶν ἰδίων. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κονίτσης οἱ κάτοικοι ὑπέφερον τόσον ἀπὸ τὰς ἐναπομεινάσας ληστρικὰς συμμορίας ὅσον καὶ ἀπὸ τὰ συνεχῶς κινούμενα ἀποσπάσματα διὰ τὴν καταδίωξιν τῶν συμμοριῶν, ἂν καὶ οὐδεὶς ὑπῆρχεν εἰς τὸ χωρίον μας νὰ ὑποθάλη τὰς συμμορίας, ἐν τούτοις διὰ διαταγῆς τοῦ ἐπικεφαλῆς τοῦ καταδιωκτικοῦ ἀποσπάσματος ἐκάλει εἰς γενικὴν ἐπιστράτευσιν τοὺς κατοίκους ἀπὸ 18 μέχρι 60 ἔτους, ἵνα τοὺς διαθέσῃ διὰ τὴν καταδίωξιν τῆς ληστοσυμμορίας. Εἰς μὴ προσέλευσιν τῶν κατοίκων διὰ δευτέρας διαταγῆς ἠπεῖλει αὐτοὺς ὅτι «θὰ τοὺς σπάσῃ εἰς τὸ ξύλο».

Οἱ κάτοικοι κατ' ἐπανάληψιν διεμαρτυρήθησαν εἰς τὴν

Κυβέρνησιν διὰ τὴν συμπεριφορὰν ταύτην τῶν ὀργάνων τῆς τάξεως.

Παραθέτομεν ἐν τηλεγράφημα τοῦ τότε ἀναπληρωτοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ εἰς διαμαρτυρίαν τοῦ ὑποφαινομένου πρὸς τὸν Ἐπιχειρηματὴν τῶν Ἐσωτερικῶν.

Τηλεγράφημα

Ἐλήφθη ἐκ Μολίστης τῆ 8/8 ὥρα 17 ἀριθ. 2586

Πρόεδρον Κοινότητος Καστάνιανης

Ἐξ Ἰωαννίνων ἀριθ. 271 λέξεις 31 ἡμερομ. 8/8

ὥραν 12 λ. 30 1927

Ἀνακοινώσατε ἀναφερθέντας κατοίκους Κοινότητος ὅτι κατὰ σημερινὸν πρὸς ἡμᾶς τηλεγράφημα Ἐπιχειρηματῶν τῶν Ἐσωτερικῶν τὸ Ἀρχηγεῖον Χωροφυλακῆς ἀνεκάλεσε εἰς Κοζάνην Ἐπιχειρηματὴν Μακρυγιάννην.

Ἀναπληρωτῆς Γεν. Διοικήσεως

Βλαχόπουλος

Ἡ ἐμπέδωσις τῆς τάξεως ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Κονίτσης τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1929 ὅποτε ἐξοντώθη καὶ ἡ τελευταία ληστοσυμμορία, ἔκτοτε καὶ μέχρι σήμερον, παρ' ὅλας τὰς μεταβολὰς, τὰς ὁποίας ἐδοκίμασεν ὁ λαὸς τῆς Ἐπαρχίας οὐδὲν κρούσμα ληστείας ἠκούσθη.

Ἡ κατάστασις αὕτη διετηρήθη μέχρι τὸ 1939, ὅποτε νέα δεινὰ ἀνέμενον τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν καὶ ἰδιαιτέρως τὰς ἀκριτικὰς περιοχὰς μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Ἀλβανίας ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν τὴν 6ην Ἀπριλίου 1939.

Ἀγωνία καὶ ἀβεβαιότης κατέχει τὸν πληθυσμὸν τοῦ χωρίου μὲ τὰς συνεχεῖς προκλήσεις τῶν Ἰταλῶν.

Ἐκτοτε ἡ Ἐπαρχία μας εὐρίσκεται εἰς διαρκῆ πολεμικὴν κίνησιν καὶ ἡ Ἑλλάς ἐτέλει ἐν μερικῇ ἐπιστρατεύσει ἀπὸ τὸν Αὐγούστον 1939.

Ἡ διάταξις τῶν Ἑλληνικῶν Δυνάμεων

εἰς τὰς Ἐπιχειρήσεις τῆς Πίνδου

1ος Λόχος Καραγιώργη Καστάνιανη, καταλαμβάνει τὰ ὑ-

ψώματα Προφήτη Ἡλία, Ἅγιον Ἰωάννην, Ἁγία Τριάδα.

**Ἡ ἔκρηξις τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ Πολέμου
28 Ὀκτωβρίου 1940 ἡμέρα Δευτέρα**

Τὴν 4ην πρωϊνὴν τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον υπέγραψε Διάταγμα περὶ γενικῆς ἐπιστρατεύσεως τῆς Χώρας. Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος εἰς Διάγγελμά του τονίζει ὅτι τὸ Ἔθνος θὰ ἀγωνισθῆ ὑπὲρ Βωμῶν καὶ Ἑστιῶν.

**Τὸ πρῶτον Πολεμικὸν Ἀνακοινωθὲν
ἐκδοθὲν τὴν πρωϊαν ἔχει ὡς ἀκολούθως :**

«Αἱ Ἰταλικαὶ στρατιωτικαὶ δυνάμεις προσβάλλουν ἀπὸ τῆς 5.30' π. μ. σήμερον τὰ ἡμετέρα τμήματα προκαλύψεως τῆς Ἑλληνοαλβανικῆς μεθορίου. Αἱ ἡμέτεραι δυνάμεις ἀμύνονται τοῦ Πατρίου ἐδάφους.

Ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης, 5.30', πυκνοὶ συνεχῶς κανονιοβολισμοὶ συνταράσσουν ὁλόκληρον τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Σαρανταπόρου καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν οἱ κάτοικοι διῆλθον μὲ ἀγωνίαν.

Τὰ προκαλυπτικά μας τμήματα ἐδέχθησαν τὴν τρομακτικὴν ἐκείνην κρούσιν τοῦ ἐχθροῦ μὲ σταθερὸν φρόνημα.

Ἡ πρώτη φάλαγξ ἐπετέθη ἐναντίον τοῦ II Ὑποτομέως, τοῦ ὁποίου αἱ ἀραιαὶ διμοιρίαι 5ου λόχου ἠμύνθησαν βορείως καὶ βορειοδυτικῶς Πυρσόγιαννης, ἐναντίον Τάγματος καὶ Πυροβολαρχίας ἀπὸ 9ης μέχρι 18ης ἀπογευματινῆς συμπτυχθεῖσα τὴν νύκτα κατόπιν διαταγῆς Ὑποτομέως εἰς χωρία Ὀξυὰ — Θεοτόκος—Λυκόρραχη.

Ὁ Ιος Ὑποτομεὺς ἐδέχθη ἐπιθέσεις μεμονωμένων λόχων ἄνευ πυροβολικοῦ ἐφ' ᾧ καὶ ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰς θέσεις του».

Αἱ ἀνωτέρω περιγραφεῖσαι ἰταλικαὶ ἐπιθέσεις προήρχοντο ἀπὸ τὸ 8ον Σύνταγμα Ἀλπινιστῶν ἐνῶ τὸ 9ον τοιοῦτον ἐπετέ-

θη ὀλόκληρον ἐναντίον τοῦ νοτιώτερον ἐγκατεστημένου III Ὑποτομέως, τοῦ ὁποίου ὁ εἰς Μόλιστα εὐρισκόμενος 3ος λόχος (Παππᾶ) ἀντιμετώπισε περίπου δύο τάγματα τοῦ ἰταλικοῦ αὐτοῦ συντάγματος.

Ἡ κυρία προσπάθεια τοῦ ἐχθροῦ ἐξεδηλώθη ἐναντίον τῶν δευτέρου καὶ τρίτου Ὑποτομέων ἤτοι πρὸς τὰς κατευθύνσεις Πυρσόγιαννη—Καστάνιανη—Κεράσοβον—Σαμαρίνα—Ἀετομελίτσα—Λυκόρραχη—Ἐπταχώρι—Μόλιστα—Μπιγκιόζι — Πλάκα — Σαμαρίνα.

Ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τοῦ σχεδίου ἦτο ἡ κατάληψις τοῦ Μετσόβου καὶ ἡ ἀποκοπὴ τῆς Ἠπείρου ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν.

Ὁ ἀγὼν εἰς Καστάνιανην καὶ Μόλισταν

Ὁ III Ὑποτομεύς, λαβὼν τὴν 6.15 ὥραν τῆς 28ης Ὀκτωβρίου τὴν ὑπ' ἀριθ. 1 διαταγὴν ἐπιχειρήσεων τοῦ ἀποσπάσματος Πίνδου, ἔδωκε διαταγὰς πρὸς τοὺς λόχους 1ον Καστάνιανης καὶ 3ον Μολίστης νὰ ὦσιν ἔτοιμοι πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου ἀμύνης των.

Ἐνῶ ὁ 1ος Ὑποτομεύς ὑφίστατο τὴν ἐπιθετικὴν κρούσιν τῆς ἐχθρικοῦς διλοχίας καὶ ὁ 2ος Ὑποτομεύς τὴν βιαιοτάτην ἐπίθεσιν πενταπλασίων δυνάμεων, ὁ 3ος Ὑποτομεύς παρέμεινεν ἡσυχος μέχρι τῶν ἑσπερινῶν ὥρῶν.

Τὴν 17ην ὥραν, προσεβλήθη ὁ λόχος Καστάνιανης ὑπὸ δυνάμεων ἐχθρικοῦ τάγματος. Ὁ λόχος ἠμύνθη πεισμόνως τῶν θέσεών του, τὰς ὁποίας καὶ διετήρησε, ὁ δὲ Ὑποτομεύς, κατόπιν διαταγῆς τοῦ Συνταγματάρχου Δαβάκη ἀπέστειλε μίαν διμοιρίαν πρὸς ἐνίσχυσίν του εἰς τὸ ὕψωμα Γύφτισσα κείμενον εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας ὥρας νοτιοανατολικῶς τῆς Καστάνιανης.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν, ἤτοι περὶ τὴν 17ην, προσβάλλεται καὶ ὁ λόχος Μολίστης ὑπὸ ἐχθρικῶν τμημάτων δυνάμεως τάγματος. Εἰς τὸν λόχον αὐτόν, κατόπιν τηλεφωνικῆς διαταγῆς τοῦ Συνταγματάρχου Δαβάκη, εἶχεν ἀποσταλῆ ἀπὸ τῆς πρωίας ὡς ἐνίσχυσις μία διμοιρία καὶ δύο πολυβόλα ὑπὸ τὸν ἀνθυπολο-

χαγὸν Ψυχογιόν, συμπληρωματικῶς δὲ τὸ ἀπόσπασμα διέταξε νὰ κινηθῆ ἐκ τοῦ ὑψώματος Τσομπάνι, πρὸς ἐνίσχυσιν ὡσαύτως τοῦ λόχου, τμῆμα διμοιρίας περίπου ὑπὸ τὸν ἀνθυπολοχαγὸν Νῖνον.

Ὁ 3ος λόχος σκληρῶς ἀγωνιζόμενος ἐναντίον πολλαπλασίων ἐχθρικῶν δυνάμεων, κρατεῖ τὰς θέσεις του.

Τὴν 17ην ὥραν ἐκδίδει τὴν ἀκόλουθον διαταγὴν πρὸς τὸν διοικητὴν τοῦ III Ὑποτομέως.

Ἄριθ. 40 — Ταγματάρχην Πανταζῆν

Μὲ μίαν διμοιρίαν καταλάβετε θέσεις εἰς Λεβάδια, βορείως Λαγκάδας καὶ θὰ συνδεθῆτε μὲ τὰ εἰς Σιουμολάζαρη τμήματα τοῦ ἀντισυνταγματάρχου Μεσίρη. Αὔριον πρωίαν κινεῖται πρὸς Κάντσικον λόχος πεζικοῦ μεθ' ὀμάδος πολυβόλων. Προπαρασκευάσατε χρησιμοποίησιν τοῦ λόχου πρὸς διατήρησιν τῆς γραμμῆς Μπολιάνα—Γύφτισσα—Λιβάδια. Ἀναφέρατε λῆψιν. Τάγμα Μετσόβου διετάχθη κινηθῆ Κεράσοβον πρὸς ἐνίσχυσίν σας.

Ὡρα 17.30—28/10/40.

ΙΓ Δαβάκης.

Προφανῶς ὁ Διοικητὴς τοῦ ἀποσπάσματος προέβλεψε μετ' ἀκριβείας τὴν ἰταλικὴν ἐνέργειαν κατὰ τοῦ III Ὑποτομέως, δι' αὐτὸν δὲ τὸν λόγον τὸν ἐνισχύει διὰ τοῦ 10ου λόχου καὶ διὰ δύο πολυβόλων καὶ τὸν διατάσσει νὰ διατηρήσῃ τὴν γραμμὴν ἀνασχέσεώς του εἰς περίπτωσιν ἀνατροπῆς τῶν ταγμάτων τοῦ λόχου Καστάνιανης.

Τὴν 23.20' ὥραν, ἀποστέλλει εἰς τὸν διοικητὴν τοῦ 3ου λόχου τὴν κάτωθι διαταγὴν.

Ἄριθ. 55 — Λοχαγὸν Παππᾶν — Μόλισταν.

Εἰδοποιήσατε Τάγμα Κονίτσης καταβάλλη πᾶσαν προσπάθειαν καὶ σᾶς ἐνισχύση μὲ δύο διμοιρίας πεζικοῦ καὶ μίαν διμοιρίαν πολυβόλων. Ἐὰν σύνδεσμος τηλεφωνικὸς μὲ Κόνιτσαν δὲν λειτουργῇ, διαβιβάσατε τὴν παροῦσαν διὰ διαβιβαστῶν ἐπίππων πρὸς Τσομπάνι καὶ Νικάνωρα, χρησιμοποίησατε πρὸς τοῦτο κτήνη ἰδιωτικὰ καὶ ὄδηγους.

Ὡρα 23.20' — 28/10/40

ΙΓ Δαβόκης.

Ἡ Καστάνιανη καὶ ἡ Μόλιστα πίπτουν

Τὴν πρωΐαν τῆς 29/10/40 ἤρξατο σοβαρῶς ἐνοχλούμενος καὶ ὁ τρίτος Ὑποτομεύς. Ἡ πρόθεσις τῶν Ἰταλῶν ἦτο νὰ γίνουν κύριοι τοῦ ὄγκου Γύφτισσα—Ταμποῦρι—Κάντισικον, πρὸς διάνοξιν τῆς ὁδοῦ πρὸς Μέτσοβον καὶ Σαμαρίναν καὶ ὑπερκέρασιν τοῦ ἐν Μολίστη 3ου λόχου.

Τηλεγράφημα πρὸς Ταγματάρχην Πανταζῆν.

«Ἀριθ. 59 — Ταγματάρχην Πανταζῆν

Ταύτην τὴν στιγμὴν κινεῖται πρὸς Φούρκαν δύναμις 75 τυφεκιοφόρων ὑπὸ Ὑπολοχαγὸν Γερακίνην, ἣν καὶ νὰ χρησιμοποιήσητε, κατὰ τὸ δυνατόν. Λόχοι Καστάνιανης Μολίστης, νὰ κρατήσουν τὰς θέσεις των. Χρησιμοποιήσατε 10ον λόχον θαρραλέως, διὰ ν' ἀποβῇ ὁ Κερασοβίτικος τάφος τῶν Ἰταλῶν.

Ὁρα 0.10 — 29/10/40

Ἰγ Δαβάκης»

Πέντε λεπτὰ μετὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς ὡς ἄνω διαταγῆς πρὸς τὸν διοικητὴν τοῦ III Ὑποτομέως, ὑποβάλλει τὴν ἀκόλουθον ὑπ' ἀριθ. 60 τηλεφωνικὴν ἀναφορὰν του, ἐκ τῆς ὁποίας σαφῶς ἐλέγχεται ἡ πρόθεσις του νὰ καλύψῃ τὰς πρὸς Σαμαρίναν ὁδεύσεις καταλαμβάνων τὴν γραμμὴν Μπολιάνα—Γύφτισσα—Ταμποῦρι—Φούρκα.

«Ἀριθ. 60 — 734 Μονάδα

Λόχος Καστάνιανης μάχεται τηρῶν τὰς θέσεις του. Λόχος Μολίστης ἀγωνίζεται περὶ τὸν Ἅγιον Νικόλαον καὶ ἀνατολικώτερον. Δύναμις ἐχθρικοῦ τάγματος προσπαθεῖ νὰ διεισδύσῃ πρὸς Κεράσοβον διὰ Κερασοβίτικου. Ἀπέστειλα Φούρκαν τμημα ὄλων σχηματίσας δύο διμοιρίας τυφεκιοφόρων. Ἀνεκάλεσα ἐκ Λυκορράχης οὐλαμὸν Ἴππικοῦ, ὃν θὰ χρησιμοποιήσω πρὸς Φούρκαν. Διέταξα ταγματάρχην Πανταζῆν χρησιμοποιήσῃ 10ον λόχον ἐφεδρείας του, προσβάλλοντα κατὰ πλευρῶν ἐκ Γύφτισσας

πρὸς Μπολιάναν. Πρὸ Κερασόβου ἔχει καταλάβει θέσεις δύναμις 15 χωροφυλάκων.

Ὦρα 0.15 — 29/10/40

Ιγ Δαβάκης».

Ἄλλ' ὁ 1ος λόχος Καστάνιανης, συμπτυχθεὶς τὴν 15ην ὥραν τῆς 29ης Ὀκτωβρίου δὲν κατέλαβε τὸ ὕψωμα Γύφτισσα, καίτοι τοῦτο εἶχε διαταχθῆ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 40 τηλεγραφικῆς διαταγῆς.

Τὴν 17ην τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Διοικητὴς τοῦ Ἀποσπάσματος ἐπληροφορήθη ἀπὸ τηλεφώνου, ὅτι ἡ Καστάνιανη ἔπεσεν εἰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ, ἔδωσε τὴν κατωτέρω ὑπ' ἀριθ. 85 Τηλεφωνικὴν διαταγὴν.

« Ἀριθ. 85 — Ταγματάρχην Π. (III Ὑποτομεὺς)

Μὲ τὰ ὑπὸ τὰς διαταγὰς σας τμήματα νὰ κρατήσητε τὴν γραμμὴν Γύφτισσα—Λαγκάδα—Λειβάδια, συνδεόμενοι δὲ μὲ τὰ εἰς Σιουμολάζαρη τμήματα ἀντισυνταγματάρχου Μεσίρη. Ἐλπίζω μέχρις αὔριον πρωΐαν νὰ σᾶς ἐνισχύσω μὲ ἓνα λόχον πεζικοῦ καὶ μίαν διμοιρίαν πολυβόλων ἐκ Κάντσικο. Τάγμα μετὰ πολυβόλου θέλει κινηθῆ πρὸς Ζούζουλην καὶ Φούρκαν. Ἡ διατήρησις τῶν σημείων Τσομπάνη—Καλύβια—Κάντσικο ζωτικὴ. Ἀναφέρατε λῆψιν.

Ὦρα 17.20 — 29/10/40

ΙΓ Δαβάκης»

Ἐκ παρανοήσεως τὸ ὕψωμα Γύφτισσα καὶ τὸ χωρίον Κάντσικον ἐγκατελείφθησαν καὶ ἡ διοίκησις τοῦ III Ὑποτομέως μετεστάθμευσεν εἰς Ταμπούρι.

« Δελτίον ἑσπερινῆς καταστάσεως 29/10/40—Ὦρα 19.00

Πρῶτος Ὑποτομεὺς εὐρίσκειται θέσεις του ἀποκρούσας ἐπίθεσιν πρὸς Φαρμάκην. Κατέχει Σούφλικα πρὸς κάλυψιν ἀριστεροῦ του, ἀνθίσταται. Δεύτερος Ὑποτομεὺς διατηρεῖ θέσεις Ἐπάνω Ἀρένα—Σιουμολάζαρη, πιεζόμενος ἰσχυρῶς. Ταγματάρχης Νικήτας ἐτραυματίσθη. Εἰς τὸν Τρίτον Ὑποτομέα διεξήχθη σφοδρὰ μάχη. Λόχος Μολίστης διετήρησε θέσεις του. Κατό-

πιν μάχης λόχος Καστάνιανης συνεπτύχθη πρὸς Γύφτισσαν, ἐφ' ἧς καὶ ἀγωνίζεται μετὰ 10ου λόχου. Εἰς Λαγκάδαν ἐνεφανίσθη ἐχθρικὸν τμήμα βληθὲν παρὰ πυροβολικοῦ μας. Κάντσιον—Λαγκάδα ὑπάρχει ἡμετέρα δύναμις τριῶν διμοιριῶν μετὰ διμοιρίας πολυβόλων.

ΙΓ Δαβάκης».

Τὴν 29ην Ὀκτωβρίου 1940 ἡμέραν Τρίτην, κατελήφθη τὸ χωρίον παρὰ τῶν βαρβάρων ἐπιδρομέων καὶ οἱ ἐλάχιστοι παραμεινάντες γέροντες εἰς τὸ χωρίον ψυχρὰ ὑπεδέχθησαν τούτους.

Διερχόμενοι ἐν μέσῳ τοῦ χωρίου δὲν παρέλειψαν νὰ προσβοῦν εἰς λεηλασίας εἰς ὠρισμένας οἰκίας, δείξαντες διὰ τοῦ τρόπου τούτου τὸν πολιτισμὸν των.

Τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν ἠκολούθησαν μέσῳ τοῦ χωρίου, ἦτο Ἅγία Κυριακὴ—Πεντηκοστὴ — Κερασιὰ — Μανδρὶ — Γύφτισσα κατέκειθεν πρὸς Φούρκαν.

1 Νοεμβρίου 1940. Τὴν 1ην Νοεμβρίου ἐξεδηλώθη ἡ ἀντεπίθεσις εἰς τὴν περιοχὴν Φούρκας—Ὑψωμα Προφήτου Ἡλία ὑπὸ τοῦ ἀποσπάσματος Δαβάκη καὶ τμήματος τοῦ Ἴππικοῦ ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Συνταγματάρχου Δημαράτου.

Τὴν 2αν Νοεμβρίου οἱ Ἴταλοι ἀνετράπησαν καμφθέντες ἀπὸ τὴν ἀπαράμιλλον ὁρμὴν τῶν ἐπιτιθεμένων, ἦτο δὲ ἀπερίγραφτος ὁ πανικὸς τῶν ὑποχωρούντων μὴ αἰχμαλωτισθέντων, οἱ ὁποῖοι ἄλλοι μὲν διέσπευσαν διὰ τῆς χαράδρας Σαρανταπόρου, ἄλλοι δὲ πρὸς Κεράσοβον καὶ Ταμπούρι.

Τὴν 3ην Νοεμβρίου ἐλάχιστοι μεμονωμένοι πανικόβλητοι διήλθον διὰ μέσῳ τοῦ χωρίου, περὶ τοὺς 15 μὲ κατεύθυνσιν ρέμμα πρὸς Σαραντάπορον, καταδιωκόμενοι ὑπὸ τμήματος τοῦ Ἴππικοῦ.

Τὴν 4ην Νοεμβρίου ὁ ἐχθρὸς ὑπεχώρει καὶ ἐλάχιστα τμήματα εὐρίσκοντο εἰς τὴν περιοχὴν Μολίστης καὶ ταῦτα πανικόβλητα μὴ δυνάμενα νὰ ἀντιτάξουν ἄμυναν καὶ ὁ περίπατος, τὸν ὁποῖον ὑπελόγιζον νὰ κάμουν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐγένετο δι' αὐτοὺς τραγικὸς περίπατος.

Κατὰ τὴν ὑποχώρησιν καὶ ἐκ τῆς Κονίτισης μετέφερον εἰς

Ἰταλίαν ἀρκετοὺς πολίτας ὡς ὁμήρους, μεταξὺ τῶν ὁμήρων ἦτο καὶ ὁ Ἰωάννης Μπίμπας, ὅστις συνέπεσεν νὰ εἶναι εἰς Κόνιτσαν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ὑποχωρήσεως τῶν Ἰταλῶν καὶ ὁ ὁποῖος ἐπέστρεψεν μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τοῦ 1941.

Ὁλόκληρος ὁ πληθυσμὸς τοῦ χωρίου ἔδωσεν τὸ παρὸν εἰς ὅλους τοὺς Ἐθνικοὺς Ἀγῶνας, τὰ δὲ ἡρωϊκὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος μὲ τὸ χαμόγελον εἰς τὰ χεῖλη καὶ ἀσύγκριτον εὐψυχίαν ἐθυσιάζοντο εἰς τὸν βωμὸν τῆς Πατρίδος ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ 1940 — 1941

Συνταχθὲν κατ' ἐντολὴν Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Ἀμύνης
Τεύχος Β'

Ἀντιγράφω τρεῖς τελευταίας παραγράφους τοῦ Τεύχους Β'

Αἱ ἐπιχειρήσεις Ὀκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου

Ἐπιχειρήσεις ὅμως διεξαγόμεναι ἄνευ συνδρομῆς τοῦ Πυροβολικοῦ καὶ πλειστάκις ἄνευ πυρομαχικῶν καὶ στρατεύματα ἐνεργοῦντα ἄνευ μεταγωγικῶν καὶ ἀνεφοδιαζόμενα τῇ βοήθειᾳ ἀτερμόνων θεωριῶν γυναικοπαίδων καὶ γερόντων ἀπὸ κατοίκους τῆς Πίνδου αὐθορμήτως προσφερθέντας διὰ νὰ μεταφέρουν εἰς τοὺς ὄμους τῶν τὰ βόλια καὶ τὸ ψωμὶ εἰς τὰ μαχόμενα παιδιὰ τῶν, διαφεύγουν τοῦ πλαισίου τῶν συντεταγμένων ἐπιχειρήσεων, διὰ νὰ προβιβασθοῦν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν Ἐθνικῶν Ἀγῶνων, παρεμφερῶν καὶ παρομοίων πρὸς τοὺς παλαιούς Ἀγῶνας τοῦ εἰκοσιένα.

Εἰς τὴν ἀπόδοσιν λοιπὸν ἐνὸς τοιούτου θρυλικοῦ ἀγῶνος ἔρχονται εἰς τὴν πρώτην γερμῆν μεταξὺ τῶν μαχητῶν, οἱ ἡρωϊκοὶ καὶ παρεξηγημένοι πλειστάκις ἀκρίται τῆς μεμακρυσμένης Ἐθνικῆς Ἑστίας τῆς Πίνδου καὶ τῆς Καστοριᾶς εἴτε Ἑλληνόφωνοι εἴτε Ξενόφωνοι, οἱ ὁποῖοι μὴ δυνάμενοι πλειστάκις νὰ ἀρθρώσουν διὰ λόγων τὰ αἰσθήματά τῶν, ἀπέδειξαν ἐν τού-

τοῖς δι' ἔργων τὴν πρὸς τὴν κοινὴν Πατρίδα ἀφοσίωσιν καὶ ἀγάπην.

Κατόπιν λοιπὸν τοιούτων ἀδιαφιλονικήτων ἀποδείξεων, φρονοῦμεν ὅτι δὲν ἦτο ἄσκοπον, ἵνα ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἐτησίαν ἐαρινὴν λιτανείαν τοῦ Μεσολογγίου, νὰ ὀργανώνετο ἓνα φθινοπωρινὸν προσκύνημα, τὸ ὁποῖον νὰ διέτρεχε τὰ ἔνδοξα ἐκεῖνα ἐδάφη ἀπὸ Μέντοβου πρὸς τὴν Σαμαρίναν καὶ ἀπὸ Φλωρίνης πρὸς τὴν Καστοριανὴν πρὸς διατρέψασιν τῆς διαρκοῦς ἀναμνήσεως καὶ στοργῆς τοῦ Κέντρου διὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς καὶ μακροσμένους ἀκρίτας του.

Κατ' ἀφήγησιν γυναικῶν τοῦ χωρίου, αἱ ὁποῖαι μετέφερον τρόφιμα καὶ πυρομαχικὰ εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν εἰς τὰ μαχόμενα παιδιὰ των, εὗρέθη μίαν ἡμέραν μεταξὺ δύο πυρῶν, πιεζόμενος ὁ Στρατός μας ὑπὸ ὑπερέτερων δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς ἕτερον ὕψωμα καὶ αἱ γυναῖκες ἔμειναν εἰς τὸ κέντρον μεταξὺ δύο πυρῶν καθηλωμέναι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· μὲ νέαν ἀντεπίθεσιν τοῦ Στρατοῦ ἀνακατελήφθη τὸ σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον εὗρισκόντο αἱ γυναῖκες καὶ παρέδωσαν τὸ πολύτιμον φορτίον εἰς τοὺς ὑπερασπιστὰς τῆς Πατρίδος μας.

Τὸ 1940 - 1941, αἱ θυσίαι τοῦ χωρίου μας εἰς νεκρούς, οἱ ὁποῖοι ἔπεσαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης εἰς τὰ Ἀλβανικὰ βουνὰ εἶναι οἱ ἑξῆς :

1. Ἀνδρέας Α. Χατζῆς.
2. Χρῆστος Α. Εὐθυμίου.

Πολεμικὸν ἀνακοινωθὲν τῆς 12ης Νοεμβρίου 1940

12. Εἰς τὴν Πίνδον συνελήφθη μέγας ἀριθμὸς Ἰταλῶν αἰχμαλώτων. Ἡ Ἑλληνικὴ ἐπιτυχία τῆς Πίνδου παραβάλλεται μὲ τὴν μάχην τοῦ Τάννεμπεργκ καὶ θεωρεῖται ἡ μεγαλυτέρα συμμαχικὴ νίκη τοῦ παρόντος πολέμου.

Ἡ καταδίωξις τοῦ ἐχθροῦ συνεχίζετο ἐπὶ Ἀλβανικοῦ ἐδάφους καὶ ὀλόκληρος ἡ Βόρ. Ἡπειρος κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ἐθνι-

κῶν Δυνάμεων μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1940. Ἐκτοτε ὁ πόλεμος συνεχίζεται μὲ συνεχεῖς θριαμβευτικὰς νίκας τῶν Ἑλλήνων καθ' ὅλην τὴν περίοδον τοῦ χειμῶνος τοῦ 1940 - 1941.

Ἄπριλιος 1941

7. Ἀπὸ τῆς πρωΐας τῆς χθὲς ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Νοτιοσλαβία υποστᾶσαι ἀπρόκλητον ἐπίθεσιν, εὐρίσκονται ἐμπόλεμοι μὲ τὴν Γερμανίαν.

Τὰ στρατεύματά μας ἀμύνονται συγκρατοῦντα κρατερῶς τὰς θέσεις των. Ὁ Βασιλεὺς, ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Κορυζῆς καὶ ὁ Ἀρχιστράτηγος Παπάγος ἀπηύθυναν διαγγέλματα πρὸς τὸν λαὸν καὶ τὰς ἐνόπλους δυνάμεις διὰ τὸν ἀρξάμενον ὑπὲρ πάντων ἀγῶνα, ὁ ὁποῖος θὰ συνεχισθῆ μέχρι ἐσχάτων :

Τὸ ἐκδοθὲν α.΄ πολεμικὸν ἀνακοινωθὲν τοῦ γερμανοελληνικοῦ πολέμου τῆς 6ης Ἀπριλίου 1941 εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

« Ἀπὸ τῆς 5.15΄ ὥρας τῆς σήμερον ὁ ἐν Βουλγαρία γερμανικὸς στρατὸς προσέβαλεν ἀπρόκλητῶς τὰ ἡμέτερα στρατεύματα τῆς Ἑλληνικῆς μεθορίου. Αἱ δυνάμεις μας ἀμύνονται τοῦ πατρίου ἐδάφους. Τὰς νυκτερινὰς ὥρας ἐβομβαρδίσθη ἡ πόλις τοῦ Πειραιῶς μὲ ζημίας ἐνὸς φορηγοῦ ἀτμοπλοίου καὶ ὀλίγα θύματα ».

Μέχρι τῆς 24ης Ἀπριλίου 1941 ὅτε διετάχθη ἡ παῦσις τοῦ πυρός, τὰ Ἑλληνικὰ Στρατεύματα κατεῖχον τὰς θέσεις των, τὰς ὁποίας εἶχον καταλάβει ἐντὸς τοῦ Ἀλβανικοῦ ἐδάφους αἱ συνεχιζόμεναι σφοδραὶ καὶ ἀλλεπάλληλοι ἐπιθέσεις τοῦ ἐχθροῦ θραύονται εἰς τὴν ἀντίστασιν καὶ τὴν ὀρμητικότητα τοῦ στρατοῦ μας.

24 Ἀπριλίου 1941. Εἰς Ἀλβανίαν διετάχθη ἡ παῦσις τοῦ πυρός.

Ἡ Συνθηκολόγησις μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Γερμανῶν ὑπεγράφη τὴν ἑσπέραν τῆς 20ῆς Ἀπριλίου. Κατὰ τὴν ὥραν τῆς συνθηκολογήσεως οὐδεὶς Ἰταλὸς εὐρίσκετο ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐδάφους. Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Τσουδερός ἀπηύθυναν διαγγέλματα εἰς τὸν Ἑλληνικὸν

Λαὸν ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει των εἰς Κρήτην διὰ τὴν συνέχισιν τοῦ ἀγῶνος. Σμήνη ἐχθρικῶν ἀεροπλάνων ἐβύθισαν χθὲς εἰς Πειραιᾶ τὸ ἐπιβατικὸν πλοῖον «Ἑλλάς» πλήρες γυναικῶν καὶ παιδιῶν. Ἄλλα γερμανικὰ βομβαρδιστικὰ ἐβύθισαν τὰ πλωτὰ νοσοκομεῖα «Πολικὸς» καὶ «Ἄνδρος» μὲ θύματα.

Ὁ ἐν Ἀλβανίᾳ Στρατός μας μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν ἐξηναγκάσθη νὰ συμπτυχθῇ πρὸς τὰ Ἑλληνοαλβανικὰ σύνορα, μαχόμενος πρὸς τοὺς Ἰταλοὺς νικηφόρος καὶ μὲ ἀκμαῖον τὸ μαχητικὸν φρόνημα.

Τὴν 20ὴν Ἀπριλίου πρωτοβουλία τοῦ Ἀντιστρατήγου Γ. Τσολάκογλου καὶ ἄλλων ἀνωτάτων Ἀξιωματικῶν, καθὼς καὶ τοῦ Μητροπολίτου Ἰωαννίνων Σπυρίδωνος, μετέπειτα Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, ὑπεγράφη ἡ ἀνακωχὴ τῶν ἐχθροπραξιῶν μετὰ τῶν Γερμανῶν, εἰς τὴν ὁποίαν προσεχώρησαν τὴν ἐπαύριον καὶ οἱ Ἰταλοί.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ ὀργανωμένη ἀντίστασις τῆς Ἑλλάδος ἐκάμφθη καὶ ὁ Νικητὴς Στρατός μας διελύθη καὶ ἡ χώρα μας ὑπεδουλώθη, ὁπότε ἤρχισαν αἱ σκληραὶ διὰ τὸ ἔθνος ἡμέραι τῆς κατοχῆς.

Τὴν 24ην Ἀπριλίου εἰσῆλθον τὰ ἰταλικά στρατεύματα ἐντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους καὶ ἐγκατέστησαν ἀρχὰς εἰς ὠρισμένα χωρία τῆς Ἐπαρχίας.

Εἰς τὸ χωρίον οὐδεμία ἀρχὴ ἐγκατεστήθη καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς παραμονῆς των ἐν Ἑλλάδι.

Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ἀπηγόρευσαν πᾶσαν κίνησιν πρὸς Ἰωάννινα ἄνευ γραπτῆς ἀδείας των καὶ ἐξέδωσαν διαταγὴν περὶ παραδόσεως παντὸς ὄπλου καὶ πολεμικοῦ ὑλικοῦ.

Τὴν ἐκτέλεσιν τῆς διαταγῆς περὶ συγκεντρώσεως τῶν ὄπλων καὶ πυρομαχικῶν ἀνέθεσαν εἰς ἀποσπάσματα ἀποτελούμενα ἀπὸ Καραμπινέρους Φασίστας, τὰ ὁποῖα ἀποσπάσματα μετεχειρίσθησαν ἀπάνθρωπα μέσα διὰ νὰ ἐξαναγκάσουν τοὺς κατοίκους νὰ παραδώσουν τὰ ὄπλα εἰς πολλὰ χωρία ἢ ἀγριότης τῶν ἀποσπασμάτων ἦτο τοιαύτη, ὥστε πολλοὶ παρεφρόνησαν

καὶ ἄλλοι κατέστησαν ἀνάπηροι εἰς ὅλην των τὴν ζωὴν ἀπὸ τὰ βασανιστήρια, τὰ ὅποια ὑπέστησαν.

Ἡ συμπεριφορὰ γενικῶς τῶν Ἰταλῶν ἦτο βάρβαρος ἔναντι τῶν κατοίκων, ὡσάκις ἤρχοντο εἰς τὸ χωρίον.

Τριπλῆ Κατοχὴ Γερμανῶν-Ἰταλῶν καὶ Ε.Α.Μ.-Ε.Λ.Α.Σ.

Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Πατρίδος μας παρὰ τῶν Γερμανῶν καὶ Ἰταλῶν τὸ 1941, ὅλοι οἱ Κομμουνισταὶ οἱ κρατούμενοι εἰς τὰς φυλακάς, ἐκ Μακεδονίας καταγόμενοι ἔσπευσαν νὰ δηλώσουν ὅτι ἦσαν Βούλγαροι καὶ ὅτι ἀδίκως ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς Κομμουνισταί.

Τὰ ὑποκείμενα αὐτὰ εὐθύς ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποφυλάκισίν των ἐπανελάβον τὴν κομμουνιστικὴν των δρασίμην καὶ ὑπῆρξαν ἐκ τῶν θεμελιωτῶν τοῦ Ε.Α.Μ. εἰς τὴν Μακεδονίαν περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου 1941.

Ἐπηκολούθησεν κατ' ἀρχὰς ἡ ὁργάνωσις διαφόρων μικρῶν κομμουνιστικῶν ἀνταρτικῶν ὁμάδων εἰς Μακεδονίαν αἵτινες ἀπετέλεσαν τὸν πυρῆνα τῆς συγκροτήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀπελευθερωτικοῦ Στρατοῦ Ε.Λ.Α.Σ.

Τὴν γένεσιν τοῦ ἀνταρτικοῦ ἀγῶνος ἐχαιρέτισεν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς μὲ εὐλικρινῆ ἐνθουσιασμόν, πρόθυμος πρὸς κάθε θυσίαν.

Ἀτυχῶς ὅμως ἐξ ἀγνοίας ἢ μὴ γνώστης τῶν ἐν Ἑλλάδι προσώπων καὶ πραγμάτων, παρεδόθη ὁ ἀνταρτικὸς ἀγὼν εἰς χεῖρας ἀνευθύνων ἀναρμοδίων καὶ ἐπικινδύνων προσώπων. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι ὁ ἀπελευθερωτικὸς ἀγὼν διεμορφώθη ἔργω ὡς κίνησις μόνον καταστροφῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἢ κατάστασις ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῆ δι' ὀλίγων λέξεων, ὅτι οἱ κάτοικοι ἐστέναζον ὑπὸ τὴν πίεσιν τριπλῆς κατοχῆς ἤτοι τῶν Γερμανῶν, Ἰταλῶν, καὶ τοῦ Ε.Λ.Α.Σ.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων μηνῶν κατὰ τὸν Ἰούνιον 1942 ἐνεφανίσθη καὶ ὁ πρῶτος καθοδηγητὴς εἰς τὴν περιοχὴν μας

προερχόμενος ἐκ Μακεδονίας καὶ ὁ ὁποῖος εἰς ἐκάστην κοινότητα συναντᾶτο μὲ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἦσαν τῆς ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης του.

Μετὰ τὴν πρώτην ἐπαφήν του εἰς ἐκάστην κοινότητα κατηρτίζετο μία δῆθεν ἐπιτροπὴ πρὸς διαφώτισιν τῶν κατοίκων, ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ὀργανώσεως ἦτο ἡ ἀπελευθέρωσις ἀπὸ τὸν κατακτητήν.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων μηνῶν ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον ἔνοπλον τμήμα τοῦ Ε.Λ.Α.Σ.· μὲ κατάπληξιν εἶδον οἱ κάτοικοι ὅτι τὸ πρῶτον αὐτὸ τμήμα μὲ κόκκινα φέσια, πὺ μᾶς ἐθύμισεν τὸ 1912 τοὺς τούρκους, καὶ ἀμέσως ἤρχισεν ἐθελουσία κατὰ τὰς μερικοὶ δὲ ἠκολούθησαν τὸ ἔνοπλον τμήμα τοῦ Ε.Λ.Α.Σ. Οἱ δὲ διανοούμενοι ἐχρησιμοποιήθησαν ὡς πολιτικοὶ καθοδηγηταὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν καὶ ἐλάχιστοι εἰς τὰ ἔνοπλα τμήματα μὲ τὸν τίτλον τοῦ πολιτικοῦ ἐπιτρόπου.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης διεπιστώθη παρὰ πάντων τῶν κατοίκων ὅτι ἡ ὀργάνωσις αὕτη εἶναι κομμουνιστικὴ καὶ ἕκαστος εἶχεν ὑποχρέωσιν νὰ διαχωρίσῃ τὰς εὐθύνας του ἔναντι τῆς Πατρίδος μας.

Κατὰ τὸν Μάρτιον 1943 ἤρχισεν ἡ οὐσιαστικὴ λειτουργία τοῦ γενικοῦ στρατηγεῖου τοῦ ΕΛΑΣ, ἀργότερον ἐγένετο ἡ σύστασις τῆς τρομοκρατικῆς ὀργανώσεως τῆς «ὄπλα», ἣτις τελικῶς μετονομάσθη εἰς ἐθνικὴν πολιτοφυλακίαν.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἤρχισεν ἡ διάλυσις πάσης Ἐθνικῆς Ἑλληνικῆς δυνάμεως εἰς τρόπον ὥστε νὰ παραμείνη τὸ ἔδαφος ἐλεύθερον διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς λαοκρατίας.

Αἱ ἀλλεπάλληλοι ἐπιθέσεις κατὰ τῶν Ἐθνικῶν Ἀνταρτικῶν Ὁμάδων τοῦ τότε Συνταγματάρχου Ναπολέοντος Ζέρβα, αἱ ὁποῖαι εἶχον συγκροτηθῆ εἰς τὴν περιοχὴν Ἠλείου δὲν ἔφερον τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα.

Μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν ὀρδῶν τοῦ Ε.Λ.Α.Σ. εἰς ὄλοκληρον σχεδὸν τὴν ἐπαρχίαν, οἱ εὐρισκόμενοι ἐλάχιστοι Ἴταλοι εἰς ὠρισμένα χωρία τῆς Ἐπαρχίας «ὡς σταθμοὶ Χωροφυλακῆς»

καθὼς καὶ ἐν ἀπόσπασμα ὑπὸ τὴν διοίκησιν ἐνὸς Ὑπαξιωματικοῦ ἠναγκάσθησαν νὰ συμπτυχθοῦν εἰς Κόνιτσαν.

Τὸν Μάϊον τοῦ 1943 ἡ εὐρισκομένη Ἰταλικὴ φρουρὰ ἐν Κονίτση ἔφυγεν καὶ αὐτὴ καὶ ὀλόκληρος ἡ περιοχὴ τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης εὐρίσκετο ὑπὸ ἀγρίαν τρομοκρατίαν τοῦ Ε.Λ.Α.Σ. καὶ ὑπὸ κομμουνιστικὴν διοίκησιν.

Μετὰ τὴν ἐπικράτησιν εἰς τὴν περιοχὴν μας μία ἀπὸ τὰς βασικὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν διατήρησιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀνταρτικῶν τμημάτων ἀπετέλεσεν ἡ ἐξασφάλις τῶν μέσων συντηρήσεως.

Κατ' ἀρχὴν μὲ πάμπολλες προφυλάξεις καὶ συνωμοτικὰ μέσα συνεκέντρωσε τὰς ἐθελοντικὰς εἰσφορὰς διαφόρων ἀτόμων τοῦ χωρίου καὶ κατήρτισεν ἐπιτροπὴν προστασίας ἀνταρτῶν ἀργότερον συνεστήθη ὑπηρεσία ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «ἐπιμελητεία τοῦ ἀντάρτη».

Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου μεγάλη ποσότης τροφίμων περιῆλθεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἀπὸ κατασχέσεις τῶν συγκεντρωμένων καὶ ἀποθηκευμένων ἀγροτικῶν προϊόντων προερχομένων ἐκ τῆς δεκάτης, διότι κατὰ τὴν περίοδον τῆς κατοχῆς ἐφηροδόσθη ἡ δεκάτη εἰς ὀλόκληρον τὸ Κράτος, ἵνα ἀντιμετωπισθῇ ἡ ἔλλειψις τροφίμων εἰς τὸν πεινῶντα πληθυσμόν, εἰς τὴν κατάστασιν δὲ ταύτην οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἀντιδράσῃ, διότι εἰς τὰ ἔνοπλα τμήματα εἶχον ἐνταχθῆ πολλά ἐγκληματικὰ στοιχεῖα, ἐνῶ πλουσιοπάροχος ἦτο ἡ ἐνίσχυσις διὰ χρυσῶν λιρῶν παρὰ τῶν Ἀγγλων, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐφοδιασμός δι' ὄπλων καὶ πολεμοφοδίων σκανδαλώδης.

Οἱ ἐκάστοτε διερχόμενοι καθοδηγεῖται τοῦ Ε.Α.Μ. πρὸς διαφώτισιν δῆθεν τῶν κατοίκων, εἶχον ὡς κύριον στόχον εἰς τὴν ὀμιλίαν των τὴν Διοίκησιν καὶ τὸν Χωροφύλακα 1. ἡ Διοίκησις, ἡ ὁποία δὲν ἐνδιεφέρθη διὰ τὴν κατασκευὴν ἐνὸς ἐργοστασίου ἔστω καὶ μικροῦ διὰ τὴν κατασκευὴν ὠρολογίων, ὅπως εἰς τὴν Ἑλβετίαν διὰ νὰ ἔχουν καὶ οἱ νέοι τοῦ χωριοῦ ἐργασίαν καὶ ἓνα παράρτημα τῆς **Πειραικῆς Πατραϊκῆς** διὰ νὰ ἔχουν καὶ τὰ κορίτσια τοῦ χωριοῦ ἐργασίαν ὅπως εἰς τὰς πόλεις ταῦτα καὶ

πολλά ἄλλα ὑπέσχοντο εἰς αὐτὸν τὸν πεινῶντα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην λαόν, δηλαδή «φούρνους μὲ καρβέλια», ποὺ δὲν ὑπῆρχον τότε καὶ 2. ὁ χωροφύλαξ, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ ἔνταλμα ὀδηγεῖ τὸν χωρικὸν εἰς τὴν φυλακὴν, ὡσὰν ὁ χωροφύλαξ προήρχετο ἀπὸ καμμίαν τάξιν πλουσίων, ἐνῶ αὐτὸς ἦτο ὄργανον τῆς τάξεως καὶ προήρχετο ἀπὸ οἰκογένειαν ἢ ἀγρότου ἢ ἐργάτου μὴ διαθέτων μαγαλύτερα προσόντα νὰ καθέξῃ καλυτέραν θέσιν εἰς τὴν Δημοσίαν ὑπηρεσίαν.

Ἐφανάτιζον τὴν νεολαίαν μὲ συνθήματα διαλύσεως τῶν πάντων, ὑποσχόμενοι ὅτι τὸ καλύτερον εἰς τὴν ζωὴν χωρὶς κόπους καὶ θυσίας, διότι θὰ διένειμον τὰς περιουσίας τῶν πλουσίων διὰ νὰ ζήσουν οἱ πάντες καλὰ καὶ ὅταν ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ καμμία διανομὴ ἀπὸ τὰς ἐπιτάξεις, οὗτοι ἐλάμβανον τὴν μερίδα τοῦ λέοντος χωρὶς δισταγμὸν καὶ ὑπῆρχεν καὶ ἡ οἰκονομικὴ εὐχέρεια, διότι ὑπῆρχεν καὶ τὸ μαῦρο τὸ Δημοσίον Ταμεῖον κατὰ μῆνα νὰ τοὺς μισθοδοτῇ.

Συγκροτοῦνται λαϊκὰ Δικαστήρια καὶ διορίζονται λαϊκοὶ Δικασταὶ κάτοικοι τοῦ χωρίου, ἵνα δικάζουν παντὸς εἶδος ἀδικήματα διαπραττόμενα παρὰ τῶν κατοίκων, διότι εἶχον καταργήσει ὅλας τὰς Δημοσίας Ὑπηρεσίας, πλὴν τοῦ Δημοσίου Ταμείου.

Διὰ τὴν διαγωγὴν τῶν τμημάτων τοῦ Ε.Λ.Α.Σ. τοὺς σκληροτέρους χαρακτηρισμοὺς τοὺς ἐπεφύλαξεν ὁ κομμουνιστὴς Κώστας Καραγιώργης γενειάδα, χατζιάρι, σαδισμὸς, διαφθορά.

Τὸ ἐπισιτιστικὸν πρόβλημα τῶν κατοίκων ἠνάγκασεν τοὺς περισσοτέρους κατοίκους νὰ ταχθοῦν μὲ τὸ μέρος τοῦ Ε.Α.Μ., διότι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν λόγῳ ἐλλείψεως τροφίμων ὁμαδικῶς ὄδοιποροῦντες οἱ κάτοικοι, μετέβαινον εἰς Ἡγουμενίτσαν, Παραμυθίαν, Σαγιάδα, ἵνα προμηθευθοῦν ἔλαιον καὶ ἄλας καὶ διὰ τῶν εἰδῶν τούτων μετέβαινον εἰς Μακεδονίαν νὰ ἀνταλλάξουν τὰ προϊόντα ταῦτα διὰ σίτου, ἀραβοσίτου, κριθῆς, διότι ἐσπάνιζον τὰ εἶδη αὐτὰ εἰς τὸ χωρίον, τὰ δὲ ἐλάχιστα παραγόμενα παρὰ τῶν κατοίκων δὲν ἦσαν ἀρκετὰ νὰ καλύψουν τὰς ἀνάγκας τῶν.

Ἐπὶ ὀλοκλήρους ἡμέρας ἐβάδιζον ἀπὸ Ἡγουμενίτσαν εἰς Μακεδονίαν καὶ μερικοὶ ἐκ τούτων εἶχον φθάσει εἰς Βελιγράδιον τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ ἐκεῖθεν μετέφερον ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν τὰ εἶδη τροφίμων, γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδητοι· ἀντὶ ὑποδημάτων ἐχρησιμοποιοῦντο ξύλινα παπούτσια «τσόκαρα» καὶ διὰ τὰς μεγάλας ἀποστάσεις ἔκοπτον ἓνα τεμάχιον ὕφασμα ἀπὸ στρώμα καὶ μὲ αὐτὸ ἐτύλιγον τοὺς πόδας περιτυλίγοντες δι' ἐνὸς σχοινίου καὶ βαδίζοντες ὀλοκλήρους ἡμέρας ἐπὶ τῶν πάγων κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐπωλήθησαν τὰ πάντα ἀπὸ τοὺς κατοίκους, δαχτυλίδια, βέρες, σκουλαρήκια, παντὸς εἶδος χάλκωμα, προσέτι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ κλινοσκεπάσματα τῶν τέκνων τῶν διὰ νὰ ἐξοικονομήσουν ἐλάχιστον καλαμπόκι.

Τὴν 20ὴν Ἰουνίου 1943 κατόπιν κοινῆς ἀποφάσεως τῶν δύο ἀνταρτικῶν ὁμάδων Ε.Δ.Ε.Σ. — Ε.Δ.Α.Σ. ἐπραγματοποιήθη ἡ δημιουργία κοινοῦ ἐπιτελείου διὰ τὸν συντονισμόν τῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ τοῦ κατακτητοῦ καὶ ἐγένετο καὶ ἡ ἀνταλλαγὴ συνδέσμων τοῦ ἐνὸς Στρατηγείου εἰς τὸ ἄλλο καὶ ὅταν ὑπάρχη εὐκαιρία ἢ ἀνάγκη νὰ ἐπιδιωχθεῖ ὁ συντονισμὸς τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἀργότερον τὴν 5ην Ἰουλίου 1943 ὑπεγράφετο εἰς τὴν Πίνδον ἐν Καστανίᾳ μεταξὺ τοῦ Βρεταννοῦ Ταξίαρχου ENPY ΜΑΙΕΡΣ ὡς ἐκπροσώπου τοῦ Στρατηγείου Μέσης Ἀνατολῆς καὶ τῶν Α. Τζίμα διὰ τὸ Ε.Α.Μ. καὶ Σ. Σαράφη διὰ τὸν ΕΛΑΣ ἐν συμφωνητικόν, διὰ τοῦ ὁποίου καθωρίζοντο αἱ προϋποθέσεις τῆς χορηγήσεως εἰς τὸ μέλλον στρατιωτικῶν εἰδῶν ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων.

Τὴν 10ην Ἰουλίου 1943 ἐπανῆλθον οἱ Γερμανοὶ εἰς τὴν Ἡπειρον, διότι ἐπίστευον ὅτι οἱ Ἴταλοὶ γρήγορα ἢ ἀργὰ θὰ συνθηκολογήσουν μὲ τοὺς Συμμάχους, ἐν δὲ γερμανικὸν Τάγμα κατέλαβεν τὴν Κόνιτσαν, χωρὶς ὅμως νὰ ἐπεκταθῆ εἰς ἕτερον μέρος τῆς περιοχῆς.

Ὡς σκοπὸς τῆς παροχῆς—ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων—ἐφοδίων ἐτίθετο ἡ ἀντίστασις καὶ ἡ συντριβὴ τοῦ Ἄξονος. Οἱ κομμουνισταὶ ὑπέσχοντο ὅτι δὲν θὰ ἐπειθήνεντο κατὰ τῶν ἄλλων ἀνταρ-

τικῶν δυνάμεων καὶ παρεδέχοντο ὅτι δέον νὰ μὴ γίνωνται βαρβαρότητες ἐναντίον οὐδενὸς παρὰ τῶν μελῶν οἰασδήποτε ἀνταρτικῆς ὁμάδος. Κατόπιν τῶν συμφωνιῶν τούτων τὰ ὀργανωμένα στρατιωτικὰ τμήματα τοῦ Ε.Δ.Ε.Σ. ἤρχισαν νὰ προωθῶνται καὶ εἰς τὴν περιφέρειαν Κονίτσης.

Μὲ τὴν ἄφιξιν τῶν Ἐθνικῶν ὁμάδων εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Κονίτσης, ἰδρύεται ἔδρα τάγματος εἰς Πουρνὰν καὶ Διμοιρία εἰς Πυρσόγιανην, ὁπότε ἤρχισεν καὶ ἡ ἐθελουσία κατάταξις εἰς τὰ ἔνοπλα τμήματα τοῦ Ε.Δ.Ε.Σ.

Ἡ ἐμφάνισις τῶν Ἐθνικῶν ὁμάδων ἀνεπτέρωσε τὸ ἠθικὸν τῶν κατοίκων, διότι ἡ συμπεριφορὰ των ἐναντι αὐτῶν ἦτο κατὰ πάντα ἄψογος.

Ἡ πληρωμὴ δὲ τῶν εἰδῶν, ἅτινα ἐλάμβανον παρὰ τῶν κατοίκων, ἔδωσαν νέαν ζωὴν καὶ θάρρος διὰ τῆς ἐλευθέρας συζητήσεως διὰ κάθε ζήτημα, πού ἀπέβλεπεν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Πατρίδος μας.

Συγκρότησις Ἐπιτροπῆς Ἐθν. Ἀγῶνος Καστάνιανης — Κονίτσης — Ε.Δ.Ε.Σ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐθνικοῦ Ἀγῶνος ἀπετελέσθη ἐκ τῶν κάτωθι μελῶν.

1. Χρήστος Ν. Γάσιος
2. Ἰωάννης Κ. Γκόσιος
3. Τηλέμαχος Ἀναγνωστόπουλος
4. Παῦλος Μησιακούλης
5. Γεώργιος Μπίλης

Σύνδεσμος μεταξὺ ἐπιτροπῆς καὶ τμημάτων ἀνέλαβεν ὁ Δημοσθένης Κεχαγιᾶς.

Παρὰ τὴν τρομοκρατίαν, τὴν ὁποίαν ἐχρησιμοποιοῦν διὰ τὴν μὴ χορήγησιν ἀδειῶν μεταβάσεως εἰς Μακεδονίαν διὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν εἰδῶν των μετὰ σιτηρῶν, ἐν τούτοις οἱ περισσότεροι κάτοικοι ἐπέμενον νὰ ἐγγραφοῦν ὡς μέλη τῆς Ἐθνικῆς Ὀργανώσεως Ε.Δ.Ε.Σ. πρᾶγμα πού ἡ ἐπιτροπὴ ἐντὸς ἐλαχίστου

χρονικοῦ διαστήματος ἐπραγματοποίησεν ἀξιόλογα ἐπιτεύγματα, διότι εἶχον ἀρχίσει σημειούμεναι συστηματικαὶ διαρροαὶ ἀπὸ τὰς τάξεις των εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ε.Δ.Ε.Σ.

Καὶ διὰ νὰ τονώσουν τὸ ἠθικὸν τῶν μελῶν των χωρὶς καὶ νὰ ὑπάρχη κοινὴ συμφωνία τῶν δύο ὀργανώσεων, προέβησαν ἐκτάκτως εἰς ἐκλογὴν νέας διοικητικῆς ἐπιτροπῆς τὴν 26ην Σεπτεμβρίου 1943 μὲ τὰ κάτωθι ἀποτελέσματα.

Ἀποτελέσματα

Διενεργηθείσης ἐκλογῆς Διοικ. Ἐπιτροπῆς Καστάνιανης τὴν 26 - 9 - 1943 ἐπὶ ψηφισάντων 271 ἔλαβον ψήφους

Ἐκ τῆς ὀργανώσεως Ε.Α.Μ.

1. Διονύσιος Μούσιος	186
2. Νικόλαος Καψημάλης	184
3. Ἀλέξανδρος Γκάσιος	184
4. Βασίλειος Ρίγκας	182
5. Κωνσταντῖνος Κολοκύθας	182
6. Εὐθύμιος Καλησώρας	181
7. Φίλιππος Καλογήρου	180

Ἐκ τῆς ὀργανώσεως Ε.Δ.Ε.Σ.

1. Γεώργιος Γκαραβέλας	Ἐλαβεν ψήφους	90
2. Χρῆστος Ν. Γκάσιος	»	89
3. Ἰωάννης Κ. Γκόσιος	»	87
4. Χρῆστος Α. Γκάσιος	»	87
5. Γεώργιος Μπίλης	»	86
6. Νικόλαος Ι. Δούκας	»	85
7. Κων/τῖνος Παπαδάμος	»	84

Ἀναπληρωματικοὶ ἅπαντες τῆς ὀργανώσεως Ε.Α.Μ.

1. Ἀριστείδης Στεργίου	Ἐλαβεν ψήφους	178
2. Ἰωάννης Τζιάκος	»	177

3. Διονύσιος Μούσιος Ἐλαβεν ψήφους 85
 4. Νικόλαος Καψιμάλης » » 84

Ἐν Καστάνιανη τῇ 27 Σεπτεμβρίου 1943

Διὰ τὴν ἐφορευτ. Ἐπιτροπὴν
 Εὐριπίδης Γκόσιος

Δὲν ἐβράδυνε νὰ παρσυσιασθοῦν αἱ πρῶται προστριβαὶ μετὸν Ε.Λ.Α.Σ. διαταγαὶ ἐκδοθεῖσαι πρὸς διάλυσιν τοῦ Ζέρβα.

Ε.Λ.Α.Σ. ἄκρως ἐπείγουσα ΥἱΙΙ Μερραρχίαν Ἡπειροῦ Ἐπιτ.

Γραφεῖον ΙΙΙ

Ἄριθ. Πρωτ. ἀπόρ. 290

Διαταγὴ

Μέχρι νεωτέρας διαταγῆς παύσατε πᾶσαν ἐνεργειαν ἐναντίον Γερμανῶν εἴτε εἰς τὰς ὁδοὺς, εἴτε εἰς ὑπαίθρον, ἔστω καὶ μεμονωμένα ἄτομα ἢ σχηματισμοὺς πλὴν περιπτώσεως ἐπιθέσεως ἐκ μέρους τῶν Γερμανῶν. Νὰ εἰδοποιηθῶσι σχετικῶς διὰ τῶν ταχυτέρων μέσων ἅπαντα τὰ τμήματα ὑμῶν ὡς καὶ τὸ ἐφ. Ε.Λ.Α.Σ. περιοχῆς σας πρὸς πρόληψιν ἐνεργειῶν ἐκ μέρους σας.

Ἡ Παροῦσα ἐκτελεσθῆ πιστῶς ἐκ παραλλήλου ὁμως νὰ μὴ χαλαρωθῶσι τὰ μέτρα ασφαλείας σας.

Τὰ ἀνωτέρω μέτρα λαμβάνονται, καθ' ὅσον οἱ Γερμανοὶ προέτειναν ἐπαφὴν μετ' ἐκπροσώπους ἀνταρτικῶν δυνάμεων, ἵνα προτείνουσαν ὄρους παύσεως ἐνεργειῶν των ἐναντίον ἀμάχου πληθυσμοῦ καὶ ἀνταρτῶν ὑπὸ ὄρον ἐλευθερίας ὀδικῶν συγκοινωνιῶν καὶ παύσεως ἐνεργειῶν ἀνταρτῶν ἐναντίον των.

Διὰ νεωτέρας μας διαταγῆς θὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν ἀποτελέσματα συναντήσεως.

6 - 10 - 43

ΥἱΙΙ Μερραρχία

Ε.Λ.Α.Σ. — ΥἱΙΙ Μερραρχία ὑπ' ἀσυρμ. ἀριθ. Ε.Π. 837 ΟΓΔΟΝ

Συνεχεῖα 818 - 10 - 10 - 43 διαταγῆς πληροφοροῦμεν δεκάτη τρίτη Μερραρχία ἐκινητοποίησεν 1.500 ἀντάρτες πρὸς... κατευθύνσεις ΣΤΟΠ. Ἐπιζητήσατε ἐπαφὴν ἀσυρμάτου μετ' δεκάτην τρίτην πρὸς συντονισμόν ἐνεργειῶν σας ΣΤΟΠ.

Διαθέσιμα τμήματα 85 συντάγματος μετὰ ἐκκαθάρισιν περιοχῆς κινηθῶσι τάχιστα ἐνίσχυσίν σας ΣΤΟΠ. Λέγομεν καὶ πάλιν λόγοι σοβαροὶ πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ἐπιβάλλουν ταχύτητα καὶ δραστικότητα ἐνεργείας καλῶς μελετημένης καὶ ἐπιτυχοῦς ΣΤΟΠ. Ἄρης Βελουχιώτης Βασιλ. Σαμαρινιώτης.

11 - 10 - 43

Ε.Λ.Α.Σ. - ΥΠΙΙ Μεραρχία Ἐπιτ. - Γραφεῖον Π ἀριθ. Ε.Π. 3/2.

Πρὸς τὴν Πανηπειρωτικὴν Ἐπιτροπὴν καὶ Περιφερειακὰς Ἐπιτροπὰς Ε.Α.Μ. καὶ περιφερειακὰς Ἐφεδρικοῦ Ε.Λ.Α.Σ.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἀντιλαϊκὴν καὶ ἀντιδραστικὴν στάσιν τῆς ὀργανώσεως Ζέρβα, ποὺ διασποῦσε τὸν ἀγῶνα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἐνάντια στὸν κατακτητὴ ἐλήφθη ἀπὸ τῆς 13ης τρέχοντος ἡ ἀπόφασις νὰ διαλυθῇ τελείως ἡ ὀργάνωσις Ζέρβα. Ὁ Ε.Λ.Α.Σ. τῆς Ἠπείρου μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἐφεδρικοῦ Ε.Λ.Α.Σ. ἐνισχυμένος μὲ τμήματα τοῦ ΕΛΑΣ δυτικῆς Μακεδονίας, κεντρικῆς Μακεδονίας, Θεσσαλίας καὶ δυτικῆς Στερεᾶς ἀνέλαβε κεραυνοβόλως ἐνεργείας ἐκκαθαρίσεως.

Καθῆκον πολιτικῆς ὀργανώσεως εἶναι νὰ διαφωτίσῃ τὸν λαὸν ἀναλύοντας τὸ ἀντιδραστικὸν ἔργον τῆς ὀργανώσεως Ζέρβα, νὰ διαφωτίσῃ τοὺς ἀφοπλιζομένους ἀντάρτες τοῦ Ζέρβα, ποὺ γυρίζουν εἰς τὰ χωρία των, τονίζοντάς τους ὅτι ἔγιναν θύματα, νὰ καλλιεργήσῃ εἰς τὸν λαὸν τὸ πνεῦμα τῆς μὴ ἀνίστασης στὶς ἐκκαθαριστικὰς ἐνεργείας ἀπὸ τὰ ἀντιλαϊκὰ Ζερβικά στοιχεία, νὰ μὴν κάμῃ ἀκρότητες τιμωρώντας καὶ τοὺς πιδ ἀσημάντους ὑπευθύνους τοῦ Ζέρβα. Νὰ τονιστῇ ὅτι ὁ Ε.Λ.Α.Σ. δὲν ἔχει καμμιά διαφορὰ μὲ τοὺς παραστρατημένους φτωχοὺς ἀντάρτες τοῦ Ζέρβα καὶ νὰ γυρίσουν στὰ σπίτια τους δὲν ἔχουν νὰ πάθουν τίποτε. Νὰ κυκλοφορήσετε στὰ χωριά τὴν προκήρυξιν τῆς Μεραρχίας.

12 - 10 - 43

Ἡ ΥΠΙΙ Μεραρχία Λ. Πισπέρης - Ι. Κατσαντώνης.

Ε.Λ.Α.Σ. ΥΠΙΙ Μεραρχία Γραφεῖον Π ἀριθ. Πρωτ. 60

Α. Π. 108 **Διαταγὴ**

Κοινοποιουῦμεν κατωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθ. 5 διαταγὴν Στρα-

τηγείου Δ. Μακεδονίας καὶ ἐντελλόμεθα ὅπως 1) Ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῆς διαταγῆς ταύτης διὰ καταλλήλων ἀξιωματικῶν ἔλθετε εἰς ἐπαφὴν μὲ τὰς ἐκεῖθεν τῶν συνόρων ἀλβανικὰς ἀνταρτικὰς δυνάμεις καὶ συζητήσετε τὸ σκόπιμον καὶ δυνατὸν τῆς συγκροτήσεως κοινῶν ὑπαρχηγείων. 2) Κοινὰ ὑπαρχηγεία θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ συγκροτηθῶσι εἰς Φιλιάτες, Πωγώνιον, Κόνιτσαν. 3) Μετὰ τὰς ἐπαφὰς καὶ σχετικὰς συζητήσεις νὰ ὑποβάλητε ἡμῖν λεπτομερῆ ἔκθεσιν ἵνα ἐκδώσωμεν τὰς σχετικὰς διαταγὰς διὰ τὴν περίπτωσιν ποῦ θὰ ἀποφασισθῇ τελικῶς ἡ συγκρότησις τῶν κοινῶν τούτων ὑπαρχηγείων. 4) Κατὰ τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος τούτου νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ ὁ ἀντίκτυπος παρὰ τῷ ἀλβανικῷ πληθυσμῷ τῆς Τσαμουργιάς, ὡς καὶ παρὰ τῷ χριστιανικῷ τοιούτῳ, ὁ ὁποῖος θὰ προκύψῃ ἐκ τῆς συγκροτήσεως τοιούτων ὑπαρχηγείων.

22 - 8 - 43

Ἡ ΥΠΙΙ Μεραρχία. Κοινοποιήσῃς Γενικὸν Στρατηγεῖον.

Ἑλληνικὸς Λαϊκὸς Ἀπελευθερωτικὸς Στρατὸς Γενικὸν Ἀρχηγεῖον πρὸς τὴν ΥΠΙΙ Μεραρχίαν. Χαλίκι.

Ὡς ὑπεύθυνος διαχειριζόμενος τὸ ζήτημα τῆς ἐκκαθαρίσεως τοῦ Ε.Δ.Ε.Σ. ἐπὶ τῶν ὑμετέρων ἐνεργειῶν ἔχω νὰ παρατηρήσω α) Πολιτικῶς καὶ ἀπὸ στρατηγικῆς καὶ τακτικῆς ἄποψης τοῦ πολέμου μας ἐναντίον τοῦ ἐσωτερικοῦ (Ζέρβα — ἀντίδραση) καὶ ἐξωτερικοῦ (Γερμανοὶ) ἐχθροῦ, ἡ ἐνέργειά σας νὰ ἀποσύρῃτε τὶς ἐναντίον τοῦ Ε.Δ.Ε.Σ. δυνάμεις γιὰ νὰ τὶς συμπτύξετε καὶ προβάλετε ἀντίστασιν στοὺς πρὸς Μέτσοβον ἐνεργοῦντες Γερμανούς, εἶναι ἀπολύτως ἐσφαλμένη καὶ ἀσύμφορος. β) Κατὰ τὴν γνώμην μου εἶναι χίλιες φορές προτιμότερο νὰ διανοίξουν οἱ Γερμανοὶ τὴν ὁδὸν Ἰωαννίνων — Μετσόβου — Καλαμπάκας, παρὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ ὑφιστάμενος ὁ Ε.Δ.Ε.Σ. καὶ μία βδομάδα ἀκόμα. γ) Γι' αὐτὸ ἐντέλλομαι ὅπως ἅμα λήψῃ παρούσης διατάξῃτε ἀμέσως τὸ Καβαλλάρη, ἀπαλασσομένου τοῦ ἐφεδρικοῦ καὶ συμπληρουμένης τῆς δυνάμεώς του διὰ δυνάμεων ἐνεργ-

γοῦ Ε.Λ.Α.Σ. ὥστε νὰ ἔχη 300 ἄνδρας τουλάχιστον, νὰ κινηθῆ ταχύτατα πρὸς θέσιν Πλάκα καὶ ἐκεῖθεν δράση ἐναντίον Ἐδесиτῶν, λαμβάνων ἐπαφὴν μὲ τὰ ὑμέτερα τμήματα καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς μου, τοῦ λοιποῦ ἀποτελούσης τῆς δυνάμεώς του μέρος τοῦ ὑπ' ἐμὲ ἀνεξαρτήτου ἐκκαθαριστικοῦ συγκροτήματος.

δ) Ἀναφέρατε διὰ τοῦ ἰδίου συνδέσμου λήψιν παρούσης καὶ ἔναρξιν ἐκτελέσεως, ὥρα 2.30. Καλαρύτη 20 - X - 43 Α. Βελουχιώτης.

Καὶ τὴν 21ην Ὀκτωβρίου 1943 ἐξεδηλώθη ἡ ἐπίθεσις ἐναντίον τῶν τμημάτων τοῦ Ε.Δ.Ε.Σ. εἰς τὴν Ἡπειρον καὶ τὰς λοιπὰς περιοχάς, ὅπου ὑπῆρχον τμήματα ἔνοπλα.

Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ἀφωπλίσθη ἡ Διμοιρία Πυρσόγιάννης, τὸ δὲ Τάγμα Πουρνιαῆς διέφυγεν καὶ συνεπτύχθη μετὰ τῶν τμημάτων τοῦ Ζαγορίου πέραν τῶν Ἰωαννίνων.

Οἱ συλληφθέντες Ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται μετεφέρθησαν εἰς Καστάνιανην μαζὶ μὲ πλείστους Ἐθνικόφρονας κατοίκους τῶν χωρίων τῆς Ἐπαρχίας, οἱ ὅποιοι ἐτύγχανον νὰ εἶναι μέλη τῶν Ἐπιτροπῶν τοῦ Ε.Δ.Ε.Σ., μερικοὺς μάλιστα ἂν καὶ δὲν ἦσαν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοὺς ἐθεώρουν ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ παρεμβάλουν προσκόμματα εἰς τὸ ἔργον των, συνελήφθησαν προληπτικῶς, ὅπως ὁ Ἰωάννης Καραλῆς, ὁ ὅποιος ἐθεωρήθη ἀντιδραστικός, διότι εἶχεν τὸ θάρρος τῆς γνώμης του εἰς κάθε ζήτημα σχετιζόμενον μὲ τὰ συμπτώματα τοῦ τόπου καὶ τῆς Πατρίδος.

Αἱ συλλήψεις τῆς Ἐπιτροπῆς ἐγένοντο τὴν 01.00 μ. μ. ὥραν τῆς 22 - 10 - 43· ἐπικεφαλῆς τοῦ ἀποσπάσματος ἦτο ὁ φρούραρχος, οἱ δὲ κρατούμενοι μεταφερθέντες εἰς τὸν Β' ὄροφον τοῦ Σχολείου ἐτέλουν ἐν ἀπομονώσει.

Οἱ μεταφερθέντες διὰ συνοδείας ἐκ τῶν ὑπολοίπων χωρίων τῆς Ἐπαρχίας Πυρσόγιαννης, Βούρμπιαννης, Κάντισικου κ.λ.π. ἀπεμονώθησαν εἰς τὸν δεύτερον ὄροφον τοῦ καταστήματος τοῦ Β. Ἀναγνωστοπούλου ἐν ἀναμονῇ τῆς παραπομπῆς ὅλων εἰς ἕκτακτον στρατοδικεῖον καὶ εἰς οὐδένα ἐπετρέπετο νὰ προσφέρῃ ἔστω καὶ ἐν τεμάχιον ἄρτου εἰς τοὺς κρατούμενους.

Πῶς ἐδικαιολόγησεν ὁ κ. φρούραρχος τὰς συλλήψεις τῶν Ἐπιτροπῶν τοῦ Ε.Δ.Ε.Σ. τὴν στιγμὴν, ποὺ ὑπῆρχεν ἡ ὑπ' ἀριθ. 3/2 διαταγὴ, ὅπως μὴ προβοῦν εἰς συλλήψεις καὶ νὰ μὴν κάμουν ἀκρότητας, διότι οἱ συλληφθέντες γνωστοὶ ἦσαν πάντες ὡς φιλήσυχοι πολῖται εἰς τὸν Νομὸν ὀλόκληρον.

Ἄπαντες οἱ Πολιτικοὶ κρατούμενοι παρεπέμφθησαν εἰς ἕκτακιον στρατοδικεῖον καὶ πάντες ἐδικάσθησαν μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου μὲ ἀναστολήν, μὲ τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως τοῦ λοιποῦ μὴ ἀναμιχθῶσιν εἰς τὴν ὀργάνωσιν Ε.Δ.Ε.Σ. ἢ ἑτέραν καὶ ὅπως προσφέρωσιν τὰς ὑπηρεσίας των εἰς τὴν ὀργάνωσιν Ε.Α.Μ. — Ε.Λ.Α.Σ., ἐὰν ὁμως ἐπιχειρήσῃ κανεὶς νέαν ἀνάμειξιν εἰς ἑτέραν ὀργάνωσιν καὶ εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς νὰ εἶναι θὰ βρεθῆ καὶ θὰ ἐκτελεσθῆ ἄνευ ἑτέρας δίκης καὶ ἀφέθησαν ἐλεύθεροι.

Τὸ Ὑπόγειον τοῦ Σχολείου ἐχρησιμοποιήθη ὡς μονωτήριον, ἐκεῖ δὲ ἐκρατοῦντο ὅσοι δῆθεν ἐβαρύνοντο μὲ σοβαρότερα ἀδικήματα· εἰς τὸ ὑπόγειον τοῦτο εὐρέθη νεκρὸς τὴν ἐπομένην 23 - 10 - 43 ὁ ἐκ Καντσίκου Πατσιατός, ὅστις ὑπέκυψεν ἀπὸ τραύματα ξυλοδαρμοῦ.

Αὐτὸς ἦτο ὁ ἀπελευθερωτικὸς στρατός· ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω τηλ/ματα ἄς βγάλῃ κανεὶς τὸ συμπέρασμα σὲ τὶ καθεστῶς ἀναρχίας καὶ χάους εὐρισκόμεθα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Ὅλοι οἱ στρατιωτικοὶ ἐστάλησαν εἰς Πεντάλοφον Μακεδονίας ὑπὸ συνοδείαν ὡς αἰχμάλωτοι, ἀφοῦ τοὺς ἀφήρσαν τὰ στρατιωτικὰ ἐνδύματα καὶ ὑποδήματα.

Παρὰ τὴν ὑπεροχὴν εἰς ἄνδρας καὶ ὑλικὸν δὲν ἐξουδετέρωσε τὸν Ζέρβαν, ὅπως εἶχεν ἐξουδετερώσει προηγουμένως τὸν Ψαρρόν κ.λ.π., ἵνα στραφῆ κατόπιν εἰς τὰς Ἀθήνας πρὸς πλήρη ὀργανικὴν ἐπικράτησιν, δεδομένου ὅτι ἐθεωρεῖτο πλέον βεβαία ἡ Νίκη τῶν Συμμάχων.

Ἡ παρουσία καὶ ἡ ἀντίστασις τοῦ Ζέρβα πρέπει νὰ παραδεχθοῦν πάντες ὅτι ἠμπόδισεν τὴν ἐπέκτασιν τοῦ Ε.Α.Μ. — Ε.Λ.Α.Σ. εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἑλλάδα.

Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν ἐκ τῆς Ἐπαρχίας τῶν Ἐθνικῶν

Ὁμάδων Ε.Δ.Ε.Σ. ἐκτυλίσσεται μία ἄνευ προηγουμένου τραγωδία· οὐδείς ἐγνώριζε τί τυχόν ἐπεφύλασσε ἢ ἐπαύριον καὶ οὐδείς ἦτο βέβαιος ἐὰν ἐκεῖνος μετὰ τοῦ ὁποίου συνωμίλει ἦτο εἰς τὴν πραγματικότητα φίλος ἢ ἐχθρός του.

Ἐπίσης ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς προέβησαν εἰς τὴν κατάσχεσιν τῶν κυνηγετικῶν ὄπλων ἀπάντων τῶν Ἐθνικοφρόνων κατοίκων καὶ τὰ ὄπλα ταῦτα ἦσαν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα κατώρθωσαν οἱ κάτοικοι νὰ ἀποκρύψουν ἀπὸ τοὺς Ἰταλούς. Τὸ δημιουργηθὲν ἐφεδρικὸν Ε.Λ.Α.Σ. «Πολιτοφυλακὴ» τοῦ χωρίου ἀπηρτίσθη ἐκ τῶν νέων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐνετάγησαν εἰς τὸ ἔνοπλον τμήμα, εἰς τούτους ἀνετέθη ἢ παρακολούθησις τῶν θεωρουμένων ὡς ἀντιφρονούντων, ἐχρησιμοποιοῦντο δὲ ὡς σύνδεσμοι τῆς πολιτικῆς ὀργανώσεως μετὰ τῶν τμημάτων τοῦ ΕΛΑΣ καὶ ὁσάκις συνεδρίαζεν τὸ λαϊκὸν δικαστήριον ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς χωροφύλακες διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς νεολαίας τοῦ χωριοῦ ἀπὸ 8 ἐτῶν καὶ ἄνω τὸ ὠργάνωσαν καὶ τὸ ὠνόμασαν Ε.Π.Ο.Ν., εἰς αὐτοὺς ἐδόθη κάθε ἐλευθερία κινήσεως ἐντὸς τοῦ χωρίου καθ' ὅλον τὸ εἰκοσιτετράωρον, ἐπραγματοποιοῦσαν διαφόρους συγκεντρώσεις πρὸς ψυχαγωγίαν τῶν ἰδίων καὶ τῶν μεγαλυτέρων ὁπαδῶν των, συνάμα ἔδιδον καὶ διαφόρους παραστάσεις εἰς τὸ σχολεῖον, τὸ ὁποῖον εἶχον μετατρέψει καὶ εἰς χοροδιδασκαλεῖον.

Ἐφανατίζον τοὺς νέους κατὰ τρόπον ποῦ καὶ οἱ γονεῖς των ἀκόμη νὰ μὴν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐπιβληθοῦν, εἰς τὰ τέκνα των, ὁ σεβασμὸς ἐξέλειπεν καὶ μόνον ἐπαναστατικὰ ἄσματα ἐκυριαρχοῦσαν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον.

Χειμῶν 1943 - 1944· οἱ κάτοικοι ὑποφέρουν τὰ πάνδεινα καὶ τὰ ἐλάχιστα τρόφιμα, ἅτινα κατορθώνουν νὰ συγκεντρώσουν διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς μὲ ἔλαιον, τὸ ὁποῖον μεταφέρουν ἐκ Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν μὲ κίνδυνον νὰ χάσουν καὶ τὴν ζωὴν των ἀπὸ τοὺς Τουρκαλβανούς, ὁδοιποροῦντες ὑπὸ δυσμενεστάτας συνθήκας, νήστεις, ρακένδυτοι, ἀνυπόδητοι καὶ ὑπὸ ψύχους κάτωθεν τοῦ μηδενὸς τὰ ἐνδύματα τῶν κάτω ἄκρων παγωμένα καὶ πολλάκις ἐκοιμῶντο εἰς διάφορα σημεῖα ἄνευ θερμάνσεως.

Παιδιά πλανώμενα, πεινῶντα καὶ γυμνητεύοντα εἰς Ἀλβανίαν ἔφθασαν μέχρι τὰ Τίρανα, διότι οἱ γονεῖς των οὐδὲν οικιακὸν σκεῦος εἶχον νὰ διαθέσουν διὰ νὰ προμηθευθοῦν ὀλίγον ἀραβόσιτον. Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις ἀπὸ ἀπόψεως ἐπισιτιστικῆς, ὥστε ὠρισμένοι παρασκεύαζον ἄρτον ἀπὸ ρόβη.

Διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ κρατήσουν ὑπὸ τὰ ὄπλα τὸν στρατόν, τὸν ὁποῖον ἐδημιούργησαν, εἶχον ἀνάγκην τροφίμων καὶ μαλλίνων εἰδῶν διὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας καὶ ἐπειδὴ διέβλεπον ὅτι οἱ κάτοικοι θὰ ἀντέδρων εἰς κάθε ἐνέργειαν ἐπιτάξεως, ἐσκέφθησαν κατ' ἀρχὴν ὅπως σχηματίσουν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν δύο παρατάξεων διὰ τὴν συγκέντρωσιν μαλλίνων εἰδῶν: τὸν ἔρανον τοῦτον τὸν ἐχαρακτήρισαν ὡς προαιρετικὸν καὶ ἡ εἰσφορὰ τῶν κατοίκων ἦτο ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὴ...

Ἀπὸ αὐτὸν τὸν πεινῶντα λαὸν ζητοῦσαν τροφίμα διὰ τὴν συντήρησιν τῶν τμημάτων, τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησαν ἵνα πραγματοποιήσουν τοὺς σκοποὺς των.

Ἐπειδὴ διέβλεπον ὅτι μόνον διὰ ἐπιτάξεως πλέον ἦτο δυνατόν νὰ προμηθευθοῦν τροφίμα κ.λ.π. εἶδη, ἐσκέφθησαν νὰ ἀναθέσουν τὴν προεδρίαν τῆς Κοινότητος εἰς ἐθνικόφρονα κάτοικον, «διότι αὐτοὶ πλέον εἶχον χρεωκοπήσει» διὰ νὰ δείξουν τὴν ἀδελφосύνην των καὶ ὅτι μέχρι χθὲς τυχὸν ὑφιστάμεναι πολιτικαὶ διαφοραὶ ἐξέλιπον, διώρισαν ἐθνικόφρονα κάτοικον, τὸν δὲ ἀναδειχθέντα διὰ τῆς ἐκλογῆς τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1943 προήγαγον εἰς Ἐπαρχον Κονίτσης.

Αἱ ἀδελφαὶ κινήσεως πρὸς Μακεδονίαν εἰς Ἐθνικόφρονας κατοίκους εἶχον παύσει νὰ χορηγοῦνται, διότι ἐφοβοῦντο μήπως γίνουν γνωσταὶ αἱ ἐπιτάξεις, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο χωρὶς διάκρισιν πλέον εἰς ὀλόκληρον τὴν ἐπαρχίαν καὶ χωρὶς νὰ καταβάλουν τὴν ἀξίαν τῶν ἐπιταχθέντων εἰδῶν.

Περὶ τὰ τέλη Μαΐου 1944 οἱ Γερμανοὶ προέβησαν εἰς συλλήψεις εἰς Κόνιτσαν, μεταξὺ δὲ τῶν συλληφθέντων ἦσαν καὶ οἱ ἐξῆς κάτοικοι τῆς Κοινότητος Καστάνιανης Γεώργιος Ἀναγνωστόπουλος, Σωτήριος Ἀναγνωστόπουλος, Ἀπόστολος Ἀναγνωστόπουλος καὶ ὁ Δημήτριος Καλογήρου, οἱ ὁποῖοι μετε-

φέρθησαν εἰς Ἰωάννινα καὶ ἐνεκλείσθησαν εἰς στρατόπεδον συγκεντρώσεως εἰς Ζωσιμαίαν Σχολήν. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω οἱ τρεῖς μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν ἀφέθησαν ἐλεύθεροι τοῦ Ἀποστόλου Ἀναγνωστοπούλου ἀποσταλέντος εἰς Γερμανίαν ὡς ὁμήρου καὶ ὅστις ἐπέστρεψεν μετὰ τὴν λήξιν τοῦ πολέμου.

Προβλέποντες οἱ Γερμανοὶ ἀποχώρησιν τῶν ἐξ Ἑλλάδος καὶ πρὸ τοῦ κινδύνου νὰ ἀποκοπῇ ἐκ βορρᾶ ὁδὸς ἀποχωρήσεως, προέβησαν εἰς ἐκκαθαριστικὰς ἐπιχειρήσεις εἰς ὀλόκληρον τὴν ἐπαρχίαν Κονίτισης καὶ ἰδίως εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Γράμμου διὰ νὰ διαπιστώσουν ἂν ὑπάρχουν ἀξιόλογοι δυνάμεις Ἑλασιτῶν.

Τὴν 5ην Ἰουλίου 1944 δυνάμεις Διλοχίας ἐκινήθη πρὸς Καστάνιανην μέσῳ Βουρκοποτάμου καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ ὕψωμα Μπολιάνα καὶ ὁ εἰς λόχος διηλθεν μέσῳ τοῦ χωρίου με κατεύθυνσιν πρὸς Λαγκάδα, ὁ δὲ ἕτερος μέσῳ Λίχνικο, Καρκάνι, Γύφτισσα με κατεύθυνσιν πρὸς Φούρκαν.

Οἱ κάτοικοι πανικοβληθέντες ἐγκατέλειψαν τὸ χωρίον, ἐκρύβησαν εἰς διάφορα μέρη, ἵνα μὴ γίνωσιν ἀντιληπτοὶ ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς κατὰ τὴν διέλευσίν των, διότι ἐγνώριζον ὅτι ἀπὸ παντοῦ ὅπου διήρχοντο ἐξαπέλυον τὸν ὄλεθρον με στρατιωτικὰς μονάδας καταστροφῆς.

Δύο Γερμανοὶ στρατιῶται βραδυποροῦντες ὁ εἰς με ἕνα ὄνον ἔμπορτον με διάφορα εἶδη σιγαρέττων καὶ ὁ ἕτερος βραδυπορῶν, συνελήφθησαν παρὰ τοῦ ἐφεδρικοῦ Ε.Λ.Α.Σ. καὶ ὠδηγήθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἀναλήψεως ὅπου μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν ἐξετελέσθησαν παρὰ τοῦ ἐφεδρικοῦ Ε.Λ.Α.Σ.

Ἡ ἀπάνθρωπος συμπεριφορὰ ἀπέναντι μεμονωμένων ἀχμαλώτων Γερμανῶν στρατιωτῶν ὅχι συνήθως εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, ἀλλὰ εἰς ἐνέδρας προσέβαλε κυρίως τὴν τιμὴν τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου ἐκ τῆς θηριώδους αὐτῆς διαγωγῆς τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι προέβησαν εἰς τὴν σύλληψιν καὶ κατόπιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δύο μεμονωμένων βραδυπορούντων στρατιωτῶν.

Μίαν καὶ μόνον φορὰν ὄχλησαν τοὺς Γερμανοὺς τὰ ἔνοπλα τμήματα τοῦ Ε.Λ.Α.Σ, τὴν 17ην Σεπτεμβρίου 1943 εἰς τὴν

περιοχὴν τῆς Πλάκας καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν διασταύρωσιν τῆς δημοσίας ὁδοῦ πρὸς Ἐξοχὴν. Τρεῖς Γερμανοὶ στρατιῶται ἐμάζευον τὰ σύρματα τοῦ τηλεφώνου. Ἐξ ἐνέδρας ἐτραυμάτισαν ἓνα ἐξ αὐτῶν καὶ αὐτὸς ἦτο Ρῶσσοσ στρατιώτης αἰχμάλωτος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀγγαρεία τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Πρὸ τῆς διελεύσεως τῶν Γερμανῶν ἐκ τοῦ χωρίου εἶχεν αὐτομολήσει ἐκ τοῦ τάγματος Κονίτσης εἰς στρατιώτης Ρῶσσοσ, ὁ ὁποῖος συνελήφθη εἰς τὴν περιοχὴν Μολίστης ὑπὸ ἀνταρτῶν τοῦ ΕΛΑΣ καὶ ὠδηγήθη εἰς Καστάνιανην καὶ κατόπιν εἰς Τσεπέλοβον ὅπου ἦτο ἔδρα τάγματος. Τὸ τάγμα τὸν ἀπέστειλεν πάλιν εἰς Καστάνιανην κατὰ δὲ τὴν διέλευσιν τῶν Γερμανῶν ἐκ τοῦ χωρίου ἠκολούθησεν τὸ ἔνοπλον τμήμα τοῦ Ε.Λ.Α.Σ.

Μετὰ παρέλευσιν 15 ἡμερῶν ἐπέστρεψαν οἱ Γερμανοὶ διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Σαρανταπόρου εἰς Κόνιτσαν χωρὶς νὰ προξενήσουν οὐδεμίαν ζημίαν εἰς τὸ χωρίον.

Καθαρὰ πλέον διαγράφεται ὅτι οἱ Γερμανοὶ πρόκειται νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν Ἑλλάδα καὶ οἱ κάτοικοι ἀναμένουν τὴν ἡμέραν τῆς σωτηρίας ἀπὸ τὰ βάρβαρα 4 ἐτῶν.

Ἐπὶ Ὁκτωβρίου τοῦ 1944 ὁ Στρατηγὸς Λάνις ἐνεπιστεύθη εἰς τὴν πόλιν τὴν φύλαξιν τοῦ ἱεροῦ χώρου τοῦ Στρατιωτικοῦ Νεκροταφείου.

Ὁκτώβριος 13. Τὸ διάγγελμα τοῦ ΛΑΝΤΣ περὶ ἐγκαταλείψεως τῆς πόλεως Ἰωαννίνων.

Ὁκτώβριος 14 — 1944 Διάγγελμα τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Ἡπειροῦ Μ. ΤΣΙΜΠΡΗ περὶ ἐγκαταλείψεως τῆς Πόλεως τῶν Ἰωαννίνων ὑπὸ τῶν Γερμανῶν.

Τὴν 15ην Ὁκτωβρίου 1944 οὐδεὶς Γερμανὸς εὐρίσκειται ἐπὶ τοῦ Ἡπειρωτικοῦ ἐδάφους ὅλοι ἀναμένομεν ἠνωμένοι νὰ συσπειρωθῶμεν γύρω ἀπὸ τὴν Γαλανόλευκον διὰ νὰ ὑποδεχθῶμεν μετ' ἀνυποκρίτου χαρᾶς τὸν Ἐθνικὸν μας Στρατὸν ὡς φορέα τῆς Ἐλευθερίας, ἵνα ἐπιτύχωμεν τὴν πλήρη Ἐθνικὴν μας ἀποκατάστασιν καὶ τὴν ταχυτέραν καὶ ἀποτελεσματικωτέραν ἀνακούφισιν καὶ περίθαλψιν τοῦ δεινῶς δοκιμασθέντος Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ὁκτώβριος 18 τοῦ 1944

Ἐφθασεν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εἰς Πειραιᾶ ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Νοέμβριος 1944 τμήματα τοῦ Ε.Λ.Α.Σ. κινουῦνται πρὸς νότον μὲ κατεύθυνσιν Κόνιτσαν καὶ οἱ κάτοικοι διερωτῶνται ποῖος ὁ σκοπὸς τῆς μετακινήσεως τῶν τμημάτων αὐτῶν, δεδομένου μὲ τὴν ἄφιξιν τῆς Κυβερνήσεως ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἔδει νὰ καταθέσουν τὰ ὄπλα καὶ αἱ δύο ὀργανώσεις καὶ ἕκαστος νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὰ εἰρηνικά του ἔργα.

Μετακινήσεις κατοίκων πρὸς Ἰωάννινα ἀπηγορεύθησαν, ἵνα μὴ παρέχωνται πληροφορίες περὶ τῶν ἀφικνουμένων δυνάμεων ἐκ Μακεδονίας πρὸς Ἥπειρον πλὴν ὅμως ὁ σκοπὸς τῶν ἤτο φανερός, ἐπεδίωκον τὴν κατάληψιν τῆς ἐξουσίας, πρὶν καταθέσουν τὰ ὄπλα, αἱ δὲ ἀφικθεῖσαι δυνάμεις ἦσαν τριπλάσιαι τῶν δυνάμεων τοῦ Ζέρβα.

Τὴν 4ην Δεκεμβρίου 1944 ἐξεδηλώθη ἐπίθεσις εἰς τὰς Ἀθήνας ἐναντίον τῆς κρατοῦσης καταστάσεως τότε· οἱ κάτοικοι πληροφορηθέντες τὴν εἶδησιν ἀπεγοητεύθησαν.

Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν προέβησαν εἰς συλλήψεις καὶ τοὺς συλληφθέντας τοὺς μετέφερον εἰς Κόνιτσαν, ὅπου ἐνέκλεισαν εἰς τὰς φυλάκας· οἱ συλληφθέντες ἦσαν οἱ ἑξῆς: 1) Ἰωάννης Καραλής, 2) Γεώργιος Μαργαρίτης, 3) Γρηγόριος Τσιάμης, 4) Ἀλέξανδρος Γκόσιος, 5) Εὐριπίδης Γκόσιος, 6) Μιχαὴλ Τζίμας καὶ 7) Γεώργιος Καλογήρου.

Τὴν πρωίαν τῆς 22 Δεκεμβρίου 1944 ἐξεδηλώθη ἐπίθεσις ἐναντίον τῶν Ἐθνικῶν ὁμάδων Ε.Δ.Ε.Σ. ἐκ πολλῶν σημείων καὶ ἡ ἀντίστασις τῶν τμημάτων ἐκάμφθη καὶ τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐγκατέλειψαν τὴν Πόλιν τῶν Ἰωαννίνων μαχόμενα ὑποχωροῦν πρὸς Πρέβεζαν, ὅπου διὰ πολεμικῶν Ἀγγλικῶν πλοίων μετεφέρθησαν εἰς Κέρκυραν, διὰ τῶν ἰδίων μέσων μετεφέρθη καὶ ὁ ἄμαχος πληθυσμὸς, ὅστις ἠκολούθησεν τὰ τμήματα.

Μὲ τὴν σύμπτυξιν τῶν τμημάτων τοῦ Ε.Δ.Ε.Σ. ἐξ Ἰωαννίνων ἀνεχώρησα καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦ Ἀδελφοῦ μου Κωνσταντίνου

Γκάσιου καὶ μὲ τὰ προαναφερθέντα μέσα μεταφέρθημεν εἰς Κέρκυραν ὅπου παρεμείναμεν μέχρι 24 Μαρτίου 1945, ὅποτε καὶ πάλιν διὰ πολεμικῶν πλοίων ἀπεβιβάσθημεν εἰς Πρέβεζαν καὶ αὐθημερὸν ἀφίχθημεν εἰς Ἰωάννια.

Ἡ Ἐπέμβασις τῶν Ἀγγλικῶν στρατευμάτων εἰς Ἀθήνας ἔσωσεν τὴν κατάστασιν καὶ ἠναγκάσθη ὁ Ε.Λ.Α.Σ. νὰ συνθηκοχρήση ὑπογραφέντος σχετικοῦ συμφώνου εἰς Βάρκιζαν.

Πολλὰ στελέχη τοῦ Κ.Κ.Ε. καὶ πρῶην ἐγκληματῆται ἐγκατέλειψαν τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς Ἀλβανίαν...

Ἐπελευθέρωσις

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐκ τῆς τριπλῆς κατοχῆς τὸ Κράτος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἦτο εἰς θέσιν ἀμέσως νὰ διαθρέψη ἓνα πεινῶντα καὶ γυμνητεύοντα πληθυσμόν· εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν περίοδον ἐφάνη προστάτης τὸ Εὐγενὲς Ἀμερικανικὸν Ἔθνος, τὸ ὁποῖον διέθεσεν ἀφθονα εἶδη τροφίμων, εἰδῶν ἱματισμοῦ καὶ ὑποδήσεως.

Ἐπίσης προσέφερον ἡ Ἐνωσις Ξένων Ἐκκλησιῶν, Φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα καὶ Σύλλογοι διάφορα εἶδη καὶ ἐκαλύφθησαν ἐν μέρει αἱ ἀνάγκαι τῶν κατοίκων. Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ ἀρωγὴ ἐκ τῶν ἀνωτέρω προαναφερθέντων, πού οἱ κάτοικοι μετὰ τὴν παραλαβὴν τῶν εἰδῶν παρὰ τῶν Ἐπιτροπῶν ἐν Κονίτση, μετέφερον τοῦτο εἰς φιλικὰ σπίτια διὰ νὰ τὰ μεταφέρουν ἐν καιρῷ εἰς τὸ χωρίον διότι δὲν ὑπῆρχεν ὀδικὸν δίκτυον διὰ τὴν μεταφορὰν των διὰ αὐτοκινήτων· αἱ διανομαὶ ἐγένοντο ἐν Κονίτση κατόπιν καταστάσεως, τὴν ὁποίαν συνέτασεν ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ χωρίου ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ Προέδρου, Ἱερέως καὶ τοῦ Διδασκάλου.

Τὸ Κράτος διέθεσεν ζῶσ φόρτου ἡμιόνους, ὄνους εἰς τοὺς ἀπολέσαντας ταῦτα κατὰ τὸν πόλεμον 1940 - 1941 καὶ οὕτω ἐκαλύφθησαν αἱ ἀνάγκαι τῶν κατοίκων ἵνα δυνηθοῦν νὰ ἀναλάβουν ἐκ νέου τὰς ἐργασίας των, ὅπως καὶ πρότερον.

Ἡ γωνία αὐτὴ τῆς Ἑλλάδος «ἡ Ἡπειρος» ἐστάθη ἀκλόνη-

τος βράχος ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἐθραύσθη κάθε ἄγριον κύμα τοῦ κομμουνισμοῦ, χάρις εἰς τὴν Ἐθνικὴν Πίστην τῶν Ἑπειρωτῶν καὶ τοὺς ἀπαράμιλλους ἀγῶνας των ἐναντίον δύο ἐχθρῶν. Ἡ Ἑλλάς ἐσώθη διότι ἄλλως ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ Ἐθνικὴ Ἀντίστασις, οὐδέποτε θὰ ἐδέχοντο οἱ κομμουνισταὶ Κυβέρνησιν Ἐθνικῆς Ἐνότητος, ἡ ὁποία ἐσχηματίσθη εἰς τὸ Ἐξωτερικόν.

Παραθέτω κατωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθ. 368/15 - 4 - 1945 ἐγκύκλιον διαταγὴν Νομαρχίας Ἰωαννίνων περὶ τῆς ἐπείγουσας ἀνάγκης διὰ τὴν διανομὴν τῶν τροφίμων εἰς τὸν πεινῶντα τότε λαὸν τῶν ἐπαρχιῶν Κονίτισης καὶ Πωγωνίου, ὅστις ἐπέστρεψεν εἰς τὰ χωρία των ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς ἐγκαταλείψεως κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐξ αἰτίας τῶν Δεκεμβριανῶν γεγονότων.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 368

Ο ΝΟΜΑΡΧΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ δυσχερὲς τῆς ἀμέσου συντάξεως καταστάσεων εὐπόρων καὶ ἀπόρων ὡς καὶ τὰς ἐπείγουσας ἐπισιτιστικὰς ἀνάγκας τοῦ Νομοῦ μας.

Ἀποφασίζομεν

1'. Ὅπως ἡ πρώτη διανομὴ τροφίμων ΕΜ—ΕΛ—ΟΥΝΡΑ ἐνεργηθῆ εἰς ὅλα τὰ χωρία καὶ τὴν πόλιν τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων προσωρινῶς ἐπὶ πιστώσει, ἄνευ καταβολῆς ἀξίας των μέχρι τῆς συντάξεως τῶν καταλόγων τῶν εὐπόρων, ὁπότε οὗτοι θὰ καταβάλωσι τὴν ἀξίαν τῶν ἀνωτέρω τροφίμων κατὰ τὴν δευτέραν διανομὴν.

2'. Ὅπως παρ' ὅλον ὅτι ἡ Ἐθνοφυλακὴ δὲν ἐγκατεστάθη εἰσέτι εἰς ἅπασαν τὴν περιφέρειάν μας, ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος προωθήσῃ ὑπὸ εὐθύνην μας τὰ διὰ τῆς περιφε-

ρείας Πωγωνίου καὶ Κονίτσης προριζομένα τρόφιμα εἰς τὰ ἐκεῖσε ὑποκαταστήματά της, τοῦ ἀποθηκευτικοῦ κέντρου Κονίτσης, λειτουργοῦντος προσωρινῶς εἰς Γέφυραν Μπουραζανίου μέχρι τῆς κατασκευῆς τῆς γεφύρας ὅποτε θὰ μεταφερθῆ καὶ τοῦτο εἰς τὴν ἐν Κονίτση ἔδραν τοῦ Ὑποκαταστήματος.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 15 - 4 - 1945

Ὁ Νομάρχης Ἰωαννίνων
Ζαχαρῆς

Συμμοριτοπόλεμος 1946 - 1949

Ἡ τρίτη ἐπίθεσις κατὰ τῆς Ἑλλάδος 1946 - 1949.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἡ Ἑλλάς ὑπῆρξεν ἀτυχῆς καὶ συνεπεία τῆς ἀτυχίας της αὐτῆς ὑπέστη μίαν ἀνεῦ προηγουμένου καταστροφὴν, διότι κακοὶ Ἕλληνες ἀνάξιοι τῆς φυλῆς καὶ τῶν προγόνων μας, ἔγιναν ὄργανα τῆς Σλαυϊκῆς προπαγάνδας καὶ διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν σκοτεινῶν αὐτῆς σκοπῶν, ἔγιναν δοῦλοι διὰ τοὺς ἑαυτοὺς των, ἐγκληματῆται μυσαροὶ διὰ τὴν χώραν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς των.

Οἱ κομμουνισταὶ οἱ ὅποιοι κατέφυγον εἰς Ἀλβανίαν μετὰ παραμονὴν ὀλίγων μηνῶν εἰς Ἀλβανίαν τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1945 ἀνεχώρησαν ὅλοι διὰ Μπούλκες τῆς Γιουγκοσλαυίας, ὅπου ἐκεῖ συνεκεντρώθησαν περὶ τοὺς 5.000 συμμορίτας.

Εἰς τὸ Μπούλκες κατὰ τὸν Ἀπρίλιον 1946 εἶχεν ἰδρυθῆ σχολὴ στελεχῶν, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἐπονίτες ἐφοίτουν διδασκόμενοι κλεφτοπόλεμον καὶ πολεμικὰ μαθήματα, μὲ ἀπώτερον σκοπὸν νὰ ἀποσταλοῦν εἰς Ἑλλάδα διὰ συμμοριακὴν δρασίαν. Παράλληλως καὶ οἱ παλαιότεροι ἐλασίται ἐξεπαιδεύοντο εἰς ἑτέραν σχολὴν καὶ μετὰ δίμηνον φοίτησιν εἰς τὴν σχολὴν ἐσχημάτιζον ταξιαρχίας. Ἀρχὰς Σεπτεμβρίου 1946 κατήρτισαν μίαν ὁμάδα ἐξ Ἡπειρωτῶν καὶ τῆς ὑπέδειξαν τὰ σημεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ δράσουν καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐφωδίασαν μὲ τὰ ἔξοδα ταξιδίου καὶ μὲ ξηρὰν τροφήν, ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὸ Μπούλκες διὰ τὰ Ἀλβανικὰ σύνορα.

Τὴν 6ην Σεπτεμβρίου 1946 τοὺς παρέλαβον οἱ Ἄλβανοὶ καὶ τοὺς μετέφερον εἰς τὰ Ἑλληνοαλβανικὰ σύνορα.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς παραμονῆς των εἰς τὰ σύνορα ἐπεκοινώνησαν μὲ συμμορίτην ὃ ὁποῖος παρέμεινεν εἰς τὴν περιοχὴν Ἀετομελίτσης καὶ ὅστις μετέφερεν πληροφορίας περὶ τῆς εἰς τὴν Ἐπαρχίαν κρατούσης καταστάσεως. Ἐκεῖ ἐξωπλίσθησαν ὅλοι οἱ προερχόμενοι ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Μπουλκες.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξωπλισθέντων εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀνῆλθεν εἰς 25 καὶ ἀφοῦ διέβησαν τὰ σύνορα νύκτα ἔφθασαν εἰς Γράμμον Β. Δ. Ἀετομελίτσης.

Εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τὴν 14 - 9 - 1946 ἔφθασαν καὶ ἕτεραι ἀποστολαὶ ἐξ Ἀλβανίας, αἵτινες προέβησαν καὶ εἰς στρατολόγησιν ἐπιτοπίως καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν συμμοριτῶν ἀνῆλθεν εἰς 100 περίπου.

Ἡ Ἀστυνομία Πυρσογιάννης εἶχεν πληροφορίας περὶ τῆς ἀφίξεως συμμοριτῶν εἰς τὴν περιοχὴν Ἀετομελίτσης καὶ περὶ στρατολογίας κατοίκων τοῦ χωριοῦ τούτου. Ὁ Δ/τῆς Χωρ/κῆς Πυρσογιάννης μετέβη μετὰ δυνάμεως Χωρ/κων εἰς Ἀετομελίτσαν καὶ προέβη εἰς τὴν σύλληψιν 30 περίπου ἀτόμων ἐκ τοῦ χωριοῦ, τοὺς ὁποίους ὠδήγησεν εἰς Πυρσόγιαννην πρὸς ἀνάκρισιν.

Οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν περιοχὴν συμμοριταὶ μετὰ μακρὰν σύσκεψιν ἔλαβον πλεον τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τῆς Ὑποδιοικήσεως Χωρ/κῆς Πυρσογιάννης διότι οἱ βλάχοι τῆς Ἀετομελίτσης ἐζήτουν ἐκδίκησιν διὰ τὴν σύλληψιν τῶν κατοίκων.

Τὴν 16ην Σεπτεμβρίου 1946 καὶ περὶ ὥραν 4.30' πρωϊνὴν ἀφοῦ περιεκύκλωσαν τὸ χωρίον Πυρσόγιαννη, ἀπέκοψαν τὸ τηλ/κὸν σύρμα καὶ τμῆμα ἀποτελούμενον ἀπὸ συμμορίτας καὶ βλάχους ὠρίσθη ὡς τμῆμα κρούσεως, ἐπετέθη δὲ ἐναντίον τοῦ Ὑποδιοικήσεως Χωρ/κῆς.

Ἡ σθεναρὰ ἀντίστασις τῆς Χωρ/κῆς ἤρχισε νὰ κλονίζη τὸ ἠθικὸν τῶν συμμοριτῶν καὶ μόνη σωτηρία των ἦτο ἡ ὑποχώρησις.

Μετὰ τετράωρον ὁμως περίπου μάχην οἱ Χωροφύλακες ἐ-

κάμφθησαν καὶ ὁ Διοικητὴς τοῦ Σταθμοῦ πίπτει νεκρός, τὸ δὲ μεγαλύτερον μέρος τῆς δυνάμεως τοῦ σταθμοῦ ἐτέθη ἐκτὸς μάχης ὁπότε οἱ συμμοριῖται ἐπεδόθησαν εἰς λεηλασίαν τῆς Ἀστυνομίας καὶ τῆς οἰκίας τοῦ Ἀνθυπομοιράρχου, συνάμα δὲ ἀπηλευθέρωσαν καὶ τοὺς κρατούμενους, εἰς δὲ Χωροφύλαξ, ὁ ὁποῖος ἦτο τραυματισμένος διέφυγεν πρὸς τὸ μέρος τῆς Καστάνιανης, ὅπου ἔτυχεν περιθάλψεως ἐκ μέρους τῶν κατοίκων.

Οἱ συμμοριῖται μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Πυρσόγιανης καὶ τὴν λεηλασίαν ἀνεχώρησαν τὴν ἰδίαν ἡμέραν εἰς Ἀετομελίτσαν καὶ ἐκεῖθεν διὰ συνδέσμου ἐζήτησαν ἀπὸ τὸ Μπούλκες τὴν ἀποστολὴν καὶ τῶν ἄλλων ὁμάδων.

Συνέταξαν ὀνομαστικὸν κατάλογον τῶν συμμοριτῶν, οἱ ὁποῖοι ἔπρεπε νὰ ἔλθουν. Μεταξὺ τῶν ὀνομάτων ἀνεφέροντο καὶ τὰ ὀνόματα ὠρισμένων καταγομένων ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης—τοὺς πλέον αἰμοχαρεῖς—δὲν ἀναφέρω ὅμως τὰ ὀνόματά των, διότι εἶναι γνωστοὶ διὰ πολλαπλὰ ἐγκλήματα, τὰ ὁποῖα διέπραξαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν.

Οἱ συμμοριῖται ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα ἀπὸ τὸ 1946-1949 ἐφήρμοζαν τὸ σχέδιον τοῦ ὄρεινοῦ ὄγκου τῆς Πίνδου ὡς ἐλευθέρου πεδίου δράσεως τῶν συμμοριτῶν, ὑπέβαλον φορολογία εἰς τοὺς κατοίκους καὶ τοὺς κτηνοτρόφους τῆς περιοχῆς εἰς λίρας καὶ εἶδος πρὸς συντήρησιν τῶν συμμοριτῶν.

Ἐκ Κονίτσης τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐκινήθη δύναμις Στρατοῦ καὶ Χωροφυλακῆς πρὸς καταδίωξιν τῶν συμμοριτῶν.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω εἰς τὴν περιοχὴν ἐνηργήθησαν ἀρκεταὶ συλλήψεις, καθὼς καὶ εἰς τὸ χωρίον μὲ τὸ αἰτιολογικὸν ὅτι οἱ συλληφθέντες ἐτέλουν ἐν γνώσει τῆς ἐπιθέσεως τῶν συμμοριτῶν εἰς Πυρσόγιαννην. Ἐκ τοῦ χωρίου συλληφθέντες ἦσαν οἱ ἑξῆς 1) Κ. Παπανικολάου 2) Α. Πριμεκίρης 3) Α. Κολοκύθας 4) Δ. Καλογήρου 5) Ν. Καψημάλης 6) Π. Καλογήρου, ἐκ τῶν ἀνακρίσεων ἀπεδείχθη ἡ ἀθωότης πάντων καὶ ἀφέθησαν ἐλεύθεροι.

Ἄρχαξ Ὀκτωβρίου 1946 ὁ Στρατὸς ἀνέλαβεν τὴν ἐκκαθά-

ρισιν τῆς περιοχῆς ἀπὸ τοὺς συμμορίτας, ὁδηγοὺς δὲ καὶ συνδέσμιους ἐχρησιμοποιοῦν κατοίκους τῶν διαφόρων χωρίων, ἀπὸ δὲ τὸ χωρίον παρέλαβον ὡς ὁδηγοὺς τοὺς Δημοσθένην Κεχαγιᾶν, Γεώργιον Καλησώραν, Δημήτριον Τζιάμον καὶ Μιχαὴλ Τζίμαν· ἀπὸ Λαγγάδα μέχρι Κάντισικον ὡς ὁδηγὸς ἐχρησιμοποιήθη ὁ Δημοσθένης Κεχαγιᾶς.

Κατὰ τὴν διαδρομὴν ἀπὸ Καστάνιανη μέχρι Λαγκάδας οὐδεμίαν κίνησιν ἀντελήφθη ὁ Στρατὸς περὶ τῆς ὑπάρξεως συμμοριτῶν εἰς τὴν περιοχὴν· παρὰ τὴν θέσιν Κατσιούρη εἰς τὴν περιοχὴν Καντσίκου εἶχον καταληφθῆ τὰ ὑψώματα παρὰ τῶν συμμοριτῶν καὶ μὲ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ὁδηγοῦ καὶ ἐνὸς Λοχίου, οἱ ὅποιοι ἦσαν οἱ ἀνιχνευταὶ τοῦ τμήματος, περιεκυκλώθησαν παρὰ τῶν συμμοριτῶν καὶ συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι καὶ οἱ ὅποιοι ἀργότερον ἐξετελέσθησαν· τὸ τμήμα αἰφνιδιασθὲν ὑπεχώρησεν πρὸς Λαγγάδα, ἵνα λάβῃ ἐνισχύσεις διὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς περιοχῆς.

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς εἰσβολῆς τῶν συμμοριτῶν εἰς τὴν Ἐπαρχίαν, ὁ τόπος παρεδόθη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τοὺς συμμορίτας· ἀρχίζουσι τότε ὅλοι οἱ νέοι νὰ ἐγκαταλείπουν τὸ χωρίον φοβούμενοι τὴν στρατολόγησιν παρὰ τῶν συμμοριτῶν.

Τὸ 1947 ὑπηρετοῦν εἰς τὸν Ἐθνικὸν Στρατὸν εἰς τὴν Διμοιρίαν Βουρομπιάνης ἐκ τοῦ χωρίου μας οἱ 1) Ἀπόστολος Χ. Τζιάκος, 2) Ἀλέξανδρος Γ. Ἀναγνωστόπουλος καὶ 3) Δημήτριος Σ. Μπίμπας. Ἐκεῖ οἱ εὐρισκόμενοι ὀλίγοι στρατιῶται αἰφνιδιασθέντες μίαν πρωίαν συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι παρὰ τῶν συμμοριτῶν καὶ τοὺς ὑπεχρέωσαν νὰ ἐνταχθοῦν εἰς αὐτούς. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν οὗτοι εἰς μίαν μάχην μετὸν Στρατὸν παρὰ τὴν Γορίτσαν ἐκρῦβησαν εἰς τοὺς θάμνους καὶ παρεδόθησαν εἰς τὸν Στρατὸν.

Τὸν Ἰούλιον τὸ 1947 διὰ πρώτην φορὰν κατελήφθη τὸ χωρίον μας παρὰ τῶν συμμοριτῶν. Ἀγωνία κατέχει τοὺς κατοίκους, διότι διαγράφονται μαῦραι ἡμέραι, συλλαμβάνονται καὶ ὁδηγοῦνται εἰς τὸ ἄγνωστον τρία ἄτομα· εἶναι δὲ ταῦτα τὰ ἑξῆς 1) Βασίλειος Ἀναγνωστόπουλος, 2) Σωτήριος Κεχαγιᾶς

καὶ 3) Σωτήριος Μπίμπας· οἱ δύο τελευταῖοι μετὰ παρέλευσιν καιροῦ ἀφέθησαν ἐλεύθεροι. Τὸν Βασίλειον Ἀναγνωστόπουλον τὸν ἐξετέλεσαν μὲ μόνην τὴν κατηγορίαν κατ' αὐτοῦ ὡς ἀντιδραστικοῦ.

Τὸν Μάρτιον τὸ 1948 ἐγένετο ἡ πρώτη ἀπόπειρα τοῦ παιδομαζώματος καὶ ἡ ὁποία ἀπέτυχεν μὲ τὴν ἄρνησιν τῶν κατοίκων. Περὶ τὰ τέλη ὁμοῦς Ἰουνίου εἰδοποιήθησαν ὠρισμένοι κάτοικοι ὅπως παραδώσουν τὰ τέκνα των εἰς μίαν ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία θὰ μετέφερον ταῦτα εἰς παιδικὰ κατασκηνώσεις, ὅπου ὑπῆρχεν ἄφθονος τροφή, γλυκά, καραμέλλες καὶ παντὸς εἶδους ἀγαθοῦ, ἵνα διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐνθαρρύνουν τοὺς γονεῖς ἵνα παραδώσουν εἰς αὐτοὺς τὰ παιδιά, διότι λόγω τῆς μεγάλης ἐλλείψεως τροφίμων τὰ παιδιά ὑπεσιτίζοντο· ἀλλὰ καὶ πάλιν οἱ γονεῖς ἀντέταξαν ἄρνησιν, ὅποτε συνέλαβον ὠρισμένους ἐκ τῶν κατοίκων ἀντιδρῶντας καὶ τοὺς μετέφερον εἰς Λυκόρραχην, ὅπου ὑπῆρχεν μεγαλυτέρα ἀσφάλεια φρουρήσεως καὶ ἦσαν πλησιέστερα πρὸς τὴν Ἀλβανίαν. Οἱ συλληφθέντες ἦσαν 1) Διονύσιος Μούσιος, 2) Παρασκευούλα Μησιακούλη, 3) Πολυξένη Οἰκονόμου καὶ Εὐγενία Π. Ἀναγνωστοπούλου (ἡ τελευταία ἀργότερον ἀφέθη ἐλεύθερα).

Τὸν Ἰούνιον τὸ 1948 ἐγένετο ἐπίθεσις ἐκ μέρους τοῦ Στρατοῦ διὰ τὴν κατάληψιν τοῦ χωρίου καὶ ἡ ὁποία ἀπέτυχεν, ὡς ὁδηγοὶ δὲ ἐχρησιμοποιήθησαν οἱ Τηλέμαχος Ἀναγνωστόπουλος, Γεώργιος Μπίλης καὶ Ἀριστοτέλης Κεχαγιᾶς.

Τὸν Ἰούλιον τὸ 1948 ὁ Στρατὸς κατεῖχεν τὸν Πύργον καὶ τὴν Μόλισταν· μία περίπολος Στρατοῦ εἰς Βουρκοπόταμον συνέλαβεν τὸν Κωνσταντῖνον Μήτσην, ὅστις μετέφερον ἐπὶ ἑνος ζώου ἀραβόσιτον εἰς Πουρνιὰν προοριζόμενον διὰ τοὺς συμμορίτας καὶ ὁ ὁποῖος ἐξεταζόμενος ὡμολόγησεν τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν τῶν συμμοριτῶν εἰς τὴν περιοχὴν Καστάνιανης, Πυρσόγιανης, Βούρμπιανης, καὶ Λαγγάδας καὶ εἰς τὴν ὑπόλοιπον περιοχὴν. Αἱ πληροφορίες, τὰς ὁποίας παρέσχεν εἰς τὸν Στρατὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν πολύτιμοι.

Εἰς Καστάνιανην τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπῆρχεν ἓν τάγμα

συμμοριτῶν, τὸ ὁποῖον κατεῖχεν τὰ ὑψώματα Κασιόλα, Μπολιάνα, Προφ. Ἡλίαν, Γύφτισσα, Ἅγιον Ἰωάννην.

Ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τούτων ὑπῆρχον ὑπόγειοι στοαὶ καὶ ἐντὸς αὐτῶν πολυβόλα, εἰς δὲ τὴν περιοχὴν Λύχνικο ὑπῆρχεν ὁ ἐφοδιασμὸς μὲ τροφίμα, τὰ ὁποῖα ἐπρομηθεύοντο δι' ἐπιτάξεως ἄνευ διακρίσεως ἀπὸ ὅλην τὴν κατεχομένην παρ' αὐτῶν περιοχὴν. Ἦτο δὲ τοιαύτη ἡ κατάστισις ἀπὸ ἐπισιτιστικῆς πλευρᾶς, πὺν ὡς μόνη τροφή τῶν συμμοριτῶν ἦτο τὸ κρέας χωρὶς ἄλας τὰ δὲ ἄρτοποιεῖα ἦσαν εἰς Λαγγάδα καὶ ἡ μεταφορὰ τοῦ ἄρτου ἐγένετο μέσω Ντουπίστης καὶ ὁ ἄρτος παρεσκευάζετο χωρὶς ἄλας.

Ἄλα τὰ ὑψώματα Γύφτισσα, Μπουλιάνα, Προφ. Ἡλίας καὶ Ἅγιος Ἰωάννης ἐσφυροκοποῦντο ἀπὸ τὸ πυροβολικὸν καὶ τὴν Ἀεροπορίαν, πὺν καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὰ μέρη αὐτὰ εὐρίσκονται βλήματα πυροβόλου, βόμβες ἀεροπλάνων καὶ βλήματα ὀλμων.

Ὁ Γεώργιος Γκαραβέλας, ὁ ὁποῖος ἐτύγγανεν νὰ εἶναι εἰς τὸ χωρίον τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μου ἀφηγήθη ἐν περιστατικὸν σχετικὸν μὲ τὴν ἀγωνίαν τῶν κατοίκων τὸ 1947—1948, ὅταν κατεῖχετο παρὰ τῶν συμμοριτῶν.

Ἀπὸ τὰ ὑψώματα Μολίστης καὶ Πύργου, ὅπου κατεῖχοντο παρὰ τοῦ Στρατοῦ, μετεδίδοντο διὰ μεγαφῶνων διάφορα πατριωτικὰ ἄσματα, τὰ κατεχόμενα δὲ ὑψώματα παρὰ τῶν συμμοριτῶν Μπολιάνα, Γύφτισσα, Προφ. Ἡλίας καὶ Ἅγιος Ἰωάννης, οὐδὲν μέσον διαθέτον διὰ τὴν μετάδοσιν ἰσμάτων, ἐσκέφθησαν ὁμως νὰ ψυχαγωγῆσουν τὰ τμήματά των διὰ λαϊκῶν ὀργάνων.

Ἐπιστρατεύσαντες ὅλα τὰ συγκροτήματα λαϊκῶν ὀργάνων τῆς περιοχῆς τὰ μετέφερον εἰς τὸ χωρίον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὰ προαναφερθέντα ὑψώματα. Πρὶν ὁμως φθάσουν εἰς τὸν προορισμὸν των ἔπρεπε πρῶτον νὰ ψυχαγωγηθοῦν οἱ καπεταναῖοι οἱ ὁποῖοι εὐρίσκοντο εἰς τὸ χωρίον. Εἰς τὸ ἄκουσμα τῶν λαϊκῶν ὀργάνων οἱ κάτοικοι αἰφνιάσθησαν, διότι ἐνόμιζον ὅτι μία νέα Βάρκιζα θὰ ὑπεγράφη καὶ θὰ ἦσαν πλέον ἐλεύθεροι, διότι ἡ ζωὴ των εἶχεν καταστῆ δραματικὴ, ὅταν ὁμως ἐπληροφορήθησαν τὸν σκοπὸν τῆς ἀφίξεώς των ἀπεγοητεύθησαν καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

Όταν τὰ συγκροτήματα τῶν λαϊκῶν ὀργάνων ἔφθασαν εἰς τὰ προαναφερθέντα ὑψώματα καὶ ἤρχισαν νὰ παίζουν διάφορα λαϊκὰ τραγούδια, πυρὰ πυροβολικοῦ καὶ βόμβες ἀεροπλάνων ἐδέχθησαν τὰ συγκροτήματά των· διελύθησαν καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸ χωρίον χωρὶς οὐδεὶς ὀργανοπαίκτης νὰ ἔχη εἰς χεῖρας τοῦ ὄργανου.

Μὴ ὑπαρχόντων νέων εἰς τὸ χωρίον πρὸς ἐπιστράτευσιν, ἐπεστράτευσαν ὅλα τὰ κορίτσια διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν τραυματιῶν των ἀπὸ τὰ διάφορα ὑψώματα εἰς Λυκόρραχην καὶ Ἄετομηλίτσαν, ὅπου ὑπῆρχον πρόχειρα Ἱατρεῖα.

Ἀπὸ τὸ ὑψωμα Μπολιάνα διέφυγεν ἡ Παναγιώτα Μάμου, ἡ ὁποία παρουσιάσθη εἰς τὸν Στρατὸν εἰς Πύργον καὶ ἡ ὁποία ἀπεκάλυψεν πολλὰ περὶ τῆς κρατούσης καταστάσεως εἰς τοὺς συμμαορίτας, καθὼς καὶ διὰ τὴν ἀριθμητικὴν δυνάμιν, τοποθεσίας πολυβόλων κ.λ.π.

Μετὰ τὴν κατάθεσίν της αὕτη μετεφέρθη εἰς Κόνιτσαν, ἡ δὲ πρῶξις της ἐξετιμήθη παρὰ τοῦ Διοικητοῦ τοῦ Στρατοῦ καὶ ἀπέδειξεν ὅτι αἱ ἡρώιδες τῆς Πίνδου πάντα πρωτοστατοῦν εἰς Ἐθνικοὺς Ἀγῶνας, εἰς δὲ Κόνιτσαν ἐθελοντικῶς ἀνέλαβεν ὡς Νοσοκόμος τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν νοσηλευομένων στρατιωτῶν μας.

Κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ τὸ 1946 μέχρι 5 Ἀπριλίου 1949 οἱ περισσότεροι κάτοικοι παρέμειναν εἰς τὸ χωρίον. Ἀπὸ ἀπόψεως τροφίμων, ἰδίως ἀπὸ τῆς καταλήψεως τοῦ χωρίου ἀπὸ τοὺς συμμαορίτας, ἡ κατάστασις ἦτο ἀπελπιστικὴ, διότι τρόφιμα ἠδύναντο νὰ προμηθεύωνται μόνον ἀπὸ τὰ πέριξ χωρία Λαγγάδα, Ζέρμα, Λυκόρραχη· τὰ φαγητὰ καὶ ὁ ἐλάχιστος ἄρτος παρεσκευάζοντο χωρὶς ἄλας.

Αὐγούστος 1948, ὁ Στρατὸς ἀνέλαβεν τὴν ἐκκαθάρισιν ὀλοκλήρου τῆς περιοχῆς καὶ ἐξαπελύθη γενικὴ ἐπίθεσις, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀνατραποῦν οἱ συμμαορίται ἐφ' ὀλοκλήρου τοῦ μετώπου καὶ νὰ εἰσέλθουν ἐντὸς τοῦ Ἀλβανικοῦ ἐδάφους, ἵνα ἀνενόχλητοι ἀνασυγκροτηθοῦν ἐκ νέου.

ΠΑΙΔΟΜΑΖΩΜΑ

Κατὰ τὴν ὑποχώρησιν διέπραξαν ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ἐγκλήματα ποὺ διεπράχθησαν ποτὲ κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς, εἶναι τὸ Παιδομάζωμα. Καὶ ἐνῶ ἐμαίνετο ὁ συμμοριτοπόλεμος ἐφ' ὀλοκλήρου τοῦ μετώπου, ἤρχισεν ἡ βιαία συγκέντρωσις παιδιῶν καὶ τῶν δύο φύλων, ἡλικίας ἐνὸς ἔτους ἕως 14 ἐτῶν, καὶ ἡ μαζικὴ μεταφορὰ των εἰς Ἀλβανίαν.

Οἱ εὐρισκόμενοι συμμοριταὶ ἐντὸς τοῦ χωρίου καὶ μερικοὶ ἐκ τῶν κατοίκων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν συμπαθοῦντες πρὸς αὐτοὺς, ἀνέλαβον τὴν μέριμναν τῶν βιαίως ἀπαχθέντων παιδιῶν καὶ ἀνεχώρησαν πρὸς τὸ ἄγνωστον. Ὅσοι ἐκ τῶν κατοίκων ἀντέδρασαν νὰ παραδώσουν τὰ τέκνα των μετεχειρίσθησαν βίαν, μερικοὶ ἠκολούθησαν ταῦτα, διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀποχωρισθοῦν αὐτῶν.

Τὰ ἄνω τῶν 14 ἐτῶν ἀγόρια καὶ κορίτσια ἐχρησιμοποιήθησαν ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν ὡς συμμοριταὶ καὶ συμμορίτισσαι, μερικοὶ δὲ ἐκ τούτων κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐπιχειρήσεων διέφυγον καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τοὺς γονεῖς των, δύο ἦσαν ἀγνοούμενα καὶ πιθανόν νὰ ἐφονεύθησαν κατὰ τὰς ἐπιχειρήσεις.

Ἀρκεταὶ νέα ἄνω τῶν 15 ἐτῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπεστρατεύθησαν διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν τραυματιῶν των, διέφυγον τὸν κίνδυνον νὰ μεταφερθοῦν εἰς Ἀλβανίαν, ἐπωφελούμεναι δὲ τοῦ πανικοῦ τῶν ὑποχωρούντων συμμοριτῶν ἐκρύπτοντο εἰς διάφορα ἀλόκρυφα μέρη καὶ μὲ τὴν ἔλευσιν τῆς νυκτὸς εὐρισκόν τὴν εὐκαιρίαν νὰ διαφύγουν καὶ νὰ φθάσουν εἰς σημεία ὅπου ὑπῆρχεν Στρατός μας, ἵνα προσφέρουν εἰς αὐτὸν τὴν βοήθειαν, ὅπως ἔπραξαν καὶ κατὰ τὸν πόλεμον 1940 — 1941 εἰς τὰ αὐτὰ ὑψώματα.

Κατὰ τὴν ὑποχώρησιν τῶν συμμοριτῶν, ἐκτὸς τῶν προαναφερθέντων παιδιῶν, συνέλαβον καὶ μετέφερον ἀρκετοὺς ἐκ τῶν κατοίκων εἰς Ἀλβανίαν ὡς ὁμήρους μεγάλης ἡλικίας, ὠρισμένοι ἠκολούθησαν τούτους ἐκουσίως. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω μερικοὶ ἐπέστρεψαν οἱ ὑπόλοιποι παραμένουν εἰς τὸ παραπέτασμα

καὶ οἱ ὅποιοι νοσταλγοῦν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Πατρίδα των.

Κατὰ τὴν ἀποχώρησιν ἐκ τοῦ χωρίου συνεκέντρωσαν διὰ τῆς βίας καὶ μετέφερον εἰς Ἀλβανίαν σχεδὸν ἅπαντα τὰ ζῶα, ἤτοι ἡμιόνους, ὄνους, 300 αἰγοπρόβατα καὶ μερικὰς ἀγελάδας, ἅτινα παρέδωσαν εἰς τοὺς Ἀλβανοὺς ὡς δεῖγμα ἀδελφοσύνης. Ἀπολογισμὸς Παιδομαζώματος, βιαίως ἀπαχθέντων καὶ ἐκουσίως ἀκολουθήσαντες :

1. Βιαίως ἀπαχθέντα ἀγόρια καὶ κορίτσια 59 ἐπέστρεψαν 24, παραμένουν 35.

2. Βιαίως ἀπαχθέντες ἡλικίας ἄνω τῶν 25 ἐτῶν 10 ἐπέστρεψαν 10, παραμένουν 0.

3. Ἐκουσίως ἠκολούθησαν τοὺς συμορίτας ἄνω τῶν 25 ἐτῶν 15 ἐπέστρεψαν 10 παραμένουν 5.

Σύνολον ἀπαχθέντες 84, ἐπιστρέψαντες 44, παραμένουν 40.

Ἄπαντες οἱ μεταφερθέντες εἰς Ἀλβανίαν ἐνεκλείσθησαν εἰς στρατόπεδα, ὅπου ἀργότερα προωθήθησαν εἰς Βουλγαρίαν, Ρουμανίαν, Πωλωνίαν καὶ Ρωσίαν.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διεμαρτυρήθη τότε ἐντόνως διὰ τὸ ἔγκλημα, τὸ ὅποιον διεπράχθη κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς.

Ὁ Ο.Η.Ε. ἐχαρακτήρισεν τὴν ἐνέργειαν τοῦ Παιδομαζώματος ὡς Γενοκτονίαν.

Φεβρουάριος 1949. Τμημα συμοριτῶν εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους μέσω Κάμενικ, Μπάτινα, Ἀγίου Ἰωάννου, Λύχνικου, Γύφτισσας μὲ κατεύθυνσιν πρὸς Φούρκαν. Οἱ κάτοικοι ἠναγκάσθησαν καὶ πάλιν νὰ συμπτυχθοῦν εἰς Πυρσόγιαννην ὅπου ὑπῆρχεν δύναμις Στρατοῦ Ταξιαρχίας, διότι ἡ εὐρισκομένη Διμοιρία Στρατοῦ εἰς τὸ χωρίον ἠναγκάσθη καὶ αὕτη νὰ συμπτυχθῇ εἰς τὴν Ταξιαρχίαν.

Μετὰ διήμερον οἱ κάτοικοι ἐπανῆλθον καὶ πάλιν εἰς τὸ χωρίον.

Ἀπρίλιος 3 — 1949. Ἐνεφανίσθησαν συμορίται εἰς θέσιν Μπολιάνα, ἡ εὐρισκομένη δὲ Διμοιρία Στρατοῦ εἰς Ἀγίαν Πεντηκοστὴν διετάχθη νὰ συμπτυχθῇ εἰς τὸ ὕψωμα Προφ. Ἡλία.

Τὴν 4ην Ἀπριλίου ἐξεδηλώθη ἡ ἐπίθεσις τῶν συμοριτῶν

έναντίον τῆς Ταξιαρχίας, ἡ ὁποία εὑρίσκετο εἰς Πυρσόγιαννην· οἱ κάτοικοι ἀνησύχησαν ἐκ τῆς ἐμφανίσεως τῶν συμμοριτῶν εἰς Προφήτην Ἡλίαν, πλὴν ὅμως διετήρησαν τὸ θάρρος των ἐκ τῆς παραμονῆς τῆς Διμοιρίας εἰς Ἀγίαν Πεντηκοστήν.

Τὴν 5ην Ἀπριλίου διετάχθη ἡ Διμοιρία νὰ συμπτυχθῆ εἰς τὴν ἔδραν τῆς Ταξιαρχίας, ἀπὸ τῆς ὥρας δὲ ἐκείνης οἱ κάτοικοι ἐπῆραν ἀπόφασιν νὰ ἀκολουθήσουν τὴν Διμοιρίαν εἰς Πυρσόγιαννην καὶ μὲ ἐλάχιστα εἶδη καὶ ὀλίγα τρόφιμα ἀνεχώρησαν τὴν ἰδίαν ἡμέραν εἰς Πυρσόγιαννην, ἐνῶ ἡ μάχη ἐμαίνετο εἰς τὰ ὑψώματα.

Τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας τῆς ἰδίας ἡμέρας Διλοχία Στρατοῦ κατέλαβεν τὸν Ἅγιον Ἰωάννην καὶ τὸ ὑψωμα Προφ. Ἡλίας, ἐνῶ οἱ κάτοικοι ἠγνόουν τὴν κατάληψιν τῶν κυρίων αὐτῶν ὑψωμάτων, διότι ἂν ἐγνώριζον τοῦτο δὲν θὰ ἐγκατέλειπον τὸ χωρίον καὶ νὰ συμπτυχθοῦν εἰς Πυρσόγιαννην.

Τὴν 6ην Ἀπριλίου 1949 ἐγένετο ἡ ὑποχώρησις τῆς Ταξιαρχίας οἱ δὲ κάτοικοι εὐρεθέντες πρὸ μιᾶς τοιαύτης καταστάσεως ἠναγκάσθησαν ἄλλοι μὲν νὰ ἀκολουθήσουν τὸν Στρατόν, ἄλλοι δὲ διέβησαν καὶ πάλιν τὸν ποταμὸν καὶ ἦλθον εἰς τὸν μύλον, ὅπου ἐπὶ πεντάωρον παρέμειναν κλεισμένοι ἐντὸς τοῦ κτιρίου, διότι ἐβάλλετο ἐκ τῆς ἀπέναντι ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, τὴν ὁποίαν κατεῖχον οἱ συμμοριταί. Κατὰ τὴν ὑποχώρησιν τῶν κατοίκων ἐφρονεύθη ἡ Φωτεινὴ Δάριλα.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν, ἑτέρα δύναμις Στρατοῦ διῆλθεν μέσω Ἀγίας Τριάδος, Ἀγίου Ἀθανασίου καὶ κατέλαβεν τὸ ὑψωμα Καραγιώργη πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ Τάγματος, τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο εἰς Θεοτόκον.

Ὅσοι ἠκολούθησαν τὸν Στρατόν συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν γέφυραν Βουρκοποτάμου, οἱ δὲ διαβάντες τὸν ποταμὸν καὶ αὐτοὶ τὴν ἐπομένην ἡμέραν συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ ἴδιον σημεῖον, ὅπου ἀνέλαβεν ὁ Στρατὸς τὴν μεταφορὰν των εἰς Κόνιτσαν διὰ Στρατιωτικῶν αὐτοκινήτων.

Ἀπὸ τὰς 6 Ἀπριλίου 1949 μέχρι τοῦ Αὐγούστου 1949 εἰς τὸ χωρίον παρέμειναν 15 περίπου κάτοικοι ἐκ δὲ τῶν συγκεν-

τρωθέντων εἰς Κόνιτσαν ἄλλοι μὲν παρέμειναν ἐκεῖ, ἄλλοι δὲ μετεφέρθησαν εἰς Ἰωάννινα, καὶ εἰς τὰ δύο αὐτὰ μέρη ὑπῆρχον ἐπιτροπαὶ στεγάσεως, αἱ ὁποῖαι ἐφρόντιζον διὰ τὴν στέγασιν καὶ ἐτροφοδοτοῦντο ὑπὸ τοῦ Κράτους ὡς Συμμοριόπληκτοι.

Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 6 Ἀπριλίου 1949 μέχρι 28 Αὐγούστου 1949 τὸ χωρίον ἐθεωρεῖτο ὡς νεκρὰ ζώνη, μερικοὶ ὅμως ἐκ τῶν κατοίκων μετέβαινον εἰς τὸ χωρίον συνοδεῖα Στρατιωτῶν καὶ παρελάμβανον διάφορα εἶδη, ἅτινα εἶχον ἀνάγκην καὶ ἐπέστρεφον μέσω Μπουλιάνας — Βουρκοποτάμου.

Αὐγούστος 28 — 1949

Γενικὴ ἐπίθεσις ἐξεδηλώθη εἰς ὅλον τὸ μέτωπον ἐκ μέρους τοῦ Στρατοῦ καὶ τὸ θαῦμα συνετελέσθη τῆς Παναγίας. Οἱ συμμοριῖται ὑποχωροῦν καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν καὶ ἐντὸς ἐλαχίστων ἡμερῶν ἐπραγματοποιήθη ἡ ἐκκαθάρισις εἰς ὁλόκληρον τὴν περιοχὴν τοῦ Γράμμου καὶ εἰς τὸ ὕψωμα 2520 ἐστήθη ἡ Γαλανόλευκος Σημαία, ὅποτε ἤρχισεν ἡ ἐπιστροφὴ τῶν κατοίκων εἰς χωρίον.

Καὶ ἡ δευτέρα ἐπανάστασις ἀπέτυχεν χάρις εἰς τὴν αὐτοθυσίαν τῶν παιδιῶν τῆς Ἑλλάδος, ποὺ μὲ τὸ αἷμα των μᾶς ἐχάρισαν τὴν ἐλευθερίαν.

Ἀπολαυσμὸς θυσιῶν εἰς νεκροὺς κατὰ τὴν περίοδον τοῦ συμμοριτοπολέμου 1946 — 1949 :

Ἐπεσαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης

1. Κωνσταντῖνος Ν. Γκάσιος Λοχαγός.
2. Βασίλειος Α. Παπαδήμας Λοχίας.
3. Χρῆστος Γ. Μαργαρίτης Στρατιώτης.
4. Χρῆστος Κ. Δάρλας »

Ἐφρονεύθησαν ἀπὸ νάρκη

1. Μηνᾶς Λάρης μὲ εἰδικὴν ἀποστολὴν ὡς σύνδεσμος.
2. Ἰωάν. Χαραμούζας » » τοποθέτησιν ναρκῶν
3. Θωμᾶς Ντίκας » » » »

Ἐξετελέσθησαν παρὰ τῶν συμμοριτῶν

1. Δημοσθένης Κεχαγιᾶς ἐχρησιμοποιήθη παρὰ τοῦ Στρατοῦ ὡς ὁδηγός.

2. Βασίλειος Ἀναγνωστόπουλος ὡς ἀντιδραστικός.

Εἰς τοὺς ἀθανάτους νεκρούς μας, εἰς τοὺς ἡρωϊκούς μας νεκρούς, οἱ ὅποιοι ἔπεσαν κατὰ τὸ ἔτος 1912 — 1922, ἀπὸ τὸ ἔτος 1940 — 1941 καὶ κατὰ τὸν συμμοριτοπόλεμον 1946 ἕως 1949 ἀνήκει πᾶσα τιμὴ καὶ δόξα καὶ αἰωνία εὐγνωμοσύνη ἡμῶν καὶ τῶν ἐπερχομένων γενεῶν.

Τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς ἐπιζῶντας διὰ τὴν μεγάλην Ἐθνικὴν προσφορὰν.

Χρέος τῆς φυλῆς μας, εἶναι νὰ παραμένῃ σταθερῶς ἀγρυπνη, ἠνωμένη καὶ ἰσχυρὰ ἔναντι τῆς κομμουνιστικῆς ἀπειλῆς, διότι μὲ τὴν περίπτωσιν τοῦ Παιδομαζώματος ἀπέδειξεν ὅτι περιφρονεῖ τὰ διεθνή νόμιμα, τὴν ἠθικὴν, τὸ δίκαιον, τὰ πάντα.

Ἐφρονεύθησαν ἀπὸ βλήμα πυροβόλου

1. Μαγδαληνὴ Λαμπροπούλου.

2. Ἀθηνᾶ Δ. Λάμπρου.

Ἐφρονεύθησαν ἀπὸ νάρκη

1. Γιαννούλα Δαρίλη.

2. Θεόδωρος Πρέντζας.

Θῦμα τῆς Κατοχῆς ὑπῆρξεν καὶ ὁ Βασίλειος Τσιαλιογιάννης, ὁ ὅποιος ὑπῆρξεν ἀντάρτης τοῦ ΕΛΑΣ, εἰς μίαν συμπλοκὴν μὲ τοὺς Γερμανούς, εἰς τὴν περιφέρειαν Ἄρτης.

Θύματα θὰ ἔχομεν καὶ εἰς τὸ μέλλον, διότι ὀλόκληρος ἡ περιοχὴ ἀπὸ Κλάμπουρδα, Σωτήρα, Ἁγία Τριάδα, Προφήτην Ἡλίαν εἶναι ἐσπαρμένη μὲ νάρκες, βλήματα ὀλμων καὶ πυροβόλων. Ἐλάχισται δὲ μέχρι σήμερον νάρκαι ἔχουν ἀφαιρεθῆ παρὰ συνεργείων τοῦ Στρατοῦ, διότι δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον εἰς ποῖα σημεῖα οἱ συμμοριταὶ ἐτοποθέτουν νάρκας καὶ διότι κατὰ τὴν περίοδον ποὺ ἡ περιοχὴ τοῦ χωρίου ἦτο νεκρὰ ζώνη, αἱ συμμορίαι ἐπαγίδευον τὴν νύκτα τὰς διαβάσεις, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ διέλθῃ ὁ Στρατός.

Ἐπαναπατρισμός

Μετὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς περιοχῆς ἐκ τῶν συμμοριτῶν, ἤρχισεν ὁ ἔπαναπατρισμός τῶν κατοίκων ἐκ τῶν διαφόρων σημείων, ὅπου εἶχον στεγασθῆ παρὰ τῶν ἐπιτροπῶν στεγάσεως καὶ αἱ ὁποῖαι κατὰ τὴν ἀναχώρησίν των ἐχορήγησαν εἰς αὐτοὺς ἄρκετὰ τρόφιμα, ἵνα ἀντιμετωπίσουν τὴν ἔλλειψιν, ἣ ὁποία θὰ παρουσιάζετο μετὰ τὴν ἐγκατάστασίν των, καθ' ὅσον κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας ὄλαι αἱ οἰκίαι εἶχον λεηλατηθῆ παρὰ τῶν συμμοριτῶν, ἐκτὸς 4 — 5 τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι παρέμειναν εἰς τὸ χωρίον μὴ δυνάμενοι νὰ μετακινηθοῦν.

Σταθμὸς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀμερικανικῆς βοήθειας πρὸς τὴν Ἑλλάδα εἶναι τὸ Δόγμα Τρούμαν, τὸ ὁποῖον κατέστησε δυνατὴν τὴν ἐν ἔτει 1949 οὐσιαστικὴν ἐκ μέρους τῶν Η. Π. Α. οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν διὰ τὴν καταπολέμησιν τοῦ κομμουνισμοῦ. Διότι ἡ Πατρίς μας μετὰ τὴν συντριβὴν τοῦ κομμουνισμοῦ εἶχεν ἀνάγκην ἐνισχύσεως νὰ ἀντεπεξέλθῃ εἰς τὰς πολλαπλᾶς ἀνάγκας, αἱ ὁποῖαι ἐδημιουργήθησαν κατὰ τὸ διάστημα 1946 — 1949 καὶ ἐκ τῆς βοήθειας ταύτης περιέθαλψεν τὸ Κράτος τοὺς ἔπαναπατρισθέντας κατοίκους τοῦ χωρίου.

Τὸ Κράτος τὸ 1951 ἐχορήγησεν ξυλείαν διὰ τὴν ἐπισκευὴν τῶν οἰκιῶν, διότι μερικὰ εἶχον ὑποστῆ ζημίας ἐκ τῶν βομβαρδισμῶν, ὅλαι ἐκ τῆς παραμονῆς τῶν συμμοριτῶν ἐντὸς αὐτῶν, αἵτινας κατέστησαν ἀκατοικήτους. Ἡ ξυλεία ἐχορηγήθη ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν ἐκάστου οἰκογενειάρχου.

Ἐπίσης τὸ Κράτος μέσω τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς διέθεσεν ἀγελάδας ξένης προελεύσεως, καθὼς καὶ αἰγοπρόβατα καὶ ταῦτα ξένης προελεύσεως διὰ μεγαλυτέραν ἀπόδοσιν γάλακτος καὶ ἐρίου, εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀρπαγέντων ὑπὸ τῶν συμμοριτῶν κατὰ τὴν ὑποχώρησίν των εἰς Ἀλβανίαν.

Ὅμοίως ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα ἐχορήγησεν δάνεια διὰ πᾶχυνσιν αἰγοπροβάτων καὶ πλεῖστα ἄλλα χρειώδη διέθεσεν τὸ Κράτος διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων τῆς ζωῆς τῶν κατοίκων.

Μετὰ τὸν πόλεμον τὸ 1940 — 1941 εἶχεν ἀρχίσει σιγὰ - σι-

γὰ ἡ φυγὴ τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν ὑπαίθρου πρὸς τὰς πόλεις. Τὸ φαινόμενον αὐτὸ ἦτο γενικόν, εἰς δὲ τὴν Ἐπαρχίαν μας ὁ τόπος ἤρχισεν ἐρημούμενος καὶ τὰ αἷτια ἦσαν τὰ ἑξῆς :

1. Τὰ αἷτια τῆς φυγῆς τῶν κατοίκων ἦσαν κατὰ μέγα μέρος ὁ συμμοριτοπόλεμος καὶ διότι οἱ κάτοικοι ἐδοκιμάσθησαν κατὰ τρόπον ἀφάνταστον τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

2. Ἡ ἔλλειψις συγκοινωνίας κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας.

3. Ἡ ἀνεργία, διότι ὅσοι παρέμειναν εἰς τὸ χωρίων δὲν ἔχουν ἐργασίαν καθ' ὅλον τὸ ἔτος, συνάμα δὲ ἐστεροῦντο τοῦ εὐεργετήματος ὅπως καταστοῦν καὶ αὐτοὶ μελλοντικῶς συνταξιούχοι τοῦ I.K.A. καὶ παραμένουν μὲ τὴν Ἀγροτικὴν σύνταξιν.

4. Οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὰς πόλεις ἠσφαλισμένοι τοῦ I.K.A. δικαιοῦνται κατ' ἔτος 2 — 3 μῆνες ἐπίδομα ἀνεργίας ἐφ' ὅσον δὲν ἔχουν ἐργασίαν κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας, δικαιοῦνται ἐπίσης δώρου ἑορτῶν Χριστουγέννων καὶ Πάσχα. Ἐπίσης λαμβάνουν μέρος εἰς τὰς κληρώσεις ἐργατικῶν κατοικιῶν καὶ πολλοὶ εἶχαν τὴν εὐνοίαν τῆς τύχης νὰ λάβουν διαμέρισμα ἄνευ οὐδεμιᾶς οἰκονομικῆς ἐπιβαρύνσεως.

5. Ἡ μόρφωσις τῶν τέχνων των ὅσα εἶναι ἱκανὰ νὰ ἀκολουθήσουν ἀνωτέρας σπουδᾶς, ὅσα δὲ δὲν εἶναι ἱκανὰ διὰ σπουδᾶς μανθάνουν μίαν τέχνην τῆς ἀρεσκείας των ποὺ νὰ μποροῦν νὰ ζήσουν ἀξιοπρεπῶς εἰς τὴν κοινωνίαν· καὶ αἱ δύο κατηγορίαι εἶναι ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν γονέων των καὶ χωρὶς μεγάλης οἰκονομικῆς ἐπιβάρυνσιν, διότι ἡ ἐπίβλεψις τῶν γονέων θὰ συνετίσῃ τοὺς νέους νὰ μὴν παρασυρθοῦν εἰς πράξεις καταστροφικὰς διὰ τὸ μέλλον.

Δὲν εἶναι λοιπὸν αἱ ἀνέσεις ποὺ ἐλκύουν τοὺς κατοίκους τῆς ὑπαίθρου εἰς τὰς πόλεις ἀλλ' ἡ ἀναζήτησις ἐργασίας εἰς τὰ ἀστικά καὶ βιομηχανικά κέντρα, ὅχι μόνον τοῦ Ἐσωτερικοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Τίποτε δὲν ἠμπόρεσε νὰ συγκρατήσῃ τοὺς κατοίκους μὲ τὴν ἰδιαιτέρα των Πατρίδα, οὔτε τὸ ὠραῖον καταπράσινον τοπίον μὲ τὰ κρυστάλλινα νερά, τὰ ἄφθονα φρούτα, τὰ ὠραῖα κηπευτικά προϊόντα. Ὅσοι ξένοι διέρχονται θαυμάζουν καὶ διερωτῶνται πῶς αὐτὸς ὁ κόσμος ἐγκατέλειπεν αὐ-

τὸν τὸν τόπον. Πάντα ταῦτα ἐθυσιάσθησαν πρὸ τῆς σκληροτάτης ἀνάγκης, τὴν ὁποίαν αἱ μεταπολεμικαὶ βιωτικαὶ συνθῆκαι ἐδημιούργησαν.

Ἡ ὄλη αὐτὴ θλιβερὰ κατάστασις ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναχαιτισθῆ μὲ τὴν ἐκμετάλλευσιν ὄλων τῶν ἀφθονωτάτων πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν τοῦ τόπου, Δασῶν, Δενδροκομίας, Κτηνοτροφίας, Μελισσοκομίας, Πτηνοτροφίας κ.λ.π. θὰ ἔθετε δὲ σταθμὸν εἰς τὴν σημερινὴν διαρροὴν τῶν κατοίκων, διότι ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν θὰ ἐδημιούργει νέους οἰκονομικοὺς πόρους ἱκανοὺς ὄχι μόνον νὰ συγκρατήσουν τὸν σημερινὸν πληθυσμὸν, ἀλλὰ καὶ πλείστους ἐκ τῶν ταξιδευμένων, νὰ ἐπανέβθουν εἰς τὴν πατρίδα των.

Τὸ 1967 ἐζητήσαμεν στοιχεῖα ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τῆς Κοινότητος πόσοι κάτοικοι φέρονται ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸ Δημοτολόγιον τῆς Κοινότητος καὶ πόσοι παραμένουν μονίμως εἰς τὴν κοινότητα. Ἐκ τῆς ἐξετάσεως προέκυψεν ὅτι ἦταν ἐγγεγραμμένοι 853 καὶ μονίμως διαμένουν 253. Συμπέρασμα ὅτι τὸ ὀλιγώτερον τοῦ ἐνὸς τρίτου τοῦ πληθυσμοῦ ἔμεινεν εἰς τὸ χωρίον καὶ μετὰ παρέλευσιν μιᾶς δεκαετίας οἱ κάτοικοι θὰ μετρῶνται εἰς ὀλίγας μόνον δεκάδας.

Ζητήματα ἀσφαλείας ἐπέβαλον εἰς τὸ Κράτος νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς ἀδείας εἰσόδου εἰς τὴν Ἐπιτηρουμένην Ζώνην. Ἄνευ ἀδείας πέραν τοῦ Καλπακίου εἶναι ἀδύνατον νὰ ταξιδεύσῃ τις ἔστω καὶ ἂν κατάγεται ἐκ τῆς περιοχῆς τῆς Ε. Ζ., ἐφ' ὅσον δὲν μένῃ μονίμως εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του. Ἐπὶ τῆς ἀδείας ἀναγράφεται καὶ ἡ διάρκεια παραμονῆς, πέραν τῆς προθεσμίας δέον ἢ ἄδεια νὰ θεωρηθῆ ἐκ νέου.

Τοὺς παραμένοντας μονίμως εἰς τὸν τόπον γεννήσεως ἡ Ἄστυνομία ἐφωδίασεν διὰ λευκῶν δελτίων κινήσεως τῶν ὁποίων ἡ ἰσχὺς εἶναι ἐνὸς ἔτους. Τὴν ταλαιπωρίαν αὐτὴν τῶν κατοίκων δι' ἔκδοσιν ἀδείας τὴν ἐκληρονομήσαμεν μὲ τὸν συμμοριτοπόλεμον.

Οὕτω ἔληξεν ὁ συμμοριτικὸς ἀγὼν ἐν Ἑλλάδι, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τρία καὶ ἡμισυ ἔτη μετέβαλε τὴν χώραν εἰς ἐρείπια, ἐδημιούργησεν ἀπωλείας μεγαλυτέρας τοῦ ἀγῶνος τῆς Ἀλβανίας καὶ παρ' ὀλίγον νὰ ἐντάξῃ τὴν χώραν μας ὀριστικῶς δούλην εἰς τὸ παραπέτασμα.

ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ — «ΚΑΣΤΑΝΕΑ»

Κατωτέρω δημοσιεύομεν τὰ δύο Βασιλικά Διατάγματα, πρῶτον τὸ ἔτος 1919 «Περὶ συστάσεως καὶ Διοικήσεως τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων ἐν ταῖς Νέαις Χώραις» καὶ δεύτερον τὸ ἔτος 1950 περὶ μετονομασίας τῆς Κοινότητος :

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Αὐγούστου 1919 Τεῦχος Α΄. Ἀριθ. Φύλλου 184.

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ συστάσεως Δήμων καὶ Κοινοτήτων τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 1—6 τοῦ Νόμου 1051 τῆς 13 Νοεμβρίου 1917 «Περὶ συστάσεως καὶ Διοικήσεως Δήμων καὶ Κοινοτήτων ἐν ταῖς Νέαις Χώραις». Προτάσει τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ, ἀποφασίζομεν καὶ Διατάσσομεν.

Ἀναγνωρίζεται Δῆμος ἐν τῷ Νομῷ Ἰωαννίνων.....

Ἀναγνωρίζονται Κοινότητες ἐν τῷ αὐτῷ Νομῷ.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Συνοικισμὸς Καστάνιανης ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κοινότης Καστάνιανης καὶ μὲ ἔδραν τὸν ὁμώνυμον συνοικισμὸν».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Αὐγούστου 1919

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸς

Κ. Δ. Ρακτιβάν.

Μετωνομάσθη εἰς Καστανέα κατόπιν προτάσεως τῆς Κοινότητος περὶ μετονομασίας εἰς τὸ Συμβούλιον Τοπωνυμιῶν Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν.

Β.Δ. 1 - 2 — 1950 Φ.Ε.Κ. 39/1950.

Περὶ μετονομασίας Κοινοτήτων καὶ Συνοικισμῶν.

ΠΑΥΛΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 23 καὶ 24 τοῦ Α.Ν. 1488/1938 «Περὶ ὀργανώσεως τῶν Διοικητικῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν», τὸ ἄρθρον μόνον τοῦ Α.Ν. 697/45 «περὶ τροποποιήσεως τοῦ Συμβουλίου Τοπωνυμιῶν» καὶ τὸ ἄρθρον 22 τοῦ Β.Δ. τῆς 23/3/1939 «περὶ ἐκτελέσεως τοῦ ἄρθρου 1488/38 Α.Ν., μετὰ γνώμην τοῦ Συμβουλίου Τοπωνυμιῶν ἐκφρασθεῖσαν κατὰ τὰς συνεδρίας αὐτοῦ τῆς 21/12/49 καὶ 18/1/1950 προτάσει τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσασμεν καὶ διατάσσομεν.

Ἄρθρον Μόνον

Ὁ Συνοικισμὸς καὶ ἡ Κοινότης Καστιάνιανης ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Κονίτσης Ἰωαννίνων, μετονομάζεται Συνοικισμὸς καὶ Κοινότης Καστανέας.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργῶν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1ῃ Φεβρουαρίου 1950

ΠΑΥΛΟΣ Β.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸς

Ν. ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Πληθυσμὸς Κοινότητος

1.	Ἀπογραφή	Ἔτους	1920	Κάτοικοι	583
2.	»	»	1928	»	603
3.	»	»	1940	»	662
4.	»	»	1951	»	394
5.	»	»	1961	»	380
6.	»	»	1971	»	180

Δέον νὰ προστεθοῦν ἐπὶ πλέον 20⁰/0 τοῦ πληθυσμοῦ, διότι λόγω τῆς ἐργασίας των εὐρίσκονται μακρὰν τῆς Κοινότητος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀπογραφῆς.

ΤΟΠΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΠΡΟΟΔΟΥ

Ἄρκεται ἀρχαιότητες αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε νὰ διαφυλαχθοῦν ὡς κειμήλια τῆς ἰδιαιτέρας ἡμῶν Πατρίδος, κατεστράφησαν κατὰ καιροὺς παρὰ τῶν κατοίκων χωρὶς νὰ γνωρίζουν τὴν μεγάλην ἱστορικὴν ἀξίαν τῶν μνημείων τῆς προγονικῆς μας κληρονομίας, μερικὰ κτίρια κατεδαφίσθησαν καὶ εἰς τὴν θέσιν των ἀνηγέρθησαν νέα, ἃν καὶ ἔπρεπε νὰ παραμείνουν ὠρισμένα ἐκ τούτων ὡς αἱ δύο Ἐκκλησίαι Παναγιά καὶ ὁ Ἅγιος Νικόλαος, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη ἐκτίσθη τὸ ἔτος 1018 καὶ ἡ δευτέρα τὸ 1802.

Εἰς τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποῖαν εὐρίσκεται σήμερον τὸ χωριὸν σώζονται αἱ ἐξῆς ἀρχαιότητες καὶ ἔργα προόδου.

1. Ἡ Πλάξ ἡ ὁποία εὐρίσκετο ἐντοιχισμένη εἰς τὴν εἴσοδον τῆς παλαιᾶς Ἐκκλησίας ΠΑΝΑΓΙΑ καὶ ἡ ὁποία φέρει χρονολογίαν 1018, μετὰ τὴν κατεδάφισιν τῆς παλαιᾶς Ἐκκλησίας τὸ ἔτος 1928 ἀνηγέρθη ἑτέρα νοτιώτερον τῆς παλαιᾶς περὶ τὰ 70 μέτρα, ἡ πλάξ ἐνετοιχίσθη ἐκ νέου εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Ἐκκλησίας.

2. Μέχρι τὸ ἔτος 1640 οὐδὲν ἄξιον λόγου ἱστορικὸν ἀνευρέθη, οὐδὲ καὶ ἐκ τῶν παλαιότερων ἠδυνήθημεν νὰ πληροφορηθῶμεν περὶ τῆς ἱστορικῆς ἀξίας ἀρχαίων ἀντικειμένων, ἐκτὸς τῆς ἀνεγέρσεως τῆς ἐκκλησίας ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ παρὰ τὴν σημερινὴν θέσιν τοῦ χωρίου «τοποθεσία Ἅγιος Νικόλαος» ὅπου ἀργότερον κατεστράφη ἀνεγερεθείσης νέας τοιαύτης εἰς τὸ κέντρον τοῦ χωρίου. (Βλέπε Ἐκκλησίαι ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ).

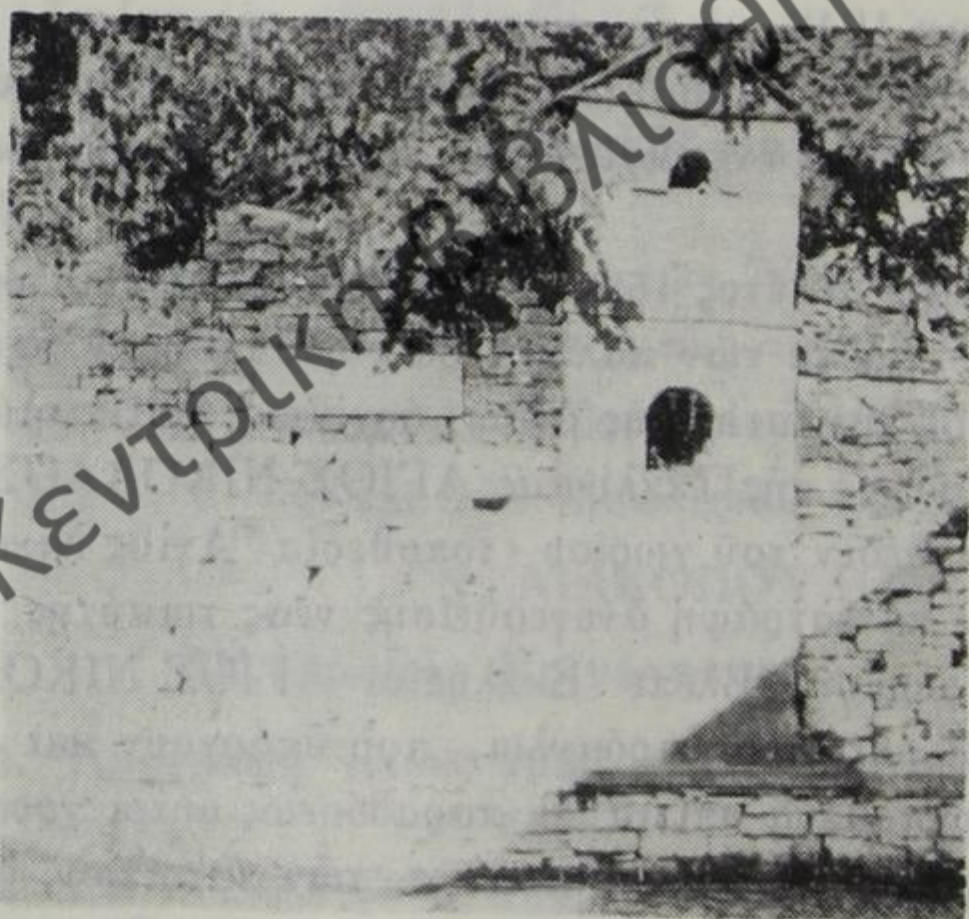
3. Οἱ πέτρινοι χειρόμυλοι, πού ὑπάρχουν καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς ὠρισμένα σπίτια ἐκ παραδόσεως οὗτοι χρονολογοῦνται ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν κατοίκων, διότι ἐχρησίμευον διὰ νὰ ἀλέθουν τὸν σίτον καὶ τὸν ἀραβόσιτον.

4. Τὸ ἔτος 1670 ἐκτίσθη ἡ ἐκκλησία ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, εἶναι δὲ σήμερον ἡ ἀρχαιοτέρα ἐκκλησία τοῦ χωρίου, πλὴν ὁμως ἔχει ἀνάγκην ἐπισκευῆς, ἄλλως θὰ καταρρεύσῃ. (Βλέπε ἐκκλησίαι Ἅγιος Δημήτριος).

5. Τὸ ἔτος 1700 ἐκτίσθη ἐν μικρὸν κοινοτικὸν οἶκημα εἰς

τὴν σημερινὴν κεντρικὴν πλατεῖαν, ὅπου σήμερον εἶναι τὸ σχολεῖον καὶ τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποίηθη κατὰ πρῶτον ὡς σχολεῖον ὁ δὲ πέριξ αὐτοῦ χῶρος ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς κεντρικὴ πλατεῖα παρὰ τῶν κατοίκων, ἐκεῖ ἐγένοντο αἱ συγκεντρώσεις τῶν κατοίκων, πέριξ ὑπῆρχον πεζούλια, εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς πλατείας καὶ εἰς τὸ κέντρον τῶν πεζουλίων ὑπῆρχεν μέχρι πρό τινος μία τετραγωνικὴ πλάκα, εἰς τὴν ὁποῖαν ὁ Ἰσομάρτυς Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς ἐκάθισε καὶ ὠμίλησε πρὸς τοὺς κατοίκους κατὰ τὴν διέλευσίν του ἐκ τοῦ χωρίου τὸ ἔτος 1778, οὗτος ἦτο κοντὸς τὸ ἀνάστημα καὶ ἐχρησιμοποιοῦσε πάντα ἐν βάθρον διὰ νὰ εἶναι ὁρατὸς ἀπὸ τὸ ἀκροατήριον.

6. Τὸ ἔτος 1792 — 17 Ἀπριλίου ἐκτίσθη παρὰ τοῦ Λάμπρου Ρίγκα τὸ ὑπάρχον σήμερον Εἰκόνισμα εἰς τὴν πλατεῖαν «Ἀμελικὸ» ἔναντι Ξενῶνος· τοῦτο ἐχρησίμευεν, ἵνα φυλάσσεται

Τὸ ὑπάρχον σήμερον Εἰκόνισμα εἰς τὴν πλατεῖαν «Ἀμελικὸ» ἔναντι Ξενῶνος. Ἐκτίσθη τὸ ἔτος 1792 παρὰ τοῦ Λάμπρου Ρίγκα ὅπου ἐφυλάσσετο τὸ Ἄρτοφόριον.

τὸ Ἄρτοφόριον διὰ τὴν μετάληψιν τῶν βαρέως ἀσθενούντων λόγω τῆς ἀποστάσεως τῆς ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἦτο εἰς τὴν τοπο-

θεσίαν Ἁγίου Νικόλαος κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας καὶ ἐπὶ πλέον ἐκ τοῦ φόβου τῶν ληστῶν. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἐσώζετο ἡ χρονολογία ἀνεγέρσεως τοῦ ἐν λόγῳ Εἰκονίσματος, ὁ χρόνος ἠλλοίωσε τὴν χρονολογίαν ἣτις ἦτο ἀναγεγραμμένη ἐπὶ τῆς ἐντοιχισμένης πλακός.

7. Τὸ ἔτος 1802 ἐκτίσθη εἰς τὴν κεντρικὴν πλατείαν νέα Ἐκκλησία ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ. (Βλέπε ἐκκλησίαι Ἁγίου Νικόλαος).

8. Τὸ 1802 κατεσκευάσθη δοχεῖον ἐκ μαρμάρου, τοῦ ὁποίου ἡ χωρητικότης ἦτο ὀκτάδες 21 καὶ τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ὡς στατῆρ «καντάρι», διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ὑπῆρχον καντάρια πρὸς ζύγῃσιν τοῦ σίτου, ἀραβοσίτου καὶ τοῦ ἁλατος.

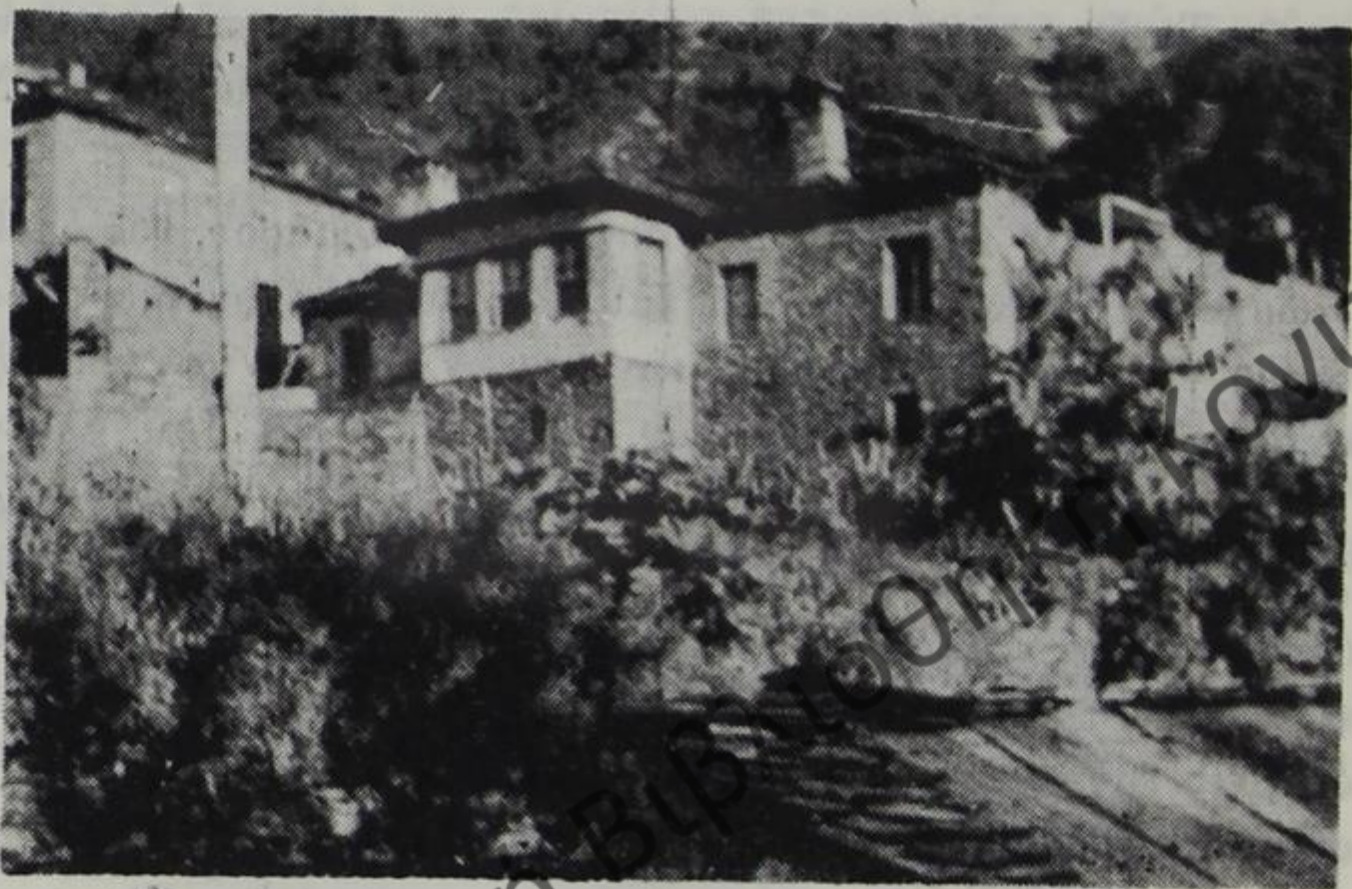
Τὸ ἐν λόγῳ δοχεῖον ἦτο τοποθετημένον εἰς τὴν κεντρικὴν πλατείαν ἔξωθεν τῆς ἐκκλησίας καὶ κάτωθεν τοῦ ἱστορικοῦ πλατάνου, μετὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς νέας ἐκκλησίας τὸ ἔτος 1928, οὐδεὶς ἐσκέφθη νὰ διαφυλλάξῃ τὸ ἱστορικὸν τοῦτο δοχεῖον καὶ ἐτάφη εἰς τὴν κεντρικὴν πλατείαν μαζί μετὰ τὴν σκαλιστὴν χρονολογίαν κτίσεως τῆς ἐκκλησίας 1802.

Ἡ κατασκευὴ τοῦ ἐν λόγῳ δοχείου ἦτο ἡ ἑξῆς: Εἶχεν σχῆμα μικροῦ κάδου, εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος πρὸ τοῦ πυθμένου ὑπῆρχεν μία ὀπή, ἡ ὁποία ἐφράσσετο δι' ἐνὸς πώματος ξυλίνου, μετὰ τὴν πλήρωσιν τούτου διὰ σίτου ἢ ἀραβοσίτου· εἰς πῆχυς ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ τὴν εὐθυγράμμισιν ὅποτε ἀφηρεῖτο τὸ ξυλινὸν πῶμα καὶ τὸ περιεχόμενον ἔπιπτεν ἐντὸς σάκκου, ὁ ὁποῖος ἦτο τοποθετημένος κάτωθεν τῆς ὀπῆς τοῦ δοχείου.

9. Ἀπὸ τὸ ἔτος 1802 ἤρχισεν ὁ ἐξωραϊσμός τοῦ χωρίου μετὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς νέας Ἐκκλησίας εἰς τὴν κεντρικὴν πλατείαν, διεμορφώθη ὀλόκληρος ὁ χώρος τῆς κεντρικῆς πλατείας καὶ ἐγένετο ἡ λιθόστρωσις τῶν περισσοτέρων ὁδῶν τοῦ χωρίου, καθὼς καὶ ἡ κατασκευὴ τοῦ ὑδραγωγείου τοῦ συνοικισμοῦ Μεσαργιάς, τὸ ὑπόστεγον εἰς τὴν βρύσιν Μπιμπέους, τὸ ὁποῖον κατεστράφη ἀργότερον μετὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν νέων κτιρίων πέριξ τῆς βρύσης. Ὅμοίως κατεσκευάσθησαν καὶ πέτρινα λεκάναι

εἰς ἐκάστην βρῦσιν· τὸ ἔτος τοῦτο ἦτο ἡ ἀπαρχὴ τοῦ ἐξωραϊσμοῦ τοῦ χωρίου μας.

10. Ἐπὶ τῆς παλαιᾶς οἰκίας τῆς Κατέρως Τζίμα εὐρίσκειται ἐντοιχισμένη πλάξ, ἡ ὁποία φέρει χρονολογίαν 1804· αὕτη εἶναι πρὸς βορείαν πλευρὰν τῆς οἰκίας καὶ ἐπὶ τῆς αὐλῆς τοῦ

Ἐνα ἀπὸ τὰ παλαιὰ σπίτια τῆς Καστάνιανης, εἶναι ἄνω τῶν 200 ἐτῶν.

Ἰωάννου Καραλῆ, αὕτη μετεφέρθη ἐξ ἄλλης οἰκοδομῆς καὶ ἐκτίσθη ἐκεῖ, διότι εἶναι ἀντεστραμμένη.

11. Τὸ ἔτος 1820 ἐκτίσθη τὸ δεύτερον Σχολεῖον παρὰ τὴν θέσιν Ἀμελικό, ὅπου σήμερον εἶναι ὁ ξενῶν, τὸ κτίριον τοῦτο ἀπετελεῖτο ἐκ δύο ὀρόφων.

Εἰς τὸ ἰσόγειον ὑπῆρχον δύο δωμάτια, τὸ ἐν ἐνοικιάζετο ὡς ὑποδηματοποιεῖον καὶ τὸ ἕτερον ὡς Παντοπωλεῖον, ἀργότερον τοῦτο ἐχρησιμοποιήθη ὡς γραφεῖον τῆς κοινότητος.

Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὑπῆρχεν σταῦλος διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν διερχομένων ὁσάκις ἐτύγχανον νὰ ἔχουν ζῶα.

Ἐπὶ τοῦ ἄνω ὀρόφου ὑπῆρχον τρία δωμάτια· τὰ δύο ἐχρησίμευον ὡς ξενῶν τῶν ἐκάστοτε διερχομένων, τὸ ἕτερον τὸ ὁποῖον ἦτο καὶ μεγαλύτερον εἰς ἐμβαδὸν ἐχρησιμοποιήθη ἀπὸ τὸ ἔτος 1820 ἕως 1878 ὡς Σχολεῖον καὶ μετὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ Σχο-

λείου εἰς ἕτερον κοινοτικὸν οἶκημα τὸ Κουτσέκιον, τὸ ἐν λόγῳ δωμάτιον ἐχρησιμοποιήθη ἀργότερον μετὰ τὸ 1917 ὡς καφενεῖον, μέχρι κατεδαφίσεως τοῦ ἐν λόγῳ κτιρίου.

Ὅμοίως τὴν αὐτὴν ἐποχὴν κατεσκευάσθη τὸ κτίριον, τὸ εὗρισκόμενον εἰς θέσιν Κελλί εἰς τὴν συνοικίαν Γκάλινας, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὴν ἀποθήκευσιν τῶν οἴνων προερχομένων ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων ἐκεῖ ὑπῆρχον μεγάλοι κάδοι καὶ ἀργότερον ἐχρησίμευεν διὰ τὴν στέγασιν τῶν διερχομένων κασσιτερωτῶν, τὸ κτίριον τοῦτο ἐπωλήθη ἀργότερον παρὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς.

12. Κατὰ τὸ 1913 ὅτε καὶ ἐγένετο καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἠλείρου εὐρέθησαν εἰς τὴν Κοινότητα Μητροῦ ἀρρένων καὶ Δημοτολόγια ἀπὸ τοῦ 1830 καὶ ἐντεῦθεν.

13. Τὸ ἔτος 1835 κατεσκευάσθη μικρὰ γέφυρα μετὰξὺ Μεσαργιάς - Γκάλινας καὶ ἡ ὁποία κατεστράφη τὸ 1845 λόγῳ μεγάλης θεομηνίας, ἴχνη δὲ τῆς τότε γεφύρας σώζονται καὶ σήμερον ἀκόμη.

14. Τὸ ἔτος 1845 κατεσκευάσθη ἡ γέφυρα Μεσαργιάς πρὸς Ἀγίαν Κυριακὴν, ἡ ὁποία σώζεται καὶ σήμερον ὡς γέφυρα Μητσαίους.

15. Τὸ ἔτος 1848 ἐκτίσθη τὸ κωδωνοστάσιον «καμπαναριδὸν» ἔναντι τῆς εἰσόδου τῆς ἐκκλησίας, ἦτο ὕψους 25 περίπου μέτρον μὲ δύο κώδωνας, ἐξ ὧν ὁ εἰς μεγαλύτερον τοῦ ἄλλου καὶ οἱ ὁποῖοι ἐτοποθετήθησαν εἰς τὸ κωδωνοστάσιον τῆς ἑκκλησίας.

Τὸ κωδωνοστάσιον τοῦτο κατεδαφίσθη ἐν ἔτει 1936 ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου καίτοι ἦτο ἓνα κόσμημα ἀπὸ ἀπόψεως τέχνης καὶ ἐπιβλητικότητος εἰς τὸ κέντρον τοῦ χωρίου.

16. Τὸ ἔτος 1870 ἐκτίσθη τὸ Κουτσέκιον καὶ τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιήθη ἀπὸ τὸ αὐτὸ ἔτος ὡς Σχολεῖον ἕως τὸ 1885, ἀργότερον καὶ μέχρι τὸ ἔτος 1918 ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς ἀποθήκη συγκεντρώσεως προϊόντων δεκάτου, ἔκτοτε καὶ μέχρι σήμερον ἐνοικιάζεται παρὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς ὡς ἀποθήκη χόρτου.

17. Οἱ δύο Ὑδρομυλοὶ παλαιότερα ἦσαν ἰδιοκτησία τῆς ἐκκλησίας ἀργότερον περιῆλθον εἰς τὴν κοινότητα, ὁ εἰς ἦτο εἰς τὴν περιοχὴν Κοντογιάννη παρὰ τὸν ποταμὸν Σαραντάπορον καὶ ὁ ἕτερος παρὰ τὴν θέσιν «Μύλος» ἔναντι τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ἀμφότεροι δὲ προπολεμικῶς ἦσαν πλήρως συγχρονισμένοι μὲ δύο μυλόπετρας ἕκαστος, μὲ νεροτροβιά, «τριστέλλα» διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν μαλλίνων κουβερτῶν «βελέντζες κ.λ.π.» καὶ μὲ τέσσαρες κόπας «μαντάνια» διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν μαλλίνων εἰδῶν διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν ἐνδυμάτων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν «παλτά, τσιπούνες, φλοκάτες, παντελόνια, σάκκους, τροβάδες, ἐξωτερικὲς κάλτσες ἰνδρῶν κ.λ.π.».

Καὶ ὁ μὲν πρῶτος, ὁ ὁποῖος κατεστράφη κατὰ τὴν πολεμικὴν περίοδον 1940 - 1944, ἐλειτούργει μόνον κατὰ τὴν θερινὴν περίοδον καὶ εἰς τοῦτον ἄλεθον τὰ γεωργικὰ προϊόντα καὶ οἱ περισσότεροι κάτοικοι τῆς Πυρσογιάννης, καθὼς καὶ οἱ κτηνοτρόφοι «Βλάχοι», οἱ ὁποῖοι εἶχον τὰς οἰκογενεῖας των εἰς τὰς θερινὰς βοσκὰς τῆς περιοχῆς.

Ὁ δεύτερος ὁ ὁποῖος καὶ σήμερον ὑπάρχει ἐπισκευασθεὶς κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον ἐξυκολουθεῖ νὰ λειτουργῇ καθ' ὅλην τὴν περίοδον.

Ἰδιοκτησία τῆς ἐκκλησίας ἦτο καὶ τὸ οἶκημα «Γυφτοκάλυβο» εἰς τὸ ὁποῖον ἐστεγάζετο ὁ σιδηρουργὸς μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ τὸ ὁποῖον εὕρισκετο εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου εἰς τὸν συνοικισμὸν Γκάλινας. Τὸ οἶκημα τοῦτο σήμερον δὲν ὑπάρχει διότι κατέρρευσε.

Πότε ἐκτίσθησαν οἱ δύο μύλοι καὶ τὸ οἶκημα τοῦ σιδηρουργοῦ δὲν κατέστη δυνατόν νὰ πληροφορηθῶμεν, δυνάμεθα ὅμως νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ δεύτερος μύλος ἔπρεπε νὰ ὑπῆρχεν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν πρώτων κατοίκων εἰς τὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον εἶναι σήμερον κτισμένον τὸ χωρίον.

18. Τὸ ἔτος 1894 Ἰουλίου 30 ἐκτίσθη τὸ σημερινὸν σχολεῖον εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν «βλέπε Παιδείαν» ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Κοινότητος.

19. Τὸ ἔτος 1895 ἐγένετο ἡ γέφυρα τῆς Μεσαργιάς - Ράχης καὶ τὸ 1931 ἐγένετο τὰ θωρακία τῆς ἐν λόγω γεφύρας, ἐπισκευασθέντα καὶ πάλιν τὸ ἔτος 1967.

Ἡ χειμωνιάτικη λιακάδα πάντα εἶναι εὐχάριστη. Οἱ γέροντες τοῦ χωριοῦ (ἔτος 1924) ἀπελάμβανον τὸν ἥλιο καθισμένοι εἰς τὰ πεζούλια.

20. Τὸ ἔτος 1934 κατασκευάσθη ἡ γέφυρα Μαλνίτσας, διὰ προσωπικῆς ἐργασίας τῶν κατοίκων καὶ ἐδαπανήθη καὶ ὠρισμένον ποσὸν χρημάτων ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ Δ. Παπαδήμα.

21. Τὸ ἔτος 1936 ἤρξατο ἡ κατασκευὴ τῆς γεφύρας Μεσαργιάς - Γκάλινας καὶ ἀπεπερατώθη κατὰ τὸ 1938.

22. Τὸ ἔτος 1940 ἐγένετο ἡ περίφραξις τοῦ Νεκροταφείου εἰς Ἅγιον Χαράλαμπον, δωρεὰ Γεωργίου Ν. Ταλῆ «Βλέπε ἐκκλησιάκι Ἅγιος Χαράλαμπος.

23. Τὸ ἔτος 1953 ἐγένετο δαπάναις τοῦ Χρήστου Ν. Παπαδάμου τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς Ράχης· ὑπάρχει ἐντοιχισμέγη πλάξ παρὰ τὴν βρύσην Ράχης εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι χαραγμένα τὰ ἐξῆς «Δαπάνη τῶν ἐν Ἀμερικῇ Εὐεργετῶν Οἰκογενείας Χρήστου καὶ Ἄννης Παπαδάμου. Καστάνιανη τῆ 4/10/11953».

24. Τὸ ἔτος 1957 ἐγένετο δαπάναις τοῦ Κράτους ἡ κατασκευὴ τοῦ παλαιοῦ ὑδραγωγείου τοῦ συνοικισμοῦ Μεσαργιάς καὶ νέου τοιούτου εἰς τὸν συνοικισμὸν Γκάλινας.

Διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν δύο ὑδραγωγείων ἐχρησιμοποιήθησαν σωλῆνες μεταλλικαί, πλὴν ὅμως δὲν ἐγένετο δεξαμενὴ εἰς τὴν Μεσαργιά διὰ νὰ πραγματοποιηθῆ καὶ παροχὴ ὕδατος καὶ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν καίτοι ἄφθονον εἶναι τὸ ὕδωρ τοῦ χωρίου μας.

25. Τὸ ἔτος 1958 ἐγένετο σχεδὸν ὀλόκληρον τὸ δίκτυον ἀρδεύσεως τῆς κοινότητος δαπάναις τοῦ Κράτους καὶ μὲ συμβολὴν τῆς Κοινότητος κατὰ 25% διὰ δανείου τοῦ ὄλου ἔργου τὸ ὁποῖον ἐστοίχισεν 750.000 δραχμές.

26. Τὸ ἔτος 1958 ἀνηγέρθη τὸ Ἡρώον τῶν πεσότων δαπάναις τῶν Ἀδελφῶν Γκαραβέλα Δημητρίου, Κωνσταντίνου καὶ Ἀλεξάνδρου εἰς μνήμην τῶν γονέων των.

27. Τὸ ἔτος 1963 ἐγένετο παρὰ τῆς Βασιλικῆς Προνοίας τὸ στέγαστρον εἰς τὴν βρύσην Μεσαργιάς παρὰ τὴν θέσιν Ἀμελικά, καθὼς καὶ ἡ κεντρικὴ πλατεία ἔξωθεν τῆς ἐκκλησίας.

28. Τὸ ἔτος 1967 Δεκεμβρίου 31 ἐγένετο ἡ ἠλεκτροδότησις τοῦ χωρίου παρὰ τῆς Δ.Ε.Η. καὶ μετὰ δύο περίπου μῆνας ἐτοποθετήθησαν καὶ τὰ ἐξωτερικὰ σώματα τοῦ φωτισμοῦ τῆς Κοινότητος, ἀνερχόμενα εἰς τεσσαράκοντα.

Γεγονὸς «ἱστορικόν», δέον νὰ σημειωθῆ ὅτι οἱ πάντες ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ἔκαμαν ἠλεκτρικὰς ἐγκαταστάσεις μηδὲ ἐξαιρουμένων καὶ ὠρισμένων κατοίκων, οἱ ὁποῖοι κατὰ καιροὺς ἐπισκέπτονται τὴν γενέτειράν των.

29. Τὸ ἔτος 1968 ἐγένετο δαπάναις τοῦ Δημοσίου ἡ βρύση τῆς Γκάλινας παρὰ τὴν θέσιν καλλί.

Ἡ Κοινότης ἀποτελεῖται ἀπὸ τρεῖς Συνοικισμοὺς «Μαχαλάδες» Μεσαργιά - Γκάλινα - Ράχη, εἰς τὸ κέντρον τῆς συνοικίας Μεσαργιάς ὑπάρχουν τὰ ἐξῆς κτίρια, κέντρα κ.λ.π.

1. Ἡ Κεντρικὴ Ἐκκλησία «ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΟΥΧΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ» οὗ καὶ ἐκκλησιάζονται οἱ κάτοικοι.

2. Τὸ Διώροφον Δημοτικὸν Σχολεῖον.

3. Τὸ Σπίτι τοῦ Παιδιοῦ τῆς Βασιλικῆς Προνοίας.

4. Τὸ Τηλέφωνον.

5. Σήμερον ὑπάρχουν τρία Παντοπωλεῖα.

6. « » « » Κρεοπωλεῖα.

7. Συγκοινωνία ἔχει δις τῆς ἑβδομάδος.

8. Ταχυδρομικὴ Ὑπηρεσία δις τῆς ἑβδομάδος.

9. Καφενεῖα εἶναι σήμερον δύο.

10. Ἀπαξ τῆς ἑβδομάδος ἐπιφυλάσσεται τὴν Κοινότητα πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἀσθενῶν ὁ ἀγροτικὸς Ἴατρος, ὅστις ἔχει ἔδραν εἰς Πυρσόγιαννην.

11. Ὁ ξενῶν διαθίσται τέσσαρας κλίνας, τὴν ἐπίβλεψιν τῶν ὁποίων ἔχει ὁ ἐκείναις ἐνοικιαστὴς τοῦ Καφενεῖου, τοῦ ὁποίου ἰδιοκτῆτης εἶναι ὁ Προοδευτικὸς Φιλανθρωπικὸς Σύλλογος ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ.

Ἡ ἐπιτιμωτέρω παραθέτω αὐτούσια πρακτικὰ τῆς Κοινότητος, ἐπιτιμωτέρω ἀποφάσεις ποὺ ἐλάμβανον διὰ τὴν ἐν γένει λειτουργίαν της. (Πακτώσεις — μισθώσεις ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων).

Πρωτοβούλιον

Επιμερον την 8^η του μηνός Γανουαρίου του 1868
 χυρισθέντος τοις κ. κ. Τσάροφ τω αυτοκρατορι
 νόμοις εν τῇ αιδιῳ του Εργοῦ μας και ευσεφειδας οφει
 του κλεισιον του κινεσιον, ενυποιας μας "Αγιοτ. Πινογιασ"
 του οφειον ε ευαλιοντ οφει, α οφειον, οφει ενδιον εν
 ριον ε εμοσρασιαν και οφειον, ατα ενι μιαν οφειον
 ρον δευα οφειον, ε οφειον, του κινεσιον, οφειον
 οφει, διοφει, οφειον εν οφειον οφειον εν τα
 κ. κ. Τσάνου. Αναφωτον, κινεσιον, οφειον
 κινεσιον και Τσάνου οφει, οφει οφειον μετα
 του οφειον του ενυποιας μας και οφει, κ. κ. Βα
 οφειον οφειον, οφειον οφειον και Πινογιασ καλο
 οφει, οφει ενδιον οφειον οφει ε εμοσρασιαν
 οφει οφειον οφειον οφει οφει, και οφει
 οφει και οφειον ενυποιας οφειον οφει
 εν οφειον οφειον οφειον οφειον οφειον.

Οι ενδιον οφει και οφειον οφειον.
 Κατά την 21^η του μηνός Γανουαρίου 1868 (1911. ωδουαδου)
 οι ενδιον.

κ. κ. Β. Γ. οφειον οφειον οφειον, οφει ενδιον οφει
 οφειον και οφειον οφειον οφειον οφει του οφει
 οφειον οφειον οφειον, οφει οφει, οφει οφει, οφει
 οφειον οφει οφειον οφειον οφειον.

κατά την 21^η του μηνός Γανουαρίου 1911. ωδουαδου

οφειον οφειον οφειον οφειον οφειον οφειον

Ανάλοισιν. —

- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "
- " Συμφ. Α. Αραβολογγίου. "

Εκδόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Καζανίας, 15 28^η Αυγ. 1872.

" Διμήνιον ή μεσοβασε "

" Διμήνιον ή μεσοβασε "

" Διμήνιον ή μεσοβασε "

" Διμήνιον ή μεσοβασε "

" Διμήνιον ή μεσοβασε "

" Διμήνιον ή μεσοβασε "

" Διμήνιον ή μεσοβασε "

" Διμήνιον ή μεσοβασε "

" Διμήνιον ή μεσοβασε "

" Διμήνιον ή μεσοβασε "

" Διμήνιον ή μεσοβασε "

" Διμήνιον ή μεσοβασε "

" Διμήνιον ή μεσοβασε "

" Διμήνιον ή μεσοβασε "

Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Αποστολὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

Ἐπίτομα

Ἐπίτομα τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος
 ἡμεῖς οὖν ἀγαπήσαμεν τὸν κόσμον ὅτι ἡ ἀγάπη
 τοῦ Θεοῦ ἐκίνησεν ἐν ἡμῖν ἵνα ἡμεῖς
 ἀγαπήσωμεν ὅσα ἐκίνησεν ἐν ἡμῖν ἡ ἀγάπη
 τοῦ Θεοῦ ἵνα ἡμεῖς ἀγαπήσωμεν ὅσα
 ἐκίνησεν ἐν ἡμῖν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ
 ἵνα ἡμεῖς ἀγαπήσωμεν ὅσα ἐκίνησεν
 ἐν ἡμῖν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἵνα ἡμεῖς
 ἀγαπήσωμεν ὅσα ἐκίνησεν ἐν ἡμῖν
 ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἵνα ἡμεῖς ἀγαπήσωμεν
 ὅσα ἐκίνησεν ἐν ἡμῖν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ

1859
 Ἐπιτομὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος
 ἡμεῖς οὖν ἀγαπήσαμεν τὸν κόσμον ὅτι ἡ ἀγάπη
 τοῦ Θεοῦ ἐκίνησεν ἐν ἡμῖν ἵνα ἡμεῖς
 ἀγαπήσωμεν ὅσα ἐκίνησεν ἐν ἡμῖν ἡ ἀγάπη
 τοῦ Θεοῦ ἵνα ἡμεῖς ἀγαπήσωμεν ὅσα
 ἐκίνησεν ἐν ἡμῖν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ἱστορικὸν μνημεῖον κτίσεως τοῦ 3ου χωρίου εἰς τὸ σημείον, ὅπου εἶναι σήμερον, ἦτο ἡ ἀρχαιοτέρα Ἐκκλησία «ΠΑΝΑΓΙΑ» ἡ ὁποία ἐκτίσθη τὸ 1018, ἐκεῖ ἐκκλησιάζοντο οἱ κάτοικοι μέχρι τῷ 1640 καὶ κατεδαφίσθη τὸ ἔτος 1927 καὶ ἀνηγέρθη ἑτέρα 70 περίπου μέτρα νοτιώτερον τῆς ἱστορικῆς ταύτης ἐκκλησίας. Τὸ 1640 λόγῳ τοῦ μικροῦ χώρου τῆς προαναφερθείσης ἐκκλησίας ἠναγκάσθησαν οἱ κάτοικοι νὰ κτίσουν νέαν κεντρικὴν ἐκκλησίαν «ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ» κάτωθεν τοῦ χωρίου, εἰς τὴν σημερινὴν τοποθεσίαν Ἅγιος Νικόλαος «Κλένια» ἡ ὁποία ἀργότερον κατεστράφη.

Τὸ Νεκροταφεῖον τότε εὑρίσκετο εἰς τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον ὅπου καὶ σήμερον εὑρίσκονται ἐκεῖ ὅστ᾽ ἀ νεκρῶν.

Ἡ Δευτέρα ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἐκτίσθη τὸ 1802, ἡ εἴσοδος τῆς ὁποίας ἐκοσμεῖτο μὲ ὠραῖον λιθόκτιστον τόξον καὶ εἰς τὸ κέντρον ἀνεγράφετο ἡ χρονολογία κτίσεως 1802, ἦτο ἐκτισμένη εἰς τὸ σημεῖον εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ σημερινὴ καὶ διηρεῖτο εἰς δύο μέρη, τὸ ἔμπροσθεν μέρος τῶν ἀνδρῶν καὶ τὸ ὀπισθεν τῶν γυναικῶν «Ὁ Γυναικωνίτης», ἦτο Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, τὸ δὲ ἐσωτερικὸν τοῦ Ναοῦ ἐπιβλητικώτατον μὲ ἐξαιρετικὰς Ἀγιογραφίας ἐπὶ τοῦ Γυναικωνίτου ἦσαν αἱ παραστάσεις τοῦ Παραδείσου καὶ τῆς Κολάσεως ὅλα ἱστορικῆς σημασίας, τὰ δὲ παράθυρα, τὰ ὁποῖα ἔβλεπαν πρὸς τὸ μέρος τῶν ἀνδρῶν, ἦσαν κεκαλυμμένα διὰ ξυλίνων πήχεων, διὰ νὰ μὴν εἶναι θεαταὶ αἱ γυναῖκες ἀπὸ τοὺς ἄνδρας κατὰ τὴν ὥραν τῆς λειτουργίας.

Εἰσόδους καὶ ἐξόδους εἶχεν δύο, μία τῶν ἀνδρῶν καὶ ἑτέραν τῶν γυναικῶν, ἔξωθεν τῆς ἐκκλησίας ὑπῆρχον δύο ὑπόστεγα (Χαγιάτια) εἰς σχῆμα Γ. ἓνα τῶν γυναικῶν καὶ ἓνα τῶν ἀνδρῶν ἀργότερον, ὅτε ἐκτίσθη τὸ σχολεῖον, περιορίσθη εἰς ἓν ὑπόστεγον, διότι ὁ χώρος τοῦ ὑποστέγου τῶν γυναικῶν ἐχρησιμοποιήθη διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ σχολείου, τὸ δὲ ὑπόστεγον

τῶν ἀνδρῶν ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ δημοσίας συγκεντρώσεις τῶν κατοίκων, ἵνα συζητοῦν γενικῆς φύσεως κοινοτικά ζητήματα.

Ἐπίσης τὸ ὑπόστεγον ἐχρησιμοποιεῖτο κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας ὡς τόπος διὰ (γενικοὺς) χοροὺς τῶν κατοίκων κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν.

Ἐξωθεν τῆς πλατείας ὑπῆρχεν ὁ γηραιὸς καὶ ἱστορικὸς πλάτυνος κάτωθεν τοῦ ὁποίου ἐξεφόρτωναν τὰ καραβάνια τῶν βλάχων μὲ τὸ σιτάρι.

Ἐὰν μέχρι σήμερον ἐσώζετο ἡ παλαιὰ ἐκκλησία, ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία δὲν θὰ ἐπέτρεπεν τὴν κατεδάφισίν της διότι ὑπῆρχον εἰκόνες καὶ ἀγιογραφίαι μεγάλης ἀξίας ἀπὸ ἀπόψεως τέχνης. Ἐξ αὐτῶν εὐρίσκονται σήμερον ἐλάχιστοι εἰς τὴν νέαν ἐκκλησίαν α.) Ἡ Εἰκὼν «Ἡ ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ» φέρει χρονολογίαν Α. Χ. Λ. 1630 καὶ β.) Ἡ Εἰκὼν τοῦ «ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ» (Ἀσημένια) καὶ ἕτεραί ἑπτὰ (7) τοιαῦται φέρουσαι χρονολογίαν 1773.

Κατὰ τὸ ἔτος 1908 ἐγένετο ἡ ἐνέργεια διὰ τὴν ἀνοικοδομήσιν τῆς νέας ἐκκλησίας, ἣτις ὅπως θὰ εἶδωμεν εἰς ἕτερον κεφάλαιον ἀφορῶν εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ Συλλόγου ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ τῶν ἐν Ἀμερικῇ εὐρισκομένων τέκνων τοῦ χωρίου, ἀρκετὴ ὅμως προσπάθεια κατεβλήθη ἐκ μέρους ἀπάντων τῶν κατοίκων διὰ τὴν περισυλλογὴν καὶ μεταφορὰν τῶν ὑλικῶν ἀνοικοδομήσεως.

Ἐπειδὴ ἡ δαπάνη τοῦ ὅλου ἔργου ἦτο μεγάλη καὶ ἡ ἀποπεράτωσις θὰ ἦτο προβληματικὴ, ἀπεφασίσθη παρὰ τῆς τότε Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἡ ἐκποίησης διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων, τὰ ὁποῖα ἦσαν δωρεαὶ τῶν κατοίκων.

Ἡ ἀποπεράτωσις τῆς Ἐκκλησίας ἐπραγματοποιήθη τὸ ἔτος 1928, ὅτε καὶ ἐγένετο ἡ πρώτη λειτουργία, χωρὶς ὅμως νὰ γίνῃ ἡ ἐσωτερικὴ διακόσμησις.

(Ὑδεμία πληροφορία μᾶς ἐδόθη ποῖοι ὑπῆρχον δωρηταὶ εἰς τὴν παλαιὰν Ἐκκλησίαν μέχρι τοῦ ἔτους 1928.

Ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς ἐκκλησίας ἦσαν οἱ ἑξῆς :

1. Φίλιππος Καλογήρου.
2. Νικόλαος Κ. Γκάσιος.
3. Ίωάννης Ν. Δούκας.
4. Γεώργιος Ἀναγνωστόπουλος.
5. Γεώργιος Γκαραβέλας.

Παραθέτομεν κατωτέρω τὰ ὀνόματα τῶν νέων δωρητῶν ὡς ταῦτα ἀναγράφονται εἰς πίνακα, ὅστις εἶναι ἀνηρτημένος ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ναὸς τοῦ Ἁγίου ΝΙΚΟΛΑΟΥ, προστάτου τοῦ χωρίου, ἐκτίσθη τὸ ἔτος 1928.

1. Εὐεργετικὸς Σύλλογος Ἀμερικῆς ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ.
2. Γεώργιος Ι. Γκόσιος.
3. Ίωάννης Γ. Δούκας.
4. Δημήτριος Α. Δούκας.
5. Εὐάγγελος Παπαϊωάννου.
6. Κωνσταντῖνος Γ. Γκαραβέλας.
7. Σουλτάνα Γ. Γκόσιου.
8. Κωνσταντῖνος Ν. Μούσιος.
9. Νικόλαος Γ. Γκόσιος.
10. Γρηγόριος Παπαϊωάννου.

11. Δημήτριος Ν. Ταλῆς.

12. Χρῆστος καὶ Ἄννα Παπαδάμου.

Περιφορά τῆς εἰκόνης τοῦ Ἁγίου Νικολάου τὸ ἔτος 1960.

13. Θωμᾶς Φ. Φιλίππου.

14. Νικόλαος Γ. Μπίμπας.

15. Χρῆστος Ν. Γκάσιος.
16. Χρῆστος Α. Γκάσιος.
17. Ἀλέξανδρος Κ. Τζιουμάκας.
18. Ἀπόστολος Κ. Τζιουμάκας.
19. Δημήτριος Κ. Μηρτσέκης.
20. Ἀγαθὴ Δ. Μηρτσέκη.
21. Κλεοπάτρα Χ. Γκάσιου.
22. Σπυρίδων Ι. Νόλης.

Θὰ ἦτο παράλειψις ἐκ μέρους μου ἐὰν μνημονεύσω τὴν τελευταίαν δωρεὰν τοῦ Νικολάου Γ. Γκόσιου, ἐνθέρμου Πατριώτου, ὅστις πολλάκις ἐξεδήλωσεν τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν γενέτειράν του, ἂν καὶ μακρὰν ταύτης ἀπὸ μικρὸν παιδίον καὶ κρῖνομεν ἀναγκαῖον νὰ συγχαρῶμεν τοῦτον καὶ τοῦ εὐχόμεθα ὅπως τὸ ἔργον του συνεχισθῇ ἐπ' ἀγαθῶ τοῦ τόπου.

Τὸ δωρηθὲν ποσὸν τοῦ ἀνωτέρω ἐκ δραχμῶν 130.000 διετέθη διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Τεμπλοῦ τῆς κεντρικῆς Ἐκκλησίας ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ καθὼς καὶ διὰ τὴν Ἀγιογράφισιν τῶν Εἰκόνων. Ἐπὶ τοῦ τεμπλοῦ ὑπάρχει μεταλλικὴ πλάξ, ἡ ὁποία φέρει τὸ ὄνομα τοῦ δωρητοῦ τῇ φροντίδι Ἀποστόλου Δ. Γκαρὰβέλα ἔτος 1963.

Ἐπίσης ἐπὶ τοῦ δαπέδου ὑπάρχει πλάξ δωρητοῦ, ἡ ὁποία ἀναγράφει «Δωρεὰ εἰς μνήμην τῶν γονέων Νικολάου καὶ Βασιλικῆς τὰ τέκνα Χρῆστος καὶ Ἄννα Παπαδάμου 1955».

Κατὰ τὴν περίοδον τῆς σκλαβιάς ἡ ἐκκλησία ἐστάθη ἡ πονεμένη μητέρα τοῦ ὀρφανουμένου ἔθνους, ἐν τῇ προσπάθειά της νὰ διαφυλάξῃ τὰ παιδιά της ἀπὸ τὴν σφαγὴν, τὴν ἀλλαξοπιστίαν καὶ τὸν ἐκτουρισμόν.

Ἄπειραι εἶναι αἱ σεβασταὶ μορφαὶ τῶν ἱεραρχῶν, ἱερωμένων, ποὺ ἀντιμετώπισαν μὲ παραδειγματικὸν θάρρος τὸν θάνατον, προμαχῶντας διὰ τὴν πίστη καὶ τὰ ἐθνικὰ ἰδανικά.

Ἐνας ἐξ αὐτῶν ἦτο καὶ ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός.

Κατὰ τὸ ἔτος 1778 διερχόμενος ἐκ Μακεδονίας ὁ Ἰσομάρτυς καὶ Ἰσαπόστολος Κοσμᾶς κηρύττοντας τὸ Εὐαγγέλιον παρέμεινεν φιλοξενούμενος ἐπὶ δύο ἡμέρας εἰς τὸ χωρίον, ὅπου συγ-

καλέσας τοὺς κατοίκους εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν ὠμίλησεν πρὸς αὐτούς.

Δις περιῆλθεν τὴν Ἡπειρον, ὄχι μόνον οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ οἱ Τοῦρκοι τὸν ἐσέβοντο τὸν Κοσμᾶν, ὃν ἀπεκάλουν «τσομπὰν Πασᾶν» καὶ ἤκουον μὲ προσοχὴν τὰς συμβουλὰς του καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ διαβόητος Ἀλῆ Πασᾶς ἐτίμα τὸν Κοσμᾶν.

Δικαίως ὄθεν ὁ Κοσμᾶς θεωρεῖται ὁ κατ' ἐξοχὴν Ἅγιος τῆς Ἡπέρου καὶ σωτὴρ αὐτῆς τιμώμενος παρὰ πάντων τῶν Ἡπειρωτῶν.

Ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν μνήμην τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ τῆς 24ην Αὐγούστου.

Προφητεῖαι τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ κατὰ παράδοσιν τῶν Παλαιωτέρων

1. Ὁ κόσμος θὰ δεθῆ μὲ ἓνα ράμμα καὶ θὰ μιᾶνε μὲ τὸ ράμμα.
2. Θὰ ἰδῆτε νὰ πετοῦν πλεούμενα εἰς τὸν Οὐρανόν.
3. » » νὰ τρέχη εἰς τὸν κάμπον ἄμαξα χωρὶς ἄλογα.
4. Πολλοὶ θὰ χαθοῦν ἀπὸ τὴν πείνα.
5. Θὰ ἔλθῃ καιρὸς πού θὰ διευθύνουν τὸν κόσμον τὰ ἄλλα καὶ τὰ μπάλαλα.
6. Θὰ ἔλθῃ καιρὸς πού δὲν θὰ ὑπάρχη αὐτὴ ἡ ἁρμονία πού εἶναι σήμερα.
7. Θὰ ἔλθῃ καιρὸς πού οἱ ρωμοὶ θὰ τρώγωνται ἀναμεταξύ των, ἐγὼ σᾶς συνιστῶ ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν.
8. Νὰ ἔχετε κρεμασμένο ἓνα σακκούλι ἀλεύρι στὴν πόρτα γιὰ νὰ σᾶς βαρέσῃ στὴν πάλαν καθὼς, θὰ βγαίνετε ἀπὸ τὸ σπιτι σας νὰ καταφύγετε γιὰ τὰ βουνὰ νὰ μὴν πεθάνουν τὰ παιδιὰ σας ἀπὸ τὴν πείναν.
9. Κατόπιν ἐστράφη πρὸς τὰ βουνὰ καὶ εἶπεν καλότυχα βουνὰ πόσον κόσμον θὰ γλυτώσετε.

Τὰ Γραφικὰ Ἐξωκκλήσια

Τὸν Παλαιὸν καιρὸν ἕκαστος ἐθεώρει χρέος του ἱερὸν νὰ

κτίση μίαν Ἐκκλησίαν καὶ μέχρι καὶ σήμερον κατάρα θεωρεῖται τὸ χάλασμα.

Ἦτο ἄλλωστε τόσον εὐκόλον τοῦτο, διότι οἱ περισσότεροι τεχνῖται ἦσαν εἰς τὸ χωρίον, ὥστε τὸ ἐξωκκλήσι δὲν ἀργοῦσε νὰ γίνη καὶ ὁ συναγωνισμὸς κι' ἡ ἄμιλλα ἔσπρωξε τοὺς προγόνους μας νὰ μὴν ἀφήσουν ῥάχι καὶ ραχούλα, κορφὴ καὶ βουνοπλαγιά χωρὶς τὸ ἐξωκκλήσι της.

Ὅλα τὰ ἐξωκκλήσια ἐπιβλέπονται καὶ συντηροῦνται παρ' ὠρισμένων οἰκογενειῶν καὶ ὅλα ἔχουν οἰκοδομηθῆ ἐκ νέου ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας.

Τὸ καθένα ὁμως ἀπὸ τὰ παρακάτω 17 ἐξωκκλήσια ἔχει καὶ ξεχωριστὴν ἱστορίαν καὶ ξεχωριστὴν γοητείαν.

1. Μεσοπεντηκοστή

Τὸ ἐξωκκλήσι, εἶναι κτισμένο ὑπεράνω τοῦ χωρίου καὶ ὁμοιάζει ὡς ἄγρυπνος φύλαξ τοῦ χωρίου· ἐκεῖ ἐγκαθίστανται φυλάκια ὡσάκις πρόκειται νὰ μείνῃ στρατὸς εἰς τὸ χωρίον, ἐκεῖ ὁ στρατὸς ἐγκατέστησε πολυβολεῖα κατὰ τὴν περίοδον τοῦ συμμοριτοπολέμου.

2. Ἁγία Κυριακὴ

Τὸ ἐξωκκλήσι εἶναι πλησίον τῆς Μεσοπεντηκοστῆς καὶ ἄνωθεν τοῦ χωρίου, εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν ὑπάρχει ἐντοιχιζομένη ἐξωθεν τοῦ ἱεροῦ μία εἰκὼν τῆς Ἁγίας Κυριακῆς ἐπὶ λιθίνης πλακός, ἡ ὁποία ἦτο παλαιότερον τοποθετημένη ἐπὶ ἐνὸς δένδρου ἐξωθεν τοῦ περιβόλου τῆς ἐκκλησίας, κάτωθεν δὲ τῆς εἰκόνης εἶναι χαραγμένα τὰ ἑξῆς :

«ἐγένετο δαπάναις Ἀναγνώστου διὰ χειρὸς Κ. Γ. Γκόσιου».

3. Σύναξις τῶν 12 Ἀποστόλων Ἁγιοὶ Ἀπόστολοι»

Ὁ σημερινὸς Ναὸς εἶναι κτισμένος εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου τῆς συνοικίας Μεσαργιάς. Κάτωθεν τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχει πηγὴ, ποὺ ἀναβλύζει ἐκ τῶν θεμελίων ἄφθονον ὕδωρ· ὑπάρχουν ἐπίσης καὶ τρεῖς βρύσες, συμβολίζουσαι τὰς τρεῖς συνοικίας τοῦ

χωριού, ἄνωθεν τῶν τριῶν βρύσεων ὑπάρχει ἐντοιχισμένη πλάξ, ἡ ὁποία ἀναγράφει τὰ ἐξῆς .

«Δαπάναις τῶν μελῶν τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Εὐεργετικοῦ Συλλόγου Καστάνιανης 1923» ὅτε ἐγένετο τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς Μεσαργιάς, ἐκεῖ παίρνουν νερὸ γιὰ τὰ κανίσκια καὶ τραγουδοῦν τρία μπγάδια ἀράδα - ἀράδα.

4. Ἅγιος Δημήτριος

Ἡ Ἐκκλησία Ἅγιος Δημήτριος εἶναι κτισμένη εἰς τὴν κορυφὴν τῆς συνοικίας Μεσαργιάς· εἶναι ἡ ἀρχαιότερα ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ· ἐκ παραδόσεως ἐκτίσθη κατὰ τὸ ἔτος 1670, κατὰ καιροὺς δὲ ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ὡς Κεντρικὴ Ἐκκλησία, αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος ποὺ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, ὑπάρχει δεσποτικὸς θρόνος, καθὼς καὶ Ἄμβων.

Τὸ κτίριον τοῦ Ναοῦ ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ὡς φρούριον παρὰ τῶν κατοίκων κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἐπιδρομὰς τῶν βαρβάρων, σώζονται δὲ αἱ ὀπαὶ «Πολεμιστρεῖς» καὶ σήμερον, διότι εἶναι ὁ μόνος Ναός, ὅστις δὲν ἔχει ὑποστῆ οὐδεμίαν μεταβολὴν ἐκτὸς τῆς κατεδαφίσεως τοῦ ὑποστέγου, τὸ ὁποῖον ἦτο ἔξωθεν τῆς ἐκκλησίας». Ἐντὸς τοῦ Ναοῦ ὑπάρχουν δύο εἰκόνες 1) τοῦ Ἁγίου Δημητρίου μετὰ χρονολογίαν 1802 καὶ 2) τοῦ Ἁγίου Νικολάου μετὰ χρονολογίαν 1874.

Ἐξωθεν τῆς ἐκκλησίας ὑπῆρχεν ὑπόστεγον διὰ τὴν στέγασιν τῶν ἐκκλησιαζομένων καὶ εἰς τὸ ἄκρον ὑπῆρχεν τὸ ἱστορικὸν σήμαντρον τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν τεμάχιον ἐκ σιδήρου ἐχρησιμοποιεῖτο δὲ ὡς κώδων τῆς ἐκκλησίας.

Μέχρι τὸ 1938 εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς ἐκκλησίας ὑπῆρχεν ὀστεοφυλάκειον (κοιμητήριον) διὰ τὴν φύλαξιν τῶν ὀστέων.

Ἐντὸς τοῦ Ναοῦ καὶ εἰς τὸν γυναικωνίτην εὐρίσκονται παμπάλαιες Εἰκόνες, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὑποστῆ τοιαύτην φθοράν, ποὺ εἶναι ἀδύνατον κανεῖς νὰ διακρίνη τὸν εἰκονιζόμενον Ἅγιον καὶ τὴν χρονολογίαν.

Μέχρι τὸ ἔτος 1938 εἰς τὸν περίβολον τοῦ Ναοῦ ἐθάπτοντο οἱ νεκροί, ἐκεῖ ἦτο τὸ νεκροταφεῖον.

Εἰς τὸ ὑπόστεγον τοῦ Ναοῦ ὑπῆρχεν μία σβάρα καὶ ὠρισμένα ἄλλα ξύλινα εἶδη, ποὺ οἱ γιαγιές μας καὶ οἱ γονεῖς μας διασίδιαζαν τὸ δίμητο γιὰ νὰ κάμουν τὶς φλουκάτες, τὲς τσιποῦνες καὶ τὰ σουλτούκα τὰ δικά μας καὶ πᾶν εἶδος μάλλινον διὰ τὰς ἀνάγκας των.

5. "Αγιος Γεώργιος

Τὸ ἐκκλησάκι εἶναι ἐντὸς τοῦ χωρίου εἰς τὴν συνοικίαν Γκάλινας ἦτο ὑπόστεγον ἔξωθεν τοῦ ναοῦ καὶ κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας, ὅταν ἦτο ἀδύνατος ἢ μετάβασις πρὸς ἐκκλησιασμὸν εἰς τὸν "Αγιον Δημήτριον, ὅτε ἐκτίζετο ἐκ νέου ὁ "Αγιος Νικόλαος οἱ κάτοικοι ἐκκλησιάζοντο εἰς τὸν "Αγιον Γεώργιον.

6. Ζωοδόχου Πηγῆς (Παναγιά)

Τὸ ἐκκλησάκι εἶναι εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ συνοικισμοῦ Γκάλινας, ἦτο μέχρι τὸ 1928 ἡ ἀρχαιστέρᾳ ἐκκλησίᾳ τοῦ χωριοῦ, ἦτο κτισμένη ἐντὸς δάσους ἀπὸ δρύος καὶ ἦτο ἀθέατος ἀπὸ μακρᾶν, εἶχεν κτισθῆ τὸ 1018.

Κατὰ τὸ ἔτος 1928 κατεδαφίσθη καὶ εἰς ἀπόστασιν 70 περίπου μέτρων ἐκτίσθη ἡ νέα ἐκκλησία· ἄνωθεν τῆς εἰσόδου ἐτοποθετήθη ἡ μαρμαρίνη πλάξ, ἡ ὁποία φέρει χρονολογίαν 1018 ἢ ὁποία πρότερον ὑπῆρχεν εἰς τὴν παλαιὰν ἐκκλησίαν.

7. "Αγιος Χαράλαμπος

Τὸ ἐκκλησάκι εἶναι πρὸς βορρᾶν τοῦ συνοικισμοῦ Γκάλινας καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸ κέντρον τοῦ χωρίου.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους ὅλοι οἱ κάτοικοι ἔχουν ὑψώματα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἶναι δὲ ὁ "Αγιος ὁ ὁποῖος ἐξεδίωξεν τὴν πανώλην.

Τὸν Ἰούλιον 1938 μετεφέρθη καὶ τὸ νεκροταφεῖον· ἡ παραχωρηθεῖσα ἔκτασις ἐδόθη μὲ ἀντάλλαγμα ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων εἰς τὰς οἰκογενείας, αἱ ὁποῖαι παρεχώρησαν τὴν ἔκτασιν διὰ νεκροταφεῖον.

Ἀργότερον τὸ ἔτος 1940 δαπάναις τοῦ Γεωργίου Ν. Ταλῆ ἐγένετο ἡ περίφραξις τοῦ νεκροταφείου διὰ τοιχοποιίας.

Εἰς τὴν Εἴσοδον τοῦ νεκροταφείου δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὑπάρχουν δύο πλάκες ἐντοιχισμέναι, αἱ ὁποῖαι γράφουν τὰ ἑξῆς :

Εἰς τὸ δεξιὸν μέρος « Συγγενεῖς καὶ φίλοι μᾶς συνοδεύουν ὡς ἐδῶ τὰ καλά ὄμως ἔργα εἰς τὸν Οὐρανό ».

Εἰς τὸ ἀριστερὸν « Δαπάνη τοῦ Εὐεργέτου Γεωργίου Ν. Ταλῆ 1940 Μάρτιος ».

8. Χριστοφόρου Μεγαλομάρτυρος

Τὸ ἐξωκκλήσι εἶναι πλησίον τοῦ χωρίου, κατ' ἔτος ὅλαι αἱ οἰκογένειαι κάνουν ὕψωμα καὶ μεταβαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μετὰ τὴν λειτουργίαν γίνεται Ἁγιασμὸς καὶ μετὰ τὸ ἁγίασμα αὐτὸ μεταβαίνουν εἰς τὰ κτήματα καὶ ραντίζουν ταῦτα (δένδρα, κλίματα, καρπούς κ.λ.π.) γιὰ νὰ προφυλαχθοῦν ἀπὸ τὴν ἀκρίδα καὶ τὸ χαλάσι.

9. Ἁγιος Ἰωάννης

Τὸ ἐξωκκλήσι ἀπέχει μίαν περίπου ὥραν ἀπὸ τὸ χωρίον καὶ εἶναι δεμένο ὡς ὄροσημον γύρω ἀπὸ τὸ ξεπροβόδημα, διότι ἦτο ὁ τόπος τοῦ ἀποχωρισμοῦ μέχρι τὸ 1953.

Τὸ σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι κτισμένη ἡ ἐκκλησία, ἔχει ὄραιότητα καὶ βλέπει κανεῖς τὴν κοιλάδα τοῦ Σαρανταπόρου ἀπὸ τὸ σημεῖον κλειδί Βουρμπιάνης μέχρι Μέρτζιανη, τὴν συμβολὴν τῶν δύο ποταμῶν Σαρανταπόρου καὶ Βουρκοποτάμου καὶ μέχρι Προφ. Ἡλία Κονίτσης.

Τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, 26 Ἰουνίου, ὅλα τὰ παιδιά τοῦ χωριοῦ μίαν ὥραν πρὶν φωτίση ἀναχωροῦν διὰ τὴν ἐκκλησίαν, διὰ νὰ μαζεύσουν ρίγανη εἰς διαφόρους πλαγιάς, διότι εἶναι ἡ ἐποχὴ πού εἶναι ἀνθισμένη καὶ ἡ ποιότης της εἶναι ἐξαιρετική, λόγω τοῦ ἐδάφους πού εἶναι πετρώδες καὶ γι' αὐτὸ λέγομεν « ὁ Ἁγ. Γιάννης ὁ Ριγανάς ».

Παλαιότερον καὶ σήμερον ἀκόμη οἱ κάτοικοι μεταβαίνουν διὰ προσκύνημα, παραλλήλως φέρουν καὶ τὸ φαγητόν των διὰ μεσημβρινόν.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ὅλο τὸ ἐκκλησίασμα κάτω

ἀπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων στρώνουν κουβέρτες καὶ ἀποθέτουν τὰ φαγητὰ των καὶ στήνεται πλούσιον τραπέζι.

αυτὴ 1922

ἡμερὴ ἀποδρομῆς εἰς τὴν Πάριον
ἀπὸ 40 ἐξῶν Καστανιανῆ

Ἀπὸ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου «τοῦ Ριγανά»
μὲ τοπικὰς ἐνδυμασίαις τῶν γυναικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης

Μετὰ τὸ φαγητὸ οἱ ὀργανοπαῖκτες θὰ βαρέσουν εἰς ὅλες τὰς παρέες νουμπέτι καὶ μετὰ ἀρχίζει ὁ χορός, ὁ ὁποῖος παρατείνεται μέχρι τῶν ἀπογευματινῶν ὥρῶν.

Ἐθιμον, τὸ ὁποῖον ἐπεκράτει, ἦτο ὄλαι αἱ νεόπανδραι, αἱ ὁποῖαι ἐτέλουν τὸν γάμον κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, ἔκαμναν ἕναν ξύλινον σταυρὸν, τὸν ὁποῖον ἐστόλιζον μὲ ἄνθη γιαννάκια, κρεμοῦσαν καὶ μίαν σημαῖαν ἢ ἕνα λευκὸ μανδύλι καὶ τὸν μετέφερον ἐν πομπῇ εἰς τὸ χωρίον τραγουδῶντας, καὶ τὸν ὁποῖον σταυρὸν τὸν ἐτοποθέτουν εἰς τὴν στέγην τοῦ σπιτιοῦ. Ἡ ὄλη πομπὴ ὅταν ἔφθανεν εἰς τὸ χωρίον ἀκολουθούμενη ἀπὸ τὰ ὄργανα ἔλεγε καὶ τὸ ἀκόλουθο τραγούδι :

Σταθῆτε, παλληκάρια, σταματήσετε
Πολὺ κρασί μὴν πιῆτε καὶ μεθύσετε
Καὶ πέσετε στὸ στρῶμα καὶ ἀρρωστήσετε
Τί τὸ κρασ' εἶναι πλάνος καὶ πλανεύετε
Κι' ὄξω μὴν κοιμηθῆτε κι' ἀρρωστήσετε.

Τὸ γλέντι συνεχίζεται καὶ εἰς τὴν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ μέχρι τῶν ἐσπερινῶν ὥρῶν.

10. Προφήτης Ἡλίας

Τὸ γραφικὸ ἐξωκκλήσι εἶναι κτισμένο εἰς ὑψόμετρον 1150 καὶ εὐρίσκεται δυτικῶς τοῦ χωρίου· παλαιότερον οἱ κάτοικοι μετέβαινον νὰ προσκυνήσουν, μερικοὶ ἔφερον μαζί τιν καὶ τὸ φαγητό των, οἱ ὑπόλοιποι ἐπέστρεφον εἰς τὸ χωρίον μετὰ τὴν λειτουργίαν.

Ἐπάρχουν καὶ σήμερον πιστοὶ προσκυνηταὶ τοῦ Προφήτη Ἡλία, πὺν κάθε χρόνον καὶ ὑπὸ οἴασδήποτε καιρικὰς συνθήκας μεταβαίνουν νὰ προσκυνήσουν, ἔστω καὶ χωρὶς Ἱερέα.

11. Ἁγία Τριάς

Τὸ γραφικὸ ἐξωκκλήσι εἶναι πρὸς δυσμὰς τοῦ χωριοῦ, ἀπὸ ἐκεῖ ὁ ταξιδιώτης ἔβλεπε τὸ χωρίον.

Ἐπειδὴ συμπύπτει νὰ ἑορτάζη τὴν Γ'. τῆς Διακαινησίμου, τρίτην ἡμέραν τοῦ Πάσχα, ὅλοι οἱ κάτοικοι μεταβαίνουν εἰς τὸ γραφικὸ αὐτὸ ἐκκλησάκι νὰ προσευχηθοῦν.

Κατὰ τὴν μετάβασίν των ἐκεῖ πάντες ἔχουν μαζί τους τρό-

Μία ἀναμνηστικὴ φωτογραφία ἀπὸ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ

φιμα διὰ τὸ μεσημβρινὸν φαγητόν, καὶ μετὰ τὴν θεϊαν λειτουργίαν, κάτω ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων στρώνουν κουβέρτες καὶ ἀρχίζει τὸ φαγοπότι καὶ κατόπιν ὁ χορός.

Ἐπιστρέφοντας εἰς τὸ χωρίον τὸ γλέντι συνεχίζεται εἰς τὴν πλατεϊαν μέχρι τῶν πρωϊνῶν ὥρῶν.

12. Παντελεήμονος τοῦ Ἱαματικοῦ

Τὸ ἐξωκκλήσι εἶναι πρὸς δυσμὰς καὶ ἀπέναντι ἀπὸ τὸ χωρίον, ὅλοι οἱ κάτοικοι μεταβαίνουν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος καὶ μετὰ τὴν λειτουργίαν ἐπιστρέφουν εἰς τὸ χωρίον, γιὰτὶ θὰ συνεχισθῇ τὸ γλέντι ἀπὸ τὴν ἐπομένην τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς.

13. Ἁγιος Ἀθανάσιος

Τὸ ἐξωκκλήσι Ἁγιος Ἀθανάσιος εἶναι εἰς τὸ δυτικὸν μέρος καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸ χωρίον.

Ἡ παλαιὰ ἐκκλησία διηρθεῖτο εἰς δύο μέρη ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἔξω ὑπῆρχε ὑπόστεγον καὶ ἦτο περιφραγμένος ὀλόκληρος ὁ χώρος διὰ τοιχοποιίας, εἰς δὲ τὸν περίβολον ἀφθονοῦσαν δένδρα ἀπὸ δρυῆς. Ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς ἐκκλησίας ὑπῆρχον ἀποθήκαι διὰ τὴν συγκέντρωσιν τῶν γεωργικῶν προϊόντων τῆς κεντρικῆς ἐκκλησίας, ἐκεῖ ὑπῆρχον κάδοι διὰ τὰ κρασιά, καθὼς καὶ εἰς ἕτερον οἶκημα ἐντὸς τοῦ χωρίου τὸ ὁποῖον ἐπωλήθη, ἦτο ἐκεῖ ἔνθα σήμερον εἶναι ἡ οἰκία τοῦ Δ. Δούκα.

Τὰ προϊόντα ἐκποιούμενα, τὰ ἔσοδα διετίθεντο διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν διδασκάλων κ.λ.π. ἀναγκῶν τῆς κοινότητος.

Ὅταν ὑπῆρχεν ἡ παλαιὰ ἐκκλησία εἰς Ἁγιον Νικόλαον, ἐν τμῆμα — τὸ ἀνατολικὸν τοῦ περιβόλου — ἐχρησιμοποιεῖτο ἐν διάστημα ὡς νεκροταφεῖον.

Ἡ ὑπάρχουσα σήμερον νέα ἐκκλησία ἐκτίσθη τὸ ἔτος 1920.

Εἰς τὸν περίβολον τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου ἐόρταζαν τὴν πρωτομαγιά, σήμερον ὁ χώρος αὐτὸς εἶναι ἀγνώριστος, διότι διέρχεται ἡ ἀμαξιτὴ ὁδὸς εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἄλλοτε ἐκκλησιαστικοῦ περιβόλου.

14. Γενέθλια τῆς Θεοτόκου «Παναγιοπούλα»

Τὸ ἐξωκκλήσι «Παναγιοπούλα» εἶναι πρὸς δυσμὰς καὶ ἀπέχει μίαν περίπου ὥραν.

Εἰς τὰς 8 Σεπτεμβρίου ὠρισμέναι οἰκογένειαι, πού ἐορτάζουν τὴν ἡμέραν ταύτην, ἔχουν ὕψωμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὅλοι οἱ κάτοικοι μεταβαίνουν διὰ προσκύνημα ἔχουν μαζί των καὶ τὸ φαγητόν των, μετὰ τὴν λειτουργίαν κάτω ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν δένδρων στρώνουν τραπέζι καὶ τὸ ὅποιον πλουτίζεται μὲ σταφύλια καὶ σῦκα πού αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ὠριμάζουν.

Μετὰ τὸ φαγητόν καὶ τὸ καθιερωμένον «νουμπέτι» ἀρχίζει ὁ χορὸς καὶ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας ἐπιστρέφουν εἰς τὸ χωρίον ἔνθα συνεχίζεται τὸ γλέντι εἰς τὰ σπίτια, πού ἐορτάζουν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην.

15. Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος

Τὸ ἐξωκκλήσι εἶναι πρὸς βορρᾶν καὶ εἰς ὑψόμετρον 1100,

Μία ἀναμνηστικὴ φωτογραφία ἀπὸ τὴν ἐορτὴν
τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος

ἀπέχει πλέον τῆς ὥρας ἀπὸ τὸ χωρίον, παλαιότερον ὑπῆρχεν Μοναστήριον· διὰ τὸ σημεῖον αὐτὸ ἔχομεν ἀσχοληθῆ εἰς ἕτερον κεφάλαιον.

Κατ' ἔτος ὅλοι οἱ κάτοικοι μεταβαίνουν νὰ προσκυνήσουν, μαζί τους φέρουν τὰ φαγητά των διὰ τὸ μεσημβρινὸν φαγητὸν «κατάλυσις ἰχθύων», νηστεία εἰς τὸ ἐξωκκλήσι αὐτό, πού ὅλοι πραγματικὰ ἐπίστευον, μετὰ τὴν λειτουργίαν κάτω ἀπὸ τὰ «κλένια» ἀρχίζει τὸ φαγοπότι καὶ κατόπιν ὁ χορός.

Τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας ἐπιστρέφοντας εἰς τὸ χωρίον συνοδεῖα ὀργάνων εἰς τὸ σημεῖον ἄνωθεν τῆς Καστανιάς «τοποθεσία πού ὑπῆρχον καστανιᾶς καὶ μόνον μία ἐσώζετο ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας», ἐκεῖ ἔστηναν δεύτερον χορὸν καὶ τραγουδώντας τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας ἐπέστρεφον διατὶ εἰς τὸ χωρίον εἶχον καὶ ἐπισκέψεις διὰ τοὺς «Σωτήρηδες».

16. Ἁγία Παρασκευὴ

Τὸ ἐξωκκλήσι Ἁγία Παρασκευὴ ἀπέχει ἀπὸ τὸ χωρίον μίαν περίπου ὥραν, εὐρίσκεται εἰς τὴν ἰδίαν περίπου ἀπόστασιν μετὰξὺ Καστανιανῆς καὶ Πυρσογιαννῆς, δι' αὐτὸ κατ' ἔτος ἔρχονται ἄρκετοὶ ἐκ Πυρσογιαννῆς τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς.

Σχεδὸν ὅλοι οἱ κάτοικοι πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ ἐκκλησιασθῶν καὶ παράλληλα νὰ διασκεδάσουν.

Τακτικὰ ἢ ἐν Ἀθήναις Ἀδελφότης Καστανιτῶν, ἐν τῇ προσπαθείᾳ τῆς ὅπως συνεχίσῃ τὴν σύνδεσιν καὶ διατηρήσῃ οὕτω τὴν ἐπαφὴν τῶν μελῶν τῆς μετὰ τὴν γενέτειραν, διοργανώνει πενθήμερον ἐκδρομὴν - προσκύνημα εἰς τὰ ἅγια χῶματα τῆς Πατρίδος των.

Τὰ τελευταῖα μάλιστα χρόνια ἔλαβεν τοιαύτην ἔκτασιν ἢ ἄφιξις ἐπισκεπτῶν, πού τὸ πανηγύρι διαρκεῖ δύο - τρεῖς ἡμέρας γλέντι, διότι συμπίπτει τὴν ἐπομένην νὰ εἶναι τοῦ Παντελεήμονος τοῦ Ἱαματικοῦ.

Ὅλοι οἱ μεταβαίνοντες εἰς τὸ ἐξωκκλήσι ἔχουν μαζί των καὶ τὴν ἀνάλογον ἐτοιμασίαν διὰ φαγητὸν τὸ μεσημέρι.

Μετὰ τὴν λειτουργίαν, κάτω ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων, στρώνουν κουβέρτες καὶ ἀποθέτουν τὰ φαγητὰ καὶ ἀρχίζει τὸ φαγητόν, παράλληλα ὑπάρχουν καὶ ὑπαίθρια καφενεῖα, πού ἔχουν παντὸς εἶδους ποτά, εἰς περίπτωσιν πού δὲν θὰ ἐπαρκέσῃ τὸ μεταφερθὲν ἀπὸ τὸ χωρίον.

Μετὰ τὸ φαγητόν καὶ ἀφοῦ βαρέσουν εἰς κάθε παρέα τὸ συνηθισμένον «νουμπέτι», ἀρχίζει ὁ χορός, ὁ ὁποῖος διαρκεῖ μέχρι τῶν ἀπογευματινῶν ὥρῶν καὶ κατόπιν ἀναχωροῦν διὰ τὸ χωριό, ὅπου θὰ συνεχισθῇ ὁ χορός εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν μέχρι τῶν πρωϊνῶν ὥρῶν.

Τὴν ἐπομένην τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος συνεχίζεται ὁ χορός ἀπὸ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας μέχρι πρωΐας.

Μία ἀναμνηστικὴ φωτογραφία ἀπὸ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς 1933,

17. Ἀνάληψις

Τὸ ἐξωκκλήσι τῆς Ἀναλήψεως εἶναι εἰς ὑψόμετρον 1450 μ. καὶ ἐπὶ τῆς ὀροθετικῆς γραμμῆς Καστάνιανης — Λαγγάδας, καὶ ἀπέχει πλέον τῆς ὥρας ἀπὸ τὸ χωρίον.

Εἰς τὸ σημεῖον πού εἶναι ἐκτισμένη ἡ ἐκκλησία, ἔχει δρατότητα πρὸς ὄλα τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος καὶ ἀπέναντι τὸν Γράμμον, ἔνθα ἐγράφησαν σελίδες δόξης τὸ 1949 ἀπὸ τὰ ἡρωϊ-

κα παιδιά τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἱερωτέρων ἰδανικῶν μας, δεξιώτερον εἶναι τὸ βουνὸ Γύφτισσα, ἱστορικὸν καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὸ 1949.

Λόγω τοῦ ὅτι συμπίπτει πάντα τῆς Ἀναλήψεως νὰ εἶναι τὴν Ἀνοιξιν, ἔρχονται καὶ ἀπὸ τὰ πλησιέστερα γειτονικὰ χωριά Λαγγάδα καὶ Κεράσοβον.

Τὸ Ἐκκλησιᾶν τῆς Ἀναλήψεως εἰς ὑψόμετρον 1450 μ.

Ὅλοναι τὰ παιδιά βρισκόταν εἰς τὴν Ἀνάληψιν γιὰ νὰ ἀπολαύσουν τὴν ἀνατολὴν τοῦ Ἡλίου. Αὕτῃ ἦτο ἡ μεγαλύτερα γὰρ τῶν παιδιῶν.

Ἀπὸ τὴν ἐπομένην ἀνεχώρουν οἱ καφεπῶλαι τοῦ χωριοῦ γιὰ νὰ στήσουν ὑπαίθρια καφενεῖα, παράλληλα ὠρισμένα ἄτομα ἐκ Λαγγάδας ἔψηναν ἄρνιὰ καὶ ἐπώλουν τὸ κρέας μὲ τὸ κιλό.

Ὅλη τὴν νύκτα ἀκούγεται ὁ γκιώνης καὶ τὸ πρωὶ ἀπὸ πολλὰ σημεῖα ὁ κοῦκος.

Ὅλοι οἱ μεταβαίνονταίς εἰς τὸ ἐξωκκλήσι ἔχουν μαζί τους καὶ τὴν ἀνάλογον ἐτοιμασίαν διὰ φαγητὸ τὸ μεσημέρι.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ὅλο τὸ ἐκκλησίασμα κάτω ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν πεύκων καὶ ἐλάτης στὴν καταπράσινη πλα-

τεία ἔστρωναν κουβέρτες καὶ ἐναπέθετον τὰ φαγητά των καὶ ἄρχιζαν τὸ φαγοπότη.

Μία ἀναμνηστικὴ φωτογραφία ἀπὸ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως τὸ ἔτος 1932 κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ.

Ἄλλη ἀναμνηστικὴ φωτογραφία ἀπὸ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως ἔτος 1932, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ χοροῦ.

Μετὰ τὸ φαγητὸ τὸ συνηθισμένον «νουμπέτι» ἀρχίζει ὁ χορὸς ὁ ὁποῖος κρατοῦσε μέχρι τῶν ἀπογευματινῶν ὥρῶν καὶ συνεχίζετο κατόπιν εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν τοῦ χωριοῦ μέχρι ἀργὰ τὴν νύκτα.

Εἰς τὸ πανηγύρι τῆς Ἀναλήψεως.

Εὐχολογία Κεντρικῆ Βιβλιοθήκης

Εἰς τὸ πανηγύρι τῆς Ἀναλήψεως. Ἐκδόσεις Κεντρικῆ Βιβλιοθήκης.

ΣΥΓΧΩΡΗΤΗΡΙΟΝ

Ἄριθ. Πρωτ. 3004.

«**Κωδ. Ι. Ε. Βελ. σελὶς 21.** Θεοφιλέστατε Ἐπίσκοπε Βελ-
λᾶς ἐν Ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ, καὶ
ἐντιμότατοι κληρικοί, εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς καὶ τίμοι προεστῶ-
τες καὶ πρόκριτοι καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῆς Ἐπαρ-
χίας ταύτης καὶ τοῦ χωρίου Καστάνιανης, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
παρὰ Θεοῦ.

Ἀπὸ τῆς ὑποβληθείσης τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναφορᾶς ἐγένοντο
γνωστὰ τὰ δεινοπαθήματα ὅπερ ἀπὸ ἰκανῶν ἐτῶν ὑφίσταται τὸ
εἰρημένον χωρίον μαστιζόμενον ἐκ διαφόρων ἀσθενειῶν καὶ
θανάτων ἐπερχομένων εἰς τοὺς κατοίκους αὐτοῦ τοὺς τε ἐνδη-
μοῦντας καὶ τοὺς ἀποδημοῦντας ἀδιακρίτως πάσης ἡλικίας καὶ
ἐν μεγίστῃ δυσαναλογίᾳ πρὸς τὰ πέριξ χωρία, καίπερ τούτου
διαφέροντος τῶν ἄλλων ὡς πρὸς τὸ εὐκρατὲς τοῦ κλίματος.

Τῆς τοιαύτης δὲ ὀδυνηρᾶς καταστάσεως διαβλεπομένης εἰς
ἀρχαιοτέρους χρόνους, καθ' οὓς οἱ πατέρες αὐτῶν καὶ προπά-
τορες καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἐπιζώντων ἐλθόντες κατὰ διαφόρους
καιροὺς εἰς ἀλληλομαχίας καὶ διενέξεις καὶ κομματικὰ πάθη,
προεκάλεσαν Ἀρχιερατικά τε καὶ Πατριαρχικά κατ' ἀλλήλων
ἐπιτίμια, ὧν τὰς συνεπείας ὑφιστάμενοι καὶ τὴν συνείδησιν ἐ-
λεγχόμενοι ὅτι δὲν ἐτήρησαν τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐντολάς, ἐν
συντριβῇ καρδίας ἐξητάσαντο τυχεῖν ὑπὲρ τε ἑαυτῶν καὶ ὑπὲρ
τῶν προαπελθόντων πατέρων καὶ συγγενῶν αὐτῶν τῶν πεπλη-
μελλημένων τὴν ἄφεισιν καὶ τῶν ἐκδοθέντων καὶ ἐκφωνηθέντων
κατὰ καιροὺς ἐπιτιμίων τὴν ἀναίρεσιν παρὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς
μακροθυμίας καὶ συγκαταβάσεως.

Ὅθεν τὴν αἴτησιν ταύτην, ὡς σταθερὰν ἔκκλησιν ἀπὸ τοῦ
κακοῦ καὶ ἀληθῆ καὶ ἐν ἔργοις μετάνοιαν καὶ πρὸς πτώσιν τῶν
εἰρημένων Χριστιανῶν ἀσμένως ἀποδεξάμενοι κατὰ μίμησιν τοῦ
παιδεύοντος καὶ πάλιν ἰωμένου θεοῦ, γράφοντες τῇ χάριτι καὶ
ἐξουσίᾳ τοῦ Παναγίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ τελεταρχικοῦ πνεύμα-
τος τῇ ἀπὸ τῶν θείων αὐτοῦ μαθητῶν καὶ Ἀποστόλων ἀλλη-

λοδιαδόχως καὶ εἰς ἡμᾶς μεταβάσει, ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν Χριστῷ ἀγαπητῶν ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ὅσοι τῶν Χριστιανῶν κατοίκων τοῦ ρηθέντος χωρίου Καστιανῆς ζῶντες ἢ τεθνεῶτες, ἔφθασαν ὅπωςδήποτε ὑποπεσεῖν καὶ ἐνοχοποιηθῆναι εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀρχάς, ὡς ἐνθέρμως ἐξαιτησάμενοι τὴν ἄφεσιν τῶν πλημμελημάτων αὐτῶν καὶ τὸ ἥμαρτον συντετριμμένη καρδίᾳ ὁμολογήσαντες ὑπάρχωσι συγκεχωρημένοι καὶ εὐλογημένοι παρὰ θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος, ἐλεύθεροι τε καὶ ἀπηλλαγμένοι τῶν προγραφεισῶν καὶ προεκφωνηθεισῶν κατ' αὐτῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρῶν ἀθῶοι τε καὶ ἀνεύθυνοι, ἔχοντες καὶ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος Ἀγίων καὶ τῶν ὁσίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων τῆς ἐκκλησίας Πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ τῶν λοιπῶν πανσέπτων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἐκ δὲ τοῦ Θεοῦ χάριν καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογίᾳ, εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

α.ω.ο.θ. 1879 Ἐν Μηνί Ἰουλίου Ἰνδικτιῶνος ζας

Ἰωακεῖμ Ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης Κωνσταντινοπόλεως». κ.λ.β.

Σημείωσις: Πότε ἐγένετο ὁ ἀφορισμὸς τῶν κατοίκων δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξακριβώσωμεν.

ΠΑΙΔΕΙΑ

Εὐγένεια καλὸν μὲν, ἀλλὰ προγόνων ἀγαθῶν.
 Πλοῦτος δὲ τίμιον μὲν, ἀλλὰ τύχης κτῆμα.
 Δόξα γε σεμνὸν μὲν ἀλλ' ἀβέβαιον.
 Κάλλος δὲ περιμάχητον μὲν, ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον.
 Ὑγεία δὲ τίμιον μὲν, ἀλλ' εὐμετάστατον.
 Ἴσχυς δὲ ζηλωτὸν μὲν, ἀλλὰ νόσω εὐάλωτον καὶ γήρα.
 Παιδεία δὲ μόνον τῶν ἐν ἡμῖν ἐστὶν ἀθάνατον καὶ θεῖον.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ

Πότε ἰδρῦθη καὶ ἐλειτούργησεν τὸ Σχολεῖον εἰς τὸ χωρίον
 μας δὲν δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν τὸν ἀκριβῆ χρόνον.

Ἐκ τῶν κάτωθι στοιχείων, ἅτινα κατώρθωσα νὰ περισυλ-
 λέξω, πιστεύω ὅτι τὸ σχολεῖον μᾶλλον ἤρχισε νὰ λειτουργῇ πρὸ
 τοῦ 1700 μ. Χ.

Ἡ Μονὴ Μολυβδοσκεπάσιον ἰδρῦθη κατὰ τὸ 670 μ. Χ.

Ἡ Μονὴ Ζέρμας τὸ 1164. Καὶ ἡ Μονὴ Μεταμορφώσεως
 τοῦ Σωτῆρος «Καστάμινης» κατ' αὐθεντικὴν παράδοσιν τὸ
 900 μ. Χ.

Οὕτω πιστεύομεν κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν θὰ ἐλει-
 τούργησεν καὶ εἰς τὸ χωρίον μας τὸ σχολεῖον.

Κατ' ἀρχὰς χρέη διδασκάλου εἶχον ἀνιλάβει οἱ Καλόγηροι
 τοῦ Μοναστηρίου, ὅπου ἐδίδασκον ἀνάγνωσιν, γραφὴν καὶ ἀ-
 ριθμητικὴν.

Ἀργότερον οἱ Ἱερεῖς ποὺ ἐχρησιμοποιοῦν ὡς σχολεῖα καὶ
 πάλιν τὸν χώρον τῆς Ἐκκλησίας.

Ὡς ἀπόδειξιν περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ σχολείου ἔχομεν τὸ
 κάτωθι :

Κατὰ τὴν διέλευσιν τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ ἐκ τοῦ χωρίου μας
 κατὰ τὸ ἔτος 1778, μαζὶ μὲ τὰς θρησκευτικὰς παραινέσεις, εὐ-
 ρισκεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ εἶπη «ἐὰν θέλετε γρήγορα νὰ ἴδωμεν
 τὴν ἀνάστασιν τοῦ γένους μας πρέπει παντὶ σθένει νὰ διατη-
 ρήσητε τὸ σχολεῖον σας».

Συνεπῶς, κατὰ τὸ ἔτος 1778 καὶ ἐνωρίτερον ὑπῆρχεν σχολεῖον εἰς τὴν Κοινότητα, διότι εἰς ὄσας Κοινότητας δὲν ὑπῆρχεν σχολεῖον ὑπεχρέωνεν τοὺς κατοίκους ὁ Πάτερ Κοσμᾶς νὰ ἐξεύρουν οἶκημα διὰ διδακτήριον καὶ θὰ ἐφρόντιζεν ὁ ἴδιος ἀπὸ ἄλλας περιοχὰς τῆς Ἡπείρου, πού ὑπῆρχον διδάσκαλοι, νὰ ἐπανδρώσῃ τὸ σχολεῖον μὲ διδάσκαλον.

Ἡ περίπτωσις αὐτὴ συνέβη εἰς ἓν γειτονικὸν χωρίον τῆς περιφερείας, πού δὲν ὑπῆρχεν διδάσκαλος καὶ εἰς συγκέντρωσιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν τοῦ χωρίου ἔψεξε τὰς γυναῖκας, διότι ἐφόρουν ἐνδύματα κεντητὰ καὶ διάφορα κοσμήματα καὶ δὲν ἐφρόντιζον διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν τέκνων των καὶ ὑπεχρέωσεν τοὺς κατοίκους ὅπως κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του νὰ ἔχουν ἐξεύρει οἶκημα, τὸ ὁποῖον θὰ ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς σχολεῖον, καὶ πράγματι κατὰ τὴν διέλευσιν διὰ δευτέραν φορὰν ἐκ τοῦ χωρίου οἱ κάτοικοι εἶχον ἐξεύρει τὸ οἶκημα καὶ ὁ Ἅγιος ἐπραγματοποίησεν τὴν ὑπόσχεσίν του.

Πρὸ τοῦ Πολέμου 1940 εὑρίσκετο εἰς τὸ πατρικὸν μουσπεῖον ἐν βιβλίον «Ψαλτήρι» καὶ εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα ὑπῆρχεν χρονολογία 1750, ἦτο ἕνος Μιχαὴλ Γκάσιου, ὅστις προωρίζετο νὰ γίνῃ ἱερεὺς.

Εἰς Ἅγιον Δημήτριον εὑρίσκετο ἐν βιβλίον, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα εἶχε γεγραμμένα διάφορα ὀνόματα ἱερέων μὲ χρονολογίαν 1802.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω στοιχείων δυνάμεθα πλέον νὰ συμπεράνωμεν ἀδιστακτικῶς ὅτι Σχολεῖον ἐλειτούργησεν εἰς τὸ Χωρίον πρὸ τοῦ ἔτους 1700, διότι εἰς ὀλόκληρον τὸν Νομὸν Ἰωαννίνων εἶχον διαδοθῆ τὰ γράμματα καὶ ἡ Πόλις τῶν Ἰωαννίνων ἐθεωρεῖτο ὡς Πόλις τῶν Γραμμάτων. Αἱ δύο ἐπιφανέστεραι πηγαὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας τὸ ὑπόδουλον Γένος ἤντλησε τὰ νάματα τῆς Παιδείας του, ὑπῆρξαν τὰ Ἰωάννινα καὶ ἡ Πάτμος.

Εἰς τὸ συμπέρασμα τῆς ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας τοῦ πρώτου Σχολείου εἰς τὸ χωρίον συνεφώνουν καὶ οἱ παλαιότεροι ἡμῶν τρεῖς ἱερεῖς, πρόκριτοι καὶ λοιποὶ κά-

τοικοὶ δυνάμενοι νὰ ἔχουν γνώμην ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Ἐπειδὴ ἡ φύσις τῆς ἐργασίας τῶν περισσοτέρων κατοίκων ἦτο τοιαύτη, τεχνῖται, οἰκοδόμοι καὶ τὰ ταξίδια ἦσαν ὁμαδικὰ «Μπουλούκια»· οἱ μὲν μεγαλύτεροι ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς κτίσται, οἱ δὲ νεώτεροι μετέφερον τὰ ὑλικά τῶν οἰκοδομιῶν μὲ τὰ ζῶα· διὸ λόγους οἰκονομίας κατέφυγον εἰς τὰς Μονὰς διὰ στέγασιν καὶ κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ λοιπὰς ἑορτὰς ἐφιλοξενοῦντο παρὰ τῶν καλογήρων τῶν Μονῶν διὰ φαγητόν· ἐκεῖ τὰ παιδιὰ ἐμάνθανον γράμματα, ὅσα ἀνεχώρουν εἰς μικρὰν ἡλικίαν ἀπὸ τοῦ χωρίου, χωρὶς νὰ φοιτήσουν εἰς Σχολεῖον, περίπτωσις Παπαϊωάννου ἱερέως, ὁ ὁποῖος ἔμαθεν γράμματα εἰς τὴν Μονὴν Ἁρτης χωρὶς νὰ φοιτήσῃ εἰς σχολεῖον καὶ ἀργότερον ἐχειροτονήθη ὡς ἱερεὺς τοῦ χωρίου· καὶ δὲν εἶναι ἡ μόνη περίπτωσις· πλείστοι νέοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰς τὰς Μονὰς ἐμάνθανον γράμματα.

Τὸν παλαιὸν καιρὸν δὲν ὑπῆρχον μαυροπίνακες εἰς τὰ σχολεῖα καὶ ἡ διδασκαλία διὰ τὴν ἐκμάθησιν τοῦ ἀλφαβήτου ἐγένετο ἐπὶ τοῦ δαπέδου, ὅπου ἐτοποθετεῖτο πλαίσιον, τὸ ὁποῖον ἐγεμίζετο μὲ ψιλὴν ἄμμον καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐγράφετο τὸ ἀλφάβητον. Ὅταν ὅμως ἐπρόκειτο νὰ διαγράψουν τὰ γράμματα, δι' ἑνὸς πήχεως διέγραφον τὰ γράμματα, ὅπως σήμερον γίνεται εἰς τὸν στρατόν, στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ τῆς ἀμμοδόχου «σηματίζοντες τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἐδάφους». Ἀργότερον κατεσκευάσθησαν μαυροπίνακες καὶ ἐχρησιμοποιήθη κιμωλία.

Ὅμοίως δὲν ὑπῆρχον θερμάστραι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἢ δὲ θέρμανσις τῶν μαθητῶν ἐγένετο ὡς ἑξῆς.

Εἰς τὸ ἄκρον τῆς αἰθούσης τοῦ διδασκῆριου ὑπῆρχεν ἓνα τζιάκι εἰς τὸ ὁποῖον ἐτοποθετοῦντο ξύλα διὰ τὴν θέρμανσιν τοῦ χώρου, ἐκ περιτροπῆς οἱ μαθηταὶ μετέβαινον εἰς τὸ τζιάκι, ὅπου ὑπῆρχεν φωτιά, καὶ ἀφοῦ ἐθερμαίνοντο ἐπέστρεφον καὶ πάλιν εἰς τὸ κάθισμά των. Ὡς θρανία ἐχρησιμοποιοῦν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη σκαμνιά ξύλινα, κατόπιν κατεσκευάσαν μπάγκους καὶ ἀργότερον κατεσκευάσαν θρανία νέου τύπου τὰ ὑπάρχοντα σήμερον.

Ἀπὸ τὸ ἔτος 1800 καὶ ἐντεῦθεν οἱ ἄρρενες κατὰ 90⁰/₀ ἐγνώριζον γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν, πλὴν τῶν γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι ἤρχισαν νὰ φοιτοῦν εἰς τὸ σχολεῖον ἀπὸ τὸ ἔτος 1887 καὶ ἐντεῦθεν. Ἐδιδάσκοντο ὑφαντουργικὴν καὶ χειροτεχνίαν, ὑπῆρχον δὲ προπολεμικῶς ἔργα χειροτεχνίας εἰς πολλὰς οἰκίας καὶ εἶναι ἐνδεχόμενον καὶ σήμερον ἀκόμη νὰ ὑπάρχουν ἔαν δὲν τὰ ἐξηφάνισεν ἡ κατοχὴ καὶ ὁ συμμοριτοπόλεμος. Καθ' ὅλα τὰ ἔτη ἡ φοίτησις ἦτο μικτή.

Κατὰ τὸ 1800 μεταξὺ τῶν πολλῶν γραμματέων ποὺ εἶχεν ὁ Ἀλῆ Πασᾶς προσλαμβάνει καὶ τὸν Νικόλαον Γραμματικὸν ἐκ Καστάνιανης, καὶ τὸ 1870 ὑπῆρχεν εἰς τὸ χωρίον μαθητὴς τῆς Ζωσιμαίας Σχολῆς Ἰωαννίνων.

Μέχρι τὸ ἔτος 1913 εἰς τὴν πέμπτην καὶ ἕκτην τάξιν καὶ εἰς τὸ Σχολαρχεῖον ἐδιδάσκετο ἡ Γαλλικὴ Γλῶσσα, στοιχειώδης

Τὸ κτίριον τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Καστάνιανης. Ἔτος ἀνεγέρσεως 1894 δαπάναις Κοινότητος καὶ διὰ προσωπικῆς ἐργασίας τῶν κατοίκων

Γραμματικὴ τῆς Γαλλικῆς Γλώσσης ἦτο τοῦ Φ. Δημακοπούλου ἐκδόσεως 1884 καὶ Δ. Π. Κοντογιώργη Γαλλικὴν ἀνθολογίαν L' année Préparatoire de Lecture L' Alimentation. Ἐπίσης ἐδι-

δάσνετο εἰς τὴν Ε΄. Τάξιν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Κύρου Ἀνάβασις «Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο».

Διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν σχολικῶν βιβλίων ἐχρησιμοποιεῖτο ἓνας τροβὰς ἀπὸ ὑφαντὸ ὕφασμα κρεμασμένος εἰς τὸν ὄμον. Ἐκεῖ μέσα ἦσαν τὰ σχολικὰ βιβλία καὶ ὀλίγον ξηρὸ ψωμὶ ἀπὸ ἀραβόσιτον «μπομπότα» καὶ αὕτῃ ἀπὸ δέκα ἡμερῶν χωρὶς ἄλλην τροφήν.

Αἱ πειθαρχικαὶ ποιναί, ποὺ ἐπέβαλον οἱ διδάσκαλοι εἰς τοὺς μαθητὰς ἦσαν ἢ βέργα στὰ χέρια, ποὺ πάντα ὑπῆρχον ἀπὸ κραινὲς τὰς ὁποίας ἐπρομήθευον οἱ ἴδιοι οἱ μαθηταὶ καὶ μάλιστα οἱ πλέον ἀπειθαρχοὶ, μήπως διὰ τῆς προσφορᾶς τῶν ταύτης ἀπαλλαγούν τῆς τιμωρίας καὶ ἡ κράτησις μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν μαθητῶν καὶ χωρὶς φαγητόν.

Ἔπὸ ποῖον τύπον ἐλειτούργησεν τὸ Σχολεῖον

Τὸ Σχολεῖον ἐλειτούργησεν ὡς Μονοτάξιον, Διτάξιον, Τριτάξιον, Τετρατάξιον κατὰ διαφόρους καὶ οὐχὶ κατὰ σειρὰν ἐποχῶν.

Ἀπὸ τὸ ἔτος 1904 ἕως 1908 ἐλειτούργησεν καὶ σχολαρχεῖον καὶ τμῆμα οἰκοκυρικῆς Σχολῆς, ἔνθα ἐδιδάσκοντο ὑπὸ τῶν Διδασ/σῶν μαθήματα ὑφαντουργικῆς καὶ χειροτεχνίας «κέντημα, ράψιμο κ.λ.π.

Οἰκῆματα ποὺ ἐχρησιμοποιήθησαν διὰ τὴν στέγασιν τῶν μαθητῶν

1. Μέχρι τὸ ἔτος 1820 ἐχρησιμοποιήθη ὡς διδακτήριον ἓν μικρὸν οἶκημα, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχεν εἰς τὸν χῶρον, ὅπου σήμερον εἶναι τὸ ὑπάρχον διώροφον Διδακτήριον καὶ ἦτο ὀπισθεν τοῦ ὑποστέγου τῶν γυναικῶν καὶ τὸ ὁποῖον ἐσώζετο μέχρι τὸ 1802, ὅτε ἀνηγέρθη ἡ παλαιὰ Ἐκκλησία καὶ τὸ ὁποῖον ὑπόστεγον κατεδαφίσθη τὸ 1894 ὅτε ἀνηγέρθη τὸ ὑπάρχον σήμερον διώροφον διδακτήριον.

2. Ἀπὸ τὸ ἔτος 1820 - 1878 ἐλειτούργησεν εἰς τὸ Κοινοτικὸν κτίριον Ἀμελικό, ὅπου σήμερον εἶναι ὁ ξενὼν.

3. Ἀπὸ τὸ ἔτος 1878 - 1885 ἐλειτούργησεν εἰς ἕτερον Κοινοτικὸν χῶρον Κουτσέκι, «ὅπου ἀργότερον ἐχρησιμοποιήθη τὸ οἶκημα τοῦτο ὡς ἀποθήκη συγκεντρώσεως προϊόντων δεκάτου», σήμερον χρησιμοποιεῖται ὡς ἀποθήκη χόρτου ἐνοικιαζόμενον παρὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς.

4. Ἀπὸ τὸ ἔτος 1885 - 1894 ἐλειτούργησε εἰς ἰδιωτικὸν οἶκημα «Παπαδήμα» ὅπου σήμερον εἶναι ἡ οἰκία Σ. Κολοκύθα.

5. Τὸ 1894 Ἰουλίου 30 ἀνηγέρθη τὸ ὑπάρχον σήμερον κτίριον δαπάναις τῆς Κοινότητος καὶ τῆ συνδρομῆ τῆς Ἐκκλησίας
ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ.

Τὸ Διδακτήριον εἶναι διώροφον ἔχει δύο αἰθούσας εἰς τὸν ἄνω ὄροφον ὑπάρχει δὲ καὶ ἕτερος χῶρος χρησιμοποιούμενος ὡς γραφεῖον τοῦ Δ/τοῦ τοῦ Σχολείου καὶ βιβλιοθήκη.

Εἰς τὸν κάτω ὄροφον εἶναι μία αἴθουσα καὶ πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος ὑπάρχει μόνιμος σκηνὴ διὰ τέλεσιν σχολικῶν θεατρικῶν ἐορτῶν.

Κάτωθι δὲ τοῦ ὄροφου ὑπάρχει σχολικὸν κατάστημα, τὸ ὁποῖον ἐνοικιάζεται ὡς παντοπωλεῖον.

Τὸ ἐν λόγῳ διδακτήριον τὴν 12 Δεκεμβρίου 1916 ἐπετάχθη παρὰ τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων καὶ ἐχρησιμοποιήθη διὰ τὴν στέγασιν τῶν στρατιωτῶν των, τὴν 16 Μαΐου 1918 μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Γάλλων τὸ διδακτήριον ἐπεσκευάσθη καὶ ἐχρησιμοποιήθη καὶ πάλιν.

Κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ 12/12/1916 ἕως 16/5/1918 ἐχρησιμοποιήθη ὡς διδακτήριον τὸ ἰδιωτικὸν οἶκημα τοῦ Γ. Λάζου, ὅπου σήμερον εἶναι ἡ οἰκία τοῦ Δ. Μούσιου.

Κατὰ τὴν περίοδον τοῦ συμμοριτοπολέμου 1948 - 1949 τὸ ἐν λόγῳ κτίριον ἐχρησιμοποιήθη παρὰ τῶν συμμοριτῶν, αἱ δὲ προξενηθεῖσαι παρ' αὐτῶν φθοραὶ ἐπεσκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἀνοικοδομήσεως.

Πόροι λειτουργίας τοῦ Σχολείου ἐπὶ Τουρκοκρατίας μέχρι τοῦ 1914

Διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν διδασκάλων καὶ τὴν συντήρησιν

τοῦ κτιρίου κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας, ἐπεβάλλοντο εἰσφοραὶ ὑποχρεωτικαὶ καὶ προαιρετικαί· πρέπει ὅμως νὰ τονίσωμεν ἰδιαιτέρως, ὅτι οἱ κάτοικοι προσέφερον πάντοτε κατὰ δύναμιν ἕκαστος διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν διδασκάλων καὶ τὴν συντήρησιν τοῦ κτιρίου.

1. Ἡ ὑποχρεωτικὴ εἰσφορὰ ἐκάστης οἰκογενείας κατ' ἔτος.

2. Ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα ὄλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ σχολικῶν κτημάτων.

3. Ἀπὸ τὰ ἐνοίκια τῶν δύο ὑδρομύλων τῆς κοινότητος.

4. Κατ' ἔτος τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων μετὰ τὴν λειτουργίαν καὶ τὸν ἁγιασμόν, ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, ἢ ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἔκαμνεν ὑψωσιν τῶν εἰκόνων καὶ ἐγένετο προσφορά ἐκ μέρους τῶν κατοίκων διὰ κάθε εἰκόνα καὶ ὅστις ἔδιδε τὸ μεγαλύτερον χρηματικὸν ποσόν, εἰς αὐτὸν παρεδίδοτο ἡ εἰκὼν μὲ τὰς εὐλογίας τῶν ἱερέων καὶ ὁλοκλήρου τοῦ ἐκκλησιασματος. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ τελῇ ὑψωμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ παρέθετε καὶ γεῦμα εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς δασκάλους, διὰ τοῦ τρόπου τούτου τὸ ἔσοδον ἦτο ἀρκετὰ σεβαστόν, διότι ἔφθανεν μία εἰκόνα ἐνὸς Ἁγίου νὰ πλειοδοτηθῇ ἄνω τῶν πέντε χρυσῶν λιρῶν.

5. Ὁ Εὐεργετικὸς Σύλλογος «ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ», ὁ ὁποῖος ἰδρύθη τὸ 1909 ἐν Ἁγίῳ Λουδοβίκῳ τῆς Ἀμερικῆς ἐνίσχυεν κατ' ἔτος τὴν Ἐφοροεπιτροπὴν διὰ χρημάτων διὰ τὴν τακτικὴν μισθοδοσίαν τῶν Διδασκάλων.

Τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Συλλόγου περιλαμβάνει τοὺς σκοποὺς τῆς συστάσεως τοῦ συλλόγου. 2. ὁ σχηματισμὸς ἅμα τῇ τελειοποιήσει τοῦ πρώτου σκοποῦ, εἰδικοῦ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου, ἵνα οἱ τόκοι τούτου χρησιμοποιηθῶσι πρὸς ἀγορὰν ὄλων τῶν ἀπαιτουμένων δι' ἕκαστον μαθητὴν καὶ διατήρησιν τοῦ δ.δακτικοῦ προσωπικοῦ.

Τὸ ἔτος 1911 ὁ τότε Μητροπολίτης Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Σπυρίδων Βλάχος ὁ μετέπειτα Μητροπολίτης Ἰωαννίνων καὶ ἀργότερον Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κατὰ τὴν περιοδείαν του εἰς τὴν Ἐπαρχίαν πρὸς παρακολούθησιν τοῦ

ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος, ἐπεσκέφθη καὶ τὴν Κοινότητα ἡμῶν, διότι ἀπέδιδεν μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν. Εἰς τὴν σύσκεψιν μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἐπέμεινεν ὅπως ἡ κοινότης πάση θυσίᾳ νὰ κρατήσῃ καὶ

1888. Ἰανουάριος 29
 ἔλαβον τὸν μισθόν μου παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου
 καὶ κληρικοῦ δούλου ἡμετέρου.
 Πάτρις, ἡ ὅσον μαρτυρῶ ἐχρημάτισα
 ἡ δάσκαλος ἐν Κασσανίαις ἡμετέρου.
 Ἰωάννης Πύρσιος

1889 Ἰανουάριος 30
 ἔλαβον τὸν μισθόν μου παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου καὶ κληρικοῦ
 δούλου ἡμετέρου καὶ κληρικοῦ δούλου ἡμετέρου ἐν
 Κασσανίαις καὶ ἡμετέρου.
 Ἀλεξάνδρου Οἰκονομίδη

ἔλαβον τὸν μισθόν μου παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου καὶ κληρικοῦ
 καὶ κληρικοῦ δούλου ἡμετέρου καὶ κληρικοῦ δούλου ἡμετέρου ἐν
 Κασσανίαις καὶ ἡμετέρου.
 ἡμετέρου 2^{ος} Ἰανουαρίου 1890 κ-νῆ
 1891 Ἰανουάριος 12
 ἡμετέρου ἡμετέρου.
 ἔλαβον τὸν μισθόν μου παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου καὶ κληρικοῦ
 καὶ κληρικοῦ δούλου ἡμετέρου καὶ κληρικοῦ δούλου ἡμετέρου ἐν
 Κασσανίαις καὶ ἡμετέρου.
 Γεωργίου Βιάλα

τούς τρεις δασκάλους, πράγμα τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο δύσκολον νὰ εὐρεθοῦν πόροι διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν τριῶν διδασκάλων· εἰς τὴν ἄρνησιν τῶν ἀνωτέρω ἠγέρθη καὶ εἶπεν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτροπὴν, ἔαν μέχρι τῆς πρωίας τῆς αὐριον δὲν εὐρεθῆ τρόπος ἐξευρέσεως χρημάτων θὰ ἀφορίσῃ τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ὁ ἀφορισμὸς ἀπὸ Μητροπολίτην ἦτο κάτι πρὸ ἰσοδυνάμει μὲ ἀποπομπὴν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν.

Παρὰ τὰς προσπάθειάς τῶν δύο ἐπιτροπῶν δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ ἐξευρεθῆ τὸ ἀπαιτούμενον ποσόν. Τὴν λύσιν τοῦ οἰκονομικοῦ τούτου προβλήματος τὴν εἶχεν συλλάβει ὁ Μητροπολίτης καὶ τοὺς εἶπεν : ἀπὸ τὴν συμφωνίαν τὴν ὁποίαν εἶχον μετὸν ἐνοικιαστὴν τῶν δύο ὑδρομύλων θὰ ὑποστοῦν οἱ κάτοικοι ἐπὶ πλεόν 100 δράμια ἐπὶ τῶν ἀλεστικῶν δικαιωμάτων καὶ ἀπὸ τὴν διαφορὰν τῆς ἐπιβαρύνσεως ταύτης θὰ καλυφθῆ τὸ ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσὸν διὰ τὴν μισθοδοσίαν τοῦ τρίτου διδασκάλου.

Μετὰ τὴν τακτοποίησιν τοῦ ὅλου ζητήματος εἶπεν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτροπὴν ὅτι αἱ ἐκκλησίαι δὲν πειράζει ἄς μείνουν καὶ χωρὶς λάδι, ἀλλὰ τὰ σχολεῖα ὄχι χωρὶς δάσκαλο.

Ὁ ἐν λόγῳ ἱεράρχης ἐφρόντιζε μὲ κάθε θυσίαν ἔστω καὶ ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἐκκλησιῶν νὰ διατηρηθῆ τὸ σχολεῖον εἰς κάθε κοινότητα τῆς ἑπαρχίας.

Οἱ ἐφοροεπίτροποι ἦσαν ὑπεύθυνοι διαχειρισταὶ τῶν προαναφερθέντων εἰσοδημάτων ἐν γένει καὶ ἐξελέγοντο διὰ μίαν διετίαν διὰ ψηφοφορίας.

Διὰ τῶν προαναφερθέντων πόρων ἐμισθοδοτοῦντο οἱ διδάσκαλοι μέχρι τὸ 1914 παρὰ τῆς κοινότητος, ἔκτοτε ἔγιναν Δημόσιοι Ὑπάλληλοι καὶ ἐμισθοδοτοῦντο ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Κοινότητος ἐφοίτουν κατ' ἔτος μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι 150 - 160 ἀπὸ τῆς ἐποχῆς 1885 μέχρι τὸ 1940. Σήμερον φοιτοῦν 20 - 25 μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι κατ' ἔτος καὶ κατὰ περιόδους λειτουργεῖ καὶ Νηπιαγωγεῖον.

Τὰς ἐσπερινὰς ὥρας ἐπιστρέφοντες ἀπὸ τὸ σχολεῖον ἐτραγουδοῦσαμε τὸ ἑξῆς :

Φεγγαράκι μου λαμπρὸ
 Φέγγε μου νὰ περπατῶ
 Νὰ πηγαίνω στὸ Σχολεῖο
 Νὰ μαθαίνω γράμματα
 τοῦ Θεοῦ τὰ πράγματα.

Αἱ ἐξετάσεις τὸν παλαιὸ καιρὸ ἐπὶ Τουρκοκρατίας

Αἱ ἐξετάσεις ἐγίνοντο τὴν 30ὴν Ἰουλίου καὶ ἐπανήρχιζον τὰ μαθήματα τὸ πρῶτον δεκαήμερον Σεπτεμβρίου.

Ἀπὸ ἀρκετὰς ἡμέρας οἱ μαθηταὶ ἐφρόντιζον διὰ τὸ στόλμα τοῦ σχολείου καὶ μὲ ἀγωνίαν ἀνέμενον τὴν ἡμέραν ταύτην, διότι αἱ ἐξετάσεις τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν μαρτύριον τῶν μαθητῶν. Ἐγίνοντο ἐξετάσεις τῶν μαθημάτων ἐφ' ὅλης τῆς διδασχθείσης ὕλης καθ' ὅλον τὸ σχολικὸν ἔτος παρ' ἐπιτροπῆς, μὲ ἄλλους λόγους ἐγένετο καὶ ἔρευνα τῆς ἰκανότητος τοῦ μαθητοῦ· αἱ ἐξετάσεις ἔδιδον καὶ τὸ μέτρον τῆς ἀξίας τῶν διδασκάλων μας καὶ ἂν ἔμειναν ἰκανοποιημένοι οἱ γονεῖς καὶ οἱ ἐφοροεπίτροποι τοῦ σχολείου, τὸν συμφωνοῦσαν τὸν διδάσκαλον καὶ διὰ ἐπόμενην σχολικὴν περίοδον, ἄλλως τὸν ἀπεμάκρυναν.

Αἱ ἐξετάσεις τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπετέλουν μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας ἑορτὰς τῆς χρονιάς, ἐγένετο δὲ εἰς μίαν ἐπιβλητικὴν ἀτμόσφαιραν, πού καμμιὰ ἄλλη ἑορτὴ ἦτο δυνατὸν νὰ παραβληθῇ μὲ αὐτήν.

Μετὰ τὴν λειτουργίαν τῆς ἐκκλησίας προπορευομένων τῶν ἱερέων, ἐφοροεπιτρόπων, προκρίτων, τῶν γονέων τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν καὶ λοιπῶν συγγενῶν μετέβαινον εἰς τὸ σχολεῖον διὰ νὰ παρακολουθήσουν τὰς ἐξετάσεις. Ἐκτὸς τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην παρευρίσκοντο καὶ γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι εἶχον παιδιὰ εἰς τὸ σχολεῖον, πού ἀπουσίαζον οἱ πατέρες των. Ἄρχιζε ἡ δοξολογία μὲ τὸ τροπάριον «Εὐλογητὸς» καὶ κατόπιν ὁ Ἐθνικὸς Ὕμνος καὶ ἀπαγγελία ποιημάτων.

Οἱ ἐφοροεπίτροποι διώριζον τοὺς κριτὰς τῶν ἐξετάσεων καὶ αὐτοὶ ἔκαμναν προφορικὴν ἐξέτασιν πρῶτον εἰς τὰ Θρησκευτικὰ καὶ κατόπιν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ «Ἀνάγνωσις» ἔμπρο-

ΜΗΤΡΩΟΥ 53
ΑΡΙΘ.
ΜΑΘΗΤΟΛΟΓΙΟΥ 52.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Ο *Κωνσταντίνος Ν. Γαλιάνος* μαθητής τῆς *Γ. ης* τάξεως διακοίνωσε τὰ ἐν τῇ τάξει ταύτῃ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1912-1913 διδασκόμενα μαθήματα καὶ ὑποστὰς τὰς κεκανονισμένας ἐξετάσεις ἠξιώθη τοῦ βαθμοῦ *ἡξιόλογος* μαθητῆ.

Ἡ δὲ ἐν τῷ Σχολεῖῳ διαγωγή αὐτοῦ ὑπῆρξε *ἑπίσημη*
Ἐν *Κασσέλαιῳ* τῇ 30 Ἰουλίου 1913 φιλ.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Κωνσταντίνος

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Θεοφάνης
Γ. Γραβιολόπουλος

Κωνσταντίνος

*Ενδεικτικὸν Δημοτικῶν Σχολείων 1912 - 1913 ποὺ ὑπογράφουν οἱ Διευθυντῆς, ὁ Διδάσκαλος καὶ ὁ Ἐφοροεπίτροπος τοῦ χωρίου.

σθεν τῆς ἐπιτροπῆς διαβάζοντας κατόπιν κλήρου ἓνα κείμενον. Ἀπαντούσαμε εἰς τὰ μαθήματα γραμματικῆς, τεχνολογίας, ἱστορίας καὶ ἀριθμητικῆς λύοντας προβλήματα εἰς τὸν μαυροπίνακα. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ὑπῆρχον μαυροπίνακες μὲ τὸ λαγοπόδαρο, τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιούσαμε διὰ τὴν διαγραφὴν τῶν προβλημάτων· συνήθως ἐξητάζοντο οἱ πλέον καλοὶ μαθηταί, πού τοὺς ἐσήκωνε ὁ δάσκαλος, οἱ ἐξεταζόμενοι ἔπρεπε νὰ εἶναι μπροστὰ εἰς τοὺς ἐξεταστάς.

Μεταξὺ τῶν ποιημάτων πού εἶχαν οἱ περισσότεροὶ μαθηταὶ καὶ μαθήτριά, εἰς εἶχεν καὶ τὸ τελευταῖον ἦτοι :

Χαίρετε τὸ ἔτος λήγει,
ἐξητάσθημεν λοιπόν,
τώρα ἀνάπαυσις ὀλίγη
καὶ καιρὸς διακοπῶν,
χαίρετε γονεῖς καὶ φίλοι
καὶ διδάσκαλοι ἡμῶν.

Εἰς τὸ τέλος τῶν ἐξετάσεων, παίρνομε καὶ τὸ ἐνδεικτικόν μας ἢ τὸ ἀπολυτήριον καὶ ἐπιστρέφομεν μὲ χαρὰν εἰς τὸ σπίτι διὰ νὰ μᾶς καμαρώσῃ ἡ μητέρα καὶ ἡ γιαγιά μας ὅπως τότε τὴν λέγαμε «Μπάμπο».

Τὸ σημερινὸν σχολεῖον εἶναι πλουτισμένον μὲ διάφορα ἐποπτικὰ μέσα χάρις τῶν δωρητῶν καὶ εὐεργετῶν. Τοῦτο διεπιστώθη καὶ παρὰ τῶν ἐκάστοτε ἐπιθεωρητῶν Δημ. Σχολείων περιφέρειας Κονίτισης.

Παραθέτομεν κατωτέρω τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν ὡς ταῦτα ἀναγράφονται εἰς πίνακα ὅστις εἶναι ἀνηρτημένος ἐντὸς τῆς αἰθούσης τοῦ σχολείου.

1. Κωνσταντῖνος Ν. Μούσιος
2. Βασιλικὴ Ν. Μπίμπα
3. Δημήτριος Γ. Γκαραβέλας
4. Κωνσταντῖνος Γ. Γκαραβέλας
5. Ἀλέξανδρος Γ. »
6. Ἰωάννης Φ. Καλογήρου

7. Κωνσταντῖνος Γ. Μίτσης
8. Βασιλική Α. Γκόσιου
9. Νικόλαος Δ. Κεχαγιᾶς
10. Κωνσταντῖνος Ν. Παπαδάμος
11. Νικόλαος Γ. Γκόσιος

Ὁ ἄνωτέρω ἐπλούτισεν τὸ σχολεῖον μὲ ἄφθονα ἐποπτικὰ μέσα.

Ἀπὸ τὸ σχολεῖον τῆς Καστάνιανης ἐξῆλθον ἄριστοι μαθηταί, ὅσοι δὲ εἶχον τὴν οἰκονομικὴν εὐχέρειαν νὰ ἀκολουθήσουν ἄνωτέρας σπουδὰς ἦσαν οἱ καλύτεροι μαθηταὶ εἰς τὰς σχολὰς αὐτάς, ὅσοι πάλιν δὲν εἶχον τὴν δυνατὴν νὰ ἀκολουθήσουν ἄνωτέρας σπουδὰς ἀνεδείχθησαν ἄξιοι εἰς τὸ ἐμπόριον, τέχνας κ.λ.π.

Ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ 1913 καὶ ἐντεῦθεν διωρίσθησαν Δημόσιοι Ὑπάλληλοι καὶ στρατιωτικοὶ ἄνω τῶν 35 εἰς διαφόρους κλάδους καὶ πλείστοι κατέλαβον ἐξεχούσας θέσεις εἰς τὴν Δημοσίαν Ὑπηρεσίαν.

Τὰ ὀνόματα τῶν διδασκάλων, ποὺ ἐδίδαξαν εἰς τὸ σχολεῖον ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς ἰδρύσεως τοῦ σχολείου μέχρι τὸ 1870, τὰ περισσότερα μᾶς εἶναι ἄγνωστα, διότι οὐδεὶς ἐκ τῶν παλαιότερων κατοίκων ἐνθυμεῖται τὰ ὀνόματα καθὼς καὶ τὸν τόπον καταγωγῆς τούτων.

Ἀπὸ τὸ 1870 καὶ ἐντεῦθεν παραθέτομεν κατωτέρω ὀνόματα τῶν ὑπηρετησάντων διδασκάλων κατὰ χρονικὰ διαστήματα καθὼς καὶ τὸν τόπον καταγωγῆς τούτων.

Ἔτος 1870 - 1887

1. Προκόπιος Τσιμάνης

Ἔτος 1888

2. Ἰωάννης Πύρσος ἐκ Πυρσογιάννης Κονίτσης

Ἔτος 1889 - 1890

3. Ἀλέξανδρος Οἰκονομίδης ἐκ Φούρκας Κονίτσης

"Έτος 1891 - 1905

4. Γεώργιος Βιάλας ἐκ Φούρκας Κονίτσης

"Έτος 1906 - 1907

5. Ἀριστείδης Γάρος ἐξ Ἀρίστης Ζαγορίου
6. Σπυρίδων Στεφανῆς » Ἐλαφοτόπου »
7. Διομήδης Στεφανῆς » » »

"Έτος 1908 - 1910

8. Σπυρίδων Τσιάντης ἐξ Ἐλαφοτόπου Ζαγορίου
9. Μαρία Ἀποστολίδου » » »

"Έτος 1911 - 1913

10. Ἀθανάσιος Παπαθανασίου ἐκ Παπίγγου Ζαγορίου
11. Κωνσταντῖνος Κατσάνος ἐκ Συροσάκου Ἰωαννίνων
12. Κασάνδρα Μπάσιου ἐξ Ἰωαννίνων
13. Εἰρήνη Μπάσιου » »
14. Φωτεινὴ Λαναρὰ » »

"Έτος 1914 - 1916

15. Γεώργιος Χολέβας ἐκ Μικρᾶς Γοτίστης

"Έτος 1917 - 1919

16. Θεόδωρος Παπαγεωργίου ἐξ Ἀετομιλίτσης Κονίτσης (Δέν-
τσικον)
17. Ἀθανασία Καλογήρου ἐκ Στράτσιανης Κονίτσης

"Έτος 1920 - 1929

18. Κωνσταντῖνος Παπαχρήστου ἐκ Καστάνιανης Κονίτσης
19. Νικόλιος Παπαδόπουλος » » »
20. Γεώργιος Πριμικίρης ἐξ Ἐλαφοτόπου Ζαγορίου
21. Κωνσταντῖνος Μίσιος ἐξ Ἀρίστης Ζαγορίου
22. Δημήτριος Καζαμίας ἐκ Γοργοποτάμου Κονίτσης
23. Χρῆστος Κεχαγιᾶς ἐκ Καστάνιανης »
24. Γεώργιος Δούκας ἐκ Πυρσογιάννης »
25. Εἰρήνη Καρνωτάκη ἐκ Κρήτης

26. Βασιλική Τεμπέλη ἐξ Ἰωαννίνων
 27. Καλλιόπη Τσίλη » »
 28. Σταῦρος Καρβέλης ἐκ Ζίτσης »
 29. Ἀναστάσιος Πριμικίρης ἐξ Ἐλαφοτόπου Ζαγορίου

Ἔτος 1930 - 1946

30. Κωνσταντῖνος Παπανικολάου ἐκ Καστάνιανης Κονίτσης
 31. Ἐλευθερία Κόλλα ἐκ Κερκύρας
 32. Ἐλένη Χρόνη ἐξ Ἰωαννίνων
 33. Ἄννα Σταφυλᾶ » »

Ἔτος 1947 - 1948

34. Ἀπόστολος Τζιομάκας ἐκ Καστάνιανης Κονίτσης
 35. Ἀλέξανδρος Γκάσιος » » »

Ἔτος 1949 - 1950

36. Κωνσταντῖνος Παπαδημητρίου ἐκ Μ. Γοτίστης Ἰωαννίνων

Ἔτος 1951 - 1954

37. Σωτήριος Δασκάλου
 38. Ἀλέξανδρος Γκάσιος ἐκ Καστάνιανης Κονίτσης
 39. Χρυσούλα Γκιώκα ἐκ Σπερχειάδος Λαμίας

Ἔτος 1955 - 1963

40. Λίτσα Τσώκου ἐξ Ἰωαννίνων
 41. Βαυβάρα Βακάλη » »
 42. Εὐφροσύνη Γάκη » »

Ἔτος 1964 - 1966

43. Ἀνδρέας Ἀναγνωστόπουλος ἐκ Καστάνιανης Κονίτσης
 44. Μαρία Βουκουβάλα

Ἔτος 1967

45. Ἀρτεμησία Εὐαγγέλου ἐκ Χιονιάδων Κονίτσης

Ἔτος 1968 - 1969

46. Ἀνδρέας Τόλογλου ἐκ Καπεσόβου Ζαγορίου

Ἔτος 1969 - 1971

47. Χρηστόδουλος Χρησιδης ἐκ Πουρνιᾶς Κονίτσης

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΞ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Διοικητικὰ ὄρια μετὰ τῆς Κοινοτήτος μας καὶ τῶν περὶξ Κοινοτήτων Μολίστης, Ἀγίας Παρασκευῆς, Λαγγάδας, Πυρσογιάννης καὶ Πύργου. Παραθέτομεν κατωτέρω ἀποφάσεις καὶ ἐκθέσεις καθορισμοῦ ὁρίων.

Τὸ ἔτος 1803 διαφορὰ προέκυψεν μετὰξὺ Κοινοτήτος ἡμῶν καὶ Μολίστης διὰ τὰ ὄρια τῶν δύο κοινοτήτων παρὰ τὴν θέσιν Σουρβιά «παρατσιότι» ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ρῆξις τῶν κοινοτήτων καὶ ἡ προσφυγὴ εἰς τὰ Τουρκικὰ Δικαστήρια, ὡς πληρεξούσιος Δικηγόρος τῆς κοινότητος διορίζεται ὁ ἐκ Αουσίκου ὀνόματι Γούσιας καὶ ὁ ὁποῖος ἐζήτησεν ὡς ἀμοιβὴν ἐν περιπτώσει εὐνοϊκῆς ἀποφάσεως ὑπὲρ τῆς κοινότητος ἡμῶν γρόσια τουρκίας 10.000.

Κατόπιν Δικαστικῆς ἀποφάσεως παραχωρηθέντος τοῦ τμήματος τούτου εἰς τὴν κοινότητα ἡμῶν, οὗτος ἐζήτησεν παρὰ τῶν κατοίκων τὴν συμφωνηθεῖσαν ἀμοιβὴν τῶν 10.000 γροσίων, μὴ δυνάμενοι δὲ οἱ κάτοικοι νὰ ἐξοικονομήσουν τὸ ποσὸν τοῦτο, οὗτος ἐζήτησεν παρὰ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως ὅπως τοῦ παραχωρηθῶν ὠρισμένα φορολογικὰ δικαιώματα μέχρις ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους παρὰ τῶν κατοίκων.

Ἐπειδὴ δὲν κατέστη δυνατὸν ἡ εἰσπραξις τοῦ ποσοῦ πρὸς ἐξαναγκασμὸν τῶν κατοίκων, ἔφερεν εἰς τὸ χωριὸ ἓνα Χότζια καὶ 5 στρατιώτας μὲ μόνιμον παραμονὴν εἰς τὸ χωριὸν, ἵνα διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐξαναγκάσῃ τοὺς κατοίκους καὶ ἐξεύρουν λύσιν διὰ τὴν καταβολὴν τοῦ συμφωνηθέντος ποσοῦ.

Καὶ τὸ μέτρον τοῦτο εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν πλήρη ἀποτυχίαν διὰ τὴν εἰσπραξιν, τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ περιφρόνησις τῶν κατοίκων πρὸς τοὺς ἀφιχθέντας, ὥστε ἠναγκάσθησαν τὴν 5ην ἡμέραν νὰ ἐγκαταλείψουν τοὺς σκοπούς των καὶ νὰ ἀναχωρήσουν διὰ Κόνιτσαν ἄπρακτοι.

Καθορισμός όριων Καστανέας Γαναδιοῦ Μολίστης

Ἐπῆρχεν προσφυγή τῆς Κοινότητος Καστανέας (τέως Καστανιανῆς) Κονίτσης κατὰ τῆς ἀπὸ 24/6/1940 ἐκθέσεως καθορισμοῦ τῶν Διοικητικῶν όριων μεταξὺ τῶν Κοινοτήτων Γαναδιοῦ καὶ Καστανέας, ἣ όποία εἶχεν ἀσκηθῆ ένώπιον τοῦ τέως δευτεροβαθμίου Διοικ. Δικαστηρίου όριων τοῦ Νομοῦ Ἰωαννίνων καὶ εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἐκδικάζεται ὑπ' αὐτοῦ· ἀλλὰ συνεπεία τῶν μεσολαβησάντων πολεμικῶν γεγονότων τοῦ ἔτους 1940 καὶ έντεῦθεν δέν κατέστη δυνατὴ ἡ όριστικὴ ἐκδίκασις ταύτης καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔπρεπε ἡ ἐξ ὑπαρχῆς ἐκδίκασις τῆς ὑπὸ τοῦ παρόντος Διοικ. Δικαστηρίου όριων πρὸς ἔκδοσιν όριστικῆς αὐτῶν ἀποφάσεως καθορισμοῦ τῶν έν λόγω όριων.

Διοικητικὸν Δικαστήριον

Δήμων καὶ Κοινοτήτων

Νομοῦ Ἰωαννίνων

Ἀριθ. Ἀποφάσεως 55 23/4/1960

Ἀποφασίζει ὁμοφώνως

Καθορίζει όριστικῶς τὰ Διοικητικὰ όρια μεταξὺ τῶν Κοινοτήτων Γαναδιοῦ καὶ Καστανέας (Κονίτσης), ὡς ἀκολούθως.

Ἄρχονται ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ όρεινοῦ όγκου «Γύφτισσα» καὶ ἀκολουθοῦν τὴν συνεχιζομένην κορυφογραμμὴν, ὅπου χύνονται τὰ ὕδατα καὶ φθάνουν εἰς τὴν Κορυφὴν τῆς κορυφογραμμῆς «Μπολιάνα». Ἐκεῖθεν κατέρχονται διὰ τοῦ παρὰ τὴν κορυφὴν ταύτην, σχηματιζομένου ρεύματος Τζίμου (Παρατσιώτη) καὶ φθάνουν διὰ τοῦ ρεύματος τούτου, εἰς τὸν Σαραντάπορον ποταμόν, ἔνθα καὶ τερματίζονται.

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη (ἀπηγγέλθη) ἐπ'

ἀκροατηρίῳ ἐν Δημοσίᾳ συνεδριάσει τοῦ Δικαστηρίου, αὐτόθι καὶ αὐθημερόν καὶ ὥραν 7.30 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Γ. ΚΕΚΟΣ

Τὰ Μέλη
Σ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΝΑΣ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς
ΣΤΕ. ΤΖΟΥΦΗΣ

1. Ἐκθεσις καθορισμοῦ τῶν Διοικητικῶν ὁρίων μεταξὺ Κοινότητος Καστανέας Κονίτσης καὶ Γαναδιοῦ Κονίτσης.

Σήμερον τὴν 9ην τοῦ μηνὸς Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1960 ἡμέραν Πέμπτην οἱ ὑπογεγραμμένοι 1) Νικόλαος Δούκας πρόεδρος Κοινότητος Καστανέας Κονίτσης καὶ 2) Ἀθανάσιος Τσελίφης πρόεδρος Κοινότητος Γαναδιοῦ Κονίτσης, μεταβάντες ἐπὶ τόπου τῶν συνόρων κοινότητος Καστανέας καὶ Γαναδιοῦ κατόπιν προφορικῆς ἐντολῆς τοῦ Διοικητικοῦ Δικαστηρίου προέβημεν εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν Διοικητικῶν ὁρίων μεταξὺ τῶν ὑφ' ἡμῶν Κοινοτήτων ὡς κάτωθι.

Ἀπὸ τῆς Κορυφογραμμῆς Γύφτισσα - Κορυφογραμμὴ Μπουλιάνας - Ρέμα Τζιμου (Παρατσιώτη) - ποταμὸν Σαραντάπορον, ὡς καθωρίσθησαν καὶ ὑπὸ τῆς Πρωτοβαθμίου Ἐπιτροπῆς.

Ἐφ' ἧς συνετάγη ἡ παροῦσα καὶ ὑπογράφεται ὡς ἔπεται.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Καστανέας
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΔΟΥΚΑΣ

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Γαναδιοῦ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΣΕΛΙΦΗΣ

2. Ἐκθεσις Πρωτοβαθμίου Ἐπιτροπῆς καθορισμοῦ Διοικητικῶν ὁρίων Καστανέας Ἀγίας Παρασκευῆς. 21 - 10 - 1958.

Ἀρχεται ἀπὸ τῆς θέσεως Γύφτισσα ἀκολουθεῖ κατ' εὐθείαν τὴν κορυφογραμμὴν ὅπως χύνωνται τὰ νερά, πρὸς ὕψωμα Χε-

λώνα, ἐκεῖθεν προχωρεῖ κατ' εὐθείαν πρὸς Γύφτισσα—Ρόμπολο, ἔνθα τὸ τέλος τῆς ρηθείσης διαχωριστικῆς γραμμῆς.

Ὁ Πρόεδρος

Τὰ Μέλη

Σημείωσις: Μὴ ὑπαρχούσης οὐδεμιᾶς διαφωνίας ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τῶν Διοικητικῶν ὁρίων μεταξὺ τῶν ὡς ἄνω Κοινοτήτων.

3. Ἐκθεσις καθορισμοῦ Διοικητικῶν ὁρίων Κοινότητος Καστανέας καὶ Λαγγάδας.

Ἐάν θέσει «Ἀνάληψι» παρὰ τὰ σύνορα τῆς Κοινότητος Καστανέας καὶ Λαγγάδας, σήμερον τὴν 20ὴν τοῦ μηνὸς Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1962 ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 10ην συνελθούσα ἡ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ καθορισμοῦ ὁρίων τῆς Διοικητικῆς Περιφερείας Κοινοτήτων Καστανέας καὶ Λαγγάδας.

Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐν προκειμένῳ ὑπὸ τοῦ Εἰρηνοδίκου Κονίτσης Νικολάου Μωραΐτου ὡς Προέδρου καὶ τῶν 1) Βασιλείου Ρίγγα προέδρου Κοινότητος Καστανέας, 2) Δημητρίου Καλογήρου κοινοτικοῦ Συμβούλου Καστανέας, 3) Ἡλία Ντίνη προέδρου Κοινότητος Λαγγάδας καὶ 4) Χαραλάμπους Μούσιου κοινοτικοῦ συμβούλου Λαγγάδας, συγκροτηθεῖσα νομίμως διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 63318/10/11/59 ἀποφάσεως τοῦ κ. Νομάρχου Ἰωαννίνων, πρὸς καθορισμὸν τῶν διοικητικῶν ὁρίων τῶν Κοινοτήτων Καστανέας καὶ Λαγγάδας...

Οἱ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Βασιλείος Ρίγγας πρόεδρος κοινότητος Καστανέας, Δημήτριος Καλογήρου κοινοτικὸς σύμβουλος Καστανέας ἐκπρόσωποι τῆς κοινότητος Καστανέας, προτείνουν ὅπως τὰ διοικητικὰ ὅρια καθορισθῶσι ὡς ἑξῆς:

Ὅτι ταῦτα δεόν νὰ ἄρχωνται ἀπὸ τὴν κορυφὴν Γύφτισσα, ἐκεῖθεν ἀκολουθοῦν τὴν κορυφογραμμὴν καὶ ἀκριβῶς ὅπως χύνονται τὰ νερὰ καὶ διέρχονται ἀπὸ τὴν θέσιν Ἀνάληψιν, ἐκεῖθεν ἀκολουθοῦν καὶ πάλιν τὴν ἰδίαν κορυφογραμμὴν διέρχονται ἀπὸ τὴν θέσιν Καραγιώργου καὶ καταλήγουν εἰς τὸν ποταμὸν Σαραντάπορον παρὰ τὴν θέσιν Γεφύρια ἢ Φοῦρνος.

Οί δὲ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Ἡλίας Ντίνης πρόεδρος κοινότητος Λαγγάδας καὶ Χαράλαμπος Μούσιος κοινοτικός σύμβουλος Λαγγάδας συμφωνοῦσι καὶ αὐτοὶ ὅπως τὰ διοικητικὰ ὅρια μεταξὺ τῆς κοινότητος Καστανέας καὶ Λαγγάδας καθορισθῶσι τὰ ὡς ἄνω ὑπὸ τῶν ἐκπροσώπων τῆς κοινότητος Καστανέας προταθέντα.

Ὅθεν μὴ ὑπαρχούσης οὐδεμιᾶς διαφωνίας ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τῶν Διοικητικῶν ὁρίων μεταξὺ τῶν ὡς ἄνω Κοινοτήτων, ὁμογνωμούντων τῶν ἐκπροσώπων ἀμφοτέρων τῶν ὡς ἄνω Κοινοτήτων, συνετάγημεν καὶ ἡμεῖς ὁ Εἰρηνοδίκης Κοινότητος ὡς πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη ἡ παροῦσα ἔκθεσις ἣτις ἀναγνωσθεῖσα καὶ βεβαιωθείσα ὑπογράφεται ὡς ἔπεται.

Ὁ Πρόεδρος
Νικόλαος Μωραΐτης

Τὰ Μέλη
Βασίλειος Ρίγγας
Δημήτριος Καλογήρου
Ἡλίας Ντίνης
Χαράλαμπος Μούσιος

4. Ἐκθεσις καθορισμοῦ Διοικητικῶν ὁρίων Καστανέας Πυρσογιάννης 10/10/1960.

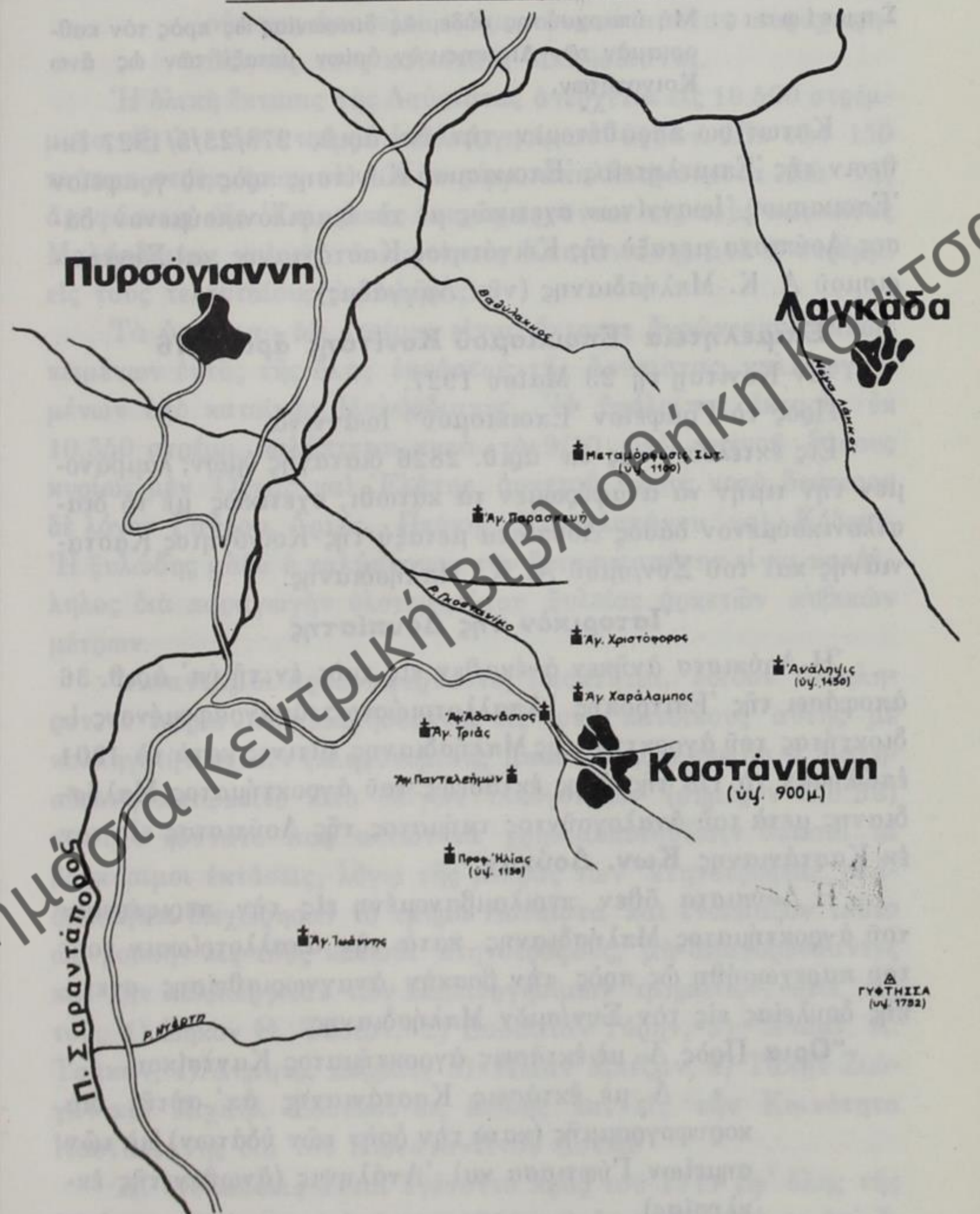
Ταῦτα δέον νὰ ἄρχωνται ἀπὸ τὴν θέσιν «Σίνιο» ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Σαρανταπόρου, ἐκεῖθεν ἀκολουθοῦν τὸν ροῦν τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ καὶ καταλήγουν εἰς τὸ σημεῖον τὸ ὀνομαζόμενον «Πέρα Γεφύρια».

Σημείωσις: Μὴ ὑπαρχούσης οὐδεμιᾶς διαφωνίας ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τῶν διοικητικῶν ὁρίων μεταξὺ τῶν ὡς ἄνω Κοινοτήτων.

5. Ἐκθεσις καθορισμοῦ Διοικητικῶν ὁρίων Καστανέας Πυρσογιάννης 10/10/1960.

Ταῦτα δέον νὰ ἄρχωνται ἀπὸ τὴν θέσιν Ρέμα «Σορβιά» ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Σαρανταπόρου, ἐκεῖθεν ἀκο-

**ΧΑΡΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ
ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ**

λουθοῦν τὸν ροῦν τοῦ ποταμοῦ Σαρανταπόρου καὶ καταλήγουν εἰς τὴν θέσιν «Σίνιο».

Σημείωσις: Μὴ ὑπαρχούσης οὐδεμιᾶς διαφωνίας ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τῶν Διοικητικῶν ὁρίων μεταξὺ τῶν ὡς ἄνω Κοινοτήτων.

Κατωτέρω παραθέτομεν τὴν ὑπ' ἀριθ. 278/23/5/1927 ἐκθεσιν τῆς Ἐπιμελητείας Ἐποικισμοῦ Κονίτσης πρὸς τὸ γραφεῖον Ἐποικισμοῦ Ἰωαννίνων σχετικῶς μὲ τὸ διαφιλονικούμενον δάσος Δούπιστα μεταξὺ τῆς Κοινότητος Καστάνιανης καὶ Συνεταιρισμοῦ Α. Κ. Μπλήσδιανης (νῦν Λαγγάδας).

Ἐπιμελητεία Ἐποικισμοῦ Κονίτσης ἀριθ. 276

Ἐν Κονίτση τῇ 23 Μαΐου 1927.

Πρὸς τὸ Γραφεῖον Ἐποικισμοῦ Ἰωάννινα.

Εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 2826 διαταγῆς ὑμῶν, λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρωμεν τὰ κάτωθι, σχετικῶς μὲ τὸ διαφιλονικούμενον δάσος Δούπιστα μεταξὺ τῆς Κοινότητος Καστανιάνης καὶ τοῦ Συν/σμοῦ Α. Κ. Μπλήσδιανης.

Ἱστορικὸν τῆς Δουπίστης

Ἡ Δούπιστα ἀνήκει ἀνεκαθεν εἰς τοὺς ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 36 ἀποφάσει τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀπαλλοτριώσεως ἀναγραφομένους ἰδιοκτητίας τοῦ ἀγροκτήματος Μπλήσδιανης, οἵτινες κατὰ τὸ 1901 ἐπώλησαν τὸ 1/8 τῆς ὅλης ἐκτάσεως τοῦ ἀγροκτήματος Μπλήσδιανης μετὰ τοῦ ἀναλογοῦντος τμήματος τῆς Δούπιστας εἰς τὸν ἐκ Καστάνιανης **Κων. Δούκαν**.

Ἡ Δούπιστα ὄθεν περιλαμβανομένη εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ἀγροκτήματος Μπλήσδιανης κατὰ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τούτου παρεχωρήθη ὡς πρὸς τὴν βοσκὴν ἀναγνωρισθείσης σχετικῆς δουλείας εἰς τὸν Συν/σμὸν Μπλήσδιανης.

Ὅρια Πρὸς Α. μὲ ἐκτάσεις ἀγροκτήματος Καντσίκου.

» Δ. μὲ ἐκτάσεις Καστάνιανης ἀπ' αὐτῆς διὰ κορυφογραμμῆς (κατὰ τὴν ῥοὴν τῶν ὑδάτων) διὰ τῶν σημείων Γύφτισσα καὶ Ἀνάληψις (ἄνωθεν τῆς ἐκκλησίας).

Πρὸς Ν. μὲ ἐκτάσεις ἀγροκτήματος Κερασόβου καὶ
 » Β. μὲ ἐκτάσεις ἀγροκτήματος Μπλήσδιανης,
 οὔτινος ἀποτελεῖ τμῆμα ἀναπόσπαστον παραχωρη-
 θέν εἰς τοὺς κατοίκους Μπλήσδιανης.

Ἡ ὅλική ἔκτασις τῆς Δούπιστας ἀνέρχεται εἰς 10.500 στρέμ-
 ματα, ἐξ ὧν 150 στρέμμ. καλλιεργησίμων ἀγρῶν. Ἐκ τῶν 150
 τούτων στρεμμάτων τὰ 100 στρέμμ. ἀπαλλοτριούμενα διὰ τῆς
 ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς παραχωροῦνται εἰς τοὺς κατοίκους
 Μπλήσδιανης καὶ εἰς 5 κατοίκους Καστάνιανης ἀνὰ 2 στρέμμ.
 εἰς τοὺς τελευταίους ὡς κλῆρος.

Τὰ ὑπόλοιπα 50 στρέμμ. εἶναι ἔκτασις ἀγρῶν σποραδικῶς
 κειμένων ἐντὸς τῆς ὅλης ἐκτάσεως τῆς Δούπιστας, καλλιεργου-
 μένων ὑπὸ κατοίκων Μπλήσδιανης. Ἡ ὑπόλοιπος ἔκτασις ἐκ
 10.350 στρέμμ. καλύπτεται κατὰ τὰ 9/10 ὑπὸ πυκνοῦ δάσους
 κυρίως μὲν Ὀξυᾶς καὶ Ἐλάτης ἀρκετοῦ ὕψους κατὰ δεύτερον
 δὲ λόγον Γαύρου, Δρυός, Πεύκης, Νεροπλατάνου καὶ Κέδρου.
 Ἡ ξυλώδης μᾶζα ἢ καλύπτουσα τὴν ἔκτασιν ταύτην εἶναι κατάλ-
 ληλος διὰ παραγωγὴν ὑλοτομησίμου ξυλείας ἀρκετῶν κυβικῶν
 μέτρων.

Ἄπαντες οἱ προαναφερθέντες ἰδιοκτῆται, ἔδιδον ὀλόκλη-
 ρον τὸ τμῆμα τῆς Μπλήσδιανης εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῆς μὲ
 κολλητικὴν σχέσιν (κληρονομικῆς μασταίνης), ἐπειδὴ ἡ Μπλή-
 σδιανη κατοικεῖτο ὑπὸ ὀλίγων οἰκογενειῶν (σήμερον ὑπὸ 36)
 καὶ δὲν ἠδύνατο παρ' αὐτῶν νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἅπασαι αἱ
 βοσκήσιμοι ἐκτάσεις, λόγῳ τῆς μικρᾶς τῶν κτηνοτροφίας, οἱ ἰ-
 διοκτῆται διεχώρησαν τὸ τμῆμα Δούπιστα καὶ ἐνοικίαζον τοῦτο
 ὡς βοσκήν εἰς τοὺς κάτωθι κτηνοτρόφους, μὴ ἀπαγορεύσαντες
 καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν καλλιεργησίμων τμημάτων, ἧτοι εἰς
 τοὺς 1) Ζῆκον Θ. Τάσιον, 2) Βασίλειον Τόρην, 3) Ἀναστ. Α.
 Τσᾶκαν, 4) Δημητρ. Ζέρβαν, 5) Ἡλίαν Μπέζαν, 6) Τάκην Ζιώ-
 γαν καὶ Μιχαὴλ Σδοῦκον ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Κοινότητα
 Καστάνιανης διὰ τοῦ Κωνσταντίνου Δούκα.

Αἱ ἐνοικιάσεις αὗται ἐγένοντο πρὸς τοῦ 1911 ἐφ' ὅλης τῆς
 ἐκτάσεως Δούπιστας ἀπὸ τοῦ 1911 καὶ ἐντεῦθεν ἄλλοτε ἐφ' ὅ-

λης τῆς ἐκτάσεως καὶ ἄλλοτε ἐπὶ τῶν $7/8$ τοῦ ὑπολοίπου $1/8$ ἀνήκοντος εἰς τὸν ἐκ Καστάνιανης Κων/τῖνον Δούκαν, χρησιμοποιομένου ὑπὸ τῆς Κοινότητος Καστάνιανης καὶ δὴ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη συνεχῶς, διὰ τὰς κτηνοτροφικὰς τῆς ἀνάγκας, ἰσχυριζομένης ὅτι τὸ ἠγόρασεν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἀπὸ τὸν Κων/τῖνον Δούκαν χωρὶς ὁμῶς νὰ ἔχη σχετικὸν ἀποδεικτικόν, ὁ μόνος δέ, ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ μᾶς παράσχη θετικωτέρας πληροφορίας, εἶναι ὁ Κων/τῖνος Δούκας ἰδιοκτῆτης τοῦ $1/8$ φερόμενος ὡς τοιοῦτος καὶ ἐν τῇ ἀποφάσει τῆς Ε. Α. καὶ ὅστις ἀπουσιάζει.

Οἱ κάτοικοι Καστάνιανης, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, ἰσχυρίζονται, ὅτι τὰ $2/3$ τῆς Δούπιστας ἀνήκον εἰς τοὺς προγόνους των ἀφαρπασθέντα βιαίως ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν Μπλήσδιανης καὶ συγχωνευθέντα εἰς τὸ ὅλον ἀγρόκτημα Μπλήσδιανης, καὶ τοῦτο ὁμῶς οὐδαμοῦ δύναται νὰ στηριχθῇ καθ' ὅσον οὐδεὶς τίτλος ἢ ἄλλον ἐπίσημον ἔγγραφον εὐρίσκειται εἰς χεῖρας των ἄλλως τε ἢ ἀγορά τοῦ $1/8$ παρὰ τοῦ ἐκ Καστανιάνης Κων/τῖνου Δούκα ἀποτελεῖ τεκμήριον ἀναγνωρίσεως ἰδιοκτησίας ἐκ μέρους τῶν Καστανιατῶν εἰς τοὺς Οθωμανοὺς ἰδιοκτητίας, οἵτινες ἰδιοκτῆται δὲν ἀνεγνωρίσθησαν ὡς τοιοῦτοι ὑπὸ τοῦ Διοικ. Δικαστηρίου Υ. Γ. ὡς πρὸς τὸ δάσος τῆς Δούπιστας. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐμορφώσαμεν τὴν γνώμην, ὅτι οἱ Καστανῖται οὐδὲν κεκτημένον δικαίωμα εἶχον ἐπὶ τῆς Δούπιστας εἰμῆ, ὡς καὶ πολλοὶ ξένοι κτηνοτρόφοι, τὰ τοῦ ἐνοικιαστοῦ μόνον. Ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς βοσκῆς τῶν Καστανιατῶν, οὗτοι καὶ ὅταν ἐνοικίαζον ὁλόκληρον τὴν Δούπισταν διὰ τοῦ Δούκα (ὅστις μᾶλλον δι' ἴδιον λογαριασμὸν καὶ οὐχὶ διὰ λογαριασμὸν τῆς Κοινότητος ἐνοικίαζεν) τὸν ὑπενοικίαζον πάλιν, ἔβοσκον δὲ μόνον μεγάλα ζῶα, καὶ πολλάκις ἄνευ ἐνοικιάσεως καὶ τῇ ἀνοχῇ τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ τῶν ἐνοικιαστῶν κτηνοτρόφων μὲ τοὺς ὁποίους τινὲς ἐκ Καστάνιανης εἶχον ὀλίγα πρόβατα μεσακάρικα, ὡς ὁ Γιαννούλης Μούσιος.

Τὰ δικαιώματα τῆς ξυλεύσεως ἐπὶ τῆς Δούπιστας ἀνέκαθεν εἶχον καὶ οἱ Καστανῖται τῇ ἀνοχῇ καὶ πάλιν τῶν ἰδιοκτη-

τῶν, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον οἱ τελευταῖοι οὗτοι δὲν ἠδύ-
ναντο νὰ διορίσωσιν ἰδιωτικὸν Δασμοφύλακα πρὸς περιφρού-
ρησιν τοῦ δάσους κατόπιν τῆς μὴ ἀναγνωρίσεως τοῦ ἐκ μέρους
Δημοσίου ὡς ἰδιοκτῆτου.

Ἦδη ὁ Συν/σμός Α. Κ. Μπλήσδιανης λόγῳ ἐπαρκειᾶς ἐκτά-
σεων καὶ λόγῳ ἀνεπαρκοῦς κτηνοτροφίας διαθέτει δι' ἐνοικιά-
σεως τὴν Δούπισταν.

Ἡ Κοινότης Καστανιάνης ἀποτελεῖται ἐξ 150 οἰκογενειῶν
γεωργικῶν κατὰ τὸ πλεῖστον.

Λόγῳ ἀνεπαρκειᾶς γεωργικῶν ἐκτάσεων, τὰ 2/3 τῶν ἀρ-
ρένων κατοίκων μεταναστεύουσιν ἰδίως εἰς Ἀμερικὴν, τὰς ἐλα-
χίστας δὲ ἐκτάσεις ἃς κέκτηνται ἐκμεταλλεύονται ἐντατικώτατα
αἱ ἐναπομένουσαι οἰκογένειαι. Ἡ κτηνοτροφία τῆς Καστανια-
νης σύγκειται ἐκ 1200 περίπου μικρῶν ζώων (αἰγοπροβάτων)
καὶ 300 περίπου μεγάλων ζώων.

Ἡ Καστανιανὴ ἔχει περιφέρειαν 25.000 περίπου στρεμμά-
των ἀγόνων καὶ ἀποκρήμνων κατὰ τὸ πλεῖστον.

Γεωργικὰς ἐκτάσεις ἔχει περὶ τὰ 1.000 στρεμμ. πέριξ τοῦ
χωρίου ποτιστικὰ καὶ μὲ προστατευτικούς τοιχίσκους πρὸς συγ-
κράτησιν τοῦ ἐδάφους.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτάσεων αἱ μὲν καλλιεργήσιμοι εἶναι τε-
λείως ἀνεπαρκεῖς, αἱ δὲ βοσκήσιμοι μετὰ μεγάλης δυσκολίας
ἐπαρκοῦν εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων.

Πρὸς ξύλευσιν οἱ κάτοικοι Καστανιανῆς οὐδὲν δάσος ἔχου-
σιν, ξυλεύονται δὲ ἀπὸ τὴν Δούπισταν. Τὸ μόνον δάσος τὸ πε-
ριλαμβανόμενον εἰς τὴν ἔκτασιν τῶν 25.000 στρεμμάτων εἶναι
ἐκτάσεως 500 στρεμμάτων συνεχομένου καὶ κεῖται ἄνωθεν τοῦ
συννοικισμοῦ, εἶναι δὲ τελείως ἀπηγορευμένον ὑπὸ τῆς Δασικῆς
Ἀρχῆς ὡς προστατευτικὸν κατὰ τῆς καθιζήσε-
ως τοῦ ἐδάφους.

Ο ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ

(Ἐπογραφή)

ΚΛΙΜΑ — ΕΔΑΦΟΣ — ΕΚΤΑΣΙΣ — ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Τὸ κλίμα κατὰ τὴν θερινὴν περίοδον εἶναι ἰδεῶδες διὰ παραθερισμὸν καθ' ὃ δροσερὸν καὶ διότι τὸ πράσινον κυριαρχεῖ παντοῦ, μάλιστα δὲ τὸ πράσινον τοῦτο πνίγει κυριολεκτικὰ δρόμους, σπίτια, αὐλές.

Ἐπὶ τῶν δύο ρεμάτων ἐντὸς τοῦ χωρίου Μεσαργιάς — Γκά-
λινας καὶ Ράχης, εἶναι ἀμέτρητα πλατάνια, καρυδιές καὶ παν-
τὸς εἶδους ὀπωροφόρα δένδρα πὺ ἀφθονοῦν τὰ φρούτα καθ'
ὄλην τὴν θερινὴν περίοδον· ὅλα αὐτὰ συνθέτουν ἓνα πίννακα
ἀπίστευτης ὁμορφιάς καὶ μαγείας, χάρις εἰς τὰ ἀφθονὰ νερὰ
τὰ ὁποῖα ἀναβλύζουν ἀπὸ πηγὰς αἷτινες εὗρίσκονται ἄνωθεν
τοῦ χωρίου καὶ ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἀφθονοῦν τὰ ἐκλεκτὰ κη-
πευτικὰ προϊόντα.

Τὰ βουνὰ πὺ δεσπόζουν ἄνωθεν τοῦ χωρίου Γύφτισσα,
Μπολιάνα, Προφήτης Ἡλίας μὲ τὰ πανύψηλα πεύκα, ἔλατα,
ὄξυες κ.λ.π. ὃ ἐπισκέπτῃς εἰς τὰς τοποθεσίας αὐτάς, περνῶντας
τὰ στενὰ μονοπάτια, πὺ ὑπάρχουν, δὲν βλέπει ἀκτῖνα Ἡλίου
καθ' ὄλην τὴν ἡμέραν.

Κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον, μὲ τὰ σπὸρ τοῦ κυνηγίου
πὺ ἀφθονοῦν τὰ θηράματα, μὲ τὴν θαλπωρὴν εἰς τὰ ὠραῖα
σπίτια μὲ τὰ ὠραιότατα τζάκια ἢ ζωὴ περνᾷ εὐχάριστος καὶ
εἰς τοὺς μονίμως κατοικοῦντας εἰς τὸ χωρίον καὶ εἰς κάθε ἐπι-
σκέπτῃν.

Αἱ ὠργανωμένοι κυνηγετικαὶ ἐκδρομαὶ εἰς ὀλόκληρον τὴν
ἔκτασιν τοῦ χωρίου ἀλλὰ καὶ πέραν τούτου, εἶναι κάτι πὺ προ-
ξενεῖ εὐχαρίστησιν, διότι ὃ ἐπικεφαλῆς τῆς ομάδος, καθορίζει
τὰ καρτέρια μέσα εἰς τὸ δάσος, τὴν παγᾶνα εἰς αὐτό, πὺ μὲ
ντενεκέδες κτυπῶντας ἀναγκάζουν τὰ θηράματα νὰ φεύγουν
ἀπὸ τὸ μέρος, ὅπου ἦσαν, διὰ νὰ διέλθουν ἀπὸ τὰ καρτέρια.

Ἡ ἐπιστροφή εἰς τὸ χωρίον τῶν κυνηγῶν καὶ παγανιστά-
δων μὲ κανένα θήραμα πρὸ παντὸς ἀγριόχοιρον προξενεῖ μεγά-
λην χαράν.

Κατὰ τὴν ἐπάνοδόν των συνεκεντρώνονται εἰς ἓνα σπίτι, ὅπου κάθονται εἰς τὸ τζιάκι ἔνθα καίονται ἄφθονα καυσόξυλα καὶ ἀρχίζει ἐν συνεχείᾳ ἡ πόσις θερμαντικῶν ἀφεψημάτων ὅπως πόντσι ζεστό, κρασί καὶ ὠραῖο τσίπουρο τῆς Καστάνιανης. Βλέπεις ἀπὸ τὰ παράθυρα τὶς νιφάδες τοῦ χιονιοῦ, πὺ ἐπικάθονται εἰς τὰ δένδρα στολίζοντάς τα σὰν τὸ χέρι τοῦ ζωγράφου.

Ἐπὺ τοιαύτας συνθήκας, μὲ θαλπωρὴ καὶ κέφι ἡ ζωὴ περὶ νᾶ εὐχάριστα θυμίζοντας σὲ μᾶς τοὺς νοσταλγοὺς τοῦ παλαιοῦ καλοῦ καιροῦ, ἡμέρες τῆς παιδικῆς μας ἡλικίας, τοὺς νέους δὲ τοὺς προδιαθέτει διὰ μίαν ξέχωρην καὶ ἀλλοιώτικην ζωὴν εἰς τὸ χωρίον ἔνθα ἐγεννήθησαν.

Ἐψόμετρα εἰς διάφορα μέρη

1. Γύφτισσα	Ἐψόμετρον	1752
2. Ἀνάληψις	»	1450
3. Μπολιάνα	»	1202 Ἐψηλ. Κορυφὴ
4. Προφήτης Ἡλίας	»	1150
5. Μεταμόρ. Σωτήρος	»	1100
6. Ἐντὸς τοῦ Χωρίου	»	900

Ἐδαφος

Τὸ ἔδαφος τοῦ χωρίου εἰς ὠρισμένας τοποθεσίας εἶναι ἀργιλλοῦχον, πολλαχοῦ σὲ σιδηροῦχον, κατάλληλον διὰ φυτείας ἀμπέλων, δημητριακῶν καὶ ἰδιαιτέρως ὀπωροφόρων δένδρων πλιντὸς εἶδους, τὰ ὅποια ἀφθονοῦν.

Ἐπάρχουν περίπου 1.000 μηλιές, ἀρκετὲς κερασιές, δαμασκηγιές, καρυδιές, κορομηλιές, συκιές, μουριές καὶ κασταγιές.

Μέχρι τοῦ ἔτους 1880, αἱ περιοχαὶ ἄνωθεν τοῦ χωρίου Κερασιά, Μανδρί, Ριζομπέζα, Ἀνάληψις, Ντουκάδικα, Καστρί, Κλάμπουρδα, μέχρι Γεφύρια, ἐκαλλιεργοῦντο διὰ σίτου, κριθῆς, βρώμης. Τὰ κτήματα δὲ ταῦτα φέρουν καὶ σήμερον ἀκόμη τὰ σημεῖα περιφράξεως διὰ τοιχωμάτων, καθὼς καὶ τὰ ἐρείπια τῶν κτιρίων «καλύβες», ὅπου συνεκέντρωνον τὰ προϊόντα οἱ κάτοικοι.

Διὰ τὴν προστασίαν τοῦ χωρίου οἱ ἴδιοι οἱ κάτοικοι ἀπηγόρευσαν τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν λόγῳ καθιζήσεως τοῦ ἐδάφους.

Ἐπίσης διὰ σιτηρῶν ἐκαλλιεργεῖτο μέχρι πρό τινος ὀλόκληρος ἡ περιοχὴ Ἑλία, Στίκοβο, Ράβενη, Σουρτσικό, Λεσινίτσα, Πέστη καὶ Ἀραδιά.

Εἰς τὴν περιοχὴν «Ντέρτη» λόγῳ τοῦ ὑπάρχοντος ὕδατος ἐκαλλιεργεῖτο ὁ ἀραβόσιτος, καθὼς καὶ εἰς τὴν περιοχὴν Σουρτσικό.

Εἰς τὴν περιοχὴν Πλάση, Μπούρτσουλου, Ἀγία Τριάδα, Χειμαδιά καὶ Ἀραδιά ὑπῆρχον ἀμπέλια.

Παραβίασις ἐγένετο τὸ ἔτος 1942 λόγῳ τῆς κατοχῆς καὶ τῆς μεγάλης ἐλλείψεως σιτηρῶν, ὅτε οἱ κάτοικοι ἐκαλλιέργησαν τὴν περιοχὴν ἄνωθεν τοῦ χωρίου διὰ σίτου καὶ κριθῆς, ἵνα ἐξοικονομήσουν σίτον διὰ τὰς ἀνάγκας των.

Σήμερον ὄλαι αἱ περιοχαί, αἱ ὁποῖαι ἐκαλλιεργοῦντο μέχρι πρό τινος, ἐγκατελείφθησαν παρὰ τῶν κατοίκων καὶ περιορίσθησαν εἰς περιοχάς, αἵτινες ἀρδύονται καὶ αἱ ὁποῖαι εἶναι κάτωθεν τοῦ χωρίου μέχρι τὴν περιοχὴν «Κάμπος».

Ἐλπίδα, νὰ δοῦμε πάλι νὰ καλλιεργῆται τὸ χωρίον ὅπως πρῶτα, δὲν ὑπάρχει ἐκτός ἀπροόπτου πράγματος ποῦ εἰλικρινὰ τὸ εὐχόμεθα.

" Ἐκτασις

Ἡ ἔκτασις τοῦ χωρίου εἶναι 25.000 περίπου στρέμματα, ἐξ ὧν τὰ 1000 ποιστικά, 2.500 ξηρικά. Εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν ὑπῆρχον 300 περίπου στρέμματα ἀμπέλων, ἡ ὑπόλοιπος περιοχὴ καλύπτεται ὑπὸ δένδρων ἐλάτης, πεύκης, ὀξυᾶς, δρυῶν, πρίνων, γαύρων, καὶ κέδρων, τὸ δὲ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἐκτάσεως χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν βοσκὴν τῶν μικρῶν καὶ μεγάλων ζώων.

Ἡ ὄλη δασικὴ ἔκτασις πρὸς ἐκμετάλλευσιν ξυλείας ἀπὸ Λίχνικο μέχρι Καραγιώργη εἶναι 4.500 στρέμματα.

Βάσει νόμου ἡ Δασικὴ ὑπηρεσία Κονίτσης καθώρισεν εἰς τὴν Κοινότητα ἕκτασιν πρὸς ἐκμετάλλευσιν 1.500 στρέμματα, περιοχὴν «Μανδρὶ» καὶ «Κριόνερο» (περιοχὴ 2 καὶ 3) ἄνωθεν τοῦ χωρίου, ἡ δὲ ὑπόλοιπος ἕκτασις 3.000 στρεμμάτων περιῆλθεν εἰς τὸ Δημόσιον ἐκ τῆς αὐτοφυοῦς ἀναδασώσεως, διότι ἦτο παλαιότερον ἰδιοκτησία τῶν κατοίκων καὶ ἐκαλλιεργεῖτο ἡ ἕκτασις αὕτη μέχρι τοῦ ἔτους 1880, θεωρηθεῖσα ὡς προστατευτικὴ τοῦ χωρίου λόγω καθιζήσεως τοῦ ἐδάφους.

Κατόπιν τοῦ Νόμου τούτου, ἡ Δασικὴ Ὑπηρεσία ἀπηγόρευσε τὴν ὑλοτόμησιν εἰς τὰς ὑπολοίπους περιοχὰς (1/4/5), αἱ ὁποῖαι μέχρι πρό τινος ἐχαρακτηρίζοντο ὡς κοινοτικαὶ καὶ αἱ ὁποῖαι ἦσαν πλούσιαι ἀπὸ ἀπόψεως ξυλείας.

Τοῦτο εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ στερηθῇ ἡ Κοινότης εἰς τὸ μέλλον ἐνὸς σημαντικοῦ ἐσόδου, ἵνα ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς πολλαπλὰς ἀνάγκας, διὰ κοινωφελῆ ἔργα.

Κατὰ τὴν ταπεινὴν μας γνώμην τὸ Κράτος ἔπρεπε μὲ παντοειδεῖς ἐνισχύσεις νὰ δίδῃ εἰς τοὺς ὄρεινους καλλιεργητὰς δασικὸν κλῆρον πρὸς ἀποσόβησιν ἐγκαταλείψεως τῶν ὄρεινῶν περιοχῶν ἐκ μέρους τῶν κατοίκων των παραλλήλως δὲ νὰ γίνουν δασικοὶ δρόμοι διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν δασικῶν προϊόντων.

Ὑπῆρχεν κτηματολόγιον εἰς τὴν κοινότητα πρὸ τοῦ 1940, ὅπου ἕκαστος κάτοικος ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εὔρισκε πόσιν ἕκτασιν εἶχεν εἰς ἑκάστην περιοχὴν «θέσεις κατηγορίαι Α΄. Β΄. Γ΄.».

Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν κατετάσσοντο τὰ ποτιστικὰ κτήματα, εἰς τὴν δευτέραν τοιαύτην τὰ ὀλιγότερον εὐφορα καὶ εἰς τὴν τρίτην κατηγορίαν τὰ ξηρικά.

Ἀπὸ τὸ ἔτος 1950 ἕως 1963 κατὰ χρονικὰ διαστήματα τὸ Κράτος προέβη εἰς τὴν φύτευσιν χιλιάδων δενδρυλίων πεύκης καὶ ἀκακίας.

Ἐπίσης εἰς τὰς τοποθεσίας Στίκοβο, Σαπατέτση καὶ Ἴελια, προέβη εἰς τὴν κατασκευὴν φραγμάτων ἐπὶ λίαν σαθρῶν καὶ ἐπικλινῶν ἑδαφῶν, διὰ πλεγμάτων, λιθίνων φραγμάτων πρὸς ἀναχαίτισιν τῶν πλημμυρῶν.

Ἐπίσης προέβη εἰς τὴν περίφραξιν διὰ συρματοπλεγμάτων ἀπὸ Σούκαλου μέχρι Προφήτη Ἡλία καὶ μέχρι Μπολιάνας.

Ἄπασαι αἱ προαναφερθεῖσαι περιοχαί, αἱ ὁποῖαι ἐφυτεύθησαν διὰ δενδρυλίων, ποὺ καὶ σήμερον εἶναι ἰδιόκτητα κτήματα θὰ ἀποτελέσουν μελλοντικῶς ἔκτασιν τοῦ Δημοσίου.

Ἡ παραγωγή τοῦ χωριοῦ

Μέχρι τοῦ ἔτους 1940 μέγα μέρος τῶν ποτιστικῶν κτημάτων ἐκαλλιεργεῖτο μὲ ἀραβόσιτον καὶ ἦτο ἡ παραγωγή τόση ὥστε ἐκάλυπτε κατὰ μέγα μέρος τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων ἀπὸ ψωμί.

Τὰ ξηρικά κτήματα ἐκαλλιεργοῦντο διὰ σίτου, κριθῆς, βρώμης, φακῆς καὶ ρόβι τὰς ἀνάγκας ὁμῶς τῶν κατοίκων δὲν ἐκάλυπτεν ἡ παραγωγή τοῦ σίτου, διὰ τοῦτο ἐπρόμηθεύοντο σίτον ἐξ ἄλλων μερῶν τῆς χώρας.

Ἡ παραγωγή φασιόλων ἐκάλυπτεν τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ ἐλαχίστη ποσότης διετίθετο εἰς τὸ ἐμπόριον.

Αἱ μηλέαι, αἱ ὁποῖαι ἀφθονοῦν καὶ τῶν ὁποίων ἡ παραγωγή ἦτο τόση, ὥστε οἱ περισσότεροι κάτοικοι δὲν προέβαινον εἰς τὴν συγκομιδὴν αὐτῶν ἀπὸ τὰ περισσότερα δένδρα, διότι τὰ περισσότερα μήλα δὲν ἦσαν ἐμπορεύσιμα, λόγω κακῆς ποιότητός των, ἔτρωγαν δὲ ταῦτα τὰ αἰγοπρόβατα.

Ἐπίσης καὶ τὰ ὑπόλοιπα ὀπωροφόρα δένδρα, ποὺ εἰς παραγωγὴν ἀφθονοῦν, καὶ αὐτῶν οἱ καρποὶ ἐγκαταλείπονται ἐπὶ τῶν δένδρων.

Ἄπαντα τὰ ποτιστικὰ κτήματα καλύπτονται ἀπὸ ὄλας τὰς πλευρὰς μὲ κλίματα «περγουλιές», ἡ δὲ παραγωγή σταφυλῶν εἶναι μεγάλη, καλύπτουσα, ὄχι μόνον τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων μὲ οἶνον καὶ τσίπουρο, ἀλλὰ ἐγένετο καὶ γίνεται ἀκόμη καὶ σήμερον ἐξαγωγή εἰς ἑτέρας κοινότητας τῆς Ἐπαρχίας μας.

Ἐπίσης ἀφθονοῦν ἅπαντα τὰ κηπευτικὰ προϊόντα κατὰ τὴν θερινὴν περίοδον καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι ἐξαιρετικῆς ποιότητος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ φθινοπώρου, ἀπὸ τὰ κηπευτικὰ προϊόντα ὄλα τὰ σπίτια βάζουν σὲ διάφορα δοχεῖα τουρσί, ντομάτες, πιπεριές, ἀγκούρια, πράσα, «πρασαρμιά» λάχανο «ἀρμιά» καὶ ἀποξηραίνουν διάφορα χόρτα, λουβουδιές, λάπατα, παζιά, τὰ ὅποια τὰ χρησιμοποιοῦν κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον, ὅποτε δὲν ὑπάρχουν νωπὰ γιὰ πίτες.

Ἐπίσης ἀποξηραίνουν δαμάσκηνα, μῆλα, διὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον, μὲ τὰ ὅποια παρασκευάζουν μαρμελάδες, κομπόστες.

Κτηνοτροφικὰ προϊόντα

Πρὸ τοῦ ἔτους 1940 ἡ κτηνοτροφία εἰς τὸ χωρίον ἦτο 1200 αἰγοπρόβατα· παλαιότερα ἦσαν πολὺ περισσότερα καὶ ὑπῆρχε παραλλήλως μέγας ἀριθμὸς ἀγελάδων.

Ἡ παραγωγή κτηνοτροφικῶν προϊόντων ἦτο μεγάλη ἀπὸ ἀπόψεως βουτύρου, τυροῦ — «φέτα καὶ τουλουμοτύρι» — καθὼς καὶ σημαντικῆς ποσότητος μυζήθρας.

Ἀπὸ κρέας δὲν ἐκαλύπτοντο αἱ ἀνάγκαι τῶν κατοίκων καὶ ἐπρομηθεύοντο ἀπὸ τὰς γειτονικὰς κοινότητας, ἰδίως βωδινό, διὰ νὰ τὸ πασιώσουν διὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον καὶ νὰ παρασκευάσουν τὰ ὠραῖα καπνιστὰ λουκάνικα, τὰ ὅποια ἐγέμιζον μὲ διάφορα καρυκεύματα.

Ἐπίσης παρεσκευάζον τοὺς ὠραίους τραχανάδες μὲ τὸ ἀγνὸ γάλα καὶ μὲ τὸ σιταρένιο ἀλεύρι, ποὺ ἦτο τὸ πρόχειρο φαγητὸ τῆς νοικοκυρᾶς, ὅταν ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὴν ἐργασίαν.

Ὁ μέγας ἀριθμὸς μικρῶν ζώων εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν ἠνάγκαζεν ὠρισμένους κατοίκους, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀρκετὰ ζῶα νὰ διαχειμάζουν ταῦτα εἰς περιοχὴν Ντέρτη, Σκούρλια, Κοντογιάννη, Κουτσουπιά, ὅπου ὑπῆρχον μόνιμοι καλύβαι «μανδριά», διότι ἐκεῖ ὄπῃρχεν τροφή διὰ τὰ ζῶα ὅπως πρίνοι, κέδροι, αἱ δὲ περιοχαὶ δὲν ἐκαλύπτοντο μὲ χιόνια, σχεδὸν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ χειμῶνος.

Ἐπίσης ὄλαι αἱ οἰκογένειαι διετήρουν ἓνα ζῶον φόρτου, ἡ-

μίονον ἢ ὄνον διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν γεωργικῶν προϊόντων, καυσοξύλων διαφόρων τροφῶν διὰ τὰ ζῶα, τὰς ὁποίας ἀπεξήρανον καὶ ἀποθήκευον εἰς διαφόρους καλύβας καὶ ὑπόστεγα.

Ἐπίσης ὑπῆρχον 100 περίπου βόες, τοὺς ὁποίους ἐχρησιμοποιοῦν διὰ τὸ ὄργωμα καὶ τὴν σπορὰν τῶν κτημάτων των, τὴν δὲ θερινὴν περίοδον ἦσαν ἐλεύθερα εἰς τὸ βουνό, εἰς τὴν περιοχὴν μανδρί· κατὰ δεκαπενθήμερον οἱ κάτοικοι μετέβαινον εἰς τὸ σημεῖον μανδρί, ὅπου ἐκεῖ ἐσταβλίζοντο καὶ τοὺς ἔδιναν ἀλάτι. Ἡ μετάβασις αὐτὴ τῶν κατοίκων ἐγένετο πάντα Κυριακὴν, ἐπιστρέφοντες δὲ εἰς τὸ χωρίον ἔφερον καὶ ἓνα καλάθι φράουλες, αἱ ὁποῖαι ἀφθονοῦν εἰς τὶς πλαγὰς τὶς Γύφτισσας.

Ἐκτὸς τῆς περιοχῆς μανδρί, τοὺς πρώτους θερινὰς μῆνας ἔβοσκον οἱ βόες εἰς τὴν περιοχὴν «Ντούπιστα» καὶ εἰς τὴν θέσιν «Βρύση Μάνη», διότι ἐκεῖ ἡ κοινότης ἔχει ἓν μερίδιον εἰς τὴν περιοχὴν «Ντούπιστα».

Σήμερον ἡ κτηνοτροφία περιορίσθη εἰς τὸ ἐλάχιστον, διότι ἐμειώθη ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων εἰς ποσοστὸν 1/4 τοῦ 1940.

ΤΕΧΝΑΙ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΝ

Εἰς Καστιάνιανην πρωίμως ἀνεπτύχθησαν αἱ τέχναι καὶ ἰδίᾳ ἡ οἰκονομικὴ τέχνη, «κτίστου», μετὰ μεγάλου δὲ ζήλου καὶ τιμιότητος καὶ διὰ τοῦτο ἐκ τῆς Κοινότητος ἐξῆλθον οἱ διασημότεροι κτίσται, (καλλιτέχνας μπορεῖ κανεῖς νὰ τοὺς ὀνομάσῃ ὄθεν καὶ σήμερον ἀκόμη ἀποκαλοῦνται τὰ χωριά μας) (Μαστροχώρια).

Εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν Στομίου Κονίτσης εὐρίσκεται ἐντοιχισμένη πλάξ, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει χαραχθῆ τὸ ἐξῆς ἐπίγραμμα: «Ἱερὰ Μονὴ Στομίου Κονίτσης ἐκτίσθη παρὰ Καστανιανιτῶν 1774 χωρίον Καστιάνιανη».

Πολλοὶ ἐκ τοῦ χωρίου μας ἔγιναν ἐργολάβοι Δημοσίων Ἔργων ἐπὶ Τουρκίας καὶ ἐξετέλεσαν τὰ περισσότερα ἔργα ἐν Ἡπείρῳ καὶ ἀλλαχοῦ.

Τὰ ἔργα ταῦτα ἦσαν τὰ ἐξῆς 1) Γέφυρα Μπουραζανίου καὶ Μεσογέφυρα, αἵτινες κατεστράφησαν κατὰ τὸν πόλεμον 1940. 2) Γέφυρα Ἀρινίστης - Κακαβιάς, κατεστράφη καὶ αὕτη κατὰ τὸν πόλεμον 1940, 3) Βούλιστα Παναγιὰ «ζήτα» κατεστράφη μὲ τὴν μάχην μεταξὺ Ἀνταρτῶν Ε.Δ.Ε.Σ. καὶ Γερμανῶν.

Οἱ κεντρικοὶ ὁδοὶ Ἰωαννίνων Πρεβέζης, Ἰωαννίνων—Ἀργυροκάστρου—Ἀγίων Σαράντων, Ἰωαννίνων Κονίτσης καὶ Κονίτσης ἀπὸ Πλάκα μέχρι Μολίστης—Βουρκοποτάμου εἶναι ἔργα ποὺ ἐξετελέσθησαν παρὰ Καστανιανιτῶν.

Τὸ Κτίσμα τοῦ Ὁρολογίου τῆς Κεντρικῆς Πλατείας Ἰωαννίνων εἶναι ἔργον Καστανιανιτῶν. Ἐπίσης εἰς τὸ κτίριον τῆς ΖΩΣΙΜΑΙΑΣ ΣΧΟΛΗΣ εἰς τὴν πρόσοψιν πελεκητὰ εἰργάσθησαν Καστανιανίτες.

Ὅμοίως οὗτοι εἰργάσθησαν εἰς τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν Ἀθηνῶν—Λαρίσης—Καλαμπάκας.

Μεταξὺ Καρπενησίου καὶ Προσσοῦ σώζεται καὶ σήμερον ἀκόμη μία γέφυρα, ἔργον ἐνὸς Καστανιανίτη ὀνόματι Γ. Κολοκύθα καὶ ὁ ὁποῖος ἐφονεύθη κατὰ τὴν κατασκευὴν ταύτης καὶ ἡ ὁποία γέφυρα λέγεται σήμερον γέφυρα Κολοκύθα.

Νεώτεροι ἐξεπόνησαν καὶ ἐξετέλεσαν διάφορα ἔργα τοῦ Δημοσίου εἰς πλείστας ἐπαρχιακὰς Πόλεις, Θεσσαλονίκη, Δράμα, Φλώρινα, Βόλον, Ἰωάννινα, Κόνιτσαν, Πρέβεζαν, Μεσολόγγιον κ.λ.π. ἀμέτρητα δὲ εἶναι τὰ ἐκτελεσθέντα ἰδιωτικὰ ἔργα.

Ἐπίσης ἀρκετοὶ τὰ τελευταῖα χρόνια προώδευσαν εἰς τὴν ξυλουργικὴν τέχνην καὶ ἐξετέλεσαν ἀρκετὰ ἔργα εἰς μεγάλας Πόλεις, ἡ ἐσωτερικὴ δὲ ἐργασία τῆς κεντρικῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ἔργον τῶν Καστιανιανιτῶν ὡς καὶ πολλὰ σκαλιστὰ ταβάνια οἰκιῶν εἰς τὸ χωρίον μας.

Ἐπειδὴ παλαιότερον ὅλοι ἐγνώριζον τὴν τέχνην τοῦ κτίστου, αἱ ὑπάρχουσαι σήμερον οἰκίαι εἰς τὸ χωρίον (μέγαρον μπορεῖ κανεῖς νὰ τὰς ὀνομάσῃ διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην), διότι αἱ περισσότεραι χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸ 1670.

Ὅλα τὰ σπίτια εἶναι λιθόκτιστα διάφορα καὶ ὅλα ἔχουν αὐλὴ, ἡ δὲ ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις τῶν προκαλεῖ τὸν θαυμασμὸν κάθε ξένου ἐπισκέπτου καὶ διερωτῶνται πῶς αὐτὸς ὁ κόσμος ἐγκατέλειψε τὸ γραφικὸ τοῦτο χωρίον μὲ τὰ ὠραῖα μέρη καὶ τὰ πράσινα βουνά του.

Εἰς ὅλα τὰ δωμάτια ὑπάρχουν τζάκια, εἰς δὲ τὸ τῆς ὑποδοχῆς ὑπάρχουν σκαλιστὰ τζάκια μὲ διαφόρους παραστάσεις ἢ μὲ ζῶα ἐλάφια, ζαοκαδία κ.λ.π. εἶναι κομψοτεχνήματα ἀπὸ ἀπόψεως τέχνης τὰ ὁποῖα μαρτυροῦν τὴν μεγάλην δεξιοτεχνίαν.

Εἰς τὴν ἐξωτερικὴν θύραν, δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ὑπάρχουν πεζούλια (εἶναι κάτι χαμηλὰ πέτρινα πεζούλια) πού τὰ βράδια συγκεντρώνονταν οἱ κάτοικοι τῆς γειτονιάς νὰ ἀνταλλάξουν γνώμας διὰ γενικὰ ζητήματα τοῦ τόπου, πού τοὺς ἀπασχολοῦν, αἱ δὲ γυναῖκες μὲ τὴν Ρόκα γνέθοντας.

Σὲ μερικὰ σπίτια καὶ ἐπὶ τῆς αὐλῆς ὑπάρχουν καὶ σήμερον ἀκόμα πέτρινοι χειρόμυλοι, οἱ ὁποῖοι ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς δυσκόλους στιγμάς, πού δὲν ἠδύναντο νὰ μεταβοῦν εἰς τοὺς μύλους νὰ ἀλέσουν, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας δὲ ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ νὰ ἀλέθουν τὰς τροφὰς τῶν ζώων.

Παλαιότερον ἢ ἀλληλεγγύη τῶν κατοίκων ἦτο τοιαύτη, ὥστε ὅταν ἐπρόκειτο κανεῖς νὰ κτίσῃ σπῖτι ὅλοι οἱ κάτοικοι συ-

νέτρεχον δια τὴν μεταφορὰν τῶν ὑλικῶν. Ἐκτὸς τῶν προαναφερθέντων ἐπαγγελμάτων οἱ κάτοικοι ἠσχολοῦντο καὶ μὲ ἕτερα ὡς τοῦ ράπτου, τοῦ ὑποδηματοποιοῦ, παντοπώλου, ἀγωγέως καὶ τοῦ ταχυδρομοῦ, ὁ ὁποῖος μετέβαινε εἰς τὰ διάφορα μέρη, ὅπου

Νέαι τοῦ χωρίου μὲ τοπικὰς ἐνδυμασίας
ἔργα τῶν χειρῶν τῶν (πρὸ πεντηκονταετίας)

ὑπῆρχον ἐργαζόμενοι καὶ οἱ ὅποιοι τοῦ ἔδιδον χρήματα, γράμματα καὶ διάφορα εἶδη διὰ νὰ τὰ μεταφέρῃ εἰς τοὺς ἰδικούς των.

Αἱ γυναῖκες τὴν παλαιὰν ἐποχὴν ἠσχολοῦντο ὄχι μόνον μὲ τὰ οἰκιακά, ἀλλὰ καὶ μὲ πλείστας ἄλλας τέχνας, κατεσκεύαζον μάλλινες κουβέρτες, βελέντζες φλουκάτες, χαλιά, ὑφάσματα μάλλινα διὰ τοπικὰς ἐνδυμασίας (τσιποῦνες φλοκάτες γυναικῶν, παλτὰ καὶ τσιποῦνες ἀνδρῶν).

Ἐπίσης φανέλλες πλεκτές, κάλτσες γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν, ὑφάσματα βαμβακερὰ (πανιὰ Κάποτ) καθὼς καὶ ὑφάσματα ἐκ λίνου (λιναριοῦ) ἢ δὲ καλλιέργεια τοῦ λίνου ἦτο ἀνεπτυγμένη καὶ τὰ περισσότερα ἐσώρουχα κατεσκευάζοντο ἐκ λίνου ὡς καὶ αἱ κουβέρτες.

Αἱ γυναῖκες κατεσκεύαζον τὴν ὑπόδησιν, τὴν ὁποίαν ἐχρησιμοποιοῦν διὰ τὴν ἐργασίαν των ἦτο δὲ ἐκ βοείου δέρματος κατεργασμένου ἢ ἀκατεργάστου καὶ ἕκαμαν ἓνα εἶδος πέδιλον τὰ ἐξ ἀκατεργάστου δέρματος ἐλέγοντο «Λιόπες» τὰ δὲ ἄλλα «Κισιολιά».

Ἐπίσης παλαιότερα ἠσχολοῦντο μὲ τὴν σηροτροφίαν ἢ δὲ παραγωγή προωρίζετο δι' ἐξαγωγήν καὶ μόνον.

Ἐπίσης αἱ γυναῖκες ἠσχολοῦντο μὲ ὅλας τὰς ἐξωτερικὰς ἐργασίας, εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, διὰ τὴν μεταφορὰν χόστων καὶ κλαριοῦ, καθὼς καὶ διὰ τὴν προμήθειαν ξύλων.

Ἡ μεταφορὰ τῶν ξύλων ἐγένετο ἀπὸ μακρινὰς περιοχὰς «Ντούπιστι» καὶ «πέντε ἀδέλφια» ἔνθα ὑπῆρχον ξηρὰ ξύλα, ὁμαδικὴ δὲ ἦτο ἡ ἐξοδος τῶν κατοίκων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνοίξεως διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ξύλων καὶ ὁ γυρισμὸς γινόταν μὲ τραγούδια καὶ χαρὲς καὶ μὲ μπουκέτα στὰ χέρια ἀπὸ διάφορα ἀγριολούλουδα καὶ κατὰ προτίμησιν ἀμάραντο ποῦ ἀφθονοῦσε εἰς τὸ βουνό μας, φαινόταν πῶς τὰ νειάτα ἐγύριζαν ἀπὸ πανηγύρι καὶ ὄχι ἀπὸ ἐργασίαν.

Εἰς τὴν ὁμαδικὴν αὐτὴν ἐκστρατείαν ἐκτὸς τῶν κοριτσιῶν ἐλάμβανον μέρος καὶ τὰ ἀγόρια. Εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ κατὰ τὴν προπολεμικὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν αἱ διατυ-

πώσεις και τὰ ἔξοδα ἦσαν ὀλιγότερα, οὐδέποτε ἐταξίδευον οἰκογενειακῶς, ἀλλὰ πάντοτε κατὰ μακροχρόνια ἢ ὀλιγοχρόνια ταξίδια ἐγκατέλειπον τὰς οἰκογενείας εἰς τὴν πατρίδα των (χωρίον).

Τὰ πρῶτα χρόνια ἡ σκληρὰ ἐργασία των ἀπέδιδεν ὀλίγα δολλάρια τὴν ἐβδομάδα, μέρος τῶν ὁποίων ἀποστέλλετο εἰς τὸ χωρίον, διὰ τὴν συντήρησιν τῶν γερόντων γονέων, τὴν ἀποκατάστασιν ἀνυπάνδρου ἀδελφῆς, τὴν ἐξόφλησιν οἰκογενειακῶν χρεῶν, διότι οἱ περισσότεροι ἔφυγον μὲ δάνεια.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν ἐκεῖ καὶ ἀφοῦ ἔμαθον ὀλίγον τὴν γλώσσαν, οἱ περισσότεροι ἤνοιξαν ἐστιατόρια, ἂν καὶ ἀνίδεοι ἐπρόκοψαν, διότι διεκρίνοντο διὰ τὴν φιλοπονίαν καὶ τιμιότητα.

Διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης ἐκέρδιζον ἀρκετὰ χρήματα καὶ τὰ ἐμβάσματα ἐδῶ εἰς τὸ χωριὸν ἦσαν πλέον μεγαλύτερα καὶ τοιουτοτρόπως ἡ ζωτικότης τοῦ χωριοῦ διὰ τῆς εἰσροῆς τοῦ χρήματος τῶν ταξιδευμένων καὶ ἡ ζωὴ τῶν κατοίκων ἥλλαξε ἤτο ἡ ἀκμὴ τοῦ χωριοῦ.

Πολλοὶ ἀφοῦ ἐκέρδισαν ἀρκετὰ χρήματα ἐπέστρεψαν εἰς τὸ χωρίον, μερικοὶ μάλιστα μετηνάστευσαν καὶ ἐπέστρεψαν δύο καὶ τρεῖς φορές, ἄλλοι παρέμειναν εἰς τὴν πατρίδα καὶ ἐπεδόθησαν εἰς διαφόρους ἐπιχειρήσεις καὶ ἤνοιξαν καφενεῖα, ἔστιατόρια, ραφεῖα, ἀρτοποιεῖα, παντοπωλεῖα, καταστήματα εἰδῶν νεωτερισμοῦ κ.λ.π. μερικοὶ δὲ προέβησαν καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν ἀκινήτων εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος.

Ἀπὸ τοὺς πρῶτους αὐτοὺς μετανάστας μερικοὶ ἐπέστρεψαν σὲ προκεχωρημένην ἡλικίαν. Ἀπὸ τοὺς νεωτέρους, οἱ ὁποῖοι ἐπῆγαν ἀργότερα, μερικοὶ ἔρχονται κάθε τόσο μὲ μικρὰς ομάδες ἢ καὶ ἕνας - ἕνας χωριστὰ διὰ νὰ ἰδοῦν τοὺς ἰδικούς των ἐδῶ καὶ τὸ πατρικὸ σπίτι, πού καὶ αὐτὸ θὰ καταρρεύσῃ σὲ ὀλίγα χρόνια.

Ἐλάχιστοι εἶναι οἱ συνταξιούχοι, οἱ ὁποῖοι ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, αἱ δὲ συντάξεις των κυμαίνονται ἀπὸ 80 ἕως 120 δολλάρια τὸν μῆνα.

Μετὰ τὸν Β'. παγκόσμιον Πόλεμον καὶ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς μεταναστεύσεως εἰς Ἑνωμένας Πολιτείας, ἡ ἀποδημία ἔλαβεν ἄλλας κατευθύνσεις, μεγάλαι μᾶζαι ἐργατῶν ἐστράφησαν πρὸς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν, λόγῳ τῆς σχετικῆς μικρᾶς ἀποστάσεως καὶ τῶν εὐκόλων καὶ ταχυτάτων συγκοινωνιῶν.

Ἄρχετοὶ νέοι καὶ νέαι τοῦ χωριοῦ μετηνάστευσαν εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν οἱ περισσότεροὶ ἀνειδίκευτοι, πλὴν ὅμως εἰσῆχθησαν εἰς τὰ ἐργοστάσια καὶ εἰδικεύθησαν εἰς διαφόρους τέχνας καὶ ἐπανερχόμενοι θὰ ἀποτελέσουν στελέχη εἰς Ἑλληνικὰς Βιομηχανίας.

Εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν διατηροῦν καθαρῶς καὶ ἀμειώτως τὸ Ἑλληνικὸν τὼν φρόνημα, ζοῦν σχεδὸν εἰς Ἑλληνικὴν ἀτμόσφαιραν καὶ τελοῦν εἰς στενὴν ἐπαφὴν μετὰ τῆς Πατρίδος.

Πολλοὶ ἄλλωστε ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος τὴν γενέτειράν των καὶ ἀρχετοὶ ἀφοῦ ἀποκομίσουν μερικὰ κέρδη ἐπανεγκαθίστανται εἰς τὴν Πατρίδα των.

Ἐλάχιστοι μετηνάστευσαν εἰς Αὐστραλίαν καὶ τοῦτο λόγῳ τῆς ἀπομακρυσμένης αὐτῆς γῆρας, εἶναι δὲ δύσκολος, ἂν μὴ ἀδύνατος ὁ ἐπαναπατρισμὸς των.

Τὰ ταξίδια αὐτὰ ἔφεραν τὸν πολιτισμόν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐρήμωσιν τοῦ χωριοῦ καὶ σήμερον θὰ συναντήσῃς κατοίκους ὁμιλοῦντας τὴν Ἀγγλικὴν ἢ καὶ τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν.

Φορολογικὸν σύστημα

Οἱ Ἄρχοντες τῶν ἐπαρχιῶν ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ παρευρίσκωνται, καὶ συνεδριάξωσι διὰ τὰς ὑποθέσεις τῆς ἐπαρχίας μετὰ τοῦ Μουσελίμη ἢ καδῆ τοῦ τόπου, μεθ' ὧν συνεσκέπτοντο περὶ ἐπιβολῆς τῶν φόρων, οἱ δὲ φόροι οὗτοι διενέμοντο εἰς τὰ χωρία καὶ ὑπελογίζοντο ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ.

Φόροι τοῦ Δημοσίου ἐπὶ Τουρκίας

1. Ἰστηρᾶς φόρος δεκάτης ἐπὶ πάντων τῶν γεωργικῶν προϊόντων.

2. Τζελίπι φόρος ἐπὶ τῶν αἰγοπροβάτων εἰς γρόσια «σφακτά».

3. Βεργὶ κτηματικὸς φόρος, ὅσοι δὲν εἶχον κτηματικὴν περιουσίαν εἰς τὸ χωρίον δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ψηφίζουσι διὰ τὴν ἀνάδειξιν τοῦ προέδρου κοινότητος.

4. Φόρος ἐπὶ τοῦ οἴνου κατ' ἔτος ἐγένετο ἔρευνα εἰς τὰ σπίτια νὰ διαπιστωθῇ παραγωγή ἐκάστης οἰκογενείας.

5. Φόρος Ἐπιτηδεύματος «φόρος ἐπὶ τοῦ ἐπαγγέλματος».

6. Φόρος Στρατολογίας μέχρι τὸ 1908 κατ' ἔτος ἐξηγοράζετο ἢ θητεία, ἀπὸ τὸ ἔτος 1909 ἐγένετο ἡ κλήρωσις διὰ στρατιωτικὴν θητείαν.

7. Φόρος ὁδοποιίας διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἐπαρχιακῶν δρόμων.

Κοινοτικοὶ φόροι

1. Οἱ Ἱερεῖς ἐκάστης κοινότητος ἐπληρώνοντο παρὰ τῶν κατοίκων.

2. Φόρος διὰ τὸ Σχολεῖον διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν διδασκάλων.

3. Φόρος Ὑδρονομέως διὰ τὴν διανομὴν τοῦ ὕδατος εἰς τὰ ποτιστικὰ κτήματα «Αὐλακάς».

4. Φόρος Ἀγροφύλακος «Δραγάτης» διὰ τὴν φύλαξιν τῶν κτημάτων.

5. Φόρος Προέδρου Κοινότητος «Μουχτάρης».

Τρόπος εἰσπράξεως τοῦ φόρου δεκάτης

Ὁ φόρος δεκάτης ἐπῆρξεν ἐπὶ Τουρκίας μέχρι τὸ ἔτος 1918 ἐπεβάλλετο ἐπὶ πάντων τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ εἰσεπράττετο ὡς φόρος Δημοσίου.

Ἀπὸ τὸ ἔτος 1918 ἕως τὸ ἔτος 1925 εἶχεν καταργηθῆ καὶ ἐφηρμόσθη τὸ 1926 δι' ἓν ἔτος ὁπότε ἔπαυσεν νὰ ὑφίσταται.

Νομίσματα ποὺ ἐκυκλοφόρουν ἐπὶ Τουρκίας ἦσαν τὰ ἑξῆς: Παράδες, γρόσια, δίγροσα, κάρτα, μεντζίτια καὶ χρυσὰ εἰκοσέφραγκα καὶ λίρες Τουρκίας.

Κατ' ἔτος εἰς Κόνιτσαν, ἔδραν τῆς ἐπαρχίας ἐγένοντο ἐνοικιάσεις τῶν γεωργικῶν προϊόντων τῶν κατοίκων διὰ πλειοδοτικῆς δημοπρασίας καὶ ὁ τελευταῖος πλειοδότης ἐγκαθίστατο εἰς τὴν κοινότητα διὰ τὴν παρακολούθησιν τῶν κατοίκων μὴ τυχόν λάθρα προβοῦν εἰς τὴν συγκομιδὴν τῶν προϊόντων πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ φόρου.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον κατήρτιζεν πρόγραμμα συγκομιδῆς τῶν γεωργικῶν προϊόντων κατὰ περιοχάς, ἵνα εἶναι δυνατὴ ἡ ζύγισις τούτων παρὰ τοῦ ἐνοικιαστοῦ, «Δεκατιστοῦ», διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ φόρου.

Τὸ πρόγραμμα κατὰ περιοχάς εἶχεν ὡς ἐξῆς :

1. Περιοχὴν Ντέρτης — Σουρτσικὸ — Πέστη — Αἰσινίτσα κ.λ.π. καθωρίζοντο ἡμέραι δύο (2) διὰ τὴν συγκομιδὴν τῶν προϊόντων, συνεργεῖα ζυγίσεως δύο (2) ἐν εἰς Ἅγιον Νικόλαον καὶ τὸ δεύτερον εἰς Εἰκόνισμα «Τζιάφι».

2. Περιοχὴν Καρβασαρά — Λουκά — Γκόγκου — Ρουσινάδες — Μπούρτζουλου κ.λ.π. ἡμέραι δύο (2), συνεργεῖον ζυγίσεως ἐν εἰς Ἅγιον Νικόλαον.

3. Περιοχὴν Κάμπου — Χειμαδιὰ — Ἁγία Παρασκευὴ — Λειβάδιον — ὄρασια — ἡμέραι δύο (2) συνεργεῖον ζυγίσεως ἐν εἰς Εἰκόνισμα Μύλου.

4. Περιοχὴν Μαλνίτσα — Ντούμπα — Σούκαλου κ.λ.π. ἡμέραι δύο (2) συνεργεῖον ζυγίσεως ἐν εἰς Ἅγιον Χαράλαμπον.

5. Διὰ τὴν ὑπόλοιπον περιοχὴν Γόργιανη — Σαπατσέτση κ.λ.π. ἡμέραι δύο (2) συνεργεῖα ζυγίσεως δύο (2) ἐν εἰς Ἁγίαν Κυριακὴν καὶ ἐν εἰς Εἰκόνισμα «Τζιάφι».

Φόρος εἰς χρῆμα εἰσπράτετο διὰ τὰ κάτωθι προϊόντα.

1. Σταφύλια, πατάτες κρόμμυα, φασόλια, φακὴ.

2. Εἰς εἶδος ἀραβόσιτος, σῖτος, κριθή.

Ὡς ἀποθηκευτικὸς χώρος διὰ τὸν ἀραβόσιτον ἐχρησιμοποιεῖτο τὸ ἐκκλησιαστικὸν οἶκημα, τὸ Κουτσέκιον ἄνευ ἐνοικίου.

Κατωτέρω παραθέτω αὐθεντικὰ στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὴν εἴσπραξιν γενικῶς τῶν φόρων.

1788		Μουσίου	Μ. Σουκου
20	Σχολείον	9	
2.3	Φορολογία	20	28
2.3	Μισθών	27	12
	Χαράκι	32	19

Κοινοτικοί φόροι

- 1) Σχολείον = Φόρος εις γρόσια. Κατ' έτος ύποχρεωτική εταφορά έκάστης οίκογενείας.
- 2) Δραγατικά = Φόρος εις γρόσια διά μισθόν του *Αγροφύλακος.
- 3) Μισθός Μουχτάρ = (Πρόεδρος Κοινότητας) (διά τόν μισθόν του).

Εικόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Κ

2 Βαυβαλί φέρει

Βαυβαλί φέρει

Τοιχορύχια

Μυροβουτιά

Σταυροσταγιά

Λεωγιάδουρα

Βαυβαλί 60% - κ.κ.κ.

Τιμήδες Στρατολογίας

1914 0411 17 X
 Πιστοφύλα
 35
 1 25
 43 25
 40
 3 25

Θ. Ν. Κωνσταντίνου

8

Μαυραίο

52:20

3:20

7:20

65 20

13 7

25 30

236 10

14 20

250 30

3 10

3 00

Μαυραίο 30

Μαυραίο 29

Μαυραίο 29

Μαυραίο 14

Μαυραίο 7

Μαυραίο 5

Φόροι Δημοσίου επί Τουρκίας

1. Σφαχτιά Τζελέπι = Φόρος αργοπροβάτων εις γρόσια.
2. Βεργί = Φόρος επί κτηματικής περιουσίας. Όσοι κάτοικοι δέν είχαν κτηματικήν περιουσίαν δέν επέτρεπετο να ψηφίζουν διά τήν ανάδειξιν του προέδρου τής κοινότητος (Μουχτάρι) μέχρι τού έτους 1909.
3. Στρατολογία = Μέχρι τού έτος 1909 δέν έπεστρατεύοντο οι νέοι και έλληρωσαν φόρον κατ' έτος. Μετά τήν άνακήρυξιν του Συντάγματος 1908 κατέστη άποχρεωτική ή στρατολόγησις εις όλους τους ύπηκόους τής Τουρκίας.
4. Επιτήδευμα = Φόρος επί του επαγγέλματος.

Δούναι

+

Αγία Νικολάου		
Βεργί Γύλτζ		21 30
κύρια Βλακειού		22 10
Τάμεου		59
Γύλτζ Καλοούρα		6 20
Αγία Νικολάου		352 30
Αγιοι Βασίλειοι		1
Καραγία		1 30
Μουζ' Δραύουαυ		10 30
Κραγιάν Βλαιο		2 10
Ανακρίτης Αναστασία		1
αύμου		479
		28 30
		507 30

Φόροι επί των Ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων ἐπὶ Τουρκίας.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ἐπειδὴ ἡ συγκοινωνία ἀποτελεῖ πρόοδον καὶ πολιτισμὸν εἰς ἓνα τόπον, δι' αὐτὸ θὰ περιγράψω τὰ ἱστορικὰ γεγονότα ἐν ἐκτάσει, διότι θὰ ἦτο παράλειψις ἐκ μέρους μου νὰ μὴ γράψω τὴν προσπάθειαν ὀλοκλήρου τοῦ χωριοῦ εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς συγκοινωνίας.

Δὲν ὑπῆρχεν ἐπὶ τουρκοκρατίας καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ μέχρι τὸ ἔτος 1950 τμῆμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ συγκοινωνία νὰ ἦτο εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ὅσον εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Κονίτσης, διότι ἄνευ συγκοινωνίας ποὺ εἶναι ἡ βᾶσις ἐπὶ τῆς ὁποίας καὶ μόνον εἶναι δυνατὸν νὰ στηριχθῇ κάθε ἀξιόλογος κοινωφελῆς ἐνέργεια, οἱ κάτοικοι ἔστερουῦντο ταύτης.

Ἡ συγκοινωνία ἐξετελεῖτο ἀπὸ Κονίτσαν εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἐπαρχίαν δι' ἵππων, ἡμιόνων καὶ ὄνων, ἡ δὲ μεταφορὰ τῶν ἀγαθῶν εἰς τοὺς Παντοπῶλας ἐνηργεῖτο διὰ τῶν γνωστῶν τότε κυραιζίδων, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀριθμὸν ζῶων ἀποκλειστικῶς διὰ μεταφορὰς, οὗτοι δὲ ἐπίσης μετέφερον διὰ τῶν αὐτῶν μέσων τοὺς ἀναχωροῦντας καὶ ἀφικνουμένους κατοίκους.

Ἡ κεντρικὴ ὁδὸς ἡ ἐνώνουσα τὴν Ἠπειρον μὲ τὴν Μακεδονίαν εἶναι ἡ σημερινὴ Κουτσουπιά, Γκαλτερίμνια, Κοντογιάννη, Γεφύρια.

Σημείωσις: Γκαλτερίμνια, λιθόστρωτος δρόμος ἐσώζετο μέχρι τὸ 1951 εἰς τὸ σημεῖον ὅπου σήμερον εἶναι ἡ διακλάδωσις τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸ χωρίον εἰς Γέφυραν Σπηλιωτοπούλου· εἰς τὴν θέσιν Γεφύρια ὑπῆρχον μικραὶ γέφυραι λιθόκτιστοι, αἱ ὁποῖαι κατεστράφησαν.

Πρόκειται περὶ τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ, ἀρχομένης ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἀδριατικοῦ Πελάγους διασχιζούσης τὴν Ἰλλυρίαν καὶ Μακεδονίαν καὶ φθανούσης μέχρι Ρουμανίας, προεκταθείσης δὲ βραδύτερον μέχρι Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐνδιάμεσοι σταθμοὶ τῶν ταχυδρόμων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης

ἦσαν τὰ Χάνια «Πανδοχεία», Κόνιτσα, Κρουονέρι, περιοχή Φούρκας, ὅπου ὑπῆρχεν Πανδοχεῖον μὲ τοὺς σταύλους εἰς τοὺς ὁποίους ἠδύναντο νὰ σταυλισθοῦν 500 περίπου ζῶα, διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης διήρχοντο οἱ κατὰ καιροὺς ξένοι βάρβαροι εἰς τὴν Ἑπειρον καὶ προέβαινον εἰς καταστροφάς.

Τὴν ὁδὸν ταύτην ἠκολούθει καὶ ὁ γνωστὸς ταχυδρόμος Ρόβας, ὁ ὁποῖος ἐξετέλει ταχυδρομικὴν συγκοινωνίαν μέχρι Ρουμανίας, ὅπου ἔμεινε καὶ τὸ γνωστὸν ἱστορικὸν τραγούδι.

Κίνησ' ὁ Ρό... νὸ Ρόβας κίνησε

Καὶ στὴ βλαχιά νὰ πάη, γειά σου Ρόβα μου

Καὶ στὴ βλαχιά νὰ πάη, γειά σ' ἀσήκη μου

Σέρνει μουλάρια σὰν πουλιὰ

Καὶ μουλές σὰν τ' ἀηδόνια, γειά σου Ρόβα μου κ.λ.π.

Κατὰ τὸ ἔτος 1876 ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις προέβη εἰς τὴν μελέτην διὰ τὴν συγκοινωνιακὴν σύνδεσιν Ἑπείρου — Μακεδονίας δι' ἀμαξιτῆς ὁδοῦ, ἡ δὲ σχετικὴ μελέτη ἐγένετο μὲ κατεύθυνσιν τοῦ ροῦ τοῦ Σαρανταπόρου διερχομένη διὰ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ ἤτοι Κουτσουπιὰ — Γκαλτερίμνια — Γεφύρια καὶ ἐκεῖθεν εἰς Λαγγάδα, ἡ δὲ μελέτη ἔμεινεν ἀπραγματοποίητος λόγῳ τῆς ἐπικρατούσης ἀνωμάλου καταστάσεως εἰς Τουρκίαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Παρήλθον ἀρκετὰ ἔτη χωρὶς νὰ γίνῃ οὐδεμίαν ἐνέργειαν σχετικὴν μὲ τὸ ζήτημα τῆς συγκοινωνίας εἰς τὴν Ἐπαρχίαν, ἂν καὶ εἶχον συμβῆ ἀρκετὰ θλιβερὰ γεγονότα μὲ τὸν θάνατον ἀτόμων διερχομένων διὰ τοῦ Βουρκοποτάμου, οἱ ὁποῖοι παρεσύρθησαν ὑπὸ τῶν ὑδάτων.

Τὸ 1926 αἱ Κοινότητες ἀπεφάσισαν πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἐνωθοῦν τοῦλάχιστον μὲ τὴν Κόνιτσαν νὰ ἐπιβάλλουν φόρον κατ' ἔτος, ἵνα πραγματοποιήσουν πόρους, διὰ νὰ προβοῦν ἀργότερον εἰς τὴν χάραξιν καὶ διάνοξιν τοῦ δρόμου μέχρι Βουρκοποτάμου, ἀλλὰ καὶ ἡ ἰδέα αὕτη ἔμεινεν ἀπραγματοποίητος καθόσον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εὑρεθοῦν πόροι ἱκανοὶ διὰ τὴν διάνοξιν τῆς ὁδοῦ ταύτης.

Ἄργότερον πάλιν αἱ Κοινότητες ἠσχολήθησαν μὲ τὸ ζήτημα τῆς συγκοινωνίας καὶ ἐκάστη ἐνδιαφερομένη διὰ τὴν χάραξιν τῆς ὁδοῦ, ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιέστερον πρὸς τὸ χωρίον των, διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν τοπικῶν ἀναγκῶν καὶ οὕτω ἐγεννήθησαν πολλὰ ζητήματα μὲ τὴν χάραξιν τῆς ὁδοῦ χωρὶς ἀποτέλεσμα.

Τὸ ἔτος 1927 ἰδρύεται ἐν Ἀθήναις «ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ» σκοπὸς τῆς ὁποίας ἦτο, ὅπως στραφῆ εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς Πανεπαρχιακῆς ἐνώσεως διὰ τῆς συσσωματώσεως ἐν αὐτῇ τῶν ἀπανταχοῦ συνεπαρχιωτῶν μας πρὸς ἀπόκτησιν μιᾶς ὀργανωμένης Ἐπαρχιακῆς δυνάμεως, διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἠδυνάμεθα νὰ καταστήσωμεν ἐν πάσῃ ἐμφανιζομένη περιστάσει σεβαστὰ τὰ ἐπαρχιακὰ ἱμῶν δίκαια καὶ νὰ ἐξυπηρετῶμεν ἐπιτυχῶς τὰ κοινοτικά συμφέροντα καὶ ὅλοι ἐπεκροτήσαμεν ἐνθουσιωδῶς τὴν ἰδέαν τῆς Πανεπαρχιακῆς Ἐνώσεως.

Ἐκ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ἐξελέγη προσωρινὴ Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Γ. Στράτου, Παν. Φλώρου, Βασιλείου Δημαράτου, Χρήστου Παγώνη, Περικλῆ Γκόσιου καὶ Ἀποστόλου Ξάνθου εἰς ἣν ἀνετέθη ἡ σύνταξις Καταστατικοῦ.

Τὸ Καταστατικὸν ἐνεκρίθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 6716 τῆς 15/10/1927 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν.

Κ α τ α σ τ α τ ι κ ὸ ν

Τῆς Ἐνώσεως τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης. Σύστασις, Σκοπός, Διάρκεια, Ἔδρα.

Ἄρθρον 1ον. Ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης τῆς Ἠπείρου καταγομένων καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ ἐγκατεστημένων συνιστᾶται κοινωνικὴ ὀργάνωσις ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ».

Ἄρθρον 2ον. Σκοπὸς τῆς Ἐνώσεως ταύτης εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῆς συγκοινωνίας ἐν τῇ Ἐπαρχία Κονίτσης τῆς Ἠπείρου, διὰ τῆς κατασκευῆς ἀρτηριακῶν ὁδῶν.

Ἄρθρον 3ον.

Ἄρθρον 4ον. Ἐδρα τῆς Ἐνώσεως τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης τῆς Ἠπείρου ὀρίζονται αἱ Ἀθῆναι.

Ἄρθρον 9ον. Ἡ Ἐνωσις τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης τῆς Ἠπείρου, ἀποτελουμένη ἐκ τῆς ἔδρας καὶ ἐκ τμημάτων, αὐτοδικαίως συγκροτουμένων, ὅπου ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν ἀνέρχεται τοῦλάχιστον εἰς πενήκοντα, διοικεῖται ὑπὸ Γεν. Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐδρεύοντος ἐν Ἀθήναις καὶ ὑπὸ μερικῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τῶν τμημάτων, ἐδρεύοντος ἐκάστου εἰς τὸν τόπον τοῦ οἰκείου τμήματος. Ἰδρύνονται Τμήματα, Πρῶτον τμήμα Ἰωάννινα, 2ον Κόνιτσα καὶ 3ον Καστάνιανη ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ἰωάννου Δούκα, 2ο Κωνσταντίνου Φακούρα ὡς ἀντιπροέδρου, 3) Χρήστου Γκέγκα ὡς Ταμία, 4) Νικολάου Παπαδάμου ὡς Γραμματέως, 5) Σύμβουλοι Ἰωάννης Γ. Γκόσιος, 6) Ἰωάννης Κεχαγιᾶς καὶ 7) Ἄρισ. Παπαδήμας. Ἀργότερον ἰδρύθησαν παντοῦ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν τμήματα.

Σκοπὸς τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐνώσεως ἦτο νὰ ἐνώσῃ τὰ δύο μεγάλα τμήματα τοῦ Κράτους τὴν Ἠπειρον μὲ τὴν Μακεδονίαν καὶ περὶ τοῦ πόθεν θὰ διήρχετο ἡ ὁδὸς αὕτη διὰ Κονίτσης ἢ διὰ Ζαγορίου καὶ αὐτὸ ὑπῆρξεν τὸ ἀντικείμενον δραστηριότητος φροντίδος τοῦ πρώτου Δ/κοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐνώσεως, ἀλλὰ πρὸ πάσης γνωμοδοτήσεως τοῦ Σ. Δημοσίων Ἔργων, ἔπρεπεν νὰ προηγηθῇ ἡ γνώμη τοῦ Γ. Ἐπιτελείου Στρατοῦ περὶ τοῦ ποίας κατευθύνσεως ἦτο ἡ ἐνδεδειγμένη ἀπὸ Στρατιωτικῆς ἀπόψεως.

Ἐπειδὴ ὑπῆρξεν ἡ διαμάχη περὶ τοῦ πόθεν θὰ διήρχετο ἡ ὁδὸς αὕτη διεξήχθη μακρὸς μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν Ζαγορισίων ἀγών, καταλήξας ὡς γνωστὸν εἰς τὴν πλήρη ἐπικράτησιν τῶν ἰδικῶν μας ἀπόψεων.

Ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ, τὸ τόσον σπουδαῖον δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπαρξιν τῆς Ἐπαρχίας μας, δὲν ἐδίστασεν ἡ Ἐνωσις οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν, ἵνα διαθέσῃ ὅσα στρατιωτικὰ καὶ πολιτικὰ κεφάλαια ἠδύνατο, ὅπως διέθεσαν καὶ οἱ Ζαγορίσιοι ὑπὲρ τῆς συγκοινωνιακῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ Ζαγορίου.

Μοιραίως ὄθεν οἱ ἰσχυροὶ παράγοντες τῆς περιόδου ἐκείνης ἐδιχάσθησαν. Δὲν ψέγομεν τοὺς εὐνοήσαντας καὶ ἐργασθέντας τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπὲρ τῶν ἀπόψεων τοῦ Ζαγορίου, διότι καὶ τοῦτο ἦτο ἓνα τμῆμα τῆς Ἡπείρου πολύτιμον.

Οἱ Ζαγορίσιοι ἔχοντες ἀπὸ πολλοῦ ἐκπεφρασμένην ὑπὲρ τῆς ἀπόψεώς των καὶ τὴν γνώμην τῆς Μεραρχίας Ἰωαννίνων, κατέβαλον ἐπιμόνους προσπάθειας πρὸς ὑπερίσχυσιν τῆς γνώμης, ὅτι τὸ στρατιωτικὸν συμφέρον ἐπέβαλε νὰ λάβῃ ἡ ὁδὸς αὕτη τὴν διὰ Ζαγορίου κατεύθυνσιν.

Καὶ κατ' ἀρχὰς πᾶν ἄλλο ἢ εὐνοϊκὴ πρὸς τὰς ἀπόψεις αὐτὰς ἦτο ἡ ἐν τῷ Γεν. Ἐπιτελείῳ ἀτμόσφαιρα. Ἀλλὰ τὸ Δ/κὸν Συμβούλιον τῆς Ἐνώσεώς μας δὲν ἐλιποψύχησεν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ διεκδικῆ τὸ δίκαιον τῆς Ἐπαρχίας μας. Ἐχόντες πολύτιμον συνεργάτην καὶ ἔγκυρον τῶν ἀπόψεών μας εἰσηγητὴν εἰς τὸ Γεν. Ἐπιτελεῖον τὸν Στρατηγὸν κ. Βασίλειον Μελά, πρὸς τὸν ὁποῖον ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς Ἐπαρχίας εἶναι μεγάλη, διότι ἡ ἀποσύνθεσις τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης θὰ ἐπήρχετο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐὰν ἤθελε μετατοπισθῆ ἡ ὁδὸς τῆς Ἐνώσεως Ἡπείρου μετὰ τῆς Μακεδονίας εἰς τὴν περιφέρειαν Ζαγορίου.

Τὸ Γεν. Ἐπιτελεῖον ἀνεγνώρισεν ἀπολύτως τὴν ὀρθότητα τῶν ἀπόψεών μας καὶ ἐγνωμοδότησεν ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ Κονίτσης — Ἀνασελίτσης, χαρακτηρίσαν αὐτὴν ὡς ὁδὸν μάχης. Ἐπὶ τῆς γνωμοδοτήσεως ταύτης στεριχθὲν τὸ Συμβούλιον τῶν Δημοσίων Ἔργων ἐχαρακτήρισε τὴν ὁδὸν Ἰωαννίνων — Κονίτσης — Ἀνασελίτσης Ἐθνικὴν.

Μετὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἀπόψεων τῆς Ἐπαρχίας διὰ τοῦ καθορισμοῦ ὡς σημείου κατευθύνσεως τῆς ὁδοῦ τὴν Κονίτσαν, τὸ συμβούλιον τῶν Δημοσίων Ἔργων δὲν εἶχεν συμπεριλάβει εἰς τὰ ἔργα τῆς πρώτης σειρᾶς, ὅπως καταρτισθῆ πρῶτον ἡ μελέτη τῆς χαράξεως τῆς ὁδοῦ ταύτης.

Κατὰ τὴν περίοδον δὲ τῆς χαράξεως ἐνεφανίσθη νέον ζήτημα τοπικοῦ ἐνδιαφέροντος, τὸ ζήτημα τῆς πέραν τῆς Κονίτσης κατευθύνσεως τὴν ὁποίαν ἔπρεπεν νὰ λάβῃ ἡ ὁδός. Ἡ Ἐπαρχία Κονίτσης θὰ ἀπεκαθίστατο συγκοινωνιακῶς, ὅταν ἡ

ὁδὸς θὰ ἐλάμβανε τὴν κατεύθυνσιν τοῦ ροῦ τοῦ Σαρανταπόρου, ἢτο ἡ λύσις ἢ ἐξυπηρετοῦσα οὐχὶ μονοπλεύρως, ἀλλὰ γενικῶς τὰ συμφέροντα τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης.

Ἡ Περιφέρεια Παλαιοσελίου ἐνδιαφέρετο, ἵνα ἡ ὁδὸς Κονίτσης Ἀνασελίτσης διέλθῃ διὰ Παλαιοσελίου καὶ οὐχὶ διὰ Σαρανταπόρου καὶ εἰς τὰς ἐνεργείας τῶν Παλαιοσελιτῶν ἀντέδρασαν ἅπασαι αἱ Κοινότητες αἱ εὐρισκόμεναι ἐπὶ τοῦ Σαρανταπόρου.

Ἐξ ἀφορμῆς τῶν Παλαιοσελιτῶν, ὅπως ἡ ὁδὸς Κονίτσης Ἀνασελίτσης διέλθῃ ἐκ Παλαιοσελίου, ἐδόθη ἐκ μέρους μας ἡ κάτωθι ἀπάντησις μέσω τῆς Ἐφημερίδος «ΑΩΟΣ».

Φίλε κύριε Διευθυντὰ τοῦ «Ἀώου»

Κό ν ι τ σ α ν

Κατόπιν τῶν σχολίων τοῦ Ἀγαπητοῦ «Ἀώου» ἐπὶ τῆς δημοσιεύσεως τῶν Παλαιοσελιτῶν σχετικῶς μὲ τὴν κατεύθυνσιν τῆς ὁδοῦ Κονίτσης — Ἀνασελίτσης, σᾶς παρακαλῶ νὰ δημοσιεύσητε καὶ τὰς κάτωθι ὀλίγας γραμμάς μου.

Ἐννοοῦμεν τὴν δυσκολίαν μιᾶς ἔφημερίδος προκειμένου περὶ ζητήματος, εἰς τὸ ὁποῖον αἱ ἀπόψεις μιᾶς Ἐπαρχίας ἐμφανίζονται διηρημέναι.

Τότε ὁμως φρονοῦμεν ὅτι ἡ μόνη διέξοδος διὰ νὰ μὴ ἐγείρονται τὰ φυσικὰ παράπονα εἶναι ἡ ἐξυπηρετήσεις ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τῶν γενικωτέρων τῆς Ἐπαρχίας συμφερόντων. Γενικώτερα συμφέροντα νομίζομεν ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ἐκεῖ, ἔνθα ἐξυπηρετεῖται μία Ἐπαρχία κατὰ τὴν μεγίστην αὐτῆς πλειοψηφίαν.

Ἐπάρχει ὁμως τοιοῦτον ζήτημα εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν; ὑπάρχει ὁ ἀμφισβητῶν κατὰ τὴν μεγίστην πλειοψηφίαν ὅτι ἐξυπηρετεῖται ἡ Ἐπαρχία Κονίτσης διὰ τῆς κατευθύνσεως τοῦ Σαρανταπόρου, ἐκτὸς ἐὰν δεχθῶμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς (5) Πέντε εἶναι μεγαλύτερος τοῦ (50) πενήκοντα.

Αὐτὸ πάνω - κάτω θέλει νὰ μᾶς ἀποδείξῃ ἡ ἐπιστολὴ τῶν

Παλαιοσελιτῶν, οἱ ὅποιοι μὲ στόμφον ἀνάλογον πρὸς τὸ ἀστήρικτον τῶν ἰσχυρισμῶν των προσπαθοῦν νὰ κατηγορήσουν καὶ τὸν Ἄωον ἐπὶ μεροληψία, ἐπὶ μεροληψία εἶναι μόνον ὅταν κανεὶς προσπαθῇ νὰ ἐπιβάλη τοὺς ὀλίγους εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ ὄχι τοὺς πολλοὺς εἰς τοὺς ὀλίγους.

Αὐτὴ Ἄγαπητὲ Ἄωε θὰ ἦτο ἡ δικαία ἀπάντησις εἰς τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν Παλαιοσελιτῶν καὶ ὄχι ὅτι ἀρκεῖ νὰ γίνῃ γρήγορα ὁ δρόμος καὶ ἄς περάσῃ, ὅπου περάσει.

Αὐτὴ δὲν εἶναι λύσις οὔτε δικαία ἀπάντησις εἶναι μία ὑπεκφυγὴ ἢ ὁποία νομίζομεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς ἓν ὄργανον, τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον ἀπέβλεψεν εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν γενικωτέρων τῆς Ἐπαρχίας συμφερόντων.

Διατελῶ

Χρῆστος Ν. Γκόσιος

Εἰς τὴν ὄλην προσπάθειαν διὰ τὴν διέλευσιν τῆς ὁδοῦ μέσω τῆς Ἐπαρχίας μας συνετέλεσαν ἐκτὸς τοῦ Σύλλογου καὶ οἱ κ. κ. Βουλευταὶ τῆς Ἠπείρου 1) Παναγ. Φλῶρος, 2) Ἀλέξανδρος Μελάς, 3) Δ. Ν. Μπότσαρης καὶ 4) Κων/τῖνος Φρόντζος.

Ἰδιαιτέρως προέπει νὰ τονισθῇ ἡ προσπάθεια τῶν κατοίκων τῆς Κοινότητος ἡμῶν ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἰδρύσεως τοῦ Παρατηρήματος.

Εἰς τὸ Τμῆμα Ἀθηνῶν

Ἐκτὸς τῆς συνδρομῆς των ἐνίσχυσαν τὸν Σύλλογον διὰ δωρεᾶς διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν πρώτων δαπανῶν οἱ κάτωθι :

1) Περικλῆς Γ. Γκόσιος	διὰ δραχ.	2.000
2) Χρῆστος Γ. Γκέγκας	»	2.000

Εἰς τὸ τμῆμα Ἀθηνῶν ἐνεγράφησαν εἰς τὸν κατάλογον τῶν συνδρομητῶν οἱ :

1) Περ. Γ. Γκόσιος	3) Κων. Φ. Καλογήρου
2) Φωτεινὴ Π. Γκόσιου	4) Κλεοπ. Κ. Καλογήρου

5) Κων. Δ. Φακούρας	11) Όρέστης Π. Γκόσιος
6) Κώστηνα Κ. Φακούρα	12) Γεωργία Π. Γκόσιου
7) Όπόστ. Κ. Φακούρας	13) Προκόπιος Κ. Καλογήρου
8) Χρηστος Γ. Γκέγκας	14) Σουλτάνα Γ. Γκόσιου
9) Μαγδαλ. Γ. Γκέγκα	15) Γεώργιος Κ. Φακούρας
10) Όρετή Χ. Γκέγκα	

3) Παράρτημα Καστάνιανης φέρονται εις τόν κατάλογον τών συνδρομητῶν οί :

1) Όπόστ. Δ. Γκόσιος	26) Δημ. Κολοκύθας
2) Χρ. Ρούμπας	27) Σωτ. Όναγνωστόπουλος
3) Όϊάν. Κεχαγιᾶς	28) Γεώρ. Μαργαρίτης
4) Γεώρ. Γκαραβέλας	29) Όήλιος Γιαγνούλης
5) Γεώργ. Μπότσιος	30) Δημ. Τζιάμος
6) Γεώργιος Μίτσης	31) Νικόλαος Ταλής
7) Γεώργιος Μάλιος	32) Δημ. Μπίμπας
8) Γρηγόριος Τσιάμης	33) Κων. Γκαραβέλας
9) Όριστ. Παπαδήμας	34) Σωτ. Κεχαγιᾶς
10) Γρηγ. Παπαϊωάννου	35) Γεώρ. Πικράμης
11) Όπαμειν. Παπαϊωάννου	36) Όνδρ. Λάμπρου
12) Όριάδ. Παπαϊωάννου	37) Δημ. Μπίμπας
13) Όϊάν. Τσιόγκας	38) Κων. Στεργίου
14) Γεώρ. Όναγνωστόπουλος	39) Νικ. Κ. Γκάσιος
15) Όσμ. Όναγνωστόπουλος	40) Χρ. Σωτηρίου
16) Όϊκον. Παπανικόλαος	41) Όϊάν. Δούκας
17) Όπόστολος Σωτηρίου	42) Βασ. Τζίμας
18) Γεώρ. Παπαχρηστος	43) Γεώρ. Ποιμηκήρης
19) Παπαϊωάννης Ζήσης	44) Χρ. Α. Γκάσιος
20) Χρ. Φάκας	45) Κων. Ν. Παπαδάμος
21) Βασ. Παπαδήμας	46) Κων. Μαργαρίτης
22) Δημ. Όναγνωστόπουλος	47) Κων. Βασιλάκος
23) Βασ. Όναγνωστόπουλος	48) Κύρκας Μησιακούλης
24) Όϊάν. Τζιάκος	49) Δημ. Δούκας
25) Χαρ. Τζιάκος	50) Όπόστ. Δ. Δούκας

51) Σωτ. Γ. Μπίμπας	59) Κων. Τζιομάκας
52) Φίλιπ. Καλογήρου	60) Χρ. Μπότσιος
53) Δημ. Γ. Φακούρας	61) Γεώρ. Ν. Παπαδόπουλος
54) Ἄνδρ. Δ. Φακούρας	62) Ἰωάν. Γ. Δούκας
55) Ἐλένη Δ. Φακούρα	63) Ἰωάν. Γ. Γκόσιος
56) Καλλιόπη Τσίλη	64) Ἀφροδ. Ἰ. Γκόσιου
57) Κύρκας Γκόσιος	65) Καλλιόπη Ι. Δούκα
58) Βασ. Μακατσέλος	

Δέον νὰ τονισθῆ ὅτι εἰς οὐδένα παράρτημα ἐνεγράφησαν τόσα μέλη ἐκτὸς τοῦ παραρτήματος Ἀθηνῶν.

Παράρτημα ἰδρύθη εἰς Ἀμερικὴν Δετρόιτ εἰς τὸ ὅποιον ἐπροωστάτησαν τέκνα τῆς Καστάνιανης.

Σύμβασις

Ἀρχικὴ σύμβασις μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἑταιρείας ΑΕΒΕ Π. Γ. Μακρῆς καὶ Σία ὑπεγράφη τὴν 12ην Μαΐου 1928 δι' ἐκτέλεσις ἔργων Ἐθνικῆς Ὀδοποιίας.

Ἡ Ἐφημερὶς «ΑΩΟΣ» τὴν 27/10/1928 ἐφιλοξένησεν ἄρθρον μας σχετικὸν μετὰ τὸ ζήτημα τῆς Συγκοινωνίας.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Πολλοὶ ἠσχολήθησαν μετὰ τὸ ζήτημα τῆς συγκοινωνίας, ἕκαστος ἐνδιαφερόμενος διὰ τὰς τοπικὰς ἀνάγκας του.

Καὶ πρῶτον ὁ ἀγαπητὸς «ΑΩΟΣ», ὁ ὅποιος ἠσχολήθη μετὰ τὸ ζήτημα τῆς συγκοινωνίας διὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Ἠπείρου μετὰ τῆς Μακεδονίας.

Δεύτερον αἱ δραστήριαι ἐνέργειαι τῶν κ. κ. Βουλευτῶν μας καὶ τοῦ Ἐπαρχιακοῦ μας Συλλόγου κατώρθωσαν οὕτως ὥστε νὰ ἀναγνωρισθῆ ὡς Ἐθνικὴ ὁδὸς ἡ «Κονίτισης — Ἀνασελίτισης» καὶ ἡ Ἐπαρχία μας ἀναμένει τὴν ἔναρξιν τῆς κατασκευῆς ταύτης.

Ὁ Ἀγὼν τῶν ὡς ἄνω ἀναφερομένων ὑπῆρξεν ἀληθῶς ἰε-

ρὸς διὰ τὴν ἐπαρχίαν μας. Οἱ κατοικοῦντες μονίμως καὶ οἱ μακρὰν εὐρισκόμενοι τῆς Ἐπαρχίας Κονίτισης ἀναμένουν μὲ ἀγωνίαν τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ ταύτης, ὧν εἶναι καὶ ἡ μόνη ἐπιθυμία.

Ἦδη πλησιάζει καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς καὶ ὁ λαὸς τῆς ἐπαρχίας Κονίτισης, ἀναμένει τὴν πραγματοποίησιν τῶν ὑποσχέσεων, τὰς ὁποίας κατὰ τὴν προεκλογικὴν κίνησιν ἔδωσαν οἱ ἤδη βουλευταὶ του. Ἐὰν δὲν κατορθωθῇ τὸ ἔργον τοῦτο, εἶμαι βέβαιος, ὅτι, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὀλοκλήροι κοινότητες θὰ ἀναγκασθοῦν νὰ ἐκπατριθοῦν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ πλεῖστον τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὐρισκομένων καὶ γνωριζόντων τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τῆς συγκοινωνίας ἀπὸ Κονίτισης εἰς τὰ πέριξ χωρία θὰ καταδικασθοῦν καὶ αὐτοὶ αὐτοδικαίως εἰς διαρκῆ ἐκπατρισμὸν καὶ ὅστις ὡς εἶναι ἐπόμενον θὰ ἐπιφέρῃ τὴν τελείαν χαλάρωσιν καὶ τὸν μαρασμὸν ὀλοκλήρου τῆς Ἐπαρχίας μας.

Λέγω δὲ ταῦτα μετὰ βεβαιότητος, ὅτι οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὐρισκόμενοι θὰ καταδικασθοῦν εἰς τὸν αὐτοδικαίως ἐκπατρισμὸν λόγῳ τοῦ ὅτι εἶναι ἀληθὲς μαρτύριον τὸ νὰ σκέπτηται κανεὶς ὅτι κατὰ τὸν χειμῶνα ἀναχωρῶν τις ἐκ Κονίτισης διὰ Καστάνιαν καὶ τὰ πέριξ χωρία εἶναι ὑποχρεωμένος καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν νὰ κινδυνεύσῃ χιλιάκις νὰ πνιγῇ εἰς τοὺς ποταμούς, ὅσον τοῦ Βουρκοποτάμου «Μολίστης», ὅσον καὶ τοῦ Σαρανταπόρου, καὶ ὅτι τὰ εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ ποταμοῦ κείμενα χωρία εἶναι περισσότερον ἐπικίνδυνα, καθ' ὅσον πολλάκις οἱ διαβάται εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ διέλθουν καὶ τοὺς τρεῖς ποταμούς.

Δὲν θέλω νὰ ἀνατρέξω εἰς παρελθόντα θλιβερὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἔχουν συμβῆ μέχρι σήμερον καὶ ὡς εἶμαι βέβαιος οἱ περισσότεροι δὲν θὰ ἔχουν λησμονήσει τὸν σκληρὸν θάνατον συγγενοῦς ἢ φίλου.

Ἡ ὅλη προσοχὴ τῶν κ. κ. Βουλευτῶν μας πρέπει νὰ στραφῇ κυρίως εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ Κονίτισης — Ἀνασελίτισης, ἐὰν δὲ τοῦτο πρὸς τὸ παρὸν εἶναι ἀκατόρθωτον, τότε

ἄς φροντίσουν νὰ κατασκευασθῆ τουλάχιστον ἡ γέφυρα Βουρκοποτάμου «Μολίστης», ἡ ὁποία εἶναι ἡ κυριωτέρα ἐν τῇ περιφερεία μας, ἄλλως θὰ πρέπει νὰ αἰτιώμεθα αὐτοὺς διὰ τὰ δυστυχήματα, τὰ ὁποῖα θὰ συμβοῦν εἰς τὸ μέλλον.

Κύριοι Βουλευταὶ λάβετε ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν τὸ ζήτημα τῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐπαρχίας μας, ἡ ὁποία ἀτυχῶς ὑποφέρει περισσότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας Ἐπαρχίας τοῦ Νομοῦ μας.

Ἀθῆναι τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1928

Χρῆστος Ν. Γκάσιος

Καστανιανίτης

Σ. Α. Ὡραία τὰ λέτε Κύριε Γκάσιο, κι' ἡμεῖς αὐτὴν τὴν καμπάνα χτυποῦμεν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ «ΚΩΘΥ» γιατί ἡμεῖς ξεύρομεν τὰ μαρτύρια τῶν συνεπαρχιωτῶν μας, ἡμεῖς ξεύρομεν καὶ τὸ γράψαμεν ἔκτοτε, ὅτι 20 ταξιδιώται μας ἐκ διαφόρων μερῶν τοῦ Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ ἔκαμαν Χριστούγεννα πέρυσι στὸ πανάθλιον Χάνι τοῦ Κρουονερίου, παραμείναντες ἐκεῖ κακουχούμενοι καὶ ταλαιπωρούμενοι ἐπὶ τρία ὀλόκληρα ἡμερονύκτια διότι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαβοῦν τὸν «Βουρκοπόταμον».

Διὰ τοῦτο ἀπογοητευμένοι, ἀσχάλλοντες καὶ δυσφοροῦντες, ὡς ἐγράψαμεν εἰς τὸ ἀμέσως προηγούμενον φύλλον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνεδημοσιεύομεν καὶ τὸ ἀπογοητευτικὸν σχετικὸν ἄρθρον τῆς ἐγκυρίτου Συναδέλφου «Ἡπίρου» τῶν Ἰωαννίνων — καὶ αὐθις ποιούμεθα ἔκκλησιν εἰς τοὺς κ. κ. Βουλευτὰς καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸν ἰδικόν μας κ. Π. Φλῶρον, ἵνα συντονίσουν τὰς ὁμαδικὰς ἐνεργείας των διὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἀναγκαιοτάτης ἀπὸ πάσης ἀπόψεως Ἐθνικῆς Κρατικῆς κ.λ.π. ὁδοῦ Κονίτισης — Ἀνασελίτισης καὶ ἐντόνως διαμαρτυρηθοῦν διὰ τὴν κατασκευὴν ὁδῶν εἰς τὴν Ναύπακτον καὶ ἀλλαχοῦ, διότι τοῦτο εἶναι ἀπὸ τὰ ἀνάποδα, ὅπως λογικώτατα καὶ δικαιοτάτα γράφει καὶ ἡ φίλη Συναδέλφος «Καστορία» ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀνάποδα λέγουσα».

Μεταβῆτε εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου καὶ θὰ ἰδῆτε ὅτι

ὅλα τὰ Κράτη προτιμοῦν τὰ συνοριακὰ τμήματα διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων συγκοινωνίας.

Καὶ ἡ Σερβία ἐπεδόθη πρωτίστως εἰς τὴν κατασκευὴν ἔργων εἰς τὴν ἀπελευθερωθεῖσαν Μακεδονίαν.

Μόνον ἡ Ἑλλάς ἀρέσκεται εἰς τὰ ἀντίθετα, τὰ ἀνάποδα. Ἴδου ὅτι αἱ πρῶται πισιώσεις χάριν τῆς ὁδοποιίας καὶ ἡ ἔναρξις τῆς κατασκευῆς ὁδῶν ἐγένετο ἀπὸ τὴν Ναύπακτον.

Ἀντὶ νὰ προτιμήσουν τὰ σύνορα, τὴν Φλώριναν, τὰς Σέρρας, τὰ Πορόια, ὅπου ἡ ὁδοποιία εἶναι ἀπαραίτητος, οἱ σοφοὶ τῶν Ἀθηνῶν ἐστράφησαν πρὸς τὴν Ναύπακτον.

Εἶναι ἀνάποδα αὐτὰ ἢ ὄχι;

Μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν δικαίων ἀπόψεών μας, ὅπως ἡ ὁδὸς διέλθη διὰ Κονίτσης - Ἀνασελίτσης μέσω τῶν χωρίων τῆς Ἐπαρχίας μας, ἐγένετο ἡ σχετικὴ μελέτη παρὰ τοῦ Νομομηχανικοῦ Ἀμπαδογιάννη, τῆς ὁποίας δημοσιεύομεν τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς ἐκθέσεως, βάσει τῆς ὁποίας θὰ διήρχετο ἡ ὁδὸς Κονίτσης — Ἀνασελίτσης διὰ Κερασόβου — Φούρκας πρὸς Μακεδονίαν.

ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἀναγνωρίσεως ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 40 Ἐθνικῆς ὁδοῦ μεταξὺ Κονίτσης — Ἀνασελίτσης.

Πρόκειται περὶ τῆς βορειοτέρας συνδέσεως τῆς Μακεδονίας μετὰ τῆς Ἠπείρου, τῆς νοτίας τοιαύτης διερχομένης ἀπὸ Κοζάνης διὰ Γρεβενῶν εἰς Ἰωάννινα.

Διάβασις διὰ τοῦ Σαρανταπόρου

Διὰ νὰ καταλήξωμεν ἀπὸ Κονίτσης εἰς Μαγέρι, τὸ ὁποῖον ὡς ἀνωτέρω ἔχομεν ἐκθέσει συγκλίνουσι πᾶσαι αἱ ὁδεύσεις πρέπει νὰ διέλθωμεν, ἐὰν δεχθῶμεν τὴν κοιλάδα Σαρανταπόρου ὡς λωρίδα διαβάσεως, παρὰ τὴν τοποθεσίαν «κλειδί» δηλαδή παρὰ τὴν ἐκβολὴν τοῦ ἐκ Τουρνάβου καὶ Βούρμπιανης παραποτάμου εἰς τὸν Σαραντάπορον, ὅποτε ἡ γραμμὴ ἢ θὰ διέλθη ἐκ Καστάνιανης «ἀριστερὰ ὄχθη» ἢ διὰ Πυρσόγιαννης «δεξιὰ».

Ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν διάβασιν III διὰ Καστάνιανης «ὕψ. 850» βλέπομεν ὅτι μετὰ τῆς λύσεως II ἔχομεν κοινὸν τμήμα τὸ ἀπὸ Κονίτσης μέχρι Βουρκοποτάμου.

Τὸν Βουρκοπόταμον ἢ λύσις IIIα καθὼς καὶ ἡ ἐπομένη IIIβ δέον νὰ διέλθῃ διὰ γεφυρώσεως εἰς θέσιν Ταμπακόμυλος «χιλ. 18 ὕψ. 585», ἀρκετὰ ἔναντι τῆς συμβολῆς διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ μία γεφύρωσις ὀπισθόποτε ἐξησφαλισμένη καὶ οἰκονομική, διότι πρὸς τὰ ἔναντι τῆς ἀναφερομένης θέσεως ὁ χεῖμαρος ἔχει λίαν ἀσταθῆ δίαιταν μεταφερόμενος ἐπὶ πλάτους 200 μέτρων κατὰ τὰς περιστάσεις διανοίγων ἐκάστοτε νέας κοίτας καὶ συναποκομίζων φερτὰς ὕλας ἐκ κροχαλῶν, ὧν τὸ πλεῖστον ἐναποθέτει πρὸ τῆς εἰς τὸν Σαραντάπορον ἐκλογῆς.

Διὰ τῆς γεφυρώσεως ταύτης «μῆκος 110 μ. διαπεραιούμεθα εἰς τὴν δεξιὰν τοῦ Βουρκοποτάμου ὄχθην, ἐλισσόμεθα ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ Σαρανταπόρου ὄχθης ἀντιπαρερχόμενοι τὴν γέφυραν Στρατσιάνης καὶ ἀνερχόμεθα εἰς Καστάνιανην δι' ἔδαφῶν ὀλισθαινόντων καὶ διαλυμένων.

Καὶ μέχρι μὲν Καστάνιανης δύναται νὰ παραδεχθῇ τις τὴν γνώμην ὅτι ἡ διάβασις αὕτη εἶναι κατορθωτή, πέραν ὅμως τῆς Καστάνιανης, ἵνα φθάσῃ εἰς Μπλίσδιανην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κάντσικον προέπει νὰ διέλθῃ δι' ἔδαφῶν μὴ ἐπιτρεπόντων τὴν διάνοιξιν ὁδοῦ ἀμαξιτῆς.

Εἰς ἀρκετὰ σημεία γυμνοὶ σχιστόλιθοι, βράχοι μὲ ἐγκαρσίαν κλίσιν καὶ μέχρι 120⁰/₀ ἐξαιρετικῶς κολπώμενοι καθὼς καὶ συχνότατα συναντώμεναι χαλαραὶ ἀποσαθρώσεις ἀποκλείουσιν τὴν λύσιν IIIα.

Οὕτω τὸ συνολικὸν μῆκος τῆς προκρινομένης λύσεως ἀπὸ Κόνιτσαν διὰ Καστάνιανης—Μαγέρι εἶναι περίπου 115 χιλιομέτρα.

Ἀπομένει οὕτω ἡ διὰ Πυρσόγιαννης διάβασις πρὸς ἐξέτασιν.

Βάσει τῆς ἀναφερομένης ἐκθέσεως ἀπεκλείσθη ἡ διέλευσις διὰ Καστάνιανης καὶ γενικὰ ἐκ τῆς κατευθύνσεως τοῦ ροῦ τοῦ

Σαρανταπόρου και διὰ λόγους οικονομίας, καθ' ὅσον ἡ ἀπόστασις ἀπὸ Κερασόβου — Φούρκας ἦτο μικροτέρα κατὰ 30 χιλιόμετρα, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι κατὰ τοὺς χειμερινούς μῆνας ἡ διάβασις ἦτο ἀδύνατος.

Κατὰ τῆς ἀδίκου ταύτης ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου Δημοσίων Ἔργων ἀλλεπάλληλα ὑπομνήματα ἐγένοντο ἐκ μέρους τῆς Πανεπαρχιακῆς Ἐνώσεως εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας καὶ λοιποὺς ἀρχηγούς κομμάτων ὅτι ἡ ὁδὸς αὕτη δὲν ἐξυπηρετεῖ τὴν Ἐπαρχίαν μας.

Ἡ Ἐφημερὶς «ΑΩΟΣ» τὴν 16ην Μαρτίου 1929 ἐφιλοξένησεν ἄρθρον μας μὲ τὸν Τίτλον «Ἐπρεπε νὰ προηγηθῶμεν».

Ἀνταπόκρισις ἐκ τοῦ Ἐσωτ. Ἀθῆναι.

Ἐπρεπε νὰ προηγηθῶμεν

Δημοσιεύομεν τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς ἀνταποκρίσεως.

Ὁ Ἀγαπητὸς «ΑΩΟΣ» ὁ ὁποῖος παρακολουθεῖ μὲ μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον τὸ ζήτημα τῆς συγκοινωνίας ἐν Ἠπείρῳ καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας, διὰ τὴν Ἐθνικὴν ὁδὸν Κονίτισης — Ἀνασελίτισης μᾶς πληροφορεῖ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 194 τῆς 26 Ἰανουαρίου 1929, φύλλον του, ὅτι ἡ ὁδοποιία ἐν Ἠπείρῳ καθυστέρησεν καὶ πρόκειται νὰ βραδύνη ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα. Ἀδυνατοῦντες νὰ ἐννοήσωμεν, ποῖοι λόγοι, ἔνεκα ἰδιαιτέρας συμφωνίας μεταξὺ Ἠπειρωτῶν Βουλευτῶν καὶ Ἐταιρείας Μακρῆ, καθυστέρησαν τὸ ζήτημα τῆς ὁδοποιίας, ἐρωτῶμεν τοὺς κ. κ. Βουλευτάς.

Ληστοκρατούμενος καὶ ἄνευ συγκοινωνίας ὁ Ἠπειρωτικὸς Λαὸς προσέφερε πάντοτε ἀγογγύστως πᾶν ὅ,τι τοῦ ἐζητήθη παρὰ τῶν ἐκάστοτε Κυβερνήσεων καὶ οὐδέποτε ἐζήτησεν εἰς ἀντάλλαγμα τὸ ἐλάχιστον.

Σήμερον ὁμως ἀναμένει ἐναγωνίως τὴν πραγματοποιήσιν τῶν ὑποσχέσεων τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὸ ζήτημα τῆς συγκοινωνίας. Οἱ κ. κ. Βουλευταὶ μᾶς πληροφοροῦν εἰς ἓνα ἐκ τῶν

Κοινοότητες ἐξυπηρετοῦνται, καθ' ὅσον κατὰ τὴν διαδρομὴν ἡ ὁδὸς βαίνει δι' ἀκατοικήτων μερῶν καὶ

Ψ Η Φ Ι Ζ Ε Ι

1. Διαμαρτύρεται ἐντονώτατα ἐναντίον τῆς καταστρεπτικῆς διὰ τὰς ὡς ἄνω Κοινοτήτας ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῶν Δημοσίων Ἔργων.

2. Παρακαλεῖ τὴν Σεβαστὴν Κυβέρνησιν, ὅπως ἀναθεωρήσῃ τὴν ὡς ἄνω ἀπόφασιν.

3. Δηλοῖ ὅτι θ' ἀγωνισθῆ διὰ παντὸς μέσου πρὸς ἀναγνωρίσιν τῶν δικαίων ἀπαιτήσεων τῆς Ἐπαρχίας.

4. Τὸ παρὸν θέλει ἐπιδοθῆ πρὸς τὸ Πολιτικὸν Γραφεῖον τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, Ἐπιτελεῖον Συγκοινωνίας, Ἐπιτελεῖον Ναυτικῶν, κ. Μπότσαρη, Γενικὴν Δ/σιν Ἡπείρου. Εἰς μὲν τὰς Ἀθήνας διὰ τῶν ἐκεῖ ἐδρευόντων Συλλόγων, Πανεπαρχιακῆς Ἐνώσεως Κονίτισης, Κοινοτικοῦ Συνδέσμου Βουρμπιάνης, Ἐνώσεως Νέων Βουρμπιάνης, Συλλόγου Ἀσημοχωρίου, Ὁξιᾶς καὶ Καστάνιανης, εἰς δὲ τὰ Ἰωάννινα διὰ τοῦ Προέδρου τοῦ τμήματος τῆς Πανεπαρχιακῆς Ἐνώσεως κ. Ἰωάννου Τζόγια Ἰατροῦ τοῦ προέδρου τοῦ τμήματος συλλόγου Βουρμπιάνης καὶ τῶν κ. κ. Ἀλεξ. Τσίπα, Δημητρίου Δούμα καὶ Πέτρου Παγώνη.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Συλλαλητηρίου διὰ τὴν Καστάνιανην Νικόλ. Κ. Γκάσιος.

Τὴν 7 Σεπτεμβρίου 1929 Ἐδημοσιεύθη Ἐπιστολὴ τοῦ τότε Ἐπιτελεῖον τῶν Ναυτικῶν κ. Δ. Νότη Μπότσαρη εἰς τὴν Ἐφημερίδα «Ἀῶς» εἰς ἀπάντησιν διαμαρτυρίας τῶν Προέδρων τῶν Κοινοτήτων διὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συμ. Δ. Ἔργων ὅπως διέλθῃ ἡ ὁδὸς Κονίτισης — Ἀνασελίτισης μέσω Φούρκας.

Ἀθήναι τῆ 22/8/1929

Κύριε Πρόεδρε,

Ἀπαντῶ σήμερον εἰς τὸ τηλεγράφημα ὑμῶν, ὅτε δύναμαι νὰ σᾶς ἐσωκλείσω καὶ στοιχεῖα χρήσιμα διὰ νὰ μορφώσητε γνώ-

μην ἐπὶ τῆς φύσεως, τοῦ ζητήματος τῆς χαράξεως ὁδοῦ Ἰωαννίνων — Κονίτισης — Ἀνασελίτισης.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν περισοτέρων Κοινοτήτων τῆς Ἐπαρχίας Κονίτισης ἡ ὁδὸς δέον νὰ διέρχεται διὰ Πυρσόγιαννης κ.λ.π.

Ὁ Νόμος ἐν τούτοις περὶ Ἐθνικῆς ὁδοποιίας ὁρίζει ὅτι αἱ Ἐθνικαὶ ὁδοὶ γίνονται διὰ δανείου, τὸ ὁποῖον ἐξυπηρετεῖται διὰ φορολογίας πληρωνομένης ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἕλληνας. Δι' αὐτὸ κύριος σκοπὸς τῶν Ἐθνικῶν ὁδῶν εἶναι ἡ σύνδεσις τῶν μεγάλων κέντρων καὶ δευτερευόντως ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν χωρίων, διὰ τὰ ὁποῖα προβλέπονται αἱ Ἐπαρχιακαὶ καὶ Κοινοτικαὶ ὁδοί.

Γνωρίζετε ἀφ' ἑτέρου, ὅτι ἡ Ἡπειρος εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς Ἐθνικῆς ὁδοποιίας ἔλαβε τὴν μερίδα τοῦ λεόντος.

Ἄλλ' ὁ Νομομηχανικὸς Ἰωαννίνων προτιμᾷ τὴν μέσῳ Φούρκας χάραξιν διὰ τῆς ὑποβληθείσης εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Συγκοινωνίας ἐκθέσεώς του, τῆς ὁποίας, ὡς πληροφοροῦμαι ἀντίγραφον δημοσιεύει ἡ παρ' ὑμῖν κυκλοφοροῦσα Ἐφημερὶς «Ἀῶος».

Τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Νομομηχανικοῦ εἶναι ἄξια πολλῆς προσοχῆς ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως καὶ ὤθησαν τὸ Ὑπουργεῖον εἰς τὸ νὰ ἐγκρίνη τὴν μέσῳ Φούρκας χάραξιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ, ἂν αὕτη ἐπικρατήσῃ τελικῶς, τὰ περισσότερα χωρία δὲν ἐξυπηρετοῦνται, παρέστησα εἰς ἐπανειλημμένας μου μετὰ τοῦ ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας συναδέλφου μου συνεργασίας τὸ μειονέκτημα τοῦτο καὶ ἐπέμεινα ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ κατασκευασθῇ συγχρόνως καὶ ἄλλη ὁδὸς ἀπὸ Κονίτισης μέχρι Πυρσόγιαννης καὶ πέραν.

Κατόπιν τούτου τὸ Ὑπουργεῖον διέταξε τὸν Νομομηχανικὸν νὰ προβῇ εἰς ἐξέτασιν ἐπιτόπιον καὶ νὰ ἀναφέρῃ.

Ἐὰν τὰ πράγματα τυχὸν καταλήξουν εἰς τοιαύτην λύσιν, συμφώνως πρὸς τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνίας πρὸς ἐμὲ θὰ σᾶς δοθῇ εἰδικὸν κονδύλιον, ὥστε καὶ ἡ νέα αὕτη ὁδὸς νὰ κατασκευασθῇ συγχρόνως μὲ τὴν ἄλλην καὶ μὲ ἰσχυρὸν βοήθημα τοῦ Κράτους.

Ὅφείλω ἐν τούτοις νὰ ἐπιστήσω ἅπαξ ἔτι ζωηρὰν τὴν προ-

σοχήν ὅλης τῆς Ἐπαρχίας Κονίτισης ἐπὶ τῆς ἀνάγκης ὁμονοίας μεταξύ σας. Διότι ἐὰν ὑπάρχη ἔλλειψις ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸ Κράτος, ἡμεῖς θὰ βλαβῶμεν περισσότερο λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι αἱ Ἑλληνικαὶ Ἐπαρχίαι μὲ πολλὴν δυσαρέσκειαν καὶ ἀντιζηλίαν βλέπουν τὴν προτίμησιν τῆς Ἡπείρου.

Θὰ σᾶς τηρήσω ἐνημέρους πάσης ἐξελίξεως τοῦ ζητήματος.

Πολλοὺς χαιρετισμοὺς εἰς τοὺς συμπατριώτας.

Μὲ φιλικοὺς χαιρετισμοὺς

Δ. Νότης Μπότσαρης

Υ. Γ. Εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐνεργείας μου προέβην ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ φίλου Βουλευτοῦ κ. Π. Φλώρου ὡς καὶ τῶν συναδέλφων μου μεθ' ὧν ἐπισταμένως παρακολουθοῦμεν τὸ ζήτημα.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω συνέβησαν κατὰ τὰ ἔτη 1927 — 1928 καὶ 1929 τὸ ἔτος 1930 21ῃ Μαΐου ἱστορικὴ ἡμέρα διὰ τὴν Ἐπαρχίαν καὶ γενικώτερα διὰ τὰς Κοινοτήτας, αἱ ὁποῖαι ἐπρόκειτο νὰ συνδεθοῦν δι' ἀμαξιτῆς ὁδοῦ ἔβλεπον νὰ πραγματοποιηῖται προαιώνιος πόθος.

Ὅλοι οἱ πρόεδροι τῶν Κοινοτήτων ἀπὸ τὴν προτεραιάν τῶν ἐγκαινίων εὗρισκοντο εἰς Κόνιτσαν ἀναμένοντες τοὺς ἐπισήμους διὰ τὴν τελετὴν τῶν ἐγκαινίων, ἐκ τῶν ἐπισήμων προσῆλθον ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν Δ. Ν. Μπότσαρης, ὁ Γενικὸς Δ/τῆς Ἡπείρου Ἀχιλ. Καλεύρας, ὁ Μητροπολίτης Ἰωαννίνων Σπυρίδων, ὁ Βουλευτὴς τῆς Ἐπαρχίας μας Παναγιώτης Φλώρος, ὁ Δ/τῆς τῆς ΥἱIII Μεραρχίας Στρατηγὸς Χασαπίδης καὶ δλόκληρον τὸ Συμβούλιον τῆς Πανεπαρχιακῆς Ἐνώσεως τοῦ Παραρτήματος Ἰωαννίνων κ.λ.π.

Τὴν προσφώνησιν τοῦ Ἰατροῦ Ἰωάννου Τζόγια προέδρου τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις τμήματος τοῦ Πανεπαρχιακοῦ μας Συλλόγου δημοσιεύομεν κατωτέρω.

Ἐγκαίνια τῆς ὁδοῦ Κονίτσης — Ἀνασελίτσης
21 Μαΐου 1930

Σεβασμιώτατε Ἱεράρχα, Ἐξοχώτατε κ. Ὑπουργέ, Ἐκλεκτὴ Ὁμήγυρις.

Ἄπασα ἡ Ἐπαρχία Κονίτσης ἐορτάζει σήμερον τὴν μεγίστην τῶν ἐορτῶν τῆς ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεώς της ἀπὸ τοῦ ξένου ζυγοῦ.

Ἐορτάζει τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς εἰσόδου της εἰς τὰ εἰρηνικὰ ἔργα τῆς προόδου καὶ τῆς εὐημερίας.

Ἡ σημερινὴ ἡμέρα 21ῆ Μαΐου 1930, καθ' ἣν γίνεται ἡ ἔναρξις τῶν Συγκοινωνιακῶν ἔργων ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ μας θὰ μείνη ἐσαεὶ ἀλησμόνητος εἰς ἅπαντας ἡμᾶς, τῶν ὁποίων ἡ καρδία πληροῦται ἀρρήτου χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως διὰ τὰ τελούμενα σήμερον ἐγκαίνια τῆς Ἐθνικῆς ὁδοῦ Κονίτσης — Ἀνασελίτσης. Ἐν ὄνειρον, ποῦ κατέθειλγεν ἡμᾶς πάντοτε καὶ ἕνας πόθος διακαῆς διὰ τὴν συγκοινωνίαν μας, λαμβάνει σήμερον ἀρχὴν πραγματοποιήσεως. Ἀλλὰ τί δύναται νὰ εἶπη τις διὰ νὰ ἐξάρῃ τὸ μέγα ἀγαθὸν τῆς συγκοινωνίας μας; ὁποῖαι μέγιστα ὠφέλεια προέρχονται ἐκ ταύτης κρίνομεν περιττὸν ν' ἀπαριθμήσωμεν.

Ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν κ. Δημ. Νότη Μπότσαρης σθεναρὸς ὑπέρμαχος καὶ ὑποστηρικτὴς τῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν πολλαπλῶν συμφερόντων τῆς Ἠπείρου καὶ ἰδίᾳ τῶν συγκοινωνιακῶν αὐτῆς ἀναγκῶν, ηὐτύχησε ν' ἀποβῇ ὁ ταχὺς καὶ ἀνένδοτος ἐκτελεστὴς τῶν ἐπιτελουμένων ποικίλων ἔργων ὁδοποιίας ἐν Ἠπείρῳ, ἀποδώσας εἰς πλείστας περιστάσεις ἐνώπιον τοῦ Ἠπειρωτικοῦ κοινοῦ ὅλην τὴν ἔκβασιν καὶ λαμπρότητα τῶν ἀγαθῶν τούτων.

Ἡ Ἠπειρος ἐστερεῖτο συγκοινωνίας, τὴν ὁποίαν ἐπόθει μὲ τὴν δυνατὴν ἀγάπην τῆς νοσταλγίας, τὴν ἀγάπην τοῦ ξενητεμένου.

Τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην πρὸς λύσιν τοῦ συγκοινωνιακοῦ ζητήματος αἰσθανθεῖσα καὶ διαγνώσασα, ἐν ὅλῃ τῇ σοβαρότητι ἡ ἰσχυρὰ καὶ γόνιμος εἰς ἔργα Κυβέρνησις, ἡ παροῦσα εἰς τὴν

ἀρχὴν, τῆς ὁποίας εὐτυχῶς συμμετέχουν ὁ συμπολίτης μας κ. Δημ. Νότη Μπότσαρης, γόνος τῆς Ἑπειρωτικῆς Οἰκογενείας τῶν Μποτσαραίων καὶ συνεχιστῆς τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν προγόνων του πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν κοινὴν μας Πατρίδα τὴν Ἑπειρον καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ δραστηριότατος καὶ ἐμφορούμενος ἀπὸ ἀρχᾶς ἀνωτέρου πολιτισμοῦ, Ὑπουργὸς Γενικὸς Διοικητῆς Ἑπείρου κ. Ἀχιλλεὺς Καλεύρας, ἀνέλαβεν ἡ Κυβέρνησις αὕτη σθεναρῶς καὶ ἐπιμόνως τὴν ἐκτέλεσιν πολλῶν ἔργων συγκοινωνίας καὶ ποικίλων ἄλλων Δημ. Ἔργων κοινῆς ὠφελείας.

Χαιρετίζομεν Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι, Ἐξαχώτατε Κύριε Ὑπουργέ καὶ ἐκλεκτὴ ὀμύγηρις, τὴν συντελουμένην ἀληθῶς κοσμογονίαν ἐν τῷ ζητήματι τῆς Ἐθνικῆς ὁδοποιίας καὶ ἄλλων ἐκπολιτιστικῶν ἔργων πρὸς δημιουργίαν καλλιτέρου μέλλοντος ἀνταξίου τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑπείρου.

Ἐλπίζομεν βασίμως ὅτι διὰ τῶν ἐκτελεσθησομένων ἔργων θὰ τεθῆ περιορισμὸς εἰς τὸν ἐκπαιτισμὸν τῶν τέκνων τῆς Ἑπείρου, τὰ ὁποῖα θὰ δύνανται νὰ ζήσουν καὶ νὰ προοδεύσουν ἐν τῇ γενετείρᾳ των καὶ τοῦτο μᾶς τὸ ἐγγυᾶται τὸ κῦρος καὶ ἡ δημιουργικὴ προσπάθεια τῆς παρούσης Κυβερνήσεως.

Ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Συλλόγου Κονίτισης «**Η ΕΝΩΣΙΣ**» ἐμφράζομεν τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν κατοίκων τῆς Ἐπαρχίας Κονίτισης πρὸς τὴν σεβαστὴν Κυβέρνησιν, τοὺς Βουλευτάς, Γερουσιαστὰς καὶ πολιτευτάς τῆς Ἑπείρου καὶ ἐξαιρετικῶς πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ναυτικῶν κ. Δημ. Νότη Μπότσαρην πρωτεργάτην καὶ ἐμπυχωτὴν τοῦ ἔργου τῆς ὁδοποιίας ἐν Ἑπείρῳ, ἐκλεκτὸν τέκνον καὶ ἐγκαλώπισμα Ἑπειρωτικὸν μεταξὺ τοῦ πολιτικοῦ κόσμου τῆς χώρας, ὅστις εἶναι ὁ κύριος συντελεστῆς τοῦ ἐγκαινιαζομένου ἔργου καὶ ὁ ὁποῖος δὲν θὰ μᾶς ἀφήσῃ παραπονουμένους ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ταχεῖαν ἀνέγερσιν τῆς γεφύρας Βουρκοποτάμου καὶ τὴν κατασκευὴν τῆς διακλαδώσεως τῶν ὁδῶν Βουρμπιάνης καὶ Καστάνιανης.

Πρὸς τὸν Ἐξαχώτατον Ὑπουργὸν Γενικὸν Διοικητὴν Ἑ-

πείρου κ. Ἀχιλλέα Καλεύραν συνυποστηρικτὴν εἰς τὸ ἐπιτελούμενον ἔργον, τὸν ἐμφορούμενον ὑπὸ πατριωτικῶν αἰσθημάτων ἀγάπης καὶ στοργῆς πρὸς τὴν Ἑπειρον, ἣτις ἔχει τὴν καλὴν τύχην νὰ διοικῆται παρ' αὐτοῦ.

Πρὸς τὸν Διοικητὴν 8ης Μεραρχίας Στρατηγὸν κ. Ἀριστείδην Χασαπίδην, ὅστις οὐκ ὀλίγον μᾶς ὑπεστήριξεν εἰς τὸ ἐπιτελούμενον ἔργον, ὡς καὶ πρὸς τὸν κ. Ἐπιθεωρητὴν τῶν Δημοσίων Ἔργων, τὸν κ. Νομομηχανικὸν Ἰωαννίνων καὶ τοὺς λοιποὺς κ. κ. μηχανικοὺς τοὺς συντελέσαντας καθ' οἷονδήποτε τρόπον εἰς τὴν εὐόδωσιν τοῦ ἔργου.

Ἐκφράζομεν ἐπίσης τὰς εὐχαριστίας μας εἰς τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Ἰωαννίνων καὶ Κονίτσης, εἰς τὸν Ἑπειρωτικὸν τόπον, τὰ Σωματεῖα τῆς πόλεως Ἰωαννίνων καὶ ἐν γένει εἰς ἅπαντας τοὺς τιμήσαντας διὰ τῆς παρουσίας των τὴν ἑορτὴν ταύτην.

Προτοῦ ὁ κ. Μπόισαρης, παρακαλῶ ὑμᾶς ὅπως εὐαριστούμενος δώσητε τὴν ἀπαρχὴν εἰς τὰ πρῶτα ἐγκαινιαστικὰ τῆς σκαπάνης κτυπήματα παρακαλῶ ἅπαντας ὅπως ἀναφωνήσητε μετ' ἐμοῦ

ΖΗΤΩ ΤΟ ΕΘΝΟΣ

ΖΗΤΩ Η ΗΠΕΙΡΟΣ

ΖΗΤΩ Η ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Υπογραφείσης τῆς συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἐταιρείας Μακρῆ ἀνέλαβεν τὴν διάνοξιν καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν τεχνικῶν ἔργων τῆς Ἐθνικῆς ὁδοῦ Κονίτσης — Ἀνασελίτσης.

Τὸ ἴδιον ἔτος ἐπραγματοποίησεν διάνοξιν καὶ λοιπὰ τεχνικὰ ἔργα μέχρι Πλάκας χιλιόμετρα 7 χωρὶς νὰ γίνῃ καὶ ἡ τελικὴ κατασκευὴ τοῦ ἐν λόγῳ τμήματος ἡ δὲ δαπάνη τῆς διανοίξεως καὶ τῶν τεχνικῶν ἔργων ἀνῆλθεν εἰς 7.000.000 δραχμὰς τὸ δὲ ἔργον παρέμεινεν ἡμιτελὲς μὴ ὑπαρχόντων σχετικῶν πιστώσεων λόγῳ τῆς μεγάλης δαπάνης.

Τὸ 1932 ἐγένετο νέα προσπάθεια ἐκ μέρους τῶν κατοίκων

τῆς Ἐπαρχίας διὰ τὴν διάνοιξιν τοῦ ὑπολοίπου τμήματος μέχρι Βουρκοποτάμου καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν τεχνικῶν ἔργων τῆς διανοίξεως τοῦ νέου τμήματος, μὲ τὴν συμφωνίαν ὅπως γίνῃ προέκτασις ἑνὸς χιλιομέτρου ἀπὸ Βουρκοπόταμον πρὸς Μόλισταν καὶ πρὸς τὴν περιοχὴν Καστάνιανης μέχρι τὴν γέφυραν Στρατσιάνης.

Ἐπραγματοποιήθη συγκέντρωσις ὅλων τῶν προέδρων τῶν Κοινοτήτων εἰς τὴν ἔδραν τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης καὶ ἀπεφάσισαν ὅπως διαθέσουν 30 0/0 τοῦ κοινοτικοῦ προϋπολογισμοῦ αἱ δὲ εἰσπράξεις κατατίθενται εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Ἐπαρχιακῆς ὁδοποιίας, ἢ ὅλη δαπάνη τοῦ ἔργου προϋπελογίσθη 1,200,000.

Ἀποτέλεσμα τῶν ἀνωτέρω ἐνεργειῶν ἦτο νὰ πραγματοποιηθοῦν ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς εἰσπράξεις καὶ ἐγένετο ἡ δημοπράτησις τοῦ ὅλου ἔργου μέχρι Βουρκοποτάμου τὴν ἐργολαβίαν ἀνέλαβεν ὁ ἐργολάβος Κων/τίνος Δούκας ἐκ Καστάνιανης καὶ ὁ ὁποῖος βάσει τῆς συμβάσεως ἐπραγματοποίησεν τὴν διάνοιξιν μέχρι Βουρκοποτάμου, παρὰλλήλως ἐγένετο ἐνέργεια, ἵνα τὸ Κράτος ἀναλάβῃ τὴν κατασκευὴν τῶν τεχνικῶν ἔργων τοῦ διανοιγέντος τμήματος.

Τὴν ἀπόφασιν τῶν Κοινοτήτων νὰ προβοῦν εἰς τὴν χειρονομίαν αὐτὴν τὸ Κράτος ἐτροποποίησεν διὰ τῆς ἀρχικῆς συμβάσεως μετὰ τῆς Ἐταιρείας Μακρῆ.

Τροποποιητικὴ Σύμβασις μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἀνωνύμου Οἰκονομικοτεχνικῆς Ἐταιρείας Προμηθεὺς ἡ ὁποία ὑπεγράφη τὴν 23 Ἰουλίου 1934 Φ.Ε.Κ. 276/27/8/1934.

Πίναξ ἔργων ἐκτελεσθησομένων διὰ τῆς Ἀνωνύμου Οἰκονομικοτεχνικῆς Ἐταιρείας «ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ».

18. Κοζάνη — Νεάπολις — Τσοτύλι.

Κόνιτσα — Ἰωάννινα.

α'. Νεάπολις — Τσοτύλι τέρμα διανοίξεως.

Περέωσις μετὰ ἢ ἄνευ ἐπαλήψεως.

β'. Κόνιτσα — Τέρμα πρὸς διανοίξεως — Κοζάνην.

Περέωσις μετὰ ἢ ἄνευ ἐπαλήψεως.

Ἡ ὁδὸς συμπληροῦται ἀπὸ Κοζάνης διὰ Νεαπόλεως — Τσοτυλίου μέχρι γεφύρας Πομόρτσας καὶ ἀπὸ Ἰωαννίνων διὰ Κορίνθου εἰς περιφέρειαν Βουρκοποτάμου.

Δυνάμει τῆς συμβάσεως ταύτης ἀνελάμβανεν ἡ Ἐταιρεία τὴν κατασκευὴν τῶν τεχνικῶν ἔργων τῆς ὁδοῦ καὶ ἐδόθη πίστωσις 1.800.000 δραχμαί, μὲ τὴν ὑποχρέωσιν, ὅπως τὸ ἔργον παραδοθῇ ἐντὸς τριετίας ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς συμβάσεως.

Ἡ διάνοιξις καὶ ὅλα τὰ τεχνικὰ ἔργα παρεδόθησαν περὶ τὰ τέλη τοῦ 1935, ἔκτοτε καὶ μέχρι τὸ ἔτος 1940 οὐδεμία προσπάθεια ἐγένετο τόσον ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, ὅσον καὶ τῶν Κοινοτήτων καὶ ἡ κατάστασις ἐξηκολούθει ἡ ἰδία ὅπως καὶ πρότερον, ἡ δὲ συγκοινωνία ἐξετελεῖτο καὶ πάλιν μὲ ζῶα.

Ὁ πόλεμος τὸ 1940 ἐνέκρωσεν τὰ πάντα, τὸ 1941 — 1944 εὐρισκόμεθα ὑπὸ κατοχὴν, ὁπότε μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἦτο ἀδύνατον νὰ σκέψις νὰ γίνῃ περὶ ὀλοκληρώσεως τοῦ ὅλου ἔργου, διότι τὸ Κράτος εὐρέθη πρὸ τεραστίων ἄλλων ἀναγκῶν νὰ ἀντιμετωπίσῃ σοβαρότερα θέματα.

Τὸ 1946 — 1949 σχεδὸν εἰς ὀλόκληρον τὴν περιοχὴν τοῦ Γράμμου διεξήγοντο μάχαι μεταξὺ Στρατοῦ καὶ συμμοριτῶν, μετὰ τὴν συντριβὴν τούτων τὸ 1949 τὸ Κράτος ἐνδιεφέρθη ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς νὰ προβῇ εἰς τὴν χάραξιν καὶ διάνοιξιν κοινοτικῶν ὁδῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1948 — 1949 ἡ Στρατιωτικὴ ὑπηρεσία, παρ' ὅλον ὅτι ἡ περιοχὴ παρηνοχλεῖτο ὑπὸ τῶν συμμοριτῶν προέβη εἰς τὴν διάνοιξιν τοῦ τμήματος ἀπὸ Βουρκοπόταμον μέχρι Πυρσόγιαννην, συνάμα κατεσκεύασε καὶ δύο γεφύρας μία εἰς Βουρκοπόταμον καὶ τὴν ἑτέραν εἰς Σαραντάπορον «γέφυραι Μπέλεϊ» σιδηραὶ μὲ κατάστρωμα ξύλινον.

Τὸν Ἰανουάριον τὸ 1951 ἐγένετο ἡ χάραξις τῆς Κοινοτικῆς ὁδοῦ ἀπὸ γέφυρα Σπηλιωτοπούλου «γέφυρα Σαρανταπόρου» μέχρι τοῦ χωρίου, ἡ χάραξις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἑπομηχανικοῦ Ἀλεξάνδρου Γ. Γκαραβέλα Ἑπαλλήλου Δημοσίων Ἔργων καὶ κατοίκου Καστάνιανης καὶ ὑπὸ τοῦ ἀόκνου Δικηγόρου καὶ Πολιτευτοῦ Κωνσταντίνου Φρόντζου.

Αἱ ἐργασίαι αἱ ὁποῖαι ἤρξαντο τὸ αὐτὸ ἔτος 1951 διὰ τῶν ἐλαχίστων πόρων τῆς Κοινότητος τῇ συμβολῇ τοῦ Κράτους διὰ πιστώσεων «Πρόνοια Ἔργασια» ἐνισχύθησαν οἰκονομικῶς οἱ κάτοικοι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, διότι ἡ ἐργασία ἦτο ἀπεριόριστος καὶ διὰ παιδιὰ ἄνω τῶν 10 ἐτῶν.

Ἡ ὁδὸς αὕτη μήκους 8 χιλιομέτρων ἐξυπηρετεῖ ὄχι μόνον τοὺς κατοίκους τῆς Κοινότητος, ἀλλὰ καὶ τῶν πέριξ κοινοτήτων Λαγγάδα καὶ Δροσοπηγὴ καὶ ὁ δασικὸς πλοῦτος τῆς περιοχῆς μεταφέρεται εὐκόλως εἰς τὰ μέρη κατεργασίας καὶ καταναλώσεως.

Μέχρι σήμερον ἐγένετο ἡ διάνοιξις καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς πλατείας τοῦ χωριοῦ καὶ ἡ κατασκευὴ μιᾶς γεφύρας καὶ ὠρισμένοι σωληνωτοὶ ὀχετοί, πλὴν ὅμως ἡ ὁδὸς αὕτη, ἵνα καταστῇ βατὴ κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας, ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην διαπλατύνσεως εἰς ὠρισμένα σημεῖα βραχέως, ἡ κατασκευὴ μιᾶς γεφύρας εἰς θέσιν Μητσιάδικα ἢ συμπλήρωσις τῶν σωληνωτῶν ὀχετῶν εἰς πολλὰ σημεῖα καὶ ἡ ἀμμοχαλικόστρωσις καθ' ὅλον τὸ μῆκος τοῦ δρόμου.

Κατ' ἔτος τὸ Κράτος χορηγεῖ πιστώσεις ἐκ τοῦ κονδυλίου ἀπόρων Κοινοτήτων, ἐκ τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Νομαρχιακοῦ Ταμείου, διατίθενται μηχανήματα διὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν καταπτώσεων τῶν παρουσιαζομένων κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας.

Σημείωσις

Ὡς προαναφέρομεν ἡ διάνοιξις καὶ ἡ κατασκευὴ τοῦ τμήματος ἀπὸ Βουρκοπόταμον, μέχρι Πυρσόγιαννη ἐπραγματοποιήθη παρὰ τῶν Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν καὶ βάσει τῆς κατασκευασθείσης ὁδοῦ ἡ συγκοινωνία διεξήγετο δι' αὐτοκινήτων, μὲ τὰ δεδομένα ταῦτα καὶ διὰ Στρατιωτικοὺς λόγους ἐγένετο ἡ μελέτη καὶ ἡ χάραξις παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Δημοσίων Ἔργων, ὅπως ἡ ὁδὸς αὕτη διέλθῃ διὰ Σαρανταπόρου πρὸς Μακεδονίαν καὶ οὐχὶ διὰ Κερασόβου, ὅταν κατασκευασθῇ ἡ ὁδὸς αὕτη θὰ ἐπιτευχθῇ ἀπ' εὐθείας σύνδεσις δυτικῆς Μακεδονίας μὲ τὰς χώρας τῆς κοινῆς ἀγορᾶς.

Τὸ 1966 ἐγένετο ἡ Δημοπράτησις τοῦ τμήματος ἀπὸ Βουρκοπόταμον εἰς μῆλον Σκολόμι (Περιοχὴ Πυρσογιάννης Παραπόταμος Σαρανταπόρου) καὶ ἀνέλαβεν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ἡ Ἑταιρεία ΚΥΚΛΟΣ, βάσει τῆς συμβάσεως ἐγένετο διαπλάτυνσις τοῦ ὄλου τμήματος καθὼς καὶ ὅλα τὰ τεχνικὰ ἔργα γέφυραι κ.λ.π. μὲ πλάτος καταστρώματος μέτρα 8 μετὰ ἐπαλείψεως καὶ τὸ ἔτος 1968 παρεδόθη εἰς κυκλοφορίαν ἡ γέφυρα Σαρανταπόρου.

Νέα Σύμβασις κατασκευῆς Ἐθνικῆς ὁδοῦ Τουρκικῶν Συνόρων — Ἡγουμενίτσης.

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 15/4/2/1969 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθη τὸ Νομοθετικὸν διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου κυροῦται ἡ σύμβασις μεταξὺ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Οἴκου Μακνιόναλντ Κονστροῦκσιον Κόμπανυ διὰ χρηματοδότησιν καὶ κατασκευὴν τῆς Ἐθνικῆς ὁδοῦ Ἡγουμενίτσης — Θεσσαλονίκης — Τουρκικῶν συνόρων.

Ἡ ὅλική δαπάνη τοῦ ἔργου ὑπολογίζεται νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ποσὸν τῶν 150 ἑκατομμυρίων δολλαρίων τὸ δὲ ἔργον πρέπει νὰ ὀλοκληρωθῇ ἐντὸς πενταετίας ἀπὸ τῆς κυρώσεως τῆς συμβάσεως. Τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Ἡγουμενίτσης μέχρι Θεσσαλονίκης θὰ εἶναι 399 χιλιόμετρα, ἀπὸ Θεσσαλονίκης δὲ μέχρι τουρκικῶν συνόρων 373 χιλιόμετρα. Ἡ ὁδὸς ἢ παρακάμπουσα τὴν Θεσσαλονίκην θὰ ἔχῃ μῆκος 25 χιλιομέτρων.

Α' Ἡγουμενίτσα — Κόνιτσα — Κοζάνη — Θεσσαλονίκη.

	Χιλιόμετρα	
1. Διασταύρωσις Θεσσαλονίκης Κλειδί		23
2. Κλειδί — Βέρροια	»	30
3. Βέρροια — Πολύμυλος (ἀπὸ Καστανιᾶς)	»	27
4. Πολύμυλος — Κοζάνη	»	29
5. Κοζάνη — Νεάπολις	»	49
6. Νεάπολις — Κόνιτσα	»	111
7. Κόνιτσα — Καλπάκι	»	30
8. Καλπάκι — Χάνι Τσίκα	»	30
9. Χάνι Τσίκα — Ἡγουμενίτσα	»	70
	Σύνολον	<u>399</u>

ΗΘΗ — ΕΘΙΜΑ — ΠΑΙΔΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΟ ΞΕΠΡΟΒΟΔΗΜΑ

Τὰ παλαιότερα χρόνια ἡ ξενητιὰ ἐκράτει περισσότερον καιρόν, ὅσοι βεβαίως ἐταξίδευον εἰς τὸ ἐξωτερικόν καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἐταξίδευον εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ἢ καὶ παλαιότερον εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα μέχρι τὸ 1913, ἢ συγκίνησις τῶν ἀγαπημένων προσώπων, ποὺ ἀπεχωρίζοντο δι' ὀλόκληρα χρόνια ἦτο κάτι τὸ συγκλονιστικό, ἦτο εἰς ζωντανὸς ξεχωρισμός.

Ὀλόκληρα χρόνια ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ ἡ ξενιτεὶα τὸν ξενιτεμένο καὶ μερικοὶ δὲν ἐπέστρεψαν εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς των, ἔθανον εἰς ξένην γῆν.

Ὅπως εἶναι γνωστὸν τὰ παλαιότερα χρόνια τὸ παιδί, μόλις ἐτελείωνε τὸ δημοτικὸν σχολεῖον καὶ πολὺ πρὶν τελειώσῃ τοῦτο, ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν πατέρα του εἰς τὸ ταξίδι γιὰ νὰ μάθῃ τὴν τέχνην τοῦ κτίστου καὶ ἐὰν δὲν εἶχε πατέρα ἠκολούθει ἕνα πλησιέστερον συγγενῆ του, διότι περίμεναν ἀπ' αὐτὸ νὰ ἐνισχύσῃ τὸ σπίτι μὲ χρήματα, αὐτὸ ἦτο τὸ στήριγμα τοῦ σπιτιοῦ τώρα ποὺ ἐταξίδευσε καὶ ἄς ἦτο 12 — 13 ἐτῶν.

Τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως ἐπήγαιναν οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ γείτονες νὰ τοῦ ἀποχαιρετήσουν καὶ τοῦ προσέφερον μερικὰ καρύδια, μήλα καὶ τὸ ἐκερνοῦσαν διάφορα νομίσματα «ἐπὶ Τουρκίας γρόσια, δίγροσα» καὶ ἀργότερον μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν δραχμὰς καὶ τάλληρα.

Τὸ κανδήλι καίει εἰς τὴν χάριν τῆς Παναγίας, τὸ τραπέζι ἐστρωμένον μὲ φαγητὰ καὶ ποτὰ, ὅλοι περνοῦν καὶ παίρνουν μεζὲ καὶ πίνουν κρασί διὰ νὰ τοῦ εὐχηθοῦν τὸ καλὸ ταξίδι.

Τὰ πράγματα τὰ φορτώνει ὁ ἀγωγεὺς «κερατζῆς» καὶ μόλις εἶναι ὅλα ἔτοιμα ἀκούγεται ἡ φωνὴ του νὰ κινήσουν, διότι ἔχουν ἀρκετὰς ὥρας δρόμο μέχρι τὴν Κόνιτσα καὶ κατὰ τὴν ἔξοδον ἀπὸ τὸ σπίτι ἔρριχναν κρασί εἰς τὸ ζῶον, ποὺ ἦτο φορτωμένον ἀπὸ τὰς ἀποσκευὰς καὶ τὰ ἐργαλεῖα τῶν ἀναχωρούντων.

Κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἀποχωρισμοῦ οἱ μεγαλύτεροι, ποὺ

ἔταξιδευαν πολλὰς φορὰς, ἔδιδον κεράσματα εἰς τὰ παιδιά γιὰ ξεπροβοδίσματα γιὰ νὰ πάρουν ζαχαρωτά, οἱ μεγαλύτεροι ἔπι-
ναν κρασί ἀπὸ τὶς γνωστὲς κόφες, ποὺ εἶχαν μαζί τους καὶ με-
τὴν ἐξῆς εὐχή, πίνω εἰς ὑγείαν καὶ καλῶς νὰ σᾶς εὖρω.

Πόσοι ἀπὸ μᾶς ποὺ ὅταν τὸ πρῶτον ἔταξιδεύσαμεν καὶ
ἀπεχωρίσθημεν ἀπὸ τοὺς δικούς μας ἐκεῖ εἰς Ἅγιον Ἰωάννην
εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὑψώματος, ποὺ καὶ τώρα ἀκόμη ὕστερα ἀπὸ
πολλὰ χρόνια δὲν ἐφύτρωσεν χορτάρι, γιὰ τὸ δάκρυα τῶν μη-
τέρων μας ἐστέρησαν καὶ αὐτὴν τὴν γῆν νὰ βγάλῃ χορτάρι «καὶ
ἐκεῖ ποὺ ξεχωρίζοντο χορτάρι δὲν φυτρώνει» καὶ πόσες ὥρες
περίμεναν νὰ βεβαιωθοῦν ὅτι πέρασαν τὸν Βουρκοπόταμον, γιὰ-
τὶ τὸν περισσότερον καιρὸν ἦτο ἀδιάβατος καὶ κατόπι νὰ ἐπι-
στρέψουν στὸ σπίτι.

Μὲ τί πόδια ὁμως, μὲ τί κουράγιο ἢ μαύρη ἢ μάνα νὰ γυ-
ρίσῃ στὸ σπίτι, ποὺ ἔχασε τὸ παιδί της ἀπὸ τὴν ζεστὴν ἀγκα-
λιά της; μὲ τί κουράγιο ἢ γυναῖκα ποῦφυγεν ὁ ἄνδρας της; ἢ
νεοπαντρεμένη ποὺ ἔχασεν τὸ παλληκάρι της; καὶ ἡ ἀδελφὴ
τὸν ἀδελφόν; ὅλοι δικοὶ καὶ συγγενεῖς εἰς τὸ μεγάλο χρέος τοῦ
ξεπροβοδήματος.

Ἐπιστρέφοντας εἰς τὸ σπίτι εἰς τὸ δρόμο ἔκοβαν πράσινα
κλαριά ἰδίως κραγιὰ καὶ τὰ ἐκρεμοῦσαν εἰς τὴν ἐξώπορτα τοῦ
σπιτιοῦ, γιὰ νὰ πάῃ καλά τὸ ταξίδι καὶ νὰ γυρίσῃ πάλιν καλά.

Τὰ παλαιότερα χρόνια τὰ ταξίδια ἦσαν ὁμαδικὰ καὶ αἱ
συνθῆκαι πολὺ διαφορετικαὶ ἀπὸ σήμερα, διότι ἐπρόκειτο νὰ
ἀπαντήσουν σκληρὰς ἡμέρας, μὲ τὰ ζῶα ταξίδι ἡμερῶν καὶ ἐκεῖ
πάλιν ἔπρεπε νὰ φροντίσουν διὰ τὰ ζῶα, αὐτὸ ἦτο ἔργον τῶν
παιδιῶν, αὐτὰ ἔπρεπε τὴν ἡμέραν νὰ μεταφέρουν τὰ ὑλικά εἰς
τὴν οἰκοδομὴν καὶ τὴν νύκτα νὰ εἶναι φύλακες τῶν ζώων εἰς
τὴν βοσκὴν καὶ τὴν Κυριακὴν νὰ ἔχουν καθαριότητα «πλύσιμο
τῶν ρούχων».

Τὸ μικρότερον ταξίδι ἦτο τὰ Ἰωάννινα - ἡμέραι 3. Ἄρτα
ἡμέραι 6 καὶ πολλάκις διέσχίζον ὁλόκληρον τὴν Θεσσαλίαν πρὸς
ἐξεύρεσιν ἐργασίας, διανυκτερεύοντες εἰς διάφορα χάνια τῆς
ἐποχῆς ἐκείνης, ποὺ οὐδὲν μέσον διέθετον διὰ τὴν διανυκτέρευ-
σιν ἐκτὸς μιᾶς στέγης καὶ μία φασουλάδα.

Τὰ χάνια ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦσαν ὄχι μόνον ὑπνωτήρια, ἀλλὰ σταθμοὶ ἀνεφοδιασμοῦ τροφῆς τῶν ζώων χόρτου καὶ κριθῆς, ὅπως εἶναι σήμερα τὰ πρατήρια βενζίνης.

Τὸ χάνι ἦτο ἡ ἐλπίς τοῦ ταξιδιώτου καὶ τοῦ ἀγωγιάτου, σήμερον τὸ αὐτοκίνητον ἐξεμηδένισε τὰς ἀποστάσεις, ὁ ἀποχωρισμὸς γίνεται εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν τοῦ χωριοῦ, ἐκεῖ τὸ ξεπροβόδημα μιὰ στιγμὴ, γιὰτὶ ὁ ὁδηγὸς τοῦ αὐτοκινήτου ἔχει δρομολόγιον, ὥραν ἀναχωρήσεως.

Οἱ κτίσται ἐκείνον τὸν καιρὸ καὶ τώρα ἀκόμη ἔχουν τὴν ἰδικὴν των διάλεκτον «τὰ κουδαρίστικα τὰ λεγόμενα» μετὴν γλῶσσαν των καὶ ὁσάκις θέλουν νὰ μὴν γνωρίζῃ ὁ ἰδιοκτήτης κάτι σχετικὸ μετὴν ἐργασίαν μεταχειρίζοντο τὴν γλῶσσαν των.

Παραθέτω μερικὰ ἀπὸ τὴν διάλεκτον τῶν κουδαρέων.

1. Κούδαρος = ὁ Κτίστης.
2. Κουδαρίνα = ἡ σύζυγος τοῦ κτίστου.
3. Κουδαρόπουλον = τὸ τέκνον τοῦ κτίστου.
4. Μάνεμα = τὸ φαγητόν.
5. Λάγο = ὁ καφές.
6. Κούτσουρο = τὸ γεῦμα.
7. Κούφιο = τὸ σπίτι.
8. Κρανιαζώ = πληρώνω.
9. Κρανιασμα = πληρωμή.
10. Μάπες = χρήματα.
11. Καρόφυλλο = τὸ γράμμα.
12. Γιαλίζω = βλέπω.
13. Κοσσύφια = τὰ σταφύλια.
14. Κρομμύδι = τὸ ὠρολόγιον.
15. Μάνος = τὸ ψωμί.
16. Ὕορματη = ὠραία.
17. Ὕορματος = Καλός.
18. Τροχεύω = Πίνω κρασί ἢ ἄλλο ποτό.
19. Περδίκες = σταλαγματιῆς τοῦ σπιτιοῦ.
20. Θόδω τὸ τσίπουρο = «ρακί».

Διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ταξιδιωτῶν ὑπῆρχον εἰς τὴν πε-

ριφέρειαν ἄτομα, πού εἶχον ὡς κύριον ἐπάγγελμα τοῦ ἀγωγέως «κυρατζίδες», οἱ ὁποῖοι διέθετον ζῶα «ἱκανὰ ἵππους ἡμιόνους» πού μὲ οἰασδήποτε καιρικὰς συνθήκας νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ταξιδεύσουν.

Ἐπιστροφή ξενιτεμένων

Ἡ κυρία ὁδὸς τὴν ὁποίαν οἱ ἀναχωροῦντες καὶ ἐπιστρέφοντες μέχρι τὸ 1950 ἦτο ἡ ἡμιονική ὁδός, ἡ ὁποία διήρχετο ἀπὸ ράχι, γκουστανίκο, εἰκονίσματα ἄνωθεν τῆς ἐκκλησίας «Ἁγίου Παντελεήμονος» ὑπῆρχον δύο εἰκονίσματα εἰς τὴν διασταύρωσιν τοῦ δρόμου πρὸς Ἅγιον Νικόλαον, τὰ ὁποῖα σήμερον δὲν ὑπάρχουν, Ἁγία Τριάδα, Ἅγιον Ἰωάννην, Ντέρτη, Κουτσουπιά, Σαραντάπορος.

Κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας ὁ ποταμὸς Βουρκοπόταμος ἐτύγχανεν νὰ εἶναι ἀδιάβατος, ἐχρησιμοποιεῖτο ἡ ὁδὸς Ἁγία Κυριακή, Μπολιάνα, Μολιστινά, Βουρκοπόταμος, εἰς ἓν σημεῖον τῆς Μολίστης ὑπῆρχεν μία μικρὰ γέφυρα διὰ τῆς ὁποίας διήρχοντο οἱ ἐπιβάται.

Τὸ καθ' ἓν ἀπὸ τὰ ἐξωκκλήσια ἔχει ξεχωριστὴν ἱστορίαν, ὅπως ὁ Ἅγιος Ἰωάννης, πού ἐκεῖ προέπεμπον τοὺς ἰδικούς των διὰ τὴν ξενιτείαν, ἡ Ἁγία Τριάδα τὸ γραφικὸν αὐτὸ ἐξωκκλήσι ἦτο σημεῖον, ὅπου ἐπεσήμαινον τὸν γυρισμὸ τοῦ ταξιδεμένου, μόλις πρόβαλε ἐκεῖ ὁ καβαλάρης, οἱ εὕρισκόμενοι κάτοικοι εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν ἀνέμενον τὸν ξενιτεμένον, ἐφ' ὅσον ἦτο γνωστὸν ποῖος ἦτο ὁ ἀφικνούμενος, ἐφ' ὅσον δὲν ἦτο γνωστὸν τὸ ἄτομον τοῦ ξενιτεμένου ἔκαμαν διαφόρους ὑποθέσεις περὶ τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον ἦτο πιθανὸν νὰ εἶναι.

Τὰ παιδιὰ μετέβαινον εἰς τὴν θέσιν Γκοστανίκο καὶ ἀνέμενον τὴν ἀφίξιν τοῦ ξενιτεμένου καὶ ἐφ' ὅσον διεπίστωναν ὅτι τὸ πρόσωπον τὸ ὁποῖον ἦρχετο δὲν ἐγνώριζον οἱ οἰκεῖοι του τὸν ἐρχομὸν του μετέβαιναν εἰς τὸ σπίτι νὰ ἀναγγείλουν τὴν εἴδησιν τῆς ἀφίξεώς του «νὰ πάρουν τὰ συχαρίκια» καὶ ὁ κόπος ἡμείβετο μὲ ἓν κέρασμα εἰς νόμισμα ἀναλόγως τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς οἰκογενείας.

Μὲ τὴν εἴσοδον τοῦ ξενητεμένου εἰς τὸ σπίτι οἱ οἰκεῖοι τὸν ἠσπάζοντο καὶ δάκρυα χαρᾶς ἐπλημμύριζον τοὺς ὀφθαλμούς των, διότι ἐπερίμεναν τὴν ἐπιστροφὴν του 10 — 20 χρόνια καὶ αὐτὸ συνέβη πολλὰς φορές· ὅσοι ἐταξίδευαν εἰς Ἀμερικὴν καὶ λοιπὰς ἄλλας μακρινὰς χώρας καὶ πρὶν συνέλθουν ἀκόμη ἀπὸ τὴν χαρὰν ἀφικνοῦντο καὶ οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς διὰ νὰ τὸν χαιρετίσουν καὶ τοῦ εὐχηθῶν τὸ «καλωσώρισες», καθὼς καὶ λοιποὶ κάτοικοι, οἱ ὅποιοι ἐτύγγανον νὰ ἔχουν δικούς των εἰς τὸ μέρος ὅπου ἦτο ὁ ἀφικνούμενος νὰ μάθουν διὰ τὴν ὑγείαν τῶν δικῶν των καὶ ἐν γένει περὶ τῆς ἐκεῖ καταστάσεώς των.

Τὴν ἐπομένην καὶ ἐπὶ ἀρκετὰς ἡμέρας ἐδέχετο ὁ ξενητεμένος ἐπισκέψεις τῶν κατοίκων, οἱ ὅποιοι τὸν καλωσώριζον καὶ νὰ μάθουν καὶ κάτι τὸ νεώτερον νὰ πᾶρουν καὶ καμμιὰ ἐφημερίδα, διότι ἡ κυκλοφορία τοῦ τύπου δὲν ἦτο τακτικὴ λόγω ἐλλείψεως συγκοινωνίας.

Δῶρα διένειμον εἰς πλείστοις συγγενεῖς μετὰ ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας, καθὼς καὶ εἰς ἀπόρους οἰκογενείας τῆς κοινότητος.

Κατὰ τὴν ἀναχώρησίν των διὰ τὴν ἰδιαιτέραν Πατρίδα οἱ εὐρισκόμενοι ἐκεῖ πατριῶτες ἔδιδον εἰς αὐτὸν διάφορα δῶρα καὶ χρήματα, ἵνα τὰ μεταφέρῃ εἰς τοὺς ἰδικούς των καὶ τὰ ὅποια διένεμεν μὲ χίλια καλὰ λόγια περὶ τῆς ὑγείας των καὶ ἐν γένει περὶ τῆς ἐκεῖ καταστάσεώς των.

Τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν ἄφιξίν του μετέβαινεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἢ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ προσέφερεν ἓνα μπουκέτο μὲ ὀλίγα ἄνθη «φιόρος ὅπως τὸν ὠνόμαζον» καὶ τὸν καλωσώριζον καὶ ὁ τιμώμενος ἀφοῦ ἠσπάζετο τὴν Εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἔδιδεν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτροπὴν ἓν ποσὸν διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ἔθιμον τοῦτο ἦτο ἐπὶ τουρκοκρατίας διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ Σχολείου καὶ διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν διδασκάλων καὶ λοιπῶν ἀναγκῶν τῆς ἐκκλησίας, τοῦτο καθιερωθὲν ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταταται καὶ σήμερον ἀκόμη.

Μέχρι τὸ ἔτος 1915 κατὰ χρονικὰ διαστήματα ὠρισμέ-

νοι κάτοικοι τοῦ χωρίου ἀσκοῦσαν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ταχυδρομίου, μετέβαινον εἰς διάφορα μέρη τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ παλαιότερα εἰς διαφόρους πόλεις τοῦ ἐλευθέρου τότε Ἑλληνικοῦ Κράτους, ὅπου ὑπῆρχον κάτοικοι ἐργαζόμενοι καὶ μετέφερον εἰς τοὺς οἰκείους των διάφορα μικροδέματα, γράμματα, χρήματα, διότι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ὑπῆρχεν ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία διὰ τὴν μεταφορὰν τῆς ἀλληλογραφίας πέραν τῆς Κονίτισης.

Ἄρραβῶνες

Εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν καὶ σήμερον ἀκόμη ὑπάρχουν τὰ συνοικέσια τῆ μεσολαβήσει τρίτου προσώπου, εἰς τὴν παλαιὰν δὲ ἐποχὴν οὐδεμία συμφωνία ἐγένετο περὶ χρημάτων ἢ ἀκινήτων.

Οἱ γονεῖς τοῦ νέου ἐφρόντιζον τὴν παλαιὰν ἐποχὴν νὰ εὔρουν ἓνα κορίτσι πὺ νὰ εἶναι ἔξυπνο, ἀλλὰ πρὸ παντὸς νὰ εἶναι ἰκανὸν δι' ἐργασίαν τοῦ σπιτιοῦ, ἰδίως ἐξωτερικὴν, διότι διὰ τὸ νοικοκυριὸν θὰ ἐφρόντιζε ἡ μητέρα τοῦ νέου νὰ μάθῃ τὴν νύφην, συνήθως δὲ ἐπάντρευαν τὰ παιδιά εἰς μικρὰν ἡλικίαν.

Ἡ συγκατάθεσις τοῦ κοριτσιοῦ διὰ τὸν νέον, τὸν ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ πάρῃ, δὲν ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν, διότι οἱ γονεῖς ἀπεφάσιζον ποῖον θὰ δώσουν εἰς τὴν κόρην των ἄνδρα, τὸ δὲ κορίτσι ἐπίστευεν ὅτι διὰ τὸν γάμον ὁ πατέρας θὰ ἐφρόντιζε καὶ δὲν εἶναι δική της δουλειὰ ποῖον θὰ τῆς δώσῃ.

Πολλὰ ἄρραβῶνες καὶ παλαιότερα ἐγένοντο ἀπὸ ἔρωτα, πὺ πιθανὸν οἱ γονεῖς τῶν νέων νὰ μὴν συμφωνοῦσαν, ἀλλ' εἰς ἄρρησιν τῶν νέων οἱ γονεῖς ἠναγκάζοντο νὰ δεχθοῦν νὰ γίνουν οἱ ἄρραβῶνες.

Εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν οὐδεὶς νέος ἔβγαιεν μὲ τὴν ἄρραβωνιαστικίαν τοῦ ἔξω εἰς τὸ χωριό, ἐκτὸς ἂν συναντᾶτο εἰς τὸ σπίτι τοῦ κοριτσιοῦ μὲ μυρίας προφυλάξεις, μήπως γίνουν ἀντιληπτοὶ ἀπὸ τοὺς δικούς της, γονεῖς, ἀδελφοὺς κ.λ.π.

Δῶρα «τὰ λεγόμενα ἠδύσματα» διὰ τὸν ἀρραβῶνα ἦσαν εἰς σταυρὸς χρυσὸς ἢ ἀσημένιος, ἓνα χρυσὸ ἢ ἀσημένιο δακτυλίδι καὶ μίση καρφίτσα, ἅπαντα δὲ μέσα σὲ μανδύλι δεμένα, αὐτὰ τὰ μετέφερον εἰς τοὺς γονεῖς τοῦ κοριτσιοῦ ἢ μητέρα τοῦ γαμπροῦ.

Κατ' ἔθιμον οἱ γονεῖς τοῦ κοριτσιοῦ παρέθετον δεῖπνον· καὶ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν προσέφερον δῶρα, κάλτσες μάλλινες ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, μὲ κεντήματα τῶν γυναικῶν εἰς τὸν ἀστράγαλον τοῦ ποδιοῦ καὶ λέγονταν «κάλτσες μὲ πλατάργια»· κάλτσες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πού ἦταν κατασκευασμένοι ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ κοριτσιοῦ.

Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἡ μόνη φροντίς τῶν κοριτσιῶν ἦτο νὰ πλέκουν κάλτσες, νὰ κεντοῦν μαξιλάρια· αὐτὰ ἦσαν ἐκεῖνα πού θὰ ἀπετέλουν τὴν προῖκα της.

Καστανιανίτικος Γάμος

Οἱ γάμοι γίνονται καὶ τώρα ὅπως καὶ τὴν παλαιὰν ἐποχὴν, χωρὶς νὰ ἐπιφέρουν οὐδεμίαν μεταβολὴν εἰς τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα. Αὐτὸ εἶναι λίαν εὐχάριστο διότι διατηροῦνται εἰσέτι τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τοῦ χωριοῦ μας.

Τὴν Τρίτην τὸ ἀπόγευμα εἰδοποιοῦνται οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς τοῦ γαμπροῦ, ὅτι τὴν ἐπομένην ἡμέραν εἶναι καλεσμένοι νὰ πᾶνε γιὰ ξύλα.

Εἶναι ἔν ἔθιμον νὰ φέρουν ξύλα εἰς τὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰς ἀνάγκας ἀπὸ ξύλα διὰ τὸ μαγείρευμα καὶ ψήσιμο τῶν ἀρνιῶν.

Τὴν ἐπομένην τὸ πρωί, ξεκينوῦν ὄλοι, ὅσοι εἰδοποιήθησαν νὰ φθάσουν εἰς τὸ καθορισθὲν μέρος διὰ τὴν περισυλλογὴν ξύλων, ἡ δὲ ἀρχηγὸς τῆς ὀμάδος ἔχει καὶ ψωμὶ καὶ τυρὶ γιὰ τὸ λεγόμενον κολατσιό.

Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν των τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας, στολίζουν τὰ ζῶα μὲ διάφορα ἄνθη, εἰάν εἶναι ἄνοιξις, εἰάν εἶναι

χειμῶνας μὲ διάφορα πράσινα κλαριά καὶ πρὶν φθάσουν εἰς τὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ τραγουδοῦν τὸ ἑξῆς τραγούδι:

Αὐτὴν τὴν ἑβδομάδα τοῦ νιόγαμπρου ἢ μάνα, ψηλὰ ἴνασκου-
[μπομένη
Φουρνίζει, ξεφουρνίζει, κουλούρα γιὰ νὰ φειάκη
Τὸν ἥλιο νὰ καλέση, νουνὸ νὰ στεφανώση
Καὶ τὸ φεγγάρι δὲ θέλει
Τοῦ τάζουν δαχτυλίδι, δὲ θέλει νὰ κατέβη
Τοῦ τάζουν καὶ τὴν κόρη, γελῶντας κατεβαίνει.

Εἰς τὸ σπίτι τοὺς περιμένει πλούσιο τραπέζι μὲ ἄφθονα φαγητά, γλυκὰ καὶ κρασί.

Τὴν Παρασκευὴν ὁ καλεστὴς πηγαίνει εἰς τὸ σπίτι τῆς νύφης νὰ τὴν καλέση.

Καλεστὴς ἀπὸ τὸν γαμπρὸν εἶναι ὁ πρῶτος πλησιέστερος συγγενῆς του. Τοῦ ἀρματώνουν ἕνα ζῶον «ἵππον ἢ ἡμίονον» καὶ μέσα σὲ ἕναν σάκκον «τρουβὰ» στολισμένον μὲ ἄνθη βάζουν μία κουλούρα, καθὼς καὶ μία κόφα «τίτσα» μὲ κρασί καὶ αὐτὴ στολισμένη.

Ὁ καλεστὴς ντυμένος μὲ φουστανέλλες ξεκινῶντας ἀπὸ τὸ σπίτι εἰδοποιεῖ μὲ ἕναν πυροβολισμὸ τὴν ἀναχώρησίν του, ἐκεῖ τὸν περιμένουν ὅλοι οἱ συγγενεῖς τῆς νύφης καὶ αὐτοὶ ὄπλισμένοι περιμένουν καὶ τὸν χαιρετοῦν μὲ πυροβολισμοὺς καὶ αὐτὸς ἀνταποδίδει τοὺς πυροβολισμοὺς (αὐτὰ ἐγένοντο πρὸ τοῦ 1940).

Εἰς τὸ σπίτι τῆς νύφης ἦτο στρωμένον τραπέζι μὲ πλούσια φαγητά καὶ ἄφθονον κρασί, ἐκεῖ τρώγοντας καὶ πίνοντας ἔλεγον ἀρκετὰ ἀστεῖα γιὰ νὰ περάση ἡ ὥρα καὶ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας ετοίμαζαν τὸν καλεστὴν νὰ ἀναχωρήσῃ, ἐντὸς δὲ τοῦ σάκκου ἔθετον ρύζι καὶ ζαχαρωτά, ἢ δὲ κόφα ἐγέμιζε κρασί.

Πρὶν φύγῃ ἀπὸ τὸ σπίτι ζητοῦσε νὰ βγῆ ἢ νύφη νὰ τὴν κερᾶσῃ, εἰς τὴν ἄρνησιν τῶν γονέων καὶ λοιπῶν συγγενῶν τῆς νύφης, ἐδήλωνεν ὅτι δὲν πρόκειται νὰ φύγῃ ἐὰν δὲν βγῆ ἢ νύ-

φη, ὅποτε παρουσιαζόταν ἡ νύφη μὲ διάφορα δῶρα κάλτσες, μανδύλια κ.λ.π. τὰ προσέφερε εἰς τὸν καλεστὴν φιλῶντας του τὸ χέρι καὶ αὐτὸς τὴν κερνοῦσε νομίσματα.

Ἡ ἀναχώρησις ἐχαιρετίζετο καὶ πάλιν μὲ πυροβολισμούς. Εἰς τὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ τὸν ἀνέμενον νὰ τοὺς πῆ πῶς πέρασε καὶ ἂν βγῆκε ἡ νύφη νὰ τὸν χαιρετήσῃ.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν καταρτίζουν τῶν κατάλογον τῶν προσκεκλημένων διὰ τὸν γάμον, τὸν ὁποῖον δίδουν εἰς δύο παιδιὰ νὰ εἰδοποιήσουν τοὺς συγγενεῖς ὅτι εἶναι καλεσμένοι εἰς τὸν γάμον (εἶδος προσκλητηρίου τῶν Πόλεων).

Τὰ παιδιὰ ἀντὶ προσκλητηρίων ἔχουν μία κόφρα μὲ κρασί στολισμένην μὲ ἄνθη καὶ γυρίζοντας εἰς τὰ σπίτια εἰδοποιοῦν ὅτι εἶναι προσκεκλημένοι εἰς τὸν γάμον, τὰ παιδιὰ αὐτὰ συνήθως τὰ κερνοῦν μὲ νομίσματα.

Τὸ Σάββατον τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας εἰς τὰ σπίτια τῶν μελλονύμφων ἀγόρια καὶ κορίτσια καὶ ὅλοι οἱ συγγενεῖς συγκεντρώνονται νὰ πᾶνε γιὰ νερὸ, γιὰ νὰ κάμουν τὸ κανίσκι (εἶναι ἓνα ψωμί πού τὴν Κυριακὴ θὰ προσφέρουν εἰς ὅλους τοὺς προσκεκλημένους τοῦ γαμπροῦ καὶ τῆς νύφης εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν ἢ σὲ κανένα ἄλλο μέρος πηγαίνοντας πρὸς τὸ σπίτι ὅταν φεύγουν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν καὶ ὁ κόσμος εὐχεται νὰ προκόψουν τὰ παιδιὰ).

Μέχρις ὅτου γίνῃ ἡ ἐκκίνησις γιὰ νὰ πάρουν νερὸ οἱ προσκεκλημένοι χορεύουν καὶ τραγουδοῦν, ἀφοῦ πιστοποιηθῆ ὅτι ὅλα εἶναι ἔτοιμα ξεκινοῦν νὰ πᾶν εἰς τὴν βρύσην νὰ πάρουν νερὸ εἰς ἓν χάλκινον δοχεῖον «μπρίκι» τῶρα ἀκολουθοῦν καὶ οἱ ὄργανοπαῖκτες μόνον ἀπὸ τὸν γαμπρό, γιὰτὶ εἰς τὸ σπίτι τῆς νύφης δὲν ὑπάρχουν ὄργανοπαῖκτες.

Καθ' ὁδὸν λέγουν τὰ ἀκόλουθα τραγούδια τοῦ γαμπροῦ καὶ τῆς νύφης.

Πρὸς μου κίνησα τὸ δρόμο

Τὸ στενὸ τὸ μονοπάτι

Βρίσκω μιὰ μηλιὰ στὸ δρόμο

Μὲ τὰ μῆλα φορτωμένη
 Κ' ἄπλωσα νὰ πάρω ἓνα
 Κι' ἢ μηλιὰ μ' ἀντιλοήθη
 Μὴν τὸ πάρης μὴν τ' ἀφήσης
 Μὴν τὸ δῶρο καθάρσις
 τ' ἄχει ἀφέντης μετρημένα
 Κι' ἢ κυρὰ λογαριασμένα
 Καὶ μὲ δέρνει μὲ μαλώνει
 Καὶ βαριὰ μὲ βαλαντώνει.

Κάτω στὸ δαφνοπόταμο
 ὅπ' εἶναι δάφνες οἱ πολλές
 Δάφνες καὶ γαρυφαλιές
 Νεραντζοῦλες φουντωτές
 Ἐκεῖ περνοῦν συμπέθεροι
 Συμπέθεροι ποῦ πάνετε
 Νερὸ θὰ 'πᾶ νὰ πάρωμε
 Καὶ πίσω θὰ γυρίσωμε.

“Ὅταν παίρνουν νερὸ γιὰ τὸ κανίσκι τῆς νύφης

Κάτω στὴν Ἀγία Παρασκευὴ
 Κοιμᾶται Κόρη μοναχὴ
 Κοιμᾶται κι' ὄνειρεύεται
 Τὸ πῶς ταχιά παντρεύεται
 Παίρνει νερὸ καὶ νίβεται
 Σαποῦνι σαπουνίζεται
 Χτένι καὶ χτενίζεται
 Καθρέπτι καθρεπτίζεται.

**“Ὅταν φθάνουν εἰς τὴν βρύση γιὰ νὰ πάρουν νερὸ
 τραγουδοῦν τὰ ἐξῆς**

Τρεῖς Μπγάδια ἀράδα - ἀράδα

Τὸ ἓνα μέλι, τὸ ἄλλο γάλα
 Τὸ ἄλλο ψήλο κυπαρίσσι
 Πάει καὶ γυιός μου νὰ γεμίση ἢ καὶ ἡ κόρη νὰ γεμίση
 Καὶ ἔλαμψε ὁ γιαλὸς καὶ ἡ βρύση.

Ἐπιστρέφοντας εἰς τὸ σπίτι τῶν μελλονύμφων μὲ τὸ νερό, πού ἔφεραν γιὰ νὰ ζυμώσουν τὸ ψωμί «κανίσκι», ἐπάνω σὲ μιὰ σκάφη «σκαφίδι ξύλινο» κοσκινίζουν τὸ ἀλεύρι καὶ τὸ ὁποῖον ζυμώνει ἡ «δερφοφτὴ» εἶναι ἡ ἀδελφὴ τοῦ γαμπροῦ ἢ τῆς νύφης ἢ καὶ ἡ πιὸ πλησιεστέρα συγγενῆς των, κατὰ δὲ τὸ ζύμμαμα τὴν ἀλευρώνουν καὶ τραγουδοῦν.

Ζύμωνε, μάϊκώ μ' ζύμωνε τοῦ γυιοῦ μας τὸ κανίσκι
 μὲ γέλια βάνει τὸ θερμό, μὲ γέλια τὸ ζυμώνει
 καὶ μὲ τὰ χαρχαλίσματα ζυμώνει ξεζυμώνει.

Μόλις τελειώσει τὸ ζύμμαμα τοῦ κανισκιοῦ τὸ τοποθετοῦν ἐπάνω εἰς ἓνα πλαστήρι καὶ ἀρχίζουν νὰ κερνοῦν τὸ κανίσκι ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τοὺς γονεῖς τοῦ γαμπροῦ ἢ τῆς νύφης καὶ λέγουν τὸ ἐξῆς τραγούδι καὶ χορεύουν.

Κυργιέ μ' κι' ποιὸς τὸν κάνει
 Τοῦ νιόγαμπρου τὸ γάμο
 Πατέρας του τὸν κάνει
 Μὲ μόσχο μὲ σταφύλι
 Μανίτσα του τὸν κάνει
 Μὲ μόσχο μὲ σταφύλι
 Μὲ τῆς δροσιᾶς τὰ χεῖλι.

Ἐπίσης ὅταν κερνοῦν λέγουν.

Κέρνα Πατέρα κέρνα	Κέρνα τὸ κανίσκι
Κέρνα Μητέρα κέρνα	» » »
Κέρνα ἀδελφὲ κέρνα κλπ.	» » »

Ὅλοι δὲ οἱ παρευρισκόμενοι ἐκεῖ κερνοῦν καὶ τὸ γλέντι συνεχίζεται μέχρι πρωΐας.

Κυριακή τὸ πρωτὶ ὄλοι ἐπὶ ποδὸς γιὰ νὰ πᾶν νὰ πάρουν τὴν
 νύφη, μία ὁμάς νέων μὲ τοὺς ὀργανοπαίκτας πηγαίνουν εἰς τὸ
 σπίτι τοῦ νουνουῦ νὰ τὸν πάρουν.

Ἡ νουνὰ ἔχει εἰς ἓνα ὥραϊο πανέρι τὰ στέφανα, ρύζι κου-
 φέτα, ἓνα πρόσφορο «Λειτουργιὰ» μέλι, κρασί, καθὼς καὶ ἓνα
 ὕφασμα διὰ νὰ βάλῃ εἰς τοὺς ὤμους τῶν νεονύμφων κατὰ τὴν
 ὥραν τοῦ Θείου Μυστηρίου.

Ἄφου πᾶν τὸν νουνὸ εἰς τὸ σπίτι οἱ ἴδιοι πάλιν μὲ τοὺς
 ὀργανοπαίκτας πηγαίνουν νὰ πάρουν τὸν βλάμη «πράτιμον».

Τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας εἰς τὴν αὐλὴν ὁ νουνὸς ξυρίζει
 καὶ λούζει τὸν γαμπρὸ μὲ συνοδείαν ὀργάνων καὶ λέγουν τὰ
 ἑξῆς:

Ἄσπρον λούζουν τὸ γαμπρὸ

Λουζιέται τὸ ἀρχοντόπουλο
 Σ' ἓνα χρυσὸ λιγένι
 Ἡ μάνα φέργει τὸ νερὸ
 Κι' ὁ νοῦνος τὸ σαπούνι
 Κι' ἡ ἀδελφή ἢ γρήγορη φέρνει χρυσὸ λιγένι.

Ἄσπρον ξυρίζουν τὸν γαμπρὸ

Στὴν μέση ἀπ' τὸν ὄβορὸ
 Λιθάρι ἦταν ἀρίζοτο, λιθάρι ριζοτὸ
 Καὶ τὸ λιθάρι βγάξ νερὸ
 Γιὰ νὰ ξυρίσουν τὸν γαμπρὸ
 Τὸ χέρι ὅπου τὸν ξύριζε
 Εἶχε κομμάτι μάλαμα
 Εἶχε κομμάτι ἀσήμι
 Ξουράφια ἀπὸ τὰ Γιάννινα
 Κι' ἀκόνια ἀπὸ τὰ Τρίκαλα
 Μπαρμπέρη μου περίφανε
 Σέρνε ἀγάλια ἀγάλια

Μὴν τοῦ ἀφίσης τρίχα
 Καὶ τὸν γελάσ' ὁ κόσμος
 Καὶ τὸν γελάσ' ἡ νύφη
 Ἄνάσκασε τὸ χεράκι σου
 Γιατ' ἔχομε στράτα ἀλαργινῆ
 Νὰ πάρωμε τὴ νύφη
 Ποτάμια νὰ περάσωμε
 Τὴ νύφ' νὰ πᾶ νὰ πάρωμε
 Καὶ πίσω νὰ γυρίσωμε
 Ποῦστε σεῖς γονιοί μου
 Μάστε τὰ μαλλιά μου
 Νὰ μὴ τὰ μασ' ὁ κόσμος
 Καὶ μοῦ τὰ κάνει μάγια.

Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ στολίζουσι δύο Μπαργιάκια. Εἶναι δύο κοντοὶ ξύλινοι οἱ ὁποῖοι εἰς τὸ ἐπάνω μέρος ἔχουσι σταυροὺς στολισμένους μὲ διάφορα ἄνθη, εἰς τὸν ἕνα κοντὸν κρεμοῦν τὴν σημαίαν, δεῖγμα ὅτι εἶναι τοῦ γαμπροῦ, καὶ εἰς τὸν ἄλλον ἕνα λευκὸ μανδύλι εἶναι τῆς νύφης.

Ἡ μητέρα τοῦ γαμπροῦ μένει εἰς τὸ σπίτι, ἐξέρχεται δὲ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ ἐπιστρέφει πάλιν μὲ μικρὰν συνοδείαν εἰς τὸ σπίτι ἢ ὑπόλοιπος πομπὴ ξεκινάει γιὰ τὸ σπίτι τῆς νύφης καὶ λέν τὸ τραγούδι.

Ποῦ πᾶς γυιέμου μόναχος, δὲν πόνω μάνα μόναχος ἔχω ἀφέντη ἔμπροστά.

Προπορεύεται ὁ καλεστής μὲ ἀρωματωμένο τὸ μουλάρι μὲ κόκκινη βελέντζα, μὲ κρεμασμένο τὸν τρουβά, μὲ τὸ κανίσκι καὶ ἡ κόφα καὶ αὐτὰ στολισμένα, ἀκολουθοῦν μερικοὶ ὄπλισμένοι «σχαριάτες» σὰν νὰ πηγαίνουν πρὸς μάχην καὶ κατόπιν τὰ παιδιά μὲ τὰ παργιάκια, πολλὰς φορὰς παλαιότερα πηγαίναν τρεῖς καλεστιάδες.

Μετὰ ἀπὸ αὐτοὺς ἀκολουθεῖ ὁ γαμπρὸς μὲ τὴν ὑπόλοιπον ἀκολουθίαν τραγουδῶντας καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς πομπῆς οἱ ὄργανοπαῖχτες.

Ὅταν πλησιάσουν εἰς τὸ σπίτι τῆς νύφης ὁ καλεστὴς ἐγκαταλείπει τὴν πομπὴν καὶ φθάνοντας εἰς τὴν αὐλὴν πυροβολῶντας καὶ ἀνταποδίδοντας τοὺς πυροβολισμοὺς ἀνταλλάσσουν τὶς κόφες μὲ τοὺς συμπεθέρους, ἐπιστρέφει εἰς τὴν πομπήν, δεῖγμα ὅτι εἴμεθα δεκτοὶ ἀπὸ τοὺς συμπεθέρους καὶ οἱ ὅποιοι τραγουδοῦν τὸ ἑξῆς τραγούδι.

Τὸ «Ψίκι» πηγαίνοντας στὸ σπίτι τῆς νύφης

λῶντας καὶ ἀνταποδίδοντας τοὺς πυροβολισμοὺς ἀνταλλάσσουν τὶς κόφες μὲ τοὺς συμπεθέρους, ἐπιστρέφει εἰς τὴν πομπήν, δεῖγμα ὅτι εἴμεθα δεκτοὶ ἀπὸ τοὺς συμπεθέρους καὶ οἱ ὅποιοι τραγουδοῦν τὸ ἑξῆς τραγούδι.

Συμπέθεροι μᾶς ἔρχονται

Κοπιάσετε κοντέψετε.

Νὰ φᾶν οἱ μούλες σας ταῖ

Καὶ σεῖς νὰ γιοματίσετε

Τὰ φαγιά τους μύριζαν

Μόσχον καὶ καρυοφύλι

Φᾶτε πιέτε φίλοι μου

Χαρῆτε νὰ χαροῦμε

Τοῦτον τὸν χρόνο τὸν καλὸ

Κι' ὄλοι νὰ εὐχηθοῦμε

Νὰ μᾶς προκόψουν τὰ παιδιά

Καὶ σ' ἄλλα νὰ χαροῦμε.

Μετὰ τὴν διαπίστωσιν αὐτὴν ἡ πομπὴ φθάνει εἰς τὴν αὐ-

λήν τῆς νύφης, ἐκεῖ ρίχνουν ἀρκετοὺς πυροβολισμοὺς ἐκατέρωθεν καὶ ἀνταλλάσσουν μὲ τοὺς συμπεθέρους μῆλα, καρύδια, κουφέτα, ἄνθη κ.λ.π: μὲ τὰ ἐξῆς λόγια, τὶ εἶναι αὐτὸ δείχνοντας εἰς τὸν ἄλλον, τὸ ὁποῖον ἀφειροῦσε νὰ τὸ προσφέρῃ εἰς τὸν ἕτερον ἐρχόμενον καὶ μὲ διάφορα ἄλλα ἀστεῖα.

Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ σπιτιοῦ ἡ πεθερὰ περιμένει τὸν γαμπρό, ὁ ὁποῖος τῆς φιλεῖ τὸ χέρι καὶ αὐτὴ τὸν ἀσπάζεται καὶ τοῦ δίδῃ ἐν δῶρον, συνήθως μιὰ πετσέτα τὴν ὁποῖαν φέρει εἰς τὸν ὄμιον του.

Ὁ βλάμης ὁ ὁποῖος φέρει μαζί του τὰ παπούτσια τῆς νύφης, προχωρεῖ εἰς τὸ δωμάτιον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ νύφη στολισμένη καὶ τῆς φορεῖ τὰ παπούτσια.

Εἰς τοὺς συμπεθέρους προσφέρονται γλυκά, κρασί καὶ διάφοροι μεζέδες ἕως ὅτου γίνουν αἱ διατυπώσεις νὰ ἀναχωρήσουν διὰ τὴν ἐκκλησίαν, παλαιότερα ἐγένοντο αἱ ἀρραβῶνες εἰς τὸ σπίτι τῆς νύφης, τώρα γίνονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Τὰ προικιά τῆς νύφης μαζεύονται ἔξω γιὰ νὰ τὰ φορτώσουν εἰς τὰ ζῶα, νὰ τὰ μεταφέρουν εἰς τὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ.

Ἐνας ὅμως νέος συγγενῆς τῆς νύφης κάθεται πάνω στὰ προικιά καὶ δὲν παραδίδει ἔαν δὲν τὸν φιλοδώρουν κάτι καὶ λέγει εἰς τὸν πατέρα τοῦ γαμπροῦ τάξε γιὰ νὰ πάρῃς τὰ προικιά καὶ ἐκεῖνος τοῦ δίδῃ ἕνα ποσόν, ὅποτε ἐλευθερώνονται τὰ προικιά, ἔαν δὲν εἶναι πατέρας ὁ πλησιέστερος συγγενῆς.

Ὅταν γίνουν ὅλαι αἱ διατυπώσεις εἰς τὸ σπίτι τῆς Νύφης καὶ προκίεται νὰ γίνῃ ἡ ἐκκίνησης διὰ τὴν ἐκκλησίαν, νὰ γίνῃ ἡ στέψις, δύο νέοι ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τῆς νύφης ἐξέρχονται εἰς τὴν αὐλὴν μὲ δύο δοχεῖα στολισμένα «λαένια» ποὺ περιέχουν κρασί καὶ παρελαύνουν ὅλοι νὰ εὐχηθοῦν νὰ προκόψουν τὰ παιδιά καὶ ἕκαστος ρίχνει ἐντὸς τοῦ δοχείου ἕνα νόμισμα.

Ἡ ὥρα γιὰ τὴν ἐκκλησίαν ἔφθασε, ὅλοι πλέον ξεκινοῦν, πρῶτα οἱ συμπεθέροι, μετὰ ἡ νύφη μὲ τοὺς δικούς της συγγενεῖς, ἡ νύφη δακρίζει ἀφίνει τὸ πατρικὸ της σπίτι, ὅταν ἐξέρχεται ὑποβασταζομένη ἀπὸ δύο ἰδικούς της (Πατέρα, ἀδελφὸ ἢ καὶ πλησιέστερον συγγενῆ) στρέφεται πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ σπιτιοῦ καὶ προσκυνᾷ τρεῖς φορές.

Οἱ συγγενεῖς τοῦ γαμπροῦ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τραγουδοῦν ἔχετε γειὰ συμπέθεροι ἡμεῖς τὴν νύφη τὴν πήραμε καὶ μὴ σᾶς κακοφαίνετε.

Ἐὰν ἀπὸ μέρος τὶς νύφης τραγουδοῦν τὰ ἑξῆς τραγούδια.

Τί στέκεις μῆλο κόκκινο, τί στέκεις καὶ μαραίνεσαι
Καὶ δὲν κινᾶς σὰν νιόνυφη
Π' ἀφίνω τοὺς γονεῖς μου, γιὰ νὰ κινήσω νύφη.

Ἐὰν ἀπόψε ὄνειρευόμουν
Μητέρα Μητερούλα μου
Σὲ ψηλὸν Πύργον ἀνέβαινα
Σὲ περιβόλι ἔμπαινα
Καὶ δύο ποτάμια μὲ νερὸ
Ἐῆγα μητέρα τὸ ὄνειρο
Ὁ πύργος εἶναι ὁ ἄνδρας σου
Τὸ περιβόλι ὁ γάμος
Τὰ δύο ποτάμια μὲ νερὸ
Εἶναι οἱ συμπεθέροι

Ἐὰν ἀφίνω γειὰ πατέρα μου
Τσιούπρα μου, σῦρε στὸ καλὸ, καὶ νὰ προκόψετε τὰ δυὸ
Ἐὰν ἀφίνω γειὰ μαννούλα μου
Τσιούπρα μου, σύρε στὸ καλὸ, καὶ νὰ προκόψετε τὰ δυὸ
Ἐὰν ἀφίνω γειὰ γειτόνισσες, κι' ἐσεῖς γειτονοπούλες μου
Τώρα ποῦ βγῆκα στὴν αὐλή, γονῆδες, δόμτε τὴν εὐχὴ
Κ' ἐγὼ πάνω στὸ σπίτι μου, μαζὶ μὲ (ταῖ)ταιράκι μου
Τσιούπρα μου, σῦρε στὸ καλὸ καὶ νὰ προκόψετε τὰ δυὸ

Δὲ σᾶς τόλεγα, συντροφισσές μου
Μὴ μαλώνομε, μὴ δερνομάστε
Τὸ χινόπωρο χωριζομέστε
Καὶ τὴν ἄνοιξιν νταμωνομέστε
Στὰ κρύα νερὰ στὶς κρύγιες τὶς βρούσες

Ὁ γαμπρὸς προπορεύεται καὶ ἔξωθεν τῆς ἐκκλησίας περιμένει τὴν νύφη, ἐκεῖ εἶναι ἡ νουνὰ μὲ τὴν παρέα της καὶ τραγουδοῦν.

Συμπέθεροι τὶ ἀργήσατε
 Μᾶς ἄργησαν κι' ἀργήσαμε
 Τῆς νύφης ροῦχα ἔκοβαν
 Καὶ τοῦ γαμπροῦ δωρίσματα
 Ἦταν ἡ τσέργα στὸν ἀργαλιὸ
 Καὶ τὰ σκουλαρίκια σιὸ χρυσικὸ

Ὅταν ἔλθῃ καὶ ἡ πομπὴ τῆς νύφης ἐκεῖ ἔχουν ἓνα μικρὸ ἀγοράκι, ἰὸ ὁποῖον τὸ περιφέρουν τρεῖς φορές περὶ τοῦ γαμπροῦ

Καστανιανίτικος γάμος (1935)

καὶ αὐτὸς τοῦ δίδει ἓνα μῆλο καὶ τὸ κερνᾶ καὶ νομίσματα, ταυτόχρονα πετᾶ πρὸς τὴν εἴσοδον τῆς ἐκκλησίας ἓνα μῆλο ποὺ μέσα ἔχει νομίσματα.

Τὸ ἴδιον ἀγοράκι τὸ περιφέρουν τρεῖς φορές εἰς τὴν νύφη καὶ ἀφοῦ τὸ ἀσπασθῇ τοῦ δωρίζει ἓνα ζεῦγος κάλτσες, μέσα τοῦ ἔχει διάφορες καραμέλλες καὶ κατόπιν ρίχνει τὸ μῆλον εἰς

τὴν εἴσοδον τῆς ἐκκλησίας τὸ ὁποῖον ἔχει νομίσματα.

Ἄγώνας γίνεται διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν δύο μῆλων.

Μετὰ ἀπὸ δλας αὐτὰς τὰς διατυπώσεις μπαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὅπου γίνεται τὸ Θεῖον Μυστήριον, κατὰ δὲ τὴν τέλει-σιν τοῦ Μυστηρίου ἡ νουνὰ βάζει τὸ ὕφασμα ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους τῶν νεονύμφων «ζυγός».

Μετὰ τὰ στέφανα οἱ νεόνυμφοι καὶ ὁλόκληρο τὸ συμπεθερ-γιακὸ ξεκινᾶ γιὰ τὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ, ἔξωθεν τῆς ἐκκλησίας ὑποβασταζομένη ἡ νύφη ἀπὸ τὸν γαμπρὸ καὶ τὸν νουνὸ στρέ-φεται πρὸς τὴν εἴσοδον τῆς ἐκκλησίας καὶ προσκυνᾶ τρεῖς φορές.

Καθ' ὁδὸν εἰς ἓνα σημεῖον ὁ καλεστής μοιράζει τὸ κανί-σκι μὲ ἓνα τεμάχιον κρέατος ψητοῦ εἰς ὅλους καὶ εὐχονται εἰς τοὺς νεονύμφους «νὰ ζήσουν καὶ καλοὺς ἀπογόνους».

Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ πρέπει νὰ ἀλλάξουν δρόμον νὰ μὴν διέλθουν ἀπὸ τὸν ἴδιον, πού πῆγαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Ὅταν πλησιάζει τὸ συμπεθερικὸ μὲ τὴ νύφη εἰς τὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ τραγουδοῦν.

1. Σπέρν ἡ νούνα τὸ κριθάρι καὶ φυτρώνει φοῦντες - φοῦντες
Σὰν τοῦ νιόγαμπρου τὰ ροῦχα σὰν τῆς νύφης τὸ φουστάνι

2. Πέστε τ' ἀφέντι τοῦ γαμπροῦ νὰ βγῆ ψηλὰ σιὰ κάγκελλα
Νὰ βγῆ ψηλὰ στὰ κάγκελα, ψηλὰ στὰ καρφοκάγκελα
Νὰ ἰδῆ τὸ γυιό τ' ἀρματολό, πόρχεται μὲ τὴν πέρδικα
Πόρχεται μὲ τὸ σταυραῖτό... πῶς σειέται, πῶς λυγιέται
Πῶς βεργοκαμαρώνεται... πῶς πέφτουν τ' ἄνθια ἐπάνω της
Τὰ δροσερὰ τραντάφυλλα
Γιὰ ιδέστε τὴν γιὰ ἐδέστε τὴν, ἥλιο φεγγάρι πέστε τὴν
Γιὰ ιδέστε τὴν πῶς περπατεῖ, σὰν ἄγγελος μὲ τὸ σπαθί
Νύφημ στὴν πόρτα πού νὰ μπῆς. ἥλιος φεγγάρι νὰ φανῆς.

Τὰ παιδιὰ μὲ τὰ μπαργιάκια προπορεύονται τῆς πομπῆς, ἅμα φθάσουν εἰς τὸ σπίτι τὰ τοποθετοῦν εἰς τὸ κέντρον τῆς

στέγης τοῦ σπιτιοῦ, ὅπου παραμένουν ἐκεῖ ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα.

Ὄταν ἡ ὄλη πομπὴ φθάσῃ εἰς τὸ σπίτι ἢ μητέρα τοῦ γαμπροῦ περιμένει εἰς τὴν εἴσοδον, ἔχει δύο ψωμιὰ καὶ δύο τουλοῦπες ἀπὸ μαλλί λευκὸ ἀφοῦ πρῶτα φιλήσῃ τὴν νύφη της, εἰς τὸ στόμα ἔχει ἓνα νόμισμα χρυσὸ ἢ ἀσημένιο, τὸ ὁποῖον τὸ παίρνει ἡ νύφη ἀπὸ τὸ στόμα τῆς πεθερᾶς καὶ τοὺς βάζει τὰ δύο ψωμιὰ μὲ τὰς τουλοῦπες εἰς τὸ κεφάλι, ἡ νύφη πρέπει νὰ εἰσέλθῃ βάζοντας πρῶτα τὸ δεξιὸ πόδι περνῶντας ἀπὸ ἐπάνω ἀπὸ ἓνα μικρὸ σίδερο καὶ τὸ ζευγάρι εἰσέρχεται εἰς τὸ καινούργιο σπίτι μὲ τὰς εὐχὰς ὄλων τῶν παρευρισκομένων καὶ τραγουδοῦν.

Καλὴ σπέρα γειτόνισες καὶ σεῖς γειτονοπούλες
Καλῶς τὴ νύφη πόρχεται μὲ τὸ σταυραῖτὸ
Πῶς σειέται, πῶς λυγίζεται, πῶς βεργοκαμαρώνεται

Ἀφοῦ εἰσέλθουν ὅλοι εἰς τὸ σπίτι τοὺς προσφέρουν γλυκὰ καὶ ποτὰ, συνηθίζουν νὰ λέν διάφορα ἀστεῖα, ὅποτε ὅλοι ἀποχωροῦν, εἰς τὴν αὐλὴν εἶναι παρατεταγμένοι οἱ νεόνυμφοι καὶ οἱ οἰκεῖοι τοῦ γαμπροῦ νὰ δεχθοῦν τὰς εὐχὰς, ἡ νύφη ἔχει ἓνα μαντῆλι εἰς τὸ χεῖρ καὶ φιλᾷ ὄλων τὰ χέρια καὶ ἐκεῖνοι τὴν κερνοῦν διάφορα νομίσματα, δίπλα ἀπὸ τὴν νύφη εὐρίσκεται ἡ ἀδερφοφτῆ, ἡ ὁποία συγκεντρώνει τὰ κεράσματα.

Ἡ νύφη κλαίγοντας συγκινημένη ἀποχαιρετᾷ τοὺς οἰκεῖους της καὶ τὶς φίλες της.

Μίαν ὥραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐτοιμάζονται ὠρισμένοι νέοι νὰ πᾶν νὰ πάρουν τοὺς συμπεθέρους, τὸν νουνὸ καὶ τὸν βλάμη.

Καὶ πρῶτα πηγαίνουν νὰ πάρουν τὸν νουνὸ μὲ τοὺς ὀργανοπαῖκτες καὶ ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐτοιμασθῆ, ἀφοῦ τοὺς προσφέρουν κανένα ποτό, παίρνουν τὸ κανίσκι, τὸ ψητὸ ἄρνι, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς τὴν σούβλα καὶ τὴν κόφα μὲ τὸ κρασί.

Δευτέρᾳ ἀποστολῇ νὰ πάρουν τὸ βλάμη καὶ ἡ ἴδια διαδικασία καὶ τὰ ἴδια πράγματα, ἄρνι ψητό, κανίσκι καὶ κρασί.

Τρίτῃ ἀποστολῇ νὰ πάρουν τοὺς συμπεθέρους, τοὺς γονεῖς

τῆς νύφης καὶ τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς καὶ ἀπὸ αὐτοὺς μεταφέρουν τὰ ἴδια πράγματα, ὁ ἀριθμὸς τῶν προσκεκλημένων συμπεθέρων εἶναι καθωρισμένος ἐκ τῶν προτέρων.

Οἱ λοιποὶ πλησιέστεροι συγγενεῖς τοῦ γαμπροῦ, οἱ ὅποιοι καὶ αὐτοὶ φέρουν ἄρνιὰ ψητὰ καὶ ἕνας ἀριθμὸς συγγενῶν φέρουν τὰ κανίσκια των χωρὶς ἄρνιὰ ψητὰ, ἀλλὰ διάφορα φαγητά, τυρόπιτες, τυριά, αὐγά, κεφτέδες, κρέας ψητὰ, ὅλα τὰ προσφερόμενα εἶδη εἶναι στολισμένα μὲ διάφορα ἄνθη καὶ παραδίδονται εἰς τοὺς σερβιτόρους καὶ οἱ ὅποιοι φροντίζουν νὰ τὰ τακτοποιήσουν, παραλλήλως νὰ τεμαχίσουν καὶ τὰ ἄρνιὰ, τὰ ὅποια θὰ παραδώσουν εἰς τὰ γκαρσόνια ὅπως παραδώσουν ταῦτα εἰς τοὺς κατόχους των.

Ὁ νουνὸς ὁ βλάμης καὶ οἱ συμπέθεροι τοὺς ἔχουν σὲ ἰδιαίτερο δωμάτιο, εἰς τὰ ὑπόλοιπα δωμάτια οἱ λοιποὶ προσκεκλημένοι.

Ὅλα τὰ τραπέζια στρωμένα μὲ τὸ σερβίτσιο ἑνὸς ἑκάστου.

Τὴν πρώτην θέσιν ἔχει ὁ Ἱερεὺς, κατόπιν ὁ νουνὸς, ἡ νουνὰ οἱ νεόνυμφοι, οἱ γονεῖς τοῦ γαμπροῦ καὶ οἱ συμπεθέροι.

Πρῶτα προσφέρουν τσίπουρο μὲ διαφόρους μεζέδες καὶ κατόπιν τὸ φαγητό, τὸ ὅποιον εἶναι συνήθως, μία σούπα ἢ μαγειρίτσα, κρέας στιφάδο ἢ μὲ μακαρόνια, ἢ κολοκυθάκια ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς, κρέας ψητό, διάφορα τυριά φροῦτα, καὶ ἄφθονο κρασί.

Μετὰ τὸ φαγητὸν οἱ ὀργανοπαῖκτες βαροῦν ἀπὸ ἕνα νουμπέτι εἰς κάθε δωμάτιον ὅπου εἶναι καλεσμένοι.

Μετὰ θὰ πάρῃ τὸ πρῶτο τραγούδι ὁ νουνὸς καὶ ἡ νύφη, μετὰ τὴν νύφη ὁ γαμπρός, οἱ συμπέθεροι, τὸ ἴδιον κάνουν καὶ στὰ ὑπόλοιπα δωμάτια.

Συνήθως τὸ πρῶτο τραγούδι εἶναι τὸ κάτωθι.

1. Σὲ τούτ' τὴν τάβλα πούμαστε
Σὲ τοῦτο τὸ τραπέζι
Τὸν Ἄγγελο φιλεύομε
Καὶ τὸν Χριστὸ κερνάμε

Καὶ τὴν Ἁγία Δέσποινα
 Ὅλοι μας τὴν προσκυνᾶμε.
 Νὰ μᾶς χαρίσῃ τὰ κλειδιά
 Κλειδιά τοῦ Παραδείσου.

2. Φιλμ' καλὸς τὸν βρῖκαμε
 Τοῦτον τὸν νοικοκύρη
 Μὲ τὰ γλυκά του τὰ κρασιά
 Μὲ τὰ γλυκά του λόγια
 Καὶ τὰ φαγιά του μύριζαν
 Μόσχος καὶ καριοφίλι
 Νὰ μᾶς προκόψουν τὰ παιδιά
 Καὶ σ' ἄλλα νὰ χαροῦμε.

3. Ἐπὶ τὴν μαύρη θάλασσα
 Μιὰ κόρη ροβολοῦσε
 Βαστάει τὸ μόσχο στὰ μαλλιά
 Καὶ ζάχαρι στὰ χεῖλη
 Βαστάει καὶ τὸν ἀμάραντο
 Μέσ' τὸ δεξιὸ τὸ χέρι
 Ρηγόπουλο σὰν τάκουσε
 Γυρεύει νὰ τ' φιλίση
 Φρόνιμα σὺ ρεγόπουλε
 Φρόνιμα λόγια πές μας
 Τὶ δῶ βρισκμ' στὸ πέλαγος
 Τὶ φίλιμα γυρεύεις
 Βάστα νὰ βγοῦμε σὲ στεριά
 Σὲ ρηξιμιὸ λιθάρι
 Ἐκεῖ δανείζουν φίλιμα
 Δανείζουν μαῦρα μάτια
 Βάστα νὰ βγοῦμε σὲ στεριά.

Μάννα μὲ κακοπάντρεψες καὶ μ' ἔδωκες στοὺς κάμπους,
 Κι' ἐγὼ τὸ κάμα δὲ βαστῶ, τὸ χλιδὸ νερὸ δὲν πίνω

Κι' ἐκεῖ τρυγόνα δὲ λαλεῖ κι' ὁ κοῦκκος δὲν τὸ λέει,
 Οἱ κάμποι θρέφουν ἄλογα καὶ τὰ βουνὰ λεβέντες,
 Τὸ λένε οἱ κοῦκκοι στάϊ βουνὰ κι' οἱ πέρδικες στὰ πλάγια
 Τὸ λὲν κι' οἱ Γιαγραφιώτισσες κι' οἱ Γιαγραφιωτοπούλες,
 Τὸ ποιά 'χει ἄντρα στὴν ξενιτεῖα καὶ γυιὸν ξενιτεμένον
 Πές της νὰ μὴ τοὺς καϊτερῆ, νὰ μὴ τοὺς περιμένη,
 Ἐῆντα καράβια βούλιαξαν καὶ τοὺς ἐπῆρε μέσα,
 Γιόμισ' ἢ θάλασσα πανιὰ κι' οἱ γιάκρες παλληκάρια...

Θὰ σὲ ρωτήσω πεθερά, θὰ σοῦ τὸ εἰπῶ μὴ μάννα
 Τὸ τίνοσ εἶν' τὰ πρόβατα, ποὺ βόσκουν στὸ λιβάδι!
 Δικά μας εἶναι, νύφη μου, δικά μας μαυρομάτα.
 Θὰ σὲ ρωτήσω πεθερά, θὰ σοῦ τὸ εἰπῶ μὴ μάννα.
 Τὸ τίνοσ εἶν' τὸ κούτσουρο, ποὺ στέκεται στὴ βάτρα...
 Νύφη μου, εἶν' ὁ γυιόκας μου κι' ὁ ἄντρας ὁ δικός σου...
 Λύκος νὰ φάη τὰ πρόβατα, φωτιά νὰ κάψη τᾶσπρα
 Μπροστὰ στὸν ἄντρα τὸν καλὸ καὶ στ' ἄξιο παλληκάρι.

'Αφίνω γειὰ στὶς ὁμορφες, καὶ γειὰ στὶς μαυρομάτες,
 Κι' ἐγὼ πανὼ στὰ Γιάννενα, στοῦ μπέη τὰ σαράγια
 Βρίσκω τὸ μπέη νόμπροστὰ καὶ τὸν καλησπερνάω
 Καλὴ σπερά σου, μπέη μου. «Καλῶς τὴ βλάχα ποὺ 'ρθε».
 'Εγὼ εἶμαι ἢ βλάχα ἢ γιόμορφη, ἢ βλάχα ἢ παινεμένη,
 Πάρω τὰ χίλια πρόβατα, τὰ πεντακόσια γίδια
 Λύκος νὰ φάη τὰ πρόβατα, λύκος νὰ φάη τὰ γίδια,
 Καὶ μιὰ μεγάλη ἀρρωστία νὰ φάη τὸ τζιομπᾶνο,
 Νὰ μείν' ἢ βλάχα μόναχη, γυναῖκα νὰ τὴν πάρω.
 Κάλλια νὰ ἰδῶ τὸ γαῖμα μου στὴ γῆς νὰ κάνη βρύση,
 Πέρι νὰ ἰδῶ τὰ χεῖλη μου, Τοῦρκος νὰ τὰ φιλήση.

Τοῦτον τὸ χειμῶνα... μὴ σταυρομάννα μου
 Τοῦτον τὸ χειμῶνα θέλω γιὰ νὰ ρθῶ,
 Καὶ τὸ καλοκαῖρι, μὴ σταυρομάννα μου,
 Καὶ τὸ καλοκαῖρι καλῶς νὰ διαβῶ

Νερατζιά μὲ τὰ ἄνθια καὶ μὲ τὸν καρπὸ
 Νὰ ἴστρωνα στὴ ρίζα ν' ἀποκοιμηθῶ,
 Γιὰ νὰ σύρ ἀγέρας ἀπὸ τοῖ βουνὸ
 Γιὰ νὰ πέσουν τ' ἄνθια στὸ μαντιῆλι μου
 Τὰ παίρνω καὶ πάνω στὴν ἀγάπη μου
 Βρίσκω, ποὺ μοῦ στρώνουν καὶ μὲ καῖτεροῦν,
 Πάπλωμα στρωμένο καὶ γλυκὸ κρασί
 Καὶ ψηλὸ κρεββάτι γιὰ τὸν τσελεπῆ.

Μηλίτσα, ποὺ εἶσαι στὸ γκρεμὸ μὲ μῆλα φορτωμένη,
 Τὰ μῆλα σου λιμπίστηκα καὶ τὸ γκρεμὸ φοβοῦμαι
 Καὶ ἂν τὸν φοβᾶσαι τὸ γκρεμὸ, ἔλα τὸ μονοπάτι.
 Τὸ μονοπάτι μ' ἔβγαλε σ' ἓνα ῥημοκκλησάκι
 Κι' ἐκεῖ ἦταν ὄλο μνήματα, ὄλ' ἀπὸ παλληκάρια
 Δὲν τὸ εἶδα καὶ τὸ πάτησα, ὄχπάνω στὸ κεφάλι,
 Κι' ἀκούω τὸ μνήμα νὰ βογγάη, νὰ θυραναστενάζη
 Ποιὸς εἶν' αὐτός, ποὺ μὲ πατάει ἀνάμεσα στὰ μάτια
 Ἄν εἶναι νιὸς νὰ χαίρεται κι' ἂν εἶναι παλληκάρι,
 Κι' ἂν εἶναι κένας γέροντας νάρθη κι' αὐτὸς κοντὰ μου.

Αὐτὰ τὰ μάτια Δῆμο μ', τὰ μορφα
 Τὰ φρύδια τὰ γραμμένα, γειὰ σ' ἀγάπη μου,
 Αὐτὰ σὲ κάνουν, Δῆμο μ' κι' ἀρρωστᾶς,
 Σὲ κάνουν καὶ πεθαίνης, γειὰ σ' ἀγάπη μου
 Πὰ πάρε, Δῆμο μ', τὰ ἐννια χωριά,
 Στὰ πέντε βιλαέτια, γειὰ σ' ἀγάπη μου
 Κι' ἂν σὲ ρωτήσουν, Δῆμο μ', τ' ἔχ'ς αὐτοῦ,
 Τὸ γαῖμα τῆς ἀγάπης, γειὰ σ' ἀγάπη μου
 Τὸ γαῖμα τῆς ἀγάπης, σὲ κλαῖν' τὰ μάτια μου.

Παλληκάρια σοῖμπετοῦσαν σὲ κρασοῖπουλειό,
 Τὲς γυναῖκες τους παινοῦσαν γιὰ τὴν ὁμορφιά,
 Σὰν τ' Ἀντώνη τὴ γυναῖκα δὲ ἴναι στὸ ντουνια.
 Ποῦ τὴν εἶδες καὶ τὴν ξέρεις καὶ τὴν μολογᾶς,;

— Μεσ' τὸ γκιούλ - μπαχτσιε τὴν εἶδα πὺ σεργιάνιζε
 Μὲ τὸ μαστραπᾶ στὸ χέρι καὶ μὲ χλιὸ νερό,
 Πότιζε τὸ καρυοφύλλι τ' Ἀγιομάραντο
 Ἦρθ' Ἀντώνης μεθυσμένος καὶ τὴν ἔσφαξε,
 Τὸ πρωὶ ξεμεθυσμένος πάει τὴν ἔκλαιγε
 Σήκου ρούσα μ' σήκου τζήκω μ' σήκου νερατζιά μ'
 Σήκου λούσου κι' ἄρματώσου κι' ἔβγα στὸ χορό,
 Νὰ σὲ ἰδοῦν τὰ παλληκάρια νὰ μαραίνονται,
 Νὰ σὲ ἰδῶ κι' ἐγὼ ὁ καημένος γιὰ νὰ χαίρωμαι».

Μιὰ βλάχα νέρροβόλαε νὰπὸ ψηλὴ ραχοῦλα
 Μὲ τὴ ροκούλα γνέθουντας, τὸ δράχτι της γιομίζει
 Κι' ὁ βλάχος τὴν ἀγνάντεψε νὰπὸ ψηλὴ ραχοῦλα,
 Καὶ πάει καὶ τὴν καϊτέρεσε σ' ἓνα στενὸ σοκάκι.
 Βλαχά μ', τὸ ποῦθε νέρχεσαι, τὸ ποῦθε κατεβαίνης;
 Νὰπ τὰ καλύβια ἔρχομαι στὰ πρόβατα πηγαίνω
 Πηγαίνω ἀλάτι καὶ ψωμι τσαρούγια τοῦ τζιουμπάνου,
 Βλάχα μ' γιὰ δῶσ' μας φίλημα κι' αὐτὰ τὰ μαῦρα μάτια.
 Πῶς νὰ σοῦ δώκω φίλημα κι' αὐτὰ τὰ μαῦρα μάτια
 Πὺ μ' ἔχ' ἡ μάγκα μ' μοναχὴ... μικρ' ἄρραβωνιασμένη.

Μώρ' Δεροπολίτισσα μώρ' καημένη
 Μώρ' Δεροπολίτισσα ζήλε... ζηλεμένη
 Φόντας πᾶς στὴν ἐκκλησιὰ μώρ' καημένη
 Μὲ λαμπάδες μὲ κεριά, ζήλε... ζηλεμένη
 Μὲ τὸ μοσκοθύαμα μώρ' καημένη,
 Γιὰ προσκύνα καὶ γιὰ μᾶς, μώρ' καημένη,
 Γιὰ τὲμᾶς τὰ γιορφανὰ ζήλε... ζηλεμένη,
 Πὺ μᾶς σφάζουν σὰν τ' ἄρνια, μώρ' καημένη,
 Σὰν τ' ἄρνια τὴν Πασκαλιὰ ζήλε... ζηλεμένη.

Στῆς ἀκρί... αἶντε μπρέ, στῆς ἀκρίβειας τὸν καιρὸ
 Στῆς ἀκρίβειας τὸν καιρὸ ἐπαντρεύτηκα κι' ἐγὼ,
 Γιγιέ μ', καὶ πῆρα μιὰ γυναῖκα, πότρωγε γιὰ πέντε - δέκα

Και τὴμ πρῶ..., ἄϊντε μπρέ, και τὴμ πρώτη τὴ βραδυά.
 Και τὴμ πρώτη τὴ βραδυά, προβατίνα με δυὸ ἄρνια
 Και τὸ δεύτερο τὸ βράδυ ἓνα φοῦρνο παξιμάδι.

Αὐτοῦ ψηλά πού περπατᾶς, τρυγόνα, τρυγόνα
 Και χαμπηλά λογιάζεις τρυγόνα μου γραμμένη
 Μὴν εἶδες τὸν ἄσήκη μου, τρυγόνα, τρυγόνα
 Μὴν εἶδες τὸν καλό μου, τρυγόνα μου γραμμένη
 Ἐψές προψές τὸν εἶδαμε στὸν κάμπο ξαπλωμένον
 Μαῦρα πουλιὰ τὸν ἔτρωγαν κι' ἄσπρα τὸν τροῦρίζαν
 Κι' ἓνα πουλί κακὸ πουλί τότερωγε τὸ κεφάλι.

Ἄλλα τὰ πουλάκια ζυγὰ - ζυγὰ
 Τὰ χελιδονάκια ζευγαρωτὰ
 Τῶρημο τ' ἀηδόνι τὸ μοναχὸ
 Περβατεῖ στὸν κάμπο και κυρλαλεῖ
 Κυρλαλεῖ και λέει. Προματευτή,
 Και Μεσολογγίτη ξενιτευτή,
 Πού τὴν ἠῦρες, ξένε μ', αὐτὴν τὴ νιὰ
 Τὴν καγκελοφρύδα τὴν ἔμορφη;
 Πὸ τὴν Πόλη ἐρχόμουν κι' ἀπ' τὰ νησιὰ
 Κι' ἀπὸ τὸ χωριὸ της ἀπέρασα
 Τ' ἀγιμάραντό της ἐπότιζε
 Τὸ βασιλικὸ της ἐδροσίζε
 Γρόσια και φλωράκια τῆς ἔδωσα
 Στ' ἄλογο τὴ βάνω και φύγαμε.

Ἄλλο Ρεσούλης κι' ὁ Μπιρμπίλης κι' ὁ Μενούση - Ἄγᾶς
 Μέσα στὸ κρασοῖπουλειὸ ἦταν κι' ἦπιναν κρασί
 Κεῖ πού τρώγαν' κεῖ πού πίναν και κουβέντιαζαν
 Κάτι πέσαν σὲ κουβέντα γιὰ τὶς ὁμορφες
 Ὅμορφη γυναῖκα πῶχεις μπρὲ Μενούσ - Ἄγᾶ
 Ποῦ τὴν εἶδες και τὴν ξέρεις και τὴ μολογᾶς;
 Ψές τὴν εἶδα στὸ πηγᾶδι πόπαιρνε νερὸ

Κι' ἂν τὴν εἶδες καὶ τὴν ξέρεις πές μας τί φορεῖ.

— Ἄσημένιαν ἀλυσίδα καὶ χρυσὸ σταυρὸ

Καὶ μεταξωτὸ μαντιῆλι γῦρο στὸ λαιμό...

Ὁ Μενούσης μεθυσμένος πάει τὴν ἔσφαξε

Τὸ πρῶτ' ἔμεθυσμένος πάει τὴν ἔκλαιγε

Σήκου ρούσα μ' σήκου Τζήκω μ' σήκου νεραντζιά μ',

Σήκου λούσου κι' ἄρματώσου κι' ἔβγα στὸ χορὸ,

Νὰ σὲ ἰδοῦν τὰ παλληκάρια νὰ μαραίνονται

Νὰ σὲ ἰδῶ κι' ἐγὼ ὁ καημένος γιὰ νὰ χαίρωμαι.

Ἄπὸ μικρὸς στὰ γράμματα μικρὸς στὰ πινακίδια

Καὶ τώρα στὰ γεράματα ἄρματολὸς καὶ κλέφτης

Ὅλα τὰ κάστρα πάτησες κι' ὅλα τὰ μοναστήρια

Τὸ Μοναστήρι στοὺς Ἄγιους δὲ μπόρ' νὰ τὸ πατήσης

— Τροῦρω γύρω τὸ 'φερνα κι' ὅλο γύρω τὸ φέρνω,

Ἄνάθεμα ποῖος τὸ 'φειακε καὶ πόρτα δὲν ἀφῆκε

Ρίχνω τὰ μάτια μου ψηλὰ στὰ παραθύρια

Καὶ γλέπ' ἕναν ἠγούμενο μὲ τὸ χαρτί στὸ χέρι,

Κατέβα κάτω, γούμενε νὰ μᾶς ξεμολοήσης,

Ἔχομε κι' ἕναν ἄρρωστο νὰ μᾶς τὸν μεταλάβης...

Κι' ὁ γούμενος γελάστηκε καὶ κατεβῆκε κάτω,

Πιάνω δένω τὸ γούμενο, πιάνω τὸν πισταγκώνω

«Μπρὲ Παπαγιώργη μου».

Λενίτσα μου, τὸν ἄντρα σου πάνουν νὰ τὸν κρεμάσουν

«Στὴ μπίστι σου, Γεωργάκη μου, σῦρε νὰ τὸν γλυτώσης»

Τὸ τί μοῦ τάξεις, Λέγκω μου, κι' ἂν πάω νὰ τὸν γλυτώσω

Τὸ Μάη θὰ πᾶς γιὰ πέρδικες, θάρθω κι' ἐγὼ κοντά σου,

Θὰ σέρω τὸ ντουφέκι σου καὶ τὰ λαμπρὰ ῥοματά σου,

Λέγκω μου, κι' ἂν πεινάσουμε, τὸ τί ψωμί θὰ φᾶμε

Τὸ χνώτο σου, τὸ χνώτο μου, ζεστὸ ψωμί θὰ φᾶμε.

Λέγκω μου, κι' ἂν διψάσουμε, τὸ τί νερὸ θὰ πιοῦμε;

Τὸ δάκρυ σου, τὸ δάκρυ μου, κρύγιο νερὸ θὰ πιοῦμε».

Τὸν χορὸ πάντα ἀνοίγει ὁ νουνός, τὸν ὁποῖον κρατεῖ ἡ νύ-

φη, κατόπιν ἢ νύφη, ὁ γαμπρός, ὁ βλάμης, οἱ γονεῖς τῶν παιδιῶν καὶ γενικεύεται ὁ χορός, ὁ ὁποῖος διαρκεῖ μέχρι πρωΐας καὶ ἀργότερον, εἶναι δὲ ὑποχρεωμένη ἡ νύφη νὰ κρατῇ ὄλους νὰ χορεύουν.

Τὰς πρωϊνὰς ὥρας περίπου τὰ γκαρσόνια ἐτοιμάζουν νὰ φέρουν εἰς ὄλους τὰ κανίσκια, τὰ ὁποῖα ἔχουν τεμαχιστῆ τὰ ἀρνιά παρὰ τῶν μαγείρων καὶ τὰ παρουσιάζουν εἰς τοὺς κατόχους χωρὶς κανένα λάθος.

Γίνεται ἀνταλλαγή φαγητῶν μεταξὺ τῶν καλεσμένων καὶ ἀκολουθεῖ νέο ἀσταμάτητο γλέντι, ὅλοι τρῶνε καὶ πίνουν καὶ τοὺς νιόπαντρους καλοτυχίζουν. Τὰς πρωϊνὰς ὥρας ἔχει παρασκευασθῆ πατσιᾶς μὲ σκορδαλιὰ «ὄρεκτικὸς» καὶ ἀρχίζουν τὰ πόντζια μὲ τὸ τσίπουρο, γίνεται ἀνταλλαγή προπόσεων.

Πίνω εἰς ὑγείαν τοῦ..... μὲ ὄρισμόν

Πίνω » » » » »

Πίνω » » » » » κ.λ.π.

Τὴν δευτέραν ἀρχίζει ἡ ἀποχώρησις ὄλων τῶν προσκεκλημένων, κατὰ πρῶτον πηγαίνουν τὸν νουνὸ μὲ ἕναν πλάτι ἀπὸ τὸ ἀρνί του, πὺ τὸν ἔχουν σουβλησμένον εἰς τὸ σουβλί καὶ ὅταν ἐξέρχεται ὁ νουνὸς τραγουδοῦν τὸ ἐξῆς.

Κάτσε νούνεμ ἀκόμα πόψε σοῦ ἔχω πέρδικα ψημένη καὶ
[λαγὸν μαγειρεμένο.

Εἰς τὸ σπίτι τοῦ νουνουῦ ἐκεῖ προσφέρουν τηγανίτες, τυρί, καρύδια καὶ κρασί, τὸ ἴδιον ἀκολουθεῖ καὶ εἰς τὸν βλάμη καὶ ἐκεῖ προσφέρονται τὰ ἴδια πράγματα, καθὼς καὶ εἰς τοὺς συμπεθέρους, τοὺς συνοδεύουν μὲ τοὺς ὄργανοπαῖκτας καὶ τραγουδοῦν, κατὰ τὰς πρωϊνὰς ὥρας.

Γλυκοχαράζουν τάϊ βουνὰ κ' ὄμορφες κοιμοῦνται

Καὶ τὰ καημένα τὰ παιδιὰ στὰ ξένα τυραννοῦνται

Ἐδῶ τελειώνουν αἱ διατυπώσεις τοῦ γάμου.

Οἱ καλεσμένοι ἀναχωροῦν γιὰ τὰ σπίτια των καὶ στὶς δουλειές των ὁ καθένας εὐχεται γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ στοὺς νιόπαντρους νὰ ζήσουν.

Τὴν πρώτην ἡμέραν ποὺ πρόκειται ἡ νύφη νὰ μεταβῆ εἰς τὴν βρύσην νὰ πάρη νερό, τὴν συνοδεύουν δύο παιδιὰ εἰς τὰ ὁποῖα ἡ νύφη τοὺς προσφέρει γλυκὰ καὶ τὰ κερνᾶ νομίσματα.

Ἐπὶ ἑβδόμη κατ' ὄλην τὴν ἑβδομάδα ἡ νύφη νὰ φιλᾷ τὰ χέρια ὄλων τῶν κατοίκων, ἐκτὸς ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι μεταβαίνουν εἰς τὸ σπίτι, ἀλλὰ καὶ ἔξωθεν τοῦ σπιτιοῦ.

Τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὸν γάμον οἱ νεόνυμφοι μεταβαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἡ ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ τοὺς προσφέρει ὡς δῶρο ἓνα μπουκέτο καὶ αὐτοὶ προσφέρουν χρηματικὰ ποσά.

Παλαιότερα κατ' ἑθιμον, τὸ πρῶτον εἰκοσαήμερον μετὰ τὸν γάμον, ἡ νύφη δωρίζει εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ συζύγου τῆς δῶρα, συνήθως κάλτσες μάλλινες, ποὺ ἀποτελοῦν μέρος τῆς προίκας τῆς.

Εἰδοποιοῦνται οἱ ἐν λόγῳ συγγενεῖς, ὅπως μετὰ τὴν ἐκκλησίαν παρευρεθοῦν εἰς τὸ σπίτι, ὅπου ἡ νύφη ἀφοῦ τοὺς προσφέρει γλυκό, τοὺς δίδει καὶ τὰ δῶρα, αὐτοὶ δὲ τὴν κερνοῦν χρήματα.

Πολλοὶ παρέθετον καὶ γεῦμα κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς διανομῆς τῶν δῶρων.

Πιστρόφια

Τὴν Πέμπτην, οἱ γονεῖς τῆς νύφης παραθέτουν δεῖπνον εἰς τὸ σπίτι τους, εἶναι δὲ σχεδὸν ἓνας νέος γάμος, τὰ λεγόμενα «πιστρόφια». Ἐτοιμασίαι ὅπως καὶ τοῦ γάμου, μὲ ἀρνιὰ ψητά, μὲ διάφορα φαγητά, τυριά, κρασιά κ.λ.π.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν προσκεκλημένων ἐκ μέρους τοῦ γαμπροῦ εἶναι καθωρισμένος νεόνυμφοι, γονεῖς καὶ ὀλόκληρος ἡ λοιπὴ οἰκογένεια τοῦ γαμπροῦ, νουνός, νουνά, βλάμης καὶ μερικοὶ πλησιέστεροι συγγενεῖς τοῦ γαμπροῦ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν προσκεκλημένων ἐκ μέρους τῶν γονέων τῆς νύφης εἶναι κατὰ πολὺ μεγαλύτερος τῶν καλεσμένων συμπεθερών.

Ἡ μετάβασις τῶν συμπεθερών ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ, γίνεται συνοδεία ἀπὸ νέους καὶ μὲ ὄργανα, φέρουν δὲ μαζί των, ἓνα ἄρνι ψητό, κανίσκι, καὶ μία κόφα μὲ κρασί.

Ἡ ἄφιξις τῶν συμπεθερών χαιρετίζεται μὲ κάθε εἶδος φιλοφροσύνης καὶ ἀγάπης καὶ ἰδιαίτερον δωμάτιον διατίθεται διὰ αὐτούς.

Μετὰ τὸ φαγητόν, ποὺ πάντα εἶναι πλούσιον ὅπως καὶ στὸ γάμο, τὸ γλέντι ἀρχίζει μὲ τραγούδια τοῦ τραπεζιοῦ καὶ κατόπιν ὁ χορός, ποὺ πάντα κυριαρχοῦν τὰ ὄργανα.

Τὸ πρωτὶ ἀναχωροῦν οἱ συμπέθεροι παίρνοντας μαζί των καὶ ἓνα ζευγάρι κοτόπουλα «ἓνα κόκορα καὶ μία κότα», καθὼς καὶ μία γίδα, δῶρον τῶν γονέων τῆς νύφης εἰς τὰ παιδιά.

Ἐπιστρέφοντας εἰς τὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ μὲ τραγούδια, ἐκεῖ σερβίρονται μεζέδες, τυριὰ καὶ κρασί καὶ ἀφοῦ πιοῦν τὸν καφέ τους, ἀναχωροῦν διὰ τὰ σπίτια των καὶ τὶς δουλειές των ποὺ σχεδὸν μία ἑβδομάδα ἐγκατέλειψαν.

Τὰ τραγούδια ποὺ λέγονταν εἰς τὰ πιστρόφια, εἶναι τὰ αὐτὰ τραγούδια τοῦ τραπεζιοῦ καὶ τοῦ χοροῦ τοῦ γάμου.

Σὰς παραθέτω μερικὰ ἀκόμη ποὺ λέγονται κατὰ τὴν ἀναχώρησιν ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς νύφης.

Ὅλοι μ' ἔδιωχναν κι' ὄλοι φεύγα μου λένε

Ὅς κι' ἡ μάνα μου, κι' αὐτὴ φεύγα μου λέει,

Ὅς κι' ἀφέντης μου, κι' αὐτὸς φεύγα μου λέει...

Φεύγω κλαίγουντας, φεύγω παραπονιοῦντας

Παίρν' ἓνα στρατί, στρατὶ καὶ μονοπάτι

Βρίσκω ἓνα δεντρί, ψηλὸ σὰν κυπαρίσσι

Δέξου με δεντρί, καλοκαϊτέρεσέ με,

Γιὰ νὰ ξαπλωθῶ λίγον ὑπνὸ νὰ πάρω...

Γιὰ οἱ κλῶνοι μου, καὶ ρίζε τ' ἄρματά σου,

Γιὰ κι' οἱ ρίζες μου, νὰ δέσης τ' ἄλογό σου,

Γιὰ κι' ὁ ἴσκιος μου, νὰ στρώσης νὰ πλαγιάσης,
Καὶ σὰν σηκωθῆς τὸ νοῖκι νὰ πλερώσης,
Μιὰ σταλιὰ νερὸ στὶς ρίζες μου νὰ ρίξης...

Ποῦ ἦσουν τρανταφυλλένια μου τόσον καιρὸ χαμένη
» Ἦμουν στὰ πλάγια πόβοσκα, στοὺς κάμπους ποὺ κοιμώμουν,
Καὶ τώρα τὸ χινόπωρο κοντὰ στὸν Ἄη - Δημήτρη
Πῆγα νὰ μάσω κάστανα μὲ τ' ἄλλα τὰ κορίτσια
Κι' ὁ Λάπας μᾶς ἀγνάντεψε νὰπὸ ψηλὴ ραχούλα
Κορίτσια Καστανιώτικα, ἐλάτε παραπάνω,
Νέχω δυὸ λόγια νὰ σᾶς πῶ, καὶ δυὸ νὰ σᾶς ρωτήσω,
Μὴν εἶναι Τοῦρκοι στὸ χωριό, μὴν εἶναι κι' Ἀρβανῖτες,
Νέμεῖς, Λαπά μ', δὲν ξέρομε ἂν εἶναι κι' ἂν δὲν εἶναι».

Μάννα, μὲ κακοπάντρεψες μ' αὐτὸν τὸν Ἀναστάση
Τοῦ μαγειρεύω δὲ δειπνάει, τοῦ σπρώνω δὲν κοιμᾶται
«Σήκου μαράζι πλάγιασε, σήκου μαράζι πέσε»
Καὶ τὸ μαράζι βόγγιξε κι' ἡ κόρ' ἀναστενάζει...
Κι' ἡ πεθερὰ της τὴ ρωτᾷει κι' ἡ πεθερὰ τ'ς τῆς λέει ;
Τ' ἔχεις νύφη μ', καὶ θλίβεσαι καὶ βαρυναστενάζεις ;
Δὲν ἔχεις ροῦχα νὰ φορᾷς, φλωριά νὰ καμαρώνης ;
Φωτιά νὰ κάψῃ τὰ φλωριά, φλόγα νὰ φάῃ τὰ ροῦχα
Μπροστὰ στὸν ἄντρα τὸν καλὸ καὶ στ' ἄξιο παλληκάρι,
"Ἄς ἔπαρνα τ' αἰταῖρι μου, τ' αἰταῖρι νὰ ταιριάσω
Κι' ἄς ἔτρωγα ξερὸ ψωμὶ κι' ἄς ἦταν μουχλιασμένο...
Ανάθεμα τοὺς γέροντες καὶ τοὺς προξενητᾶδες,
Ποὺ δὲν ταιριάζουν τὰ παιδιὰ μὲ τάμορφα κορίτσια
Ποὺ ταίριασαν τὸν κόρακα μὲ τὴν περιστερούλα.

Γλυκοχαράζουν τάϊ βουνά, κ' ὄμορφες κοιμοῦνται
Καὶ τὰ καημένα τὰ παιδιὰ στὰ ξένα τυραννοῦνται.

Πανηγύρι «τὰ γιορτάσια»

"Ὅλα τὰ σπίτια εἰς τὸ χωριὸν ἔχουν ἓνα Ἅγιον Προστά-

την καὶ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου ἔχουν τὸ ὕψωμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὰ σπίτια, τὰ ὁποῖα συμπίπτει νὰ ἔχουν τὸν αὐτὸν Ἅγιον προστάτην πανηγυρίζουν ὄλα καὶ λέγονται «γιορτάσια».

Καλοῦν ὄλους τοὺς συγγενεῖς των, καθὼς καὶ μερικοὺς φίλους καὶ ἄλλους, πὺ καὶ αὐτοὶ τοὺς κάλεσαν εἰς τὸ πανηγύρι των, καὶ τοὺς κάμνουν τραπέζι.

Τὸ τραπέζι εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως πλούσιον μὲ φαγητά, μὲ ἄρνια ψητά, τυριά, κρασιά, φροῦτα καὶ ἀφθονον κρασί.

Τὸ κάθε σπίτι τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἔχει ἐορταστικὴν ὄψιν, μὲ τραγούδια καὶ χοροὺς μὲ ὄργανα, πὺ τὸ γλέντι διαρκεῖ μέχρι πρωΐας, εἶναι ἓνα εἶδος συγκεντρώσεως τῶν συγγενῶν καὶ φίλων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ σύνδεσις συγγενῶν καὶ φίλων ἐγένετο στενωτέρα.

Τὸ ἔθιμον τοῦτον κατηργήθη κατὰ τὴν περίοδον τῆς κατοχῆς καὶ ἔκτοτε δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὸν τόπον.

Τὰ τραγούδια, πὺ λέγονται εἰς τὸ τραπέζι, εἶναι τὰ αὐτὰ τραγούδια, πὺ λέγονται καὶ στὸ τραπέζι τοῦ γάμου. Σᾶς παραθέτω κατωτέρω καὶ μερικά ἀκόμη τραγούδια τοῦ τραπεζιοῦ καὶ τοῦ χοροῦ.

Σὲ τούτ' τὴν τάβλα ποῦμαστε

Σὲ τοῦτο τὸ τραπέζι

Τὸν Ἅγγελο φιλεύομε

Καὶ τὸν Χριστὸ κερνάμε

Καὶ τὴν Ἁγία Δέσποινα

Ὅλοι μας προσκυνᾶμε

Νὰ μᾶς χαρίσῃ τὰ κλειδιά

Κλειδιά τοῦ Παραδείσου.

Καλῶς τη τὴν καλοχρονιὰ κάλι νὰ καλοπεράσῃ

Καλῶς τὸν Ἄϊ..... μας καὶ τὸν καινούργιο χρόνον

Κι' ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ χίλια χρόνια νὰ ζήσῃ

Γιὰ πάντα του νὰ δέχεται τοὺς φίλους κάθε χρόνο
Κι' οἱ φίλοι σου νὰ χαίρωνται τὸ βίος τους νὰ πλουταίνῃ.

Ὁ Κωσταντῆς κι' ὁ Κωσταντιᾶς κι' ὁ μικρο Κωνσταντούλας
Τρεῖς χρόνους ἐπερβάταγε νὰ βρῆ καλὴ γυναῖκα.
Νὰ βρῆ ψηλὴ, νὰ βρῆ λιγνή, νὰ βρῆ καγκελοφρούδα
Ἡῦρε ψηλὴ, ἡῦρε λιγνή, ἡῦρε τ'ς ἀρεσιᾶς του.
Τρεῖς χρόνους κόβουν τὰ προικιά καὶ τρεῖς τὰ πανωπροίκια
Καὶ τὰ κρυφὰ τ'ς μάννας της λογαριασμὸ δὲν ἔχουν
Ὅλον τὸν κόσμον κάλεσε κι' ὄλα τὰ βιλαέτια
Τὸ βασιλιᾶ βάνει νουνὸ καὶ βλάμη τὸν υἱὸ του
Καὶ τὴ βασίλισσα νουνά, ν' ἀλλάξῃ τὰ στεφάνια.

Τρεῖς περιδικοῦλες κάθουνταν στὴ ράχ' τ'ς Σαμαρίνας
Εἶχαν τὰ νύχια κόκκινα καὶ τὰ φτερὰ γραμμένα
Εἶχαν καὶ τὰ κεφάλια τους μαντήλια λερωμένα
Ἡ μιὰ κοιτάει τὰ Γρεβενὰ κι' ἡ γιάλλη τὸ Ζαγόρι,
Ἡ τρίτ' ἡ ὁμορφότερη μοιρολογάει καὶ λέει
Τὸ Λεωνίδα σκότωσαν, τὸν πρῶτο καπετᾶνο,
Ποῦ ἦταν καμάρι σταῖ βουνὰ μπαργιάκι στοὺς ἀντάρτες».

Τὰ τέσσερα τὰ πέντε τὰ ἐννιάδερα
Τὰ δώδεκα ξαδέλφια τὰ λιγόημερα
Τοὺς ἦρθ' ἓνα φαρμάν' ἀπὸ τὸ βασιλιά,
Νὰ πᾶν νὰ πολεμήσουν, χρόνους δώδεκα.
Καὶ πόλεμο δὲν ἡῦραν, πίσω γύρισαν
Βρῖσκουν ἓνα πηγάδι, σερτοπήγαδο
Ἐννιά ὀργυιὲς τοῦ πλάτου κι' ἑκατὸ βαθὺ
Λαχνίζουν, ξελαχνίζουν, τὸ ῥημο λαχνό,
Πέφτει τοῦ κύρ Δημήτρη τοῦ μικρότερου
Γιὰ ἔμπα κύρ Δημήτρη, βγάλε μας νερὸ
Νὲ δῶ νερὸ δὲν εἶναι, ὄλο γαίματα
Κι' ἀνθρώπινα κεφάλια, κι' ὄλο κόκκαλα,
Τραβῆξτε με ἀδέλφια, γιατί χάνομαι.

Μπάτε κορίτσια στο χορό, τώρα νάπόχετε καιρό
 Γιατί ταχιά παντρεύεστε, σπιτονοικοκυρεύεστε
 Λέ σās αφίν' οι άντρες σας, νά πάτε στις μανάδες σας,
 Λέ σās αφίνουν τα παιδιά, νά πάτε σ' άλλη γαιτοριά
 Λέ σās αφίν' νοί πεθεροί νά πάτ' εκεί που είναι χοροί
 Τοūs άντρες τοūs μεθύζομε, και τοūs αποκοιμίζομε
 Και τα παιδιά τα δέρομε, κοντά μας δέν τα θέλομε
 Και τήν κακή τήν πεθερά τήν κάνομε σά πυροσιά
 Και τόν κακό τόν πεθερό τόν κάνω όπως θέλω εγώ
 Τοῦ στρώνω ἐδώ, τοῦ στρώνω ἐκεί, τοῦ στρώνω κι' ὄξω στήν οὐρά
 Τοῦ στρώνω γιά προσκέφαλο ἓνα γαϊδουκέφαλο.

Τὰ πή... βλάχα μ', τὰ πήρανε τὰ πρόβατα
 Τ' ἀσημοκουδονάτα βλάχα μου μαυρομάτα
 Τ' ἀρμέ... βλάχα μ', τ' ἀρμέζαν τὰ ξαρμέζατα
 Σὲ μιὰ στενὴ κλισούρα, βλάχα τσιλιγκισούλα
 Τὸ πή... βλάχα μ', τὸ πήξανε καὶ τὸ τιφί
 Σὲ μιὰ παλιοκαρδάρια, παλιό κρεμμυδιανάδα.

Κάτω στὰ δασυὰ πλατάνια στήν κρυγιόβρυση
 Κάθονταν δυὸ παλιάρικα και μιὰ λιγερή
 Κάθονταν καὶ τρώον και πίνουν και τήν ἐρωτοῦθν
 Διαμαντὶ λέει τ' εἶσαι τίτοια τίτοια κίτρινη,
 Μήνα ἰσκιος σὲ μαραίνει μήνα φάντασμα!
 Κόρ' ὁ ἥσκιος μὲ μαραίνει κι' οὐδέ φάντασμα,
 Μὲ κατὰι 'να καλληκάρι τὰ μεσάνυχτα...

Κόρ' Ἀναγνώσταινα δέν τὰραξες καλά
 Τίτοια νόφη ποῦ 'χεις σκόλα και τήν ἱσιτίνες γιά ξόλα
 Δέν τήν ἱσιταλα, μπῶ, μπῶ, μπῶ, μπῶ, κόρ' Ἀναγνώσταινα
 Εἶδε τ'ς ἄλλες κ' πᾶν γιά ξόλα, κίνησε κι' αὐτὴ ἡ σκόλα,
 Τὸ κοκίλι της ὁ χρομακιάρης της
 Τὸ κοκίλι κᾶν καίτερε και τήν πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι,
 Γιά φεύγα χαρμῆ, σοῦ ζύμασα ψωμί,
 Και τὸ ψωμί θά μοῦ ζυμώσης και τὸ φιλι θελά μοῦ δώσης...

Κάτω στὴν Ἁγιο - Μαρίνα καὶ στὴν Παναγιά.

Δώδεκα χρονῶν κορίτσι πάει καλογριγιά

Μὲ σταυρὸ μὲ κουμπουλόϊ πάει στὴν ἐκκλησιὰ

Μάϊδε τὸ σταυρὸ της κάνει, μάϊδε προσκυνᾷ

Κάθεται στὸ σταυροδρόμι καὶ πουλάει κρασί

Πέρασ' ἕνας πέρασ' ἄλλος πέρασα κι' ἐγώ.

Μπρὲ καλό μου παλληκάρη, γύρνα πιὲς κρασί

Κι' ἂν γυρίσω κι' ἂν μεθύσω ποῦ θὰ κοιμηθῶ;

Κι' ἂν γυρίσης κι' ἂν μεθύσης πᾶμε στὸ κελλί,

Ἔχω ροῦχα γιὰ ν' ἀλλάξης καὶ καλὸ φαῖ

Ἔχω καὶ ζεστὸ κρεββάτι γιὰ τὸν τσιελεπῆ».

Δὲν εἶναι κρῖμα κι' ἄδικο, δὲν εἶναι κι' ἁμαρτία

Νὰ εἶν' ἡ βασίλω σεί βουνά, σὲ κλέφτικα λημέρια,

Νὰ στρώνη πεῦκα στρώματα, κι' ὄξυες προσκεφαλάδια

Τὸ Καραούλι φώναξε κι' ὁ θύμιο - Γάκης λέει!

Σήκου βασίλω μ' κ' ἔφεξε κι' ὁ ἥλιος πάει γιόμα.

Σήκου νὰ πάρης τὸ γλυκό, νὰ πιῆς καὶ τὸν καφέ σου,

Κι' ἡ ξαγορὰ μᾶς ἔρχεται στὴ μούλα φορτωμένη.

Κεῖ πέρα βγαίν' ἕνας καπνός, σὰν τὶ καπνὸς νὰ βγαίνη,

Οἱ βλάχοι κάνουν μιὰ χαρά, παντρεύουνε τὴ Λάμπρω,

τῆς δίδουν νὰ κλεφτόϊπουλο, παιδὶ τοῦ καπετάνου.

Κι' οἱ βλάχοι τὸ μετάνοισαν, δὲ θέλουν νὰ τὴ δώσουν

Κι' ὁ καπετᾶνος θύμωσε, βάνει φωτιά τοὺς καίει.

Νέσεις παιδιὰ κλεφτόπουλα, παιδιὰ τῆς Σαμαρίνας,

— Μωρὲ παιδιὰ καημένα κι' ἄς εἶστε λερωμένα —

Κι' ἂν πατ' ἐπάνω στάϊ βουνά, κατὰ τὴ Σαμαρίνα,

Ντουφέκια νὰ μὴ ρίξετε, τραγούδια νὰ μὴν πῆτε

Κι' ἂν σᾶς ρωτήσ' ἡ μάνα μου, ἡ δόλια ἡ γιαδελφή μου

Μὴν πῆτε πῶς σκοτώθηκα, πῶς εἶμαι σκοτωμένος

Νὰ πῆτε πῶς παντρεύτηκα, πῶς εἶμαι παντρεμένος

Πῆρα τὴν πλάκα πεθερά, τὴ μαύρη γῆς γυναῖκα,

Κι' αὐτὰ τὰ λιανολίθαρα ἀδέρφια καὶ ξαδέρφια.

Ἄφῆκ' ὁ Γιάννης τὴν κλεψιά κι' ἔπιασε τὸ ζευγάρι,
 Φειάνει τ' ἀλέτρι ἀπὸ μηλιὰ καὶ τὸ ζυγὸ πὸ δάφνη,
 Φειάνει καὶ τὸ βουκέντρο του, κλωνάρι κυπαρίσσι,
 Δυὸ ἔσπειρε, δυὸ θέρισε τρία ταγάρια σπόρο,
 Τὸ νὰ χρωστοῦσε τὸ ἔδωκε τ' ἄλλο τὸ πῆρε ὁ Μπέης.
 Ἐνα τοῦ μαύρ' ἀπόμεινε καὶ πάει νὰ τ' ἀλέση,
 Βρίσκει τὸ μῦλο χάρβαλο καὶ τὸ νερὸ κομμένο,
 Ὅσο νὰ βάλῃ τὸ νερὸ νὰ φειάκῃ καὶ τὸ μῦλο
 Ὁ πόντικας ἀπὸ μεριά τρυπάει τὸ σακκουλάκι
 Κι' ὅσο νὰ βρῆ τὰ ράμματα νὰ ράψῃ τὸ σακκούλι
 Ἦρθ' ἕνας λύκος τρέχοντας κι' ἄρπαξε τὴ γαϊδούρα.

Τ' ἔχεις καημένε πλάτανε, καὶ στέκει μαραμένος
 Μὲ τὶς ριζοῦλες στὸ νερὸ μὲ τὴ δροσιὰ στὰ φύλλα;
 Μὴ σ' ἔβλαψε κένας καιρὸς, κένας βαρὺς χειμῶνας;
 Κι' οὐδὲ καιρὸς δὲ μ' ἔβλαψε κι' οὐδὲ βαρὺς χειμῶνας
 Ἄλῃ Πασᾶς ἀπέρασε μὲ δεκαοχτὼ χιλιάδες
 Κι' ὄλοι στὸν ἴσκιο μ' ἔκατσαν κατ' ἀπὸ τὴ δροσιὰ μου,
 Κι' ὄλοι νισάνι μ' ἔβαλαν, ὄλοι μὲ τὴν ἀράδα,
 Πικρὰ μολύβια μῶροιξαν, πικρὰ φαρμακωμένα,
 Κι' ἄλλα μὲ πῆσαν ξώδρομα κι' ἄλλα μέσ' τὰ κλωνάρια,
 Καὶ μάραναν τοὺς κλώνους μου καὶ πέσανε τὰ φύλλα.

Τώρα τὰ πουλιὰ τώρα χελιδόνια
 Τώρα οἱ πέρδικες γλυκολαλοῦν καὶ λένε
 Ἐύπν' ἀφέντη μου, ξύπνα καλέ μ', ἀφέντη
 Ἐύπνα ἀγκάλιασε κορμὶ κυπαρισσένιο
 Κι' ἄσπρονε λαιμό, σὰν τὴ δροσιὰ τοῦ Μάη
 Ἄφσε λιγερὴ λίγον ὑπνὸ νὰ πάρω,
 Γιατ' ἀφέντης μου στὴ βάρδια μ' ἔχ' ἀπόψε
 Καὶ στὸν πόλεμο πάντα μπροστὰ μὲ βάνει
 Γιὰ νὰ σκοτωθῶ, γιὰ σκλάβο νὰ μὲ πάρουν,
 Κι' ἔδωσε ὁ Θεὸς κι' ἡ Παναγιὰ Παρθένα
 Καὶ ξεσπάθωσα μεσ' τῶν ὀχτρῶν τ' ἀσκέρι

Χίλιους ἔκοψα, στὸ ἔμπα καὶ στὸ ἔβγα,
 Κι' ἤρθα κι' ἔπεσα στὸ στρώμα πὸ κοιμᾶμαι
 Νὰ ξεκουραστῶ, λίγον ὕπνὸ νὰ πάρω.

Ἄς τὸ ποῦμε, ἔν εἶν' τὰηδόνι κι' ἄλλο τὸ μπιρμπίλι.
 Πῶρεται τὸν Ἀπρίλη, κι' ὄλον τὸν Μάη λαλεῖ, λαλεῖ καὶ κυρλαλεῖ
 Εἴπομεν τὸ ἓνα, ἄς τὸ ποῦμε δύο, πέρδικες γραμμένες,
 Γραμμένες πλουμπισμένες καὶ στὸν ἄμμο ξαπλωμένες,
 Λούζουνταν, χτενίζουνταν στὸ γυαλί γυαλίζουνταν...

Ἐν εἶν' τὰηδόνι κι' ἄλλο τὸ μπιρμπίλι κ.λ.

Εἴπαμεν τὸ δύο, ἄς τὸ ποῦμε τρίγια, τρίγια πόδια ἢ πυροσιά,
 Δύο πέρδικες γραμμένες κ.λ. ἔν εἶν' τὰηδόνι κ.λ.

Εἴπαμεν τὸ τρίγια, ἄς τὸ ποῦμε τέσσερα, τέσσερα βυζιά ἢ γελάδα,
 Τρίγια πόδια ἢ πυροσιά, δύο πέρδικες γραμμένες κ.λ.

Εἴπαμεν τὰ τέσσερα, ἄς τὸ ποῦμε πέντε, πέντε δάχτυλα τὸ χέρι
 Τέσσερα βυζιά ἢ γελάδα κ.λ.

Εἴπαμεν τὸ πέντε ἄς τὸ ποῦμε ἕξι, ἕξι ἄστρα σέρν' ἢ Πούλια,
 Πέντε δάχτυλα τὸ χέρι, τέσσερα βυζιά ἢ γελάδα κ.λ.

Εἴπαμεν τὸ ἕξι, ἄς τὸ ποῦμε ἑφτά, ἑφταπάρθενος χορός,

Ἐξι ἄστρα σέρν' ἢ Πούλια κ.λ.

Δὲ σ' τό εἶπα μιά, δὲ σ' τό εἶπα δύο, δὲ σ' τό εἶπα τρεῖς καὶ πέντε

Μὴν περβατῆς καμαρωτὰ καὶ σειέσαι καὶ λυγιέσαι

Ἐξοφλάνες τρίγια παιδιὰ καὶ τρίγια παλληκάρια

Νὲ ξούρλάνες κι' ἓνα παπᾶ ἀπὸ τὸ μοναστήρι

Κλωτσοπατάει τὰ ράσα του, πετάει τὸ πατραχῆλι

Σῦρτε, σταυροί μ' στοὺς Οὐρανοὺς, σῦρτε καὶ στοὺς ἀγγέλους

Τ' ἐγὼ θὰ πάω στὸ μπαρμπεριὸ νὰ κόψω τὰ μαλλιά μου

Κι' ἀπ' ὕστερα θὰ παντρευτῶ, θὰ πάρω τὴν Γιαννούλα.

Λάμπ' ὁ ἥλιος λάμπει στὴν ἀνατολή

Λάμπει καὶ μιὰ κόρη σὲ κοινούργι' αὐλή

Μπαῖν ὁ ξένος, βγαίνει, δὲ μπορ' νὰ τὴ δῆ

Σῦρε, ξένε μ' σῦρε σῦρε, σῦρε στὸ καλό,

Καὶ στὸ γύρισμά σου γύρνα κι' ἀπ' ἐδῶ

Ἐμπα στὸ μπαχτσιέ μου καὶ στὸν κῆπο μου,
Μάσε τσιντζιφύλλι κι' ἁγιομάραντο
δῶσ' τα τῆς ἀγάπης νὰ μυρίζεται.

Δὲ σ' ἄρεξαν τὰ Γρεβενά, δὲ σ' ἄρεξαν τὰ Χάσια
Μόν' γύρευες τὰ Γιάννινα. τὴν ἔρημη τὴν Κόντσα
Καὶ πῆρες δίπλα τάϊ βουνά, δίπλα τὰ βλαχοχώρια
Τὸ μονοπάτι σ' ἔβγαλε στὰ βλάχικα κονάκια
Κι' οἱ τσελεγκάδες σούλεγαν κι οἱ βλάχισες σοῦ λένε
Κατ' τὴ Βωβοῦσα νὰ μὴ μπᾶς, μαηδὲ κατ' τὴ Μπρουάζα,
Τ' ἔχουν τὰ πόστα σφαιλιστὰ τὰ σύρματα πιασμένα
Ἐκ' εἶν' ὁ Κοῦσιος κι' ὁ Μακρῆς, ἐκ' εἶν' οἱ Νταβελαιοί.
Κι' ἐσύ, Φεζό μ', δὲν ἄκουσες τί σούλεγαν οἱ βλάχοι
Καὶ πῆγες καὶ ξημέρωσες στὰ κλέφτικα λημέρια

Κάτω στὸ γιαλό, κάτω σὲ περιγιάλι
Κόρη κάθουνταν, γυαλί κρατᾶει στὰ χέρια
Καὶ γυαλίζεται, τὰ κάλλη τῆς κοιτάζει
Κάλλη μ', φρύδια ζωγραφισμένα
Καὶ ποιὸς θὰ σᾶς χαρῆ, ποιὸς θὰ σᾶς καμαρώση;
Ὁ ξένος δὲ νὰ δῶ, πάει μακρυγιὰ στὰ ξένα
Πάει στὰ μακρυνὰ ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια
Κι' ἀκόμα καρτερῶ, ἀκόμα τὸν παντεχαίνω.

Φῆς βγῆκα νὰ σεργιανίσω μεσ' τὸν κῆπο μου,
Κι' ἠῦρα κόρη ποῦ κοιμοῦνταν στὸ βασιλικὸ
Θέλησα νὰ τῆς μιλήσω, δὲ μοῦ μίλησε
Θέλησα νὰ τὴ φιλήσω δὲ μὲ δέχτηκε
Ἄνοιξε τὰ δυὸ τῆς μάτια καὶ μὲ κοίταξε
Καὶ τὸ διαμαντένιο στόμα καὶ μοῦ μίλησε
Ξένε, ποῦ ἦσουν τόσα χρόνια καὶ ποῦ γύριζες;
Κι' ὅσα εἶχες καζαντίσει σὲ ποιὸν τᾶστελνες;
Ξένος ἦμουν καὶ στὰ ξένα ὄλο γύριζα
Κι' ὅσα ἔχω καζαντίσει ὄλα τᾶφερα

Ξένε, ποῦ ἦσουν τὸ χειμῶνα ὅπου κρύγιωνα
Κι' ἦρθες μέσ' τὸ καλοκαῖρι ποῦ θερμαίνομαι ;

Μωρὴ κοντούλα λειμονιὰ στὸν ἄμμοφυτρωμένη
Πότ' ἄξηνες καὶ πλάτυνες κι' ἀπόληκες κλωνάρια
Κι' ὄλον τὸν κόσμον ἤσκιωσες, κι' ὄλα τὰ παλληκάρια
Μονάχ' ἐμένα μ' ἄφηκες νὰ καίγωμαι στὸ κάμα...
Δὲν τῶξερα, λεβέντη μου, πὼς εἶσ' ἡ ἀφεντιά σου,
Νὰ γίνω γῆς νὰ μὲ πατᾶς, γιοφύρι νὰ περάσης
Νὰ γίνω μιὰ ἀσημόκουπα, νὰ σὲ κερνώ νὰ πίνης,
Ν' ἐσὺ νὰ πίνης τὸ κρασί κι' ἐγὼ νὰ λάμπω μέσα.

Δὲν τῶξερα ἡ γιορφανή, δὲν τῶξερα ἡ μαύρη,
Νὰ σοῦ 'χα δώσει τὸ φιλί νὰ τό 'χα χαλαρίσει
Πέρι ποῦ τὸν ταξίδεψα μὲ φράγκικα κιοράβια.
Κιοράβια πᾶν στὴ θάλασσα κι' ἡ κόρη πάει στὸν ἄμμο
Μὲ τὰ μαλλιά της ξέπλεγα, στοὺς ὤμους της ριγμένα
Καραβοκύρη φώναξε, καραβοκύρη λέει
Αὐτὸν τὸ νιὸ ποῦ πήρασαν κι' αὐτὸ τὸ παλληκάρι,
Νὰ μὴ μοῦ τὸν κρατήσετε αὐτοῦ στὰ ἔρμα ξένα
Γιατ' εἶμαι κόρη ὀρφανή, κόρη ἀρραβωνιασμένη,
Κι' αὐτὸς εἶναι μονάκριβος κι' ἔχει μαννούλα χήρα.

Τὸ λέει οἱ κοῦκκοὶ στάϊ βουνά κι' οἱ πέρδικες στὰ πλάγια
Τὸ λέει κι' ὁ πετροκόσσυβας στὰ κλέφτικα λημέρια.
Βῆκαν οἱ κλέφτες στάϊ βουνά, ψηλά στὰ κορφοβούνια
Νταβέλης πάει στὸ Σμόλιγκα, Γιαννούλης στὴ Μπρυάζα,
Χορμόβας πήρε τὰ ριζὰ τὴν ἄκρη τὴν Ἀρίνα,
Καὶ πῆγε καὶ λημέριασε στὴ Ζιάμπγιανν' ἀπ' ὀπάνω,
Κι' ἐκεῖ ποῦ τρώγαν κι' ἔπιναν καὶ ψιλοτραγουδοῦσαν
Τὸ καραοῦλι φώναξε, τὸ καραοῦλι λέει
Γλέπω ἀνθρώπους πῶρχονται, ἀνθρώπους λερωμένους,
Μὴν' ὁ Νταβέλης ἔρχεται, μὴν' ὁ Γιαννούλη Ζέρμας,
Μόν' εἶναι ὁ Ζάλιος πῶρχεται, ὁ Μπέης τοῦ Μπουρτάνι

Χορμόβας σὰν τ' ἀπείκασε ἀρπάζει τ' ἄρματά του
 Καὶ στὸ Σουλιώτη φώναξε καὶ στὸ Σουλιώτη λέει.
 Σουλιώτη, πάρε τὰ παιδιά, πιάσε τὸ πέρα μέρος,
 Καὶ σὺ Θανάσ' Καταραχιᾶ, πιάσε τὸ δῶθε μέρος,
 Κι' ἐγὼ θὰ πάρω τὸ κακό, τὰ πλάγια τῆς Ἀρίνας
 Γιὰ νὰ τοὺς πιάκω ζουντανοὺς τὸν Τσίμε καὶ τὸ Ζάλιο.

Νεραντζούλα φουντωμένη, ποῦ εἶναι τ' ἄνθια σου,
 ποῦ εἶναι ἡ πρώτη λεβεντιὰ σου, ποῦν' τὰ νιάτα σου.
 Φύσηξε βοριᾶς κι' ἀγέρας καὶ τὰ τίναξε.
 Σὲ παρακαλῶ, βοριᾶ μου, φύσα ταπεινὰ
 Νὰ κινήσουν τὰ καράβια τὰ Ζαγοριανὰ,
 Νὰ μοῦ φέρουν τὸν καλό μου ἀπ' τὴν ξενιτειά.

Κάτω στὸν κάμπο τὸν πλατὺ
 Γυιέ μ', στὰ πράσινα λιβάδια, φᾶτε, πιέτε παλληκάρια
 Τούρκα δέρνει τὴ σκλάβα της,
 Γυιέ μ', τὴ δέρνει τὴ μαλώνει καὶ βαρειὰ τὴ βαλαντώνει
 Δεῖρε με, Τούρκα δεῖρε με
 Δεῖρε με καὶ μάλωσέ με καὶ βαρειὰ βαλάντωσέ με,
 Βράδυ σὰν ἔρθῃ ἀφέντης μου,
 Νῶλα θὰ τὰ μαρτυρήσω, Τούρκα σκλάβα νὰ μὴ ζήσω.
 Κι' αἶ τ' εἶδες σκλάβα καὶ θὰ πῆς!
 Ἄναι καὶ τί θὰ μαρτυρήσης, Τούρκα σκλάβα νὰ μὴ ζήσης,
 ὅ,τ' εἶδαν τὰ ματάκια μου,
 Νῶλα θὰ τὰ μαρτυρήσω, Τούρκα σκλάβα νὰ μὴ ζήσω.

Δὲ σοῦ τό εἶπα ἐγὼ μὴρ' Ῥίνα,
 Ῥίνα, Ῥίνα μου, καὶ Κατερίνα μου,
 Στὸ γιαλὸ μὴν κατεβῆς, Κατερίνα μου, νὰ ζῆς
 Τί ὁ γιαλὸς σέρνει φουρτούνα,
 Ῥίνα, Ῥίνα μου, καὶ Κατερίνα, Ῥίνα μου,
 Μὴ σὲ πάρῃ καὶ πνιγῆς, Κατερίνα μου, νὰ ζῆς,
 Κι' ἂν μὲ πάρ' ποῦ θὰ μὲ πάῃ;

Ρίνα, Ρίνα μου, καὶ Κατερίνα, Ρίνα μου
 Κάτω στὰ βαθειὰ νερά, Ρίνα καὶ Κωνσταντινιά
 Τὸ κορμί μου κάνω βάρκα καὶ τὰ χέρια μου κουπιὰ
 Τὸ μαντῆλι μου μπαντιέρα νὰ σὲ κλέψω μιὰ βραδυά.

Τί σοῦκανα τῆς ὀρφανῆς, τί σοῦκανα τῆς μαύρης
 Ποῦ μ' ἄφηκες στὸ Ντέλβινο, στὰ ἔρημα σοκάκια,
 Κι' ἐγὼ νὰ σκάψω δὲ μπορῶ κι' οὐδὲ καὶ νὰ κλαδέψω
 Παίρνω τ' ἀλεύρι δανεικό, τ' ἀλάτι γυρεμένο
 Χορτάριασαν οἱ πόρτες σου κι' οἱ κλειδαριές σκουριάσαν,
 Κλαίγουν τ' ἀχούρια γι' ἄλογα, οἱ ὄντᾶδες γι' ἀφεντᾶδες
 Σκούζουν καὶ τὰ λαγωνικά γιὰ τὰ μορφά σ' κυνήγια.

Ν' ἐσεῖς πουλιὰ πετούμενα, ποῦ πᾶτε σιτὸν ἀγέρα,
 Ν' ἐσεῖς ταχιά παντρεύεστε καὶ γίνεστε ζευγάρι,
 Κι' ἐγὼ ἢ τρυγόνα ἢ γιόμορφη δὲν ξέρω τί νὰ κάνω
 Τὸ ποῦ νὰ χτίσω τὴ φωλιά... Στου πηγαδιοῦ τὰ χεῖλη
 Πᾶν τὰ κορίτσια γιὰ νερό κι' ἔρχονται φιλημένα
 Πάνω κι' ἐγὼ τὸ γιορφάνο τὸ Γρίβα νὰ ποτίσω
 Βρίσκω τὴν κόρ' ὅπ' ὄπλενε ὠριόπλουμο μαντῆλι,
 Καὶ μὲ τὸ μάτι τῆς πατῶ καὶ μὲ τὸ χεῖλ τῆς λέω
 Ποῦ ἦσουν ἐψὲς ποῦ ἦσουν προψές, τὸ ποῦ θελά εἶσαι βράδυ
 — Ἐψὲς ἦμουν στὴ μάννα μου, προψές στὴν ἀδελφή μου...
 Κι' ἀπόψε θὰ εἴμεστε τὰ δυό, θὰ κοιμηθοῦμ' ἀντάμα.

Ἐγέρασα μωρὲ παιδιά, δὲ μπόρ' νὰ περβατήσω,
 Τὰ ποδαράκια μὲ πονοῦν, τὰ γόνατα μὲ σφάζουν,
 Δὲ μπόρ' νὰ σύρω τ' ἄρματα, τὰ ἔρημα τσιαπράζια,
 Τὶς πέντ' ἀράδες τὰ φλωριά, τὶς τρεῖς τ' ἀσημοκούμπια,
 Καὶ μιὰ γιορτή, μιὰ Κυργιακή, μιὰ πίσσημη ν' ἡμέρα
 Παίρνω τὰ ζαγαράκια μου καὶ τὰ λαγωνικά μου
 Καὶ πῆγα καὶ τὰ ἔμπασα σ' ἓνα ψηλὸ λιθάρι,
 Κι' ἀνάργια ἀνάργια σούριζα κι' ἀνάργι' ἀνάργια λέω:
 « Ὅμπρός τε ζαγαράκια μου, καὶ σεῖς λαγωνικά μου,

Φέρτε τ' ἀλάφια ζουντανὰ τ' ἀρκούδια ἡμερωμένα».

Σ' ὅλον τὸν κόσμον ξεστεριά, σ' ὅλον τὸν κόσμον νῆλιος
 Στὰ ἔρημα στὰ Γιάννινα νόλο καπνὸς κι' ἀντάρρα
 Ἐντάρρα εἶν' τὰ κλιάματα καὶ κατακνιά εἶν' τὰ δάκρυγια
 Ἐνάθεμά σας, μπρὲ Φραγκιά καὶ σεῖς καὶ τὰ πρωτᾶτα,
 Πὸν βάλεταν τὸ σύνορον στῆς Ἄρτας τὸ γιοφύρι,
 Κι' ἀφήκεταν τὰ Γιάννινα καὶ πήρεταν τὴν Ἄρτα
 Στὴν Ἄρτα ὑψώνουν τὸ σταυρό, στὸ Βόλο τὴ σημαῖα
 Στὴ Λάρσα καὶ στὰ Τρίκαλα ζητοῦν τὸ βασιλέα.

Διψοῦν οἱ κάμποι γιὰ νερὸ καὶ τὰ βουνὰ γιὰ χιόνια
 Διψάει κι' ἡ δόλια ἡ Ἄρετή γιὰ μιὰ σταλιά νεράκι,
 Πέντε μεροῦλες νηστικὴ καὶ δέκα διψασμένη,
 Κι' ἡ μάνα της τῆς ἤλεγε κι' ἡ μάνα της τῆς λέει:
 Δῶσ' Ἄρετή μ', τὸ λόγο σου, γιὰ νὰ σ' ἀρραβωνιάσω,
 Δὲ σ' τό εἶπα, μάνα μ', μιὰ καὶ δυὸ, δὲ σ' τό εἶπα τρεῖς καὶ πέντε
 Μάνα μου, δὲμ παντρεύομαι, μάνα μ' δὲ θέλω ἄντρα,
 Θέλω νὰ γίνω καλογοιᾶ, νὰ πάω σὲ μοναστήρι,
 Κερὶ ν' ἀνάβω τοῦ Χριστοῦ τ'ς Παναγιᾶς καντήλι.

Ἐνάργι' Ἐνάργια τᾶρριχναν οἱ κλέφτες τὰ ντουφέκια,
 Τ' ἦταν οἱ μαῦροι λιγοστοί, τ' ἦταν οἱ μαῦροι λίγοι.
 Κι' ὁ καπετᾶνος δὲ ἔναι κεῖ, πῆγε στὸ μοναστήρι
 Πάει νὰ βαπτίσ' ἕνα παιδί, κουμπάρος γιὰ νὰ γένη,
 Γιὰ νὰ ἔχη ὁ μαῦρος γύρισμα κι' ἕνα κρυφὸ λημέρι,
 Κι' ἐκεῖ πὸν τὸ βαφτίζανε καὶ βγάζαν τ' ὄνομά του
 Ἐκούει ντουφέκια πᾶπεφταν ἀπὸ τὴ συντροφιά του,
 Πάρε κουμπάρε τὸ παιδί καὶ νό μου τὸ ντουφέκι,
 Τί τὰ παιδιά μου πολεμοῦν μὲ τοὺς Τουρκαρβανῖτες.

Σαράντα πέντε Κυριακὲς κι' ἐξῆντα δυὸ Δευτέρες
 Δὲν εἶδα τὴν ἀγάπη μου, τὴν κόρ' ὅπ' ἀγαποῦσα
 Μιὰ Κυριακίτσα τὸ πρωτὶ τὴν εἶδα στολισμένη,

Καὶ στὸ χορὸ ποῦ χόρευε μὲ τ' ἄλλα τὰ κορίτσια
 Μ' ἓνα μαντῆλι στὸ λαιμό, μὲ τέσσερα στὰ χέρια
 Καὶ μὲ τὸ μάτι τῆς πατῶ καὶ μὲ τὰ χεῖλ' τ'ς λέω
 Ποῦ ἦσουν ἐψές, ποῦ ἦσαν προψές, τὸ ποῦ θαλά εἰσαι βράδυ,
 — Ἐψές ἦμουν στὴ μάννα μου, προψές στὴν ἀδερφή μου
 Κι' ἀπόψε στάϊ ταιράκι μου, ὥσπου νὰ δώκ' ὁ ἥλιος.

Εὐμοῖα Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Π Ρ Ω Τ Ο Χ Ρ Ο Ν Ι Α

Τὴν παραμονὴν τῆς Πρωτοχρονιᾶς τὰ παιδιά ἐκάστης συν-
οικίας μετέβαινον εἰς τὰ σπίτια γιὰ νὰ ψάλλουν τὰ κάλαντα
τῆς πρωτοχρονιᾶς καὶ νὰ εὐχηθοῦν καὶ τὰ χρόνια πολλά.

Σὲ κάθε σπίτι ἔλεγαν τὸ κατωτέρω τραγούδι :

Ἄρχιμηνιά καὶ ἀρχὴ χρονιά
καὶ ἀρχὴ καλὸς μας χρόνος
ἐκκλησιὰ μὲ τ' Ἅγιο Θρόνο.
Ἅγιος Βασίλης ἔρχεται
Ἄπὸ τὴν Καισαρεία
Βαστὰ Εἰκόνα καὶ χαρτὶ
Χαρτὶ καὶ καλαμάρι
Τὸ καλαμάρι ἔγραφε
Καὶ τὸ χαρτὶ μιλοῦσεν
Βασίλη μ' ποῦθεν ἔρχεσαι
Καὶ ποῦθεν κατεβαίνης
Ἄπὸ τὴν μάνα μ' ἔρχομαι
Καὶ στὸ σχολεῖο πηγαίνω
Κάτσε νὰ φᾶς κάτσε νὰ πιῆς
Κάτσε νὰ τραγουδήσης
Ἐγὼ τραγούδια δὲν λαλῶ
Μόνον γράμματα μαθαίνω
Ἄφοῦ ξεύρης γράμματα
Πές μας τὴν Ἄλφαβῆτα
Καὶ στὸ ραβδί ἀκούμπησε
Νὰ πῆ τὴν Ἄλφαβῆτα
Καὶ τὸ ραβδί ἦταν χλωρὸ
καὶ πέταξε βλαστάρια
Τὸ ἓνα ἦτο ὁ Χριστὸς
καὶ τὸ ἄλλο ἦ Παναγία κ.λ.π.

Μετὰ τὸ πέρας εὐχόνταν τὰ χρόνια πολλά καὶ τοῦ χρόνου

Ἐξαιρετικὴν σημασίαν ἔδιδον καὶ δίδουν καὶ σήμερον ἀκόμη τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς πρωτοχρονιᾶς ποῖος θὰ ἔμπαινε εἰς τὸ σπίτι, ἐὰν εἶχεν καλὸ ποδαρικὸ γιὰ ὄλο τὸ χρόνο, γι' αὐτὸ πάντα ἢ ἐπιθυμία των ἦτο νὰ μῆ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος εἰς τὸ σπίτι νὰ εἶναι ἓνα παιδί.

Συνήθιζαν καὶ συνηθίζουν καὶ μέχρι σήμερα νὰ κάμουν μίαν Βασιλόπιττα εἰς ὅλα τὰ σπίτια τὴν ἡμέραν τῆς Πρωτοχρονιᾶς.

Ἡ Βασιλόπιττα (Κρεατόπιττα) κατεσκευάζεται ἀπὸ φύλλα, τὰ ὁποῖα ἀνοίγαν οἱ νοικοκυρὲς ἀπὸ ἀλεύρι σιταριοῦ καλοκοσκινισμένο, ἔστρωναν δύο τρεῖς σειρὰς φύλλα εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ ταψιοῦ καὶ κατόπιν ἀπλώναν τὴν μᾶζα, ἡ ὁποία ἀπετελεῖτο ἀπὸ μικρὰ τεμάχια κρέατος καὶ ἀπὸ ρίζι, τὰ ὁποῖα ἦσαν σχεδὸν μισοβρασμένα.

Εἰς τὴν μᾶζαν ταύτην ἐτοποθετοῦντο τὰ ἑξῆς εἶδη :

1. Ἐνα νόμισμα ἀσημένιο.
2. Ἐνα μικρὸ τεμάχιον κλῆμα γιὰ τὸ σταφύλι.
3. Ἐνας κόκκος σιταριοῦ διὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ σιταριοῦ.
4. Ἐνας κόκκος καλαμποκιοῦ διὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ καλαμποκιοῦ.
5. Ἐνα τεμάχιον ἀπὸ κλῆμα τὸ ὁποῖον ἔχει σχῆμα ἐλατηρίου καὶ τὸ προώριζαν διὰ τὰ ζῶα τοῦ σπιτιοῦ.

Κατὰ τὸ κόσμημα τῆς πίττας ἐγένετο ἡ ἑξῆς διανομή :

1. Εἰς τὸ κέντρον τῆς πίττας ἐχώριζαν ἓνα τεμάχιον διὰ τὸ σπίτι.
2. Μετὰ ἔκοβαν δι' ὄλους ἓνα τεμάχιον πίττας καὶ ἐγένετο ἡ περιστροφὴ τοῦ ταψιοῦ τρεῖς φορές καὶ ἕκαστος ἐλάμβανεν τὸ τεμάχιον, τὸ ὁποῖον ἦτο ἔμπροσθέν του, ἀφοῦ πρῶτον ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας ἔλεγεν τὴν εὐχὴν καὶ τοῦ χρόνου.

Ἄπαντα τὰ προαναφερθέντα εἶδη ἐντὸς τῆς βασιλόπιττας ἐφυλάσσοντο εἰς τὸ Εἰκόνημα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὸ ἐπόμενον χρόνον τὰ ἔκαιγαν εἰς τὴν φωτιά, τὸ δὲ νόμισμα δὲν ἐχρησιμοποιεῖτο τὸ ἴδιον διὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

(25η Μαρτίου)

Κάθε χρόνο τὴν 25ην Μαρτίου τὰ παιδιά ἐκάστης συνοικίας ἐφρόντιζον νὰ βροῦν μεγάλα κουδούνια (κυπριά), γιὰ νὰ μεταβοῦν εἰς τὰ σπίτια νὰ ψάλλουν τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας.

Εἰς κάθε συνοικία ἀπὸ τὰς πρώτας πρωΐνας ὥρας, ἐπραγματοποιεῖτο ἡ συγκέντρωσις τῶν παιδιῶν τῆς Μεσαργιᾶς, ὡς τόπον συγκεντρώσεως εἶχον τὸν προσήλιο, τῆς γκάλενας τὸν Ἅγιον Γεώργιον καὶ τῆς ράχης τὸν πλάτανον τῆς ράχης καὶ ἤρχιζον τὰ κουδουνίσματα.

Ἐκ τῶν σημείων αὐτῶν ἐγένετο ὁ συναγωνισμὸς ποῖα ὁμάδα εἶχεν τὰ καλύτερα κουδούνια εἰς ἣν καὶ προεκάλουν τοὺς ἀντιπάλους των μὲ τὰς λέξεις, οἱ Μεσαργιωῖτες ἔλεγαν, σᾶς καληγώσαμε Γκαλνιωῖτες καὶ Ραχιωῖτες ἡμεῖς οἱ Μεσαργιωῖτες. Οἱ τῆς Γκάλινας σᾶς καληγώσαμε Μεσαργιωῖτες καὶ Ραχιωῖτες ἡμεῖς οἱ Γκαλντιωῖτες καὶ τῆς Ράχης σᾶς καληγώσαμε Μεσαργιωῖτες καὶ Γκαλντιωῖτες ἡμεῖς οἱ Ραχιωῖτες.

Μετὰ ἀπὸ ὅλον αὐτὸν τὸν θόρυβον, ἐκάστη ὁμάς μετέβαινεν εἰς τὰ σπίτια ἐκάστης συνοικίας γιὰ νὰ ποῦν τὸ ἀπολυτίκιον.

«Σήμερον τῆς Σωτηρίας ἡμῶν τὸ Κεφάλαιον καὶ τοῦ ἀπ' αἰῶνος Μυστηρίου ἡ Φανέρωσις, Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Υἱὸς τῆς Παρθένου γίνεται, καὶ Γαβριὴλ τὴν Χάριν Εὐαγγελίζεται. Διὸ σὺν αὐτῷ τῇ Θεοτόκῳ βοήσωμεν Χαῖρε, Κεχαριτωμένη ὁ Κύριος μετὰ Σοῦ».

Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν ἀπὸ τὸ σπίτι ἔλεγαν φύγετε κακούδια καὶ ἐλάτε καλούδια, καὶ τοῦ χρόνου.

Αἱ περισσότεραι νοικοκυραὶ ἔβαζαν τὰ παιδιά νὰ κωδουνίσουν εἰς ὅλα τὰ ὑπόγεια τοῦ σπιτιοῦ νὰ φύγουν τὰ κακά.

Ὅλα τὰ σπίτια ἐδέχοντο τὰ παιδιά μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν, γιὰ τὸ εἶχαν σὲ καλὸ πάντα τὲς Ἅγιες μέρες νὰ πρωτοπαίρνουν παιδιά εἰς τὸ σπίτι καὶ τὰ κερνοῦσαν μὲ χρήματα καὶ τοὺς ἔδιδον καὶ αὐγά.

Ἐθιμον, τὸ ὁποῖον ἐπεκράτει κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἦτο

ὅλες οἱ νοικοκυρῆς (αὐτὰ βεβαίως ἰσχύουν διὰ τὰ παλαιότερα χρόνια) συνεκέντρωναν ὅ,τι παλαιὸν ὑπόλημα ὑπῆρχεν εἰς τὸ σπίτι, καὶ εἰς μίαν γωνιὰ ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι ἔβαζαν φωτιά καὶ τὰ ἔκαιγαν διὰ νὰ φύγουν τὰ κακὰ δαιμόνια ἀπὸ τὸ σπίτι.

Ὅμοίως τὰ σκουπίδια τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐσυνήθιζον νὰ τὰ καΐνε σὲ μίαν γωνιὰ τῆς αὐλῆς γιὰ τοὺς ψίλους.

Ἐνα ἔθιμον τὸ ὁποῖον ἐπεκράτει κατὰ τὴν 1ην Μαρτίου· αἱ μητέρες μας μᾶς ἔφκιαναν βραχιόλια ἀπὸ πολύχρωμες κλωστές, τὰ λεγόμενα Μαρτόσχοινα, τὰ ὁποῖα φορούσαμε εἰς τὰ χέρια μας καθ' ὅλον τὸν μῆνα Μάρτιον καὶ μᾶς ἔλεγαν γιὰ νὰ μὴ μᾶς κάψῃ ὁ ἥλιος, ἡμεῖς δὲ τὰ ἐπεδεικνύαμεν ποῖος ἔχει τὸ ὠραιότερο βραχιόλι.

Εὐχολογία Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΛΑΖΑΡΟΣ

Τὸ ἔθιμον τὴν ἡμέραν τοῦ Λαζάρου πού καὶ σήμερα ἀκόμη συνεχίζεται, ὅλα τὰ παιδιά τοῦ χωριοῦ γυρίζουν στὰ σπίτια νὰ συγκεντρώσουν φασόλια διὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ κοινοῦ συσσιτίου «φασουλάδα», θὰ λάβουν δὲ μέρος κατὰ τὴν διανομὴν σχεδὸν ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ, ἡ ὁποία πραγματοποιεῖται εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν. Ἐθιμον ἀγάπης μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ ὀνομάσῃ τοῦ νὰ συγκεντρώνονται ὅλοι οἱ κάτοικοι εἰς ἓνα κοινὸ συσσίτιον, τὸ ἔθιμον αὐτὸ ὅμως ἡμᾶς τοὺς μεγάλους μᾶς μεταφέρει ἄδοξα εἰς τὰ παιδικὰ μας χρόνια πού μας συγκινοῦν πραγματικά.

Ἀπὸ ἀρκετὰς ἡμέρας ὅλα τὰ παιδιά τοῦ χωριοῦ ἠσχολοῦντο μὲ τὴν κατασκευὴν Λαζάρων «εἶναι ἓνα λεπτὸ ξύλο, τὸ ὁποῖον χρωματίζουν μὲ τὰ χρώματα τῆς Σημαίας καὶ εἰς ἀποστάσεις 0,10 τοποθετοῦν πῆχες ξύλινες καὶ ἐπὶ τῶν πῆξεων κολλοῦν διάφορα χρωματιστὰ χαρτιά, τὸ ἓνα δεξιὰ καὶ τὸ ἄλλο ἀριστερὰ καὶ εἰς τὸ μέσον τοποθετοῦν ἓνα ξύλινο χελιδόνι καὶ ἀνυψούμενος ὁ Λάζαρος περιστρέφονται αἱ ξύλινοι πῆχες καὶ παρουσιάζουν μίαν ὠραίαν εἰκόνα».

Τὰ μεγαλύτερα παιδιά τῆς τελευταίας τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ὀρίζουν ὡς τόπον συγκεντρώσεως τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐγένετο ἡ ἐκκίνησις, μὲ ἓνα στολισμένον καλάθι διὰ τὴν συγκέντρωσιν τῶν αὐγῶν καὶ ἓνα σάκκον διὰ τὰ φασόλια.

Τὴν παρασκευὴν τοῦ συσσιτίου καὶ τὴν διανομὴν ἀναλαμβάνουν μεγάλοι ἄνδρες, τὰ δὲ ἔξοδα παρασκευῆς διετίθοντο ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτροπὴν, ἔλαιον, ἄλας, κρόμμυα κ.λ.π. ἡ δὲ διανομὴ ἐγένετο μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν παιδιῶν τὰ ὁποῖα ἐλάμβανον μέρος διὰ νὰ ψάλλουν νὸν Λάζαρον εἰς τὰ σπίτια.

Καθ' ὁδὸν καὶ ἐντὸς τοῦ σπιτιοῦ τραγουδοῦσαν τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου.

Σήμερον ἔρχεται ὁ Χριστὸς ὁ ἐπουράνιος Θεὸς
 εἰς τὴν Πόλι Βυθανία, Μάρθα κλαίει καὶ Μαρία
 Λάζαρο τὸν ἀδελφὸν τῆς καὶ γλυκὴ καὶ καρδιακὸν τῆς
 Ἐὰν ἐδῶ ἦσουν Χριστέ μου Κύριέ μου καὶ Θεέ μου
 Δὲν θὰ πέθαινε ὁ ἀδελφός μας καὶ ὁ φίλος ὁ δικός Σας
 Λέγε πίστευε Μαρία ἀγομένη εἰς τὸ μνημεῖον
 Τότε ὁ Χριστὸς δακρῦζει καὶ τὸν Ἰακώβον φοβερίζει
 Ἰακώβον τάραξε καὶ χάρε, Λάζαρον θὰ σοῦ τὸν πάρω.
 Δεῦρο ἔξω Λάζαρέ μου φίλτατε καὶ ἀγαπητέ μου
 Τότε Λάζαρος σηκώθη ζωντανὸς σαβανωμένος
 Καὶ μὲ τὸ κερὶ δεμένος
 Λάζαρε πές μας τί εἶδες εἰς τὸν Ἰακώβον ποῦ ἐπῆγες,
 εἶδα φόβους, εἶδα τρόμους, εἶδα βάσανα καὶ πόνους,
 Δῶστε μου λίγο νεράκι νὰ ξεπλύνω τὸ φαρμάκι
 τῆς καρδίας τῶν χειλέων καὶ μὴ μὲ ρωτᾶτε πλέον.

Ἐκτὸς τοῦ τραγουδιοῦ τοῦ Λαζάρου, εἰς κάθε σπίτι λέγα-
 νε καὶ τραγούδια ἀνάλογα πρὸς τὸ σπίτι ποῦ ἀπευθυνόμεσθε.
 Θὰ παραθέσω κατωτέρω μερικὰ τραγούδια.

Στὸν Σπιτονοικοκύρη ὅταν εἶναι παρὼν

Ἄφέντη μὲ, ἀφεντιάκη μου, πέντε βολές ἀφέντη,
 Πέντε κρατοῦν τὴ μούλα σου, πέντε τὴν καλλιγώνουν
 Κι ἄλλοι πέντε παρακαλοῦν, ἐφέντη καβαλίκα
 Κι ἄφεντης καβαλλίκεψε σὲ σέλλινο μουλάρι
 Σὲ σέλλινο, προσέλλινο, σ' ἀργύρον καβαλλάρη
 Τρεῖς Φραγκοποῦλες κάθουνταν ὀχπίσω στὰ καπούλια
 Ἡ μιὰ λαλάει τὸν τάμπουρα κ' ἡ γιάλλη τὸ μπουζοῦκι,
 Κ' ἡ τρίτη νῆ μικρότερη παίζει μὲ τὸν ἀφέντη
 Παίζοντας καὶ διαβαίνοντας καὶ γλυκοτραγουδιοῦντας.

Στὸν Παποῦ

Ἄφέντη μου, στὴν τάβλα σου χρυσῆ καντήλα φέγγει

Χωρίς ἄλυσον κρέμεται, χωρὶς ἀέραν τρέμει.
 Χωρὶς τὸ λάδι, τὸ κερί, φέγγει τῆς ἀφεντιᾶς σου,
 Κι' ἀπὸ τῆς ἀφεντίας σου, φέγγει τοῦ μαχαλᾶ σου.
 Καλότυχος ὁ μαχαλᾶς μὲ τὸν ἀφέντη πῶχει
 Χωρὶς τὸ χρυσοχούλιαρο δὲν κάθεται νὰ φάη
 Χωρὶς τὸ χρυσομάχαιρο δὲν κάθεται νὰ κόψη
 Κέρν', ἀφέντη μ', κέρνα, κέρνα τὰ παλληκάρια
 Νὰ ζήσης χρόνους ἑκατὸ καὶ νὰ τοὺς ἀπεράσης,
 Κι' ἄλλους διακόσιους ὀμπροστὰ ν' ἀσπρίσης νὰ γεράσης.

“Ὅταν ὁ Νοικοκύρης εἶναι στὰ ξένα

Ἐδῶ ἔχουν τὸν ἀφέντη μας πολὺ μακρὸ γιὰ στὰ ξένα.
 Νὰ πάη καλά, νὰ ῥθῆ καλά, νὰ ῥθῆ διαφορεμένα.
 Νὰ φέρη κόκκιν' ἄλογο μὲ τὴ χρυσῆ τὴ σέλλα
 Χίλια νὰ δώκη στ' ἄλογο καὶ δυὸ στὸ στελιβάρι
 Καὶ στὰ καλλιγοσφύρια του, κὰν δυὸ κὰν τρεῖς χιλιάδες
 Τὴν νύχτα νὲκαλλίγωνε στ' ἄστρο καὶ στὸ φεγγάρι.
 Βάνει τὰ πέταλα χρυσᾶ καὶ τὰ καρφιὰ ἰσημένα
 Καὶ τὰ καλλιγοσφύρια του κ' αὐτὰ μαλαματένια.

Στὸν Ἱερέα

Γιὰ σήκου, σήκου, Δέσποτα, καὶ μὴ βαρεῖα κοιμᾶσαι
 Οἱ ἐκκλησιᾶς ἐσήμαναν τὰ μοναστήρια ψέλλουν
 Κ' ἡ γιεδική σ' ἡ ἐκκλησιὰ δὲμ ψέλλει, δὲ σημαίνει
 Γιὰ στεῖλ' τὰ μαθητούρια σου, νὰ ψάλλουν, νὰ σημαίνουν
 Ν' ἀνάψουν κόκκινα κεριὰ καὶ πράσινες λαμπάδες
 Τὰ μαθητούρια εἶναι μικρά, δὲμ ψέλλουν, δὲ σημαίνουν
 Γιὰ σήκ' ἡ ἀγιωσύνη σου, νὰ ψάλῃς νὰ σημάνης
 Νὰ πῆς τὰ πάθια τοῦ Χριστοῦ, τὰ πάθια τ' Λαζάρου,
 Ἄλᾶζαρος ἀπέθανε καὶ πάλε ἀναστήθη.

Στὴ Νοικοκυρὰ τοῦ Σπιτιοῦ

Κυρά μ' μὲμορφοστολίζεσαι νὰ πᾶς σὲ πανηγύρι,

Βάνεις τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι στῆθι,
Καὶ τοῦ κοράκου τὸ φτερὸ βάνεις καγκελοφρούδι.

Στοὺς Νεοπαντρεμένους

Ἐτοῦτ' τὰ δυὸ τὰ νιούτσικα, τὰ δυὸ στεφανωμένα
Ποῦ τὰ στεφάνωσ' ὁ Χριστὸς μὲ δώδεκα Βαγγέλια
Νὰ ζήσουν, νὰ προκόψουνε, πάντα εὐτυχισμένα
Βαστάει ὁ δέντρος τὴ δροσιὰ βαστάει κι' ὁ νιὸς τὴν κόρη
Στὰ γόνατά του τὴν κρατεῖ, στὰ μάτια τὴ λογιάζει
«Κόρη μ' πόλ' εἶσαι ὁμορφη, κόρη μ', πόλ' εἶσαι ἄσπρη
Ἄσπρη σὰν τὸ τριαντάφυλλο, κόκκινη σὰν τὸ ρόϊδο».

Σὲ Ἀρραβωνιασμένη

Ἐδῶ ἔχουν κόρην ὁμορφη, κόρ' ἀρραβωνιασμένη
Στὰ σύννεφα τὴν ἔκρυβαν, στὰ σύννεφα τὴν κρύβουν,
Σπαράχτηκαν τὰ σύννεφα καὶ φάνηκεν ἡ κόρη
Φανῆκαν τὰ ξανθὰ μαλλιά καὶ οἱ χρυσὲς πλεξίδες.

Στὸ παιδί ποὺ εἶναι στὰ ξένα

Ξενητεμένο μου πουλί καὶ παραπονεμένο
Ἢ ξενιτεῖά σὲ χαίρεται κι' ἐγὼ ἔχω τὸν καημό σου.
Τί νὰ σοῦ στείλω μάτια μου, τί νὰ σοῦ προβοδήσω
Σοῦ στέλλω μῆλο σέπεται, κυδῶνι μαραγκιάζει
Σοῦ στέλλω καὶ τὸ δάκρυ μου σ' ἓνα λιχνὸ μαντήλι
Τὸ δάκρυ μου εἶναι καυτερὸ καὶ καίει τὸ μαντήλι.

Σὲ μαθητὴν τοῦ Σχολείου

Ἐδῶ ἔχουν τὸ μικρὸν ὑγιὸς τὸ Γεῶργο κανακάρη
Τὸν ἔλουζαν, τὸν χτένιζαν, καὶ στὸ σχολεῖο τὸν πάνουν
Κι' ὁ δάσκαλος τὸν ἔδεχνε μὲ τὴ χρυσῇ τῇ βέργα

«Γιώργο μου, ποῦ εἶν' τὰ γράμματα, ποῦ εἶναι τὰ πινακίδια
 Τὰ γράμματ' εἶναι στὸ χαρτί κι' ὁ νοῦς μου, πέρα - πέρα
 Κ' ἐκεῖ πέρα, ποῦ πέρασα, πέρα στὶς μαυρομάτες
 Πῶχουν τὸ μάτι σὰν ἐλιά, τὸ φρύδι σὰ δοξάρι».

Σὲ Κορίτσι

Ἐδῶ ἔχουν κόρη νῶμορφη, θέλουν νὰ τὴν παντρέψουν
 Τῆς δίνουν γυιὸν τοῦ βασιλιᾶ, δὲ θέλει γυιὸν τοῦ Ρήγα
 Μόν' θέλει τ' ἀρχοντοῦλο μετὲς πολλὰς χιλιάδες
 Ποῦ κοσκινίζει τὸ φλωρί και πέφτει τὸ λαγάρι
 Καὶ τ' ἀποκοσκινίσματα τὰ δένει στὸ μαντήλι
 Καὶ τὸ μαντήλι στὸ σπαθί και τὸ σπαθί στὴ ζώση
 Κ' ἡ ζώση ἀπάνω στ' ἄλογο και τ' ἄλογο στὸν κάμπο
 Διψοῦν οἱ κάμποι γιὰ νερὸ και τὰ βουνὰ γιὰ χιόνια
 Διψάει και τ' ἀγριομέλισσο γιὰ τὸ ἕμερο λουλουδι.

Σὲ Νεαρὸν

Ἄγορι μ' ἀγοράκι μου καλὸ μου παλληκάρι
 Σοῦ μύρισαν οἱ λυγρές, ἡ κόρη π' ἀγαποῦσες
 Νὰ πᾶς νὰ πάρῃς τὸ φιλι νὰ πάρῃς τὴν ἀγάπη
 Τί κατεβαίν' ὁ Ντούναβος και παίρνει τὰ γιοφύρια
 Ἄς κατεβῆ κι' ὁ Ντούναβος κι' ἄς πάρῃ τὰ γεφύρια
 Στὸ δακτυλίδι μου πατῶ, στὴν τρίχα μου διαβαίνω
 Κ' ἐκεῖ πέρα ποῦ πέρασα, πέρα στὲς μαυρομάτες
 Πῶχουν τὸ μάτι σὰν ἐλιά, τὸ φρύδι σὰ γαιτάνι
 Τὸ πάνω ματοτσιάννορο σὰν τούρκικο δοξάρι.

Σὲ Βρέφος

Ἐνα μικρὸ, μικρούτσικο, σπυρὶ μαργαριτάρι
 Παρασκευὴ γεννήθηκε, Σαββάτο νέκαυχήθη,
 Τὴν Κυριακὴ ἀπὸ ταχιά ἐβῆκε κ' ἐβαφτίστη

Μάννα μ', για νό μ' τή σκούφια μου τήν τραγιομασουρένια
 Λίτρα βαστάει ή μάννα του, λίτρα κ' ή γιαδελφή του
 Λίτρα κ' ή πρώτη ξάδελφη, πού πλέκει τὸ γαιϊτάνι
 Στούς ούρανους τὸ ἴδειαζε, στούς κάμπους τὸ γυφαίνει
 Γυφαίνει τὰ ψιλὰ πανιά καὶ τὰ λιχνὰ μαντήλια.

Ἔταν φεύγουν ἀπὸ κάθε σπίτι τὰ παιδιά ἔλεγαν τὸ κάτωθι τραγούδι :

Ἐδῶ πού τραγουδήσαμε πέτρα νὰ μὴν ραίση
 καὶ ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ χρόνια πολλὰ νὰ ζήσει
 «καὶ τοῦ χρόνου».

Ἐὰν κανένα σπίτι δὲν μᾶς δεχόταν τοῦ λέγαμε .

Ἐσένα πρέπει ἀφέντη μου τροβᾶς καὶ δεκανίκι
 νὰ σὲ τραβοῦνε τὰ σκυλιὰ καὶ πέντε δέκα λύκοι.

Τὰ συγκεντρωθέντα ἐλάχιστα αὐτὰ τὰ διέθετον μερικὰ εἰς
 τοὺς δασκάλους καὶ τὰς ἀπόρους οἰκογενείας.

Πρέπει γὰ κρατηθοῦν αὐτὲς οἱ ὁμορφες παραδόσεις ἀπὸ
 νέους τοῦ γωσιοῦ.

ΤΩΝ ΒΑ·Ι·ΩΝ

Εἰς τὸ χωρίον δὲν ὑπῆρχον καὶ δὲν ὑπάρχουν δένδρα μὲ δάφνη, ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ ἐφρόντιζε καὶ ἐπρομηθεύετο κλάδους δάφνης ἀπὸ ἄλλα μέρη ἵνα τὴν ἡμέραν τῶν Βαΐων δί-δη εἰς τοὺς ἐκκλησιαζομένους κλάδον δάφνης, τὴν ὁποίαν μετέ-φερον εἰς τὸ σπίτι καὶ ἐτοποθέτουν εἰς τὸ Εἰκόνισμα τοῦ σπι-τιοῦ καὶ ἐκεῖ ἔμεινεν μέχρι τὸν ἐπόμενον χρόνον ὅποτε τὴν κατέ-στρεφαν ρίπτοντες ταύτην εἰς τὴν φωτιά.

Μεγάλη Πέμπτη

“Ὅλα τὰ σπίτια τὴν Μεγάλῃν Πέμπτην ἔβαφαν τὰ αὐγά καὶ ἐζύμωναν καὶ τὰ πασχαλινὰ κουλούρια ἀπὸ ἀλεύρι ἐκ σίτου σιτι-σμένον «ἦτο ἓνα μικρὸ ψωμάκι καὶ εἰς τὸ κέντρον ἔβαζαν ἓνα αὐγὸ» αὐτὰ ἐπρόκειτο νὰ τὰ δώσουν οἱ μὲν γιαγιάδες εἰς τὰ ἐγγόνια τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, οἱ δὲ νουνῆς εἰς τὰ ἀναδεχτού-ρια των τὴν ἡμέραν ποὺ ἐπρόκειτο νὰ πᾶν εἰς τὸ σπίτι νὰ ποῦν τὰ χρόνια τὰ πολλὰ καὶ νὰ φιλήσουν καὶ τὸ χέρι ὄλων τῶν μεγαλυτέρων.

Μεγάλη Παρασκευὴ

Τὴν ἡμέραν τῆς Μεγάλῃς Παρασκευῆς ἀπὸ πρωΐας πάλιν τὰ ἀγόρια ἐκάστης συνοικίας μετέβαινον εἰς τὰ σπίτια γιὰ νὰ ποῦν τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ πάρουν κανένα νόμισμα, ἢ κανένα αὐγὸ κατὰ τὰ συνηθισμένα, εἰς κάθε δὲ σπίτι ἔλεγαν τὸ ἀκόλουθο τραγούδι :

Σήμερα μαῦρος οὐρανὸς
Σήμερα μαύρη ἡμέρα
Σήμερα ὄλοι θλίβονται
Καὶ τὰ βουνὰ λυποῦνται
Σήμερον ἔβαλαν βουλή

Οἱ ἄνομοι Ἑβραῖοι
 Οἱ ἄνομοι καὶ τὰ σκυλιὰ
 Οἱ τρισκαταραμένοι
 Γιὰ νὰ σταυρώσουν τὸ Χριστὸ
 Τῶν Πάντων Βασιλέα.
 Καὶ ὁ Χριστὸς ἠθέλησε
 Νὰ μπῆ σὲ περιβόλι
 Νὰ λάβῃ δεῖπνο μυστικὸ
 Νὰ τὸν συλλάβουν ὅλοι.

Εἰς τὴν κεντρικὴν ἐκκλησίαν τὰ κορίτσια ὅλα τοῦ χωριοῦ ἐστόλιζον τὸν Ἐπιτάφιο μὲ διάφορα ἄνθη καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι περνοῦσαν ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιο.

Ἀπὸ ἀρκετὲς μέρες τὰ ἀγόρια ἔκαμναν προῖες γιὰ νὰ λάβουν μέρος εἰς τὰ Ἐγκώμια : Ἡ Ζωὴ ἐν Τάφῳ κ.λ.π., τὰ τελευταῖα δὲ χρόνια λαμβάνουν μέρος καὶ τὰ κορίτσια.

Ἡ Περιφορὰ τοῦ Ἐπιταφίου ἐγένετο μόνον γύρω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τρεῖς φορές, ὅλοι δὲ ἐκράτουν λαμπάδες κόκκινες κατὰ τὴν περιφορὰν καὶ ὅλα τὰ παιδιὰ κατεσκευάζον φανάρια χάρτινα πολύχρωμα, εἰς τὰ ὁποῖα ἔβαζαν μέσα τὸ κερί διὰ νὰ τὸ προφυλάσσουν ἀπὸ τὸν ἀέρα καὶ κατὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ Ἐπιταφίου, ἡ δὲ καμπάνα χτυποῦσε λυπητερὰ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ κατὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ Ἐπιταφίου.

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς ἤρχιζεν τὸ παίχνιδι μὲ τὸ κερί, γιὰτὶ μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης δὲν ὑπῆρχεν κερί εἰς τὰ χέρια τῶν παιδιῶν.

Φτιάχναμε σβώλους μικροὺς μὲ κερί τοὺς ὁποίους τοποθετούσαμε στὶς πλάκες πού εἶχαν μίαν μικρὰν γουβίτσα καὶ προσπαθούσαμε σπρώχνοντας μὲ τὸν δείκτη τοῦ χεριοῦ νὰ τοὺς μπάσουμε μέσα στὴν μικρὴν γουβίτσα πού ἦτο φτιαγμένη στὴν πλάκα, ὁποῖος δὲ ἔμπαζε ὅλες τὲς μπάλες εἰς τὴν γουβίτσα, κέρδιζε τοὺς βόλους.

Ἀμιλλὰ ἐγένετο ποῖος θὰ φιάξῃ τὸν μεγαλύτερο βῶλο καὶ τὸν ὁποῖον λέγαμε «γρουμπάλι».

Κυριώτερον σημεῖον διὰ τὸ παιχνίδι μὲ τὸ κερὶ ἦτο ἡ πλάξ ἢ εὕρισκομένη τὰ παλαιότερα χρόνια εἰς τὸ κέντρον τοῦ πεζουλιού τῆς κεντρικῆς πλατείας ἢ ὁποία εἶχεν μικρὰν γουβίτσα, εἰς αὐτὴν δὲ τὴν πλάκα ἐκάθησεν ὁ Πάτερ Κοσμᾶς καὶ ἐδίδαξεν κατὰ τὴν περίοδον τῆς διελεύσεώς του ἐκ τοῦ χωρίου τὸ 1778.

Τὴν μεγάλην ἐβδομάδα οἱ πάντες ἐνήστευον καὶ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν οὐδεμία νοικοκυρὰ ἐμαγεύευε, τὴν περνούσαμε μὲ ξερὸ ψωμί, τουρσί ἢ μὲ πράσα καὶ μὲ τὸν γνωστὸ πιπεράκο «ὁ πιπεράκος παρασκευάζεται ἀπὸ κόκκινον πιπέρι, ἄλατι καὶ ρίγανι».

Εὐχολογία Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Α Ν Α Σ Τ Α Σ Ι Σ

Οὐδείς περιορισμὸς ὑπῆρχεν καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας διὰ τὴν ὥραν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Συνήθως ἐγένετο κατὰ τὴν 3ην πρωϊνὴν καὶ ἀργότερον τὸ μεσονύκτιον 24.00' ὥραν, ἐὰν ὁ καιρὸς ἐπέτρεπεν ἢ Ἀνάστασις ἐγένετο ἔξωθεν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν πλατείαν.

Εἰς τὴν Ἀνάστασιν, οἱ κάτοικοι ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖρας των λευκὰς λαμπάδας, τὸ δὲ Χριστὸς Ἀνέστη, ἐλέγετο μέχρι τῆς Ἀναλήψεως ἀντὶ τῆς ἀπλῆς καλημέρας.

Τὴν Κυριακὴν κατὰ τὴν ἀπογευματινὴν λειτουργίαν τῆς Ἀναστάσεως, πάντες οἱ κάτοικοι παρευρίσκοντο εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μετὰ τὸ πέρας τῆς θείας λειτουργίας ὅλοι ἠσπάζοντο ἀλλήλους μὲ τὸ Χριστὸς Ἀνέστη.

Ὅ,τι διαφορὲς καὶ ἂν εἶχον κατὰ τὸ διάστημα τοῦ παρελθόντος ἔτους παρεμερίζοντο «ἔθιμον ἀγάπης». Κατὰ τὴν δευτέραν Ἀνάστασιν ἢ ἀνάγνωσις τοῦ Εὐαγγελίου ἐγένετο καὶ εἰς ξένας γλώσσας.

Ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς τρίτης τῆς Διακαινησίμου, καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐγένετο γενικὸς χορὸς μὲ λαϊκὰ ὄργανα «κλαρίνα κ.λ.π.» εἰς τὴν κεντρικὴν πλατείαν τοῦ χωριοῦ ἔξωθεν τῆς ἐκκλησίας, εἰς τὸν χορὸν δὲ ἔπαιρνον μέρος σχεδὸν ὅλοι οἱ κάτοικοι.

Εἰς τὸν γενικὸν χορὸν οἱ μεγαλύτεροι εἰς τὴν ἡλικίαν ἄνδρες ἔσυραν πρῶτοι τὸν χορὸν καὶ ἠκολούθουν οἱ νεώτεροι. Αἱ γυναῖκες δὲ ὅσες ἦτο παντρεμένες ἔπαιρναν σειρὰ σύμφωνα μὲ τὰ ἔτη ποῦ ἦταν πανδρεμένες, ἀσχέτως ἡλικίας, τὰ δὲ κορίτσια ἔπαιρναν σειρὰ σύμφωνα μὲ τὰ ἔτη τῆς ἡλικίας των ἐκεῖ ἦτο εὐκόλον νὰ ἐξακριβώσης τὴν ἡλικίαν ἐκάστης νέας.

Ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν χορευτῶν ἦτο μέγας τότε ἐγένετο δύο χοροὶ ἓνας τῶν ἀνδρῶν καὶ ἓνας τῶν γυναικῶν. Ἦτο ἓνα θέαμα μεγαλοπρεπὲς καὶ γραφικώτατον. Ὁ χορὸς συνεχίζετο καὶ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, εἰς τὰ διάφορα ἀλώνια ἐκάστης συνοικίας ἀπὸ τὰ κορίτσια μὲ τραγούδια χωρὶς ὄργανα.

Τὸ ἔθιμο «τὸ κόκκινο αὐγὸ» ἀποτελοῦσε καὶ ἀποτελεῖ τὸ γιορταστικὸν σύμβολον τῆς Λαμπρῆς, δὲν ἐννοεῖτο καὶ δὲν νοεῖται καὶ σήμερα πασχαλινὸ τραπέζι χωρὶς κόκκινα αὐγά, μπορεῖ νὰ μὴν ὑπῆρχον παλαιότερα εἰς ὅλα τὰ σπῖτια ἀρνια ψητὰ κ.λ.π. ἀγαθὰ πού ὑπάρχουν σήμερα, μὰ ὑπῆρχεν παλαιότερα περισσότερη ἀγάπη μεταξὺ τῶν κατοίκων καὶ μεγαλύτερος σεβασμός.

Εὐχολογία Κεντρικῆ Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Παραμονές Χριστουγέννων ὅλα τὰ σπίτια παρεσκευάζον δύο εἰδῶν κουλουρίτσες, τὰς ὁποίας διένεμον εἰς τὰ παιδιά πού ἐπρόκειτο τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων νὰ μεταβοῦν εἰς τὰ σπίτια διὰ νὰ ψάλλουν τὸ «Χριστὸς Γεννιέται» καὶ ἀπὸ αὐτὰς τὰ ὀλίγον μεγαλυτέρας τὰς ἔδιδον εἰς τὰ παιδιά, πού ἐπρόκειτο νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ σπίτι, τὰς δὲ μικροτέρας εἰς τὰ λοιπὰ παιδιά τὰ ὁποῖα παρέμενον ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι.

Τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων «Κόλυνδρα» ὅλα τὰ παιδιά τοῦ χωριοῦ ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα ἐκτύπων τὴν καμπάναν διὰ γενικὴν συγκέντρωσιν εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν καὶ ἀφοῦ διεπιστοῦτο ὅτι ἐπραγματοποιήθη ἡ συγκέντρωσις, ἐγένετο ἡ ἐκκίνησις μὲ κατεύθυνσιν εἰς τὴν συνοικίαν Γκάλινας.

Ἐντὸς τοῦ σπιτιοῦ εἰσῆρχοντο τὰ μεγαλύτερα παιδιά τῆς τελευταίας τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου διὰ νὰ ψάλλουν τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ.

Καλὴν ἡμέραν ἄρχοντες καλὸς ὁ ὄρισμός σας
Χριστὸς Γεννιέται σήμερα εἰς Βηθλεὲμ τὴν Πόλι
Οἱ Ἄγγελοι Χαίρονται καὶ τὰ δαιμόνια σκάζουν
Σκάζουν καὶ πλαντάζουν τὰ σίδερα δαγκάνουν.

Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ σπιτιοῦ διὰ νὰ μὴν εἰσέλθουν τὰ μικρὰ παιδιά, ἐτοποθετεῖτο εἰς μεγαλύτερος εἰς ἡλικίαν κρατῶντας μία τζουμάκα «τζουμπανίκα» εἰς τὰ χέρια καὶ ἡ ὁποία τζουμάκα ἐχρησίμευεν διὰ νὰ κτυποῦν τὰς θύρας νὰ ἀνοίξουν αἱ νοικοκυραὶ αὐτὸν τὸν ἔλεγον «Σταματούρη».

Ἡ τζουμάκα ἦτο ἓνα ρόπαλον ἀπὸ ξύλον «κρανιᾶς» καὶ εἰς τὸ κάτω μέρος εἶχεν ἐξόγκωμα «ρόζον ζόμπο» ὅλα δὲ σχεδὸν τὰ παιδιά ἐπρομηθεύοντο τζουμάκες διὰ νὰ διευκολύνωνται τὴν νύκτα μέσα εἰς τὰ χρόνια καὶ τοὺς πάγους καὶ νὰ ἀμύνωνται ἐναντίον τῶν σκύλων.

Καθ' ὁδὸν τὰ μικρὰ παιδιά ἔλεγον τὸ κάτωθι ταραγούδι.

Κόλινδρα μέλινδρα
 Τρεῖς χιλιάδες πρόβατα
 Κι' πεντακόσια γίδια
 Καὶ ἐμένα μπάπο κλούρα
 Σοῦ βόσκω τὰ κατσίκια
 Ξύδι στὸ βαγένι πουρδὶ στὸ κολοκύθι.

Ὁμολογῶ ὅτι ἡ ταλαιπωρία τῶν παιδιῶν τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦτο κάτι τὸ ἀπίστευτον, μέσα εἰς τὴν νύκτα ὑπὸ δυσμενεστάτας καιρικᾶς συνθήκας νὰ γυρίζουν ὀλόκληρο τὸ χωριὸ σπίτι σὲ σπίτι, διότι ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ὑπῆρχον εἰς τὸ χωριὸ 170—180 οἰκογένειαι.

Καὶ ὅμως ἡ χαρὰ μας ἦτο κάτι τὸ ἀπίστευτον νὰ γεμίσωμε τὸν σάκκο—«Ντρουβά»—μὲ κουλουρίτσες.

Χρόνια ὅμως εὐτυχισμένα γιὰ παιδιά, παληές ἀξέχαστες καὶ συγκινητικὲς ἀναμνήσεις ἀληθινῆς χαρούμενης ἡμέρας.

Ἐποχὴ εἰς τὸ χωριὸ

Ἀπὸ ἀρκετᾶς ἡμέρας ὅλα τὰ παιδιά ἐκάστης γειτονιᾶς ἐπήγαιναν νὰ κόψουν κέδρα, τὰ ὁποῖα συνεκέντρωναν εἰς τὰ ἀλώνια διὰ νὰ κάψουν τὴν Κυριακὴν τῶν ἀπόκρεω τῆς τυρινῆς καὶ αὐτὸ κατὰ συνοικίας «μαχαλάδες».

Εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ κάψουν τὰ κέδρα ἔκαμαν ἓνα ζυγὸν διὰ κούνια «κουναργιὰ» καὶ εἰς τὸ κέντρον τοῦ ζυγοῦ μίαν ὀπὴν τὴν ὁποῖαν τὴν ἄλειφαν μὲ λίπος διὰ νὰ ἔχη μεγαλυτέραν εὐκολίαν εἰς τὴν περιστροφὴν.

Ἐκεῖ εἰς τὸ ἀλῶνι ἦτο σημεῖον συγκεντρώσεως τῶν κατοίκων τῆς γειτονιᾶς, ἔβαζαν φωτιὰ καὶ ἄρχιζε ὁ χορὸς καὶ τὰ τραγούδια.

Ἀπὸ ἀρκετὸν καιρὸν εἰς ὀρισμένα σημεῖα, μυστικὰ τὰ παιδιά κατεσκεύαζαν προσωπίδας, γιὰτὶ ἐκείνην τὴν ἐποχὴν δὲν ὑπῆρχον εἰς τὸ χωριὸν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον προσωπίδες καὶ τὴν ἡμέραν τῶν ἀπόκρεω ἐπαρουσιάζοντο ντυμένοι καθ' ὁμάδας ἀπὸ

διάφορα σημεία και μὲ διάφορα ρούχα εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν. Μία ὄμας παρίστανε ἓνα γάμον, γαμπρὸς καὶ νύφη, ἓνα πολὺ ταιριασμένο ζευγάρι, ἡ νύφη ἐφιλοῦσε τὰς χεῖρας ὄλων τῶν κατοίκων καὶ κατὰ τὸ ἔθιμον τὴν κερνοῦσαν διάφορα νομίσματα, ἡ νύφη καὶ ὁ γαμπρὸς συνοδεύοντο ἀπὸ φουστανελλοφόρους μασκαρεμένοι καὶ αὐτοί.

Ἐπίσης ἓνας ἄλλος μὲ ἓνα πανέρι ἔκαμεν τὸν πραγματευτήν, ἄλλος μὲ τὸ γαῖδουράκι του πωλοῦσε στάκτη, τὴν ὁποίαν ἐχρωμάτιζεν κόκκινη καὶ ἄλλη ὀμάδα παρίστανε τοὺς ἀτιγγάνους μὲ παλαιὰ κόσκινα.

Μετὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου ἤρχιζεν ἡ ἀνταλλαγὴ ἐπισκεψέων μεταξὺ ὄλων τῶν κατοίκων, εἰς ὅλα τὰ σπίτια ὑπῆρχον στρωμένα τραπέζια μὲ ἀρκετὰ φαγητά. Πίτες, κλωστά, τυριά, τηγανίτες, βακαλάος, μῆλα καὶ ἄφθονον κρασί, ὅλοι ἔπρεπεν νὰ περάσουν ἀπὸ ὅλα τὰ σπίτια καὶ σὰν καλοὶ χριστιανοὶ νὰ συγχωροῦν ἀλλήλους καὶ μὲ εὐχὰς «καλὴν σαρακοστὴν καὶ καλὸ Πάσχα».

Ἦτο τέτοιο τὸ κέφι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς, ὥστε ἐκράτει ὀλόκληρον τὴν νύκτα εἰς ὀλόκληρον τὸ χωρίον μὲ χοροὺς εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν.

Εἰς τὰ γλέντια αὐτὰ πρωτεστάτων καὶ οἱ μεγαλύτεροι εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις.

Καθαρὰ Δευτέρα «Κούλουμα»

Τὴν Καθαρὰν Δευτέραν, πού πάντα ὑπῆρχον οἱ ξενύχτηδες, ἡ συγκέντρωσις τούτων ἐγένετο εἰς τὴν πλατεῖαν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐγένετο ἡ ἐκκίνησις δι' Ἅγιον Ἀθανάσιον καὶ πάλιν μὲ τὰ ὄργανα καὶ μὲ τρόφιμα τῆς σαρακοστῆς «τουρσιά, λάχανο, φραγκόμηλα, ἐληές, χαλβὰς» καὶ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν συνεχίζετο τὸ γλέντι μέχρι τῶν ἑσπερινῶν ὥρῶν.

Πολλοὶ εἶχον καὶ τὰ περισσεύματα τῆς Κυριακῆς, πού αὐτὰ κατηναλίσκοντο τὴν Καθαρὰν Δευτέραν.

Αἱ περισσότεραι νοικοκυραὶ ὅλα τὰ περισσεύματα τῆς Κυ-

ριακῆς τὰ ἐφύλλατον μέχρι τὴν ἐπομένην Κυριακὴν, χωρὶς νὰ ἐπιτρέπουν εἰς οὐδένα νὰ τὰ ἀγγίση, καὶ τὴν Κυριακὴν τὰ διέθετον μόνον εἰς τὰ μικρὰ παιδιά, διότι ἦσαν παρασκευασμένα μὲ ἔλαιον αὐτά, τὰ ὁποῖα ἐφύλασσον· οἱ μεγάλες πάντα ἐνήστευον.

Ὁ παλαιὸς καιρὸς τῶν ἀπόκρεω ξαναζεῖ εὐτυχῶς καὶ σήμερον εἰς τὸ χωρίον μὲ μεγαλύτερον κέφι καὶ αὐτὸ εἶναι μία παρηγοριὰ ὅτι οἱ ἐλάχιστοι ἄνθρωποι ποὺ παρέμειναν εἰς τὸ χωριὸν τηροῦν τὰ παλαιὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, ἀλλὰ καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ εὐρίσκονται μακριὰ νοσταλγοῦν τὰς ἡμέρας αὐτὰς νὰ εὐρίσκονται εἰς τὸ χωριό.

Ἑορτὴ τοῦ Κρασιοῦ

Εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν ἔθιμον κατ' ἔτος ἦτο καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ κρασιοῦ. Τὴν 2αν Μαΐου τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ παρέθετε εἰς τὸν περίβολον τῆς ἐκκλησίας γεῦμα εἰς ἅπαντας τοὺς κατοίκους διὰ τὴν προσφερθεῖσαν ἐργασίαν, διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων καὶ συγκομιδὴν τῶν προϊόντων, ἅτινα δὲν ἐνοικιάζοντο ὑπὸ τῶν κατοίκων.

Ἐκεῖ ἦτο τόπος συγκεντρώσεως τῶν γεωργικῶν προϊόντων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς· ὑπῆρχον ἀποθήκαι καὶ κάδοι διὰ τὴν ἐναποθήκευσιν τῶν κρασιῶν.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ διέθετε ἄρνια ψητὰ καὶ οἶνον, τὰ ὑπόλοιπα εἶδη τὰ ἔφερον μαζί των οἱ κάτοικοι.

Τὸ γλέντι διαρκοῦσε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας καὶ συνεχίζετο κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας ἐντὸς τοῦ χωρίου.

Ὁ περίβολος τῆς ἐκκλησίας ἦτο περιμανδρωμένος, σήμερον δὲ σώζονται ἐλάχιστα δείγματα τοῦ μανδροτοίχου.

Ὁ Τρύγος ποὺ πάντα ἐπραγματοποιεῖτο εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Ὀκτωβρίου, τὸ γλεῦκος «μουστός» καὶ τὰ στέμφυλα ποὺ ἐτοποθετοῦντο εἰς κάδους, εἰς τὰς ἀρχὰς Νοεμβρίου ἐγένετο ἡ ἀπόσταξις τῶν στεμφύλων εἰς τοὺς ἀμβύκας διὰ τὴν παραγωγὴν στεμφυλοπνεύματος «τσίπουρο».

Ἀφορμὴ λοιπὸν γιὰ νὰ γλεντήσουν οἱ περισσότεροι τὰ βρά-

δια αὐτὰ πού γίνονταν ἡ ἀπόσταξις, ἡ ρακοκατάνυξις ἐλάμβανεν τοιαύτας διαστάσεις πού διαρκουῖσεν ὀλόκληρα ἡμερόνυκτα, ἀφίνοντας ἓνα καζάνι εἰς τὴν μίαν γειτονιά, τραβοῦσαν εἰς τὴν ἄλλην γειτονιά, δοκιμάζοντες κατὰ πόσον εἶναι δυνατὸ τὸ τσίπουρο ἐκάστου παραγωγοῦ.

Πολλάκις ἐλάμβανεν τοιαύτας διαστάσεις τὸ γλέντι κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς καὶ ἐκ τοῦ προχείρου συγκροτοῦσαν ὁμάδα ἀπὸ λαϊκὰ ὄργανα γιὰ νὰ γλεντήσουν.

Ὅταν τὸ γλέντι ἔφθανεν εἰς τὸ ἀποκορύφωμα τότες εἰς σχῆμα χοροῦ συνεδύαζον τὸ τραγούδι μὲ ἀναλόγους κινήσεις καὶ χόρευαν.

Πῶς τὸ τρίβουν τὸ πιπέρι

Οἱ σαϊτανοκαλογέροι

Μὲ τὴ μύτη τρίβεται

Σκόρδα σκορδαλίζεται κ.λ.π.

Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΕΤΕΡΑ ΕΘΙΜΑ

Παπαρούνα· κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας, ὅταν παρατηρεῖτο μεγάλη ἀνομβρία, αἱ γυναῖκες διὰ νὰ βρέξη ἔντυναν ἓνα κορίτσι πτωχὸ μὲ παλιόρρουχα ἐσωτερικῶς καὶ ἀπὸ ἔξω τοῦ κρεμοῦσαν φύλλα πλατιά «πλατομάνδηλες» χωρὶς νὰ περνᾶ τὸ νερὸ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ νὰ βρέχεται καὶ τὸ γύριζαν εἰς τὰ σπίτια καὶ τοῦ ρίχναν νερὸ μὲ τὸ δοχεῖον οἱ νοικοκυρὲς καὶ ἡ συνοδεία ἔτραγουδοῦσε «παπαρούνα τὸν ἀνήφορο καὶ βροχὴ κατήφορα, κυργιέ μ' ῥίξε μιὰ βροχοῦλα εἰς τὰ στάργια, τὰ κριθάργια τὰ ὄμορφα τὰ καλαμπόκια».

Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου 21 Νοεμβρίου τὴν ἑσπέραν τῆς παραμονῆς ὅλαι αἱ νοικοκυραὶ βράζουν πολυσπόγια «ἀραβόσιτος ἀνάμικτος μέτ' ἄλλων ὀσπρίων» «τὰ λεγόμενα Μπόμπαλα» καὶ μόλις βράσουν ρίχνουν ἐπάνω εἰς τὰ νταβάνια τοῦ σπιτιοῦ νὰ γίνῃ μεγάλη παραγωγὴ καὶ νὰ εὐτυχήσῃ καὶ τὸ σπίτι.

Κατ' ἔθιμον τὰ παιδιά τοῦ Σχολείου, ὅταν ἐγένετο ἡ συγκομιδὴ τῶν γεωργικῶν προϊόντων σταφυλῶν καὶ ἀραβοσίτου δὲν εἶχον σχολεῖον δύο ἡμέρας κατὰ τὴν περίοδον τοῦ τρύγου καὶ δύο τοῦ ἀραβοσίτου, τὸ ἔθιμον τοῦτο συνεχίζεται καὶ σήμερον ἀκόμη.

Εἰς τὸ χωρίον τὸ πένθος εἶναι καθολικόν, οὐδεὶς μεταβαίνει καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ κατὰ τὴν ἐκφορὰν τοῦ νεκροῦ οἱ μαθηταὶ τοῦ σχολείου μὲ τὰ ἑξαπτέρυγα λέν τὸ «Κύριελέησον».

Μετὰ τὴν ταφὴν τοῦ νεκροῦ ἐπιστρέφουν εἰς τὸ σπίτι, ὅπου οἱ οἰκεῖοι παραθέτουν τραπέζι ὑπὲρ τῆς ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μεταστάντος.

Παλαιότερα χρόνια καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας τῆς ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ αἱ νοικοκυραὶ ἔκαμαν πίτες, τὰς ὁποίας μοίραζαν

εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν, τὴν ἡμέραν δὲ ταύτην τὴν ἔλεγαν ὅτι σήμερα εἶναι τὰ «Ρουσάλια».

Δαδί ἐκ ξύλου πεύκης «σχίζα - ἀγκίδες» ἐμποτισμένου διὰ ρητίνης χρησιμοποιούμενον ὡς προσάναμα καὶ διὰ φῶς ἀναδίδει λάμπην «λαμπάδα» οἱ παλαιότεροι τὸ ἐχρησιμοποιοῦν ἀντὶ φωτιστικοῦ πετρελαίου τοποθετοῦντες τὰς σχίζας εἰς ἓνα στρίποδα «φεγκίτι».

Περιοχαί, ὅπου ὑπῆρχεν δαδί ἦσαν τὸ Κεράσοβον «Ἁγία Παρασκευή» καὶ τὸ Δέντσικον «Ἄετομελίτσα».

Παιχνίδια, τὰ ὅποια ἔπαιζαν τὰ παιδιά παλαιότερα

- 1) Τὸ Τόπι — σημερινὴ Μπάλα.
- 2) Ἡ Ὀμάδα.
- 3) Τὰ Κιόσια.
- 4) Ἡ Τσιολέγκα.
- 5) Ἡ Ντάμα — τὸ σημερινὸ Σκάκι
- 6) Ἡ Ἐνιάρα.
- 7) Τὸ Μπίζ, τὸ Κρουφτό

Ἐπίσης τὰ παιδιά ἔκαμναν πετροπόλεμο μεταξὺ τῶν συνοικιῶν Μεσαργιάς — Ράχης, Μεσαργιάς — Γκάλινας ποὺ κατέληγον σὲ τραυματισμοὺς πολλὰς φορές.

Διὰ ἀποφάσεως τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου ὠρίζετο τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Αὐγούστου διὰ τὴν ἔναρξιν τῆς μεταφορᾶς τοῦ κλαδιοῦ καὶ καθωρίζετο καὶ ἡ περιοχὴ κατ' ἔτος, δὲν ἐπετρέπετο ἐνωρίτερον τὸ κόψιμο εἰς κοινοτικὴν ἔκτασιν, ἐκτὸς ἐὰν εἶχεν ιδιόκτητα δένδρα νὰ κλαδευθοῦν τὸ κλαδί ἐχρησιμοποιεῖτο κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον διὰ τροφὴν τῶν ζώων.

Ὁμοίως τὰ οἰκόσιτα ζῶα, πρόβατα καὶ αἴγες κατὰ τὸν Αὐγούστιον καθωρίζετο ἡ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπρεπεν τὰ ζῶα νὰ μένουν καθ' ὅλον τὸ εἰκοσιτετράωρον ἔξω.

Κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐξόδου, ἡ ὁποία ἔπρεπεν νὰ εἶναι Κυριακὴ, οἱ κάτοχοι τῶν ζώων νὰ παρευρεθοῦν εἰς τὸ

γαλομέτρομα, διὰ νὰ διαπιστωθῆ τί ποσότητα γάλακτος παρήγαγον τὰ ζῶα των.

Ὡρίζετο εἰς μαθητῆς τοῦ Δημ. Σχολείου, ὁ ὁποῖος ἐκράτει λογαριασμὸν τῆς παραγωγῆς ἐνὸς ἐκάστου καὶ εἰδοποιουῖσεν ἕκαστον διὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ γάλακτος ἀπὸ τὴν στρούγκα «ποὺ τὸν ἔλεγαν τσέλιγκα».

Ἐνα καυκὶ γάλα εἰσοδυναμοῦσε μὲ μία ὀκᾶν γάλα τὸ δεκαπενθήμερον περίπου ἢ ἑξακρίβωσις τῆς ποσότητος ἐγένετο σχεδὸν κάθε δεκαπενθήμερον διὰ νὰ μὴν ὑπάρχη ἀδικία εἰς οὐδένα, αὐτὴ δὲ ἡ διαδικασία ἐτηρεῖτο μέχρι τὸν Ὀκτώβριον, ὅτε ἐπανήρχοντο πάλιν τὰ ζῶα εἰς τὸ χωριὸν κατὰ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας.

Καθ' ὅλας τὰς ἐορτὰς ἀνταλάσουν ἐπισκέψεις, πάντες, πλὴν τῶν πενθούντων.

Κατὰ τὰς ὀνομαστικὰς ἐορτὰς «ὀνομασίας» ὅποιος δέχεται ἔχει τὴν θύραν τοῦ ἀπὸ πρωΐας ἀνοικτὴν καὶ πηγαίνει «στὴν ἐκκλησία τὸ ὕψωμα».

Τὴν πρωΐαν κάμνουν τὴν ἐπίσκεψιν οἱ ἄνδρες, καὶ τὰ ἀπόγευμα οἱ γυναῖκες ἀνεξαιρέτως συγγενείας καὶ ἡλικίας.

Εἰς τὴν Ἁγίαν Παρασκευήν, ὅπου ἔρχονται καὶ ἀπὸ Πυρσόγιανη κάτοικοι νὰ ἐκκλησιασθοῦν τὰ κορίτσια τῶν δύο κοινοτήτων κάμνουν τὰς γνωριμίας των καὶ γίνονται Φιλινάδες «Δερφοφτὲς» καὶ διατηροῦν τὴν φιλίαν ἐφ' ὄρου ζωῆς.

Στὸ χωριὸν τὰ παιδιὰ γίνονται βλάμηδες.

Κατὰ τὴν ὀνομαστικὴν ἐορτὴν τῶν μικρῶν παιδιῶν, τοὺς τραβοῦν ἐλαφρῶς τὸ αὐτὴ καὶ τοῦ «εὔχονται χρόνια πολλά». Δὲν ἐορτάζουν τὰ γενέθλιά των.

Ἡ Βάπτισις τῶν παιδιῶν ἐγένετο καὶ γίνεται πάντοτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ παλαιότερα ἐντὸς τοῦ γυναικωνίτου πρὸ τῆς λειτουργίας, ὅταν ἐγένετο ἡ βάπτισις τὰ παιδιὰ εὐρίσκοντο ἐπὶ ποδὸς νὰ μεταβοῦν μετὰ τὸ ὄνομα τῆς νουνᾶς, εἰς τὸ σπίτι νὰ πάρουν τὰ συγχαρίκια νὰ πάρουν κεράσματα ἀπὸ τοὺς γονεῖς.

Κατὰ παράδοσιν. Κατὰ παράδοσιν μία ἐποχὴ εἶχεν πέσει ἀκρίδα εἰς τὸ χωριὸν ποὺ ἐκινδύνευεν ἡ παραγωγή, οἱ κάτοικοι

ἔσκέφθησαν νὰ κάμουν λιτανεία καὶ πράγματι τὴν ἐπομένην ἔκαμαν τὴν λιτανείαν καὶ τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἢ ἀκρίδα ἐξηφανίσθη διερχομένη δὲ τὸν ποταμὸν ἐπνίγη.

Ἐθιμον πάλιν ὑπῆρχεν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου κατὰ τὸ ὅποιο ἐγένετο νέα συμφωνία μὲ τοὺς ποιμένας « τσιομπαναρέους » τῆς κοινότητος διὰ τὴν φύλαξιν τῶν οἰκοσίτων ζώων.

Ἡ συμφωνία ἐγένετο εἰς τὴν κεντρικὴν πλατείαν καὶ ἐπὶ παρουσία σχεδὸν ἀπάντων τῶν ἀρχηγῶν τῶν οἰκογενειῶν.

Εὐμοσία Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ

Ὅπως καὶ τώρα οἱ νέοι, οἱ ὁποῖοι ἔφυγαν μικρὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸ χωριὸ νοσταλγοῦν αὐτό, ἔτσι καὶ εἰς τὴν παλαιότεραν ἐποχὴν οἱ νέοι ἐνδιεφέροντο διὰ τὴν πρόοδον καὶ τὴν εὐημερίαν τοῦ χωριοῦ.

Ἡ Ἀνώμαλος κατάστασις, ἡ ὁποία ἐπεκράτει ἐπὶ Τουρκοκρατίας μέχρι τὸ ἔτος 1913 εἰς τὸ χωριὸν καὶ γενικὰ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν, ἠνάγκασεν ἀρκετοὺς νέους νὰ ἀποδημήσουν εἰς τὴν Ἐλεύθεραν τότε Ἑλλάδα καὶ νὰ μὴν ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Πατρίδα, παρέμειναν δὲ καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς διαφόρους Πόλεις, ὅπου ἠργάσθησαν καὶ ἐδημιουργήθησαν.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν τέκνων τοῦ χωριοῦ ἦτο καὶ ὁ αἰμίμηστος Δημήτριος Παπαδήμας τέκνον καὶ αὐτὸ τῆς Καστάνιανης, ἔφυγεν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας εἰς τὴν Ἐλεύθεραν Ἑλλάδα καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Λάρισαν, ὅπου ἐκεῖ εἰργάσθη καὶ ἐδημιούργησε περιουσίαν, ἡ ὁποία προέβλεψε μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του νὰ περιέλθῃ ὀλόκληρος εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του Πατρίδα Καστάνιανην.

Κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1927 συνέταξε Διαθήκην ἐνώπιον τοῦ Συμβολαιογράφου καὶ κατοίκου Λαρίσσης Ἐπαμ. Φαρμακίδη.

Μετὰ τὸν θάνατον καὶ τῆς συζύγου του Δεσποίνης τὸ ἔτος 1965, ἡ περιουσία του περιῆλθεν εἰς τὴν Κοινότητα.

Μετὰ τὴν τακτοποίησιν τοῦ κληροδοτήματος περὶ ἀποδοχῆς τῆς κληρονομίας ταύτης, ἡ Κοινότης διὰ ἀποφάσεως της δέον, ὅπως προβῆ εἰς τὴν σύστασιν Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐγκρινομένης δὲ ταύτης παρὰ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, θέλει μεριμνήσῃ αὕτη διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τοῦ ἀκινήτου, ἵνα διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἀποκτήσῃ ἀρκετὰ ἔσοδα κατ' ἔτος, καλῶς δὲ διατιθέμενα ταῦτα θὰ πραγματοποιοῦνται ἀρκετὰ ἔργα εἰς τὴν Κοινότητα.

Τὰ εἰσοδήματα ἐκ τοῦ ἀνωτέρω κληροδοτήματος εἶναι εἰς

ὄλους τοὺς ὁμοχωρίους μας γνωστόν, ὅτι ἡ κληρονομία Δ. Παπαδήμα ἀφορᾶ καὶ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐκτέλεσιν κοινωφελῶν ἔργων καὶ ἐκπλήρωσιν κοινωνικῶν σκοπῶν καὶ οὐχὶ τὴν ἀντιμετώπισιν τρεχούσης φύσεως δαπανῶν καὶ τοιούτων λειτουργίας αὐτοῦ τοῦ Νομικοῦ προσώπου τῆς Κοινότητος.

Ἀπόδειξις δὲ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ ἀληθῆς καὶ πραγματικὴ θέλησις τοῦ εὐεργέτου μας Δ. Παπαδήμα, ἀποβιώσαντος ὡς γνωστόν τὸ ἔτος 1927 ὀλίγας ἡμέρας ἀργότερον ὅταν συνέταξεν τὴν διαθήκην, ἦτο ὅπως διὰ τῆς κληροδοσίας του ἐκτελεσθούν κοινωφελῆ ἔργα καὶ πραγματοποιηθούν κοινωνικοὶ σκοποὶ ἐν τῇ Κοινότητι ἀποτελεῖ αὐτὸ τοῦτο τὸ γεγονός ὅτι 1) Ἄπαντα τὰ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1927 μέχρι σήμερον Κοινοτικὰ Συμβούλια τοῦ Χωρίου μας σεβόμενα τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ εὐεργέτου Δ. Παπαδήμα, οὐδέποτε ἔφεραν εἰς τὸν τακτικὸν προϋπολογισμὸν τῆς Κοινότητος τὰ ἐκ τοῦ κληροδοτήματος ἔσοδα, 2) ὅτι τὰ ἐκ τῆς ἐκποιήσεως, ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ εὐεργέτου, ἀλευρομύλου συνιδιοκτητήτου μετ' ἄλλων ἐν Λαμῖα προκύψαντα ἔσοδα κατετέθησαν ὑπὸ τῶν τότε Κοινοτικῶν Συμβούλων εἰς εἰδικὸν παρὰ τῷ ἐν Ἰωαννίνοις Ὑποκαταστήματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς λογαριασμοῦ, ἐκμηδενισθέντα κατὰ τὴν ξενικὴν κατοχὴν. 3) Τὰ ἀπὸ τοῦ 1965 καὶ ἐντεῦθεν εἰσοδήματα ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τούτου φέρονται κατατεθειμένα ἐκ μέρους τοῦ τότε Προέδρου τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου καὶ καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 29/1965 ἀποφάσεώς του — Κοινοτικοῦ Συμβουλίου εἰδικῆς συσταθείσης Ἐπιτροπῆς διαχειρίσεως τοῦ κληροδοτήματος τούτου εἰς εἰδικὸν ὑπ' ἀριθ. 2138 παρὰ τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις Ἰονικῆς καὶ Λαϊκῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος λογαριασμοῦ.

Ἀπόφασις Κοινοτικοῦ Συμβουλίου ὑπ' ἀριθ. 29-16-5-1965. Τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον μετὰ διαλογικὴν συζήτησιν, λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν σχετικὴν Διαύηκην τοῦ διαθέτου Δημητρίου Παπαδήμα καὶ τὸ ἄρθρον 85 τοῦ Δημοτικοῦ καὶ Κοινοτ. Κώδικος.

Ἀ π ο φ α σ ί ζ ε ι

Ὅπως τὸ περιελθὸν εἰς τὴν Κοινότητα ἡμῶν μετὰ τὸν θά-

νατον τῆς συζύγου τοῦ διαθέτου Δεσποίνης Παπαδήμα, ἤτοι μετὰ τὴν 4-2-1965, κληροδότημα τοῦ Δημητρίου Παπαδήμα τοῦ Κωνσταντίνου, συμφώνως πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 69553/ 18-2-1927 διαθήκην αὐτοῦ, ἐκ μιᾶς οἰκίας ἐν Λαρίσση καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Δροσίνη ἀριθμὸς 9, διαχειρίζεται εἰδικὴ 5μελὴς Ἐπιτροπὴ αποτελουμένη ἐκ τῶν:

1. Τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος Κωνσταντίνου Μούσιου.
2. Τοῦ Ἐφημερίου τῆς Κοινότητος Χαρίτωνος Παπαϊωάννου.
3. Τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τῆς Κοινότητος Ἀνδρέα Ἀναγνωστοπούλου.
4. Τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβούλου Ἰωάννου Παπαχρήστου καὶ
5. Τοῦ Ἐγκρίτου Δημότου Γεωργίου Παπαχρήστου.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη ἡ παροῦσα καὶ ὑπογράφεται ὡς ἔπεται.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Τὰ μέλη

Κ. Μούσιος

Δ. Μούσιος

Δ. Καλογήρου

Ι. Παπαχρήστος

Ἡ Ἐπιτροπὴ, ἡ ὁποία θὰ διαχειρίζεται τὸ κληροδότημα, καθήκον τῆς ἔχει νὰ ἀνεγείρῃ προτομὴν τοῦ δωρητοῦ εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν ἢ ἄνωθεν τῆς βρύσης ἔναντι τοῦ ξενῶνος, ὅπου τῶρα διεμορφώθη ὁ χώρος οὗτος, — διότι κατὰ τὴν ταπεινὴν μας γνώμην θὰ εἶναι ἐνθαρρυντικὴ διὰ μελλοντικούς δωρητὰς, ἡ πρᾶξις αὕτη.

Ἐπίσης κατ' ἔτος νὰ συνεχίσῃ τὸ ἐτήσιον μνημόσυνον εἰς ἔνδειξιν μεγάλης τιμῆς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀποθανόντος εὐεργέτου.

Τὸ ἔτος 1970 τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον ἀνέγραψεν εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῆς Κοινότητος ποσὸν Δραχμῶν 25.000 προερχόμενον ἀπὸ ἔσοδα τοῦ κληροδοτήματος τοῦ Δ. Παπαδήμα.

Οἱ κάτοικοι ἀντέδρασαν διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, διότι ἦτο γνωστὸν ὅτι ὁ διαθέτης ἀπέβλεψε ἀποκλειστικῶς εἰς κοινωφελεῖς σκοποὺς ὑπὲρ τοῦ συνόλου τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ

μας, καὶ εἰδικῶς εἰς τὴν κατασκευὴν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ φροντίδα τῆς κοινότητος κοινωφελῶν ἔργων, ἔργων ὁδοποιίας ὑδρεύσεως, ἀναδασώσεως κ.λ.π.

Πρὸς ἄρσιν τῆς ἀνακυψάσης ἀμφισβητήσεως, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀληθῆ θέλησιν τοῦ εὐεργέτου, τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον ἔλαβεν ἀπόφασιν ὅπως συζητηθῆ ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Δικαστηρίου ἢ ἐρμηνεία τῆς Διαθήκης τοῦ Δ. Παπαδήμου, τὴν δὲ ἀπαιτηθησομένην Δικαστικὴν δαπάνην ἀνέλαβεν ἢ ἐν Ἀθήναις Ἀδελφότης Καστανιανιτῶν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴν ἐπιβαρυνθῆ οἰκονομικῶς ἡ Κοινότης μὲ δικαστικὰς δαπάνας.

Ἡ Πρᾶξις αὕτη τοῦ Κοιν. Συμβουλίου ὑπεβλήθη εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Κονίτσης πρὸς ἔγκρισιν, ὃ δὲ Ἐπαρχος διεβίβασεν ταύτην εἰς τὴν Νομαρχίαν Ἰωαννίνων, χωρὶς νὰ λάβῃ θέσιν ἐπὶ τοῦ προκύψαντος ζητήματος μεταξὺ τῶν Κατοίκων καὶ τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου.

Ἡ Νομαρχία Ἰωαννίνων ἀπεφάνθη ὅτι θέμα ἐρμηνείας τῆς διαθήκης δὲν ὑπάρχει καὶ ἐπέστρεψεν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου, ὅπως ἀκυρώσῃ ταύτην ὁ Ἐπαρχος.

Πρὸ τῶν προαναφερθέντων ἐνεργειῶν οἱ κάτοικοι ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Πρόεδρον, ὅπως λάβῃ θέσιν ἐπὶ τοῦ προκύψαντος ζητήματος.

Τὴν ἀνωτέρω ἀπόφασιν ἠναγκάσθη τὸ Συμβούλιον κατόπι τῆς διαμαρτυρίας τῶν κατοίκων διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς διαθήκης, τὴν ὁποίαν ὑπέγραψαν πάντες οἱ κάτοικοι οἱ εὐρισκόμενοι ἐν Ἀθήναις, Ἰωάννινα, Κόνιτσαν καὶ οἱ διαμένοντες εἰς τὸ χωρίον καὶ τὴν ὁποίαν διαμαρτυρίαν δημοσιεύομεν κατωτέρω, καλύπτεται μὲ ἑκατοντάδες ὑπογραφάς.

Ἡ Ἀγωγή τῆς Κοινότητος διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς διαθήκης ἀνεζητήθη εἰς τὰς 15 Ἰουνίου 1971 καὶ ἐγένετο δεκτὴ ἀπὸ τὸ ἀρμόδιον Δικαστήριον Ἀθηνῶν. Εἰς τὴν δίκην παρέστην ὡς μάρτυς ὁ ὑποφαινόμενος καὶ ἐξέθεσα τὴν θέλησιν τοῦ εὐεργέτου ὅτι ἀπέβλεψε ἀποκλειστικῶς εἰς κοινωφελεῖς σκοποὺς ὑπὲρ τοῦ συνόλου τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ μας καὶ οὐχὶ διὰ τὴν ἀν-

τιμετώπισιν τρεχούσης φύσεως δαπανῶν καὶ τοιούτων λειτουργίας αὐτοῦ τοῦ Νομικοῦ προσώπου τῆς Κοινότητος.

Π ρ ὀ ς

Τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κοινότητος Καστανέας Κονίτσης.

Κύριε Πρόεδρε

Οἱ ὑπογεγραμμένοι συγχωριανοὶ αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην νὰ διαμαρτυρηθοῦμε πρὸς τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον διὰ τὴν ἀπόφασίν του, ὅπως διαθέσῃ τὰ ἔσοδα τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου εὐεργέτου τοῦ χωρίου μας Δημητρίου Παπαδήμα εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῆς Κοινότητος τοῦ ἔτους 1970, πρὸς κάλυψιν τῶν τρεχουσῶν ἀναγκῶν διοικήσεως τῆς Κοινότητος, ἐνῶ, ὡς εἶναι εἰς ὄλους μας γνωστὸν, ὁ ἀείμνηστος Δημ. Παπαδήμας, διέθεσε τὴν περιουσίαν του εἰς τὴν Κοινότητα διὰ νὰ ἐκτελοῦνται δι' αὐτῆς κοινωφελῆ ἔργα εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ χωρίου μας, πράγμα τὸ ὁποῖον ἐγένετο ἄλλωστε μέχρι σήμερον πάντοτε.

Ἐπειδὴ πιστεύομεν ὅτι καὶ ἡ θέλησις τοῦ εὐεργέτου τοῦ χωρίου μας πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε σεβαστὴ, καὶ αἱ ἀνάγκαι τοῦ χωρίου μας ἐπιβάλλουν ὅπως οἱ πόροι τοῦ κληροδοτήματος διατίθενται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν καὶ συντήρησιν κοινωφελῶν κοινοτικῶν ἔργων (ὁδοποιίας, ἀναδασώσεων, ὑδρεύσεως κλπ.), ὥστε νὰ βελτιωθοῦν κατὰ τὸ δυνατὸν αἱ συνθῆκαι διαβιώσεως εἰς τὸ ὄρεινὸν καὶ ἀκριτικὸν χωρίον μας, πρὸς ἀποτροπὴν τῆς πλήρους ἐρημώσεώς του ἀπὸ τῶν κατοίκων του, παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως προβῆτε εἰς πᾶσαν ἐνδεδειγμένην ἐνέργειαν ὥστε νὰ μὴν ἐπαναληφθῇ εἰς τὸ μέλλον τὸ ἄτοπον τοῦτο.

Διαβεβαιοῦμεν δὲ ὑμᾶς ὅτι πρὸς τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν θὰ ἔχητε τὴν πλήρη συμπαράστασιν ὄλων μας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ὄλων τῶν συγχωριανῶν μας.

Μετὰ τιμῆς

(ὑπογραφή)

(ὀνοματεπώνυμον)

Κατωτέρω παραθέτω αντίγραφον τῆς Διαθήκης τοῦ Δ. Παπαδήμα.

Ἄριθ. 69553

Δημοσία Διαθήκη

Ἐν Λαρίσση σήμερον τὴν 18ην τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ἑννεακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ ἑβδόμου 1927 ἔτους ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος Παρασκευὴν ἐν τῇ ἐπὶ ἄνωγύμῳ παρόδῳ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης πρὸς Ἀτμομύλους ἰδιοκτῆτῳ οἰκίᾳ μονορόφῳ καὶ κατοικίᾳ τοῦ Τάκη Παπαδήμα ἔνθα πρὸς σύνταξιν τῆς παρούσης κληθεὶς μετέβην ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ Συμβολαιογράφου καὶ κατοίκου Λαρίσσης Ἐπαμεινώνδα Γεωργίου Φαρμακίδου ἐδρεύοντος ἐνταῦθα ἐνεφανίσθη ὁ γνωστός μοι μὴ συνδεόμενος μετ' ἐμοῦ διὰ συγγενείας τινὸς καὶ μὴ ὑπαγόμενος εἰς οὐδεμίαν τοῦ Νόμου ἐξαίρεσιν Τάκης ἢ Δημήτριος Κων. Παπαδήμας κτηματίας καὶ ἐργολάβος, κάτοικος Λαρίσσης καὶ μοι ἐδήλωσεν ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ τῷ συντάξῃ τὴν δημοσίαν διαθήκην του ὅπως διαθέσῃ τὴν περιουσίαν του μετὰ τὸν θάνατόν του πρὸς τοῦτο ὄθεν προσέλαβον ὡς μάρτυρας τοὺς Θωμᾶν Ἀναστασίου Χαρίτου Φαρμακοποιῦ, Γεώργιον Νικολάου Οἰκονομίδην ἔμπορον σιδηρικῶν καὶ Ἡλίαν Ἰωάννου Ρέμμον ὑπάλληλον φαρμακείου, κατοίκους ἅπαντας Λαρίσσης γνωστοὺς εἰς ἐμὲ καὶ τὸν διαθέτην Τάκην ἢ Δημήτριον Κ. Παπαδήμαν καὶ γνωρίζοντας αὐτὸν μὴ διατελοῦντος εἰς συγγενικὴν τινα σχέσιν εἴτε πρὸς ἐμὲ εἴτε πρὸς τὸν διαθέτην, εἴτε πρὸς ἀλλήλους καὶ μὴ ὑπαγομένους εἰς οὐδεμίαν τοῦ Νόμου ἐξαίρεσιν, πολίτας Ἑλληνας καὶ Χριστιανοὺς ὀρθοδόξους τοῦ Ἀνατολικοῦ Δόγματος καὶ ἔμεινα ἐν τῷ πρώτῳ ἀριστερᾷ δωματίῳ τοῦ μόνου πατώματος τῆς ὡς ἄνω οἰκίας μόνος μετὰ τοῦ διαθέτου καὶ τῶν ἄνωτέρω τριῶν μαρτύρων καὶ ἔκλεια καλῶς τὴν μίαν θύραν καὶ τὰ δύο παράθυρα τοῦ δωματίου τούτου καλῶς εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἀκούηται τι ἔξωθεν ὄρκισα ἐνώπιόν μου καὶ τοῦ διαθέτου τοὺς ἄνωτέρω τρεῖς μάρτυρας ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου κατὰ Νόμον ὅτι θὰ τηρήσωσι μυστικὰς τὰς διατάξεις τῆς παρούσης διαθήκης μέχρις τῆς δημοσιεύσεως αὐτῆς καὶ μετὰ τοῦ-

το ἐκάλεσε τὸν διαθέτην Τάκην ἢ Δημήτριον Κ. Παπαδήμαν ὅπως δηλώσῃ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ βούλησιν, ἀφοῦ προηγουμένως ἐπέισθην περὶ τῆς ὑγιοῦς διανοητικῆς αὐτοῦ καταστάσεως ὁ διαθέτης λοιπὸν οὗτος ἐδήλωσεν ἐνώπιόν μου καὶ τῶν ἄνωτέρω τριῶν μαρτύρων τὴν τελευταίαν θέλησίν του ὡς ἑξῆς. Ἐγκαθιστῶ κληρονόμους μου τὴν Κοινότητα τῆς πατρίδος μου Καστιάνιανης, τὴν σύζυγόν μου Δέσποιναν, τὴν γυναικαδέλφην μου Στυλιανὴν καὶ ψυχοκόρην μου Τριανταφυλλιὰν καὶ ἀφήνω εἰς τὴν σύζυγόν μου Δέσποιναν τὴν ἐφ' ὄρου ζωῆς τῆς ἐπικαρπίαν τῶν δύο ἐνταῦθα οἰκιῶν μου ἥτοι τῆς οἰκίας ἐν ἣ διαμένει μεθ' ὄλων τῶν ἐν αὐτῇ οἰκιακῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν καὶ κινητῶν τῆς οἰκίας ἐν ἣ διαμένει ὁ Ἰούλιος Βιανέλλης ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως ἂν αὕτη ἔλθῃ εἰς νέον γάμον νὰ χάσῃ τὸ κληρονομικὸν τῆς δικαίωμα, εἰς τὴν γυναικαδέλφην μου Στυλιανὴν καὶ τὴν ψυχοκόρην μου Τριανταφυλλιὰν ἀφήνω ὁμοῦ τὸ ἐνταῦθα καὶ ὀπισθεν τῆς οἰκίας μου κείμενον μαρμαρωμένον οἰκόπεδον μετὰ τοῦ ἐντὸς ὑποστέγου καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἐγκατεστημένου φορτηγοῦ αὐτοκινήτου καὶ εἰς μὲν τὴν Στυλιανὴν ἀφήνω τὰ τεσσαράκοντα ἑκατοστὰ ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὴν Τριανταφυλλιὰν τὰ ἐξήκοντα ἑκατοστὰ ἐξ αὐτῶν, ἅπασαν δὲ τὴν λοιπὴν μετὰ τὸν θάνατόν μου εὐρεθησομένην ὅπουδήποτε παντὸς εἴδους περιουσία μου ὡς καὶ τὴν ἐκκαθαρισμένην περιουσίαν μου ἐν Λαμῖα ἀφήνω εἰς τὴν Κοινότητα Καστιάνιανης. Εἰς τὴν ἀνεψιάν μου Πάτραν θυγατέρα τοῦ ἀδελφοῦ μου Βασιλείου Κ. Παπαδήμα ἀφίνω λόγῳ κληροδοσίας δραχμὰς εἴκοσι χιλιάδας, τὰς ὁποίας θὰ λάβῃ ὅταν ἐξευρεθοῦν χρήματα ἐκ τῆς περιουσίας μου εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς τὴν ὁποίαν διαμένω καὶ τῆς ὁποίας τὴν ἐπικαρπίαν ἀφήνω ὡς ἄνω εἰς τὴν σύζυγόν μου Δέσποινα δικαιοῦνται μετὰ θάνατον αὐτῆς νὰ διαμένῃ ἐν αὐτῇ ὁ γυναικαδελφός μου Ἀναστάσιος Καίπης καὶ ἡ γυναικαδέλφη μου Στυλιανὴ ἐπὶ δέκα ἔτη ἄνευ πληρωμῆς τινὸς χωρὶς νὰ δικαιοῦται ὁ γενικὸς κληρονόμος μου ἥτοι ἡ Κοινότης τῆς Καστιάνιανης νὰ ἐξώσῃ αὐτοὺς τῆς οἰκίας. Ἐν τέλει δηλῶ ὅτι ἐκτελεστὴν τῆς διαθήκης μου ὅσον ἀφορᾷ τὴν περιουσίαν τὴν περιερχομένην εἰς τὴν ὡς ἄνω

Κοινότητα διορίζω τὸν ἀδελφόν μου Βασίλειον Κ. Παπαδήμαν κάτοικον Καστάνιανης. Αὕτη εἶναι ἡ τελευταία βούλησίς μου. Τὸν ἠρώτησα εἰτα ἂν θέλῃ νὰ ἀφήσῃ τι εἰς φιλανθρωπικούς, ἐθνικούς, Θρησκευτικούς σκοπούς, εἰς τὸ Ταμεῖον Ἐθνικοῦ Στόλου ἢ τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ μοι ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἀφήνει τίποτε καὶ νὰ δώσω πέρας εἰς τὴν παροῦσαν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπεράτωσα γενομένης ἐν τέλει μνείας ὅτι κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς παρούσης ἐτηρήθησαν τὰ ἐν τοῖς ἄρθρ. 14 καὶ 15 ἐδ. α' β' καὶ τὸν Γ.Ψ.Η. περὶ διαθήκων νόμου διατασσόμενα πρὸς βεβαίωσιν ὅθεν ἀπάντων τούτων συνετάγη ἡ παροῦσα ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ διαθέτου καὶ τῶν ἀνωτέρω τριῶν μαρτύρων καθ' ἑλλην τὴν διάρκειαν αὐτῆς, ἧτις ἀναγνωσθεῖσα τῷ διαθέτῃ εἰς ὑπήκοον τῶν μαρτύρων τούτων καὶ βεβαιωθείσα ὑπογράφεται παρὰ τῶν μαρτύρων τοῦ διαθέτου καὶ ἐμοῦ τοῦ Συμβολαιογράφου θέσαντος καὶ τὴν σφραγίδα τῆς ὑπηρεσίας μου.

Οἱ Μάρτυρες

Θ. Χαρίτου

Γ. Οἰκονομίδης

Η. Ρέμμος

Ὁ Διαθέτης

Δημήτριος Κ. Παπαδήμας

Ὁ Συμβολαιογράφος
(Τ. Σ.) Ε. Φαρμακίδης

Κατέρω δημοσιεύομεν τὴν ὑπ' ἀριθ. 1252/1971 ἀπόφασιν Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν. Συνεδρίασις τῆς 15 - 6 - 1971.

Διαδικασία ἐκουσίας δικαιοδοσίας

Ἀριθμὸς 1252/1971

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣ

Τοῦ Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν

Συνεδρίασις τῆς 15 - 6 - 1971

Αἰτούσα

Σύνθεσις Δικαστηρίου

Ἀθαν. Παῦλος, Πρόεδρος

Χ. Μυρσινιαῆς, Πρωτοδίκης

Ι. Δεληγιάννης »

εἰσηγητῆς

Μαρία Τσόλκα

Γραμματεὺς

Κοινότης Καστανέας (τέως Καστάνιανης) Κονίτσης Ἰωαννίνων, νομίμως ἐκπροσωπομένη ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου Ἀθην. Χατζῆ, παρέστη διὰ τοῦ πληρεξουσίου τῆς δικηγόρου Θ. Γιωτοπούλου.

Κοινοποιουμένη καὶ πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, παρέστη διὰ τοῦ δικαστικοῦ του ἀντιπροσώπου Δημ. Παπαπετροπούλου.

Ἐκθεσις Πρακτικῶν

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο δημοσίᾳ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ του. Κατ' αὐτὴν ἐκφωνηθέντος τοῦ ὀνόματος τῆς αἰτούσης παρέστη αὕτη ὡς ἄνω σημειοῦται.

Προκειμένης συζητήσεως ἐπὶ τῆς ἀπὸ 30 - 4 - 71 αἰτήσεως τῆς ὡς ἄνω αἰτούσης ὁ πληρεξούσιος δικηγόρος αὐτῆς ἀνέπτυξε προφορικῶς ταύτην, ἀναφερθεὶς δὲ καὶ εἰς τὰς κατατεθείσας ἐγγράφους προτάσεις του, ἤτήσαντο τὴν ἐξέτασιν τῶν παρ' αὐτοῦ προσκομισθέντων μαρτύρων καὶ τὴν παραδοχὴν τῆς αἰτήσεως.

Μεθ' ὃ κληθεὶς προσῆλθεν ὁ μάρτυς τῆς αἰτούσης ὅστις ἐρωτηθεὶς ἀπεκρίθη ὅτι ὀνομάζεται Χρῆστος Νικ. Γκάσιος ἐγεννήθη εἰς Καστανεάν Ἰωαννίνων καὶ κατοικεῖ εἰς Ἀθήνας ἐτῶν 68 ἐπαγγέλματος Συνταξιοῦχος καὶ Χριστιανὸς ὀρθόδοξος. Τὴν αἰτοῦσαν γνωρίζει ἀπλῶς καὶ δὲν συγγενεύει μετ' αὐτῆς οὐδὲν δὲ συμφέρον προσδοκᾷ ἀπὸ τὴν ἔκβασιν τῆς προκειμένης ὑποθέσεως. Ὁρκισθεὶς ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὸ ἄρθρον 425 Κωδ. Πολ. Δικονομίας καὶ ἐξετασθεὶς κατέθεσε τὰ ἑξῆς: Τὸν διαθέτην Δημήτριον Παπαδήμαν, ὡς καὶ τὸν ἀδελφόν του Βασίλειον ἐγνώριζον. Ἀπὸ διαφόρους συζητήσεις πὺρ κάναμε, μοῦ ἔλεγον ὅτι τὰ χρήματα ἤθελον νὰ διατίθενται διὰ τὴν κατασκευὴν κοινοτικῶν ἔργων εἰς τὴν αἰτοῦσαν Κοινότητα πρὸς ὄφελος ὅλων τῶν κατοίκων.

Μεθ' ὃ τὸ Δικαστήριον ἐπεφυλάχθη νὰ ἀποφασίσῃ.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη τὸ παρὸν πρακτικόν.

Ὁ Δικαστὴς
Ἀθ. Ποῦλος

Ἡ Γραμματεὺς
Μ. Τσόλκα

Ἐκτακτος Συνεδρίασις τῆς 1 Ἰουλίου 1971

Τὸ Δικαστήριον συγκροτηθὲν ὡς ἀνωτέρω καὶ συνεδρίασαν δημοσίᾳ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ του, ἐδημοσίευσεν, ἐν ἀπουσίᾳ τῆς αἰτούσης καὶ τοῦ πληρεξουσίου αὐτῆς, τὴν κάτωθι ὑπ' ἀριθμ. 1252/1971 ἀπόφασίν του, ἔχουσαν οὕτω:

Σκεφθὲν κατὰ τὸν Νόμον

Ἐπειδὴ, διὰ τῆς ὑπὸ κρίσιν αἰτήσεως διώκεται ὅπως, καθ' ἑρμηνείαν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 69553/1927 δημοσίας διαθήκης τοῦ ἀποβιώσαντος Δημητρίου ἢ Τάκη Κων. Παπαδήμα, συνταγείσης ἐνώπιον τοῦ Συμβολαιογράφου Λαρίσης Ἐπαμεινώνδα Φαρμακίδου, ἀναγνωρισθῆ, ὅτι διὰ τῆς διαθήκης ταύτης ὁ διαθέτης ἠθέλησεν ὅπως τὰ εἰσοδήματα τῆς ὑπὲρ τῆς αἰτούσης Κοινότητος καταληφθεῖσης περιουσίας διατίθενται ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ἐκτέλεσιν κοινωφελῶν ἔργων. Οὕτως ἔχουσα ἡ αἰ-

τησις, ἥς ἀντίγραφον μετὰ πράξεως ὀρισμοῦ δικασίμου ἐπεδόθη νομίμως καὶ ἐμπροθέσμως εἰς τὸν παρὰ τῷ Πρωτοδικεῖῳ Ἀθηνῶν Εἰσαγγελέα καὶ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν (βλ. ὑπ' ἀριθ. 12440β/12 - 5 - 1971 καὶ 12463β/13 - 5 - 1971 ἀποδεικτικὰ τοῦ δικαστικοῦ Κλητῆρος Σταύρου Κουλουρίδη), εἶναι νόμιμος κατ' ἄρθρα 71 Κ. Πολ. Δ., 173 Α.Κ. καὶ δέον ὅπως ἐρευνηθῇ οὐσία κατὰ τὴν προκειμένην διαδικασίαν (ἄρθρ. 886 Κ. Πολ. Δ.). Νόμιμος ὡσαύτως τυγχάνει καὶ συνεκδικαστέα μετὰ τῆς αἰτήσεως καὶ ἡ παραδεκτῶς ἐπ' ἀκροατηρίου, ἄνευ ἐγγράφου προδικασίας, ἀσκηθεῖσα (Κ. Πολ. Δ. 798 παρ. 2) προσθετος ὑπὲρ τῆς αἰτούσης παρέμβασις τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν.

Ἐπειδὴ, ἐκ τῆς ἐπικαλουμένης καὶ ἐν κεκρωμένῳ ἀντιγράφῳ προσαγομένης ὑπ' ἀριθ. 69553/1927 δημοσίας διαθήκης τοῦ Δημητρίου ἢ Τάκη Κων. Παπαδήμα, συνταγείσης ἐνώπιον τοῦ Συμβολαιογράφου Λαρίσης Ἐπαμεινώνδα Φαρμακίδου, ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ ἐν λόγῳ διαθέτης ὥρισε διὰ ταύτης τὰ ἑξῆς : « Ἐγκαθιστῶ κληρονόμους μου τὴν κοινότητα τῆς Πατρίδος μου Καστάνιανης, τὴν σύζυγόν μου Δέσποιναν, τὴν γυναικαδέλφην μου Στυλιανὴν καὶ ψυχοκόρην μου Τριανταφυλλιὰν καὶ ἀφήνω εἰς τὴν σύζυγόν μου Δέσποινα τὴν ἐφ' ὄρου ζωῆς τῆς ἐπικαρπίαν τῶν δύο ἐνταῦθα οἰκιῶν μου ἧτοι τῆς οἰκίας ἐν ἣ διαμένει μεθ' ὄλων τῶν ἐν αὐτῇ οἰκιακῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν καὶ κινητῶν τῆς οἰκίας ἐν ἣ διαμένει ὁ Ἰούλιος Βιανέλλης ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως ἂν αὕτη ἔλθῃ εἰς νέον γάμον νὰ χάσῃ τὸ κληρονομικόν τῆς τοῦτο δικαίωμα, εἰς τὴν γυναικαδέλφην μου Στυλιανὴν καὶ τὴν ψυχοκόρην μου Τριανταφυλλιὰν ἀφήνω ὁμοῦ τὸ ἐνταῦθα καὶ ὀπισθεν τῆς οἰκίας μου κείμενον μανδρομένον οἰκόπεδον.. ἅπασαν δὲ τὴν λοιπὴν κατὰ τὸν χρόνον τοῦ θανάτου μου εὑρεθησομένην ὀπουδήποτε παντὸς εἶδους περιουσίαν ὡς καὶ τὴν ἐκκαθαρισθησομένην περιουσίαν μου ἐν Λαμῖα ἀφήνω εἰς τὴν κοινότητα Καστάνιανης. Εἰς τὴν ἀνεψιάν μου Πάτραν θυγατέρα τοῦ ἀδελφοῦ μου Κων. Παπαδήμα ἀφήνω λόγῳ κληροδοσίας δραχμὰς εἴκοσι χιλιάδας τὰς ὁποίας θὰ λάβῃ ὅταν ἐξευρεθοῦν

χρήματα ἐκ τῆς περιουσίας μου εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν διαμένω
 καὶ τῆς ὁποίας τὴν ἐπικαρπίαν ἀφήνω ὡς ἄνω εἰς τὴν σύζυγόν
 μου Δέσποιναν. Δικαιοῦται μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς νὰ διαμένῃ
 ἐν αὐτῇ ὁ γυναικάδελφός μου Ἀναστάσιος Καίτης καὶ ἡ γυ-
 ναικαδέλφη μου Στυλιανὴ ἐπὶ δέκα ἔτη ἄνευ πληρωμῆς τινος χω-
 ρὶς νὰ δικαιοῦται ὁ γενικὸς κληρονόμος μου ἦτοι ἡ Κοινότης τῆς
 Καστάνιανης νὰ ἐξώσῃ αὐτοὺς τῆς οἰκίας. Ἐν τέλει δηλώ ὅτι
 ἐκτελεστὴν τῆς διαθήκης μου ὅσον ἀφορᾷ τὴν περιουσίαν τὴν
 περιεχομένην εἰς τὴν ὡς ἄνω Κοινότητα διορίζω τὸν ἀδελφόν
 μου Βασίλειον Κ. Παπαδήμαν, κάτοικον Καστάνιανης». Σαφῆς
 ἐκ τούτων εἶναι ἡ βούλησις τοῦ διαθέτου ὅπως ἐγκαταστήσῃ
 τὴν αἰτουσαν κοινότητα κληρονόμον του ἐπὶ τῆς ἐν αὐτῇ περι-
 γραφομένης περιουσίας του ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως τὰ εἰσοδήματα
 αὐτῆς διατίθενται διὰ τὴν ἐκτέλεσιν κοινωφελῶν ἔργων εἰς τὴν
 ἰδιαιτέραν του Πατρίδα. Πρὸς τοῦτο μάλιστα διώρισε ἐκτελε-
 στὴν τῆς διαθήκης του τὸν ἀδελφόν του Βασίλειον Κ. Παπαδή-
 μαν, κάτοικον τῆς κοινότητος. Ἡ ἄποψις ὅτι τὰ καταλειφθέντα
 ἀποτελοῦν περιουσίαν τῆς Κοινότητος, δυναμένην νὰ διατεθῇ
 καὶ διὰ τὴν κάλυψιν τῶν δαπανῶν διοικήσεώς της, οὐδαμῶς
 δύναται νὰ εὔρη ἔρεισμα εἰς τὴν διαθήκην, γνωστῆς οὔσης ἄλ-
 λωστε τῆς βουλήσεως τῶν διαθετῶν εἰς παρομοίας περιπτώσεις
 ὅπως διὰ τῶν καταλειφθέντων ἐκτελεσθούν κοινωφελῆ ἔργα
 πρὸς διατήρησιν τῆς μνήμης των καὶ τῆς εὐεργεσίας των εἰς
 τοὺς μεταγενεστέρους. Ὅθεν, δέον νὰ γίνουν δεκταὶ ἢ τε αἴτη-
 σις καὶ ἡ πρόσθετος παρέμβασις κατὰ τὰ ἐν τῷ διατακτικῷ.

Δ Ι Α Τ Α Υ Τ Α

Συνεκδικάζει τὰς ὑπὸ κρίσιν αἵτησιν καὶ πρόσθετον πα-
 ρέμβασιν.

Δέχεται ταύτας.

Ἐρμηνεῦον δὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 69553/1927 δημοσίαν διαθή-
 κην τοῦ Δημητρίου ἢ Τάκη Κων. Παπαδήμα, συνταγείσαν ἐνώ-
 πιον τοῦ Συμβολαιογράφου Λαρίσης Ἐπαμεινώνδα Φαρμακίδου
 καὶ δὴ τὰς εἰς τὴν αἰτουσαν κοινότητα ἀναφερομένας διατάξεις

της, ἀποφαίνεται, ὅτι δι' αὐτῆς ὁ ρηθεὶς διαθέτης ἐγκατέστησε τὴν αἰτουσαν Κοινότητα κληρονόμον του ἐπὶ τῆς ἐν αὐτῇ (διαθήκῃ) περιουσίας του ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως τὰ εἰσοδήματα αὐτῆς διατίθενται ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ἐκτέλεσιν κοινωφελῶν ἔργων εἰς ταύτην (αἰτουσαν).

Ἐκρίθη ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη ἐν Ἀθήναις τῇ 1ην Ἰουλίου 1971.

Ὁ Πρόεδρος
Ἀθ. Ποῦλος

Ἡ Γραμματεὺς
Μ. Τσόλκα

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον. Ἐν Ἀθήναις τῇ 14-8-1971 Ὁ Γραμματεὺς (Τ. Σ.) Θ. Σιδηροκαστρίτου.

ΕΘΕΩΡΗΘΗ Διὰ τὴν νόμιμον σήμανσιν καὶ τὴν κατὰ σειράν τῆς παραγγελίας ἔκδοσίν του. Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 - 8 - 1971. Ἡ προϊσταμένη τοῦ τμήματος α. α. (Τ. Σ.) Στέλλα Καλλέργη.

ΕΘΕΩΡΗΘΗ Διὰ τὴν νόμιμον σήμανσιν καὶ τὴν κατὰ σειράν τῆς παραγγελίας ἔκδοσίν του. Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 - 8 - 1971. Ἡ προϊσταμένη τοῦ τμήματος α. α. (Τ. Σ.) Στέλλα Καλλέργη.

ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ὁ Εὐεργετικὸς Σύλλογος ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ὁ ὁποῖος ἰδρύθη ἐν Ἀγίῳ Λουδοβίκῳ Ἀμερικῆς τὴν 30 Ἰουνίου 1909 καὶ ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξεν ἀξιόλογον δρασίμ, τιμᾶ πρῶτον τοὺς πρωτοστατήσαντας διὰ τὴν ἴδρυσιν καὶ δεύτερον τοὺς μετέπειτα διατελέσαντες ὡς μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Ἄν καὶ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς μεταβάσεως εἰς Ἀμερικὴν ἦτο ὀλίγον, ἡ πρώτη των σκέψις ἦτο νὰ ἰδρῦσουν Σύλλογον, πού σκοπὸν εἶχεν μὲ κάθε τρόπον νὰ βοηθήσουν τὸ γούριον των.

Ἀπὸ τὰ ἄρθρα 1 - 2 - 3 - 4 - καὶ 5 τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Συλλόγου, δύναται τις νὰ συμπεράνη πόσον ἦτο τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὰ κοινοτικά ζητήματα τῶν τέκνων τῆς Καστάνιανης καὶ πόση ἡ φλόγα τοῦ Πατριωτισμοῦ.

Τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συλλόγου τὰ μέλη ἀνῆλθον εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας χάρις τῇ δραστηρίᾳ ἐνεργείᾳ τῶν ἰδρυτῶν καὶ τῶν διαχειριζομένων τὴν διοίκησιν καὶ ἐντὸς ἐλαχίστων ἐτῶν πραγματοποιοῦνται οἱ σκοποὶ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συλλόγου.

Διατίθενται ἄρκετὰ χρηματικὰ ποσὰ διὰ τὴν ἀγορὰν ἐποπικῶν μέσων διδασκαλίας καὶ μελέτης τῶν μαθητῶν καὶ δεύτερον διὰ τῶν ἀποσταλέντων χρημάτων γίνεται ἡ ἔναρξις διὰ τὴν συγκέντρωσιν ὑλικῶν διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς νέας ἐκκλησίας.

Τὸ ἔτος 1915 διὰ τῶν ἀποσταλέντων χρημάτων ἡ κοινότης ἠγόρασεν ἓν μερίδιον παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου Δούκα εἰς θέσιν Ντούπιστα καὶ τὸ ὁποῖον ἡ Κοινότης ἐχρησιμοποίει πρὸς βοσκὴν τῶν μεγάλων ζώων καὶ ξύλευσιν τῶν κατοίκων μέχρι τὸ 1940.

Ὁλόκληρος ἡ περιοχὴ Ντουπίστης ἀπετελεῖτο ἀπὸ ὀκτῶ μερίδια ἑπτὰ μερίδια τῶν Μπέϊδων καὶ ἐν τοῦ Κ. Δούκα, τὸ ὁποῖον οὗτος ἠγόρασεν παρὰ τῶν Μπέϊδων καὶ τὸ ὁποῖον ἠγοράσθη

παρὰ τῆς Κοινότητος μὲ χρήματα τοῦ προαναφερθέντος Συλλόγου.

Ἡ Κοινότης Μπλιδγιάνης «Λαγγάδας» ἐτύγγανε τσιφλίκιον τῶν Μπέϊδων ἐπὶ Τουρκίας.

Μετὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ ἐν λόγῳ μεριδίου ἡ κοινότης ἐνεπλάκη εἰς δικαστικὸν ἀγῶνα μετὰ τῆς Λαγγάδας, καὶ μετὰ τὴν ρύθμισιν τοῦ ὅλου θέματος τῆς ἐκτάσεως Ντουπίστης ὑπὸ τοῦ Κράτους, ἡ κατάστασις ἐξηκολούθει ὅπως καὶ πρότερον ἡ κοινότης ἐφέρετο ὡς ἰδιοκτήτρια τοῦ ἐνὸς ὀγδόου τοῦ ἀγορασθέντος μεριδίου παρὰ τοῦ Κ. Δούκα.

Τὸ ἔτος 1923 τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου διέθεσεν διάφορα χρηματικὰ ποσὰ διὰ φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς καὶ 1) ἀπέστειλεν εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ χρηματικὸν ποσόν, ἵνα προικοδοτηθοῦν δύο ὀρφανὰ Κορίτσια θύματα πολέμου 2) διέθεσεν χρηματικὸν ποσόν ὑπὸ τύπον δωρεᾶς εἰς τὰ ὀρφανοτροφεῖα Ἰωαννίνων καὶ 3) διέθεσεν χρηματικὸν ποσόν διὰ τὴν ἐνίσχυσιν ἀπόρων οἰκογενειῶν τῆς Ἐπαρχίας.

Τὸ ἴδιον ἔτος 1923 δαπάναις τοῦ Συλλόγου ἐγένετο ἡ κατασκευὴ τῶν ὑδραγωγείων καὶ δεξαμενῶν τῆς Κοινότητος ἡ δὲ ὅλη δαπάνη ἀνῆλθεν εἰς 150.000 δραχμάς.

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον ἐγένετο ἡ βρῦσις τῆς Ράχης, τῆς Γκάλινας τῆς Αἰίας, εἰς Στεργέους καὶ ἡ ἔξωθεν τῆς οἰκίας Μηρτσέκη.

Τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Σύλλογος ἐπλούτισεν τὸ Σχολεῖον μὲ θραγία νεωτάτου τύπου, μὲ γεωγραφικοὺς Χάρτας, ὑδρογείους Σφαίρας κ.λ.π.

Κατὰ τὸ ἔτος 1926 ὅποτε ἐγένετο ζήτημα Ἐπαρχιακοῦ Συλλόγου μὲ σκοπὸν τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν τοπικῶν γενικῶν ζητημάτων τῆς Ἐπαρχίας, ἐκάστη κοινότης ἔπρεπεν νὰ συνεισφέρει ἀνάλογον χρηματικὸν ποσόν, ὃ ὡς ἄνω ρηθεὶς σύλλογος Καστάνιανης προσέφερεν εἰς πρώτην δόσιν τὸ ποσόν τῶν 109.000 δραχμῶν διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ μὲ τὴν βεβαιότητα, ὅτι μετέπειτα θὰ ἠῦξανεν τὴν προσφορὰν.

Τὸ ἔτος 1928 διέθεσεν ἀρκετὸν χρηματικὸν ποσόν διὰ τὴν

ἀνοικοδόμησιν τῆς κεντρικῆς Ἐκκλησίας Ἅγιος Νικόλαος, πλείστα ὑλικά ἦσαν ἔτοιμα πρὸ πολλῶν ἐτῶν μὲ δαπανηθέντα χρήματα τοῦ Συλλόγου.

Ἡ προαναφερθεῖσα δραῖσις τοῦ Συλλόγου τιμᾷ τόσον τὰ ἐκάστοτε Δ. Σ. ὅσον καὶ τοὺς δωρητὰς καὶ συνδρομητὰς, τῶν ὁποίων δὲν ἔχομεν τὰ ὀνόματα νὰ μνημονεύσωμεν, ἵνα ἀποτελέσουν παράδειγμα πρὸς μίμησιν διὰ μεταγενεστέρας γενεάς, διὰ τὸ ἀναληφθὲν ὑπ' αὐτῶν ἔργον.

Ἐκ πληροφορίας τὸ πρῶτον Δ. Σ. ἀπετελέσθη ἐκ τῶν κάτωθι:

1. Γεώργιος Γκαραβέλας	Πρόεδρος.
2. Ἀπόστολος Χατζῆς	Ἀντιπρόεδρος.
3. Νικόλαος Γ. Γκόσιος	Γραμματεὺς.
4. Ἰωάννης Γ. Δούκας	Ταμίας
5. Γεώργιος Ταλῆς	Συμβούλος
6. Χρῆστος Ρούμπας	»
7. Δημήτριος Γκαραβέλας	»

Μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1940 μέχρι τοῦ 1944 οὐδεμία ἐπαφή ὑπῆρχεν μεταξὺ τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Κοινότητος, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τὰ ἐλάχιστα ἐναπομείναντα μέλη ἐν Ἀμερικῇ καὶ κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τῶν ἐδῶ χωριανῶν, ἀπεφασίσθη ἡ ἴδρυσις Συλλόγου εἰς τὸ χωρίον, πλὴν ὅμως οἱ εὕρισκόμενοι καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς Ἀμερικὴν δὲν ἔπαυσαν νὰ ἐνισχύουν τὸν ἐδῶ Σύλλογον μὲ χρήματα κατ' ἔτος καὶ νὰ ἐνδιαφέρονται δι' ὅλα τὰ κοινοτικά ζητήματα.

Κατωτέρω παραθέτω τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν ἄρθρων τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Συλλόγου.

ΕΠΙΜΟΡΦΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΝΙΤΣΟ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΩ ΔΟΥΔΟΒΙΚΩ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ

“ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ,,

ΤΥΠΟΙΣ "ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ,,

Εταιρεία Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΣΕ)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΔΙΑ ΤΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΝ
"ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΗ"

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΝΙΤΣΟ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΩ ΛΟΥΔΟΒΙΚΩ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Εὐεργετικοῦ Συλλόγου Καστάνιανης

«ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ συστάσεως, τοῦ σκοποῦ καὶ
τῶν πόρων τοῦ Συλλόγου

Ἄρθρον 1ον

Ἐπ' ἀδείᾳ τῆς Σεβαστῆς ἡμῶν Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως συνιστᾶται ἐν Ἀγίῳ Λουδοβίκῳ τῆς Ἀμερικῆς παρὰ τῶν ἐνταῦθα καὶ ἀπανταχοῦ τῆς Ἀμερικῆς εὐρισκομένων κατοίκων τοῦ χωρίου Καστάνιανης ἐπαρχίας Κονίτσης τῆς Ἠπείρου σύλλογος ὑπὸ τὸ ὄνομα Εὐεργετικὸς Σύλλογος Καστάνιανης «Ἅγιος Νικόλαος», σκοποὶ τοῦ ὁποίου εἰσὶν: 1) Ὁ σχηματισμὸς ἀναγκαίου κεφαλαίου πρὸς ἀνοικοδόμησιν τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου Καστάνιανης Ἅγιος Νικόλαος, καὶ 2ον) Ὁ σχηματισμὸς, ὅσα τῇ τελειοποιήσει τοῦ πρώτου σκοποῦ, εἰδικοῦ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου, ἵνα οἱ τόκοι τούτου χρησιμοποιηθῶσι πρὸς ἀγορὰν ὄλων τῶν ἀπαιτουμένων δι' ἕκαστον μαθητὴν καὶ μαθήτριαν, τῶν ἐκπαιδευομένων ἐντὸς τῶν σχολείων μας, καὶ τὴν τακτικὴν διατήρησιν τοῦ Ἑλληνοδιδασκάλου. Ἀμφότερα ὅμως τὰ κεφάλαια σχηματιζόμενα ἐκ διαφόρων συνδρομῶν θὰ κατατίθενται παρὰ τινι Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῇ ὑποδείξει τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου πρὸς τελειοποίησιν τῶν σκοπῶν τοῦ Συλλόγου.

Ἄρθρον 2ον

Πόροι τοῦ Συλλόγου εἰσὶ

- α'. Τὸ μέχρι σήμερον διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν εἰσπραχθὲν ποσόν.
- β'. Αἱ μηνιαῖαι συνδρομαὶ τῶν μελῶν.
- γ'. Αἱ διὰ παντὸς μέσου ἐγκρινομένου παρὰ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου προερχόμεναι πρόσοδοι.

"Αρθρον 3ον

Τὰ παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ κατατεθησόμενα ποσὰ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀναγκαίου καὶ τοῦ εἰδικοῦ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου δύνανται ν' ἀποσυρθῶσι μόνον τῇ ἀδείᾳ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου συμφώνως τῷ κανονισμῷ τοῦ Συλλόγου.

"Αρθρον 4ον

Χρόνος τῆς ἐνάρξεως ἀναλαβῆς τῶν ἀπαιτουμένων κεφαλαίων ἐκ τῆς Τραπεζῆς ὁρίζεται τὸ χιλιοστὸν ἐνεακοσιοστὸν δέκατον τέταρτον ἔτος (1914), καὶ ἐὰν τὸ ἀναγκαῖον κεφάλαιον δὲν ἔχη συλλεγῆι μέχρι τοῦ ἔτους τούτου πρὸς κατασκευὴν τῆς ἐκκλησίας, τότε ὁρίζεται καὶ ἀνακοινοῦται παρὰ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὡς ἑναρξίς ἀναλαβῆς τῶν χρημάτων τὸ χιλιοστὸν ἐνεακοσιοστὸν δέκατον ἕκτον ἔτος.

"Αρθρον 5ον

Ἄμα τῇ τελειοποιήσει τοῦ πρώτου σκοποῦ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον θὰ ἐργασθῆι εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ δευτέρου. Ὅφείλει συμφώνως τῷ κανονισμῷ νὰ προκαταθέτῃ τὰ ποσὰ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ἕως ὅτου οἱ τόκοι αὐτοῦ γίνωσιν ἱκανοὶ 1ον πρὸς ἀγορὰν τῶν ἀπαιτουμένων δι' ἕκαστον μαθητὴν καὶ μαθήτριαν ἐκ τῶν φοιτούντων εἰς τὰ σχολεῖα μας καὶ 2ον εἰς τὴν τακτικὴν διατήρησιν Ἑλληνοδιδασκάλου.

"Αρθρον 6ον

Ἄμα τῇ ἐνάρξει τῶν ἄνω ἔργων, τὸν Σύλλογον θὰ ἀντιπροσωπεύῃ 12μελὴς ἐπιτροπὴ ἐκλεχθησομένη παρὰ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου προεδρεύοντος ὁμως τοῦ τυγχάνοντος Μητροπολίτου Βελᾶς καὶ Κονίτσης, ὅστις ὀφείλει σὺν τῇ λοιπῇ ἐπιτροπῇ νὰ ἐργασθῆι συμφώνως τῷ κανονισμῷ ἐπιβληθησομένῳ αὐτῷ παρὰ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Δέον ὁμως ὁ ἐκ τῆς 12μελοῦς ταύτης ἐπιτροπῆς ἐκλεγείς ταμίας νὰ εἶναι πιστὸς καὶ ὀφείλει νὰ παρουσιάσῃ καὶ ἐγγυητὴν

πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἐκ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου σταλέντος αὐτῷ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον μὲ τὴν ὑπογραφήν τοῦ Μητροπολίτου θέλει μετρήσει εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα καὶ εἰς ἄλλας ἀνάγκας τῆς ἐργασίας. Ὅφείλει δὲ πάραυτα, ἅμα τῇ πληρωμῇ τοῦ ποσοῦ, νὰ ἀποστείλῃ τὰς ἀποδείξεις τῆς πληρωμῆς τοῦ ὀρισθέντος ποσοῦ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Συλλόγου καὶ τὸ ὁποῖον ταμεῖον ὀφείλει πάραυτα, ἅμα τῇ παραλαβῇ τῶν ἀποδείξεων, νὰ ἀνακοινώσῃ τοῦτο εἰς τὸν πρόεδρον καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Βον

Περὶ ἔδρας τοῦ Συλλόγου

Ἄρθρον 7ον

Ἐδρα τοῦ Συλλόγου ὀρίζεται ὁ Ἅγιος Λουδοβίκος τῆς Ἀμερικῆς καὶ χρόνος ἰδρύσεως ἡ 30ῆ Ἰουνίου 1909.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γον

Περὶ μελῶν τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν καθηκόντων αὐτῶν

Ἄρθρον 9ον

Τὰ τὸν Σύλλογον ἀπαρτίζοντα μέλη πρέπει νὰ ἔχωσιν ἡλικίαν ἀνω τῶν 15 ἐτῶν. Διαιροῦνται δὲ εἰς Τακτικά, Ἀντεπιστέλλοντα καὶ Ἐπίτιμα. Καὶ τακτικά μὲν μέλη εἰσὶ πάντες οἱ ἐκ τοῦ χωρίου Καστάνιανης ἢ ἄλλος τις ἐξ Ἠπείρου, Μακεδονίας καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, κατοικοῦντες ἐν Ἀγίῳ Λουδοβίκῳ, ὅταν προταθῶσιν ἐγγράφως καὶ ἐγκριθῶσι παρὰ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Ἀντεπιστέλλοντα δὲ οἱ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ τὰ αὐτὰ προσόντα ἔχοντες, διαμένοντες ὁμως μακρὰν τῆς ἔδρας τοῦ Συλλόγου, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τῆς Ἀμερικῆς. Ἐπίτιμα δὲ τέλος, ἄνδρες παντὸς γένους καὶ ἐθνικότητος διαπρέποντες ἐν ταῖς ἐπιστήμαις ἢ κατέχοντες ὑπέροχον κοινωνικὴν θέσιν καὶ σπουδαίως συντελέσαντες εἰς τὴν εὐόδωσιν τοῦ

σκοποῦ τοῦ Συλλόγου, ἐὰν προταθῶσιν ἐγγράφως δι' ἠτιολογημένης προτάσεως ὑπὸ τεσσάρων τοῦλάχιστον τακτικῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου καὶ ἐγκριθῶσι παρὰ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Τὰ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐν Ἀγίῳ Λουδοβίκῳ κατοικοῦντα μέλη τοῦ Συλλόγου, ἐὰν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους, ἐθνικότητος, θρησκείας καὶ γλώσσης, κατατάσσονται εἰς τὴν τάξιν τῶν τακτικῶν, ἐὰν δὲ οὐ, εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐπιτίμων.

Ἄρθρον 10ον

Πᾶν μέλος τακτικόν, ἀντεπιστέλλον ἢ ἐπίτιμον ὑποχρεοῦται ἅμα τῇ ἐγγραφῇ αὐτοῦ νὰ προκαταβάλλῃ εἰς τὸν Ταμίαν τοῦ Συλλόγου, ἐὰν μὲν εἶναι ἐκ τῶν ἐν Ἀμερικῇ εὕρισκομένων, 2 δολλ. διὰ τὴν ἐγγραφήν αὐτοῦ καὶ 1 δολλ. διὰ μηνιαίαν συνδρομὴν αὐτοῦ. Ἐὰν εἶναι ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι, 10 δραχ. διὰ τὴν ἐγγραφήν καὶ 2 1/2 δραχμ. διὰ μηνιαίαν συνδρομὴν αὐτοῦ. Καὶ ἐὰν ἐκ τῶν ἐν Τουρκίᾳ καὶ ἀπανταχοῦ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, 20 γρ. διὰ τὴν ἐγγραφήν αὐτοῦ καὶ 5 γρ. διὰ μηνιαίαν συνδρομὴν αὐτοῦ.

Ἐπαφίεται ὁμοῦς εἰς τὴν γενναιοδωρίαν αὐτῶν ὅπως, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τοὺς κυρίους σκοποὺς τοῦ Συλλόγου, οἰκιοθελῶς ἐπαυξάνωσι τὴν μηνιαίαν αὐτῶν συνδρομὴν, ἀναλόγως τῶν πόρων καὶ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δον

Περὶ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου
καὶ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ

Ἄρθρον 17ον

Τὸν Σύλλογον διοικεῖ ἑπταμελὲς Διοικητικὸν Συμβούλιον ἐκ τῶν ἐν Ἀγίῳ Λουδοβίκῳ τακτικῶν μελῶν, ἀποτελουμένων ἐξ ἑνὸς Προέδρου, ἑνὸς Ἀντιπροέδρου, ἑνὸς Γραμματέως καὶ τεσσάρων Συμβούλων. Τὰ μέλη αὐτοῦ ἐκλέγονται διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ ἐργάζονται ἀμισθεί, ἢ δὲ ὑπηρεσία αὐτῶν διαρκεῖ ἐπὶ ἓν ἔτος. Τὰ αὐτὰ ὁμοῦς πρόσωπα δύνανται νὰ ἐκλεχθῶσι καὶ ἐκ νέου.

Ἄρθρον 20ὸν

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον εἶνε ὑπεύθυνον διὰ πᾶσαν κατάχρησιν γινομένην ὑπὸ τοῦ Ταμίου καὶ αὐτῆς εἰσέτι τῆς 12μελοῦς ἐπιτροπῆς ἐκλεχθησομένης ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου πρὸς ἀντιπροσώπευσιν αὐτοῦ διὰ πᾶν ἐνδιαφέρον ἀφορῶν εἰς τὰ ζητήματα τῆς ἀνοικοδομήσεως αὐτῆς τῆς Ὁρθ. Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς προόδου τῶν σχολείων μας περὶ οὗ ὁ Σύλλογος ἀποβλέπει. Ὅφειλει δὲ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἵνα συμμορφωθῇ συμφώνως τοῦ 6ου ἄρθρου τοῦ κανονισμοῦ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν χρημάτων τοῦ Συλλόγου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Εον

Εὐεργέται καὶ δωρηταί

Ἄρθρον 30ὸν

Ὁ προσφέρων ἐφ' ἅπαξ εἰς τὸν Σύλλογον χρήματα ἢ ἀντικείμενα ἀξίας ἄνω τῶν 10 δολλαρίων ἀνακηρύσσεται ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου δωρητής.

Ἄρθρον 31ον

Ὁ προσφέρων ἐφ' ἅπαξ εἰς χρήματα ἢ ἀντικείμενα ἀξίας ἄνω τῶν πενήκοντα (50) δολλαρίων ἀνακηρύσσεται εὐργέτης.

Ἄρθρον 32ον

Μέγας εὐεργέτης ἀνακηρύσσεται ὁ προσφέρων εἰς τὸν Σύλλογον χρήματα ἢ ἀντικείμενα ἀξίας ἄνω τῶν ἑκατὸν δολλαρίων, τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ ἐγγράφεται ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τοῦ Συλλόγου.

ΚΑΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Γενικαὶ διατάξεις

Ἄρθρον 42ον

Ὁ Σύλλογος ἐορτάζει τὴν ἐπέτειον τῆς ἰδρύσεώς του τὴν ἡμέραν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

Ἄρθρον 43ον

Εἰς τὰς ἑορτὰς παρουσιάσεις καὶ ὑποδοχὰς ἕκαστον μέλος ὑποχρεοῦται καὶ ὀφείλει νὰ τηρῇ ἀπαρεγκλήτως τὴν ὀρισθεῖσαν αὐτῷ θέσιν μετὰ σεβασμοῦ.

Ἄρθρον 46ον

Ὁ παρὼν κανονισμὸς ἐπέχει θέσιν δημοσίου ἐγγράφου. Δύναται δὲ νὰ ἀναθεωρηθῇ ὁπότεν ζητήσωσι τοῦτο τὰ 2/3 τῶν τακτικῶν μελῶν. Αὐτοδικαίως δὲ μετὰ πενταετίαν. Δέον ὅμως πᾶσα τροποποίησις νὰ περιορίζηται μόνον ὡς πρὸς τὸ Διοικητικὸν μέρος τῆς λειτουργίας τοῦ Συλλόγου. Τοῦ δὲ κυρίως ἐκπαιδευτικοῦ σκοποῦ μένοντος ἀθίκτου καὶ ἀμεταβλήτου ὅπως νῦν ἔχει ἐν τῷ Κεφαλαίῳ Α΄, ἄρθρῳ 1ῳ.

Ἄρθρον 47ον

Ὁ Σύλλογος ἔχει σφραγίδα φέρουσαν ἐν τῷ μέσῳ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Νικολάου μετὰ τὰς λέξεις «Ἅγιος Νικόλαος», πέριξ δὲ τὰς λέξεις: «Εὐεργετικὸς Σύλλογος Καστάνιανης, St. Louis, Mo., 1909».

Ἄρθρον 48ον

Κατὰ τὰς συνεδριάσεις τοῦ Συλλόγου ἀπαγορεύονται ἀπολύτως αἱ πολιτικαὶ καὶ αἱ προσωπικαὶ συζητήσεις, ὃ δὲ προκαλῶν τοιαύτας ἀποβάλλεται ἀμέσως ἐκ τῆς αἵθουσῆς τῶν συνεδριάσεων.

ἈΡΘΡΟΝ ΑΚΡΟΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ

Ὁ Σύλλογος οὐδέποτε θεωρεῖται διαλελυμένος ὅταν ὅμως ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν αὐτοῦ σὺν τοῖς τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου δὲν ὑπερβαίνει τοὺς δέκα, τότε ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διακόπτει ἀορίστως τὰς ἐργασίας του, ἢ δὲ περιουσία αὐτοῦ ἢ τε κινητὴ καὶ ἢ ἀκίνητος ἀνατίθεται διὰ πρωτοκόλλου πρὸς φύλαξιν ὑπὸ τῶν τέως μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου εἰς πενταμελῆ ἐπιτροπὴν μικτὴν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ τε Διοικητικοῦ Συμ-

βουλίου καὶ τῶν τακτικῶν. Ἀντίγραφον τοῦ πρωτοκόλλου τούτου ἀποστέλλεται ἀμέσως καὶ πρὸς τὴν ἐφορίαν τοῦ χωρίου Καστάνιανης. Γίνεται δὲ ἡ ἀνασύστασις καὶ ἄρχονται αἱ ἐργασίαι τοῦ Συλλόγου ὅποταν ἀποφασίσωσι τοῦτο ἐν συνεδριάσει πλέον τῶν εἴκοσι (20) μελῶν ἐκ τῶν πρώην τοιούτων τοῦ Συλλόγου, ἅτινα ὑποχρεοῦνται πρῶτον εἰς τὴν ἔγκρισιν τῶν ἄρθρων τοῦ παρόντος κανονισμοῦ. Οὐδέποτε δὲ καὶ εἰς οὐδεμίαν περίστασιν δύνανται ν' ἀλλοιωθῶσιν οἱ ἀρχικοὶ σκοποὶ τοῦ Συλλόγου.

Ἐν Ἀγίῳ Λουδοβίκῳ τῇ 15/28 Αὐγούστου 1909

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΚΑΙ ΤΑ
ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Βιβλιοθήκη Κόνιτς

ΤΟΠΙΚΗ ΦΙΛΟΔΑΣΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ ΝΕΩΝ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ

Ἡ Τοπικὴ Φιλοδασικὴ Ἑνωσις Νεολαίας Καστάνιανης — Κονίτισης ἰδρύθη τὴν 1ην Ἀπριλίου 1928 καὶ ἀνέπτυξεν ἀξιόλογον δρασίαν μέχρι τὸ ἔτος 1940.

Σκοπὸς τῆς τοπικῆς ταύτης Ἑνώσεως ἦτο ἡ φυσικὴ καὶ τεχνικὴ ἀναδάσωσις τῶν πέριξ λόφων καὶ βουνῶν, ἡ δενδροφύτευσις τῶν σπουδαίων τοποθεσιῶν τῆς περιφερείας καὶ ἐν γένει ὁ διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς βλαστήσεως τοποθεσιῶν τῆς περιφερείας καὶ ἐν γένει ὁ διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς βλαστήσεως ἐξωραϊσμός τοῦ τόπου, ἡ προστασία ἐν γένει τῶν φυτῶν καὶ δένδρων καὶ ὁ ἐξευγενισμός τῶν ἀγρίων ἀλλ' ὀπωροφόρων τοιούτων.

Ἰδρυσις

Ἡ ἰδρυσις τοῦ Σωματείου τούτου ἀρχεῖται ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1928, εἰς τὴν ἰδρυσιν ἐπρωτοστάτησαν ὅλα τὰ προοδευτικὰ παιδιὰ τῆς Καστάνιανης καὶ προσέφερον διὰ τὴν ἰδρυσιν ἀρκετοὺς κόπους καὶ θυσίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς ἰδρύσεως, διότι δὲν ὑπῆρχον ἀρκετοὶ νέοι εἰς τὸ χωρίον νὰ ἀποτελέσουν τὴν διοίκησιν τοῦ Συλλόγου, διότι συμφώνως πρὸς τὸ ἀρθρον 3 μόνον τακτικὰ μέλη ἠδύναντο νὰ ἐγγραφοῦν πάντες οἱ ἄγοντες ἡλικίαν ἀπὸ τὸ 15ον ἔτος ἕως τὸ 35ον ἀπὸ τὸ 35ον ἔτος καὶ ἄνω ὠνομάζοντο ΕΤΑΙΡΟΙ μὴ δυνάμενοι νὰ ἀποτελέσουν μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Τὰ πρῶτα ἔξοδα τῆς ἰδρύσεως ἀντιμετωπίσθησαν διὰ μιᾶς λαχειοφόρου ἀγορᾶς, ὅπου πάντες οἱ κάτοικοι προσέφερον τὸν ὀβολόν των εἰς τὸ λαχεῖον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἔφερεν περὶ τὰς 1.500 δραχμὰς κέρδη καὶ διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου ἀντιμετωπίσθησαν τὰ ἔξοδα τῆς ἰδρύσεως τῆς Φ.Ε.Ν. Καστάνιανης.

Αἱ ἐκκλήσεις τοῦ πρώτου Δ. Συμβουλίου πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ ἐσωτερικῷ ἔσχον βαθεῖαν ἀπήχησιν καὶ παντοῦ ἰδρύθησαν παραρτήματα.

Παράρτημα 1ον ἰδρύθη εἰς Ἀθήνας καὶ τοῦ ὁποίου ἡ δρασίς ἦτο ἀξιόλογος, διότι ἀπετελεῖτο ἀπὸ προοδευτικὰ καὶ ἱκανὰ στοιχεῖα 2ον εἰς τὴν Ἀμερικὴν Νιτηρόϊτ καὶ τοῦ ὁποίου ἡ οἰ-

κοινοτική ενίσχυσις ἦτο σημαντικὴ 3ον εἰς Δράμαν καὶ ἡ συμβολὴ τούτου ἦτο ἀξιόλογος 4ον εἰς Ἀγρίνιον ἀπὸ νέους μὲ ζῆλον διὰ τὴν πρόοδον καὶ 5ον εἰς Ἰωάννινα ἀπὸ προοδευτικὰ μέλη, ποὺ ἀκόμα καὶ σήμερον ἐνδιαφέρονται διὰ πᾶν ζήτημα Κοινοτικὸν καὶ ἐκπολιτιστικὸν γιὰ τὸν τόπον.

Ἀργότερον ἰδρύθη εἰς Καρπενήσιον ἀπὸ ἄτομα, ποὺ ἐπονοῦσαν διὰ τὴν Πατρίδα.

Τὸ πρῶτον ἔτος προέβη εἰς τὴν ἀναδάσωσιν τῶν πέριξ λόφων καὶ διὰ καταλλήλων ἐνεργειῶν ἐξεδόθη διαταγὴ τοῦ Δασαρχείου Κονίτισης περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς βοσκῆς μεγάλων καὶ μικρῶν ζώων εἰς θέσιν «Στίκοβο», διὰ τῆς τότε ἐνεργείας τῆς Φ. Ἐνώσεως σήμερον θαυμάζομεν πάντες τὴν βλάστησιν εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, ποὺ πρότερον ἦτο μία γυμνὴ τοποθεσία.

Τὸ δεύτερον ἔτος ἀνέλαβεν τὴν συμπληρωματικὴν ἀναδάσωσιν τῶν πέριξ λόφων τοῦ χωρίου, καθὼς καὶ τὸν ἐμβολιασμὸν τῶν ἀγρίων δένδρων ἀλλ' ὀπωροφόρων καὶ ἀκόμα σώζονται εἰς πολλὰ σημεῖα τοῦ δάσους, ὀπωροφόρα δένδρα.

Τὸ αὐτὸ ἔτος προέβη εἰς τὴν σπορὰν ὀκάδων καστάνων εἰς τὴν περιοχὴν «Στίκοβο».

Τὸ 3ον ἔτος ἐτροποποίησεν τὰ δύο ἄρθρα τοῦ Καταστατικοῦ τὸ 3 - 4 καὶ διὰ τῆς τροποποιήσεως ταύτης τοῦ 3ου ἠδύνατο νὰ ἐγγραφοῦν τοπικὰ μέλη οἱ ἄγοντες ἡλικίαν ἀπὸ 15 ἕως 35 ἐτῶν καὶ οὕτω ἡ Ἐνωσ.ς δὲν ἀποτελεῖτο μόνον ἀπὸ νέους, ἀλλὰ καὶ μὴ νέους, πάντως προοδευτικοὺς διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ Συλλόγου.

Διὰ τοῦ 4ου ἄρθρου τροποποιηθέντος ὑπεχρεοῦτο πᾶν μέρος εἰς τὴν καταβολὴν δραχμῶν 25 κατ' ἔτος ἐκτὸς τῆς συνδρομῆς κατὰ μῆνα.

Τὸ αὐτὸ ἔτος προέβη εἰς τὴν σπορὰν 50 ὀκάδων καστάνων ἐξαιρετικῆς ποιότητος εἰς τὴν θέσιν Στίκοβο, καθὼς καὶ εἰς τὴν δενδροφύτευσιν 1.000 δενδρῶν ἐλάτης εἰς διαφόρους τοποθεσίας τῆς περιφερείας καὶ ἐμβολίασαν 200 ἄγρια δένδρα εἰς ὀπωροφόρα εἰς διάφορα σημεῖα.

Αἱ ὑπάρχουσαι σήμερον καστανεαὶ εἰς τὴν περιοχὴν Στί-

κοβο είναι ἔργον τῆς Φιλοδασικῆς Ἐνώσεως καὶ οἱ διερχόμενοι ἀπὸ τὴν περιοχὴν ταύτην κατὰ τὴν περίοδον τοῦ φθινοπώρου δοκιμάζουν τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων.

Εἰς τὴν προσπάθειαν ταύτην τὸ Κράτος ἔδειξεν τὸ ἐνδιαφέρον του καὶ ἡ Γενικὴ Διοίκησις Ἑπείρου διὰ τῆς ὑπ. ἀριθ. 27364/30/8/1930 ἀποφάσεως διέθεσεν Δραχμὰς 2.000.

Τὸ 1931 ἤρχισεν νὰ ἐνδιαφέρεται τὸ Κράτος διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐκμετάλλευσιν τῆς δενδροκομίας ὡς πλουτοπαραγωγικῆς πηγῆς εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Κονίτισης καὶ τὸ πρῶτον ἵδρυσεν ἐν τῷ χωρίῳ ἡμῶν σχολεῖον ἐμβολιαστῶν, κατὰ δὲ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν τότε εἰδικῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγρίων δένδρων πρὸς ἐμβολιασμὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀνήρχετο εἰς 5.000 δένδρα ἧτοι 70⁰/₀ μηλέας, 10⁰/₀ Κερασιές, 10⁰/₀ κορομηλιές καὶ 10⁰/₀ διαφόρων ἄλλων δένδρων.

Τὸν Ἰανουάριον τὸ ἔτος 1931 ἡ Φ. Ε. ἀφοῦ κατώρθωσεν, ὅπως παραχωρηθῆ παρὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐν τμῆμα γῆς ἐκτάσεως περίπου 3 στρεμμάτων διὰ ἀγροκήπιον εἰς τὴν θέσιν Ἅγιος Ἀθανάσιος «παρεχωρήθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 9-14-9-1931 πράξεως» καὶ διὰ προσωπικῆς ἐργασίας τῶν μελῶν καὶ μὲ ἐλάχιστα χρήματα ἐγένετο ὁ καθορισμὸς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐκεῖ ἀγρίων δένδρων καὶ ἡ διάνοιξις τῶν λάκκων καὶ ἐφυτεύθησαν 480 περίπου διάφορα ὀπωροφόρα δένδρα ἅπαντα ἐμβολιασμένα προμηθευθέντα παρὰ τῆς Γεωργικῆς Ὑπηρεσίας Ἰωαννίνων.

Ἐπίσης παρεχωρήθη παρὰ τῆς σχολικῆς ἐπιτροπῆς εἰς θέσιν Ἅγιος Χριστόφορος ἔκτασις 2 τεμαχίων ἀγροῦ καὶ ὁ ὁποῖος ἐχρησιμοποιήθη ὡς ὑποδειγματικὸν τμῆμα σπορείου, τμῆμα ἀμπέλου, τμῆμα λαχανοκήπου, ἐπίσης ἐσπάρησαν 15 ὀκάδες κάστανα καὶ 5 ὀκάδες ἀμύγδαλα, ἵνα μεταφυτευθοῦν κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος εἰς διάφορα μέρη ὡς καὶ 200 μοσχεύματα ἀμπέλου καὶ ταῦτα πρὸς μεταφύτευσιν δωρεὰν εἰς ἀπόρους οἰκογενείας.

Τὴν 6ην Μαΐου 1931 τῆς Μεσοπεντηκοστῆς, πρωτοβουλία τῆς Φ. Ἐνώσεως ἐτελέσθη ἡ ἑτησία ἐορτὴ τοῦ πρασίνου μὲ ὄλην τὴν μεγαλοπρέπειαν.

Μετὰ τὴν λειτουργίαν τῆς ἐκκλησίας συνεκεντρώθησαν ἅ-

παντες οί κάτοικοι εἰς τήν κεντρικήν πλατείαν καί τήν 10.30 ἐγένετο ἡ ἐκκίνησις τοῦ συγκεντρωθέντος πλήθους προπορευομένου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου μετὰ τῶν ἱερέων τῆς Σημαίας τῆς Φιλοδοσικῆς Ἑνώσεως, ὅλη ἐκείνη ἡ πομπή ἔφθασεν εἰς τήν θέσιν ἀμπέλια περιφέρειαν Ἁγίου Ἀθανασίου, ἔνθα ὑπῆρχεν τὸ ἀγρόκτημα.

Μετὰ τὸν τελεσθέντα Ἁγιασμόν ὁ τότε Πρόεδρος τῆς Φ. Ε. Κωνσταντῖνος Ν. Γκάσιος ἐξεφώνησεν ἓνα θαυμάσιον λόγον.

Ἐν ἀρχῇ ἀνέφερεν τήν δρασίαν τῆς Φ. Ε. καί τὸν ἐκπολιτιστικὸν σκοπὸν τῆς, τήν σημασίαν τοῦ δάσους, τήν προστατευτικὴν σημασίαν διὰ τὴν μεγαλυτέραν ἀπόδοσιν τοῦ ὕδατος καί τέλος τί πρέπει νὰ γίνῃ διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν καί τὰ ὀφέλη τὰ ὁποῖα θὰ προκύψουν εἰς τὴν κοινότητα καί εἰς τοὺς κατοίκους.

Τελευταίως ἔκαμεν ἑκκλησίαν εἰς τοὺς ἱερεῖς καί διδασκασκάλους καί εἰς ὅλους τοὺς κατοίκους νὰ βοηθήσουν τὸ ἔργον τῆς διατηρήσεως τῶν δασῶν καί τῆς ἀναδασώσεως τῶν γυμνῶν ἐκτάσεων τοῦ τόπου, μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι οὕτω προσφέρουν τὴν μεγαλυτέραν εὐεργεσίαν εἰς ἐκείνους, ποὺ ζοῦν τώρα, ἀλλὰ καί προπάντων εἰς τοὺς ἀπογόνους μας, διότι οὗτοι περισσότερον ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τὴν ἀνάστασιν αὐτὰ ποὺ ὑποδεικνύομεν, θὰ ἰδοῦν τὸν τόπον τῶν περισσότερον πολιτισμένον καί εὐτυχισμένον.

Περαιῶν τὸν λόγον τοῦ ηὐχαρίστησεν ἓνα ἕκαστον ποὺ ἐτίμησαν τὴν σημερινὴν ἑορτὴν τοῦ πρασίνου.

Μετὰ τὸν λόγον τοῦ προέδρου προσεφέρθησαν ἀναψυκτικὰ καί γλυκὰ καί ἐπερατώθη ἐν μέσῳ χαρᾶς ἐπραγματοποιήθη ἐμβολιασμός ὀπωροφόρων δένδρων καί ὁ καθαρισμός τοῦ ἀγροκηπίου.

Πόροι τῆς Ἑνώσεως

1. Αἱ Συνδρομαί, Δωρεαί, Κληρονομίαι.
2. Αἱ ἐπιχορηγήσεις ὑπὸ τοῦ Κράτους.
3. Ἐξ ἐκμεταλλεύσεως τῶν κήπων.

Δωρητῆς τῆς Φ. Ε. ἦτο ὁ Εὐθύμιος Καλησώρας.

Ἐταῖροι ἐν ὄλῳ 35, διότι ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, ὅτι ἐπρωτοστάτησαν καὶ μὴ νέοι διὰ τὴν σύστασιν καὶ οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῆς Ἐνώσεως.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω προαναφερθέντων ἔργων ἡ προσπάθεια συνεχίσθη καὶ ἀργότερον μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Φ. Ε. καὶ τῶν Διδασκάλων καὶ ὄλων τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου· τὸ Α΄ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου ἀπετελέσθη ἐκ τῶν κάτωθι :

1) Γεώργιος Μπίλης	Πρόεδρος.
2) Κωνσταντῖνος Γκέκας	Γραμματεὺς.
3) Γεώργιος Φακούρας	Ταμίας.
4) Εὐριπίδης Γκόσιος	Μέλος.
5) Τηλέμ. Ἀναγνωστόπουλος	Μέλος.

Ἡ Φ. Ε., ἡ ὁποῖα μέχρι τὸ ἔτος 1940 παρουσίασεν ἀξιόλογον δρασίαν, μετὰ τὸν πόλεμον καὶ τὴν κατοχὴν περιῆλθεν εἰς ἀδράνειαν καὶ ἔπαυσεν νὰ δρα ὡς Σωματεῖον πλέον.

Κατωτέρω παραθέτω τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν ἄρθρων τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Συλλόγου.

Εταιρεία Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Κόνιτσο

888

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΦΙΛΟΔΑΣΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ
ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ
ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ — ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Α'. ΣΚΟΠΟΣ

"Άρθρον 1ον

Ίδρύεται Σωματεῖον ὑπὸ τὴν ἑπωνυμίαν «**Τοπικὴ Φιλο-
δασικὴ Ἐνωσις Νέων Καστάνιανης ἑδρεῦον ἐν Καστάνια-
νῇ — Κονίτσης.**

Σκοπὸς τῆς τοπικῆς ταύτης ἐνώσεως εἶναι.

1) Ἡ φυσικὴ καὶ τεχνικὴ ἀναδάσωσις τῶν πέριξ λόφων καὶ βουνῶν, ἢ δενδροφύτευσις τῶν σπουδαίων τοποθεσιῶν τῆς περιφερείας καὶ ἐν γένει ὁ διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς βλαστήσεως ἐξωραϊσμὸς τοῦ τόπου.

2) Ὁ σχηματισμὸς δενδροστοιχιῶν καὶ ἡ δημιουργία ἀλσῶν περὶ τοὺς ἱεροὺς ναοὺς καὶ τὰ ἐξωκκλήσια. Τὰ οὕτω δημιουργούμενα ἄλση φέρουσι ὀνόματα καθοριζόμενα ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐκ συμφώνου μὲ τὴν ἀρμοδίαν δημοτικὴν ἢ κοινοτικὴν ἀρχήν.

3) Ἡ διάδοσις τῆς ἰδέας τῆς ἀναδασώσεως καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὰ δάση καὶ τὰ δένδρα, καθὼς καὶ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς προστασίας αὐτῶν, πρὸς δὲ ἢ συντήρησις καὶ διατήρησις τῶν τυχόν ὑπαρχόντων φυσικῶν μνημείων ἢ ἄλλων φυσικῶν καλλονῶν ἢ σπανίων δένδρων καὶ ὠφελίμων ζώων καὶ πτηνῶν καὶ ἡ προστασία αὐτῶν ἐν γένει.

4) Ἡ προστασία ἐν γένει τῶν φυτῶν καὶ δένδρων καὶ ὁ ἐξευγενισμὸς τῶν ἀγρίων ἀλλ' ὀπωροφόρων τοιούτων.

"Άρθρον 2ον

Ὁ σκοπὸς τῆς Ἐνώσεως ἐπιτυγχάνεται

1) Διὰ τῆς προστασίας τῆς φυσικῆς βλαστήσεως ἀπὸ πάσης

ἐν ἀνάγκῃ καρπώσεως καὶ βοσκῆς ἐπὶ τῶν κρινομένων καταλλήλων πρὸς δάσωσιν χώρων.

2) Διὰ τῆς ἰδρύσεως καὶ συντηρήσεως σπορείων ἢ φυτωρίων πρὸς παραγωγὴν τῶν ἀπαραιτήτων φυτῶν ἢ δένδρων καὶ διανομὴν αὐτῶν πρὸς τὰ μέλη καὶ τοὺς λοιποὺς πολίτας ὡς καὶ διὰ τῆς ἐκτελέσεως ἔργων τεχνητῆς ἀναδασώσεως ἐπὶ τῶν πρὸς τοῦτο καταλλήλων χώρων, εἴτε τῆς ἐνώσεως, εἴτε δημοσίων, τῶν ὁποίων τὴν παραχώρησιν πρὸς τὸν ἀποκλειστικὸν τοῦτον σκοπὸν δύναται κατὰ τὸν νόμον νὰ ἐπιτύχη παρὰ τοῦ Δημοσίου ἡ Ἐνωσις.

3) Δι' ἐορτῶν διαλέξεων καὶ δημοσιεύσεων περὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς ἐνώσεως καὶ τῆς χρησιμότητος τῶν δένδρων, φυτῶν καὶ ζώων.

4) Διὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ αἰσθήματος τοῦ σεβασμοῦ, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς προστασίας τῶν δένδρων, φυτῶν, πτηνῶν καὶ θηραματικῶν ἐν γένει ζώων ἀπὸ παντὸς κινδύνου ξένου πρὸς τὸν περιορισμὸν τοῦ ὀργανικοῦ τούτου κόσμου, ὡς καὶ διὰ τῆς λήψεως μέτρων μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἐνώσεως πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἔργων αὐτῆς.

5) Διὰ τῆς καταλλήλου διαφημίσεως τῶν ἀρχαιολογικῶν ἱστορικῶν καὶ ἱερῶν τόπων καὶ τῶν τυχόν ὑπαρχόντων φυσικῶν μνημείων ἢ καλλονῶν καὶ τῶν περὶ ταῦτα γενομένων ἐξωραϊστικῶν ἔργων, ἢ κέντρων ἀναψυχῆς.

6) Διὰ τῆς τοποθετήσεως φυλάκων πρὸς φύλαξιν τῶν ἀναδασουμένων χώρων κ.λ.π.

7) Διὰ παντὸς ἄλλου τρόπου κρινομένου προσφόρου διὰ τὸν σκοπὸν τῆς Ἐνώσεως.

Ἄρθρον 5ον

Μέλη τῆς Ἐνώσεως καθυστεροῦντα τὴν ἐξάμηνον αὐτῶν συνδρομὴν διαγράφονται ἀποφάσει τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἐφ' ὅσον ἐντὸς τῆς ἐπομένης δὲν ἤθελον καταβάλλῃ ταύτην.

Ὡσαύτως διαγράφονται ἀποφάσει τοῦ Διοικητικοῦ Συμβου-

λίου τὰ μέλη ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἐπιδεικνύουν διαγωγὴν ἀντικειμένην εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Ἑνώσεως.

Τὰ μέλη τῆς Ἑνώσεως λαμβάνουν δωρεὰν τὰ δημοσιεύματα αὐτῆς καὶ ἀπολαύουν τῶν καθοριζομένων ἐκάστοτε ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου πλεονεκτημάτων.

Γ'. ΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

Ἄρθρον 6ον

Πόροι τῆς Ἑνώσεως εἶναι.

- 1) Αἱ συνδρομαί, δωρεαὶ κληρονομίαι καὶ κληροδοσίαι.
- 2) Αἱ ἐπιχορηγήσεις τοῦ Κράτους τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων ἢ ἄλλων νομικῶν ἢ φυσικῶν προσώπων.
- 3) Τὰ ἐξ ἐκμεταλλεύσεων δασῶν, ἀλσῶν ἢ ἄλλων χώρων καὶ τῆς λοιπῆς ἀκινήτου ἰδιοκτησίας τῆς Ἑνώσεως προερχόμενα ἔσοδα, καθὼς καὶ τὰ προερχόμενα ἐξ ὀργανώσεως ἑορτῶν, λαχειοφόρων ἀγορῶν συναυλιῶν, διαλέξεων κ.λ.π.
- 4) Ἄλλοι πόροι καὶ δάνεια, ὅτινα τυχὸν ἤθελε συνάψει ἡ Ἑνωσις.

Πρὸς σχηματισμὸν ἀκινήτου περιουσίας ἡ Ἑνωσις ἔχει τὸ δικαίωμα, ὅπως ζητήσῃ ἵνα παραχωρηθῶσιν εἰς τὴν κυριότητα ταύτης παρὰ τοῦ δημοσίου ἢ ἄλλων νομικῶν προσώπων τυχὸν ὑπάρχουσαι ἀσκεπεῖς καὶ πρὸς τοὺς κειμένους νόμους εἰς τὴν κυριότητα τῆς Ἑνώσεως χρησιμοποιοῦνται ἀποκλειστικῶς πρὸς ἀναδάσωσιν ἢ ἄλλους σκοποὺς συνάδοντας πρὸς τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἑνώσεως.

Δ'. ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

- α') Διοικητικὸν Συμβούλιον καὶ ἀρμοδιότης αὐτοῦ

Ἄρθρον 7ον

Ἡ Ἑνωσις συνεργάζεται ἀρμονικῶς καὶ μετὰ τῶν τυχὸν εἰς παρακειμένας κοινότητας λειτουργουσῶν τοπικῶν Φιλοδασικῶν Ἑνώσεων, ὡς καὶ μετὰ τῆς τυχὸν παρὰ τῇ ἔδρᾳ τοῦ Δασαρχείου ἢ Δασονομείᾳ α' τάξεως λειτουργούσης τοπικῆς Φιλο-

δασικῆς Ἑνώσεως, παρὰ τῷ Διοικητικῷ Συμβουλίῳ καὶ τῇ Γενικῇ Συνελεύσει τῶν ὁποίων δύναται νὰ ἀντιπροσωπεύεται ἄνευ ψήφου δι' ἀντιπροσώπου ἢ ἀπεσταλμένου της ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Ε'. ΣΦΡΑΓΙΣ

"Ἀρθρον 21ον

Ἡ Ἑνωσις ἔχει ἰδίαν σφραγίδα φέρουσαν περίξ τὰς λέξεις «**Τοπικὴ Φιλοδασικὴ Ἑνωσις Νέων Καστανιάνης**» καὶ ἐν τῷ μέσῳ δένδρον.

ΣΤ'. ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ

"Ἀρθρον 22ον

Ἡ Ἑνωσις ἐν τῇ ἀποστολῇ αὐτῆς ὅπως ἐμπνεύσῃ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν συμπάθειαν τῶν πολιτῶν πρὸς τὰ δένδρα καὶ τὴν φύσιν τελεῖ κατ' ἔτος ἐπίσημον ἑορτὴν κατὰ τινὰ τῶν Κυριακῶν ἢ ἄλλων ἑορτῶν τοῦ χειμῶνος ἢ τοῦ ἔαρος ὀριζομένην ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, καθ' ἣν οἱ μαθηταὶ πάντων τῶν σχολείων μετὰ τὸν ἀγιασμόν καὶ τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τῶν διδασκάλων τῶν σπείρουσι σπόρους ἢ φυτεύουσι δασικὰ ἢ ἄλλα δένδρα ἐπὶ τῶν περίξ λόφων καὶ βουνῶν ἢ ἄλλων ἐκτάσεων καὶ ὑπόσχονται ὅτι θὰ συντρέχουν εἰς τὴν προστασίαν ἐν γένει τῶν ὠφελίμων δένδρων πτηνῶν καὶ ζῶων.

Ἡ Ἑνωσις ἐπιφυλάσσει τὸ δικαίωμα, ὅπως ἀπονέμῃ ἔπαινον εἰς πάντας ἐν γένει τοὺς ἰδίαις χερσὶν ἀναπτύξαντας ἀριθμὸν τινὰ δένδρων ἑτησίως.

Ἡ Ἑνωσις ἑορτάζῃ ὡσαύτως καθ' ἕκαστον ἔτος δι' ἱεροτελεστίας ἐν τῷ ἑξοχικῷ ναῷ τῆς Ἀναλήψεως καὶ ὀρισμένως τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς.

Ζ'. ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΙΑΤΑΞΕΙΣ

"Ἀρθρον 23ον

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀνάμιξις τῆς Ἑνώσεως εἰς τὴν πολιτικὴν,

καθὼς καὶ πᾶσα συζήτησις περὶ πολιτικῶν θεμάτων κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῶν Συνελεύσεων καὶ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον 27ον

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ψήφισιν τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ συγκειμένου ἐξ ἄρθρων 27, ἡ Α΄ Γενικὴ Συνέλευσις ἀκούσασα τῆς ἀναγνώσεως τοῦ καταστατικοῦ τούτου γενομένης παρὰ τοῦ κάτωθι προσυπογραφομένου γραμματέως, ἐνέκρινε παμψηφεί καὶ ἐνετείλατο τῷ Διοικ. Συμβουλίῳ, ἵνα ὑποβάλῃ αὐτὸ τῇ οἰκίᾳ ἐποπτεία συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 1 τοῦ περὶ σωματείων νόμου ὑπ' ἀριθ. 281/914 καὶ διενεργήσῃ πάσας τὰς νομίμους διατυπώσεις πρὸς ἀναγνώρισιν αὐτοῦ.

Ἐν Καστανιάνῃ τῇ 1ῃ Ἀπριλίου 1928

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον

Πρόσβλησις Κεντρικῆ Βιβλιοθήκῃ Κόνιτῃς

ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ»

Σύλλογος με ἀξιόλογον δραῖσιν, ὁ ὁποῖος ἰδρύθη τὸ ἔτος 1956.

Ἱστορικὸν τῆς ἰδρύσεως

Κατὰ τὸν πόλεμον καὶ τὴν κατοχήν, ὁ εἰς Ἀμερικὴν Σύλλογος «ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ» περιῆλθεν εἰς ἀδράνειαν, λόγω τοῦ ὅτι ἔμειναν ἐλάχιστα μέλη εἰς Ἀμερικὴν καὶ κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τῶν ἐδῶ χωριανῶν ἀπεφασίσθη ἡ ἴδρυσις Συλλόγου εἰς τὸ χωρίον μετὰ τὴν ὀνομασίαν «Προοδευτικὸς Φιλανθρωπικὸς Σύλλογος ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ».

Οἱ ἐν Ἀμερικῇ εὐρισκόμενοι χωριανοὶ ἐπεκρότησαν τὴν ἴδρυσιν καὶ κατ' ἔτος συμβάλλουν διὰ τῶν συνδρομῶν των εἰς κάθε προσπάθειαν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Συλλόγου.

Τὸν Ἰούλιον τὸ ἔτος 1956 πρωτοβουλία ὠρισμένων κατοίκων ἐγένετο ἡ πρώτη συνεδρίασις, τὸ πρακτικὸν τῆς ὁποίας παραθέτομεν κατωτέρω :

Πρακτικὸν Συνεδριάσεως ὑπ' ἀριθ. 1

Ἐν Καστανέα καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Καστανέας, σήμερον τὴν 8ην Ἰουλίου τρέχοντος ἔτους 1956 ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος Κυριακὴν καὶ ὥραν 5 μ. μ. πρωτοβουλία κατοίκων τοῦ χωρίου Καστανέας, ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ὀφέλη πού προέκυψαν ἐκ τοῦ πρώην ὑφισταμένου Εὐεργετικοῦ Συλλόγου ὁμογενῶν μας ἐν Ἀμερικῇ καὶ τὴν ἴδρυσιν τοιούτων Συλλόγων εἰς τὰ γειτονικά μας χωρία, ἀπεφάσισαν τὴν ἴδρυσιν Συλλόγου μετὰ τὴν ἐπωνυμίαν «Προοδευτικὸς Φιλανθρωπικὸς Σύλλογος ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ» μετὰ ἔδραν τὴν Καστανέα.

Οἱ συνελθόντες κάτοικοι διὰ πρακτικοῦ ἀποφάσεως ὑπογεγραμμένου ὑπὸ 25 περίπου μελῶν ἀνέθεσαν τὴν ὑποβολὴν του πρὸς ἀναγνώρισιν εἰς πενταμελῆ προσωρινὴν ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἐκ τῶν 1) Νικολάου Ι. Δούκα, 1) Εὐθυμίου Χ. Καλησώρα, 3) Ἀνδρέα Παπαχρήστου, 4) Διονυσίου Μούσιου καὶ 5) Ἀλεξάνδρου Κ. Γκάσιου.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη τὸ παρὸν ἀναγνωσθὲν καὶ βεβαιωθὲν ὑπογράφεται ὑπὸ τῆς προσωρινῆς Ἐπιτροπῆς.

Τὸ καταστατικὸν ἐνεκρίθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 246/1956 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Ἰωαννίνων.

Μετὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ καταστατικοῦ τὸ Δ/κὸν Συμβούλιον συνῆλθεν εἰς Σῶμα καὶ ἀπεφάσισεν, ὅπως τὸ παλαιὸν κτίριον «Ἀμελικό», τὸ ὁποῖον ἀνῆκεν εἰς τὴν Κοινότητα παραχωρηθῆ εἰς τὸν Σύλλογον διὰ τὴν ἀνέγερσιν ἑνὸς νέου κτιρίου, συγχρονισμένου, δυναμένου καὶ τὸ γραφεῖον τῆς κοινότητος καὶ τοῦ Συλλόγου νὰ στεγάσῃ καὶ ἔσοδα νὰ δημιουργηθοῦν ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως τῶν καταστημάτων, ἅτινα θὰ κατασκευασθοῦν, καθὼς καὶ ὁ ξενὼν νὰ ἔχη δύο δωμάτια πλήρως ἐξοπλισμένα διὰ κλινῶν μετὰ τῶν ἀπαραιτήτων εἰδῶν ὕπνου, διὰ τὴν φιλοξενίαν τῶν ἐκάστοτε διερχομένων ξένων ἐπισκεπτῶν.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 34 / 1 - 10 - 1956 πράξεως τοῦ Κ. Συμβουλίου παρεχωρήθη ὑπὸ τῆς Κοινότητος εἰς τὸν Σύλλογον τὸ παλαιὸν κτίριον «Ἀμελικό» ἐκτάσεως τ. μ. 108, διὰ τὴν ἀνέγερσιν νέου κτιρίου, γενομένης ἀποδεκτῆς τῆς δωρεᾶς τοῦ παραχωρημένου οἰκοπέδου, παρὰ τοῦ Συλλόγου.

Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἰδρύσεως τοῦ συλλόγου τὸ Δ. Σ. ἐκτυπώνει διπλότυπα εἰσπράξεως συνδρομῶν καὶ ἀποστέλλει ταῦτα εἰς Ἀθήνας, Θεσσαλονίκην, Ἰωάννινα, Πρέβεζαν, Ἀργεῖον, Δράμαν καθὼς καὶ εἰς Ἀμερικὴν.

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 17 / 10 - 8 - 1957 πρακτικοῦ τοῦ Δ. Σ. ἀνετέθη ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου κατὰ τὴ ἡμισυ εἰς ἐργολάβον, μετὰ τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως τοῦτο παραδοθῆ τὴν 27 - 12 - 1957, πρᾶγμα ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Πρόκειται περὶ τοῦ Ἰσογείου διαμερίσματος.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 5 / 28 - 10 - 1961 πρακτικοῦ τοῦ Δ. Σ. ἐνεκρίθη ἡ Δημοπρασία τοῦ δευτέρου ὀρόφου τοῦ κτιρίου.

Τὸ ὅλον κτίριον ἀποτελεῖται ὡς ἐξῆς.

Ἰσόγειον 1. Παρεχωρήθη ἑνὸς Δωματίου μετὰ μιᾶς μικρᾶς ἀποθήκης εἰς τὴν Κοινότητα, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται ὡς Γραφεῖον.

2. Ἐν Δωματίον διὰ γραφεῖον τοῦ Συλλόγου, τὸ ὁποῖον ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος παραχωρεῖται εἰς τὸν κοινοτικὸν Ἴατρον διὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἀσθενῶν.

Ἀπὸ τὰ ἐγκαίνεια κατὰ τὴν θεμελίωσιν τοῦ νεοανεγερθέντος κτιρίου τοῦ Ξενῶνος

3. Ἐν Δωματίον ἐνοικιάζεται ὡς Παντοπωλεῖον.

Ἀνώγειον Δύο δωμάτια ἅτινα ἐπιπλώθησαν παρὰ τοῦ Συλλόγου διὰ κλινῶν, θερμαστρῶν, κλινοσκεπασμάτων κ.λ.π. καὶ χρησιμοποιοῦνται παρὰ τῶν ἐκάστοτε διερχομένων ξένων ἐπισκεπτῶν, πληροῦν δὲ ταῦτα τοὺς ὄρους ὑγιεινῆς μὲ τρεχούμενα νερὰ κ.λ.π.

2. Ἐν δωμάτιον ἀρκετὰ εὐρύχωρον, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται ὡς Καφενεῖον καὶ τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπιπλωμένον δι' ἐξόδων τοῦ Συλλόγου.

Ὁ ἐκάστοτε ἐνοικιαστῆς τοῦ καφενεῖου ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ

μεριμνᾷ διὰ τὴν καθαριότητα τῶν δωματίων, καὶ διὰ τὴν ἐν γένει περιποίησιν τῶν διερχομένων.

Ἡ Ἐνοικίασις τοῦ Ἰσογείου δωματίου ἐγένετο τὸ ἔτος 1962, τὸ δὲ ἀνώγειον καφενεῖον καὶ τὰ δύο δωμάτια τοῦ ξενῶνος τὸ 1966.

Ὁ Ξενὼν τοῦ χωρίου, ποὺ κατεσκευάσθη δαπάναις τοῦ Συλλόγου «ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ», προσωπικῆς ἐργασίας τῶν κατοίκων καὶ γεναίας χρηματικῆς συνεισφοράς τῆς Ἀδελφότητος Ἀθηνῶν καὶ τῶν εἰς Ἀμερικὴν διαμενόντων κατοίκων τοῦ χωρίου μας.

Θὰ ἦτο παράλειψις ἐκ μέρους μου νὰ μὴν ἀναφέρω τὴν μεγάλην προσπάθειαν, τὴν ὅποιαν κατέβαλον ὅλοι οἱ κάτοικοι διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ κτιρίου, ἰδιαιτέρως τοῦ Διονυσίου Μούσιου καὶ Κων/νου Μούσιου.

Ἡ Ἀδελφότης Ἀθηνῶν συνέβαλεν κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ κτιρίου τοῦ Συλλόγου.

Τὸ Γραφεῖον τοῦ συλλόγου πλήρες ἐπιπλωμένον μὲ μίαν ὡραίαν βιβλιοθήκην μὲ ἀρκετὰ βιβλία, ἐντὸς δὲ τοῦ γραφείου εὑρίσκεται ἀνηρτημένος εἰς πίναξ μὲ τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν.

Πλὴν τοῦ συγκροτήματος τοῦ κτιρίου ὁ Σύλλογος ἐπραγματοποίησεν πλείστα ἔργα κοινωφελῆ 1. εἰς Ἁγίους Ἀποστόλους διὰ τοιχοποιίας ἐστήριξεν ὀλόκληρον τὴν πλατείαν καὶ διεμόρφωσεν ταύτην διὰ διαζώματος, πρὸς προστασίαν τῶν ἐπισκεπτομένων περιέφραξεν διὰ συρματοπλέγματος τὸ κάτω μέρος τῆς πλατείας.

Εἰς θέσιν Ράχη προέβη εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς πλατείας καὶ ἐτοποθέτησεν σιδηρᾶ καθίσματα.

Ἐπὶ τῶν δύο γεφυρῶν Ράχης καὶ Γκάλινας κατασκεύασεν θωρακεία ἐπὶ τῶν δύο πλευρῶν, διὰ τὴν καλυτέραν ἀσφάλειαν τῶν διερχομένων κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας ἀτόμων.

Διεμόρφωσεν τὴν κεντρικὴν πλατείαν διὰ νέας τοιχοποιίας, ὡς καὶ παρὰ τὴν θέσιν κελί, εἰς πολλὰ σημεῖα, ὅπου εἶχον καταρρεύσει τοιχοποιίαι προέβη εἰς τὴν κατασκευὴν νέων.

Συμφώνως τοῦ ἄρθρου 2 παράγραφ. Β. τοῦ καταστατικοῦ ἐπροστάτευσεν ἀπόρους κατοίκους τῆς κοινότητος.

Σχεδὸν κατ' ἔτος πραγματοποιῶνται ἐκδρομαὶ εἰς διάφορα χωρία τῆς Ἐπαρχίας μερίμνη τοῦ συλλόγου, ὅπου γίνονται καὶ σχετικαὶ διαλέξεις διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ χωριοῦ.

Τὸ Δ. Σ. τοῦ συλλόγου ὠργάνωσεν καὶ ἐπραγματοποίησεν διαφόρους θεατρικὰς παραστάσεις, ὅχι μόνον εἰς τὸ χωρίον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ πέριξ χωρία καὶ μὲ τὰς εἰσπράξεις ἐπραγματοποίησεν διάφορα ἐξωραϊστικὰ ἔργα ἐντὸς τοῦ χωριοῦ.

Ἄξιον ἰδιαίτερας προσοχῆς εἶναι ὅτι εἰς ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου κατ' ἔτος ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ ἑορτῇ ὁ Σύλλογος εὐχεταὶ ὀλοψύχως τὰ χρόνια πολλά. Πάντα τὰ ἀνωτέρω ἐπραγματοποιήθησαν χάρις εἰς τὰς φιλοτίμους προσπάθειας τῶν ἐκάστοτε Δ. Σ. τοῦ Συλλόγου καὶ ὁμολογουμένως ἀξίζει κάθε ἔπαινος.

Δωρητὰ τοῦ Συλλόγου φέρονται μέχρι σήμερον οἱ κάτωθι :

1. Δημήτριος Γ. Γκαραβέλας	7. Δημήτριος Νάσιος
2. Κων/νος Γ. Γκαραβέλας	8. Ἀπόστολος Β. Γκόσιος
3. Ἀλέξανδρος Γ. Γκαραβέλας	9. Θεοφάνης Τσιαλογιάννης
4. Κων/νος Ν. Μούσιος	10. Δημοσθένης Κ. Δούκας
5. Ὁρέστης Π. Γκόσιος	11. Γεώργιος Κ. Μαργαρίτης
6. Ἰωάννης Χ. Γκέγκας	12. Μαρία Γ. Μαργαρίτη

Κατωτέρω παραθέτω τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν ἄρθρων τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Φιλανθρωπικοῦ Συλλόγου «ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ» :

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΝ ΚΑΣΤΑΝΕΑ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΥ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ» ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1956

Α' Σκοπός

"Αρθρον 1ον

Ίδρύεται ἐν Καστανέα Κονίτσης Προοδευτικὸς Φιλανθρωπικὸς Σύλλογος «Ἅγιος Νικόλαος».

"Αρθρον 2ον

Σκοπὸς τοῦ ὡς ἄνω Συλλόγου εἶναι : α) Ἡ ἐκτέλεσις προοδευτικῶν ἔργων διὰ τὸν ἐκπολιτισμὸν καὶ τὴν ἐν γένει Κοινωνικὴν ἐξύψωσιν τῶν κατοίκων τῆς Κοινότητος Καστανέας ἐρροδομένων ἐπὶ τῶν Ἑλληνοχριστιανικῶν παραδόσεων ἤτοι 1) Καταβολὴ πάσης προσπάθειας ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ὁδοῦ Γεφύρας — Σπηλιωτοπούλου — Καστανέας. 2) Ἐκτέλεσις ἐξωραϊστικῶν ἔργων ἐν τῷ Νεκροταφείῳ καὶ ἐν τῇ Κεντρικῇ Πλατεῖα τῆς Κοινότητος. 3) Ἰδρῦσιν βιβλιοθήκης διὰ τὴν καλυτέραν ἐπιμόρφωσιν τῶν νέων τοῦ χωρίου καὶ 4) Καταβολὴ προσπάθειας διὰ τὴν ἐκτέλεσιν παντὸς ἔργου ἐξυπηρετοῦντος τὸν σκοπὸν τῆς ἰδρύσεως τοῦ Συλλόγου.

β) Ἡ ἠθικὴ καὶ εἰς περίπτωσιν ἐκτάκτου ἀνάγκης ὑλικὴ υποστήριξις παντὸς ἀπόρου καὶ ἀπροστατεύτου κατοίκου τῆς Κοινότητος Καστανέας.

γ) Ἡ ἐπίτευξις τῶν ἀνωτέρω σκοπῶν διὰ τῆς στενωτέρας συσφίξεως τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν κατοίκων τῆς Κοινότητος.

Β' Μέλη

"Αρθρον 3ον

Τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου διακρίνονται εἰς τακτικά, ἀντεπιστέλλοντα καὶ ἐπίτιμα.

Τακτικά μὲν λογίζονται τὰ ἐντὸς τῆς ἕδρας εὕρισκόμενα μέλη. Ἀντεπιστέλλοντα τὰ ἐκτὸς τῆς ἕδρας εὕρισκόμενα ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ τακτικοῦ ἐφ' ὅσον τυγχάνουσι παρόντα κατὰ τὰς γενικὰς συνελεύσεις τοῦ Συλλόγου, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπέπεσαν εἰς ἀξιοποινόν τινα πρᾶξιν ἢ δὲν στεροῦνται τῶν πολιτικῶν των δικαιωμάτων. Γίνονται δεκτὰ καὶ ἐπίτιμα τὰ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ψηφιζόμενα ὡς τοιαῦτα μετὰ πρότασιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὡς παρασχόντα σπουδαίας ὑπηρεσίας εἰς τὸν Σύλλογον. Συνδρομηταὶ τοῦ Συλλόγου λογίζονται οἱ ὅπουδήποτε εὕρισκόμενοι ἔστω καὶ μὴ καταγόμενοι ἐκ Καστανέας καὶ οἱ παρέχοντες ἐφ' ἅπαξ ἑτησίως συνδρομὴν καθοριζομένην δι' ἑτέρου ἄρθρου.

Θ' Γενικαὶ διατάξεις

Ἄρθρον 22ον

Ὁ Σύλλογος ἔχει σφραγίδα ἔχουσαν κύκλον μὲ τὰς λέξεις: «ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΣΤΑΝΕΑΣ «ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ» ἐν τῷ μέσῳ δὲ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγ. Νικολάου.

Ἄρθρον 23ον

Ὁ Σύλλογος ἔχει σημαίαν τὴν τῆς ξηρᾶς φερούσης διὰ Κεφαλαίων γραμμάτων τὸν τίτλον τοῦ Συλλόγου.

Ἄρθρον 24ον

Ὁ Σύλλογος ἐορτάζει τὴν 6ην Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους τὰ δὲ τῆς ἐορτῆς κανονίζονται ὑπὸ τοῦ Δ. Σ.

Ἄρθρον 26ον

Ἀπαγορεύεται ἀπολύτως εἰς τὸν Σύλλογον ἢ ἀνάμιξις του εἰς τὴν Πολιτικὴν.

Ἄρθρον 27ον

Ἐν περιπτώσει διαλύσεως τοῦ Συλλόγου ἡ περιουσία αὐ-

τοῦ περιέρχεται εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Σχολικῆς Ἐφορείας Καστανέας.

Ἄρθρον 29ον

Πᾶσα προσθήκη ἢ μετατροπὴ τοῦ παρόντος καταστατικοῦ γίνεται δι' ἀποφάσεως τῶν μελῶν τῆς Γεν. Συνελεύσεως τοῦ Συλλόγου.

Ἐν Καστανέα τῇ 17 Ἰουνίου 1956

Τὸ προσωρινὸν Διοικητικὸν Συμβούλιον

Ἄρχ. Πρῶτος
ΝΙΚ. Ι. ΔΟΥΚΑΣ

Ἄρχ. Ταμίας
ΕΥΘ. ΚΑΛΗΣΩΡΑΣ

Ἄρχ. Γεν. Γραμματεὺς
ΑΝΔΡ. ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΣ

Ἄρχ. Ἀντιπρόεδρος
ΔΙΟΝ. ΜΟΥΣΙΟΣ

Τὸ Μέλος
ΑΛΕΞ. ΓΚΑΣΙΟΣ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΙΤΩΝ ΚΟΝΙΤΣΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Ἡ Ἀδελφότης Καστανιανιτῶν ἔχει μίαν θαυμασίαν δρα-
σιν πού τιμᾶ πρῶτον τοὺς πρωτοστατήσαντας διὰ τὴν ἴδρυσιν,
καὶ δεύτερον τοὺς μετέπειτα διατελέσαντας ὡς μέλη τοῦ Δ/κοῦ
Συμβουλίου τῆς Ἀδελφότητος.

Μετὰ τὸν πόλεμον 1940, μέγας ἀριθμὸς Καστανιανιτῶν
ἐγκατεστάθη εἰς Ἀθήνας καὶ Πειραιᾶ, ὁ δὲ ἀριθμὸς ὑπερβαίνει
τοὺς κατοίκους, οἱ ὅποιοι παραμένουν σήμερον εἰς τὸ χωρίον.

Φυσικὴ συνέπεια οἱ νέοι, οἱ ὅποιοι ἔφυγαν ἀπὸ μικρὰ παι-
διὰ ἀπὸ τὸ χωρίον νοσταλγοῦν αὐτό, δι' ὃ ἐθεώρησαν ἐπιτακτι-
κὴν ἀνάγκην τὴν ἴδρυσιν τῆς Ἀδελφότητος, πού σκοπὸν εἶχεν
τὴν μὲ κάθε τρόπον βοήθειαν τοῦ χωρίου.

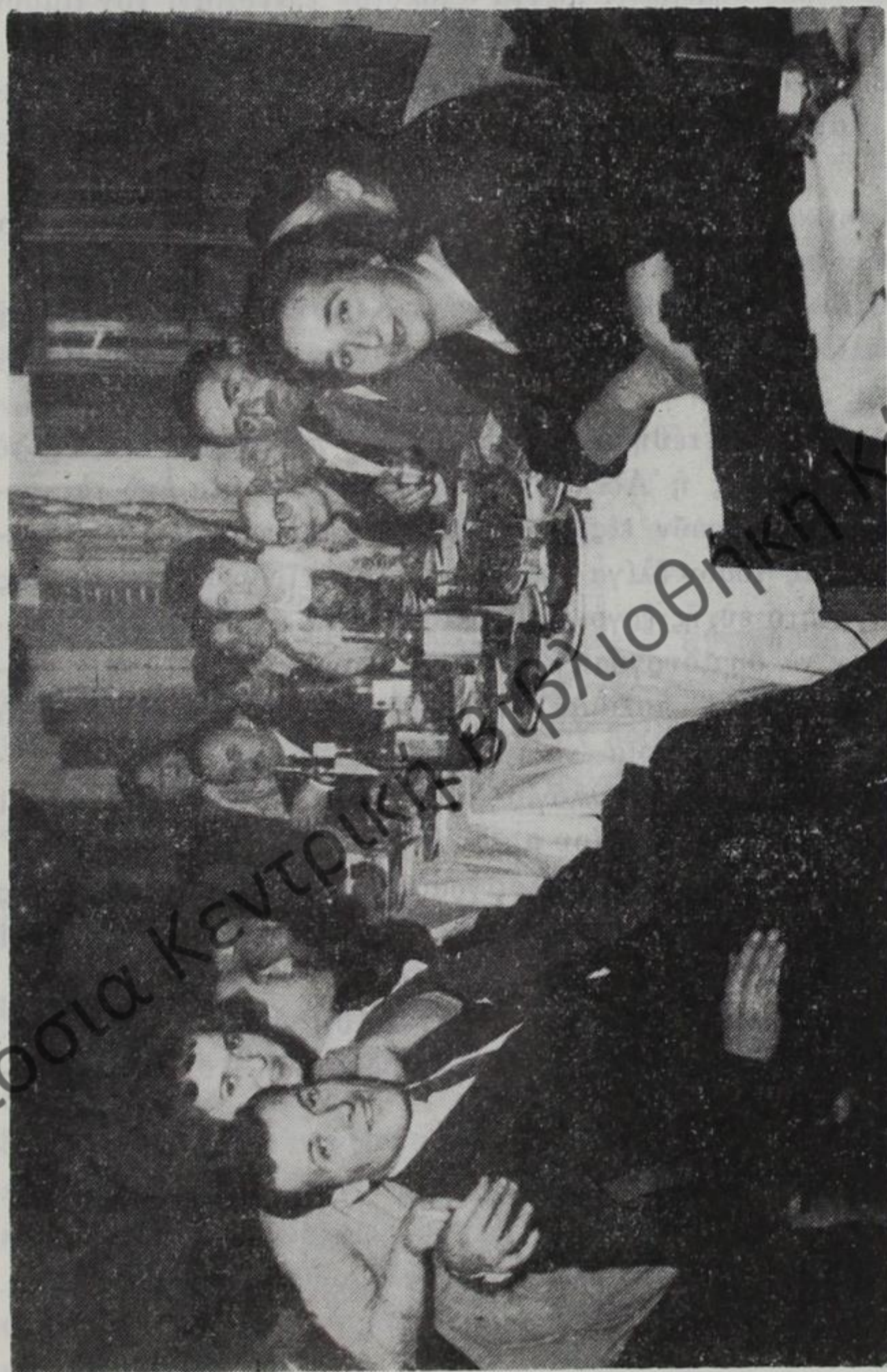
Ἡ πρωτοβουλία αὕτη ἔτυχεν ὁλοθέρμου ἀνταποκρίσεως
παρ' ὄλων τῶν διαμενόντων εἰς Ἀθήνας καὶ Πειραιᾶ χωρια-
νῶν μὲ σκοπὸν νὰ ἐνισχύσουν τὸν τόπον των.

Ἡ ἐγγραφὴ ὄλων ὡς μελῶν τῆς Ἀδελφότητος, ἦτο ἡ τρα-
νωτέρα ἐκδήλωσις, τόσον τῶν αἰσθημάτων διὰ τὸν τόπον, ὅπου
πρωτοεῖδαν τὸ φῶς τοῦ Ἥλιου καὶ ὅπου ἀναπαύονται τὰ ὀστᾶ
τῶν προγόνων μας, ὅσον καὶ τῆς θελήσεως διὰ τὴν ἀναδημιουρ-
γίαν καὶ πρόοδον.

Ἡ Ἀδελφότης ἔκτοτε καὶ μέχρι σήμερον δὲν ἔπαυσεν νὰ
ἐνδιαφέρεται διὰ κάθε ζήτημα τῆς Κοινότητος καὶ ἀρκετὰ χρή-
ματα ἐστάλησαν παρὰ τῆς Ἀδελφότητος διὰ τὴν ἀνοικοδόμη-
σιν καὶ ἀποπεράτωσιν τοῦ ὅλου ἔργου τοῦ ξενῶνος, καθ' ὁμο-
λογίαν δὲ πάντων τῶν κατοίκων τὸ μεγαλύτερον τῶν χρημάτων
διέθεσεν ἡ Ἀδελφότης.

Ἐν τῇ προσπαθείᾳ τῆς ὅπως συνεχίσῃ τὴν σύνδεσιν καὶ
διατηρήσῃ οὕτω τὴν ἐπαφὴν τῶν μελῶν τῆς μὲ τὴν γενέτειραν,
διοργανώνει κατὰ διαστήματα πενθήμερον ἐκδρομὴν εἰς τὸ χω-
ρίον, προσκύνημα εἰς τὰ Ἅγια χῶματα τῆς Πατρίδος.

Ἐπίσης κατ' ἔτος διοργανώνει ἐτήσιον χορὸν, ὅπως δοθῇ
εἰς ὄλους ἡ εὐκαιρία νὰ ἀνταμώσουν εἰς ἓν πατριωτικὸν περι-

* Αναμνηστική φωτογραφία από τὸν χορὸν τῆς Ἀδελφότητος τὸ ἔτος 1962 εἰς Ἀθήνας

βάλλον, νὰ συσφίξουν τὰς σχέσεις μεταξύ των καὶ νὰ διευρύνουν τὸν κύκλον τῶν φίλων τοῦ χωρίου των.

Ὁ χορὸς σημειώνει πάντα ἀπόλυτον ἐπιτυχίαν, τὸν τιμοῦν δὲ πάντα καὶ ἐπίσημα πρόσωπα.

Μετὰ τὸ μεσονύκτιον τὴν ὀρχήστραν τοῦ κέντρου ἀντικαθιστᾷ λαϊκὴ ὀρχήστρα ἀπὸ ὀργανοπαίκτης ἀπὸ τὴν Ἐπαρχίαν μας.

Τακτικὰ ἡ Ἀδελφότης πραγματοποιεῖ ἐκδρομὰς πέριξ τῶν Ἀθηνῶν πρὸς ψυχαγωγίαν τῶν μελῶν της.

Κατὰ τὰς προσφάτους ἐπισκέψεις τῶν μελῶν τοῦ Δ/κοῦ Συμβουλίου εἰς τὴν γενέτειραν, ἐπραγματοποιήθησαν διάφορα ἔργα.

Ἀπὸ ὅσα ἐξετέθησαν ὄχι ὡς σκοποὶ προβλεπόμενθι ἀπὸ τὸ καταστατικὸν της ἡ Ἀδελφότης ἀποδεικνύεται μία ἀπὸ τὰς πολὺ ὀλίγας, πού δροῦν εἰς Ἀθήνας νὰ παρουσιάσουν τόσα ἐπιτεύγματα εἰς τόσον ὀλίγα χρόνια ἀπὸ τὴν ἱδρυσίν της τὸ ἔτος 1960. Θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον ἡ Ἀδελφότης νὰ ἀναλάβῃ μίαν πρωτοβουλίαν νὰ δημιουργήσῃ μίαν συλλογὴν ἀπὸ ἐκλεκτὰ κεντήματα, κοσμήματα, παλαιὰς ἐνδυμασίας, ξυλόγλυπτα, ὑφαντὰ καὶ ἄλλα εἶδη, τὰ ὅποια νὰ τοποθετήσῃ εἰς μίαν βιτρίναν ἐντὸς τοῦ γραφείου τοῦ Συλλόγου, πού νὰ δείχνῃ τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὸν πολιτισμὸν τοῦ χωρίου μας.

Κατωτέρω παραθέτω ἀντίγραφον τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἀδελφότητος πού διὰ τῶν ἀρθρῶν 1 καὶ 2 προσδιορίζονται οἱ σκοποὶ τῆς Ἀδελφότητος.

Τὸ ἐν λόγῳ Καταστατικὸν ἐνεκρίθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 6548/60 ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν. 30 Ἰουνίου 1960.

Κ Α Τ Α Σ Τ Α Τ Ι Κ Ο Ν
ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ «ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΙΤΩΝ
ΚΟΝΙΤΣΗΣ — ΗΠΕΙΡΟΥ»

Σύστασις — Ἐπωνυμία — Ἔδρα

Ἄρθρον 1ον

Οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ διαμένοντες καὶ ἐκ τοῦ χωρίου Καστανέα Κονίτσης καταγόμενοι, ἰδρύουσι Σωματεῖον μετ' ἔδραν τὰς Ἀθήνας ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἀλελφότης Καστανιανιτῶν — Κονίτσης — Ἡπείρου».

ΣΚΟΠΟΣ

Ἄρθρον 2ον

Σκοπὸς τοῦ Σωματείου εἶναι :

- 1) Ἡ ἐνίσχυσις καὶ ἡ διατήρησις τοῦ συναισθήματος τῆς κοινῆς καταγωγῆς καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς ἀλληλεγγύης μεταξὺ τῶν μελῶν, δι' ὅλων τῶν νομίμων καὶ προσφόρων μέσων.
- 2) Ἡ τόνωσις τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν μελῶν διὰ τὴν πρόοδον τοῦ χωρίου των καὶ κυρίως :
 - α) Ἡ καλλιέργεια καὶ διατήρησις τῶν ἐθιμικῶν ἐκδηλώσεων τόσον ἐν τῇ γεννετείρᾳ ὅσον καὶ ἐν τῇ ξένη.
 - β) Ἡ ἐπιμέλεια διὰ τὴν μελέτην τῶν παραδόσεων καὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος.
- 3) Ἡ ἀνάπτυξις δεσμῶν καὶ κοινῶν προσπαθειῶν μετὰ τῶν ἄλλων ἐν Ἀθήναις ἐδρευόντων Ἡπειρωτικῶν Σωματείων, διὰ τὴν Τουριστικὴν ἀξιοποίησιν καὶ τὴν μορφωτικὴν καὶ ἐκπολιτιστικὴν βελτίωσιν τῆς Ἡπείρου καὶ γενικώτερον τὴν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐνίσχυσιν αὐτῆς.
- 4) Ἡ διοργάνωσις ἐορτῶν, συγκεντρώσεων, διαλέξεων, λέσχης, ἐκδρομῶν κλπ. συλλογικῶν ἐκδηλώσεων, πρὸς ψυχαγωγίαν τῶν μελῶν.

Ἄρθρον 11ον

- 1) Ἡ Ἀδελφότης ἔχει ἰδίαν σφραγίδα φέρουσαν ἐν μέσῳ

αὐτῆς ἀνατέλλοντα τὸν Ἥλιον καὶ περίξ τὰς λέξεις «ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΙΤΩΝ ΚΟΝΙΤΣΗΣ — ΗΠΕΙΡΟΥ» καὶ πανηγυρίζει τῆς Ἀναλήψεως κατὰ τρόπον ὀριζόμενον πάντοτε ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν Συνελεύσεων.

2) Δι' ἀποφάσεως τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως δύναται νὰ ἀνήκη ἢ ἂν ἐγγραφῇ ἢ Ἀδελφότης ὡς μέλος εἰς Ὀμοσπονδίαν ἢ Ὁμάδα Ἡπειρωτικῶν Σωματείων, τὸν αὐτὸν ἐπιδιωκόντων σκοπόν, ἐπαρχιακῆς, Νομαρχιακῆς, ἢ Πανηπειρωτικῆς μορφῆς, Ὁργάνωσιν ἀποδεχομένην τὰς καταστατικὰς αὐτῆς ὑποχρεώσεις καὶ δικαιώματα.

Ἄρθρον 12ον

1) Ἡ Ἀδελφότης θὰ θεωρῆται διαλελυμένη ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν Μελῶν αὐτῆς μειωθῇ κάτω τῶν (20) εἴκοσι, ἢ ὅταν ἀποφασίσαι τοῦτο ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν μελῶν, ὑπὸ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρου 99 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος.

Ἄπασα δὲ ἡ χρηματικὴ καὶ λοιπὴ περιουσία αὐτῆς περιέρχεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Κοινότητος Καστανέας. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὴν περιουσίαν θὰ διαχειρίζεται Ἐπιτροπὴ ὀριζομένη ὑπὸ τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου.

2) Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ ἄρχεται ἅμα τῇ ἐγκρίσει του.

3) Ἡ τροποποιήσις τοῦ παρόντος καταστατικοῦ δύναται νὰ γίνῃ δι' ἀποφάσεως τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως, πρὸς λήψιν τῆς ὁποίας ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τοῦ ἡμίσεως τοῦλάχιστον τῶν ἔχόντων δικαίωμα ψήφου μελῶν καὶ ἡ πλειοψηφία τῶν τριῶν τετάρτων τῶν παρόντων.

4) Ἡ ἐγκρισις τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ ἐξ ἄρθρων 12 ἐγένετο ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν ἰδρυτῶν ἢ δὲ τροποποιήσις αὐτοῦ ἐπιτρέπεται μετὰ τριετίαν καὶ συμφώνως τῶν διατάξεων τοῦ Νόμου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου 1960

ΤΑ ΙΔΡΥΤΙΚΑ ΜΕΛΗ

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον ἐκ τοῦ πρωτοτύπου καταστατικοῦ τοῦ

κατατεθειμένου ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἐξ ἧς ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθμ. 6548/60 ἀπόφασις τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν δι' ἧς ἀνεγνωρίσθη τὸ Σωματεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΙΤΩΝ ΚΟΝΙΤΣΗΣ - ΗΠΕΙΡΟΥ» τοῦ εἰρημένου Σωματείου καταχωρηθέντος εἰς τὸ Βιβλίον Ἀνεγνωρισμένων Σωματείων ὑπ' αὔξοντα ἀριθμὸν 9197/60 μετὰ τὴν ἐκπνοὴν τῆς προθεσμίας πρὸς ἄσκησιν ἐφέσεως ἐκ μέρους τῆς ἐποπτεύουσας Ἀρχῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30ῃ Ἰουνίου 1960

Ὁ Γραμματεὺς
(Τ. Σ.) ὑπογραφή

Ε Θ Ε Ω Ρ Η Θ Η

Διὰ τὴν νόμιμον σήμανσιν καὶ τὴν κατὰ
σειρὰν τῆς παραγγελίας ἔκδοσίν του

Ἐν Ἀθήναις τῇ 3/6/1960

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

(Τ. Σ.) ὑπογραφή

Κατὰ τὸ ἔτος 1953 πολλοὶ νέοι ἀπεφάσισαν ὅπως Ἰδρῦ-
σουν Δασικὸν Συνεταιρισμὸν εἰς τὴν Καστανέαν, ἐν τῇ προ-
σπαθείᾳ τῶν ὅπως ἐκμεταλλευσόμενοι τὸν δασικὸν πλοῦτον δυνη-
θοῦν νὰ δημιουργήσουν προϋποθέσεις παραμονῆς εἰς τὸ χωρίον.

Διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον προέβησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκεί-
νην εἰς τὴν ἀγορὰν κορδέλλας ὅπως ἐπεξεργάζονται τὴν ξυλεί-
αν ἐπὶ τόπου χωρὶς αὕτη νὰ μεταφέρεται ἀκατέργαστος εἰς
κορμούς.

Ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν ἐκμισθουμένων δασῶν καθορίζεται
δι' ἐγκεκριμένου δασοπονικοῦ ἢ δασικοῦ διαχειριστικοῦ σχεδίου
ἢ ἐκθέσεως καθορισούσης τὰ ἐτήσια ἢ περιοδικὰ λήμματα.

Τὰ πρῶτα ἔτη τῆς συστάσεως τοῦ Σ/σμοῦ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν
καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν δασικῶν δασῶν τοῦ Δημοσίου ἐκμι-
σθωμένων πρὸς πολυετῆ ἐκμετάλλευσιν συμφώνως πρὸς τὰς
διατάξεις τοῦ Νόμου, ὅπου ὁ ἐκμισθωτὴς ὑποχρεοῦται νὰ προσ-
λαμβάνη ἐπὶ ἴσης ἀμοιβῆς καὶ ἐργασίας ὡς ἐργάτας τοὺς κατοί-
κους τῶν παρακειμένων πρὸς τὰ ἐκμισθωθέντα δάση χωρίων.

Ἐπίσης ἡ ξυλεία, ἡ ὁποία χορηγεῖται δι' ἀτομικὰς ἀνάγ-
κας τῶν κατοίκων θὰ ἐπεξεργάζετο παρὰ τοῦ Συν/σμοῦ.

Κατὰ μίαν παλαιὰν ἐκθεσιν, τῷ 1932, εἰς τὸ συνέδριον
Κονίτσης ἐξακριβηροῦντο τὸ δάσος Καστανιανῆς ὅτι ἔχει σπου-
δαίαν ξυλείαν ὄξυās.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν περισσοτέρων μελῶν τοῦ Συν/
σμοῦ ἀπὸ τὸ χωρίον πρὸς ἀναζήτησιν ἐργασίας ἄλλοῦ, διότι ἐπὶ
μίαν τετραετίαν οὐδεμία ποσότης λήμματος παρεχωρήθη εἰς τὴν
κοινότητα, οὐδὲ καὶ τὸ Δημόσιον προέβη εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν
ἐπὶ τῆς Δημοσίας ἐκτάσεως καὶ ἡ ὁποία ὅπως εἰς ἕτερον κεφά-
λαιον πραγματευόμεθα ἐκ 4.500 στρεμμάτων δασικῆς ἐκτάσεως
παρεχωρήθη διὰ Νόμου εἰς τὴν κοινότητα 1.500 στρέμματα.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ὁ Συν/σμός ἔπεσεν εἰς ἀδράνειαν
καὶ τείνει νὰ διαλυθῇ, διότι δὲν ὑπάρχουν κάτοικοι νὰ ἐργα-
σθοῦν, οἱ παραμένοντες δὲ πλέον εἰς τὸ χωρίον εἶναι ὄλοι ὑπε-
ρήλικες.

Κατωτέρω παραθέτω τὸ 1ον ἄρθρον τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Ἐλευθέρου Δασικοῦ Συν/σμοῦ Ἐργασίας Καστανέας.

**Καταστατικὸν Ἐλευθέρου Δασικοῦ Συν/σμοῦ
Ἐργασίας Καστανέας**

A. ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΚΑΙ ΕΔΡΑ

Ἄρθρον 1

Σύμφωνα μὲ τὸν Νόμον 602 «Περὶ Συνεταιρισμῶν», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη, τὸν Α. Ν. 1627 «περὶ Δασικῶν Συνεταιρισμῶν», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη καὶ τὸ Β. Δ. τῆς 15/20 Ἰουνίου 1940, οἱ ὑπογεγραμμένοι Δασικοὶ ἐργάται συνιστῶμεν Ἐλεύθερον Δασικὸν Συνεταιρισμὸν Ἐργασίας ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἐλεύθερος Δασικὸς Συνεταιρισμὸς Ἐργασίας Καστανέας».

Τὸ ἐν λόγῳ καταστατικὸν ἐνεκρίθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 166050/2 - 11 - 1955 Ἀποφάσεως Γενικοῦ Γραμματέως Ὑπουργείου Γεωργίας.

Περαίνοντες τὸν παρὸν βιβλίον, εὐελπιστοῦμεν νὰ τύχωμεν τῆς καλοπροαίρετου κρίσεως τῶν ἀναγνωστῶν ἀναλογούσης καὶ ἀνταποκρινομένης εἰς τὴν ἀγάπην ἡμῶν πρὸς τὸ χωρίον καὶ εἰς τὴν καλοπροαίρετον διάθεσιν γραφῆς πάντων τῶν ἀφορούντων εἰς αὐτό.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1ον	
ΙΣΤΟΡΙΑ		Σελίς 1 — 78
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2ον	
ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ		» 79 — 80
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3ον	
ΤΟΠΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ		» 81 — 95
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4ον	
ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ		» 96 — 118
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5ον	
ΠΑΙΔΕΙΑ		» 119 — 133
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 6ον	
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΙΑ		» 134 — 143
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7ον	
ΚΛΙΜΑ—ΕΔΑΦΟΣ—ΕΚΤΑΣΙΣ—ΠΑΡΑΓΩΓΗ		» 144 — 150
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8ον	
ΤΕΧΝΑΙ—ΕΜΠΟΡΙΟΝ — ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ		» 151 — 161
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 9ον	
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ		» 162 — 187
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10ον	
ΗΘΗ — ΕΘΙΜΑ — ΠΑΙΔΙΚΑΙ — ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ		» 188 — 253
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 11ον	
ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ		» 254 — 266
	ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 12ον	
ΣΥΛΛΟΓΟΙ		» 267 — 305

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ

Σελις	Στίχος	Ἐσφαλμένον	Ἵρθόν
12	17	Μησαργιά	Μεσαργιά
26	28	Κόνιτσα	Κάντσικον
48	4	Χωσοφύλαξ	Χωροφύλαξ

Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

10396

KON